УПОЛНОМОЧЕННЫЙ ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА

В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН В 2024 ГОДУ

ДОКЛАД УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ……………………………………………………………………………3

ГЛАВА 1. ПРАВА И СВОБОДЫ ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА: ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОБРАЩЕНИЙ И РЕЗУЛЬТАТЫ ИХ РАССМОТРЕНИЯ

1.1. МАСШТАБЫ, СТРУКТУРА И ДИНАМИКА ОБРАЩЕНИЙ ГРАЖДАН………4

ГЛАВА 2. ЗАЩИТА ПРАВ УЧАСТНИКОВ СПЕЦИАЛЬНОЙ ВОЕННОЙ ОПЕРАЦИИ И ЧЛЕНОВ ИХ СЕМЕЙ

2.1. ЗАЩИТА ПРАВ УЧАСТНИКОВ СПЕЦИАЛЬНОЙ ВОЕННОЙ ОПЕРАЦИИ И ЧЛЕНОВ ИХ СЕМЕЙ……………………………………………………………...15

ГЛАВА 3. ЗАЩИТА ПОЛИТИЧЕСКИХ ПРАВ И СВОБОД

3.1. ПРАВО ИЗБИРАТЬ И БЫТЬ ИЗБРАННЫМ…………………………………...25

ГЛАВА 4. ЗАЩИТА СОЦИАЛЬНЫХ И ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРАВ

4.1. ТРУДОВЫЕ ПРАВА……………………………………………………………...29

4.2. ПРАВО НА ЖИЛИЩЕ ……………………………………………………………..36

4.3. ПРАВО НА ОХРАНУ ЗДОРОВЬЯ И МЕДИЦИНСКУЮ ПОМОЩЬ…………...47

4.4. ПРАВО НА СОЦИАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ…………………………………57

4.5. ПРАВО НА ОБРАЗОВАНИЕ………………………………………………………70

4.6. ЗАЩИТА СЕМЬИ И СЕМЕЙНЫХ ЦЕННОСТЕЙ………………………………76

4.7. ПРАВО НА БЛАГОПРИЯТНУЮ ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ……………………..85

ГЛАВА 5. ЗАЩИТА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В МЕСТАХ ПРИНУДИТЕЛЬНОГО СОДЕРЖАНИЯ

5.1. ЗАЩИТА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В МЕСТАХ ВРЕМЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ….92

5.2. ЗАЩИТА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В УЧРЕЖДЕНИЯХ УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ……………………………………………………95

ГЛАВА 6. ЗАЩИТА ПРАВ ОТДЕЛЬНЫХ КАТЕГОРИЙ ГРАЖДАН

6.1. ЗАЩИТА ПРАВ ГРАЖДАН С ПСИХИЧЕСКИМИ РАССТРОЙСТВАМИ…..106

6.2. ЗАЩИТА ПРАВ МОЛОДЕЖИ….112

6.3. ЗАЩИТА ПРАВ ИНОСТРАННЫХ ГРАЖДАН В СФЕРЕ МИГРАЦИИ…….118

ГЛАВА 7. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА И ПРАВОВОМУ ПРОСВЕЩЕНИЮ

7.1. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О ПРАВАХ И СВОБОДАХ ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА………………………………………………………124

7.2. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВОВОМУ ПРОСВЕЩЕНИЮ НАСЕЛЕНИЯ…………………………………………………………129

7.3. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ИНСТИТУТА УПОЛНОМОЧЕННОГО С ОРГАНАМИ ПУБЛИЧНОЙ ВЛАСТИ И ИНСТИТУТАМИ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА…..134

7.4. МЕЖРЕГИОНАЛЬНОЕ И МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО……...138

ЗАКЛЮЧЕНИЕ…………………………………………………………………………146

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 4 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ВВЕДЕНИЕ

Настоящий ежегодный доклад о деятельности Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан (далее – Уполномоченный) подготовлен в соответствии со статьей 26 Закона Республики Татарстан от 3 марта 2000 года № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» и направляется Раису Республики Татарстан, в Государственный Совет Республики Татарстан, Кабинет Министров Республики Татарстан, Уполномоченному по правам человека в Российской Федерации, председателю Верховного Суда Республики Татарстан, председателю Арбитражного суда Республики Татарстан, прокурору Республики Татарстан.

При подготовке доклада был проведен анализ поступивших к Уполномоченному обращений заявителей; сведений государственной информационной системы Республики Татарстан «Народный контроль» (далее – ГИС РТ «Народный контроль»); сообщений, поступивших через платформу обратной связи ФГИС «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)»; данных государственных органов и органов местного самоуправления; сведений, представленных общественными помощниками Уполномоченного; информации о нарушении прав человека, поступившей от правозащитных организаций или опубликованной в средствах массовой информации, социальных сетях; информации, направленной посредством Единой государственной информационной системы (далее – ЕГИС) «ГЛОНАСС +112»; материалов республиканских межведомственных комиссий и других источников.

В докладе приведены статистические данные деятельности Уполномоченного за 2024 год. Наряду с этим, в докладе отражены отдельные проблемные вопросы по защите социальных, экономических и культурных прав граждан; защите прав военнослужащих и их семей; защите прав граждан в местах принудительного содержания; соблюдения права граждан на благоприятную окружающую среду; а также информация о просвещении в области прав и свобод человека и гражданина; о взаимодействии с органами публичной власти и институтами гражданского общества; межрегиональном и международном сотрудничестве; об участии Уполномоченного в деятельности по совершенствованию законодательства.

В связи с этим структура доклада включает в себя соответствующие разделы, а в его заключении государственным органам, органам местного самоуправления, общественным организациям предлагается рассмотреть возможность осуществления ряда мер, направленных на усиление защиты прав и свобод человека и гражданина. Надеемся, что данные предложения позволят совершенствовать правозащитную деятельность.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 5 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 1. ПРАВА И СВОБОДЫ ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА: ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ОБРАЩЕНИЙ И РЕЗУЛЬТАТЫ ИХ РАССМОТРЕНИЯ

1.1. Масштабы, динамика и структура обращений

Работа с обращениями граждан остается приоритетной в деятельности Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан (далее – Уполномоченный).

Граждане все чаще обращаются за помощью к институту уполномоченного по правам человека, поскольку он не только создан для охраны, содействия в реализации и восстановлении нарушенных прав граждан, но и отличается доступностью, незамедлительным реагированием, что вызывает высокий уровень доверия.

Так, в 2024 году к Уполномоченному обратились 5 417 раз.

Для обращения к Уполномоченному граждане использовали различные каналы связи. Самым популярным каналом являлась «Единая система идентификации и аутентификации» – 773 обращения. В 2024 году через данную систему поступило на 41 % обращений больше, чем в 2023 году (773 и 548 соответственно).

Следующим востребованным каналом являлась интернет-приемная – 689.

Также остается актуальным получение почтовых сообщений, их в 2024 году поступило 547.

Посредством телефонного звонка поступило 253 обращения, 138 обращений поступили нарочно.

Еще один не менее важный способ направления обращения в адрес Уполномоченного - это обращение в рамках личного приема. Такой формат взаимодействия с населением как личное непосредственное общение имеет важное значение. Для Уполномоченного такие встречи дают возможность получить информацию об актуальных проблемах, волнующих граждан республики, а для граждан - найти пути решения проблемных вопросов, выстроить последовательность дальнейших действий для разрешения спорных ситуаций, доступно и в «простом изложении» понять язык закона; быть услышанным и почувствовать небезразличие должностного лица. Прямой диалог с населением повышает социальную ответственность должностных лиц и является одним из основных ориентиров в нашей деятельности.

Уполномоченным в 2024 году проведено 52 приема граждан, том числе 25 личных, 5 выездных и 22 совместных тематических, в ходе которых принято 537 граждан.

За отчетный период проведены совместные тематические приемы с руководством прокуратуры Республики Татарстан (07.05.2024 – 9 обращений, 17.09.2024 – 25 (г. Буинск), 24.09.2024 – 43 (г. Нижнекамск), 30.09.2024 – 6, 27.11.2024 – 2, 03.12.2024 - 5), Главного управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан (05.11.2024 - 4), ГКУ «Государственное юридическое бюро Республики Татарстан» (06.02.2024 – 10, 04.03.2024 – 15, 12.03.2024 – 19, 16.04.2024 – 10, 28.05.2024 – 13, 04.06.2024 – 9, 23.06.2024 – 7, 15.10.2024 – 12, 18.11.2024 – 1, 10.12.2024 - 12), Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 6 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

(30.10.2024 – 8), Филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан (03.09.2024 – 9, 03.12.2024 – 16), АНО «Комитет семей воинов Отечества» по Республике Татарстан, представителями Военного комиссариата Республики Татарстан, военной прокуратуры Казанского гарнизона, Филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан (20.06.2024 – 3, 12.09.2024 – 6).

В течение 2024 года Уполномоченный принял участие в 6 организуемых совместно с Управлением Федеральной службы исполнения наказаний России по Республике Татарстан (далее – УФСИН России по Республике Татарстан) Днях правовой помощи для лиц, отбывающих наказание в Федеральных казенных учреждениях (далее – ФКУ) «Исправительная колония № 2», «Исправительная колония № 3», «Исправительная колония № 5», «Колония-поселение №18» УФСИН России по Республике Татарстан, в рамках которых консультации по интересующим вопросам получили 52 осужденных.

Также Уполномоченным проведено 8 дистанционных приемов осужденных с использованием системы видеоконференцсвязи (телемедицины) УФСИН России по Республике Татарстан с руководством Управления Федеральной службы исполнения наказания по Республике Татарстан, ФКУЗ «Медико-санитарная часть № 16 ФСИН России», Управления Министерства юстиции Российской Федерации по Республике Татарстан, прокуратуры Республики Татарстан с подключением непосредственно к медицинским частям ФКУ «Исправительная колония № 2», «Исправительная колония-3», «Исправительная колония № 5», «Исправительная колония № 8», «Исправительная колония № 10», «Исправительная колония № 19», «Колония-поселение №17», «Следственный изолятор № 2», «Следственный изолятор № 3», «Следственный изолятор № 4», «Следственный изолятор № 5», «Исправительный центр № 1» в рамках которых 49 осужденных смогли проконсультироваться по личным вопросам.

Учитывая территориальную удаленность и различную социальную мобильность населения республики, латентный характер части вопросов, являющихся предметом поступающих обращений граждан, а также знаменательные события общероссийского масштаба, в том числе избирательных кампаний, Уполномоченным продолжена работа по рассмотрению обращений граждан посредством проактивных форм.

В минувшем году в Аппарате Уполномоченного проведены 6 телефонных «горячих линий» с участием заинтересованных министерств, ведомств, депутатов Государственного Совета Республики Татарстан, в рамках которых принято 246 звонков.

Не снижающееся количество звонков, ежегодно поступающих на в рамках телефонных «горячих линий», организованных Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан, свидетельствует о том, что данный формат оказания бесплатной юридической помощи пользуется спросом у населения нашей республики.

В целях оказания бесплатной юридической помощи населению, благодаря заключенным с Адвокатской и Нотариальной палатами Республики Татарстан соглашениям о сотрудничестве, специалистами данных ведомств в 2024 году продолжена работа по проведению ежемесячных приемов граждан в Аппарате Уполномоченного. Всего в течение года было проведено 14 приемов граждан.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 7 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Работая с поступившими обращениями, Уполномоченный в соответствии с Законом Республики Татарстан от 3 марта 2000 г. № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан», использует различные инструменты реагирования на жалобы граждан: проведение проверок, направление запросов, ходатайств в суды, рекомендаций и т.д.

Наиболее часто Уполномоченным использовались такие инструменты как направление обращений граждан в другие государственные органы для проведения проверок доводов, изложенных в письмах заявителей, и, в случае необходимости, принятия мер реагирования в пределах их компетенции. В свою очередь, действуя в интересах гражданина, Уполномоченный в своих обращениях в государственные органы просит информировать его о результатах рассмотрения. Полагаем, что такая практика повышает ответственность государственных органов за своевременность и качество рассмотрения обращений граждан, и, в случаях повторного обращения заявителя, в дополнительных запросах о результатах их рассмотрения нет необходимости.

В отчетном периоде Уполномоченным и сотрудниками отдела по вопросам восстановления прав граждан и отдела координации взаимодействия пользователей ГИС РТ «Народный контроль» Аппарата Уполномоченного проведено более 400 проверочных мероприятий.

По поручению Уполномоченного сотрудниками отдела по вопросам восстановления прав граждан Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан с привлечением заинтересованных ведомств были организованы проверки с выездом в организации и учреждения по 16 обращениям, а именно:

- по жалобе гр. М. на деятельность МБДОУ «Детский сад №138 комбинированного вида» Приволжского района г. Казани;
- по обращению гр. М. о конфликтной ситуации, сложившейся между участниками образовательного процесса в ГБОУ «Верхнечелнинская школа-интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья»;
- по обращению гр. К. о конфликтной ситуации, сложившейся между участниками образовательного процесса в ГБОУ «Казанская школа-интернат №7 для детей с ограниченными возможностями здоровья»;
- по обращению гр. А. по вопросу организации психиатрической помощи несовершеннолетним жителям Республики Татарстан в ГАУЗ «Республиканская клиническая психиатрическая больница им. Акад. В. М. Бехтерева Министерства здравоохранения Республики Татарстан»;
- по обращению гр. Г. по факту нарушения трудовых прав заявителя;
- по обращению гр. К., в интересах А., отбывающего наказание в ФКУ ИК-3 УФСИН России по РТ;
- по обращению гр. С. о несогласии с действиями директора МБОУ «Гимназия №107 «Открытие» Ново-Савиновского района г. Казани» в части отказа в приеме несовершеннолетнего;
- по жалобе гр. Л. на деятельность Отделения надомного обслуживания ГАУСО «Комплексный центр социального обслуживания населения в городском округе «город Казань» в части сокращения количества посещений социального работника и в последующем прекращении предоставления заявителю социальных услуг в форме

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 8 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

социального обслуживания на дому, предусмотренных индивидуальной программой предоставления социальных услуг;

- по обращению гр. Б. о нарушении трудовых прав заявителя администрацией ГАУЗ «Госпиталь для ветеранов войн» г. Казани;

- по обращению гр. Ш. о несогласии с действиями сотрудников полиции в части доставления несовершеннолетнего сына в отдел полиции, направления его на медицинское освидетельствование, изъятия у него мобильного телефона;

- по обращению гр. У. о нахождении жилых помещений маневренного фонда Чистопольского муниципального района Республики Татарстан, предложенных заявителю, в ненадлежащем санитарно-техническом состоянии и др.

В целях проведения мониторинга организации органами местного самоуправления работы по соблюдению требований законодательства при признании жилого помещения непригодным для проживания, многоквартирного дома аварийным, подлежащим сносу или реконструкции были организованы выезды в 5 муниципальных районов республики: Апастовский, Буинский, Елабужский, Чистопольский и Альметьевский.

В целях проведения анализа деятельности учреждений для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей (законных представителей) на предмет соблюдения их законных прав и интересов, сотрудниками Аппарата Уполномоченного были организованы выезды в учреждения 5 муниципальных районов республики, а именно: в Государственное казенное учреждение «Верхне-Отарский детский дом-интернат, предназначенный для граждан, имеющих психические расстройства»; Государственное бюджетное образовательное учреждение «Казанская школа-интернат №11 для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с ограниченными возможностями здоровья»; Государственное бюджетное образовательное учреждение «Мензелинская школа-интернат для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с ограниченными возможностями здоровья»; Государственное бюджетное учреждение «Лениногорский детский дом»; Государственное бюджетное учреждение «Альметьевский детский дом»; Государственное бюджетное учреждение «Нурлатский детский дом».

Также в 2024 году сотрудниками Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан проведено 329 выездных проверок по объектам, указанным в уведомлениях граждан, поступивших в ГИС РТ «Народный контроль», и в ходе мониторинга 10 500 уведомлений возвращены в работу в связи с присвоением им необоснованных статусов.

В целях ознакомления с условиями пребывания осужденных, следственно-арестованных, административно-задержанных и их материально-бытового обеспечения, а также по поступившим обращениям граждан нами 57 раз организовалась выездная проверка: в исправительные учреждения республики - 13, следственные изоляторы – 4, изоляторы временного содержания и специальные приемники – 25, специальные помещения для административно-задержанных лиц органов внутренних дел - 15).

В отчетном году в адрес государственных органов, органов местного самоуправления, их должностных лиц и организаций направлялись замечания и предложения Уполномоченного о возможных и необходимых мерах восстановления нарушенных прав и свобод в сфере образования в части деятельности общеобразовательных и дошкольных образовательных учреждений (к примеру, по

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 9 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

восстановлению нарушенных прав детей с ограниченными возможностями здоровья обучающихся в общеобразовательных организациях Верхнеуслонского муниципального района Республики Татарстан и др.), в сфере здравоохранения (об установлении в туалетных комнатах 10 и 16 детских отделений, 1, 2 и 8 женских отделений, 1, 2, 4, 5, 11, 12, 20, 19 и 22 мужских отделений ГАУЗ «Республиканская клиническая психиатрическая больница им. акад. В.М. Бехтерева Министерства здравоохранения Республики Татарстан» перегородок для соблюдения приватности; проведении дополнительной работы с сотрудниками отделений по соблюдению этических норм выполнения профессиональных обязанностей, уважительному и гуманному отношению к пациентам и их законным представителям), в социальной сфере (по восстановлению нарушенных прав гр. Ц., К., Г., И., З. на обеспечение заявителей техническими средствами реабилитации), в жилищной сфере (по обращению гр. Ф., в интересах гр. Ф. о заключении дополнительного соглашения к договору социального найма жилого помещения), в сфере трудовых отношений (по обращению Б. о привлечении к дисциплинарной ответственности сотрудника ГАУЗ «Госпиталь для ветеранов войн» г. Казани, допустившего нарушение права Б., о принятии мер по недопущению нарушений прав работников на отдых) и др.

Всего в течение года с целью восстановления прав граждан направлено 50 предложений и замечаний Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в адрес государственных органов, органов местного самоуправления, должностных лиц и организаций.

Важно отметить, что по итогам рассмотрения всех замечаний и предложений Уполномоченного, государственными органами, органами местного самоуправления, должностными лицами и организациями были приняты исчерпывающие меры по восстановлению прав граждан.

В минувшем году Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан в качестве третьего лица или заинтересованного лица привлекался к 13 судебным заседаниям, поддерживая требования граждан к органам власти, органам местного самоуправления и иным учреждениям. Также продолжена практика привлечения Уполномоченного к участию в рассмотрении обращений о проверке конституционной законности. За истекший период Уполномоченным в Конституционный совет Республики Татарстан были направлены 4 заключения при рассмотрении жалоб о нарушении конституционных прав и свобод.

В рамках заключенного в 2018 году Соглашения о взаимодействии с Главным управлением Министерства Российской Федерации по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий по Республике Татарстан в 2024 году продолжена работа в системе Единой государственной информационной системе ГЛОНАСС +112 (далее – ЕГИС ГЛОНАСС +112).

Количество принятых Уполномоченным в работу информационных сообщений в отчетный период составило 1 428.

Больше всего отработанных нами сообщений из системы ЕГИС ГЛОНАСС +112 поступали из г. Казани (385), г. Набережные Челны (160), г. Нижнекамска (91), г. Альметьевска (79), г. Бугульмы (55), г. Зеленодольска (48), Пестречинского (38), Зеленодольского (35) и Лаишевского (28) муниципальных районов и др.

Посредством телефонных звонков в «Службу экстренных вызовов – 112» граждане сообщали об аварийных ситуациях в сфере жилищно-коммунального

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 10 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

хозяйства (как правило, сообщалось о непринятии мер по устранению коммунальных аварий или затягивания сроков по их устранению), немотивированных отказов в оказании медицинской помощи, халатного отношения со стороны медицинского персонала, нарушении прав на свободу, личную неприкосновенность и достоинство личности (причинение вреда здоровью, побои и пр.), неисполнении детьми обязанности заботиться о нетрудоспособных родителях и оставлении их в одиночестве и опасности, неисполнении обязанностей родителями по воспитанию детей, а также превышении полномочий сотрудниками органов внутренних дел или же вовсе бездействия вышеуказанных органов на заявления и сигналы граждан республики.

Множество сообщений касались социальной жизнедеятельности граждан, в частности, просьбы о предоставлении технических средств реабилитации, защиты прав уязвимых категорий граждан, их социальном обеспечении, поддержке и помощи гражданам, находящимся в тяжелой жизненной ситуации.

Помимо субъективных проблем граждане также неравнодушны к проблемам общественного значения: безопасности дорожного движения, обустройству территории и поддержания общественных мест в чистоте и порядке, опасных безнадзорных животных.

Получая такие обращения, непосредственно связанных с защитой прав граждан в различных сферах правоотношений, жизнедеятельности, Уполномоченным незамедлительно принимались меры по реализации возникших проблем заявителей.

Более 600 выездных проверок было организовано с целью выяснения фактов, указанных в сообщениях, в том числе с участием общественных помощников Уполномоченного.

Структура обращений граждан, поступивших в адрес Уполномоченному в порядке, установленном Федеральным законом от 02 мая 2006 года №59-ФЗ «О порядке рассмотрения обращений граждан Российской Федерации», по группам конституционных прав представлена в таблице:

Группа конституционных прав	**Итого в 2024 году**
Социальные и экономические права	59,2%
Гражданские (личные) права	34,6%
Политические права	6,2%

В структуре группы социальных прав большую часть составляют обращения по вопросам реализации жилищных прав, предоставления жилищно-коммунальных услуг – 12,1%.

Незначительно увеличилось по сравнению с предыдущим годом количество обращений, связанных с нарушением трудовых прав (89 обр., 2023 г. – 61), одновременно снизилось количество обращений, связанных с правом на здоровье и медицинскую помощь (120 обр., 2023 г. – 184), правом на образование (211 обр., 2023 г. – 261). Подробнее проблемные вопросы в рамках данных сфер правоотношений будут рассмотрены в специализированных разделах.

В структуре гражданских прав наибольшее число – 17% - составляют обращения в рамках гражданского, административного и уголовного судопроизводства, 1,5% - обращения в рамках семейных отношений (споры между родителями, ненадлежащее исполнение обязанностей бывших супругов и т.д.).

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 11 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Количество вопросов, затронутых в поступивших в адрес Уполномоченного в отчетном периоде устных и письменных обращениях граждан, составило 4 200.

В целом тематика обращений, поступивших в адрес Уполномоченного по различным каналам связи, в последние годы остается неизменной.

Тематика	Количество обращений
Право избирать и быть избранным	60
Право на гражданство Российской Федерации. Право свободно передвигаться, выбирать место пребывания и жительства	141
Право на обращение в государственные и муниципальные органы	202
Право на жилище	185
Право на социальное обеспечение	285
Право на труд	89
Право на охрану здоровья и медицинскую помощь	120
Право на образование	211
Право на защиту семьи, материнства, отцовства и детства	63
Право на благоприятную окружающую среду и право на землю	30
Права задержанных, подозреваемых, обвиняемых	281
Права потерпевших	37
Права осужденных в УИС	298
Защита прав человека при производстве по делам об административных правонарушениях	7
Обжалование судебных решений	25
Защита прав человека при исполнении вступивших в законную силу актов	139
Защита прав человека при призыве на военную службу, военнослужащих	671
Вопросы в сфере ЖКХ	329
Жалобы на правоохранительные органы	114
Финансы, хозяйственная деятельность и иные вопросы	913

В жилищно-коммунальной сфере вопросы, затронутые гражданами в 2024 году, из года в год практически не меняются. И количество обращений, как правило, остается стабильно высоким.

В отчетном периоде Уполномоченным рассматривались обращения о ненадлежащем качестве коммунальных услуг (перебои холодного и горячего водоснабжения, низкая температура воды), неудовлетворительном содержании общедомового имущества (повышенная влажность, промерзание стен, запах из канализации, нарушение системы вентиляции), действиях (бездействии) работников управляющих компаний, товариществ собственников жилья и иных форм

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 12 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

управления собственностью (проведение ненадлежащих ремонтных работ, несвоевременный ремонт, затягивание сроков по устранению коммунальных аварий), нарушении порядка расчета тарифов, начислении платежей за коммунальную услугу и содержании жилья.

Перебои с водоснабжением продолжают беспокоить жителей республики особенно в летний период, и в этой части 2024 год не стал исключением. Проблемные ситуации наблюдались в Нижнекамском, Лаишевском, Зеленодольском, Высокогорском, Бугульминском муниципальных районах и по г. Казани.

Необходимо также отметить, что меньшая часть от всего количества обращений, затрагивающих данную категорию прав, касалась вопросов обеспеченности жильем: вопросы обеспечения жильем детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, обеспечения жильем инвалидов и семей, воспитывающих детей инвалидов, постановки на учет в качестве нуждающегося в улучшении жилищных условий.

Обращения в области социального обеспечения затрагивали вопросы пенсионного обеспечения, социального обеспечения инвалидов (создание «доступной среды», признание лица инвалидом, обеспеченность техническими средствами реабилитации, внесение изменений в индивидуальную программу реабилитации и абилитации, неполучение государственной социальной помощи в виде направления на санаторно-курортное лечение), действия (бездействие) работников социальных служб.

На 46 % по сравнению с предыдущим годом увеличилось количество обращений, затрагивающих сферу трудовых отношений. Анализ обращений, поступивших в 2024 году к Уполномоченному в сфере труда, показывает, что, в основном, граждане обращались по вопросам невыплаты заработной платы, принуждения к увольнению, незаконного увольнения, трудовых конфликтов, проблемах с трудоустройством.

В области охраны здоровья наиболее часто гражданами затрагивались проблемы, связанные с необеспеченностью лекарственными препаратами и ненадлежащим оказанием медицинской помощи.

В сфере образования поступали жалобы на организацию учебного процесса в учебных заведениях, наличие конфликтных ситуаций между участниками образовательного процесса. Также продолжали поступать обращения по вопросам образования детей с ограниченными возможностями здоровья: оказания содействия в поступлении в образовательные учреждения, организация «инклюзивного детского отдыха» в образовательно-оздоровительных лагерях, транспортная доступность образовательных учреждений, строительство новых учебных заведений.

В сфере защиты семейных прав в 2024 году граждане просили оказать содействие в лишении родительских прав бывших супругов, в связи с неисполнением последними обязанностей по воспитанию и содержанию детей, о невозможности общения с детьми или внуками, о восстановлении в родительских правах, о местонахождении детей и состоянии их здоровья, о беспокойстве за судьбу ребенка и тд.

Уменьшилось количество вопросов, связанных с правом на благоприятную окружающую среду и правом на землю. В 2024 году гражданами в обращениях по этой тематике поднимались вопросы, касающиеся загрязнения атмосферного воздуха, земельных споров, несанкционированных свалок, охраны водных объектов и др.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 13 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

На 26 % по сравнению с прошлым годом уменьшилось количество вопросов, связанных с защитой прав человека при призыве на военную службу, военнослужащих.

В 2024 году продолжается работа по вопросам выплат военнослужащим в требуемом объеме денежного довольствия, недополученных выплат за ранение, единовременных выплат при заключении контракта о прохождении военной службы.

Среди ключевых запросов – просьбы родственников военнослужащих о содействии в их поиске либо обмене на пленных граждан Украины.

Несмотря на то, что уполномоченные в субъектах Российской Федерации участниками уголовного судопроизводства не являются, и должностные лица органов, осуществляющих уголовное судопроизводство, в круг субъектов, в отношении которых Уполномоченный рассматривает жалобы, не входят, стоит отметить, что по-прежнему стабильно высоким остается количество вопросов, поступающих в области защиты прав человека в уголовном процессе, в местах принудительного содержания. Граждане в своих обращениях указывали на необоснованность в возбуждении уголовных дел, длительность сроков уголовного судопроизводства, законность следственных действий, законность, обоснованность и справедливость приговоров по уголовным делам, неудовлетворительное медицинское и материально-бытовое обеспечение, неправомерные действия (бездействие) сотрудников уголовно-исполнительной системы, а также на вопросы перевода для дальнейшего отбывания наказания и о досрочном освобождении.

Ежегодно к Уполномоченному поступают обращения от граждан, оказавшихся в тяжелой жизненной ситуации. Это ситуации, в которых нет конкретных нарушений прав человека, но, к сожалению, так сложились обстоятельства, в результате которых человек попал в беду. Независимо от того, что на основании статьи нашего закона такие обращения в работу не принимаются, нами проводится работа по оказанию всевозможной и всесторонней помощи. Можно утверждать о формировании дополнительного направления правозащитной деятельности. Такие обращения не влияют на общее количество обращений, не составляют удельного веса, но наполняют работу Уполномоченного новым содержанием. Такие обращения позволяют сохранить милосердие, добросердечие, человечность.

В качестве одного из примеров можно привести обращение гр. Г., жительницы г. Альметьевска, которая в результате травмы испытывает сильные непрекращающиеся боли и вынуждена передвигаться с помощью посторонних. В связи с нехваткой пенсионных выплат на жизненно необходимые потребности, Уполномоченным в адрес директора Благотворительного фонда «Татнефть» направлена просьба о рассмотрении возможности оказания необходимой помощи, в том числе и материальной. Принимая во внимание ходатайство Уполномоченного, на заседании Комитета по рассмотрению обращений, поступающих в ПАО «Татнефть», было принято решение об оказании благотворительной помощи гр. Г. в размере 50 тысяч рублей на приобретение лекарственных препаратов и терапевтической аппаратуры для прохождения лечения в домашних условиях.

Активно развивается тенденция цифрового взаимодействия органов публичной власти с гражданами. Продолжают активно развиваться различные электронные сервисы и платформы в данной сфере.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 14 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

С 2013 года Уполномоченным осуществляется деятельность главного модератора государственной информационной системы Республики Татарстан «Народный контроль» (далее - ГИС РТ «Народный контроль»).

За 2024 год в ГИС РТ «Народный контроль» с учетом возвращенных уведомлений из всех статусов опубликовано 97 898 уведомлений, что на 7 % меньше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года (в связи с отключением интеграции ГИС РТ «Народный контроль» с федеральной государственной информационной системой «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)» (далее – ПОС)), из которых: 76 118 уведомлений решены (78 %), по 15 896 уведомлениям запланированы работы (16 %), по 4 594 уведомлениям дан мотивированный отказ (6 %), 1 290 уведомлений (21 %) находились в работе.

Пользователи системы активнее всего подавали уведомления по направлениям «Благоустройство и инфраструктура» – 41 568, «Дороги» – 34 315, «Жилищно-коммунальное хозяйство» – 8 954, «Твердые коммунальные отходы» – 4 318, «Транспорт» – 2 501, «Экология» – 1 371, «Торговля» – 1 178, «Здравоохранение» – 1 073 и другим направлениям.

Из года в год ГИС РТ «Народный контроль» показывает востребованность у населения республики как одного из прямых каналов связи граждан и органов местного самоуправления по решению вопросов граждан на республиканском и местном уровнях.

Всего за 2024 год в федеральную государственную информационную систему «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)» (далее – ПОС) за отчетный период поступило (в том числе на повторное рассмотрение) 99 788 обращений и сообщений граждан, что на 66 % больше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

От пользователей ПОС наибольшее количество обращений и сообщений граждан поступило по вопросам здравоохранения (получения медицинских электронных документов и электронной записи на прием к врачу - 52 066, проблема доступа к электронному дневнику школьника - 24 951, комплексного благоустройства территории – 5 733, оказания жилищно-коммунальных услуг – 3 648, ремонта и содержания автомобильных дорог – 3 189, обращения военнослужащих и членов их семей – 1 898, нарушений схемы (графика) движения маршрута, некорректного поведения водительского и кондукторского состава перевозчиков, предложения по изменению маршрута или графика транспорта – 616, получения электронного удостоверения многодетной семьи - 356).

В целях качественного и оперативного исполнения уведомлений, поступивших в ГИС РТ «Народный контроль» в 2024 году, проведены 4 заседания Проектного офиса Центра управления регионом в Республике Татарстан по вопросам качества и своевременности исполнения сообщений и на тему «Актуальные проблемы молодой семьи и пути решения».

Также проведено 18 рабочих совещаний в Аппарате Уполномоченного и муниципальных районах Республики Татарстан по вопросу качественного и своевременного рассмотрения уведомлений, в том числе в режиме видеоконференции, с участием представителей Админстрации Раиса Республики Татарстан, прокуратуры Республики Татарстан, руководителей и ответственных исполнителей структурных подразделений исполнительных комитетов муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан, на которых было рассмотрено 798 уведомлений

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 15 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

граждан по г. Казани и г. Набережные Челны, Азнакаевскому, Аксубаевскому, Алексеевскому, Алькеевскому, Альметьевскому, Арскому, Атинскому, Бавлинскому, Балтасинскому, Буинскому, Бугульминскому, Верхнеуслонскому, Высокогорскому, Елабужскому, Камско-Устьинскому, Кукморскому, Лаишевскому, Лениногорскому, Менделеевскому, Мензелинскому, Новошешминскому, Рыбно-Слободскому, Сабинскому, Сармановскому, Черемшанскому, Чистопольскому муниципальным районам Республики Татарстан.

Работа с обращениями граждан Уполномоченным ведется постоянно в любых её возможных проявлениях. Среди задач на 2025 год в работе с обращениями граждан Уполномоченный выделяет следующее:

- ✓ расширение практики подготовки и направления предложений и заключений в государственные органы по результатам рассмотрения обращений граждан, предложений по совершенствованию законодательства, подготовки тематических докладов
- ✓ продолжение взаимодействия с государственными органами и институтами гражданского общества: проведение совместных тематических приемов, проведение проверок по жалобам, обсуждение актуальных проблем в сфере прав человека
- ✓ изучение положительного опыта уполномоченных в регионах России и зарубежом.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 16 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 2. ЗАЩИТА ПРАВ УЧАСТНИКОВ СПЕЦИАЛЬНОЙ ВОЕННОЙ ОПЕРАЦИИ И ЧЛЕНОВ ИХ СЕМЕЙ

2.1. Защита прав участников специальной военной операции и членов их семей

Со дня объявления Верховным Главнокомандующим Вооруженными Силами Российской Федерации В.В. Путиным о проведении на территории Украины специальной военной операции (далее – СВО) прошло почти три года. Для решения задач СВО и обеспечения гарантий ее участникам объединилась вся страна. Эта деятельность стала приоритетной для многих органов публичной власти и институтов гражданского общества.

С самого начала специальной военной операции Уполномоченный и сотрудники Аппарата Уполномоченного были подключены ко всем вопросам и формам работы с военнослужащими и их семьями.

С 2022 года в адрес Уполномоченного поступило более 7 700 обращений от военнослужащих и членов их семей. В отчетном году в Аппарат Уполномоченного по данной тематике поступило 644 обращения, в том числе через платформу обратной связи Единого портала государственных и муниципальных услуг «Госуслуги. Решаем вместе» – 36, ГИС «Народный контроль» –165.

Оценивая количественные показатели и содержание обращений, рассмотренных Уполномоченным в 2022 – 2024 годах, можно отметить определенные изменения в содержании проблем, которые возникали при реализации прав и законных интересов участников СВО и членов их семей. Если в 2022 году у заявителей преимущественно в обращениях содержались вопросы, связанные с призывом на военную службу по мобилизации, предоставлением гражданам отсрочки, то в 2024 году возникали вопросы, связанные с предоставлением мер социальной поддержки, оказанием медицинской помощи, а также установлением статуса военнослужащего, проведением освидетельствования военно-врачебной комиссией.

Все поступившие обращения Уполномоченным рассматривались в максимально сжатые сроки при постоянной связи с родственниками и близкими военнослужащих.

Предоставление мер социальной поддержки

Раис Республики Татарстан Р.Н. Минниханов в Послании Государственному Совету Республики Татарстан на 2025 год указал: «В то время, когда наши воины защищают Родину на передовой, главная задача – обеспечить им уверенность и спокойствие за своих близких. Все установленные меры поддержки и льготы должны неукоснительно предоставляться».

Наряду с федеральными мерами социальной поддержки в республике успешно реализуется ряд дополнительных мер социальной поддержки. Так, членам семей участников СВО предоставляется единовременная денежная выплата в размере 20 тыс. рублей на каждого не достигшего 18 лет ребенка гражданина из числа отдельных категорий военнослужащих и граждан, участвующих (участвовавших) в специальной

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 17 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

военной операции; субсидия на возмещение затрат, связанных с проведением газа внутри границ участка домовладения и приобретением внутридомового газового оборудования, в размере до 100 тыс. рублей. Семьи участников СВО с новорожденными детьми обеспечиваются подарочными комплектами детских принадлежностей без учета их дохода.

Членам семьи из числа:

пенсионеров и граждан, достигших возраста 60 и 55 лет (соответственно мужчины и женщины), предоставляется первоочередное право при обеспечении путевками на санаторно-курортное лечение;

граждан пожилого возраста и инвалидов I и II групп социальные услуги на дому предоставляются бесплатно;

детей-инвалидов предоставляется преимущественное право при приеме на социальное обслуживание в реабилитационные центры для детей и подростков с ограниченными возможностями.

Членам семей граждан, погибших (умерших) в результате участия в специальной военной операции, предоставляется единовременная денежная выплата в размере 2 млн рублей.

Отрадно отметить, что в муниципальных образованиях республики с 2022 года также реализуется предоставление льгот и мер поддержки для участников СВО и их семей. На 1 января 2023 года в муниципальных образованиях уже было предусмотрено 1360 льгот и мер поддержки участников специальной военной операции и членов их семей по 14 видам. В 2024 году их количество увеличилось до 2560.

Меры поддержки, предоставляемые участникам СВО и их семьям, охватывают широкий спектр льгот и финансовой помощи: материальная поддержка, льготы на оплату ЖКХ и транспорта, социальное обслуживание, освобождение от уплаты самообложения граждан и другие значимые меры.

Вопросы предоставления выплат и мер поддержки участникам СВО и членам их семей находились постоянно в зоне внимания Уполномоченного.

Значительная часть обращений по данной тематике касалась порядка и срока предоставления единовременных выплат военнослужащим в связи с заключением контракта о прохождении военной службы. Результаты рассмотрения обращений свидетельствуют о том, что в большинстве случаев причинами несвоевременного получения предусмотренных выплат явилось отсутствие информации из войсковой части о зачислении военнослужащего в личный состав и (или) допущенные технические ошибки в персональных данных военнослужащего. Указанная категория обращений нами рассматривалась совместно с Военным комиссариатом Республики Татарстан, Кабинетом Министров Республики Татарстан, Министерством труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан (далее – Министерство труда). Все обращения нашли свое положительное решение.

К примеру, в июле 2024 года в рамках личного приема граждан в адрес Уполномоченного обратилась супруга военнослужащего К. из г. Набережные Челны по вопросу неполучения супругом единовременной выплаты в размере 360 000 рублей в связи с заключением контракта о прохождении военной службы. Более полугода супруг заявительницы не мог получить указанную выплату в связи с отсутствием информации из войсковой части о зачислении его в личный состав. В рамках рассмотрения указанного обращения Уполномоченный обратился в адрес первого заместителя Премьер-министра Республики Татарстан с изложением своей позиции

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 18 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

по сложившейся ситуации. По итогам совместной работы с Министерством труда и Военным комиссариатом Республики Татарстан единовременная выплата была перечислена супругу заявителя.

В Республике Татарстан действует программа «Забота о своих» для оказания адресных мер поддержки военнослужащим и членам их семей. Ведется активная работа с обращениями граждан по теме СВО, которые поступают через сайт «Забота о своих», горячую линию 117, ГИС «Народный контроль» и систему «Инцидент Менеджмент». Нами на постоянной основе проводился анализ поступающих сообщений через данные каналы обратной связи.

За период 06.11.2023 – 01.10.2024 в рамках республиканской программы «ЗАБОТА О СВОИХ» системой по работе с обратной связью от участников СВО и членов их семей (телефон горячей линии 117, ГИС РТ «Народный Контроль», «Инцидент Менеджмент», сайт «ЗАБОТА О СВОИХ») отработано более 18 тыс. обращений, их них: 10303 (56%) – по федеральным мерам поддержки (пропавшие, погибшие, федеральные выплаты), 7544 (41%) – вопросы информационно-справочного характера, 552 (3%) – по республиканским мерам поддержки, перенаправлены в ответственные органы государственной власти и органы местного самоуправления для оказания адресных мер поддержки.

В целях обсуждения результатов анализа, а также выработки системных предложений по запросам граждан Уполномоченным проводились рабочие совещания с представителями филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан, органами государственной власти, муниципальных образований.

Защита образовательных прав детей участников СВО

Дети участников СВО, военнослужащих, погибших или получивших увечье (ранение, травму, контузию) либо заболевание при исполнении обязанностей военной службы (служебных обязанностей) нуждаются в корректном, внимательном подходе с соблюдением требований по защите персональной информации и этических требований в организации психолого-педагогического сопровождения.

В 2023 году Министерством просвещения Российской Федерации, Министерством науки и высшего образования Российской Федерации совместно с Министерством обороны Российской Федерации были разработаны и направлены в регионы алгоритмы сопровождения в дошкольных образовательных, общеобразовательных, профессиональных образовательных организациях и образовательных организациях высшего образования детей ветеранов (участников) специальной военной операции, обучающихся в соответствующих организациях, в целях оказания таким детям необходимой помощи, в том числе психологической (письмо Минпросвещения России от 11.08.2023 №АБ-3386/07) . В них рекомендованы такие аспекты, как: уточнена процедура проведения мониторинга психологического состояния детей из семей участников СВО, обозначены основные направления психолого-педагогического сопровождения, даны рекомендации по проведению мероприятий, связанных с формированием благоприятного психологического климата в образовательных организациях, сохранением и восстановлением психического здоровья детей, представлены методики оказания кризисной помощи, даны контакты дополнительных ресурсов получения психологической помощи.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 19 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Учитывая важность данного вопроса, Уполномоченный рекомендует Министерству образования и науки Республики Татарстан (далее – Министерство образования) организовать обязательное обучение школьных психологов по работе с детьми участников СВО.

В интересах детей участников СВО еще в 2022 году Уполномоченным было направлено предложение в адрес Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации об установлении образовательных преференций детям участников СВО, которое было поддержано и нашло свое развитие в 2023 году.

В Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» были внесены изменения в части закрепления права граждан, принимающих участие в специальной военной операции на территориях Украины, Донецкой Народной Республики, Луганской Народной Республики, Запорожской области и Херсонской области, и их детей на обучение по программам бакалавриата и программам специалитета за счет бюджетных ассигнований федерального бюджета, бюджетов субъектов Российской Федерации и местных бюджетов в пределах отдельной квоты.

В отчетном году по указанной специальной квоте в образовательные организации высшего образования республики приняты 370 детей участников СВО.

В истекшем году Уполномоченный также содействовал в реализации прав детей участников СВО на переход с платного обучения на обучение за счет средств бюджетных ассигнований федерального бюджета, бюджетов субъектов Российской Федерации и местных бюджетов либо за счет собственных средств организации, осуществляющей образовательную деятельность.

Например, в адрес Уполномоченного поступило обращение от гражданки М. с просьбой оказать содействие в переводе дочери, обучающейся в Институте дизайна и пространственных искусств ФГАОУ ВО «Казанский (Приволжский) федеральный университет» (далее – К(П)ФУ), с платного обучения на бесплатное. Учитывая, что дочь заявителя являлась дочерью участника СВО, Уполномоченный обратился в адрес ректора К(П)ФУ с ходатайством о рассмотрении возможности перевода дочери заявителя на бесплатную форму обучения. Наше письмо руководством было рассмотрено положительно, стоимость платных образовательных услуг была снижена на 100%.

Оказание медицинской помощи военнослужащим

В правозащитной деятельности Уполномоченного пристальное внимание было уделено вопросам соблюдения прав военнослужащих на медицинскую помощь.

В течение года на базе «354 Военного клинического госпиталя» Министерства обороны Российской Федерации Уполномоченным неоднократно проводились выездные совместные приемы военнослужащих и членов их семей с руководителем филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан, представителями Военного комиссариата Татарстана, Военной прокуратуры Казанского гарнизона.

В начале года в адрес Уполномоченного поступали обращения от военнослужащих о возможности в период отпуска получить медицинскую помощь в медицинских организациях по месту жительства. Военнослужащие могли обратиться за медицинской помощью только в ведомственные госпитали Министерства обороны Российской Федерации, что создавало значительные неудобства для них.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 20 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Учитывая особую актуальность данного вопроса в период проведения СВО, Уполномоченным в августе 2024 года в адрес Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации Т.Н. Москальковой направлено предложение о рассмотрении вопроса распространения действия полиса обязательного медицинского страхования на военнослужащих. Наши предложения нашли положительное решение.

Постановлением Правительства Российской Федерации от 24 октября 2024 года № 1423 военнослужащим, находящимся в отпуске, предоставлено право на получение первичной медико-санитарной помощи в любой удобной государственной поликлинике в период проведения специальной военной операции. Данный порядок будет действовать на время проведения специальной военной операции. Постановление позволило повысить доступность медицинской помощи для нуждающихся в ней военнослужащих.

В медицинских организациях республики организовано оказание медицинской помощи участникам СВО во внеочередном порядке. Во всех медицинских организациях назначены ответственные лица по вопросам организации медицинской помощи участникам СВО и членам их семей.

Центром ответственности по оказанию медицинской помощи участникам СВО и членам их семей определены ГАУЗ «Госпиталь для ветеранов войн» г.Казани, ГАУЗ «Госпиталь для ветеранов войн» г. Набережные Челны (далее – госпитали), ГАУЗ «Республиканская клиническая больница Министерства здравоохранения Республики Татарстан», ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7 им. М.Н. Садыкова» г. Казани.

В настоящее время в Республике Татарстан развернуты 460 круглосуточных коек по профилям «хирургия», «травматология и ортопедия», «абдоминальная хирургия», «нейрохирургия», «реанимация», «медицинская реабилитация» в целях оказания медицинской помощи военнослужащим Вооруженных Сил Российской Федерации, получившим ранения в ходе СВО: в ГАУЗ «Республиканская клиническая больница Министерства здравоохранения Республики Татарстан» – 300 коек, в ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7 им. М.Н.Садыкова» – 100 коек, в ГАУЗ «Госпиталь для ветеранов войн» г. Казани – 60 коек.

В госпиталях созданы и функционируют круглосуточные колл-центры по приему вызовов отдельных категорий населения, куда поступают звонки от участников СВО, их родственников.

Вопросы прохождения военно-врачебной комиссии и освобождения от исполнения обязанностей военной службы по состоянию здоровья

Актуальным вопросом для участников СВО являлось прохождение военно-врачебной комиссии и дальнейшее предоставление отпуска по болезни или свобождение от исполнения обязанностей военной службы. Военнослужащие в обращениях в адрес Уполномоченного также выражали несогласие с решением военно-врачебной комиссии, просили оказать помощь в организации дополнительного обследования и проведении повторной военно-врачебной комиссии.

Так, в рамках личного приема в адрес Уполномоченного обратилась супруга военнослужащего Ф., жительница г. Казани, по вопросу оказания содействия в проведении ему дополнительной медицинской диагностики для определения годности его к военной службе. 2 августа 2023 года военнослужащий Ф., находясь

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 21 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

в зоне проведения СВО, в результате взрыва снаряда получил ранение, в связи с чем находился на лечении в различных военно-медицинских учреждениях. По итогам медицинского осмотра и освидетельствования, решением военно-врачебной комиссии военнослужащему Ф., установлена категория годности «В» - ограниченно годен к военной службе. В то же время наличие у военнослужащего заболеваний, которые привели к нарушению функций всего организма, препятствовало прохождению им дальнейшей военной службы. Он нуждался в дополнительном лечении и обследовании.

Внимательно изучив представленные медицинские документы, усматривая нарушение прав военнослужащего Ф., Уполномоченный обратился в орган военной прокуратуры и в адрес депутата Государственной Думы Российской Федерации А.З. Фаррахова с просьбой оказать содействие в разрешении данной ситуации. По итогам рассмотрения обращения, Военной прокуратурой Читинского гарнизона было сообщено о повторном направлении медицинских документов в ФГКУ «Главный центр военно-врачебной экспертизы» Министерства обороны Российской Федерации (г.Хабаровск) для принятия окончательного решения.

В связи с длительным отсутствием решения вопроса увольнения военнослужащего Ф. с военной службы в запас Уполномоченным повторно было направлено письмо в адрес Военного прокурора Читинского гарнизона. Проведенной Военной прокуратурой Читинского гарнизона проверкой было установлено, что должностными лицами войсковой части документы на увольнение военнослужащего с военной службы в вышестоящий орган военного управления своевременно не направлены, что привело к нарушению прав военнослужащего Ф. на своевременное увольнение из Вооруженных Сил Российской Федерации. Органом прокуратуры в адрес руководства войсковой части внесено представление, в котором также был поставлен вопрос о незамедлительном принятии мер по восстановлению нарушенных прав военнослужащего Ф. на своевременное увольнение из Вооруженных Сил Российской Федерации. Представление прокурора было удовлетворено, командиром войсковой части были приняты меры по увольнению военнослужащего Ф. с военной службы.

Вернувшись домой, военнослужащий обратился в адрес Уполномоченного с благодарностью за оказанное содействие в защите его прав.

Право на отпуск

В истекшем году Уполномоченным принимались меры по защите прав военнослужащих на отпуск.

В послании к Федеральному Собранию в 2023 году Президент России В.В. Путин поручил обеспечить участникам спецоперации не менее 14 дней отпуска каждые полгода.

В ряде обращений граждане сообщали о длительном отсутствии решения вопроса о предоставлении отпуска военнослужащему.

К примеру, в адрес Уполномоченного обратилась супруга военнослужащего В., жительница г. Набережные Челны, с просьбой оказать содействие в предоставлении отпуска ее супругу, который находился в зоне проведения СВО с октября 2023 года. Пятеро несовершеннолетних детей военнослужащего ждали его дома. После

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 22 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

вмешательства Уполномоченного при содействии Военного комиссариата Республики Татарстан военнослужащему был предоставлен отпуск.

Вопросы установления статуса военнослужащего

В течение года в адрес Уполномоченного поступали обращения от членов семей участников СВО с просьбой оказать содействие в розыске пропавших без вести в зоне СВО военнослужащих, а также в возвращении попавших в плен.

Каждое такое обращение было рассмотрено Уполномоченным в короткие сроки, предприняты максимально возможные меры, направленные на оказание содействия заявителям. Работа строилась на оперативном взаимодействии с Министерством обороны Российской Федерации и Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации, в котором создана специальная рабочая группа по мониторингу соблюдения прав граждан в период проведения СВО. Уполномоченный постоянно находился на связи с заявителями, сообщая им информацию о предпринимаемых мерах по установлению местонахождения военнослужащих и участников СВО.

Благодаря совместным действиям Министерства обороны Российской Федерации и Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации удалось вернуть несколько наших соотечественников из плена, а также установить местонахождение военнослужащих (информация о количестве не может быть разглашена). Мы были счастливы каждому найденному без вести пропавшему, вместе с матерями и женами плакали, выслушивая на личном приеме их неповторимые истории о родных, которые воюют за правду.

Получая обращения от членов семей военнослужащих, Уполномоченный также обращался в адрес руководства муниципальных образований и филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан с просьбой взять на учет семью военнослужащего и оказать ей всестороннюю помощь в решении бытовых, материальных и других жизненных ситуаций. В 2024 году более 200 писем было направлено в адрес глав муниципальных районов, городских округов республики.

Уполномоченный выражает благодарность органам местного самоуправления за поддержку семей и внимательное и неравнодушное отношение к ним.

Оказание помощи семьям военнослужащих

В течение года Уполномоченным проводился анализ организации работы муниципальными образованиями, городскими округами по оказанию комплексной всесторонней помощи семьям военнослужащих.

Представленная информация от муниципальных образований не всегда свидетельствовала о проведении комплексной всесторонней помощи семьям мобилизованных. В таких случаях Уполномоченный повторно обращался к руководителям муниципальных образований для уточнения данных или выдвигая конкретные предложения. Например, Уполномоченным были направлены дополнительные письма в адрес руководителей Апастовского, Лениногорского, Елабужского, Зеленодольского районов, администрации Советского района г. Казани, администрации Вахитовского и Приволжского районов г. Казани.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 23 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В декабре 2024 года сотрудниками Аппарата Уполномоченного был осуществлен выезд в Высокогорский муниципальный район РТ в целях ознакомления с проводимой Исполнительным комитетом Высокогорского муниципального района РТ работой с семьями участников СВО, оказываемой им помощи в решении социально-бытовых вопросов.

Еженедельно Уполномоченный встречался с семьями военнослужащих в рамках личного приема граждан. Более 180 участников СВО и членов их семей обратились лично к Уполномоченному.

По инициативе Уполномоченного 26 ноября 2024 года совместно с Общественной палатой Республики Татарстан и Министерством труда была организована встреча с матерями участников СВО. Встреча была посвящена Дню матери. Среди мам были многодетные; те, у кого двое сыновей находятся в зоне спецоперации; те, у кого одновременно служат не только сыновья, но и внуки. В ходе заседания мамы вносили свои предложения об увековечении памяти каждого участника СВО в специальной книге памяти, отдельно отмечая военнослужащих-медиков, а также о дополнительном обеспечении медикаментами, об изготовлении специализированной экипировки для военнослужащих. Мероприятие прошло очень тепло и эмоционально, с безмерной любовью и гордостью мамы рассказывали о своих сыновьях.

В республике в целях координации работы по решению вопросов, связанных с поддержкой участников СВО, распоряжением Кабинета Министров Республики Татарстан от 30.03.2023 № 790-р образована Региональная межведомственная комиссия по вопросам поддержки участников специальной военной операции и членов их семей на территории Республики Татарстан и утвержден ее состав. Уполномоченный принимал активное участие на заседаниях комиссии, где были рассмотрены вопросы адаптации жилых помещений, занимаемых участниками специальной военной операции, являющимися инвалидами, под их потребности; трудоустройства участников специальной военной операции, уволенных с военной службы, и членов их семей; о психологическом сопровождении участников специальной военной операции и членов их семей, и даны соответствующие поручения. Например, главам муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан рекомендовано актуализировать муниципальные правовые акты о создании муниципальных межведомственных комиссий по обследованию жилых помещений инвалидов и общего имущества в многоквартирных домах, в которых проживают инвалиды, входящих в состав муниципального жилищного фонда, и оптимизировать количество членов комиссии; предусмотреть в составе указанной комиссии социальных координаторов представительств филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан в муниципальных образованиях; обеспечить оперативность деятельности указанных муниципальных межведомственных комиссий по обследованию жилых помещений, занимаемых участниками СВО, являющимися инвалидами, и общего имущества в многоквартирных домах, в которых проживают участники СВО, являющиеся инвалидами, с учетом их потребностей (выход комиссии для обследования; подготовка и подписание акта обследования); проинформировать участников СВО, являющихся инвалидами, и членов их семей о возможности подачи заявки на оказание им помощи по адаптации жилых помещений под индивидуальные потребности.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 24 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Психологическая поддержка и реабилитация участников СВО и членов их семей

Возвращение участников СВО к мирной жизни часто сопровождается повышенной тревожностью, посттравматическими расстройствами и проблемами адаптации.

За 11 месяцев 2024 года в республике медицинскими психологами проконсультировано 783 участника СВО и 1843 члена их семей и семей погибших. Существующая инфраструктура психологической помощи включает 70 кабинетов медико-психологического консультирования.

В то же время Уполномоченный считает необходимым рекомендовать Министерству здравоохранения Республики Татарстан (далее – Министерство здравоохранения) провести анализ количества психологических кабинетов и их нагрузку по истечении завершения СВО и возвращения к мирной жизни участников СВО.

В правозащитной деятельности Уполномоченного обращено внимание на способы взаимодействия участников СВО и членов их семей с органами государственной власти, местного самоуправления.

В настоящее время в республике отсутствует единая информационная система взаимодействия участников СВО и членов их семей с государством. Это приводит к дублированию запросов, увеличению сроков их рассмотрения и недостаточной координации между ведомствами.

Считаем, с целью объективной оценки социальных последствий участия в СВО необходимо вести учет лиц, вернувшихся из зоны СВО не в рамках разрозненных учетов отдельных ведомств, а в виде отдельного информационного ресурса, на основе которого каждый из участников СВО может и должен находиться на сопровождении.

По информации руководителя филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан, в 2025 году в филиале планируется внедрить единую информационную систему данных об участниках СВО.

Учитывая данную информацию, Уполномоченный рекомендует Министерству цифрового развития, государственного управления, информационных технологий и связи Республики Татарстан (далее - Министерство цифрового развития) обеспечить техническую поддержку системы и рассмотреть возможность разработки мобильного приложения для участников СВО и их семей.

В республике огромное внимание уделяется вопросам оказания содействия в реабилитации участников СВО, вернувшихся из зоны проведения СВО.

С января 2024 года на базе «Центра социальной реабилитации инвалидов «Идель» функционирует отделение для оказания социальных услуг участникам СВО, ставшим инвалидами вследствие ранения, контузии, увечья и нуждающимся в постоянном постороннем уходе.

В 2025 году к этой работе подключатся центры реабилитации инвалидов в г.г Казань, Набережные Челны, Альметьевске и Бавлы. Таким образом, для реабилитации участников СВО с 2025 года будут доступны 282 стационарных места и 130 полустационарных. На ремонт и приобретение необходимого оборудования благодаря решению Раиса Республики Татарстан Р.Н. Минниханова из республиканского бюджета выделено 56,7 млн. рублей.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 25 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Министерству труда совместно с Министерством здравоохранения, ФКУ «Главное бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан», Отделением Фонда пенсионного и социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан (далее - ОСФР по РТ), филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан необходимо продолжить межведомственное взаимодействие в целях реализации на местах комплекса мер социальной поддержки, социального обслуживания и оказания социально-реабилитационных услуг участникам СВО и членам их семей.

Вопросы трудоустройства участников СВО и членов их семей

В течение года Уполномоченным проводился анализ трудоустройства участников СВО. По состоянию на 18 декабря 2024 года в органы службы занятости обратилось 112 человек за содействием в трудоустройстве, из них 73 человека трудоустроено, 20 человек были направлены на обучение, в процессе подбора вакансий находятся 19 человек. 8 членов семей участников СВО получили единовременную финансовую помощь на открытие собственного дела в размере 145,1 тыс. рублей, 5 из них в 2024 году. Министерством труда проведено 24 специализированные ярмарки вакансий для участников СВО и членов их семей.

Анализ поступающих обращений от граждан, заключивших контракт с Министерством обороны Российской Федерации или с организациями, содействующими выполнению задач, возложенных на Вооруженные Силы Российской Федерации, из исправительных учреждений свидетельствует о том, что, несмотря на снятую судимость, работодатели неохотно берут их на работу.

При работе с лицами указанной категории возникают сложности, связанные с сохранением сведений о судимости (судимостях) в справке о наличии (отсутствии) судимости и (или) факта уголовного преследования либо о прекращении уголовного преследования; с отсутствием образования, трудовых навыков (некоторые из лиц рассматриваемой категории ранее никогда не работали); отсутствием желания трудоустроиться/обучаться.

Нельзя не отметить, что социальные координаторы филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан с каждым участником СВО работают индивидуально, в соответствии с его потребностями.

Так, например, боец ЧВК «Вагнер», житель Нурлатского района после возвращения из зоны СВО обратился к социальному координатору с желанием заняться бизнесом. Социальный координатор помог составить бизнес-план, оформить социальный контракт и открыть свое дело - передвижной шиномонтаж.

Учитывая актуальность данного вопроса, Уполномоченный рекомендует Министерству труда продолжить практику предоставления единовременной финансовой помощи на открытие собственного дела участникам СВО.

Уполномоченный выражает надежду на тесное взаимодействие, как с государственными органами и органами местного самоуправления, так и с предприятиями и организациями в вопросах соблюдения прав военнослужащих и членов их семей.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 26 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 3.ЗАЩИТА ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ И СВОБОД.

3.1.Право избирать и быть избранным

Уполномоченный принимает активное участие в обеспечении и защите избирательных прав граждан. 2024 год был ознаменован для Республики Татарстан двумя политически значимыми событиями: выборами Президента Российской Федерации и выборами депутатов в Государственный Совет Республики Татарстан.

Выборы играют роль важного «канала» обратной связи между властью и обществом, выступая инструментом, с помощью которого россияне могут реализовать предоставленные Конституцией Российской Федерации избирательные права и определить будущее направление развития страны, республики. Очень важные, ответственные избирательные кампании впервые прошли в условиях мощнейших геополитических вызовов, боевых действий в зоне проведения специальной военной операции, в приграничных районах страны.

В организации проведения выборов 2024 года следует отметить значительные усилия Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан в обеспечении избирательных прав граждан. Высокий уровень профессионализма и ответственности при организации и проведении выборов, в очередной раз продемонстрированный данным органом власти, позволил решить множество вопросов, связанных с предупреждением нарушения прав граждан на различных уровнях. Несмотря на масштабность выборов, количество обращений, касающихся нарушений избирательных прав, было невелико, что свидетельствует о наличии действенной системы гарантий защиты избирательных прав.

Прошедшие в марте 2024 года выборы Президента Российской Федерации стали для как для Республики Татарстан, так и для всей страны, одним из важнейших политических событий, предопределивших тенденцию движения государства на ближайшие 6 лет. Свои права татарстанцы смогли реализовать на 2722 участковых комиссиях, работа на которых была организована 65 территориальными избирательными комиссиями с численным составом более 500 человек.

В компетенцию института Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан не входит проведение оценки выборов, однако, основной задачей Уполномоченного в данном вопросе стал мониторинг за соблюдением избирательных прав граждан. По этой причине на протяжении периода проведения выборов Уполномоченным и сотрудниками Аппарата проводились телефонные «горячие линии», а общественными помощниками Уполномоченного в муниципальных образованиях республики «на местах» осуществлялось наблюдение за соблюдением прав граждан в ходе выборов. В рамках телефонных «горячих линий» (15-17 марта 2024 года и 8 сентября 2024 года) поступило 47 и 53 звонка соответственно. Вопросы жителей касались местоположения участковой избирательной комиссии, возможности голосования для тех, кто не имеет регистрации на территории республики, а также голосования по месту пребывания, а не по месту регистрации, голосования на дому. Все вопросы решались в режиме «онлайн», ни одно обращение не осталось без внимания. Следует отметить, что остается вопрос информированности населения о возможности голосования на любом удобном избирательном участке, не по месту регистрации. К сожалению, большинство обращающихся во время телефонных

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 27 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«горячих линий» граждан не были осведомлены о возможности подачи заявления через Портал государственных услуг об изменении избирательного участка. В связи с изложенным, Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан совместно с муниципальными образованиями Республики Татарстан рекомендуем усилить работу по информированию граждан о возможности изменения избирательного участка в преддверии выборов.

В первую очередь мониторинг соблюдения избирательных прав осуществлялся для тех граждан, которые по различным жизненным обстоятельствам не имеют возможности посетить места проведения выборов лично. Эта задача является важнейшей для Уполномоченного, ведь доступность выборов для каждого гражданина страны – это гарантия реализации конституционных прав в полном объеме. Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан входит в состав рабочей группы Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан по обеспечению избирательных прав граждан с инвалидностью. Среди заметных успехов в решении проблемы реализации избирательных прав инвалидов стоит упомянуть перевод участков для голосования на первые этажи, а также оснащение зданий, где они располагаются, пандусами. По состоянию на 1 января 2024 года в республике проживало 268,4 тысяч граждан, являющихся инвалидами, из них 39,0 тысяч человек - избиратели, которые имеют инвалидность по зрению, слуху, опорно-двигательному аппарату. Для удобства голосования маломобильных избирателей 1 090 избирательных участка оборудованы специальными кабинами. ЦИК Республики Татарстан проработан вопрос взаимодействия со ЕГИС ГЛОНАСС+112 и республиканским отделением «Всероссийского общества глухих»: избиратели с ограниченными возможностями по слуху смогли при необходимости воспользоваться помощью переводчика, владеющего жестовым языком, через видеозвонок на специальный номер в мобильном приложении «WhatsApp».

В помощь избирателям, являющимся инвалидами по зрению, избирательные участки в Республике Татарстан были обеспечены специальными трафаретами. Они помогали татарстанцам с ограниченными возможностями здоровья самостоятельно заполнять бюллетени, изготовленные с использованием шрифта Брайля. В Республиканской специальной библиотеке для слепых и слабовидящих изготовили более 2700 таких трафаретов. Также по избирательным участкам республики на информационных стендах в помещениях для голосования были размещены специальные брошюры. В них для удобства слабовидящих избирателей содержалась информация о кандидатах на пост Президента России, напечатанная крупным шрифтом и шрифтом Брайля. Для голосования на дому избиратели с ограниченными возможностями здоровья могли обратиться с заявкой в участковые избирательные комиссии. Сделать это можно было как в письменной, так и в устной форме. В случае поступления такого обращения участковая избирательная комиссия обеспечивала маломобильному избирателю возможность голосования на дому.

В соответствии с проведенным мониторингом доступности избирательных участков установлено:

- на первых этажах расположено 93,5% от общего числа избирательных участков республики;

- на вторых этажах расположено 176 избирательных участков, это 6,5% от общего числа избирательных участков республики.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 28 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Рекомендуем руководителям муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан рассмотреть возможность перевода всех избирательных участков, функционирующих в рамках избирательных кампаний, на первые этажи и организации «доступной среды» для граждан с ограниченными возможностями здоровья.

В периоды проведения выборов Уполномоченным, сотрудниками Аппарата и общественными помощниками были посещены порядка 50 избирательных участков, образованных в центральных районных больницах, следственных изоляторах Управления Федеральной службы исполнения наказаний Российской Федерации по Республике Татарстан (№1,2,3,4,5), изоляторах временного содержания Министерства внутренних дел по Республике Татарстан в муниципальных районах, особое внимание уделяя наблюдению за ходом голосования, действиям членов избирательной комиссии, в том числе за выдачей бюллетеней избирателям, проверкой членами УИК документов граждан и другими процессуальными этапами проведения выборов. 45 дополнительных участков были открыты в больницах, санаториях, СИЗО, на железнодорожном вокзале и в аэропорту.

Так, в первый день выборов Президента России Уполномоченный провела мониторинг соблюдения избирательных прав подследственных, находящихся в ФКУ ИК-3 УФСИН России по Республике Татарстан (Пестречинский муниципальный район). Здесь свое волеизъявление выразили 75 человек, находящихся под следствием, а это 100% от тех, у кого есть право сделать свой выбор в стенах исправительного учреждения.

В рамках выборов в депутаты Государственного Совета Республики Татарстана Уполномоченный посетил участковую избирательную комиссию, располагающуюся в ФКУ СИЗО-1 УФСИН России по Республике Татарстан, где проголосовать могли все подозреваемые, обвиняемые и подсудимые, в отношении которых приговор не вступил в законную силу. Свою гражданскую позицию выразили порядка 1200 человек, права каждого из них были соблюдены в полной мере, и нарушений выявлено не было.

В целях обеспечения прозрачности и законности проведения выборов в Центре общественного наблюдения при Общественной палате Республики Татарстан была организована онлайн-трансляция голосования, где Уполномоченный и сотрудники Аппарата в период проведения выборов наблюдали за соблюдением требований законодательства о защите избирательных прав. Качественное изображение, частая смена избирательных участков в кадре, широкоформатный экран и четкая организация позволили внимательно наблюдать за избирательными участками по республике. В ходе наблюдения были выявлены два избирательных участка (в г. Казани и Нижнекамском муниципальном районе) с нарушением конституционного права на тайну голосования, так как на камерах можно было увидеть происходящее внутри кабинок для голосования. Информация и подтверждающие фотоматериалы с указанием адресов избирательных участков были незамедлительно направлены в адрес Центральной избирательной комиссии, а данное нарушение было оперативно исправлено.

«Семейность» выборов подчеркнул телеканал «Татарстан – новый век», открыв 12-часовой семейный телемарафон «Всей семьей на выборы», где Уполномоченный вместе с внуком Булатом поговорили о традициях семьи Сабурских, о том, как вместе, рука об руку, они справляются с проблемами и невзгодами, вместе переживают самые

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 29 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

радостные и приятные моменты жизни. Специальные выпуски «Новостей», концертные программы, а также конкурс «Всей семьей на выборы», победители которого получили ключи от автомобилей Lada Vesta, – сделали эти дни более насыщенными и запоминающимися для всех, объединив общность мероприятия с теплотой семейных уз татарстанцев. Эта стратегия не только повышает привлекательность, но и способствует высокому уровню вовлеченности татарстанцев в процедуру принятии важных для государства и республики решений.

По итогам работы избирательных комиссий Татарстана в уходящем году удалось надежно обеспечить открытость и легитимность избирательного процесса, рост доверия избирателей к институту выборов. По словам Председателя ЦИК Татарстана, если в 2012 году уровень доверия составлял 44 %, в 2018 – 60 %, то в 2024 году по данным ВЦИОМ, на выборах Президента России этот уровень достиг 83%. Высокий уровень профессиональной подготовки членов избирательных комиссий республики позволил провести выборы 2024 года без каких-либо серьезных замечаний, без жалоб и конфликтов.

В сентябре 2025 года состоятся главные выборы республики – выборы Раиса Республики Татарстан. Также в муниципальных районах будут выбирать 7500 тысяч депутатов представительных органов местного самоуправления. На заседании ЦИК республики утвержден календарный план выборов Раиса, началась работа по определению границ избирательных округов на муниципальных выборах.

Уверена, что выборы Раиса Республики Татарстан покажут высокий уровень гражданственности и большую явку в рамках избирательной кампании.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 30 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 4. ЗАЩИТА СОЦИАЛЬНЫХ И ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРАВ

4.1. Право на труд

2024 год стал знаковым для российского трудового законодательства. Были приняты изменения, которые способствовали существенному улучшению условий труда и защите прав работников. Нововведения прошедшего года помогают создать более справедливые, прозрачные и гибкие условия для всех сторон трудовых отношений.

Значимым изменением для работающих граждан стало принятие Федерального закона от 22.04.2024 № 91-ФЗ, который обновил правила расчета оплаты за сверхурочные часы. С 2024 года в расчет сверхурочных включаются не только оклад, но и все компенсационные и стимулирующие выплаты, такие как премии, надбавки за условия труда и другие дополнительные выплаты. Эти изменения обеспечивают более справедливый расчет сверхурочных для сотрудников, чья заработная плата состоит из различных составных частей.

В первую часть статьи 236 Трудового кодекса Российской Федерации также были внесены изменения, согласно которым проценты (денежная компенсация) подлежат взысканию с работодателя и в том случае, когда причитающиеся работнику выплаты не были ему начислены своевременно, а решением суда было признано право работника на их получение. Ранее такую компенсацию работодатель обязан был выплачивать только по начисленным, но не выплаченным в срок суммам, причитающимся работнику.

Принимаемые государством меры положительно влияют на положение дел в сфере защиты трудовых отношений граждан. В последние два года сохраняется тенденция к снижению числа обращений к Уполномоченному по вопросам защиты права на труд. Снижение количества жалоб рассматриваемой категории соотносится с официальной статистикой, которая демонстрирует улучшение ситуации в сфере трудоустройства.

По данным Федеральной службы государственной статистики, в среднем за июль – сентябрь 2024 года численность рабочей силы в Республики Татарстан в возрасте от 15 лет и старше составила 2 075,3 тыс. человек, из них 2 038,5 тыс. человек были заняты в экономике и 36,8 тыс. человек, или 1,8% численности рабочей силы, не имели занятия, но активно его искали. Уровень занятости населения составляет 62,4%. Уровень регистрируемой безработицы составил 0,16% численности рабочей силы республики.

Защита прав работников на оплату труда

Республика Татарстан занимает первое место по уровню заработной платы среди регионов Приволжского федерального округа. За январь-октябрь 2024 года в Республике Татарстан средняя заработная плата увеличилась на 21% к уровню соответствующего периода 2023 года и составила 72 009,1 рубля.

Однако по-прежнему сохраняется отраслевая дифференциация оплаты труда между отраслями, которая достигает до 2,7 раза.

В условиях необходимости привлечения людей в реальный сектор экономики

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 31 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

вопрос повышения заработной платы в таких отраслях, как жилищно-коммунальное хозяйство, бытовое обслуживание и общепит, лесное хозяйство, образование, остается как никогда актуальным. Особенно на фоне роста дохода самозанятых, который, по данным Минтруда России, в республике составляет 84,4 тыс. рублей.

С 1 января 2024 года минимальный размер оплаты труда в России вырос на 18,5% – до 19 242 рублей, в связи с чем актуальным остается вопрос обеспечения заработной платы не ниже минимального размера оплаты труда (далее – МРОТ).

В 2024 году в республике наблюдалась тенденция снижения количества организаций, выплачивающих заработную плату ниже МРОТ (с 822 до 667 организаций).

Территориальными межведомственными комиссиями муниципальных образований и городских округов рассмотрены 2 852 организации, выявлены 148 организаций, на которых производилась выплата заработной платы ниже МРОТ (503 работника). По результатам проведенной работы в 145 организациях 499 работников получили доначисленную заработную плату в сумме 1 772,21 тыс. рублей.

По результатам анализа деятельности комиссий в 9 муниципальных образованиях (Агрызский, Балтасинский, Мензелинский, Муслюмовский, Новошешминский, Пестречинский, Тюлячинский, Черемшанский, Чистопольский муниципальные районы и г.Набережные Челны) не решена задача снижения уровня неполной занятости в организациях с заработной платой ниже установленного законом минимального размера.

В течение года Уполномоченным проводился анализ ситуации с задолженностью по заработной плате в организациях, осуществляющих деятельность на территории республики.

Из анализа информации, полученной из министерств и ведомств, следует, что суммарная задолженность работодателей перед сотрудниками на 01.12.2024 сократилась на 30,6 % (на 01.01.2024 - 89 242,05 млн. рублей, на 01.12.2024 – 61 954, 33 млн. рублей). При этом на 1 марта 2024 года наблюдалось увеличение размера задолженности на 26,07 % (на 01.03.2024 – 112 509,35 млн. рублей).

За 11 месяцев 2024 года в отчетные даты (первое число каждого месяца) число организаций-должников составляло от 17 до 32 (по тем же данным в 2023 году – от 34 до 74, в 2022 году – от 45 до 61, в 2021 году – от 70 до 112, в 2020 году – от 81 до 159). Также отметим, что если в начале года перед 1415 работниками имелась задолженность по заработной плате, то к концу года количество сократилось на 53,3 % (661 работник).

В целом нельзя не отметить тенденцию к снижению задолженности по сравнению с предыдущими годами как в суммы задолженности, так и количества работников, перед которыми она имелась.

В то же время вопросы невыплаты заработной платы являлись предметом обращения в адрес Уполномоченного. Обращения данной категории нами направлялись в органы прокуратуры, Государственную инспекцию труда в Республике Татарстан с изложением правовой позиции Уполномоченного. Данные обращения оставались на нашем контроле до полного погашения задолженности по заработной плате и (или) получения заявителями мотивированного ответа в части расчета заработной платы.

Жалобы на невыплату заработной платы также поступали в адрес Уполномоченного через платформу обратной связи «Госуслуги. Решаем вместе»

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 32 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ФГИС «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций) Российской Федерации» (далее – ПОС).

Так, в адрес Уполномоченного поступило сообщение от гражданки З. о невыплате ООО «ПРОЕКТСТРОЙ» ей заработной платы при увольнении. Уполномоченный обратился в адрес и.о. руководителя Государственной инспекции труда в Республике Татарстан для организации проверки доводов заявителя и принятия мер реагирования. По итогам рассмотрения нашего письма Государственной инспекцией труда в Республике Татарстан в адрес ООО «ПРОЕКТСТРОЙ» было объявлено предостережение о недопустимости нарушения обязательных требований и принятии мер по выплате заявителю задолженности по заработной плате, окончательному расчету при увольнении, в том числе выплате денежной компенсации за задержку выплаты причитающихся сумм в соответствии со статьей 236 Трудового кодекса Российской Федерации.

Также отметим, за 12 месяцев 2024 года 2024 года прокурорами выявлено 3282 нарушения в сфере оплаты труда, принесено 373 протеста, направлено 285 исковых заявлений, внесено 896 представлений, по которым к дисциплинарной ответственности привлечено 825 должностных лиц, по постановлениям прокуроров к административной ответственности привлечено 324 лица, предостережено 27 лиц, в порядке пункта 2 части 2 статьи 37 Уголовно-процессуального кодекса Российской Федерации.

Защита прав работников при увольнении

В отчетном году в адрес Уполномоченного также поступали жалобы граждан о понуждении к увольнению, нарушении законодательства при расторжении трудового договора, несогласии с увольнением, отстранении от работы без наличия на то оснований и с просьбой оказания содействие в восстановлении в должности.

Наряду с обращением в контрольно-надзорные органы с просьбой о проведении проверки таких обращений, Уполномоченный выражал свою позицию руководителям организаций, допустивших нарушения, с целью их оперативного устранения, в том числе путем проверки обстоятельств обращения непосредственно с выездом в организации.

Так, в августе текущего года в адрес Уполномоченного поступило обращение от инвалида III группы, который сообщил о случаях притеснения и ущемления его прав со стороны руководства одной из государственных медицинских организаций г. Казани. Кроме того, заявитель сообщил об отказе в предоставлении ему ежегодного оплачиваемого отпуска в соответствии с графиком отпусков.

В соответствии с поручением Уполномоченного сотрудником Аппарата Уполномоченного совместно с Государственной инспекцией труда в Республике Татарстан, Министерством здравоохранения был осуществлен выезд в указанное учреждение.

В рамках рассмотрения обращения доводы заявителя частично подтвердились. Нами было выявлено, что в предусмотренные графиком отпусков сроки отпуск заявителю не был предоставлен, при этом заявитель о переносе даты начала отпуска не обращался. Кроме того, заявитель, как инвалид, имел право на отпуск в количестве 30 дней, однако в графике отпусков было указано только 28 дней. В рамках выездной проверки обстоятельств нами также был установлен факт несвоевременной выплаты

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 33 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

заработной платы заявителю по совместительству (выплачивалась только один раз в месяц).

По итогам рассмотрения обращения Уполномоченным в адрес министра здравоохранения было направлено ходатайство о привлечении виновных лиц, допустивших нарушение прав заявителя, к ответственности. Также было рекомендовано принять меры по недопущению нарушений прав работников учреждения. Ходатайство Уполномоченного было удовлетворено, виновное лицо привлечено к дисциплинарной ответственности.

Помимо проверочных мероприятий нами проводится обширная работа по правовому консультированию по вопросам трудового законодательства как в г. Казани, так и в других муниципальных образованиях республики, в том числе посредством использования средств массовой информации.

В течение года Уполномоченным осуществлялся мониторинг материалов средств массовой информации и иных источников, сигнализирующих о нарушениях трудовых прав работников.

Из проведенного анализа информации, опубликованной в средствах массовой информации, по вопросам соблюдения трудовых прав граждан усматривалось нарушение трудовых прав работодателем ООО «ВБ Восток» (Вайлдберриз) в части применения материальных санкций, проведения досмотров, графика рабочего времени и др.

В целях всестороннего изучения соблюдения указанными организациями трудовых прав граждан, Уполномоченным был направлен запрос в Прокуратуру Республики Татарстан и в Государственную инспекцию труда в Республике Татарстан о количестве поступивших жалоб от граждан на указанную организацию.

В 2024 году (по состоянию на 26.11.2024) Зеленодольской городской прокуратурой рассматривалось 17 обращений от граждан по вопросам нарушения трудовых прав работников ООО «ВБ Восток».

В ходе рассмотрения обращений было установлено, что ООО «ВБ Восток» в нарушение пункта 11 статьи 57 Трудового кодекса Российской Федерации в трудовых договорах работников, у которых предусмотрен режим работ с 20 час. 00 мин. до 08 час. 00 мин следующего дня, не прописаны компенсационные выплаты за работу в ночное время; в нарушение требований пунктов 2,4 статьи 103 Трудового кодекса Российской Федерации ООО «ВБ Восток» не предоставлены в ходе проверки графики сменности; организацией трудовые договоры заключены с большим количеством работников, чем предусмотрено штатным расписанием (штатная численность по представленному штатному расписанию – 20216 единиц, фактическая численность по представленной справке – 23301 человек и др.). Зеленодольской городской прокуратурой по всем выявленным нарушениям приняты меры прокурорского реагирования. Выявленные нарушения были устранены, приняты меры к недопущению нарушений впредь.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 34 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Защита трудовых прав вынужденных переселенцев

Мониторинговая деятельность Уполномоченным также осуществлялась по вопросам реализации трудовых прав отдельных категорий граждан — лиц, эвакуированных из зон боевых действий.

По состоянию на 08.01.2025 в пунктах временного размещения (в санатории «Ливадия», гостинице «Кварт», хостелах «Экспресс», «Второй дом», санаториях «Жемчужина», «Васильевский», «Санта») проживают 319 человек, из них 217 трудоспособных граждан.

В истекшем году сотрудники Аппарата Уполномоченного и общественный помощник Уполномоченного Г.Г. Балафендиева регулярно посещали пункты временного размещения эвакуированных лиц. В ходе приема в основном заявители поднимали вопросы, связанные с трудоустройством, подтверждением трудового стажа, пенсионным обеспечением и др.

При нашем содействии удалось трудоустроить 9 граждан, вынужденно покинувших территории Украины, Донецкой и Луганской Народной Республик.

В целом из пунктов временного размещения граждан за содействием в трудоустройстве в центры занятости населения обратились 236 человек. На отчетную дату трудовую деятельность осуществляют 224 человека.

Одной из самых актуальных остается проблема восстановления утраченных документов. К сожалению, архивы с документами предприятия, на которых работали граждане, были уничтожены, часть архивов вывезена на территорию Украины. Люди не могут подтвердить сведения о стаже, заработке, месте учебы, образовании и др.

Для оказания содействия в решении данных вопросов нами осуществлялось взаимодействие с региональными уполномоченными по правам человека новых регионов.

Например, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданина И. об оказании содействия в получении сведений, подтверждающих его трудовую деятельность и трудовой стаж, справок о заработной плате, а также сведений, уточняющих особый характер работ. Уполномоченным было направлено письмо в адрес Уполномоченного по правам человека в Донецкой Народной Республике. В соответствии с обращением Уполномоченного по правам человека в Донецкой Народной Республике Министерством угля и энергетики Донецкой Народной Республики в адрес заявителя были направлены архивные документы за период его работы на шахте «Октябрьский рудник» и справка о заработной плате за период работы на АП «Шахта им. А.Ф. Засядько».

Защита прав граждан на безопасные условия труда

В правозащитной деятельности особую озабоченность Уполномоченного вызывает ситуация с производственным травматизмом в республике. Несоблюдение работодателями законодательства об охране труда обуславливает нарушение прав работников на безопасный труд.

В минувшем году Уполномоченным принимались меры по обращениям граждан о нарушениях условий охраны труда.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 35 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Так, в Аппарат Уполномоченного обратился гражданин Б. о произошедшем несчастном случае в ООО «ПО Татвторчермет», об отказе в предоставлении ему акта о несчастном случае.

По инициативе Уполномоченного прокуратурой Приволжского района г.Казани было организовано проведение проверки по данному обращению, в ходе которой было установлено, что причинами несчастного случая явились: использование пострадавшего не по специальности, а именно фактическое допущение работника к работе, не предусмотренной трудовой функцией; необеспечение контроля со стороны руководителей и специалистов подразделения за ходом выполнения работ, соблюдением трудовой дисциплины, что являлось нарушением требований статьи 214 Трудового кодекса Российской Федерации; неприменение работником средств индивидуальной защиты, выразившееся в нарушение требований статьи 215 Трудового кодекса Российской Федерации.

На основании выявленных нарушений прокуратурой Приволжского района г. Казани ООО «ПО Татвторчермет» вынесено постановление о возбуждении дела об административном правонарушении по части 4 статьи 5.27.1 КоАП РФ. Виновное должностное лицо привлечено к дисциплинарной административной ответственности. Также органом прокуратуры в интересах заявителя направлено исковое заявление в суд о взыскании компенсации морального вреда, причинённого в результате несчастного случая на производстве.

По данным Государственной инспекции труда в Республике Татарстан, в 2024 году (по состоянию на 20.12.2024) на производствах Республики Татарстан произошло 135 несчастных случаев, 35 из них со смертельным исходом.

Тревогу вызывает рост травматизма в 3 раза в Чистопольском районе (с 1 до 3), Зеленодольском (с 0 до 3), в 2 раза в Мамадышском и Сабинском районах (с 0 до 2), в 1,8 раза в Елабужском районе (с 5 до 9), в 1,5 раза в Алексеевском районе (с 2 до 3), в 1,3 раза в городе Набережные Челны (с 26 до 34).

В декабре отчетного года Уполномоченный выступил на заседании Совета Федерации профсоюзов Республики Татарстан «Правозащитная работа Федерации профсоюзов Республики Татарстан и ее членских организаций в современных условиях», где отметил актуальные вопросы соблюдения трудовых прав граждан, в том числе вопросы охраны труда. В рамках заседания Федерацией профсоюзов Республики Татарстан представлена информация, согласно которой в числе основных нарушений в сфере охраны труда – недостаточный контроль за безопасным ведением работ ответственными лицами, отсутствие действенных систем управления охраной труда, непроведение оценки профессиональных рисков, отсутствие своевременного обучения и инструктирования работников по охране труда, недостаточное обеспечение качественными средствами индивидуальной защиты и др.

Несоблюдение работодателями законодательства об охране труда обуславливает нарушение прав работников на безопасный труд. Вследствие этого на отдельных предприятиях неоднократно происходят несчастные случаи на производстве (в ПАО «Нижнекамскнефтехим», ОАО «Алексеевскдорстрой», филиалах АО «Сетевая компания»).

Большая роль в обеспечении безопасности рабочих отводится комитетам (комиссиям) по охране труда, которые создаются на паритетной основе и участвуют в управлении охраной труда в организациях. Данные комитеты (комиссии) создаются в соответствии со статьей 224 Трудового кодекса Российской Федерации

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 36 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

по инициативе работодателя и (или) по инициативе работников либо их уполномоченного представительного органа.

Однако не исключено, что такая инициатива работодателем может быть не проявлена, а предложение работников — не услышано. В законе и иных нормативных правовых актах также не урегулированы сроки, в течение которых работодатель обязан рассмотреть предложение работников либо их уполномоченного органа о создании комитета (комиссии) по охране труда. В этой связи предлагаем организациям, действующим на территории республики, данные вопросы урегулировать в локальном акте и (или) в коллективных договорах.

Координационным советам по охране труда, созданным при исполнительных комитетах муниципальных, рекомендуем на постоянной основе проводить мониторинг деятельности указанных комитетов, анализировать причины отсутствия комитета (комиссий) в организациях, а при выявлении фактов отказа работодателя в создании комитета (комиссии) по охране труда, при имеющемся заявлении от работников рассмотреть данные случаи на заседаниях.

Одной из наиболее травмоопасных отраслей экономики является строительная отрасль. В 2024 году (по состоянию на 23.12.2024) в строительной отрасли произошло 18 несчастных случаев.

Сотрудник Аппарата Уполномоченного входит в состав межведомственной рабочей группы по охране труда Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан (далее – межведомственная рабочая группа). На заседаниях рабочей группы рассматриваются произошедшие несчастные случаи на строительных площадках, заслушиваются отчеты руководителей о причинах произошедшего несчастного случая и о проделанной профилактической работе по недопущению подобных ситуаций.

Так, 15 ноября 2024 года на заседании межведомственной рабочей группы были выслушаны представители АО «Казметрострой», ООО «АВИС», ООО «Суварстроит», ООО «БЕСТ СТРОЙ», ООО «Челнинское МУС-2 ТСТМ», ООО «ЭнергоИнжиниринг», ООО «Легион», ООО «СтройЭкспо», на территории которых были зафиксированы несчастные случаи. По итогам заседания руководителям вышеназванных организаций было предложено представить отчет о финансировании мероприятий по улучшению условий и охраны труда работодателем (с подтверждением выполнения статьи 225 Трудового кодекса РФ о размере не менее 0,2% суммы затрат на производство продукции (работ, услуг)); перечень мероприятий по устранению нарушений требований охраны труда, приведших к возникновению несчастных случаев; информацию о пересмотре оценки профессиональных рисков и системы охраны труда в организации. Саморегулируемым организациям - Ассоциации «Объединение строительных организаций Татарстана», АСРО «Содружество строителей РТ» и Союзу «Объединение профессиональных строителей» поручено провести соответствующую работу с организациями, допустившими несчастные случаи в строительной отрасли, и усилить контроль по профилактике производственного травматизма в них.

В целях недопущения несчастных случаев с начала года представителями саморегулируемых организаций проведено 2 846 проверок, по итогам которых 992 раза применены меры дисциплинарного воздействия. Инспекцией Государственного строительного надзора РТ с начала года вынесены 184 постановления об административной ответственности. В общей сложности в текущем году

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 37 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

специалисты ведомства побывали на стройплощадках 1 692 раза. Главное инвестиционно-строительное управление провело с января 778 контрольно-надзорных мероприятий.

В целях совершенствования данной работы Уполномоченный рекомендует Министерству строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан (далее – Министерство строительства) организовать выездные заседания межведомственной рабочей группы в организации, допустившие несчастные случаи, с рассмотрением причин и принятых мер по устранению и недопущению аналогичных несчастных случаев в строительной отрасли.

Работа по мониторингу ситуации и принятию правозащитных мер в сфере трудовых отношений остается в приорите Уполномоченного, поскольку сведения надзорных и контролирующих ведомств, органов статистики свидетельствуют о сохранении проблем, связанных с соблюдением трудовых прав, требующих объединения усилий всех компетентных структур и комплексного подхода к их решению.

4.2. Право на жилище

На современном этапе жилищная сфера выступает одним из наиболее важных показателей качества жизни граждан нашей республики.

Состояние жилищного фонда и наличие доступного и комфортного жилья для различных категорий граждан наглядно отражают степень социально-экономического развития страны, уровень жизни населения и социальный климат в обществе. Улучшение жилищных условий является одним из основных показателей повышения благосостояния граждан, предпосылкой политической и экономической стабильности государства.

Покупка жилья или его строительство является самостоятельным выбором большинства граждан, но роль государства и органов местного самоуправления заключается в оказании содействия в развитии жилищного строительства.

Согласно информации Министерства строительства, в республике в 2024 году введено в эксплуатацию 3 452, 7 тыс. кв. метров жилья. В рамках программы социальной ипотеки в минувшем году введены в эксплуатацию 59 домов общей площадью 161, 8 тыс. кв. метров.

В 2024 году улучшены жилищные условия 2 граждан, выехавших из районов Крайнего Севера, 627 лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, 84 молодых и 28 многодетных семей.

Для решения жилищного вопроса лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в феврале 2024 года в Республике Татарстан введена дополнительная мера поддержки данной категории граждан в виде предоставления выплат на приобретение благоустроенного жилого помещения в собственность или для полного погашения предоставленного на приобретение жилого помещения кредита (займа) по договору, обязательства заемщика по которому обеспечены ипотекой.

Право на выплату подтверждается именным документом на приобретение жилого помещения – сертификатом. Для защиты граждан денежные средства

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 38 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

направляются сразу на счета продавцов жилых помещений или кредитных организаций, если речь идёт о погашении ипотеки.

На 28.12.2024 Министерством образования за прошедший год лицам из числа-детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей предоставлено, 6 сертификатов на приобретение жилья.

Планомерная работа органов государственной власти и местного самоуправления способствует решению жилищных проблем граждан, о чем свидетельствует уменьшение количества обращений, поступающих в адрес Уполномоченного по данной тематике. Так, в 2024 году в адрес Уполномоченного поступило 514 обращений, что на 10 % меньше, чем в 2023 году. Вместе с тем анализ обращений, поступающих в Аппарат Уполномоченного, позволяет выявить конкретные и наиболее значимые проблемы, с которыми граждане сталкиваются в жилищной сфере.

По-прежнему волнующими граждан проблемами остаются: обеспечение жильем социально незащищенных категорий граждан, признание жилых помещений непригодными для проживания, многоквартирных домов аварийными и подлежащими сносу или реконструкции, расселение аварийного жилищного фонда, предоставление маневренного фонда для временного проживания, нарушения прав граждан при строительстве индивидуальных жилых домов, проведение текущего и капитального ремонта в жилых домах, нарушения порядка приостановления предоставления коммунальных услуг, а также ненадлежащее оказание коммунальных и жилищных услуг.

Для оперативного решения проблемных вопросов граждане активно используют ГИС РТ «Народный контроль». В 2024 году в ГИС РТ «Народный контроль» поступило 8954 уведомления по направлению «Жилищно-коммунальное хозяйство» по следующим категориям: «Содержание дома» - 5493 уведомления, «Коммунальные услуги» - 2 351 и «Текущий ремонт дома» - 995, «Капитальный ремонт» - 113, «Предложения «Жилищно-коммунальное хозяйство» - 2 уведомления. На конец 2024 года 7 818 уведомлений нашли свое решение.

Обращения граждан по вопросам защиты жилищных прав и свобод рассматривались Уполномоченным в тесном взаимодействии с Государственной жилищной инспекцией Республики Татарстан, Министерством образования, Министерством строительства, органами прокуратуры и местного самоуправления.

В целях всестороннего, объективного рассмотрения обращений в 2024 году Уполномоченным проводились совещания с приглашением компетентных органов и ведомств.

Так, к Уполномоченному поступило обращение гражданки Ф., жительницы города Казани, в интересах ее сына, о несогласии с отказом МКУ «Комитет жилищно-коммунального хозяйства Исполнительного комитета муниципального образования города Казани» в заключении дополнительного соглашения к договору социального найма жилого помещения. Из текста обращения усматривалось, что сыну заявителя управляющей организацией было направлено уведомление о необходимости заключения дополнительного соглашения к договору социального найма жилого помещения, однако органом местного самоуправления г. Казани было отказано в заключении данного соглашения в связи с нахождением жилого помещения в собственности иного физического лица.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 39 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

По итогам рассмотрения обращения нами было установлено, что при принятии решения органом местного самоуправления г. Казани не было учтено изменение нумерации квартир, в связи с чем доводы органа местного самоуправления о нахождении жилого помещения в собственности иного физического лица не соответствовали фактическим обстоятельствам.

В целях разрешения данной ситуации Уполномоченным было организовано совещание с приглашением представителей органа местного самоуправления г. Казани и органа прокуратуры, по итогам которого вопрос заявителя был решен положительно.

Соблюдение прав граждан в сфере индивидуального жилищного строительства

В последние годы в Республике Татарстан стремительно набирает популярность индивидуальное жилищное строительство. По информации Министерства строительства, в 2024 году введено в эксплуатацию 2 350 тыс. кв. метров жилья индивидуального жилищного строительства. Привлекательность данного типа жилья обусловлена короткими сроками строительства и меньшей стоимостью, а также стремлением людей к более комфортному и здоровому образу жизни.

В течение года в адрес Уполномоченного поступали обращения о случаях мошенничества в сфере строительства индивидуальных жилых домов, по итогам рассмотрения которых Уполномоченным принимались меры в рамках компетенции по защите прав данных граждан.

Так, в адрес Уполномоченного обратилась гражданка К., жительница города Казани, о неисполнении индивидуальным предпринимателем обязательств, предусмотренных договором подряда о строительстве индивидуального жилого дома за счет кредитных средств, предоставленных заявителю ПАО «Сбербанк» на приобретение объекта. Заявитель также сообщал, что ранее она обращалась с заявлением в орган полиции о возбуждении уголовного дела по признакам преступления. Однако необходимые проверочные мероприятия по доводам заявителя не были проведены в связи с перенаправлением обращения заявителя в иной отдел полиции.

Уполномоченный незамедлительно обратился в адрес Прокурора Республики Татарстан с просьбой рассмотреть данное обращение, провести проверку по доводам заявителя и принять меры прокурорского реагирования. По итогам проведенной проверки доводы автора обращения нашли свое подтверждение, в отношении должностного лица отдела полиции органом прокуратуры направлено требование об устранении нарушения федерального законодательства при рассмотрении обращения заявителя, уголовное дело по доводам заявителя было возбуждено.

Учитывая неоднократное поступление в наш адрес подобных обращений, Уполномоченным в октябре 2024 года также было направлено письмо в адрес председателя правления ПАО «Сбербанк» с просьбой организовать проверку строительных компаний, внесенных в реестр ПАО «Сбербанк», с целью снижения рисков и недопущения включения недобросовестных застройщиков в данный реестр. После обращения Уполномоченного ПАО «Сбербанк» проведен внеочередной мониторинг подрядных организаций на территории Волго-Вятского территориального банка, по итогам которого недобросовестные участники были исключены из партнеров банка.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 40 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Согласно информации Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, в 2024 году возбуждено четыре уголовных дела по заявлениям 138 граждан, ущерб от данных преступлений оценивается в размере более 368 млн. рублей.

Для защиты прав граждан при строительстве индивидуальных жилых домов и повышения «прозрачности» данного процесса с 1 марта 2025 года начнет действовать механизм расчетов с использованием эскроу-счетов при строительстве индивидуальных жилых домов, который предполагает хранение денежных средств граждан на специальном счете до завершения строительства объекта недвижимости.

В сентябре 2024 года Президентом Российской Федерации В.В. Путиным дано поручение Правительству Российской Федерации совместно с Банком России обеспечить широкое информирование населения о возможности использования нового механизма расчёта с юридическими лицами и индивидуальными предпринимателями, осуществляющими строительство жилых домов.

Соблюдение прав граждан при признании жилого помещения непригодным для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции

Одной из задач государственной жилищной политики в Республике Татарстан, направленной на комплексное решение проблемы перехода к устойчивому развитию жилищной сферы, обеспечивающей доступность жилья для граждан, безопасные и комфортные условия проживания в нем, является обеспечение реализации права на улучшение жилищных условий граждан, проживающих в аварийном жилищном фонде.

Согласно информации Министерства строительства, с 1 января 2017 года в республике признаны аварийными и подлежащими сносу или реконструкции 162 многоквартирных дома площадью 73 тыс. кв. метров, в которых проживают 5,5 тыс. человек. В прошедшем году аварийными признано 7 многоквартирных домов. В основном данные дома находятся в г. Казани (111 домов), в Зеленодольском (19 домов) и Чистопольском муниципальных районах (10 домов).

В 2024 году в рамках неизрасходованных денежных средств сформирована Республиканская адресная программа по переселению граждан на 2024 год, согласно которой подлежат расселению многоквартирные аварийные дома, признанные таковыми после 1 января 2017 года.

В рамках данной программы в текущем году расселено 60 человек из 17 помещений общей площадью 574, 7 кв. метров, расположенных в 4 аварийных домах на территории г. Казани.

В связи с поступлением в адрес Уполномоченного обращений граждан по вопросу признания жилых помещений непригодными для проживания, многоквартирных домов аварийными и подлежащими сносу и реконструкции и выявлением нарушений прав граждан Аппаратом Уполномоченного проведен мониторинг организации работы органами местного самоуправления по соблюдению требований законодательства при признании жилого помещения непригодным для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции, а также реализации прав граждан на предоставление жилых помещений маневренного фонда.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 41 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В ходе мониторинга сотрудником Аппарата Уполномоченного осуществлены выезды в пять муниципальных районов Республики Татарстан: Апастовский (08.08.2024), Буинский (08.08.2024), Елабужский (20.08.2024) Чистопольский (18.09.2024), Альметьевский (16.10.2024).

Данные районы были выбраны неслучайно, критерием отбора являлось наличие жилых помещений, признанных непригодными для проживания, либо многоквартирных домов, признанных аварийными и подлежащими сносу или реконструкции, а также создание в муниципальном образовании маневренного фонда.

В ходе ознакомления с деятельностью органов местного самоуправления были выборочно изучены материалы по оказанию гражданам муниципальной услуги по признанию жилых помещений непригодными для проживания, многоквартирных домов аварийными, а также осуществлен выборочный осмотр жилых помещений, отнесённых к маневренному фонду.

По итогам мониторинга следует отметить положительную тенденцию в работе органов местного самоуправления в данной сфере. Изложенные нами в докладах о деятельности Уполномоченного за 2022, 2023 годы рекомендации по устранению нарушений при признании жилых помещений непригодными для проживания, многоквартирных домов аварийными были приняты должностными лицами органов местного самоуправления Республики Татарстан и внесены необходимые изменения в муниципальные нормативные правовые акты.

Однако ряд вопросов в данном направлении деятельности остается нерешённым. В частности, выявлены случаи непринятия органами местного самоуправления на основании заключения межведомственной комиссии муниципального нормативного акта о признании жилого помещения пригодным (непригодным) для проживания, а также издания органами местного самоуправления постановлений о признании многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу без установления конкретных и разумных сроков отселения граждан.

Так, при мониторинге работы органа местного самоуправления Елабужского муниципального района нами было отмечено, что постановлениями Исполнительного комитета Елабужского муниципального района о признании многоквартирных домов аварийными и подлежащими сносу сроки переселения граждан определены исходя из сроков реализации Республиканской адресной программы по переселению граждан из многоквартирных домов, признанных аварийными.

В то же время данные многоквартирные дома не включены в Республиканскую адресную программу по переселению граждан из аварийного жилищного фонда на 2019 - 2025 годы.

В связи с тем, что данные обстоятельства не отвечали принципу разумности сроков реализации жилищных прав граждан, Уполномоченным были направлены рекомендации в адрес руководителя Исполнительного комитета Елабужского муниципального района о необходимости приведения постановлений Исполнительного комитета Елабужского муниципального района о признании многоквартирных домов аварийными и подлежащими сносу в соответствие с требованиями жилищного законодательства путем установления разумных сроков переселения граждан из многоквартирных домов, признанных аварийными и подлежащими сносу.

Рекомендации Уполномоченного были исполнены, в настоящее время в муниципальные нормативные правовые акты внесены соответствующие изменения.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 42 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Соблюдение прав граждан при предоставлении жилого помещения из маневренного жилищного фонда

Повышенное внимание в 2024 году Уполномоченным было уделено реализации прав граждан на предоставление жилого помещения маневренного фонда.

В случае утраты жилья, признания его непригодным для проживания, крайне важно, чтобы граждане могли воспользоваться государственной гарантией в виде предоставления временного жилья.

Создание маневренного жилищного фонда прямо предусмотрено законом и не ставится в зависимость от каких-либо условий, в том числе текущей нуждаемости, необходимости, целесообразности, количества лиц, состоящих на учете в качестве нуждающихся в предоставлении жилых помещений по договорам социального найма.

Вместе с тем, по итогам анализа информации, представленной органами местного самоуправления, отмечаем, что на начало декабря 2024 года в девяти муниципальных районах маневренный жилищный фонд отсутствует (Алексеевский, Атнинский, Бавлинский, Кайбицкий, Мамадышский, Рыбно-Слободский, Сабинский, Сармановский, Тюлячинский муниципальные районы).

Отсутствие в достаточном количестве маневренного жилищного фонда на территории муниципального образования создает угрозу нарушения жилищных прав граждан, когда в силу определенных обстоятельств, перечисленных в статье 95 Жилищного кодекса Российской Федерации, они остаются без жилья.

Данные обстоятельства требуют пристального внимания со стороны органов местного самоуправления муниципальных образований, в которых не создан маневренный жилищный фонд.

Вопросы создания и содержания маневренного жилищного фонда находятся на особом контроле также и органов прокуратуры. Так, только в 2024 году органами прокуратуры в суд направлено 11 исковых заявлений к органам местного самоуправления об устранении нарушений жилищного законодательства при реализации прав граждан на предоставление временного жилья из маневренного жилищного фонда.

В некоторых муниципальных районах маневренный жилищный фонд хотя и создан, но не соответствует санитарно-техническим требованиям, что приводит к невозможности использования данных жилых помещений по назначению.

Так, в ряде жилых помещений специализированного жилищного фонда требуется проведение косметического ремонта, а именно вывоз мусора, частичная замена напольного покрытия, покраска стен. А некоторые жилые помещения требуют более серьезных и затратных ремонтных работ, а именно: замена инженерных систем, радиаторов отопления, сантехники. Часть жилых помещений маневренного фонда находится в общежитиях, в которых отсутствуют места общего пользования, что говорит о невозможности фактического проживания граждан в предлагаемых жилых помещениях.

Одним из примеров, свидетельствующих об актуальности данного вопроса, является обращение гражданки У., жительницы г. Чистополь, об оказании содействия в предоставлении жилого помещения маневренного фонда, отвечающего санитарно-техническим требованиям.

Из текста обращения усматривалось, что в связи с расположением жилого дома автора обращения **в опасной зоне схода оползней он был признан непригодным**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 43 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

для проживания. Заявителю органом местного самоуправления г. Чистополь были предложены для временного проживания жилые помещения маневренного фонда. Однако автор обращения был вынужден отказаться от временного жилья специализированного жилищного фонда, так как оно не отвечало санитарно-техническим требования.

В ходе выездного рассмотрения данного обращения сотрудником Аппарата Уполномоченного были осмотрены жилые помещения маневренного жилищного фонда, предложенные заявителю. По итогам осмотра доводы заявителя о необходимости проведения косметического ремонта в указанных жилых помещениях нашли свое подтверждение. В связи с выявленными нарушениями Уполномоченным было направлено письмо с рекомендациями в адрес руководителя Исполнительного комитета муниципального образования «город Чистополь» о необходимости принятия исчерпывающих мер по приведению жилых помещений маневренного фонда в надлежащее состояние, а также принятия мер по обеспечению заявителя жилым помещением маневренного фонда, отвечающим санитарно-техническим требованиям.

По итогам рассмотрения данного письма органом местного самоуправления г. Чистополь принято решение о проведении косметического ремонта в жилом помещении маневренного фонда для дальнейшего предоставления заявителю, а также рассмотрении возможности включения в состав помещений маневренного фонда иных жилых помещений, в частности, из числа выморочного имущества.

Необходимость приведения жилых помещений маневренного фонда в надлежащее санитарно-техническое состояние было отмечено и в письме Уполномоченного, направленном в адрес руководителя исполнительного комитета Альметьевского муниципального района по итогам выездного рассмотрения обращения гражданки Х., жительницы г. Альметьевска по вопросу предоставления жилого помещения маневренного жилого фонда.

Учитывая необходимость совместного обсуждения и поиска решения выявленных замечаний, Уполномоченным было организовано заседание Экспертного совета при Уполномоченном на тему «Реализация прав и законных интересов граждан при признании жилого помещения непригодным для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции» с участием депутатов Государственного Совета Республики Татарстан, представителей Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан, Министерства строительства, а также органов прокуратуры и местного самоуправления.

С учетом выявленных проблемных вопросов рекомендуем:

органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан:

- органам местного самоуправления муниципальных районов, в которых отсутствует маневренный жилищный фонд (Алексеевский, Атнинский, Бавлинский, Кайбицкий, Мамадышский, Рыбно-Слободский, Сабинский, Сармановский, Тюлячинский муниципальные районы), принять меры по формированию маневренного жилищного фонда в муниципальном образовании (при формировании маневренного фонда принимать во внимание численность проживающих в муниципальном образовании граждан и их потребность во временном жилье; транспортную доступность жилых помещений маневренного фонда по отношению к крупным населенным пунктам);

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 44 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

- провести обследование жилых помещений маневренного жилищного фонда, в том числе с целью исключения помещений, не отвечающих санитарно-техническим требованиям;

- принять меры по приведению жилых помещений маневренного фонда в соответствие санитарным, противопожарным и техническим требованиям;

- проводить активную работу по выявлению и оформлению в муниципальную собственность выморочного недвижимого имущества;

- организовать работу по информированию граждан о наличии в муниципальных образованиях жилых помещений маневренного фонда и возможностях его использования.

- принять меры по недопущению при предоставлении муниципальной услуги по признанию жилого дома пригодным (непригодным) для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции нарушения Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции, садового дома жилым домом и жилого дома садовым домом, утверждённого постановлением Правительства РФ от 28.01.2006 № 47;

Министерству строительства:

- рассмотреть возможность разработки методических рекомендаций, определяющих требования к жилым помещениям маневренного фонда.

Соблюдение и защита прав граждан в сфере жилищно-коммунального хозяйства

Жилищные права граждан включают в себя не только возможность получения жилья безвозмездно или по разумной цене, а также улучшение жилищных условий, но и создание благоприятных условий для проживания. В адрес Уполномоченного в 2024 году поступило 329 обращений по вопросам защиты прав граждан в сфере жилищно-коммунального хозяйства.

О наличии проблемных вопросов в данной сфере свидетельствует то, что количество нарушений, выявленных в деятельности управляющих и ресурсоснабжающих организаций контрольными и надзорными органами по итогам года, продолжает оставаться высоким.

Государственной жилищной инспекцией Республики Татарстан по результатам контрольных мероприятий на 24.12.2024 выявлены 1857 нарушений, выданы 3992 предостережения и 669 предписаний о недопустимости нарушения требований жилищного законодательства, а также составлены 443 протокола об административной ответственности.

В свою очередь, органами прокуратуры за 11 месяцев 2024 года выявлены 3 550 правонарушений в сфере жилищно-коммунального хозяйства, для устранения которых принесены 12 протестов, в суды направлены 180 исковых заявлений, внесены 2073 представления, по результатам рассмотрения которых к дисциплинарной ответственности привлечены 1 432 лица, объявлены 335 предостережений о недопустимости нарушения требований законодательства.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 45 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Защита прав граждан при ненадлежащем содержании общего имущества в многоквартирном доме

Анализ поступающих в наш адрес обращений и уведомлений, размещенных в ГИС «Народный контроль», свидетельствует, что чаще всего граждане обращаются по вопросам ненадлежащего содержания общего имущества в многоквартирном доме.

О системном характере данных обращений говорят и результаты сервиса «Оценка качества оказания услуг населению», в котором граждане в процессе получения услуг посредством Портала государственных и муниципальных услуг Республики Татарстан и мобильного приложения «Услуги РТ» имеют возможность оценить качество оказываемых услуг в сфере жилищно-коммунального хозяйства по пятибалльной шкале и в случае выставления оценки ниже пяти баллов указать один или несколько критериев для обоснования причины снижения оценки. За 2024 год получено более 104 тысяч оценок по данному направлению со средним баллом 3,99. Основными причинами снижения оценки качества предоставляемых услуг в сфере жилищно-коммунального хозяйства являлось «Ненадлежащее содержание дома (чистота)» - 24% (25 127), «Ремонт дома» - 19% (20 277), «Управление домом» - 16% (17 031) и «Предоставление коммунальных услуг» - 16% (16 291).

К ярким примерам ненадлежащего содержания общего имущества в многоквартирном доме можно отнести обращение гражданки И., жительницы г. Казани, о необходимости выполнения ремонтных работ в связи с протеканием крыши многоквартирного дома и затоплением ее квартиры. Автор обращения неоднократно обращался в управляющую компанию с просьбой об устранении нарушений при содержании общего имущества, однако вопрос заявителя оставался нерешенным на протяжении долгого периода.

Уполномоченный обратился в Государственную жилищную инспекцию Республики Татарстан и Прокуратуру Республики Татарстан для принятия оперативных мер по разрешению вопроса заявителя.

По результатам рассмотрения обращения надзорными органами в адрес управляющей компании направлено предостережение о недопустимости нарушения обязательных требований по содержанию общего имущества.

Во исполнение данного предостережения управляющей организацией произведен ремонт кровельного покрытия и косметический ремонт квартиры заявителя.

Наряду с обращением в контрольно-надзорные органы с просьбой о проведении проверок фактов таких обращений, Аппарат Уполномоченного осуществлял выездное рассмотрение обращений граждан.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданки И., жительницы г. Казани о ненадлежащем содержании лестничных площадок в подъезде многоквартирного дома.

В ходе выездного рассмотрения обращения с привлечением представителей Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан и управляющей организации данные доводы нашли свое подтверждение.

Уполномоченным по итогам выездного рассмотрения обращения направлено письмо с рекомендацией в Государственную жилищную инспекцию Республики Татарстан для принятия мер реагирования в рамках компетенции в отношении

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 46 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

управляющей организации для устранения нарушений при содержании общего имущества в многоквартирном доме.

По итогам рассмотрения наших доводов органом государственного жилищного надзора в адрес управляющей организации направлено предостережение о недопустимости нарушения обязательных требований и устранении нарушений.

Обращение жителей подъездов 1, 2 дома № 25 по ул. Челюскина г. Казани об имеющихся замечаниях, выявленных при проведении текущего ремонта общего имущества в многоквартирном доме, также было рассмотрено нами с выездом по месту нахождения многоквартирного дома.

Ранее в адрес Уполномоченного поступали обращения от жителей данного дома о ненадлежащем содержании общего имущества в многоквартирном доме.

По итогам проведённой Государственной жилищной инспекцией Республики Татарстан проверки, инициированной Уполномоченным, управляющей организации было выдано предписание о необходимости устранения нарушений.

В 2024 году заявители обратились к нам в связи с наличием замечаний к качеству проводимых ремонтных работ. По итогам выездного рассмотрения данного обращения с участием управляющей организации и жителей данного дома замечания граждан были услышаны управляющей организацией и в последующем устранены.

Помимо рассмотрения обращений граждан, ежедневно Уполномоченным на правах главного модератора проводится мониторинг уведомлений, поступивших в ГИС РТ «Народный контроль», по итогам анализа которых были выявлены случаи необоснованного затягивания сроков исполнения уведомлений. Ряд уведомлений был решен только после непосредственного вмешательства Уполномоченного.

Так, в апреле 2024 года в ГИС РТ «Народный контроль» было опубликовано уведомление гражданки Г. о необходимости ремонта крыши дома № 8 на ул. Заречной поселка железнодорожной станции Высокая Гора Высокогорского района в связи с опасностью падения конструкций крыши. Исполнительным комитетом Высокогорского муниципального района работы по ремонту крыши были запланированы на июнь 2024 года, а затем перенесены на ноябрь 2024 года. В связи с непринятием мер по решению вопроса заявителя данное уведомление было возвращено в работу ответственному исполнителю, которым, после вмешательства Уполномоченного, оперативно были выполнены необходимые ремонтные работы.

Еще одним примером является уведомление, размещенное в ГИС РТ «Народный контроль» в конце 2023 года гражданкой Г. о ненадлежащем содержании мест размещения пожарных гидрантов в многоквартирном доме № 21 по ул. Портовой в г. Казани, срок выполнения которого переносился управляющей организацией несколько раз, окончательный срок был установлен на сентябрь 2024 года. В связи с длительным непринятием мер по разрешению вопроса заявителя, данное уведомление было возвращено в работу ответственному исполнителю. В конце мая 2024 года меры по приведению мест размещения пожарных гидрантов в надлежащее состояние управляющей организацией были приняты.

Полагаем, что ответственным исполнителям уведомлений по категории «Жилищно-коммунальное хозяйство», поступающих в ГИС РТ «Народный контроль», необходимо обратить более пристальное внимание на сроки и качество исполнения уведомлений граждан.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 47 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Защита прав граждан при нарушении порядка ограничения или приостановления предоставления коммунальных услуг

Продолжают оставаться актуальными вопросы нарушения управляющими и ресурсоснабжающими организациями требований законодательства о порядке и условиях ограничения или приостановления предоставления коммунальных услуг, которые в ряде случаев находили свое подтверждение. В ходе рассмотрения данных обращений Уполномоченным были выявлены случаи непринятия контрольно-надзорными органами мер реагирования по фактам нарушения порядка приостановления и ограничения предоставления коммунальных услуг.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданки Ф., жительницы г. Казани, о несогласии с ответами Казанской городской жилищной инспекции, Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан по итогам рассмотрения ее обращений о нарушении норм жилищного законодательства при приостановлении предоставления коммунальной услуги по электроснабжению в жилом помещении.

Из текста обращения усматривается, что в квартире автора обращения управляющей организацией было приостановлено предоставление коммунальной услуги по электроснабжению в связи с наличием задолженности.

В ходе изучения документов, приложенных к обращению, Уполномоченным обращено внимание, что в предостережениях (уведомлениях) о приостановлении предоставления коммунальной услуги, содержащихся в платежных документах, указана вся сумма задолженности по коммунальным услугам, без указания задолженности за конкретную коммунальную услугу, которая подлежит отключению.

Вместе с тем, из пунктов 118 и 119 Правил предоставления коммунальных услуг собственникам и пользователям помещений в многоквартирных домах и жилых домов, утвержденных постановлением Правительства Российской Федерации от 06.05.2011 № 354, следует, что задолженность потребителя по каждому виду коммунальной услуги подлежит расчету в отдельности, а ограничению либо приостановлению в случае неполной оплаты потребителем подлежит конкретная коммунальная услуга.

Данные обстоятельства свидетельствуют о нарушении управляющей организацией требований о порядке приостановления предоставления коммунальной услуги.

Из представленной информации усматривалось, что ранее по данным фактам заявитель неоднократно обращался в Казанскую городскую жилищную инспекцию и Государственную жилищную инспекцию Республики Татарстан, однако меры реагирования надзорными органами по итогам рассмотрения данных обращения приняты не были.

Только в ходе рассмотрения запроса Уполномоченного, в котором нами было обращено внимание на вышеуказанное нарушение, Государственной жилищной инспекцией Республики Татарстан было вынесено предостережение в отношении управляющей организации о недопустимости нарушения обязательных требований, и предоставление коммунальной услуги в жилом помещении автора обращения было восстановлено.

В целях недопущения нарушения прав граждан со стороны управляющих и ресурсоснабжающей организаций при ограничении или приостановлении

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 48 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

предоставления коммунальных услуг считаем целесообразным рекомендовать Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан обратить пристальное внимание на данную проблему при осуществлении регионального государственного жилищного контроля (надзора).

Уполномоченный выражает надежду, что вышеизложенные замечания и предложения будут учтены в практической деятельности органов государственной власти, местного самоуправления, управляющих и ресурсоснабжающих организаций.

4.3. Право на охрану здоровья и медицинскую помощь

Важнейшей составляющей жизни гражданина является право на медицинскую помощь и охрану здоровья. Вопросы медицинской помощи являются определяющими для полноценного развития общества.

Органами государственной власти республики принимаются все необходимые меры по совершенствованию деятельности учреждений здравоохранения. Система здравоохранения постоянно модернизируется: строятся новые объекты здравоохранения, осуществляется оснащение современным диагностическим и операционным оборудованием, расширяется практика дистанционных консультаций, повышается квалификация медицинских работников всех уровней.

В текущем году в республике выполнены работы по строительству, реконструкции, капитальному ремонту 134 объектов здравоохранения, из них возведены 29 объектов, капитально отремонтированы 105. Приобретено более 9 000 единиц медицинского оборудования для дооснащения медицинских организаций Республики Татарстан, в том числе расположенных в сельской местности, поселках городского типа и малых городах.

На пленарном заседании Форума будущих технологий 16 февраля 2024 года Президент Российской Федерации В.В. Путин отметил: «В предстоящие годы предстоит серьезно изменить принципы и подходы системы здравоохранения. Человек и его здоровье должны находиться в центре всей системы здравоохранения. Предстоит задействовать весь потенциал передовых цифровых и медицинских технологий».

В истекшем году распоряжением Правительства Российской Федерации от 17.04.2024 № 959-р обновлено стратегическое направление в области цифровой трансформации здравоохранения. До 2030 года планируется внедрить в сферу здравоохранения новые информационные технологии, в т. ч. нейротехнологии и искусственный интеллект, технологии беспроводной связи, а также работу с большими данными.

В 2024 году были расширены возможности Программы государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи. Так, были увеличены расходы на оказание всех видов медицинской помощи, предоставляемых гражданам бесплатно, в том числе в рамках профилактических осмотров, медицинской реабилитации, лечения в стационарах. Особое внимание было отведено оценке здоровья граждан репродуктивного возраста и семей с детьми, оказанию медицинской помощи ветеранам боевых действий во внеочередном порядке. Также впервые за счет средств обязательного медицинского страхования было введено консультирование пациентов медицинским психологом для комплексной оценки состояния здоровья.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 49 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Реализация прав граждан на охрану здоровья и бесплатную медицинскую помощь во многом зависит от уровня развития региональной системы здравоохранения. Система здравоохранения Республики Татарстан представлена 124 государственными организациями здравоохранения и 3841 негосударственной организацией, где работают 18 298 врачей и 43 161 специалист со средним профессиональным образованием. В 2024 году общий объем финансирования, выделенного системе здравоохранения Республики Татарстан, составил более 104 млрд. рублей.

Медицинская помощь, предоставляемая каждому без исключения, служит неотъемлемым элементом справедливого и гармоничного общества. Она должна быть доступной и качественной, удовлетворяющей потребности каждого гражданина независимо от его положения.

Деятельность Уполномоченного по оказанию гражданам содействия в реализации, защите и восстановлении их прав на охрану здоровья и бесплатную медицинскую помощь осуществляется в тесном взаимодействии с Министерством здравоохранения РТ, региональным подразделением Федеральной службы по надзору в сфере здравоохранения в Татарстане, непосредственно с медицинскими учреждениями и органами прокуратуры. Эта совместная деятельность, прежде всего, направлена на недопущение нарушений прав населения на охрану здоровья и бесплатную медицинскую помощь, а также на обеспечение возможности своевременного реагирования на обращения граждан, нуждающихся в помощи при решении проблемных вопросов.

Использование в деятельности Уполномоченного информации, полученной через государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль» (далее – ГИС РТ «Народный контроль»), платформу обратной связи Единого портала государственных и муниципальных услуг «Госуслуги. Решаем вместе» (далее – ПОС), «Инцидент Менеджмент» позволяет оперативно выявлять проблемные вопросы жителей республики и принимать меры по их решению.

В 2024 году граждане активно использовали открытые каналы обратной связи, в частности, платформу обратной связи Единого портала государственных и муниципальных услуг «Госуслуги. Решаем вместе», через которую по вопросам в сфере здравоохранения поступило 52 066 сообщений, через государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль» – 1073 уведомления, из них через систему ЕГИС «ГЛОНАСС+112» – 475 сообщений, Инцидент Менеджмент – 4 929 уведомлений (В 2023 году через ПОС по вопросам в сфере здравоохранения поступило 42 953 сообщения, ГИС РТ «Народный контроль» – 3774 уведомления, в систему «Инцидент Менеджмент» – 3 447 уведомлений).

В 2024 году наиболее популярными категориями в ГИС РТ «Народный контроль» стали: «Оказание медицинской помощи (приём врача)» 356 сообщений; «Доступность записи на приём к врачу» – 173 сообщения; «Содержание и комфортность здания учреждения здравоохранения» – 137 сообщений; «Работа скорой медицинской помощи» – 115 сообщений; «Отсутствие льготных лекарственных препаратов в аптеках и аптечных пунктах» – 80 сообщений.

В контексте анализа медицинских учреждений наибольшее количество уведомлений в сфере здравоохранения в ГИС РТ «Народный контроль» поступало по г. Казани – 363 (Управление по фармации МЗ РТ, ГАУЗ «ССМП», ГАУЗ «Городская клиническая больница № 7», МСЧ КФУ, ГАУЗ «Клиническая больница

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 50 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

№ 2, ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 6», ГАУЗ «Городская поликлиника № 20»), г. Набережные Челны – 142 (ГАУЗ РТ «БСМП», ГАУЗ «Городская больница № 5», ГАУЗ «Городская поликлиника № 3», ГАУЗ «ССМП» г. Набережные Челны, ГАУЗ «Городская поликлиника № 4 им. Л.Н. Ганиевой», ГАУЗ «КДМЦ»), а также Альметьевскому – 64 (ГАУЗ «Альметьевская ЦРБ», ГАУЗ «Альметьевская городская поликлиника № 3») и Нижнекамскому – 68 (ГАУЗ «НЦРМБ») муниципальным районам.

Из года в год Уполномоченным на основе анализа данных сервиса «Оценка качества услуг населению» прослеживаются совпадения между медицинскими учреждениями республики, по которым поступают наибольшее количество заявок и поддержек граждан в ГИС РТ «Народный контроль» по направлению «Здравоохранение», и учреждениями получившими оценку ниже средней в сервисе «Оценка качества оказания услуг населению».

На основе анализа «Оценка качества услуг населению» в целях своевременного и качественного рассмотрения уведомлений и обращений граждан, поступающих в ГИС РТ «Народный контроль», ПОС, систему ЕГИС «ГЛОНАСС+112» и на основании отзывов в социальных сетях на протяжении 2024 года Уполномоченный регулярно выезжал в муниципальные районы для встреч с гражданами, руководством муниципальных образований, посещения медицинских учреждений с целью проведения рабочих совещаний по вопросам защиты прав граждан на оказание качественной медицинской помощи, а также контроля за своевременным и качественным исполнением уведомлений, опубликованных по направлению «Здравоохранение» в ГИС РТ «Народный контроль», платформы обратной связи Единого портала государственных и муниципальных услуг (функций) «Госуслуги. Решаем вместе», системы ЕГИС «ГЛОНАСС+112».

Так, в отчетном году Уполномоченным совместно с представителями Министерства здравоохранения осуществлены выезды в 13 медицинских учреждений: ГАУЗ «Азнакаевская ЦРБ», ГАУЗ «Аксубаевская ЦРБ», ГАУЗ «Альметьевская ЦРБ», ГАУЗ «Верхнеуслонская ЦРБ», ГАУЗ «Чистопольская ЦРБ», ГАУЗ «Балтасинская ЦРБ», ГАУЗ «Высокогорская ЦРБ», ГАУЗ «Пестречинская ЦРБ», ГАУЗ «Черемшанская ЦРБ», ГАУЗ «Сабинская ЦРБ», ГАУЗ «Буинская ЦРБ», ГАУЗ «Менделеевская ЦРБ», ГАУЗ «Елабужская ЦРБ».

Выезжая в районы, Уполномоченный лично встречался с пациентами, коллективом центральных больниц для мониторинга ситуаций по вопросу обслуживания сельского населения и определения проблемных вопросов.

Так, по итогам посещения ГАУЗ «Азнакаевская ЦРБ» жителями района и руководством медицинского учреждения была озвучена острая необходимость в открытии первичного сосудистого отделения по профилю «неврология» на базе данного медицинского учреждения, а также в приобретении нового рентгеновского аппарата для маммографии.

В ГАУЗ «Аксубаевская ЦРБ» имелась потребность в проведении капитального ремонта детского отделения с установкой пожарной сигнализации и лифта в данном медицинском учреждении, а также в приобретении в кабинет эндоскопии колоноскопа для выполнения диагностических и лечебных манипуляций в полости кищечника под визуальным контролем.

При посещении ГАУЗ «Альметьевская ЦРБ» и ГАУЗ «Верхнеуслонская ЦРБ» Уполномоченным было обращено внимание на кадровый дефицит, необходимость

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 51 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

увеличения количества штатных единиц и уровня заработной платы медицинских работников первичного звена.

В Черемшанском муниципальном районе после посещения ГАУЗ «Черемшанская ЦРБ» отмечено затягивание сроков проведения капитального ремонта стационара (хирургическое отделение), выявлены проблемные вопросы по ремонту отделения скорой медицинской помощи и его оснащению диагностическим оборудованием, ремонту здания кухни с хозяйственным блоком, гаражей для автомобилей, находящихся в пользовании медицинского учреждения, а также благоустройству территории. Кроме того, было обращено внимание на отсутствие в терапевтическом и детском отделении нового медицинского оборудования и мебели после проведения ремонта, отсутствие возможности проведения ультразвукового обследования детей и штатного детского врача ультразвуковой диагностики.

После выезда в ГАУЗ «Менделеевская ЦРБ» отмечено отсутствие детских игрушек, оборудования для творчества в детской игровой комнате в медицинском учреждении, а также отмечена необходимость в проведении комплексного капитального ремонта пищеблока патологоанатомического отделения в здании районной больницы.

По итогам таких встреч с целью разрешения проблемных вопросов Уполномоченным направлялись соответствующие письма с конкретными предложениями в адрес руководства республики, Министерства здравоохранения РТ.

По итогам рассмотрения наших обращений распоряжением Кабинета Министров Республики Татарстана на устранение нарушений требований норм пожарной безопасности ГАУЗ «Аксубаевская ЦРБ» выделено 1,11 млн. рублей. В настоящее время в детском отделении больницы установлена автоматическая пожарная сигнализация. На момент написания настоящего доклада руководством медицинского учреждения подготовлены сметные расчеты на установку лифта и готовится обращение в адрес Премьер-министра Республики Татарстан с просьбой о выделении финансовых средств.

Терапевтическое и детское отделения стационара ГАУЗ «Черемшанская ЦРБ» полностью оснащены новым медицинским оборудованием, мебелью, инвентарем. Близятся к завершению работы по капитальному ремонту хирургического отделения, произведена поставка мебели, инвентаря и медицинского оборудования. Проведение ремонтных работ в отделении скорой медицинской помощи и его оснащение диагностическим оборудованием, ремонт здания кухни с хозяйственным блоком, гаражей для автомобилей, находящихся в пользовании ЦРБ, а также благоустройство территории ЦРБ запланировано на 2025–2026 гг.

В зданиях стационара и поликлиники ГАУЗ «Менделеевская ЦРБ» зона комфортного ожидания детей (детская комната) уже организована и оснащена оборудованием. Ведется работа по определению стоимости капитального ремонта пищеблока патологоанатомического отделения.

В целях укомплектования врачами в ГАУЗ «Верхнеуслонская ЦРБ» дополнительно направлены 2,25 штатной единицы врачей. В ГАУЗ «Альметьевская ЦРБ» для организации работы вновь введенного в эксплуатацию здания приемно-диагностического отделения дополнительно выделено 69,25 штатной единицы, в том числе врачей –20,25 единицы, среднего медицинского персонала – 39 единиц, младшего медицинского персонала –10 единиц.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 52 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Отрадно, что предложения Уполномоченного по совершенствованию деятельности медицинских организаций положительно восприняты руководством Республики Татарстан и профильными ведомствами.

В целях рассмотрения и решения проблемных вопросов доступности и качества медицинской помощи в Республике Татарстан в текущем году в рамках Регионального совета по общественному здоровью под председательством заместителя Премьер-министра Республики Татарстан Л.Р. Фазлеевой Уполномоченным было принято участие в четырех заседаниях указанного совета.

Так, в октябре 2024 года Уполномоченным на заседании Регионального совета по общественному здоровью был поднят вопрос о значительном количестве поступающих в ПОС сообщений граждан об отсутствии возможности получения электронной медицинской документации. В 2024 году поступило 24 273 таких сообщений. Уполномоченным Министерству здравоохранения РТ совместно с Министерством цифрового развития было предложено принять меры по устранению проблемы с выгрузкой электронных документов, поскольку данный вопрос влияет на уровень удовлетворенности ответами граждан в ПОС. Уполномоченным также было рекомендовано ответственным исполнителям Министерства здравоохранения при рассмотрении обращений граждан по получению электронных документов размещать в ПОС информацию с соответствующими разъяснениями и приглашать граждан в медицинское учреждение для получения документов в бумажном виде.

По итогам заседания Регионального совета по общественному здоровью, состоявшегося в ноябре 2024 года, с целью усовершенствования механизма обратной связи с населением и оперативного рассмотрения уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль» по предложению Уполномоченного проведена работа по подключению всех медицинских учреждений к системе ГИС РТ «Народный контроль» напрямую как исполнителей, при этом модератором будет являться Министерство здравоохранения.

Такая необходимость вызвана тем, что не всегда информация от медицинских учреждений о рассмотрении или о переносе сроков рассмотрения уведомлений граждан своевременно доводится до Министерства здравоохранения РТ. Кроме того, имеются случаи, когда уведомление рассмотрено положительно, однако в системе сохраняется статус «Запланировано».

Защита прав граждан на квалифицированную медицинскую помощь

Ежегодно Уполномоченным обращается внимание на ситуацию, связанную с долгим ожиданием приема врачей в учреждениях здравоохранения ввиду отсутствия доступной записи.

В 2024 году в ГИС «Народный контроль» по категории «Доступность записи на прием к врачу» поступило 173 уведомления от граждан.

Сотрудниками Аппарата Уполномоченного уведомления в ГИС «Народный контроль» о длительном ожидании приема населения были взяты на особый контроль. Принимались меры реагирования в виде возврата уведомления в работу и вынесения рекомендаций ответственным исполнителям по совершению необходимых действий, в тех случаях, когда претензии граждан находили потдверждение и обоснование в отношении ненадлежащего рассмотрения уведомлений, поступивших в информационную систему.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 53 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Так, в феврале 2024 года в ГИС РТ «Народный контроль» поступило уведомление от гражданки Г., жительницы Пестречинского района, с информацией о невозможности записаться в ГАУЗ «Пестречинская центральная районная больница» на прием к детскому сурдологу–оториноларингологу с апреля 2023 года. По итогам рассмотрения уведомления ответственным исполнителем Министерства здравоохранения РТ был направлен ответ заявителю о том, что запись к узким специалистам осуществляется после направления врача-педиатра или врача-оториноларинголога. В ответе также было указано, что для дачи разъяснений и получения уточнений по уведомлению связаться с заявителем не удалось. В то же время заявитель указал на отсутствие звонков из медицинского учреждения. Для решения данного вопроса Уполномоченный обратился в адрес Министерства здравоохранения РТ, и при нашем содействии вопрос нашел свое положительное решение.

Другой пример: житель г. Казани сообщил, что ранее он обращался в ГАУЗ «Городская поликлиника № 20» г. Казани (далее – поликлиника № 20) с просьбой оказать ему содействие в записи к УЗИ-специалисту. По итогам рассмотрения уведомления гражданин был уведомлен о записи на прием к УЗИ-специалисту на 01.04.2024 на 19:00 часов посредством телефонной связи. Однако, придя в назначенное время в поликлинику № 20, он узнал, что на прием не записан. Данное уведомление нами было направлено в адрес министра здравоохранения. После вмешательства Уполномоченного гражданин Р. все же был записан на прием к профильному специалисту.

К сожалению, подобного рода сообщения не единичны. Наибольшее количество сообщений от граждан по вопросу отсутствия записи на прием к врачам было отмечено: по г. Казани – 79 уведомлений (ГАУЗ «Клиническая больница № 2», ГАУЗ «Городская поликлиника № 20», ГАУЗ «Городская поликлиника № 18», АО «Детская стоматологическая поликлиника № 9»); г. Набережные Челны – 28 уведомлений (ГАУЗ «Детская городская поликлиника № 5, ГАУЗ «КДМЦ»); Альметьевскому (ГАУЗ «Альметьевская ЦРБ», ГАУЗ «Альметьевская городская поликлиника № 3») и Нижнекамскому (ГАУЗ «НЦРМБ», ГАУЗ «НДРБ с ПЦ») муниципальным районам – по 17 уведомлений.

Наряду с вопросами об отсутствии доступной записи к врачам в минувшем году поступали уведомления и о длительном ожидании приема врача.

В ГИС РТ «Народный контроль» в марте 2024 года поступило уведомление от гражданки Г., жительницы г. Казани, с жалобой на внушительную очередь из пациентов в центре аллергологии и иммунологии ГАУЗ «Детская городская клиническая больница № 7», которые обращаются за направлением на госпитализацию.

После вмешательства Уполномоченного руководством ГАУЗ «Детская городская клиническая больница № 7» были приняты управленческие меры в части организации работы справочной: выделен дополнительный сотрудник, проработаны организационные моменты для использования записи на госпитализацию, обновлен алгоритм записи. В настоящее время пациенты имеют возможность записаться на госпитализацию в ежедневном режиме по телефону или при личном обращении.

Дефицит кадров не первый год является причиной несвоевременного оказания медицинской помощи, но данное обстоятельство не снимает обязанностей с руководителей медицинских организаций по поиску и приему на работу

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 54 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

специалистов, в том числе путем взаимодействия с органами службы занятости в установленном законом порядке.

В августе 2024 года в ГИС «Народный контроль» поступили уведомления жителей г. Набережные Челны о невозможности попасть на прием к терапевту врачебного участка № 15 ГАУЗ «Городская поликлиника № 4 им. Л.Н. Ганиевой» для получения направления на плановую госпитализацию ввиду длительного ожидания приёма у единственного врача-терапевта, обслуживающего все участки поликлиники.

В рамках рассмотрения уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль» по данной тематике Уполномоченным в адрес руководителя Управления здравоохранения г. Набережные Челны МЗ РТ и главного врача медицинского учреждения были направлены письма о необходимости принятия мер в решении вопроса кадрового дефицита и организации равномерного распределения потока пациентов в медицинском учреждении.

Из информации ГАУЗ «Городская поликлиника № 4 им. Л.Н. Ганиевой» следовало, что из 101,75 врачебной штатной единицы фактически было занято врачами – 61, что составляет 61% укомплектованности. Всего работало 13 врачей-терапевтов и 4 врача общей практики, что составляет 45% укомплектованности участковыми терапевтами.

В целом в республике, по информации Министерства здравоохранения РТ, потребность медицинских учреждений во врачах составила 1318 человек, в среднем медицинском персонале – 1190 человек. В первую очередь, не хватает врачей первичного звена здравоохранения – врачей-терапевтов (80 чел.), врачей-терапевтов участковых (137 чел.), врачей общей практики (69 чел.), врачей-педиатров (85 чел.), врачей-педиатров участковых (120 чел.), врачей акушеров-гинекологов (72 чел.), фельдшеров (198 чел.).

В республике принимаются системные меры по привлечению и удержанию медицинских кадров, включая: оказание мер социальной поддержки для медицинских работников по программам «Земский доктор», «Земский фельдшер»; предоставление грантов на улучшение жилищных условий, жилья «Социальная ипотека» по целевой квоте Министерства здравоохранения тем врачам, которые прибыли на работу в нашу республику; предоставление единовременных компенсационных выплат, установление дополнительных ежемесячных надбавок врачам – молодым специалистам, принятым на работу в государственные автономные (бюджетные) учреждения здравоохранения, выплачиваемые в течение первых трех лет непрерывной работы; выделение 412 направлений на обучение по программам специалитета и 351 направление - по программам ординатуры; установление ежемесячных выплат в виде стипендий студентам образовательных организаций высшего образования, обучающихся по профессиональным программам медицинского, фармацевтического образования; увеличение по сравнению с 2023 годом среднемесячной заработной платы врачей на 15%, среднего медицинского персонала – на 15%, младшего медицинского персонала – на 8%.

Правозащитная практика свидетельствует, что по-прежнему актуальными и первостепенными для граждан остаются вопросы получения качественной бесплатной медицинской помощи.

Так, в сентябре 2024 года в наш адрес поступило обращение многодетной матери, супруги военнослужащего, жительницы г. Казани, в интересах своей

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 55 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

несовершеннолетней дочери с жалобой на действия (бездействие) медицинских сотрудников ГАУЗ «Центральная городская клиническая больница №18 имени профессора К.Ш.Зыятдинова» города Казани, в связи с ненадлежащим оказанием медицинской помощи ее ребенку, оставлением в опасности и причинением моральных и физических страданий.

По результатам нашего обращения Прокуратурой Приволжского района г. Казани был установлен факт ненадлежащего оказания медицинской услуги несовершеннолетнему ребенку, отсутствия надлежащего присмотра, а также факт передачи ребенка без согласия родителей третьему лицу, не являющемуся законным представителем. В адрес главного врача ГАУЗ «Центральная городская клиническая больница №18 имени профессора К.Ш.Зыятдинова» города Казани внесено представление об устранении нарушений законодательства.

Уполномоченным также были приняты меры по обращению гражданки С., жительницы г. Казани, с жалобой на действия (бездействие) медицинских сотрудников гинекологического отделения № 1 клиники им. Крупина при ГАУЗ «Клиника медицинского университета» в связи с неоказанием надлежащей квалифицированной медицинской помощи заявительнице, которая находилась в положении беременности, с просьбой о переводе ее для прохождения лечения в ГАУЗ «Республиканская клиническая больница». В соответствии с нашими рекомендациями Управлением здравоохранения по г. Казани был проведен служебный разбор, изучена первичная медицинская документация, а с сотрудников, причастных к ситуации, взяты объяснительные. На отдельных этапах оказания медицинской помощи заявителю были выявлены замечания, по итогу материалы служебного разбора были направлены в ГАУЗ «Клиника медицинского университета» г. Казани для проведения медицинского совета и принятия управленческих решений.

В этой связи представляется целесообразным Министерству здравоохранения РТ в целях повышения существующего уровня удовлетворенности качеством оказания медицинской помощи в медицинских учреждениях, усилить контроль за качеством оказания квалифицированной медицинской помощи гражданам.

Вопросы лекарственного обеспечения граждан

В отчетном году сохранили актуальность вопросы, связанные с обеспечением лекарственными препаратами и медицинскими изделиями.

В Республике Татарстан численность льготных категорий граждан, обеспеченных лекарственными препаратами, по состоянию на 01.12.2024 составила 89 186 человек (64,2%).

На 2024 год из средств федерального бюджета на обеспечение льготных категорий граждан было выделено 2, 263 млрд. рублей, из бюджета Республики Татарстан на безвозмездное лекарственное обеспечение региональных льготников – 5, 708 млрд. рублей (в т.ч. дополнительно выделено 4,65 млрд. рублей на доведение регионального льготного перечня до федерального перечня жизненно необходимых лекарственных препаратов).

Для организации льготного лекарственного обеспечения детей-инвалидов в соответствии с Законом Республики Татарстан от 28.11.2023 № 116-ЗРТ «О бюджете Республики Татарстан на 2024 год и на плановый период 2025 и 2026 годов» в 2024 году были выделены дополнительные денежные средства из регионального бюджета

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 56 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

в размере 1190,1 млн. рублей на закупку лекарственных препаратов (в том числе не входящих в перечень жизненно необходимых лекарственных препаратов, не зарегистрированных в Российской Федерации), медицинских изделий (в том числе тест-полосок, расходных материалов к системам непрерывного мониторирования глюкозы), специализированных продуктов лечебного питания.

В истекшем году Уполномоченным особое внимание было обращено вопросам соблюдения прав граждан, страдающих заболеванием «Сахарный диабет».

В Республике Татарстан более 130 тысяч человек, включая порядка 1 тысячи детей, страдают сахарным диабетом. К сожалению, ежегодно эта цифра увеличивается в среднем на 7 000 человек.

Вопросы обеспечения расходными материалами (сенсорами) к инсулиновым помпам, а также тест-полосками к глюкометру являлись предметом обращений граждан в адрес Уполномоченного. В них граждане сообщали о необеспечении их расходными материалами (датчиками FreeStyleLibre) для непрерывного мониторинга глюкозы.

В связи с отсутствием указанных расходных материалов, а именно датчиков для непрерывного мониторинга глюкозы, в Перечне медицинских изделий, имплантируемых в организм человека при оказании медицинской помощи в рамках реализации программы государственных гарантий бесплатного оказания гражданам медицинской помощи, и Перечне медицинских изделий, отпускаемых по рецептам на медицинские изделия при предоставлении набора социальных услуг, утвержденных распоряжением Правительства Российской Федерации от 31.12.2018 № 3053-р, Министерством здравоохранения закупка вышеуказанных медицинских изделий не производилась.

В связи с актуальностью и важностью поднимаемого вопроса Уполномоченный Татарстана обратился в адрес Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации с предложением рекомендовать профильным министерствам/ведомствам проработать вопрос о расширении перечня медицинских изделий, отпускаемых по рецептам на медицинские изделия, утвержденного указанным распоряжением, в части внесения в данный Перечень сенсора для инсулиновых помп, а также озвучить эту проблему в Докладе «О деятельности Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации за 2024 год». На момент представления настоящего доклада предложение Уполномоченного находится на рассмотрении.

Свою озабоченность в отношении лекарственного обеспечения онкологических больных Республики Татарстан необходимыми противоопухолевыми препаратами выражало и МАНО помощи онкологическим больным «Мы вместе-Без бергэ». В своем обращении к Уполномоченному представители организации ссылались на обращения онкологических больных и их родственников в их адрес по вопросу отсутствия в аптечных пунктах и учреждениях здравоохранения онкологического профиля республики противоопухолевых препаратов, которые применяются при гормональной терапии, химиотерапии, таргетной терапии.

Нами, учитывая важность и социальную значимость данного вопроса, в адрес Министерства здравоохранения РТ направлены рекомендации по проведению анализа ситуации, сложившейся в Республике Татарстан, на предмет дефицита противоопухолевых препаратов и наличие решительных действий в принятии мер, направленных на незамедлительное обеспечение лекарственными препаратами

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 57 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

учреждений здравоохранения республики онкологического профиля и аптечных пунктов.

Согласно полученной информации в августе 2024 года между ГАУЗ «Республиканский клинический онкологический диспансер МЗ РТ» имени профессора М.З.Сигала» (РКОД) и ГУП «Таттехмедфарм» заключен государственный контракт на поставку лекарственных препаратов для обеспечения онкологических пациентов. В исполнение этой цели для РКОД выделены 1 131, 7 млн. рублей.

Достаточное количество сообщений по вопросам лекарственного обеспечения поступали и в ЕГИС «ГЛОНАСС+112», в после в целях оперативного рассмотрения публиковались в ГИС РТ «Народный контроль».

Так, в мае 2024 года посредством ЕГИС «ГЛОНАСС +112» поступила информация от гражданки М., жительницы г. Казани, по вопросу необеспечения льготным лекарственным препаратом «Гидроксикарбамид» с февраля 2024 года.

Министерство здравоохранения РТ, получив в работу данное уведомление, сообщило, что в первом полугодии 2024 года в аптечную сеть ГУП «Таттехмедфарм» поставок лекарственного препарата «Гидроксикарбамид» не было. В 2024 году наблюдались перебои в обеспечении пациентов с онкогематологическими заболеваниями лекарственными препаратами. Управлением здравоохранения по г. Казани было направлено ходатайство о необходимости полноценного лекарственного льготного обеспечения пациентов указанного профиля.

Исполнение данного уведомления было взято на контроль Уполномоченного, а также направлено соотвествующее письмо в адрес министра здравоохранения РТ с рекомендацией об обеспечении гражданки М. лекарственным препаратом. В результате нашего обращения вопрос был решен положительно.

Также в результате мониторинга уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль» было выявлено уведомление жительницы Атнинского муниципального района РТ, гражданки Г., опубликованное в октябре 2024 года, о необеспечении ее матери, инвалида III группы, с апреля 2024 года лекарственным препаратом «Форсига». Из содержания уведомления следовало, что мать заявительницы прикреплена к ГАУЗ «Атнинская ЦРБ», где после операции по замене сердечных клапанов ей был назначен данный лекарственный препарат. Однако, согласно информации автора уведомления данный препарат не был заказан медицинским учреждением по неизвестным причинам.

В рамках рассмотрения обращения Уполномоченным в адрес Министерства здравоохранения РТ были направлены рекомендации о необходимости принятия мер в целях защиты прав заявителя на лекарственное обеспечение. По результатам обращения Уполномоченного мать заявительницы Г. была обеспечена необходимым лекарственным препаратом.

Безусловно, доступность лекарственных препаратов, их наличие определяющим образом влияет на состояние здоровья и продолжительность жизни граждан.

Совершенствование сферы здравоохранения остается актуальной для всех субъектов Российской Федерации задачей, так как здоровье населения — одно из приоритетных направлений политики государства. В ноябре 2024 года состоялось заседание Всероссийского координационного совета уполномоченных по правам человека в субъектах РФ, посвященное защите права на охрану здоровья и медицинскую помощь, в работе которого принимал активное участие и Уполномоченный. По итогам Всероссийского координационного совета

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 58 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

уполномоченных по правам человека были разработаны предложения (рекомендации) по разрешению системных проблем. К примеру, Правительству Российской Федерации предложено ускорить реализацию постановления Конституционного Суда Российской Федерации от 26 сентября 2024 г. № 41-П «По делу о проверке конституционности пункта 10 части 1 статьи 16 и части 9 статьи 83 Федерального закона «Об основах охраны здоровья граждан в Российской Федерации» в связи с запросом Государственного Совета Республики Татарстан»; проработать вопрос внесения изменений в нормативные правовые акты Правительства Российской Федерации, регулирующие вопросы обеспечения совершеннолетних граждан, нуждающихся по медицинским показаниям в нутритивной поддержке, включая достигших совершеннолетия детей-инвалидов, ранее получавших специализированные продукты лечебного питания за счет средств федерального бюджета. С целью снижения кадрового дефицита органам государственной власти субъектов Российской Федерации предложено на паритетных основах активизировать разработку и реализацию государственных программ, в рамках которых предусмотрено закрепление выпускников медицинских ВУЗов на определенный срок в государственных медицинских организациях; Министерству здравоохранения Российской Федерации рекомендовано продолжить модернизацию инфраструктуры здравоохранения с учетом достижений научно-технического прогресса, способствовать активному применению в медицине цифровых технологий и искусственного интеллекта; органам государственной власти субъектов Российской Федерации – продолжить работу по организации диспансеризации и профилактических осмотров граждан, проживающих в сельской местности и труднодоступных населенных пунктах, укреплять гарантии реализации прав медицинских работников и их социальный статус, принимать меры по усилению пропаганды здорового образа жизни среди населения; уделять повышенное внимание соблюдению качества и доступности медицинской помощи для инвалидов, пожилых людей, граждан, страдающих психическими расстройствами и других социально уязвимых категорий населения и др.

Выражаем надежду, что направленные предложения и рекомендации будут восприняты и реализованы в 2025 году.

4.4. Право на социальное обеспечение

Одним из приоритетных направлений федеральной и региональной политики является социальная поддержка населения. Государством принимаются комплексные меры по повышению гарантий прав в сфере социального обеспечения: индексируются страховые пенсии, повышаются размеры детских пособий, сохраняются пособия по уходу за ребенком при выходе на работу, возрастает размер больничных и декретных выплат; продолжается внедрение системы долговременного ухода, развиваются технологии, замещающие стационарные услуги, ежегодно проводится капитальный и текущий ремонты государственных организаций, предоставляющих услуги гражданам и инвалидам в стационарной форме, открываются современные дома-интернаты для престарелых и инвалидов.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 59 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Так, в рамках реализации федерального проекта «Старшее поколение» национального проекта «Демография» в текущем году в Зеленодольском муниципальном районе Республики Татарстан ведется строительство дома-интерната для престарелых и инвалидов на 120 человек. На 2025 год запланирован капитальный ремонт 31 учреждения социального обслуживания на сумму 150 млн. рублей.

В деятельности Уполномоченного особое внимание уделяется вопросам реализации прав на социальное обеспечение, предоставления мер социальной поддержки, социальной помощи.

В 2024 году по вопросам в сфере пенсионного обеспечения и социальной защиты населения Уполномоченному поступило 285 обращений граждан, в том числе через платформу обратной связи Единого портала государственных и муниципальных услуг «Госуслуги. Решаем вместе» – 268 сообщений, государственную информационную систему Республики Татарстан «Народный контроль» – 269 сообщений, систему ЕГИС «ГЛОНАСС+112» – 116 сообщений, Инцидент Менеджмент – 1904.

В обращениях заявители, их представители (опекуны) сообщали о нарушении их прав при установлении инвалидности, организации услуг в сфере социального обслуживания, получении технических средств реабилитации, создании безбарьерной среды для лиц с ограниченными возможностями здоровья, назначении и произведении перерасчета пенсии, досрочного выхода на пенсию.

Следует отметить, что благодаря совместной работе с профильными министерствами, ведомствами, государственными органами и муниципальными образованиями восстановлены права граждан, положительно решено более 70% обращений и сообщений.

По каждому такому обращению Уполномоченный стремился оказать необходимую помощь – инициировал проверки, добивался принятия мер реагирования, консультировал граждан о механизмах защиты их прав при необходимости.

В течение минувшего года самостоятельно и во взаимодействии с государственными органами и общественными организациями в постоянном режиме Уполномоченным проводились проверочные мероприятия по вопросам соблюдения прав граждан.

Защита прав инвалидов на обеспечение техническими средствами реабилитации

Одной из социально уязвимых категорий являются лица с ограниченными возможностями здоровья и лица с инвалидностью.

В Республике Татарстан по состоянию на 01.01.2025 проживают 311 060 инвалидов, из них 122 551 человек – инвалиды III группы, 133 088 человек – инвалиды II группы, 36 687 человек – инвалиды I группы, 18 734 – дети-инвалиды.

Важнейшей составляющей реабилитации лиц с инвалидностью является обеспечение инвалидов техническими средствами реабилитации (далее – ТСР), которые обеспечивают компенсацию или устранение стойких ограничений жизнедеятельности инвалида.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 60 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

По информации ОСФР по РТ, состоят на учете по обеспечению техническими средствами реабилитации и протезно-ортопедическими изделиями – 23 508 получателей услуг, в том числе 2805 – дети-инвалиды.

Для обеспечения техническими средствами реабилитации и протезно-ортопедическими изделиями по состоянию на 19.12.2024 было заключено 183 государственных контракта на общую сумму 764 360,4 тыс. рублей на обеспечение креслами-колясками, ходунками, протезами нижних и верхних конечностей, слуховыми аппаратами, костылями, тростями, другими изделиями.

Во исполнение пункта 6 поручений заместителя Премьер-министра Республики Татарстан Л.Р. Фазлеевой по итогам рекомендации расширенного заседания Экспертного совета при Уполномоченном «Об итогах деятельности в 2023 году, задачах на 2024 год и проекте ежегодного доклада Уполномоченного» ежемесячно в течение 2024 года в стенах ОСФР по РТ проводились встречи со всеми заинтересованными лицами для обсуждения актуальных вопросов обеспечения граждан ТСР, а также для выработки конкретных предложений по их разрешению.

На реализацию на территории республики инвалидами права на бесплатное обеспечение ТСР Уполномоченный в своих ежегодных докладах обращает внимание, высказывая предложения и рекомендации уполномоченному органу по организации надлежащего обеспечения инвалидов ТСР.

Как и в прошлые годы по каждой поступившей жалобе о необеспечении ТСР нами были проведены проверки с изучением всех обстоятельств дела. В отдельных случаях Уполномоченным было установлено нарушение сроков направления на получение либо изготовление технического средства (изделия) в адрес заявителей, а также размещения в единой информационной системе в сфере закупок извещений о проведении закупки соответствующего технического средства (изделия), изложенных в абзаце 4 пункта 5 Правил обеспечения инвалидов ТСР и отдельных категорий граждан из числа ветеранов протезами (кроме зубных протезов), протезно-ортопедическими изделиями, утвержденных постановлением Правительства РФ от 7 апреля 2008 г. № 240; затягивания сроков заключения государственных контрактов по обеспечению инвалидов ТСР ввиду неприменения при проведении закупочных процедур ответственными сотрудниками ОСФР по РТ всех доступных методов и способов для определения начальной (максимальной) цены контракта на поставку ТСР, предусмотренных законодательством Российской Федерации.

Так, например, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданки Г., жительницы Лаишевского муниципального района РТ, о длительном необеспечении супруга заявительницы техническим средством реабилитации, такими как защитные пленки в форме салфеток. В ходе рассмотрения обращения нами было установлено, что затягиванию сроков обеспечения ТСР супруга заявителя послужило неиспользование всех способов определения начальной (максимальной) цены контракта. Анализ размещенной информации на официальном сайте https://zakupki.gov.ru/ показал, что в соответствии с распоряжением Правительства Российской Федерации от 18 сентября 2017 г. № 1995-р в рассматриваемом случае начальная (максимальная) цена контракта, помимо предложений поставщиков, могла быть определена на основании реестра контрактов.

Другой пример. В марте 2024 года в Аппарат Уполномоченного поступило обращение гражданина И., жителя Пестречинского муниципального района РТ, о необеспечении на протяжении длительного периода времени его отца ТСР в виде

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 61 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

защитной пленки во флаконе, ортопедическими брюками, креслом-стулом с санитарным оснащением, подгузниками для взрослых. Проанализировав все обстоятельства, мы установили факты несвоевременного размещения в единой информационной системе в сфере закупок извещений о проведении закупки соответствующего технического средства (изделия) и нарушения сроков направления на получение либо изготовление технического средства (изделия) в адрес заявителя, что в конечном счете привело к нарушению срока предоставления.

В рамках рассмотрения обращений граждан Уполномоченным в адрес управляющего ОСФР по РТ направлено семь рекомендаций относительно возможных и необходимых мер по восстановлению нарушенных прав инвалидов на обеспечение их ТСР.

По итогам рассмотрения рекомендаций шесть заявителей в полном объеме были обеспечены необходимыми техническими средствами реабилитации в рамках их индивидуальных программ реабилитации и абилитации, по одной рекомендации (обеспечение заявителя кресло-коляской с электроприводом и аккумуляторной батареей к ней (с передним приводом)) предполагается обеспечить ТСР в начале 2025 года ввиду необходимости учета индивидуальных особенностей предоставляемого ТСР.

Учитывая социальную значимость вопроса обеспечения инвалидов техническими средствами реабилитации, доступность данных услуг, своевременное качественное их предоставление с учетом индивидуальных потребностей инвалида, Уполномоченный считает необходимым рекомендовать ОСФР по РТ учесть в своей работе выявленные проблемные аспекты обеспечения инвалидов ТСР, выработать комплекс мер по недопущению безосновательно длительных сроков обеспечения инвалидов техническими средствами, предусмотренными их индивидуальными программами реабилитации и абилитации.

В случае возникновения перерывов в обеспечении ТСР действующим законодательством предусмотрено обеспечение инвалидов техническими средствами по нескольким направлениям путем предоставления компенсаций за самостоятельно приобретенное ТСР либо электронным сертификатом.

По итогу анализа обращений, поступающих в адрес Уполномоченного, необходимо отметить, что граждане сталкиваются с низкой стоимостью электронного сертификата несоразмерной с фактической стоимостью изделий в розничной продаже. Разница в цене встречается чаще всего при приобретении протезно-ортопедических изделий.

В свою очередь, при самостоятельном приобретении инвалидом ТСР с последующей компенсацией расходов из федерального бюджета размер компенсации в ряде случаев оказывается значительно выше стоимости электронного сертификата в связи с иным порядком расчета компенсации.

В минувшем году ОСФР по РТ в адрес председателя Социального фонда Российской Федерации направлено предложение о рассмотрении вопроса об определении предельной стоимости электронного сертификата по аналогии стоимости ТСР при выплате компенсации. Уполномоченный также внес данное предложение Уполномоченному по правам человека в Российской Федерации.

Уполномоченный выражает надежду, что данное предложение будет принято к рассмотрению, а также последуют меры по совершенствованию механизма расчета

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 62 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

стоимости электронного сертификата для обеспечения объективного определения стоимости ТСР.

Как показывает правозащитная практика, в настоящее время имеется необходимость ужесточения требований для производителей протезно-ортопедических изделий из-за участившихся случаев мошенничества с их стороны.

По данным Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации, в 2023 году более 80 тысяч граждан нуждались в протезах верхних и нижних конечностей. С началом специальной военной операции появились «недобросовестные» фирмы. Чтобы рынок производителей протезно-ортопедических изделий стал прозрачным, Министерством труда и социальной защиты Российской Федерации предлагается установить единые требования к данным организациям. В настоящее время Министерством труда и социальной защиты Российской Федерации представлены на общественное обсуждение данные поправки к Федеральному закону от 24.11.1995 № 181-ФЗ «О социальной защите инвалидов в Российской Федерации». Переход к новым правилам лицензирования в случае их утверждения планируется завершить до 1 марта 2026 года.

Уполномоченный поддерживает данный подход и надеется, что он положительно скажется на качестве протезно-ортопедических изделий, предоставляемых нуждающимся в них гражданам.

Право льготных категорий граждан на санаторно-курортное лечение

Следующая проблема, которая из года в год не теряет своей актуальности, – это обеспечение льготных категорий граждан санаторно-курортным лечением, а также проблема создания безбарьерной среды.

В предыдущем ежегодном докладе Уполномоченным большое внимание было уделено вопросу, связанному с нарушением прав инвалидов на доступную среду. В минувшем году по инициативе Уполномоченного в связи с важностью вопроса обеспечения доступной среды для маломобильных групп населения в организациях, оказывающих санаторно-курортные услуги в Республике Татарстан, органами прокуратуры Республики Татарстан были проведены проверки в организациях, оказывающих санаторно-курортные услуги, учредителями которых являются коммерческие предприятия, в части обеспечения безбарьерной среды для беспрепятственного доступа и передвижения маломобильных групп населения в соответствии с требованиями «СП 59.13330.2020. Свод правил. Доступность зданий и сооружений для маломобильных групп населения. СНиП 35-01-2001», утвержденных приказом Министерства строительства и жилищно-коммунального хозяйства Российской Федерации от 30.12.2020 № 904/пр.

Согласно представленной Прокуратурой Республики Татарстан информации, органами прокуратуры проведены проверочные мероприятия доступности санаторно-курортных учреждений республики для лиц с ограниченными возможностями здоровья. В ходе данных мероприятий были выявлены многочисленные нарушения законодательства в сфере доступности зданий для лиц с ограниченными возможностями здоровья, и в адрес руководителей санаторно-курортных учреждений внесены представления об устранении выявленных нарушений законодательства и привлечении к дисциплинарной ответственности виновных должностных лиц.

Надеемся, что все замечания будут устранены в 2025 году.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 63 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Несомненно, защита прав и свобод инвалидов и лиц с ограниченными возможностями здоровья на санаторно-курортное лечение является одним из важных направлений правозащитной деятельности Уполномоченного.

Обращаясь в мой адрес, заявители выражали несогласие с длительным ожиданием путевки.

Так, например, в мой адрес поступило обращение гражданки П., проживающей в г. Казани, об оказании содействия в предоставлении путевки на санаторно-курортное лечение. По информации, представленной в наш адрес ОСФР по РТ, путевки на санаторно-курортное лечение предоставляются лицам, имеющим право на получение государственной социальной помощи, в порядке очередности, которая формируется согласно дате подачи заявления.

Уполномоченным при поступлении аналогичных обращений также давались разъяснения о том, что предоставление в приоритетном порядке (вне очереди) путевки федеральному льготнику, не принимая во внимание ранее зарегистрированные заявления других граждан, имеющих аналогичные медицинские показания, действующим законодательством не предусмотрено.

Но в то же время особую обеспокоенность у Уполномоченного вызывает высокий показатель очередности на обеспечение санаторно-курортным лечением.

По информации ОСФР по РТ, очередность на обеспечение санаторно-курортным лечением отдельных категорий граждан по состоянию на 19.12.2024 года составляла 40 265 человек, из них 3 962 – дети-инвалиды, а закупленное количество путевок – 8 446 штук, в том числе 706 путевок для детей-инвалидов.

Одной из причин несвоевременного обеспечения инвалидов путевками является незаинтересованность санаторно-курортных учреждений в заключении с ОСФР по РТ государственного контракта.

По итогам проведенного мониторинга в сети «Интернет» официальных сайтов санаторно-курортных учреждений Республики Татарстан следует, что коммерческая стоимость 1 дня (койко-дня) пребывания в санаторно-курортных учреждениях Республики Татарстан варьируется от 3 000 рублей и выше, когда как тарифы на услуги, представленные санаторно-курортными учреждениями, формируются в соответствии с постановлением Правительства Российской Федерации от 29 декабря 2004 г. № 864 «О порядке финансового обеспечения расходов по предоставлению гражданам государственной социальной помощи в виде набора социальных услуг, с учетом индексации» и на 1 февраля 2024 года составляли лишь 1756,2 рубля на человека за сутки.

Данная сумма существенно ниже себестоимости оказания услуг и вынуждает санатории для получения минимальной прибыли, необходимой для поддержания материально-технической базы учреждений, сокращать количество мест, предоставляемых по заказу ОСФР по РТ, либо предлагать путевки по остаточному принципу в самый невостребованный период времени года, что ведет как к длительному периоду ожидания путевки, так и несвоевременному получению санаторно-курортного лечения.

Указанные обстоятельства свидетельствуют о необходимости пересмотра нормативов финансирования оказания услуг по санаторно-курортному лечению граждан льготных категорий в сторону увеличения, что будет способствовать как повышению качества предоставляемых услуг, так и поддержке предприятий данной отрасли.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 64 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В связи с актуальностью и важностью данного вопроса Уполномоченный обратился в адрес Министра труда и социальной защиты Российской Федерации с просьбой рассмотреть возможность пересмотра нормативов финансирования оказания услуг по санаторно-курортному лечению граждан льготных категорий.

Согласно полученной мной информации на наше обращение, в настоящее время Министерством труда и социальной защиты Российской Федерации прорабатываются комплексные подходы к возможной модернизации всего механизма предоставления ежемесячной денежной выплаты, набора социальных услуг, в том числе санаторно-курортного лечения.

Право на социальное обслуживание

Еще одним немаловажным моментом в соблюдении прав инвалидов и граждан преклонного возраста является возможность предоставления им социальных услуг в стационарной форме.

На сегодняшний день социальное обслуживание населения является одной из важнейших составляющих всей социальной политики российского государства. Данной сфере с каждым годом придается все большее значение.

В Республике Татарстан на 2024 год проживали 935,1 тыс. человек старше трудоспособного возраста, что составляет 23,3 % численности населения республики.

По информации Министерства труда, в 2024 году число получателей социальных выплат в рамках оказания государственной поддержки на территории Республики Татарстан в соответствии с федеральным законодательством и региональным законодательством составило 1 103 696 человек.

С 2019 года в Республике Татарстан в рамках регионального проекта «Старшее поколение» национального проекта «Демография» реализуется пилотный проект по созданию системы долговременного ухода за гражданами пожилого возраста и инвалидами.

По состоянию на 1 декабря 2024 года услугами системы долговременного ухода охвачены 5 988 граждан пожилого возраста и инвалидов, нуждающихся в уходе, из них 5 640 человек – в форме социального обслуживания на дому, 348 человек – в стационарных организациях социального обслуживания.

В адрес Уполномоченного поступают обращения граждан с просьбой оказать содействие в устройстве знакомых и/или близких в учреждения для престарелых и инвалидов в силу разных жизненных обстоятельств.

Так, житель Алькеевского района обратился в мой адрес с просьбой определить племянника в учреждение социального обслуживания, которому по состоянию здоровья требовался постоянный уход. Учитывая доводы заявителя, Уполномоченный обратился в адрес Министра труда и руководителя Исполнительного комитета района для оказания содействия заявителю в устройстве племянника в социальное учреждение.

Согласно представленной Министерством труда информации, племянник заявителя был признан нуждающимся в предоставлении социальных услуг в доме-интернате, и был принят на стационарное обслуживание в ГАУСО «Алькеевский дом-интернат для престарелых и инвалидов».

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 65 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В Республике Татарстан для пожилых и инвалидов функционируют 34 учреждения, из них 6 – для граждан с психическими расстройствами, 26 домов-интернатов – для пожилых и инвалидов, 2 – для людей без определенного места жительства, в которых проживают порядка 5 тыс. человек. Наряду с государственными учреждениями социального обслуживания, функционируют негосударственные учреждения социального обслуживания.

Независимо от того, в государственном или частном учреждении социального обслуживания находятся престарелые граждане и инвалиды, их права должны быть защищены.

Услуги, предлагаемые частными учреждениями социального обслуживания, очень востребованы, так как государственные учреждения этого профиля не могут охватить всех нуждающихся. Между тем необходимо понимать, что пребывание в данных учреждениях обходится гражданам дороже, а качество услуг фактически не контролируется. Кроме того, в частных учреждениях социального обслуживания неукоснительно должны соблюдаться все требования безопасности, в том числе санитарные и противопожарные нормы.

К сожалению, в 2024 году был повод для посещения частных учреждений социального обслуживания, которые специализируются на круглосуточном уходе за пожилыми людьми (в том числе утратившими способность к самообслуживанию из-за деменции, инсульта и других заболеваний), чтобы ознакомиться с условиями проживания пожилых людей и выяснить, как обеспечена реализация их прав.

Так, в августе 2024 года в наш адрес поступило обращение от жительницы г. Казани о проверке деятельности частного учреждения в п. Щербаково в связи с неудовлетворительными (антисанитарными) условиями проживания пожилых людей.

Выражая глубокую обеспокоенность полученной от заявителя информации, нами незамедлительно было направлено письмо в адрес Прокурора Республики Татарстан с просьбой поручить организацию ее объективного всестороннего рассмотрения и принять меры прокурорского реагирования.

По итогам проведенной проверки и выявления грубых нарушений требований законодательства прокуратурой Авиастроительного района г. Казани в суд направлено исковое заявление о запрете эксплуатации здания, в котором располагалось частное учреждение, до устранения выявленных нарушений. В результате рассмотрения искового заявления определением Авиастроительного районного суда г. Казани запрещена эксплуатация здания, а пожилые граждане были размещены в медицинских учреждениях г. Казани. Кроме того, в отношении организаторов частного учреждения Следственным управлением Следственного комитета Российской Федерации по Республике Татарстан возбуждены уголовные дела.

Отреагировав на поступившее в мой адрес обращение о беспрецедентном и вопиющем случае нарушения прав пожилых граждан в частном учреждении социального обслуживания поселка Щербаково, осенью минувшего года в целях ознакомления с деятельностью и организацией работы частных учреждений социального обслуживания совместно с контролирующими органами Уполномоченным было принято решение о посещении частных учреждений социального обслуживания, расположенных на территории Республики Татарстан и осуществляющих свою деятельность открыто.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 66 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Так, был организован ряд выездов в частные учреждения социального обслуживания, таких как: пансионат для пожилых «Милена» (рассчитан на 74 койко-место, на дату посещения проживали 72 пожилых гражданина), ЦСО «Сердце гармонии» (рассчитан на 110 койко-мест, на дату посещения проживали 102 пожилых гражданина), ЦСО «Спутник» (рассчитан на 27 койко-мест, на дату посещения проживали 24 пожилых гражданина), АНО помощи пожилым людям, людям с ограниченными возможностями здоровья и инвалидам «Добрые истории» (рассчитан на 106 койко-мест, на дату посещения проживали 102 пожилых гражданина), частный пансионат «Древо жизни» (рассчитан на 38 койко-мест, на дату посещения проживали 34 пожилых гражданина).

По результатам проверок, инициированных Уполномоченным, контрольно-надзорными органами были выявлены многочисленные нарушения требований федерального законодательства в области пожарной безопасности, санитарно-эпидемиологических требований к организации питания, к эксплуатации помещений, зданий, сооружений, оборудования и транспорта, а также условиям деятельности хозяйствующих субъектов, осуществляющих продажу товаров, выполнение работ или оказание услуг.

По информации Прокуратуры Республики Татарстан, в ходе данных проверок органами прокуратуры на территории республики установлено 21 частное учреждение социального обслуживания, внесено 16 представлений, вынесено 10 постановлений об административном приостановлении деятельности до устранения выявленных нарушений, направлено в суд три исковых заявления о приостановлении деятельности организаций до устранения выявленных нарушений, одно – о возложении обязанности устранения нарушений требований пожарной безопасности. Один из частных пансионатов социального обслуживания добровольно прекратил свою деятельность.

Итоги посещения частных учреждений социального обслуживания для пожилых людей, осуществляющих свою деятельность на территории Республики Татарстан, также были обсуждены в сентябре минувшего года на заседании Экспертного совета в Аппарате Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан «О результатах ознакомления с деятельностью и организацией работы учреждений, работающих на коммерческой основе, предназначенных для постоянного проживания граждан пожилого возраста и инвалидов и осуществляющих свою деятельность на территории Республики Татарстан», в ходе которого был выработан ряд рекомендаций в адрес руководителей частных учреждений социального обслуживания, осуществляющих свою деятельность на территории Республики Татарстан, а также в адрес заинтересованных министерств, ведомств, общественных организаций, касающихся:

- приведения жилых помещений в соответствие с санитарно-техническими требованиями, оснащения по возможности необходимым оборудованием в соответствии с перечнем необходимого оборудования для оснащения организаций социального обслуживания, оказывающих социальные услуги в стационарной форме социального обслуживания, утвержденным приказом Министерства труда Российской Федерации от 24.11.2014 № 940Н;

- прикрепления пожилых граждан, проживающих в частных учреждениях социального обслуживания, к медицинским учреждениям по месту нахождения данных учреждений в целях оказания таким гражданам плановой медицинской помощи;

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 67 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

- приглашения собственников организаций социального обслуживания, осуществляющих свою деятельность на коммерческой основе, на рабочие совещания по вопросам деятельности учреждений социального обслуживания в Министерство труда;

- осуществления мониторинга пустующих помещений, соответствующих требованиям действующего законодательства и подходящих для переоборудования под частные пансионаты для пожилых людей, в целях передачи данных помещений по договору безвозмездного пользования недвижимым имуществом собственникам частных пансионатов;

- рассмотрения возможности организации в Государственном Совете Республики Татарстан парламентских слушаний или расширенного заседания Комитета Государственного Совета Республики Татарстан по социальной политике с привлечением представителей заинтересованных министерств и ведомств, а также собственников частных пансионатов по вопросам деятельности и организации работы данных учреждений и другие.

Исполнение данных рекомендаций находится на контроле Уполномоченного, а также ответственных государственных органов, руководителей частных учреждений социального обслуживания и общественных организаций.

Так, во исполнение пункта 2.1 рекомендаций Уполномоченного по итогам заседании Экспертного совета по поручению Министерства здравоохранения руководителями территориальных органов Министерства здравоохранения, медицинскими организациями Республики Татарстан, на территории обслуживания которых находятся негосударственные организации, оказывающие стационарные социальные услуги пожилым, приняты меры по обеспечению неотложной медицинской помощи гражданам, находящимся в указанных организациях, а также прикреплению пациентов, планирующих пребывание в них в течение года и более, в территориальные поликлиники для получения амбулаторно-поликлинической медицинской помощи, в том числе организации диспансерного наблюдения.

Вопросы организации деятельности учреждений социального обслуживания для престарелых и инвалидов во исполнение пункта 9.1 рекомендаций Уполномоченного по итогам заседании Экспертного совета также были рассмотрены в декабре 2024 года в Государственном Совете Республики Татарстан на заседании Комитета Государственного Совета Республики Татарстан по социальной политике с привлечением представителей профильных министерств и ведомств, надзорных органов, а также собственников частных учреждений. В работе заседания также принял участие Председатель Государственного Совета республики Ф.Х. Мухаметшин.

Несмотря на проведение проверочных мероприятий частных учреждений социального обслуживания, в адрес Уполномоченного продолжали поступать обращения от граждан, неравнодушных к судьбе пожилых людей.

Например, в конце сентября 2024 года в адрес Уполномоченного поступило обращение от гражданина М., проживающего в г. Казани, по вопросу проведения проверки деятельности частной организации для пожилых людей ООО «Золотые годы» в г. Казани.

Или другой пример – в ноябре 2024 года в мой адрес обратилась гражданка Ш., жительница г. Казани, по вопросу проведения проверки деятельности Центра социальной заботы «Зилант» в г. Казани.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 68 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В ходе совместных выездных проверок данных частных учреждений социального обслуживания в деятельности индивидуальных предпринимателей выявлены нарушения требований пожарной безопасности и санитарно-эпидемиологических норм.

По итогам выявленных нарушений в части несоблюдения собственником частного пансионата для пожилых людей ООО «Золотые годы» требований законодательства о санитарно – эпидемиологическом благополучии и пожарной безопасности Прокуратурой Приволжского района г. Казани внесены постановления о возбуждении дел об административных правонарушениях, в результате которых руководитель привлечен к административной ответственности с назначением наказания в виде штрафов. В адрес индивидуальных предпринимателей центра социальной заботы «Зилант» в г. Казани Прокуратурой Советского района г. Казани внесены представления об устранении нарушений требований пожарной безопасности. Кроме того, индивидуальные предприниматели привлечены к административной ответственности с назначением наказания в виде штрафа. В настоящее время нарушения федерального законодательства ими устранены в добровольном порядке.

Проведенные мероприятия позволили прийти к выводу, что системный контроль уполномоченных и надзорных органов за деятельностью частных учреждений социального обслуживания отсутствует, а он необходим в таких учреждениях.

В ходе анализа сложившейся ситуации проблемой, на наш взгляд, является недостаточность выявления нелегальных организаций, работающих без вывесок и афиширования. Зачастую в указанных организациях услуги по проживанию и уходу оказываются в неприспособленных для проживания условиях с нарушением санитарно-эпидемиологических правил и правил пожарной безопасности. Во многих случаях социальные услуги оказываются в жилых домах, принадлежащих физическим лицам. Осуществить контроль за качеством предоставления данных услуг невозможно по причине неприкосновенности жилища. Вследствие этого неизбежно возникают ситуации, которые могут привести к нарушению прав граждан, проживающих в них, в частности, к нанесению ущерба здоровью, а в ряде случаев — и жизни.

В свою очередь, по мнению Уполномоченного, органам муниципальной власти необходимо осуществлять мониторинг открытия частных учреждений социального обслуживания, реабилитационных центров для граждан, страдающих наркоманией, алкоголизмом, выяснять обстоятельства открытия, посещать данные частные учреждения, своевременно выявлять и пресекать нарушение прав граждан, находящихся в данных учреждениях.

Кроме этого, Уполномоченный считает, что деятельность частных учреждений социального обслуживания, реабилитационных центров для граждан, страдающих наркоманией, алкоголизмом, должна быть лицензирована.

В ходе анализа сложившейся ситуации с частными учреждениями социального обслуживания, оказывающими услуги по постоянному и временному размещению пожилых людей и лиц с ограниченными возможностями здоровья, на первый план выходит проблема отсутствия системы лицензирования предоставления социальных услуг в коммерческом секторе и добровольность регистрации негосударственных организаций в реестре поставщиков социальных услуг профильных региональных министерств. Сложившаяся ситуация не позволяет учесть всех участников рынка

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 69 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

оказания социальных услуг, а также выявить недобросовестных поставщиков социальных услуг.

Законопроект, предусматривающий обязательное лицензирование данной деятельности, прорабатывается межведомственной рабочей группой Министерства труда и социальной защиты Российской Федерации с 2021 года.

Уполномоченный полностью поддерживает предложение по лицензированию данного вида деятельности. Чтобы стабилизировать ситуацию, необходимо установить должный контроль со стороны органов государственной власти, а также единые стандарты ухода за пожилыми гражданами, правила и нормы, которые были бы одинаковые как для государственных, так и для негосударственных учреждений.

Учитывая необходимость принятия данного законопроекта, Уполномоченный обратился в адрес сенатора Российской Федерации-Представителя от исполнительного органа государственной власти Республики Татарстан об оказании содействия в скорейшем принятии закона об обязательном лицензировании частных учреждений социального обслуживания.

Соблюдение прав лиц без определенного места жительства

Еще одной важной темой, на которую Уполномоченный обращает свое внимание, является соблюдение прав лиц без определенного места жительства, которые в силу различных жизненных обстоятельств остались на улице.

Актуальность поднятой темы подтверждается сообщениями от неравнодушных граждан о нахождении на улицах города, в общественных местах, в подъездах жилых домов лиц без определенного места жительства, поступавших в 2024 году через систему ЕГИС «ГЛОНАСС+112».

С начала года в Аппарат Уполномоченного через ЕГИС «ГЛОНАСС+112» поступило 451 сообщение по данной тематике. В то же время, как показывают результаты анализа, в последние месяцы (октябрь, ноябрь) наблюдается увеличение количества сообщений о лицах без определенного места жительства. Получая подобные обращения, Уполномоченный, в первую очередь, обращается в службы социальной защиты, общественную некоммерческую организацию «Приют человека», Центры социальной адаптации для лиц без определенного места жительства и занятий Министерства труда. Вместе с тем, в силу объективных причин, не во всех случаях, к сожалению, удается выявить указанных лиц и оказать им помощь.

При нашей поддержке в республике с 2018 года АНО «Центр социальной реабилитации «Приют человека» реализует благотворительный проект, включающий в себя полный цикл мероприятий, необходимых для ресоциализации в обществе лиц, оказавшихся в трудной жизненной ситуации, на безвозмездной основе и включающий в себя службу социального патруля, выездную раздачу горячей еды и одежды в местах массового скопления лиц без определенного места жительства, помощь в трудоустройстве, ночлег, оказание социального, психологического, медицинского и юридического сопровождения, услуги бытового характера. Мы находимся в постоянном тесном взаимодействии с АНО «Центр социальной реабилитации «Приют человека». Например, в минувшем году в рамках социального патруля осуществлено 267 выездов к месту нахождения бездомных и транспортировка их в центральный пункт «Приют человека».

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 70 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Безусловно, бездомность влечет за собой множество негативных последствий как для самих бездомных, так и для благополучной части населения и общества в целом. Нахождение лиц без определенного места жительства в подъездах жилых домов, общественных местах вызывает обоснованное опасение у окружающих и ставит их жизнь и здоровье в ситуацию опасности, особенно детей.

В то же время нельзя оставаться равнодушными к судьбам лиц без определенного места жительства. Они, к сожалению, лишены базовых человеческих прав: права на питание, отдых, получение плановой медицинской помощи и др. С наступлением зимы они пытаются найти различные способы обогрева, устраивают свой быт в заброшенных и бесхозных строениях, на теплотрассах и в подвалах. Такой образ жизни порой приводит к трагическим последствиям.

Учитывая вышеизложенное, в ноябре 2024 года Уполномоченным направлены письма-рекомендации в адрес Министра внутренних дел по Республике Татарстан и руководителей исполнительных комитетов муниципальных районов (городских округов) Республики Татарстан с просьбой рассмотреть вопрос об организации совместной работы с участковыми уполномоченными полиции, управляющими компаниями по выявлению лиц без определенного места жительства и оказанию им помощи, в частности, направлению в учреждения социального обслуживания, предназначенные для предоставления временного места пребывания или ночлега лицам без определенного места жительства и занятий и лицам, оказавшимся в трудной жизненной ситуации.

На момент написания настоящего доклада к нам поступает информация о проводимой органами местного самоуправления, территориальными органами Министерства внутренних дел России по Республике Татарстан работе по данному направлению.

Вместе с тем в целях формирования системного подхода в оказании комплексной и доступной помощи бездомным людям, заместителям руководителей исполнительных комитетов, курирующим социальные вопросы, уполномоченным участковым полиции необходимо проводить постоянную работу по выявлению граждан без определенного места жительства, относиться к работе с данной категорией людей, оказавшихся в такой жизненной ситуации и нуждающихся в нашей поддержке и помощи, без формализма и с должным вниманием.

Вопросы помощи людям без определенного места жительства были подняты в декабре текущего года на ежегодном заседании Совета при Президенте Российской Федерации по развитию гражданского общества и правам человека Президентом России В.В. Путиным, который указал на важность оказания помощи людям, попавшим в сложную жизненную ситуацию.

Только благодаря слаженной работе можно помочь лицам, оказавшимся в сложной жизненной ситуации, не потерять свое лицо, свой человеческий облик, и, что самое главное, надежду и веру в доброе и светлое будущее.

Учитывая особую актуальность и значимость поднятых в настоящем докладе обозначенных проблемных вопросов, Уполномоченный выражает надежду, что доводы, отраженные в докладе, будут услышаны и приняты во внимание компетентными органами и найдут свое решение в самое ближайшее время.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 71 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

4.5. Право на образование

Важнейшим приоритетом образовательной политики Республики Татарстан является реализация комплексных мер по обеспечению доступности и качества образования, создание условий для воспитания гармонично развитой, здоровой и социально ответственной личности на основе духовно-нравственных ценностей народов республики, их исторических и национально-культурных традиций.

В целях обеспечения доступности образования в 2024 году в республике построены 10 объектов общего образования на 9 183 места и девять детских садов на 2 120 мест. Также в рамках государственной программы Российской Федерации «Комплексное развитие сельских территорий» в 2024 - 2025 гг. предусмотрено строительство дополнительного корпуса на 375 мест к МБОУ «Кукморская средняя школа № 3» и детского сада на 80 мест в пгт.Апастово Апастовского муниципального района.

В рамках реализации национального проекта «Образование» в 2024 году в 72 сельских школах республики – центрах «Точка роста» обновлена материально-техническая база кабинетов биологии, физики, химии; на базе МБОУ «Средняя общеобразовательная школа № 64» Московского района г.Казани, МБОУ «Гимназия № 174» Советского района г. Казани созданы два школьных детских технопарка «Кванториум»; 11 школ для детей с ограниченными возможностями здоровья (далее – ОВЗ) в девяти муниципальных образованиях (Азнакаевский, Елабужский, Кукморский, Лениногорский, Мамадышский, Мензелинский, Менделеевский, Нижнекамский районах, в г.Набережные Челны) оснащены оборудованием для обновления трудовых мастерских, кабинетов педагога-психолога, учителя-дефектолога, учителя-логопеда, а также оборудованием для реализации адаптированных основных и дополнительных общеобразовательных программ для обучающихся с ОВЗ и др.

На эти цели из средств федерального бюджета выделены более 3,0 млрд. рублей, софинансирование из республиканского бюджета составило 0,7 млрд. рублей.

Безусловно, принятые системные меры способствуют повышению доступности и качества образования, соответствующего требованиям инновационного развития экономики, современным потребностям общества и каждого гражданина.

Уполномоченный уделяет особое внимание защите прав граждан в сфере образования. При рассмотрении обращений проводится мониторинг законодательства, осуществляется анализ информации, поступающей от государственных органов, органов местного самоуправления и средств массовой информации. При выявлении нарушений прав граждан вносятся предложения по разрешению актуальных проблем.

По вопросам совершенствования законодательства об образовании было тесное взаимодействие с профильным комитетом Государственного Совета Республики Татарстан, Министерством образования, муниципальными органами управления образования. Прорабатывали вопросы совершенствования правовых гарантий права на образование с представителями государственных органов и экспертного сообщества в ходе публичных мероприятий — форумов, конференций, «круглых столов». К примеру, приняли участие в республиканском августовском совещании работников образования и науки «Лидерство в образовании: стратегические ориентиры и технологии» (15 августа 2024 года), совместном заседании коллегии Министерства

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 72 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

образования и Комиссии при министре образования и науки РТ по противодействию коррупции «Противодействие коррупции в образовательной системе Республики Татарстан: причины, последствия и механизмы противодействия» (21 ноября 2024 года), в работе «круглого стола», организованного по инициативе фракции КПРФ в Государственном Совете Республики Татарстан, на тему «О проблемах в сфере образования и воспитания» (5 декабря 2024 года) и др.

Как и в прошлые годы, каждое поступившее обращение в адрес Уполномоченного, содержащее информацию о нарушении прав детей на образование, нами рассматривалось с выездом в образовательную организацию с привлечением ответственного секретаря Республиканской комиссии по делам несовершеннолетних и защите их прав, специалистов Министерства образования, Департамента надзора и контроля в сфере образования Министерства образования (далее – Департамент), муниципальных органов управления образованием.

Традиционно в целях активного взаимодействия с участниками образовательного процесса 8 ноября 2024 года Уполномоченным совместно с объединением женщин-депутатов Государственного Совета Республики Татарстан «Мәрхәмәт – Милосердие» проводилась телефонная «горячая линия» с приглашением представителей Министерства образования, Прокуратуры Республики Татарстан, Управления образования Исполнительного комитета муниципального образования города Казани, по итогам которой поступило 34 обращения заявителей по вопросам организации образовательного процесса в школах, предоставления мест в дошкольных образовательных организациях, создания специальных условий для обучения детей с ОВЗ, предоставления мер поддержки обучающимся, строительства школы и др. Каждому обратившемуся была оказана консультационная помощь, часть обращений была направлена в компетентные органы.

Право на дошкольное образование

Отрадно отметить, что в отчетном году в адрес Уполномоченного поступили единичные обращения по вопросам, связанным с обеспечением доступности дошкольного образования.

Высокие темпы строительства и реконструкции объектов дошкольной образовательной инфраструктуры за последние годы позволили системе образования достичь 100 – процентной доступности дошкольного образования для детей всех возрастных категорий.

В ежегодном докладе «О деятельности Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в 2022 году» Уполномоченный обратил внимание на необходимость повышения доступности дошкольного образования в жилом комплексе «Усадьба Царево» с. Новое Шигалеево и с.Куюки Пестречинского муниципального района. В отчетном году данный вопрос нашел свое положительное решение – в указанных населенных пунктах были построены и начали функционировать детские сады, в общей сложности на 600 мест (340 мест в жилом комплексе «Усадьба Царево», 260 мест в с.Куюки).

В Республике Татарстан функционируют 1945 организаций, реализующих образовательные программы дошкольного образования, в них воспитываются 200 тысяч детей дошкольного возраста, что составляет 73,1% общего количества детского населения в возрасте от 1 года до 7 лет.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 73 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В дошкольном учреждении, как и в любом другом образовательном учреждении, исключительно важным является создание безопасной, благоприятной среды.

В то же время к Уполномоченному посредством ЕГИС «Глонасс+112», ГИС РТ «Народный контроль» и из других источников поступала информация о ненадлежащем содержании зданий и прилегающих территорий детских садов.

Так, в ГИС РТ «Народный контроль» опубликованы 182 уведомления по вопросам содержания и ремонта зданий и благоустройства территории детского сада, из них положительно было решено 112 уведомлений (62%).

К примеру, по итогам рассмотрения уведомлений в ГИС «Народный контроль» в МАДОУ «Детский сад № 13 комбинированного вида с воспитанием и обучением на татарском языке» Приволжского района г.Казани был установлен новый теневой навес; в МБДОУ «Детский сад комбинированного вида № 32 «Непоседы» г. Бугульма проведен ремонт кровли, а также в группе сделан косметический ремонт; в МБДОУ «Детский сад № 28 «Снежинка» г. Набережные Челны выполнено благоустройство территории с устройством пешеходных дорожек к восьми теневым навесам; в МБДОУ «Детский сад № 32 «Чайка» в г. Набережные Челны выполнена частичная замена оконных блоков в семи группах и др.

В 2022 году во время посещения МБДОУ «Детский сад комбинированного вида № 7 «Золотая рыбка» Менделеевского муниципального района Республики Татарстан Уполномоченным было обращено внимание на неудовлетворительное состояние здания данного учреждения. В целях разрешения данного вопроса Уполномоченный обращался в адрес Раиса Республики Татарстан.

В отчетном году, благодаря поддержке Раиса Республики Татарстан, указанный детский сад возобновил свою работу после капитального ремонта, где Уполномоченный принимал участие в торжественном открытии.

Согласно информации Министерства образования, в 2024 году в 20 объектах дошкольного образования был проведен капитальный ремонт.

С 2025 года в соответствии с Посланием Президента Российской Федерации к Федеральному Собранию начнётся реализация программы «Модернизация дошкольных систем образования». В соответствии с информацией Министерства образования, в рамках указанной программы на 2025-2027 годы запланированы комплексный капитальный ремонт в 16 детских садах республики и их оснащение средствами обучения и воспитания.

Уполномоченный выражает надежду, что во всех дошкольных образовательных организациях республики будет обеспечено равенство возможностей для каждого ребенка в получении качественного дошкольного образования.

Вопросы обеспечения системы образования кадрами

Одним из ключевых факторов, влияющих на систему образования, является состояние кадрового потенциала.

В системе образования республики трудятся более 77 тысяч педагогических работников, из них более 32 тысяч учителей и более 16 тысяч воспитателей.

С целью обеспечения региональной системы образования педагогическими кадрами в 2023/2024 учебном году Министерством образования проведен прогноз кадровой потребности в перспективе на 7 лет и на краткосрочную перспективу; сформирован кадровый резерв управленческих кадров; проведен мониторинг

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 74 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

численности выпускников педагогических направлений и их трудоустройство в образовательные организации; реализуется проект «Мобильный учитель», содействующий 19 квалифицированным педагогам в осуществлении совместительства в соседних школах района; открылись классы психолого-педагогической направленности в каждом муниципалитете республики.

В рамках реализации государственной программы Российской Федерации «Развитие образования» в 2024 году более 25,0 тыс. классных руководителей школ и более 2,5 тыс. кураторов профессиональных образовательных организаций получают ежемесячные выплаты за счет средств федерального бюджета. Общий объем средств из федерального бюджета, выделенных на реализацию мероприятия в Республике Татарстан, составил 3,1 млрд. рублей. Более 1,2 тысячи советников директора по воспитанию в школах и колледжах с 1 сентября 2024 года получают федеральную выплату в размере 5 тыс. рублей. На эти цели из федерального бюджета выделено 32,7 млн рублей.

Кроме того, три педагога, трудоустроенные в школах, расположенных в сельской местности и городах с населением до 50 тыс. человек, получили единовременные выплаты по 1 млн. рублей в рамках федеральной программы «Земский учитель».

Несмотря на принимаемые меры, к сожалению, в республике сохраняется проблема нехватки педагогических кадров в дошкольных и общеобразовательных организациях.

Согласно информации Министерства образования, на начало 2024/2025 учебного года в республике имелось более 2000 вакантных педагогических должностей в муниципальных образовательных организациях.

При этом важно отметить, что образовательные организации высшего образования республики, ведущие подготовку школьных учителей, ежегодно выпускают больше педагогов, чем составляет их потребность. Вместе с тем на практике мы видим, что по специальности идут работать чуть больше половины из них.

Уполномоченный считает, что в республике должны быть приняты беспрецедентные меры, как со стороны Министерства образования, так и со стороны муниципальных образований по обеспечению системы образования высококвалифицированными кадрами и их поддержке государством и обществом.

Министерству образования совместно с образовательными организациями высшего и среднего профессионального образования предлагаем организовать системную работу со студенческой молодежью, направленную на формирование у них мотивации к профессиональной деятельности в сфере получаемой профессии по направлениям педагогической подготовки. Органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан рекомендуем организовать системную, целенаправленную работу с организациями высшего и среднего профессионального образования с целью приглашения студентов в образовательные организации на открытые вакансии педагогов образовательных организаций.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 75 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вопросы патриотического воспитания детей

В отчетном году Уполномоченным пристальное внимание уделялось вопросам нравственного и патриотического воспитания подрастающего поколения.

Выступая на августовском совещании педагогических работников Пестречинского муниципального района Республики Татарстан, Уполномоченный обратил внимание участников совещания на необходимость и важность организации работы по данному направлению.

Отрадно отметить, что в декабре 2023 года был принят Закон Республики Татарстан «О патриотическом воспитании граждан в Республике Татарстан», который регулирует отношение в сфере патриотического воспитания, определяет его цель, принципы и задачи.

В республике реализуется подпрограмма «Патриотическое воспитание молодежи в Республике Татарстан на 2019–2025 годы» Государственной программы «Развитие молодежной политики в Республике Татарстан на 2019–2025 годы», в рамках которой осуществляются мероприятия по модернизации системы патриотического воспитания и формированию гражданского самосознания, укреплению общероссийской гражданской идентичности на основе духовно-нравственных и культурных ценностей народов, проживающих на территории Республики Татарстан, гражданской ответственности, чувства гордости за историю России, мероприятия по допризывной подготовке граждан к военной службе, информационное, научно-теоретическое и методическое обеспечение в области патриотического воспитания.

Проанализировав работу образовательных организаций по патриотическому воспитанию, мы отметили, что в школах и колледжах организована планомерная работа по патриотическому воспитанию обучающихся: проводится церемония исполнения гимна и поднятия флага, а также введён единый учебник по истории, реализуются внеурочные занятия «Разговоры о важном».

В целях совершенствования данной работы Уполномоченный рекомендует продолжить работу по организации уроков мужества и патриотических акций, направленных на увековечение памяти героев и защитников Отечества, а также на постоянной основе организовывать встречи с участниками специальной военной операции. Уроки мужества должны быть наполнены чувством гордости и уважения, дети должны делиться историями о своих близких, которые стали участниками специальной военной операции – отца, брата, соседа, знакомого. Эти истории должны демонстрировать нам, как простые люди становятся настоящими героями и как важна их роль в защите мира и спокойствия. Представляется важным также в каждой общеобразовательной организации осуществить создание уголков «Памяти Героев». Это особенно важно в 2025 году, объявленном Президентом Российской Федерации В.В. Путиным Годом защитника Отечества.

Вопросы разрешения конфликтных ситуаций

В зоне постоянного внимания Уполномоченного находились вопросы по созданию образовательными организациями безопасной, психологически комфортной образовательной среды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 76 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В последнее время увеличилось количество обращений по теме буллинга в школах. В обращениях указывается, что обучающимися по отношению друг к другу все чаще проявляется агрессия в жестокой форме (словесном длительном издевательстве в уничижительной форме, угрозах жизни и здоровью обучающемуся) и администрация школ не принимает действенных мер по урегулированию конфликтных ситуаций.

В течение года Уполномоченный и сотрудники Аппарата Уполномоченного принимали активное участие в рассмотрении конфликтов, возникших в ГБОУ «Казанская школа-интернат № 7 для детей с ОВЗ», МБОУ «Средняя общеобразовательная школа № 153» Кировского района г.Казани, МБДОУ «Детский сад № 138 комбинированного вида» Приволжского района г.Казани, ГБОУ «Верхнечелнинская школа-интернат для детей с ограниченными возможностями здоровья», ГБОУ «Набережночелнинская школа «Омет» № 86 для детей с ограниченными возможностями здоровья», МБОУ «Политехнический лицей № 182» Кировского района г.Казани, МАУ ДО «Спортивная школа «Волна» г. Казани, МАДОУ «Детский сад № 213 комбинированного вида» Советского района г.Казани и др. Уполномоченным были проведены рабочие встречи с участниками конфликтов в указных образовательных организациях, направлены обращения в уполномоченные органы для принятия мер, в том числе в надзорные органы. Все обращения находились на контроле у Уполномоченного до полного их разрешения.

Вопросы соблюдения прав граждан в частных образовательных организациях

Анализ правозащитной практики показывает, что из года в год не теряют своей актуальности вопросы, связанные с деятельностью частных образовательных организаций. Обращаясь в адрес Уполномоченного, граждане сообщают о нарушении условий договора оказания образовательных услуг, о нарушении образовательного процесса, о неудовлетворительном состоянии помещения образовательной организации и др.

В связи с отсутствием полномочий на рассмотрение обращений в отношении коммерческих организаций, данные обращения нами направлялись в адрес территориальных органов Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека, Департамента.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданина К. с жалобой на деятельность ООО «ЭДЭКС» (Urban University). В обращении заявитель указал о нарушении условий договора в части организации образовательного процесса и об отказе в возврате уплаченных денежных средств.

Уполномоченный обратился в адрес руководителя Департамента и в адрес руководителя Управления Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Республике Татарстан (далее – Управление Роспотребнадзора по РТ) с просьбой организовать проверку доводов заявителя.

По итогам рассмотрения нашего письма денежные средства были возвращены заявителю в полном объеме.

Следует отметить, в 2024 году Департамент поступило более 60 аналогичных обращений с жалобами на действия ООО «ЭдЭкс».

В ходе рассмотрения поступающих обращений Департаментом неоднократно были проанализированы документы ООО «ЭдЭкс», регламентирующие ведение образовательной деятельности. В июле 2024 года в целях предотвращения нарушений и разъяснений законодательства специалистами Департамента в отношении ООО «ЭдЭкс» проведен обязательный профилактический визит с выездом в организацию.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 77 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вопросы организация перевозки детей школьным автобусом

Еще одним важным направлением в деятельности Уполномоченного является защита прав участников образовательного процесса в части организации подвоза до образовательных организаций и безопасность перевозок.

В течение года в адрес Уполномоченного поступали обращения по организации подвоза детей школьным транспортом.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение от родителей (законных представителей) детей, проживающих в жилом массиве «Царицынский бугор», об отсутствии школьного автобуса для подвоза детей из указанного поселка в МБОУ «Гимназия №20 имени Абдуллы Алиша» Советского района г.Казани. По инициативе Уполномоченного прокуратурой Советского района г.Казани была организована проверка обеспечения доступности образовательной организации, по итогам которой доводы заявителей нашли свое подтверждение. С целью устранения выявленных нарушений органом прокуратуры приняты меры прокурорского реагирования. На момент написания доклада акт прокурорского реагирования находится на рассмотрении.

Другой пример. В рамках совместного приема граждан с Прокурором Республики Татарстан в адрес Уполномоченного поступило обращение о нарушении требований законодательства при организации подвоза обучающихся к МБОУ «Камско-Устьинская татарская средняя общеобразовательная школа имени Файзрахмана Салаховича Юнусова». По обращению Уполномоченного прокуратурой Камско-Устьинского района была организована проверка. В ходе проверки было установлено, что расстояние маршрута при перевозке учащихся из образовательной организации в с.Большое Мереткозино превышает установленные санитарно-эпидемиологическим законодательством нормативы. Прокуратурой района в адрес руководителя исполнительного комитета Камско-Устьинского муниципального района внесено представление об устранении нарушений требований федерального законодательства. Акт прокурорского реагирования был удовлетворен, виновное лицо привлечено к дисциплинарной ответственности. Нарушение закона устранено, в паспорт маршрута движения школьного автобуса внесены изменения, расстояние маршрута приведено в соответствие с требованиями санитарно-эпидемиологического законодательства.

Вопросы соблюдения прав граждан на образование требуют постоянного мониторинга и активных действий со стороны всех заинтересованных сторон. Только совместными и слаженными усилиями можно обеспечить соблюдение прав граждан на образование, что, в свою очередь, приведет к улучшению общей образовательной среды и социального климата в обществе.

4.6. Защита прав семьи и семейных ценностей

В целях популяризации государственной политики в сфере защиты семьи, сохранения традиционных семейных ценностей Указом Президента Российской Федерации 2024 год был объявлен Годом семьи в Российской Федерации.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 78 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Раис Республики Татарстан Р.Н. Минниханов в Послании Государственному Совету Республики Татарстан на 2025 год подчеркнул важность семейных традиционных ценностей: «Семья – основа нашего многонационального государства, надежный тыл и опора для каждого человека. Она укрепляет традиционные ценности, сохраняет преемственность поколений».

В рамках объявленного Года семьи в 2024 году в республике проведено более 1 400 мероприятий разного формата во всех муниципальных образованиях. Уполномоченный не только принимал активное участие в указанных мероприятиях, но и организовывал их.

14 мая 2024 года в рамках Международного дня семей Уполномоченным совместно с Центром семьи и демографии Академии науки Республики Татарстан, филиалом Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан, Средне-Волжским институтом (филиалом) ФГБОУ ВО «Всероссийский государственный университет юстиции (РПА Минюста России)» в г. Саранске, Казанским институтом (филиалом) ФГБОУ ВО «Всероссийский государственный университет юстиции (РПА Минюста России)» был организован Поволжский демографический форум «Семья и патриотизм: ресурсы обеспечения прав человека в период СВО». Форум объединил представителей научного сообщества, государственных и общественных структур, ветеранов и участников СВО, студентов. На форуме обсуждались вопросы научного обеспечения государственной политики сохранения и укрепления традиционных ценностей, прошли дискуссии по вопросам правовой и социальной поддержки участников СВО и членов их семей.

В течение года Аппаратом Уполномоченного также было проведено шесть телефонных «горячих линий» по вопросам защиты семей, в ходе которых поступило 246 звонков.

Особое внимание в Год семьи было уделено поддержке семьей, воспитывающих детей с особенностями развития. 27 апреля 2024 года совместно с Ассоциацией развития социальных инициатив (АРСИ), Общественной палатой Республики Татарстан был организован «круглый стол» на тему «Особенным семьям – особая забота». По итогам мероприятия нами были выработаны предложения (рекомендации) в адрес руководителей муниципальных образований и городских округов по обозначенным актуальным вопросам родителей.

Правовую поддержку родителям детей-инвалидов Уполномоченный также оказывал через проект «Школа правовых знаний для родителей детей-инвалидов», проводимый совместно с Ассоциацией развития социальных инициатив (АРСИ). Используя платформу связи «Яндекс.Телемост», в 2024 году проведено семь занятий.

Уполномоченный неоднократно освещал тему сохранения семьи и семейных ценностей в средствах массовой информации.

Так, 16 февраля 2024 года на базе Центра управления регионом Республики Татарстан Уполномоченный принял участие в прямом эфире, посвященном решению вопросов и проблем, с которыми сталкиваются семья в Татарстане. Запись эфира набрала более 40 тысяч просмотров.

В день голосования на выборах Президента Российской Федерации (17 марта 2024 года) Уполномоченный принял участие в семейном телемарафоне «Всей семьей на выборы», где рассказал о важности семейных ценностях исходя из своего опыта.

В течение года нами проводилась разнообразная работа по мониторингу соблюдения и защиты семьи, материнства, отцовства и детства в рамках направлений

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 79 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

и инструментов, определенных Федеральным законом от 18.03.2020 № 48-ФЗ «Об уполномоченных по правам человека в субъектах Российской Федерации» и Законом Республики Татарстан от 03.03.2000 № 95 «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан».

Предоставление семьям мер социальной поддержки

Анализ обращений показывает, что одним из актуальных вопросов для семей с детьми является оказание мер социальной поддержки.

В Республике Татарстан поддержка семей выстроена на системной основе и, в первую очередь, направлена на семьи, нуждающиеся в особой помощи государства – малообеспеченные, многодетные, семьи с детьми-инвалидами.

В 2024 году на предоставление мер социальной поддержки семей с детьми направлено 32 млрд. рублей, в том числе из бюджета РТ – 16,8 млрд. рублей (1,3 млрд. рублей из республиканского бюджета направляется на поддержку многодетных семей), средства Фонда пенсионного и социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан – 15,2 млрд. рублей.

Малообеспеченные семьи с детьми, помимо федеральных мер поддержки, получают поддержку за счет средств бюджета Республики Татарстан:

- 100-процентную компенсацию оплаты за детский сад (охват в 2024 г. – 3,9 тыс. детей);
- выплату в размере 10 тыс. рублей в год на приобретение лекарств на детей до 3 лет из малообеспеченных семей (получатели в 2024 году – 6,2 тыс. детей);
- комплекты детских принадлежностей для новорожденных (в 2024 году – 2,2 тыс. детей).

Действенной мерой влияющей на демографический рост является единовременная выплата женщинам, проживающим в сельской местности: при рождении первого ребенка женщинам до 25 лет – 50 тыс. рублей, третьего и каждого последующего ребенка женщинам до 29 лет – 100 тыс. рублей. Охват с 2018 года – 14,1 тыс. женщин, в т.ч. в 2024 году – 1,5 тыс. женщин.

В соответствии с Указом Президента Российской Федерации от 23.01.2024 № 63 «О мерах социальной поддержки многодетных семей» многодетным семьям предоставлено в приоритетном порядке право на оказание государственной социальной помощи на основании социального контракта. По состоянию на 1 декабря 2024 года в республике заключены 5 644 социальных контракта, которыми охвачены 11 648 человек, из них 2 190 социальных контрактов заключены с семьями, имеющими детей, 518 социальных контрактов – с многодетными семьями (2 647 человек, или 23 % от общей численности граждан, охваченных государственной социальной помощью на основании социального контракта).

В 2024 году *(по состоянию на 06.12.2024)* ОСФР по РТ по результатам комплексной оценки нуждаемости семьи (включая оценку доходов, имущественной обеспеченности и трудового потенциала) принято более 90 тыс. решений о выплате ежемесячного пособия в связи с рождением и воспитанием ребенка и ежемесячной выплате в связи с рождением первого ребенка.

В то же время, в течение отчетного периода в адрес Уполномоченного поступали обращения с жалобами на отказ в назначении пособия в связи с рождением и

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 80 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

воспитанием ребенка. Каждое такое обращение сотрудниками Аппарата Уполномоченного проверялось на предмет законности и обоснованности.

По результатам анализа обращений по соответствующей тематике установлено, что основной причиной для отказа в назначении пособия заявителям являлось превышение размера среднедушевого дохода семьи над величиной прожиточного минимума на душу населения, а также отсутствие у заявителя и (или) трудоспособных членов его семьи доходов в отсутствие подтверждения исключительных случаев, предусмотренных подпунктом «л» пункта 31 Правил назначения и выплаты ежемесячного пособия в связи с рождением и воспитанием ребенка, в части, не определенной Федеральным законом «О государственных пособиях гражданам, имеющим детей, утвержденных постановлением Правительства Российской Федерации от 16.12.2022 №2330 (далее – Правила № 2330).

В значительном числе случаев обращения были обусловлены недостаточным информированием граждан об основаниях для отказа в назначении пособия на детей. В связи с этим Уполномоченным при взаимодействии с ОСФР по РТ оказывалась помощь гражданам в виде письменного правового консультирования, направленного на разъяснение гражданам положений Правил №2330.

В единичных случаях Уполномоченный выражал несогласие с принятым решением об отказе в назначении единого пособия.

К примеру, в рамках личного приема граждан в адрес Уполномоченного обратилась гражданка М., жительница г. Казани, по вопросу отказа в назначении единого пособия в связи с наличием в собственности у нее и (или) членов ее семьи двух и более помещений с назначением «жилое», суммарная площадь которых больше произведения 24 кв. метров в расчете на одного человека и количества членов семьи.

Изучив представленные документы, мы установили, что принимая решение об отказе в назначении единого пособия, уполномоченный орган не учел, что одно из жилых помещений было предоставлено ребенку-инвалиду, страдающему тяжелой формой хронического заболевания, предусмотренного перечнем тяжелых форм заболеваний, при котором невозможно совместное проживание граждан в одной квартире, утвержденным Приказом Министерства здравоохранения Российской Федерации от 29 ноября 2012 г. № 987н «Об утверждении перечня тяжелых форм хронических заболеваний, при которых невозможно совместное проживание граждан в одной квартире», на основании распоряжения органа местного самоуправления по договору социального найма во внеочередном порядке.

В целях защиты прав данной семьи, не согласившись с позицией уполномоченного органа, нами было направлено обращение о необходимости учета вышеизложенного факта. После нашего вмешательства заявителю было назначено единое пособие на ребенка.

Регулярно выезжая в районы, в целях активного взаимодействия с населением и определения круга проблемных вопросов, Уполномоченный встречается с семьями, особое внимание уделяет вопросам малообеспеченных, многодетных, приемных семей.

Так, например, в ходе личного приема граждан в Аксубаевском районе гражданка А., воспитывающая приемных детей, обратилась в наш адрес с обращением о низком размере вознаграждения опекунам и попечителям, предусмотренного статьей 141.1 Семейного кодекса Республики Татарстан. В рамках рассмотрения обращения нами было обращено внимание, что размер вознаграждения, предназначенный

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 81 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

опекунам или попечителям, исполняющим свои обязанности возмездно, не индексировался и не увеличивался с 2013 года.

Для инициирования детального рассмотрения вопроса об увеличении вознаграждения опекунам и попечителям и ежегодной его индексации с учетом уровня инфляции Уполномоченным было направлено письмо в адрес министра образования. В ответ на наше письмо Министерством образования и науки сообщалось об обращении в адрес Правительства Республики Татарстан для разрешения вопроса. На момент написания доклада данное письмо находилось на рассмотрении. Уполномоченный выражает надежду на положительное решение данного вопроса.

В Черемшанском муниципальном районе РТ в ходе совместного приема граждан с главой района и депутатом Государственного Совета Республики Татарстан А.А. Тархановой к нам обратилась гражданка С., которая является опекуном двоих детей. Старший ребенок обучался в ГАПОУ «Лениногорский нефтяной техникум» на платной основе. В связи с тяжелой жизненной ситуацией заявитель не имел возможности оплатить обучение ребенка. Принимая во внимание жизненную ситуацию заявителя, Уполномоченным, а также руководством Черемшанского муниципального района РТ было направлено письмо-ходатайство в адрес директора ГАПОУ «Лениногорский нефтяной техникум» с просьбой рассмотреть возможность перевода несовершеннолетнего опекаемого заявителя в бюджетную группу. По итогам рассмотрения нашего обращения руководством образовательной организации было принято положительное решение.

Защита прав детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей

В истекшем году Уполномоченным особое внимание также уделялось вопросам соблюдения прав детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.

В республике наблюдается положительная тенденция по снижению количества детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей. Если в 2018 году в республике насчитывалось 11136 детей-сирот, то в 2024 году – 8644 ребенка.

В Татарстане функционируют 13 учреждений для детей-сирот, в том числе восемь детских домов, две школы-интернат для детей с ОВЗ, два дома-интерната для граждан, имеющих психические нарушения, и Дом ребенка Министерства здравоохранения, общее число воспитанников которых составляет 409 детей.

В соответствии с планом работы на 2024 год нами совместно с Республиканской комиссией по делам несовершеннолетних и защите их прав, представителями Министерства труда, Министерства образования и органов опеки и попечительства муниципальных образований проводился мониторинг деятельности учреждений для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, на предмет соблюдения прав и законных интересов детей-сирот, проживающих и воспитывающихся в них.

Важно отметить, что мониторинг, в первую очередь, был направлен на ознакомление с деятельностью указанных учреждений, а также на выявление системных вопросов для дальнейшего их изучения, обсуждения и выработки предложений по их разрешению.

Мониторинг проходил в два этапа: на первом этапе нами были запрошены и проанализированы статистические данные, на втором – осуществлен выезд

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 82 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

непосредственно в учреждения. В рамках мониторинга мы посетили шесть учреждений: ГКУ «Верхне-Отарский детский дом-интернат, предназначенный для граждан, имеющих психические расстройства», ГБОУ «Казанская школа-интернат №11 для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с ограниченными возможностями здоровья», ГБОУ «Мензелинская школа-интернат для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с ограниченными возможностями здоровья», ГБУ «Лениногорский детский дом», ГБУ «Альметьевский детский дом», ГБУ «Нурлатский детский дом» Зеленодольского муниципального района Республики Татарстан.

Итоги мониторинга также были рассмотрены на заседании Экспертного совета при Уполномоченном с участием депутатов Государственной Думы Российской Федерации, Государственного Совета Республики Татарстан, представителей Прокуратуры Республики Татарстан, Министерства образования, Министерства труда, Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, Министерства по делам молодежи Республики Татарстан (далее – Министерства по делам молодежи), Главного управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан, исполнительных комитетов муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан, руководителей органов опеки и попечительства, муниципальных органов управления образования, учреждений для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.

На заседании Экспертного совета при Уполномоченном разработаны рекомендации по организации образовательного процесса, профессионального самоопределения, профориентационной работы, работы по воспитанию и развитию детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, а также по вопросам самовольного ухода несовершеннолетних из организаций, соблюдения имущественных прав детей-сирот, постинтернатного сопровождения.

К примеру:

Министерству образования рекомендовано оказывать на системной основе помощь учреждениям для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, в организации работы по психологическому сопровождению, и не реже 1 раза в год проводить работу по оценке психологического климата в учреждениях;

Главному управлению Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан предложено провести ведомственное совещание и поручить структурным подразделениям уделить пристальное внимание вопросам организации работы по принудительному взысканию алиментов на содержание детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, и организовать тесное взаимодействие с организациями для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей;

руководителям исполнительных комитетов муниципальных образований Республики Татарстан – оказать содействие организациям для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, действующим на территории муниципального образования, в заключении соглашения с предприятиями о сотрудничестве по профориентационной работе, способствующей всестороннему развитию и социализации детей и подростков из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей;

ГАУ ДПО «Институт развития образования Республики Татарстан» предложено разработать специальные программы повышения квалификации (или отдельные модули) для педагогов, психологов, классных руководителей, воспитателей школ и

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 83 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

детских домов по вопросам психолого-педагогического сопровождения воспитания, обучения и развития детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей;

муниципальным комиссиям по делам несовершеннолетних и защите их прав – не реже одного раза в год на расширенном заседании комиссии рассматривать вопрос об организации межведомственной работы по защите прав детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей и др.

Исполнение данных рекомендаций находится на контроле у Уполномоченного.

Защита прав несовершеннолетних, находящихся в социально опасном положении

В 2024 году к Уполномоченному посредством ЕГИС «Глонасс+112» и других источников поступала информация о ненадлежащем исполнении своих обязанностей родителями в отношении детей. Получая подобные обращения, для выяснения обстоятельств дела Уполномоченный обращался в адрес руководителей муниципальных образований о необходимости поручить органу опеки и попечительства осуществить обследование условий жизни несовершеннолетних детей и при необходимости принять меры реагирования в целях защиты прав детей.

К примеру, через ЕГИС ГЛОНАСС+112 поступила информация от гражданки Ш., проживающей в г. Набережные Челны, о ненадлежащем исполнении женщиной, проживающей в соседней квартире, родительских обязанностей в отношении трех несовершеннолетних детей. В обращении сообщалось, что дети не посещают школьные или дошкольные образовательные учреждения, большую часть времени проводят на улице без присмотра, на них замечены ушибы и ссадины.

Основываясь на полученной информации, по нашему поручению общественный помощник Уполномоченного в г. Набережные Челны выехал по указанному адресу совместно с представителем органа опеки и попечительства.

По итогам проверки обстоятельств при взаимодействии с представителями заинтересованных органов и ведомств доводы заявителя нашли свое подтверждение.

Уполномоченным были направлены рекомендации в адрес начальника управления образования Исполнительного комитета муниципального образования г. Набережные Челны о необходимости организовать работу с данной семьей, принять меры по устройству детей в образовательные организации и рассмотреть данную ситуации на заседании межведомственного социально-реабилитационного консилиума.

По итогам проведенной работы дети зачислены в образовательные организации, мать детей, находящаяся в состоянии беременности, встала на учет в женскую консультацию, прошла консультацию у врача-нарколога в филиале ГАУЗ РКНД МЗ РТ «Набережночелнинский наркологический диспансер». Семья взята на межведомственный учет и мониторинг семей и несовершеннолетних, находящихся в социально опасном положении.

В отчетном году в целях защиты прав несовершеннолетних, Уполномоченным и сотрудниками Аппарата с ответственным секретарем Республиканской комиссии по делам несовершеннолетних и защите их прав проанализирована деятельность субъектов профилактики по организации работы с семьями, находящимися в социально опасном положении, Черемшанского и Нижнекамского муниципальных районов РТ. В ходе посещения нами было инициировано проведение расширенного

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 84 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

заседания муниципальных комиссий по делам несовершеннолетних и защите их прав, в рамках которого были рассмотрены вопросы межведомственного взаимодействия по организации работы с семьями и несовершеннолетними, находящимися в социально опасном положении.

В целом в республике в 2024 году посредством информационной системы «Учет и мониторинг семей и несовершеннолетних, находящихся в социально опасном положении, в Республике Татарстан» субъектами системы профилактики направлено 4020 сигнальных карт, в 1674 семьях постановлениями муниципальных комиссий по делам несовершеннолетних и защите их прав подтвержден факт наличия социально опасной ситуации. Все они поставлены на межведомственный учет.

Уполномоченный отмечает, что выявление раннего семейного неблагополучия и предупреждение социального сиротства должно стать приоритетным направлением работы всех органов системы профилактики.

Реализуя принципы государственной семейной политики, поддерживая провозглашенные Президентом Российской Федерации традиционные семейные ценности, одной из которых является крепкая семья, нельзя считать законченной работу с семьей в случае принятия судом решения об ограничении или лишении родительских прав, а следует использовать предоставленные законодателем возможности восстановления семейных отношений.

На личный прием Уполномоченного, проводимый в рамках Дня правовой помощи осужденным, обратился гражданин Ш., отбывающий наказание в виде лишения свободы в ФКУ КП-17 УФСИН России по РТ, с просьбой оказать содействие в восстановлении его в родительских правах.

В рамках приема Уполномоченным был разъяснен порядок разрешения данного вопроса. Также было направлено письмо в адрес руководителя Исполнительного комитета Альметьевского муниципального района РТ об оказании содействия заявителю в восстановлении родительских прав. В ответ на указанное письмо администрацией района было сообщено о данных заявителю рекомендациях для инициирования вопроса восстановления родительских прав. Вместе с тем из содержания обращения мы не усматривали оказание комплексной помощи по трудоустройству заявителя, оказание медицинской, психологической помощи.

По мнению Уполномоченного, органам местного самоуправления необходимо усилить работу по повышению эффективности работы с родителями, желающими восстановиться в родительских правах. Деятельность органов и учреждений по работе с родителями, лишенными родительских прав либо ограниченными в родительских правах, имеющими намерение восстановить свои родительские права, должна предусматривать комплексное поэтапное сопровождение процесса восстановления.

Защита прав на получение алиментов

В сфере защиты государством семьи, материнства и детства еще одной актуальной темой являлось взыскание алиментов. По данной теме поступило более 30 обращений.

За 10 месяцев 2024 года в Главном управлении Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан на исполнении находилось 33738 исполнительных производств о взыскании алиментов. Их количество по сравнению с прошлогодним значением увеличилось почти на 3 тыс. исполнительных

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 85 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

производств (30 790). Возбуждено 8 656 исполнительных производств, что на 253 исполнительных производства больше прошлогоднего количества за такой же период (8 403).

Окончено и прекращено 16 521 исполнительное производство, из которых фактическим исполнением окончено 1 503. Взыскано 1,8 млрд рублей задолженности по алиментам (за 10 месяцев), что на 793 млн. рублей больше чем в 2023 (926 млн. рублей), в относительных цифрах больше на 86%.

Остаток составляет 17 159 исполнительных производств, в сравнении с прошлым годом он сокращен на 2 549 производств (19 708).

Правозащитная практика свидетельствует, что основные причины неисполнения решения судов об уплате алиментов на содержание детей связаны с тем, что многие должники нигде не работают, ведут асоциальный образ жизни либо работают без заключения трудового договора, а имущество, подлежащее описи и аресту, у должника отсутствует.

В то же время в рамках рассмотрения обращений, в ряде случаев были выявлены факты непринятия должностными лицами территориальных отделений Главного управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан исчерпывающих мер по принудительному исполнению решений суда.

К примеру, в адрес Уполномоченного обратилась гражданка Х. о неисполнении алиментных обязательств отцом ребенка, а также о непринятии судебными приставами-исполнителями мер по принудительному исполнению решения суда.

Усматривая нарушение прав заявителя, Уполномоченный обратился в адрес прокурора Приволжского района г. Казани с просьбой организовать проверку доводов заявителя. По инициативе Уполномоченного Прокуратурой Приволжского района г. Казани была организована проверка, в ходе которой был выявлен факт непринятия исчерпывающих мер принудительного исполнения решения суда. Кроме того, взысканные денежные средства перечислялись с нарушением пятидневного срока. По результатам проверки были приняты меры прокурорского реагирования.

Другой пример. В рамках телефонной «горячей линии» для населения «На защите семьи и детства», приуроченной ко Дню семьи, любви и верности, организованной Уполномоченным совместно с объединением женщин-депутатов Государственного Совета Республики Татарстан «Мэрхэмэт-Милосердие» 12.07.2024, обратилась гражданка П. о непринятии судебным приставом мер по перечислению взысканных денежных средств на счет заявителя.

Для выяснения всех обстоятельств Уполномоченным было направлено письмо в адрес Главного управления Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан. В ходе проведенной проверки были выявлены нарушения законодательства об исполнительном производстве, в связи с чем к должностным лицам отделения судебных приставов №2 по Нижнекамскому району были приняты меры реагирования. Допущенные нарушения были устранены.

Как видно, семьи сталкиваются с множеством разнообразных проблемных вопросов и новых вызовов. Оказание им помощи и социальной поддержки остается одной из главных задач нашего государства, ровно как и общества. В предшествующем году работа по защите прав на материнство, отцовство, детство будет продолжена.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 86 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

4.7. Право на благоприятную окружающую среду

Конституция Российской Федерации гарантирует право каждого гражданина проживать в экологически чистой среде и получать достоверные сведения о ее состоянии. Это конституционное право относится к основным правам человека, всецело влияющим на его жизнь.

В 2024 году Президент России Владимир Владимирович Путин объявил экологическое благополучие одной из национальных целей развития России и анонсировал запуск нового национального проекта «Экологическое благополучие», который пришел на смену национальному проекту «Экология».

Раис Республики Татарстан Р.Н. Минниханов в Послании к Государственному Совету Республики Татарстан на 2025 год поставил задачу обеспечить активное участие республики в национальных проектах и их неукоснительное исполнение.

В 2024 году государством проведена масштабная работа, направленная на укрепление гарантий права на благоприятную окружающую среду. В отчетном году расходы на охрану окружающей среды превысили 11 млрд. рублей. Татарстан – лидер в Приволжском федеральном округе по объёму инвестиций в охрану окружающей среды.

В рамках самого крупного федерального проекта «Оздоровление Волги» были построены и реконструированы 13 очистных сооружений. В истекшем году завершилась реконструкция крупнейших очистных сооружений г. Казани, что позволило существенно улучшить качество воды, которая возвращается в р. Волгу. Также к началу 2024 года были завершены работы по демонтажу почти 24 километров бездействующих трубопроводов Озерного месторождения нефти, что позволило ликвидировать потенциальную угрозу негативного воздействия на воды Нижнекамского водохранилища. Были также реализованы и другие мероприятия.

С целью защиты окружающей среды Министерством экологии и природных ресурсов Республики Татарстан (далее – Министерство экологии) в 2024 году объявлены более 1 370 предостережений, проведены более 475 консультирований и 125 профилактических визитов. По итогам выявленных нарушений наложены более 115 административных штрафов на сумму 2,2 млн. рублей, вынесены 85 предупреждений. По фактам нанесения вреда компонентам окружающей среды Министерством экологии предъявлены более 320 претензионно-исковых требований, из них 120 - о возмещении вреда на сумму 106,2 млн. рублей.

В течение года Уполномоченный и сотрудники Аппарата Уполномоченного участвовали в тематических заседаниях, обсуждениях, где поднимались волнующие жителей республики вопросы экологии и благоустройства, работали с обращениями граждан.

Являясь главным модератором ГИС РТ «Народный контроль» и осуществляя модерацию обращений и сообщений в ПОС в качестве Председателя проектного офиса по реализации про по реализации проекта «Центр управления регионом» в Республике Татарстан, Уполномоченный и его аппарат проводили ежедневный мониторинг сообщений и уведомлений, опубликованных в данной категории. По итогам модерирования и анализа сообщений Уполномоченным направлены ответственным исполнителям более 25 предложений и рекомендаций по защите прав граждан на благоприятную окружающую среду.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 87 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вопросы образования незаконных свалок

За 2024 год в адрес Уполномоченного по вопросам экологии поступило незначительное количество обращений (30 обращений). В ГИС РТ «Народный контроль» в истекшем году по направлению «Экология» было опубликовано 1 371 уведомление граждан, что на 25% меньше в сравнении с прошлым годом. Наибольшее количество обращений граждан поступило в категориях: «Свалки» (676 уведомлений), «Воздух» (366 уведомлений), «Вода» (190 уведомлений).

Наибольшее количество уведомлений граждан по вопросам образования незаконных свалок опубликовано по г. Казани (298 уведомлений), г.Набережные Челны (58), Зеленодольскому (46), Пестречинскому (39), Тукаевскому (36), Лаишевскому (35), Нижнекамскому (33), Высокогорскому (31) Альметьевскому (23) и Елабужскому (21) муниципальным районам.

В рамках осуществления мониторинга хода исполнения уведомлений граждан нами совместно с представителями органов местного самоуправления, региональных операторов по обращению с твердыми коммунальными отходами (далее – ТКО) и контрольно-надзорных органов были инициированы выездные обследования по объектам, указанным в уведомлениях граждан, по проблеме образования незаконных свалок, несвоевременного вывоза отходов и ненадлежащего содержания мест их накопления в г. Казани, Альметьевском, Высокогорском, Зеленодольском и Лаишевском муниципальных районах. По итогам данных обследований незаконные свалки были ликвидированы, уведомления находили свое решение.

В ходе модерации уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль» нами также выявлялись случаи преждевременного присвоения статуса «Заявка решена» ответственными исполнителями.

Так, нами был установлен факт некачественного исполнения уведомлений в ГИС РТ «Народный контроль» по вопросу ликвидации несанкционированных свалок на территории жилых массивов Киндери, Салмачи и Новое Царицыно г. Казани. Ответственными исполнителями по данным уведомлениям были присвоены статусы «Заявка решена». В ходе мониторинга уведомления были возвращены нами в работу в связи с непредставлением информации об их решении. В последующем ответственными исполнителями в информационной системе была отражена информация о принятии надлежащих мер по исполнению данных заявок. В настоящее время указанные свалки ликвидированы.

В течение года жалобы об образовании незаконных свалок были предметом обращения в адрес Уполномоченного.

При поступлении обращений Уполномоченным запрашивались и изучались материалы, инициировались соответствующие проверки органами прокуратуры и другими компетентными органами, проводились самостоятельные проверки.

Так, в октябре 2024 года в адрес Уполномоченного обратился гражданин М. В своем обращении заявитель указал, что неустановленными лицами на прилегающую к многоквартирным домам по улицам Айдарова и Кутузова г. Казани муниципальную территорию, где ранее размещались контейнеры и бункеры для твердых коммунальных и габаритных отходов, на регулярной работе неправомерно свозятся различные отходы, что привело к образованию незаконной свалки. Во время ветреной погоды отходы с данной свалки разлетались по всей округе, в том числе на близлежащую детскую площадку.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 88 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

По итогам совместной работы Аппарата Уполномоченного и Администрации Авиастроительного и Ново-Савиновского районов Исполнительного комитета муниципального образования г. Казани указанная в обращении незаконная свалка отходов ликвидирована и придомовая территория приведена в надлежащее состояние.

Ежегодно в нашей республике суммарно образуется 1,47 млн. тонн отходов из них 1,23 млн. тонн отходов размещается на специализированных полигонах для их обезвреживания и захоронения. Одной из острых проблем остается нехватка места на мусорных полигонах. Согласно информации Волжско-Камского межрегионального Управления Росприроднадзора, в 2025 году всю республику будут обслуживать лишь 16 полигонов. Уже исчерпана вместимость полигонов в Актанышском, Менделеевском, Сармановском, Черемшанском и ряде других муниципальных районов. Также в истекшем году заполнилось место на полигонах в Азнакаевском, Арском, Камско-Устьинском и Тетюшском муниципальных районах. В конце декабря 2024 г. также был закрыт полигон отходов на ул. Химической г. Казани, в 2025 году планируется начать проведение работ по его рекультивации. Сейчас отходы с территории г. Казани свозятся на вторую карту полигона «Восточный», введенную в эксплуатацию в отчетном году.

В связи с вышеизложенным рекомендуем Министерству строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан совместно с органами местного самоуправления и региональными операторами по обращению с ТКО обеспечить своевременную реализацию мероприятий по вводу в действие новых специализированных полигонов для ТКО.

Решение вопросов в сфере обращения с твердыми коммунальными отходами

В 2024 году завершил свою работу рабочий штаб Государственного комитета Республики Татарстан по тарифам по рассмотрению деятельности региональных операторов в сфере обращения с твердыми коммунальными отходами (далее – Штаб) с участием представителей региональных операторов по обращению с ТКО (далее – региональный оператор) и органов местного самоуправления. Уполномоченный и его представители в течение четырех лет принимали активное участие в заседаниях рабочего Штаба, в ходе которых были рассмотрены более 1 000 уведомлений граждан по вопросам несвоевременного вывоза ТКО с территорий отдельных муниципальных образований и городских округов.

За время работы Штаба совместно с коллегами из профильных министерств и ведомств удалось решить ряд системных проблем в сфере обращения с отходами, в том числе в нашей республике был актуализированы реестр контейнерных площадок, графики вывоза ТКО в соответствии с требованиями санитарных правил и др.

В отчетном году в ГИС РТ «Народный контроль» по направлению «Твердые коммунальные отходы» поступили 4 318 уведомлений, что на 21% больше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года (3 577). Данная статистика свидетельствует об актуальности проблемы обращения с отходами в нашей республике.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 89 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Так, в зимний период 2024 года жители г. Казани, Зеленодольского, Лаишевского, Пестречинского и ряда других муниципальных районов, относящихся к зоне деятельности регионального оператора по обращению с ТКО ООО «УК «ПЖКХ», столкнулись с проблемой несвоевременного вывоза мусора, что было связано с обильными снегопадами и заснеженными подъездными путями к местам накопления ТКО. В первые зимние месяцы прошедшего года в адрес регионального оператора по данной проблеме поступило более 500 уведомлений.

В связи с поступлением большого количества уведомлений граждан и необходимостью их оперативного решения Уполномоченный в феврале 2024 года обратился в адрес генерального директора ООО «УК «ПЖКХ». После нашего вмешательства региональным оператором в срочном порядке нашлось решение более 100 уведомлений, и ситуация с вывозом мусора стабилизировалась.

Уполномоченный выражает надежду на продолжение слаженной совместной работы и тесного взаимодействия региональных операторов по обращению с ТКО с органами местного самоуправления.

В 2024 году в адрес Уполномоченного продолжали также поступать обращения, связанные с незаконным начислением платы за услуги по обращению с ТКО.

Так, в наш адрес поступило обращение гражданина Ш. в интересах его сына, проживающего в Рыбно-Слободском муниципальном районе, о несогласии с начисляемой платой за коммунальную услугу по обращению с ТКО. Сын заявителя является собственником недостроенного дома, в котором никто не проживает и хозяйственная деятельность не осуществляется. Несмотря на данные факты со стороны ООО «УК «ПЖКХ» осуществлялось начисление платы за оказание услуги по обращению с ТКО.

В ходе рассмотрения обращения нами были проанализированы данные публичной кадастровой карты Федеральной службы государственной регистрации, кадастра и картографии по РТ, которые подтвердили факт отсутствия зарегистрированных строений по указанному в обращении адресу и неправомерность начисления платы за обращение с ТКО в адрес сына заявителя. Полученная информация была направлена нами в адрес регионального оператора, по ее итогам был произведен перерасчет платы за ТКО и сняты начисления на сумму более 10 тыс. рублей.

Охрана водных объектов

Еще одним важным аспектом, неотъемлемо связанным с экологическим благополучием, является охрана водных ресурсов.

Татарстан является одним из самых обеспеченных пресной водой регионов страны. На территории республики расположено более 36 тысяч водных объектов.

В республике уделяется большое внимание улучшению экологического состояния рек и водоемов. В ближайшие годы в рамках реализации федерального проекта «Вода России» запланировано проведение мероприятий по расчистке русла р. Мелекески в г. Набережные Челны и р. Ноксы с притоками в г. Казани. На их реализацию запланировано выделение более 1 млрд. рублей. Также в рамках данного проекта в 2025 г. запланировано завершение работ по рекультивации иловых полей биологических очистных сооружений г. Казани непосредственного у р. Волги.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 90 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Наибольшее количество уведомлений по категории «Вода» в ГИС РТ «Народный контроль» опубликовано по г. Казани (80 уведомлений), Лаишевскому муниципальному району (19), г. Набережные Челны (16), Высокогорскому (10), Зеленодольскому (10) и Альметьевскому (9) муниципальным районам.

Например, гражданка Ф. в уведомлении в ГИС РТ «Народный контроль» сообщила о попадании сточных вод через канализационную трубу в р. Бигашку в г. Альметьевске.

Министерством экологии по итогам рассмотрения данного уведомления в системе был размещен ответ о вынесении предостережения о недопустимости нарушения обязательных требований природоохранного законодательства путем ликвидации указанной в обращении трубы. Однако в ходе мониторинга работы ответственных исполнителей в системе нами было выявлено, что конкретных мер по исполнению данного уведомления принято не было, а также после направления запроса в Министерство экологии установлено, что правонарушителю указанное предостережение не было вручено.

Также нами было отмечено уведомление по проблеме обмеления водоема в Кукморском муниципальном районе. Было обращено внимание, что данной заявке был присвоен статус «Заявка решена», однако мер по решению обозначенной проблемы принято не было.

В связи с выявленными фактами Уполномоченным в целях защиты прав граждан на благоприятную окружающую среду в адрес министра экологии были направлены рекомендации о принятии исчерпывающих мер по исполнению указанных уведомлений.

В результате в Альметьевском муниципальном районе после нашего вмешательства Министерством экологии данное уведомление было рассмотрено повторно. Ответственными лицами был произведен тампонаж ливневой трубы в колодце, указанном в обращении, и попадание сточных вод в р. Бигашку было предотвращено.

В Кукморском муниципальном районе Министерством экологии по итогам инициированной нами проверки был выявлен факт неправомерного предоставления земельного участка, на котором находится водоем, в пользование. Данная информация для принятия мер прокурорского реагирования была направлена в Татарскую межрайонную природоохранную прокуратуру.

Согласившись с доводами Министерством экологии орган прокуратуры внес представление об устранении выявленных нарушений. В настоящее время согласно выписке из Единого государственного реестра недвижимости, об объектах недвижимости у указанного земельного участка собственник отсутствует.

В этой связи рекомендуем органам исполнительной власти, осуществляющим государственное управление в области охраны окружающей среды, усилить контроль за исполнением объявляемых контролируемым лицам предостережений о недопустимости нарушения требований в области охраны окружающей среды.

В ходе мониторинга уведомлений также было обращено внимание на сообщение, которое поддержало более 200 пользователей системы о необходимости спасения озера в жилом массиве Константиновка от высыхания. По итогам рассмотрения уведомления ответственными исполнителями в системе уведомлению был присвоен статус «Заявка решена», однако действенных мер по решению данной проблемы принято не было, в связи с чем Уполномоченный

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 91 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

обратился в Казанскую межрайонную природоохранную прокуратуру с просьбой о проведении проверки по факту нарушения природоохранного законодательства и принятии мер прокурорского реагирования.

В результате инициированной нами проверки органом прокуратуры были выявлены нарушения и в адрес виновных лиц внесены представления об их устранении, которые на сегодняшний день исполнены.

Также в течение 2024 года после нашего вмешательства были приняты меры по обращениям о загрязнении озера Марьино и неправомерном размещении объектов и сооружений на берегу Малого Чайкового озера в г. Казани и др.

В прошедшем году в рамках проверки информации о возможных нарушениях прав граждан на благоприятную окружающую среду сотрудники Аппарата Уполномоченного совместно с представителями контрольно-надзорных органов, органов местного самоуправления и юридических лиц принимали участие в выездных проверочных мероприятиях.

Так, в июле 2024 года сотрудником Аппарата Уполномоченного совместно с представителями Казанской межрайонной природоохранной прокуратуры принято участие в проверке на предмет исполнения законодательства об охране окружающей среды, регулирующего порядок водоотведения, при эксплуатации очистного сооружения в Мензелинском муниципальном районе.

По результатам проверки были выявлены нарушения, и органом прокуратуры в Мензелинский районный суд был направлен иск в адрес Исполнительного комитета Мензелинского муниципального района и АО «Коммунальные сети» об устранении нарушений природоохранного законодательства и обеспечении нормативной очистки сбрасываемых сточных вод в р. Елховку, которое судом было удовлетворено.

Право граждан на чистую питьевую воду

Непосредственно связано с правом человека на благоприятную окружающую среду и право на чистую питьевую воду

Ежегодно в Республике Татарстан на реализацию мероприятий по обеспечению населения питьевой водой выделяются значительные финансовые средства.

В 2024 г. в республике выполнено строительство (реконструкция) 159,44 км. водопроводных сетей, 22 артезианских скважин и 26 водонапорных башен.

Управлением Роспотребнадзора по Республике Татарстане в 2024 г. проведено более 36,5 тыс. исследований качества и безопасности питьевой воды в республике. Доля неудовлетворительных образцов, тестируемых на санитарно-химические и микробиологические показатели, составила 1,8%, что ниже, чем в целом по стране. Около 96% населения Республики Татарстан получает качественную питьевую воду из централизованных систем водоснабжения, тогда как этот показатель среди городского населения достигает 99%.

По решению Раиса Республики Татарстан Р.Н. Минниханова в 2025 г. запускается программа модернизации жилищно-коммунальной инфраструктуры с объемом финансирования 10 млрд. рублей. Осуществление целевых мероприятий в рамках новой программы несомненно позволит поэтапно решать острые проблемы в сфере жилищного-коммунального хозяйства, в том числе улучшить качество питьевой воды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 92 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Несмотря на принимаемые меры, проблемы с водоснабжением продолжают беспокоить жителей республики особенно в летний период.

Так, в 2024 году по вопросам организации водоснабжения в населенных пунктах в ГИС РТ «Народный контроль» опубликованы 1 323 уведомления, более 1000 раз татарстанцы обращались с этим вопросом через ЕГИС «ГЛОНАСС+112». Решение уведомлений по данному предмету на постоянной основе контролируется Аппаратом Уполномоченного.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение гражданки С. об оказании содействия в технологическом присоединении индивидуальных жилых домов по ул. Татарстан в жилом массиве Малые Клыки г. Казани к централизованным сетям холодного водоснабжения.

В своем обращении заявительница указывала, что МУП «Водоканал» г. Казани с мая 2024 г. затягивались сроки рассмотрения проекта подключений домовладений местных жителей к системе водоснабжения, в связи с чем граждане уже длительное время остаются без доступа к центральному водоснабжению.

Житель Кайбицкого муниципального района обратился в адрес Уполномоченного с просьбой оказать содействие в ремонте водоразборной колонки, из-за неисправности которой местные жители длительное время оставались без доступа к питьевой воде.

После наших обращений в адрес ответственных лиц вышеназванных муниципальных образований указанные в обращениях проблемы нашли свое положительное решение.

Всего за отчетный год Уполномоченным по итогам рассмотрения обращений в адрес руководителей органов местного самоуправления и гарантирующих организаций было направлено более 30 писем и рекомендаций в целях оказания содействия в защите права на чистую питьевую воду и недопущения длительного отсутствия водоснабжения в населенных пунктах.

Улучшение экологии и создание благоприятных условий проживания жителей республики будет продолжать оставаться на контроле Уполномоченного.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 93 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 5. ЗАЩИТА ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В МЕСТАХ ПРИНУДИТЕЛЬНОГО СОДЕРЖАНИЯ

5.1. Защита прав человека в местах временного содержания граждан

По данным Министерства внутренних дел по Республике Татарстан за 11 месяцев 2024 года в изоляторах временного содержания, расположенных на территории Республики Татарстан, содержались 15 835 подозреваемых и обвиняемых (среднесуточная наполняемость - 158 человек), в специальных приемниках – 15 533 лица, подвергнутых административному аресту (среднесуточная наполняемость – 244 человека), в специальных помещениях для содержания задержанных лиц – 35 656 человек (среднесуточная наполняемость – 107 человек).

В структуре Министерства внутренних дел по Республике Татарстан имеются 40 изоляторов временного содержания подозреваемых и обвиняемых, 9 специальных приемников для содержания лиц, подвергнутых административному аресту, Центр временного содержания иностранных граждан Управления МВД России по г. Набережные Челны, а также 201 специальное помещение для содержания задержанных лиц.

С каждым годом условия содержания спецконтингента в местах принудительного содержания органов внутренних дел улучшаются. В рамках ассигнований, выделенных из федерального и регионального бюджетов, проведены ремонтные работы в отделах МВД России по Высокогорскому и Мамадышскому районам, обустроен шлюз в отделении МВД России по Черемшанскому району, продолжено строительство нового здания межмуниципального отдела МВД России «Верхнеуслонский»с обустройством изолятора временного содержания подозреваемых и обвиняемых.

В 2024 году Уполномоченным продолжена практика проведения проверок условий содержания граждан в изоляторах временного содержания, специальных приемниках и помещениях для задержанных в административном порядке.

В рамках основного направления правозащитной работы рассмотрено 64 обращений в защиту прав и законных интересов лиц, пребывающих в местах временного содержания. По каждому обращению проводятся проверки совместно с контрольно-надзорными органами во взаимодействии с Общественной наблюдательной комиссией Республики Татарстан, общественными помощниками Уполномоченного в муниципальных образованиях Республики Татарстан.

Большое значение нами придавалось поиску путей укрепления гарантий прав лиц, находящихся в местах временного содержания. На заседании Экспертного совета при Уполномоченном (24.12.2024) были обсуждены проблемные вопросы обеспечения прав человека в местах принудительного содержания, а также результаты нашей мониторинговой деятельности, проведенной в течение года.

В рамках утвержденного графика совместно с сотрудником аппарата Министерства внутренних дел по Республике Татарстан на предмет соблюдения прав человека в местах принудительного содержания проведены проверки в отделах МВД России в 19 муниципальных районах (по Азнакаевскому, Актанышскому, Альметьевскому, Апастовскому, Бавлинскому, Бугульминскому, Буинскому,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 94 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Дрожжановскому, Заинскому, Лениногорскому, Мензелинскому, Муслюмовскому, Сармановскому, Тетюшскому, Ютазинскому районам, в межмуниципальном отделе МВД России «Верхнеуслонский», Управлениях МВД России по г. Казани, по г. Набережные Челны, по Нижнекамскому муниципальному району).

Посещая места краткосрочного принудительного содержания граждан, Уполномоченный и сотрудники Аппарата уделяют внимание не только осмотру помещений и их материально-техническому оснащению. Приоритетное значение имеют личные беседы с задержанными, их консультирование, оформление при необходимости письменных обращений.

Сотрудниками Аппарата Уполномоченного непосредственно, а также совместно с членами Общественной наблюдательной комиссии Республики Татарстан в целях исследования условий содержания были посещены отделы полиции № 2 «Вишневский», № 10 «Промышленный», № 16 «Япеева», № 17 «Ямашевский» Управления МВД России по городу Казани.

Несмотря на большой объем мероприятий, осуществляемых Министерством внутренних дел по Республике Татарстан на постоянной основе по соблюдению прав лиц, содержащихся в специальных учреждениях Министерства внутренних дел Российской Федерации по муниципальным образованиям Республики Татарстан, по поддержанию соответствия условий содержания установленным требованиям, в рамках проверок обращалось внимание на отдельные случаи нарушения прав и законных интересов содержащихся лиц.

В ходе проверки подозреваемый А. указал, что с даты помещения в изоляторе временного содержания подозреваемых и обвиняемых Управления МВД России по Нижнекамскому району (с 08.07.2024) на дату проведения проверки (11.07.2024) он не мог воспользоваться правом на ежедневную прогулку продолжительностью не менее одного часа.

На момент посещения некоторые камеры находились в неудовлетворительном состоянии, а также в камерах и вспомогательных помещениях ИВС Управления МВД России по Нижнекамскому району в течение всего дня не соблюдался определенный уровень чистоты (визуальный и гигиенический) в интересах обеспечения безопасности жизни и здоровья подозреваемых (обвиняемых), а также безопасности жизни сотрудников ИВС Управления МВД России по Нижнекамскому району.

При посещении специальных учреждений отдела МВД России по Буинскому району был обследован изолятор временного содержания подозреваемых и обвиняемых, в результате которого установлено, что одна из камер не отвечает требованиям безопасности ввиду наличия глубокой трещины на стене.

Полагая, что данные обстоятельства являются недопустимыми, по итогам проверок Уполномоченным в адрес Министра внутренних дел по Республике Татарстан были направлены предложения о необходимости принятия мер по обеспечению надлежащих условий содержания. По результатам рассмотрения нашего письма были приняты меры по их устранению.

Выезжая в учреждения, сотрудники Аппарата Уполномоченного обращали внимание на фактическое исполнение рекомендаций Уполномоченного, направленных в предыдущие годы. Положительные изменения нами было отмечены при посещении отдела полиции №16 «Япеева». В 2023 году нами был выявлен факт хранения постельного белья, имеющегося в распоряжении учреждения и поступившего после стирки, совместно с бельем, бывшим в употреблении, непосредственно в шкафу.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 95 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Наши рекомендации о необходимости принятия мер по соблюдению надлежащих условий содержания лиц данной категории были учтены, и в 2024 году данное замечание было устранено.

При посещении отделов полиции города Казани внимание было уделено соблюдению в камерах содержания лиц, задержанных за административные правонарушения, а также соблюдению обязанностей оперативных дежурных, установленных Наставлением о порядке исполнения обязанностей и реализации прав полиции в дежурной части территориального органа МВД России после доставления граждан (приказ МВД России от 30.04.2012 № 389).

В отделе полиции № 10 «Промышленный» (на дату посещения 14.11.2024, 09:55) содержался гражданин Республики Узбекистан на момент помещения 13.11.2024 в 14:20. В отделе полиции № 2 «Вишневский» (на дату посещения 14.11.2024, 11:34) более 12 часов в отделе полиции № 2 «Вишневский» содержалось два иностранных гражданина: Республики Туркменистан (помещен в специальные помещения 13.11.2024 в 09:50) и Республики Таджикистан (помещен в специальные помещения 13.11.2024 в 17:50).

В ходе проверки нами было выяснено, что в соответствии с установленным порядком, в предусмотренный срок дипломатические представительства или консульские учреждения, действующие на территории Российской Федерации, не были об этом уведомлены. Сотрудником Аппарата Уполномоченного совместно с представителями Общественной наблюдательной комиссии Республики Татарстан было рекомендовано должностным лицам отделов полиции исполнить соответствующую обязанность.

Беспокойство Уполномоченного вызвали обращения, в которых сообщалось о необоснованном применении в отношении заявителей и иных лиц физической силы с использованием специальных средств (приемов), выражении неуважительного отношения к подозреваемым и обвиняемым при конвоировании сотрудниками изолятора временного содержания подозреваемых и обвиняемых Управления МВД России по г. Набережные Челны, и иных беспокоящих вопросах в части соблюдения требований Правил внутреннего распорядка изоляторов временного содержания подозреваемых и обвиняемых органов внутренних дел, утвержденных приказом Министерства внутренних дел Российской Федерации от 22.11.2005 № 950.

По этой причине Уполномоченным была санкционирована проверка. Совместно с представителем Министерства внутренних дел по Республике Татарстан и прокуратуры г. Набережные Челны было проведено выездное посещение изолятора временного содержания подозреваемых и обвиняемых Управления МВД России по г. Набережные Челны.

В ходе проверки был проведен опрос лиц, содержащихся на момент проведения проверки в изоляторе временного содержания подозреваемых и обвиняемых УМВД России по г. Набережные Челны. По результатам изучения представленных на обозрение документов и иных материалов доводы о необоснованном применении физической силы в отношении граждан не подтвердились.

В то же время в рамках рассмотрения доводов заявителей было обращено внимание на ненадлежащее оформление документов в части определения правового статуса изъятого в ходе досмотровых мероприятий вещей обвиняемого. В связи с этим прокуратурой города Набережные Челны внесено представление об устранении

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 96 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

нарушений федерального законодательства, которое УМВД России по г. Набережные Челны было удовлетворено.

Уполномоченный выражает надежду на то, что руководством Министерства внутренних дел по Республике Татарстан и его территориальных подразделений будет продолжена работа по созданию условий, исключающих нарушение прав лиц, помещенных в места кратковременного принудительного пребывания граждан.

5.2. Защита прав человека в учреждениях уголовно-исполнительной системы

Конституцией Российской Федерации гарантирована защита прав и свобод человека и гражданина, в том числе и лицам, отбывающим наказание в местах принудительного содержания. Права данных лиц в связи с особенностями их правового статуса подвержены ограничениям, но в то же время обеспечение соблюдения предусмотренных законодательством прав и законных интересов данной категории граждан, а также требований к их содержанию – непосредственная обязанность уполномоченных органов и должностных лиц.

Ежегодно уголовно-исполнительное законодательство совершенствуется в целях повышения защиты прав и свобод человека и гражданина. Федеральным законом от 23.03.2024 № 60-ФЗ увеличено количество предоставляемых администрацией исправительного учреждения при отсутствии технических возможностей телефонных разговоров осужденным к лишению свободы с шести до двенадцати в течение года, подозреваемым и обвиняемым, имеющим детей в возрасте до четырнадцати лет, предоставлено право на дополнительное свидание с ними в течение месяца.

В 2024 году также внесены изменения в статью 399 Уголовно-процессуального кодекса Российской Федерации, согласно которым постановление суда в части освобождения осужденного от отбывания наказания в связи с тяжелой болезнью подлежит немедленному исполнению.

В условиях гуманизации уголовной политики, расширения судебной практики применения альтернативных видов наказаний, не связанных с лишением свободы, в республике наблюдается тенденция к снижению числа осужденных в учреждениях уголовно-исполнительной системы. По информации Управления ФСИН России по Республике Татарстан, в 2024 году среднесписочная численность лиц, находящихся в подведомственных учреждениях, составляла 6 046 человек, что ниже в 2,8 раза, чем в предшествующий отчетный период.

С каждым годом растет доля лиц, отбывающих наказания, не связанных с изоляцией от общества. Одним из таких наказаний, альтернативных лишению свободы, являются принудительные работы, которые исполняются с 1 января 2017 года в исправительных центрах. Целью данного вида наказания является исправление и ресоциализация осужденных через обязательное привлечение их к труду. Эффективность института доказана практикой.

Государством принимаются последовательные меры по укреплению законодательных и социально-экономических гарантий прав осужденных, в отношении которых применены принудительные работы. Суды стали намного активнее применять этот вид наказания. Так, если за 6 мес. 2023 года в республике

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 97 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

было вынесено 25 приговоров, предусматривающих принудительные работы, то за аналогичный период 2024 года - 43.

В настоящее время на территории республики исполнение наказания в виде принудительных работ осуществляют исправительный центр, один изолированный участок при исправительном учреждении и восемь участков исправительного центра с возможностью размещения 1266 человек. Вместе с тем исправительные центры наполнены лишь на 48,5%.

Полагаем, что увеличению процента наполняемости исправительных центров будет способствовать принятие Государственной Думой Российской Федерации изменений в законодательство, которыми предлагается определить принудительные работы как самостоятельный вид наказания. Данный пакет законопроектов Государственной Думой Российской Федерации принят на пленарном заседании в первом чтении.

В рамках реализации задач, возложенных на государственный институт правозащиты, и в пределах компетенции, определенной действующим законодательством, Уполномоченным и его Аппаратом в отчетном году продолжена работа по обеспечению и защите прав граждан в учреждениях уголовно-исполнительной системы.

В отчетном году по вопросам защиты прав подозреваемых, обвиняемых, подсудимых и осужденных в Аппарат Уполномоченного поступило 397 обращений. В обращениях сообщалось о ненадлежащих условиях содержания, неудовлетворительном медицинском обеспечении, необоснованном наложении дисциплинарных взысканий, нарушении законодательства об исполнительном производстве, несогласии с установленной группой инвалидности, с решением администрации, о возражении против удовлетворения ходатайства о замене неотбытой части наказания более мягким видом наказания, с вынесенным приговором, о содействии в разрешении вопросов пенсионного законодательства, защите их жилищных прав. Кроме того, осужденные часто обращались с просьбой к Уполномоченному о получении правовой консультации.

С целью проверки доводов заявителей, обратившихся к Уполномоченному, и в рамках проведения плановых проверок как непосредственно сотрудниками Аппарата Уполномоченного, так и совместно с членами Общественной наблюдательной комиссии Республики Татарстан, представителями Прокуратуры Республики Татарстан, Управления ФСИН по Республике Татарстан проведены 23 выезда в учреждения, подведомственные Управлению ФСИН России по Республике Татарстан.

13 декабря 2024 года Уполномоченный посетил несовершеннолетних осужденных из Республики Татарстан, отбывающих наказание в Пермской воспитательной колонии Главного управления ФСИН России по Пермскому краю. 25 декабря Уполномоченным осуществлен выезд в ФКУ СИЗО-1 Управления ФСИН России по Республике Татарстан, где он также ознакомился с условиями содержания несовершеннолетних.

К одной из разновидностей правозащитной деятельности Уполномоченного, направленной на выявление проблемных участков и предусматривающей активное взаимодействие с осужденными, относятся проводимые с 2015 года Дни правовой помощи по вопросам исполнения наказания в исправительных учреждениях Управления ФСИН России по Республике Татарстан с привлечением представителей

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 98 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

министерств и ведомств республики. Дни правовой помощи осужденным проводятся как с выездом в исправительное учреждение, так и в формате видеоконференцсвязи.

В 2024 году проведено 14 Дней правовой помощи в учреждениях, подведомственных Управлению ФСИН по РТ, с охватом порядка 150 подозреваемых, обвиняемых и осужденных. По итогам проведенных приемов 37 вопросов осужденных было решено положительно, 75 осужденным оказана правовая консультация.

Защита прав осужденных на доступную и качественную медицинскую помощь

Анализ результатов рассмотрения жалоб, изучение судебной и правоприменительной практики позволяют выделить ряд актуальных проблем, имеющихся в реализации и защите прав осужденных к принудительным работам. Одна из них связана с оказанием медицинской помощи в следственных изоляторах, исправительных учреждениях уголовно-исполнительной системы республики.

За 12 месяцев 2024 года отмечается рост показателя заболеваемости осуждённых в исправительных учреждениях на 18,7 % по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

Из года в год не снижается количество обращений в адрес Уполномоченного от осужденных об оказании содействия в получении надлежащей медицинской помощи, преобладая в структуре всех обращений пенитенциарной категории.

В 2024 году по обозначенному предмету поступило порядка 50 обращений с изложением доводов о неэффективности назначенного лечения, длительном ожидании консультаций врачей-специалистов, непроведении диагностических мероприятий, невозможности получения сведений о здоровье.

Выражая несогласие с действиями сотрудников медицинской части учреждений, заявители указывали на отсутствие учета их жалоб на неудовлетворительное состояние здоровья при определении диагноза и назначении лечения. В связи с этим к заболевшим осужденным предъявлялись такие же требования, как и к здоровым. При выполнении требований сотрудников учреждения и соблюдении режимных требований, как сообщалось, заявители испытывали боль, что, в свою очередь, приводило к ухудшению состояния их здоровья.

Каждое обращение нами рассматривалось индивидуально. Уполномоченный запрашивал информацию о состоянии здоровья авторов обращений, ходатайствовал о незамедлительном принятии мер в целях защиты прав, в ряде случаев непосредственно выезжал в учреждения.

При внимательном изучении большинства жалоб изложенные в них доводы не подтверждались. В некоторых случаях в соответствии с обращениями Уполномоченного, ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН России заявителям назначались дополнительные медицинские обследования, диагностики, вносились изменения в тактику лечения, принимались меры по обеспечению их лекарственными препаратами и др.

Например, в адрес Уполномоченного поступило обращение П., отбывающего наказание в ФКУ КП-18 УФСИН России по Республике Татарстан, об оказании содействия в скорейшем проведении операции по эндопротезированию тазобедренного сустава по квоте высокотехнологичной медицинской помощи. В интересах заявителя Уполномоченный обратился в адрес главного врача ГАУЗ

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 99 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«Республиканская клиническая больница Министерства здравоохранения Республики Татарстан». По итогам рассмотрения нашего письма заявитель был проконсультирован врачом-терапевтом высшей квалификационной категории консультативной поликлиники ГАУЗ «РКБ МЗ РТ», назначен курс консервативного лечения с целью коррекции гастропатии, определена дата планируемой госпитализации для проведения тотального эндопротезирования тазобедренного сустава.

В целях совершенствования работы по оказанию помощи осужденным Уполномоченный Управлению ФСИН по РТ, ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН России рекомендует расширить практику оказания медицинской помощи осужденным и лицам, содержащимся под стражей, с применением телемедицинских технологий, в том числе с привлечением учреждений гражданского здравоохранения. Также рекомендовано рассмотреть возможность предоставления лицам, находящимся в местах принудительного содержания, платных медицинских услуг за счет собственных средств, в частности, по лечению зубов и зубопротезированию, в том числе в условиях учреждениях гражданского здравоохранения.

Одной из причин, влияющих на качество предоставления содержащимся под стражей и осужденным необходимой медицинской помощи, является кадровая обеспеченность.

По состоянию на декабрь 2024 года укомплектованность медицинским персоналом филиалов ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН составляла 80 %.

В последние годы количество уволившихся врачей превышает количество принятых. Невозможность привлечения медицинского персонала, в первую очередь, обусловлена дефицитом кадровой отрасли в целом, а также удаленностью исправительных учреждений от городов, инфраструктуры и стереотипы людей в целом о работе с подозреваемыми, обвиняемыми, осужденными.

Недостаточное количество медицинских работников препятствует осужденным реализовать свое право на охрану здоровья и получать в полном объеме необходимую медицинскую помощь. Многие осужденные страдают тяжелыми хроническими заболеваниями, поэтому качественная и своевременная медицинская помощь является для них жизненно важной.

Подобная ситуация с нехваткой медицинского персонала требует принятия исчерпывающих мер, в связи с этим Уполномоченный считает необходимым рассмотреть вопрос о повышении уровня оплаты труда, а также установлении иных социальных гарантий для медицинских работников уголовно-исполнительной системы и обратиться с соответствующими предложениями в Правительство Российской Федерации, ФСИН России.

В адрес Уполномоченного также поступали обращения об оказании содействия в направлении на медико-социальную экспертизу и установлении группы инвалидности. При рассмотрении обращений в отдельных случаях наблюдалось затягивание сроков направления медицинских документов на медико-социальную экспертизу.

Так, в феврале 2024 года в адрес Уполномоченного обратился подозреваемый Ф. с просьбой оказать содействие в установлении группы инвалидности. Заявитель сообщил, что неоднократно обращался в медицинскую часть ФКУ СИЗО-3 УФСИН России по Республике Татарстан с просьбой направить его в больницу для

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 100 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

осужденных в целях проведения клинических и лабораторных обследований и принятия решения по итогам заседания врачебной комиссии.

На наше обращение ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН России было сообщено, что медицинские документы заявителя будут направлены на медико-социальную экспертизу по результатам лечения в больнице для осужденных и повторного обследования. В связи с длительным нерешением вопроса Уполномоченный повторно обратился в адрес ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН России. И лишь спустя пять месяцев нам было сообщено об установлении заявителю группы инвалидности.

В целях недопущения затягивания сроков направления документов на медико-социальную экспертизу для рассмотрения вопроса об установлении группы инвалидности на заседании Экспертного совета при Уполномоченном, посвященного вопросам соблюдения прав человека в местах принудительного содержания и временного пребывания, состоявшегося 24 декабря 2024 года, Уполномоченным было обращено особое внимание представителей Управления ФСИН России по Республике Татарстан, ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН России на данную проблему.

Защита прав инвалидов, отбывающих наказание в исправительных учреждениях

Актуальным вопросом в сфере защиты прав лиц, находящихся в учреждениях пенитенциарной системы, также являются условия содержания лиц с ограниченными возможностями здоровья и инвалидностью.

По состоянию на 30 декабря 2024 года в учреждениях уголовно-исполнительной системы республики содержалось 266 лиц, имеющих инвалидность.

В течение года Уполномоченным проведена аналитическая работа по обеспечению их техническими средствами реабилитации. Результаты данного анализа свидетельствуют о том, что все осужденные, имеющие инвалидность, содержащиеся в подведомственных учреждениях Управления ФСИН России по Республике Татарстан, обеспечены техническими средствами реабилитации согласно индивидуальной программе реабилитации или абилитации инвалида.

В сфере защиты прав осужденных, имеющих инвалидность, в истекшем году Уполномоченным пристальное внимание уделялось вопросам обеспечения в учреждениях Управления ФСИН по Республике Татарстан доступной среды.

В 2021-2022 годах Аппаратом Уполномоченного совместно с Общественной наблюдательной комиссией Республики Татарстан был проведен мониторинг учреждений уголовно-исполнительной системы республики. В ходе него нами были выявлены отдельные нарушения в деятельности ФКУ ИК-3 Управления ФСИН по Республике Татарстан ФКУ ИК-5 Управления ФСИН по Республике Татарстан, ФКУ ИК-8 Управления ФСИН по Республике Татарстан в части обеспечения беспрепятственного передвижения инвалидов, находящихся в учреждениях уголовно-исполнительной системы.

Несмотря на проделанную Управлением ФСИН по Республике Татарстан работу по итогам выявленных замечаний, вопрос устранения барьеров среды остается актуальным.

Так, в рамках Дня правовой помощи в декабре 2024 года в адрес Уполномоченного поступило три обращения от граждан, отбывающих наказание в

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 101 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ФКУ ИК-3 УФСИН России по Республике Татарстан, с сообщением об испытываемых трудностях при осуществлении гигиенических процедур.

Сообщалось, что осужденные-инвалиды проживают в общем отряде, где не были оборудованы санитарные узлы с учетом эргономики лиц с ограниченными возможностями, банно-прачечный комплекс в исправительном учреждении не был оборудован отдельными местами с гибкими шлангами и табуретами для осужденных-инвалидов. Обращено внимание на то, что маломобильные граждане не могут свободно передвигаться по банно-прачечному комплексу, так как он не оборудован поручнями. Аналогичная проблема имелась и в столовой учреждения.

В целях обеспечения доступной для инвалидов среды Уполномоченный обратился в адрес начальника Управления ФСИН России по Республике Татарстан с просьбой рассмотреть возможность создания условий для лиц с ограниченными возможностями здоровья в рамках изложенных заявителями доводов. На дату написания доклада письмо находилось на рассмотрении.

Отдельные вопросы соблюдения прав осужденных

В правозащитной деятельности Уполномоченным отдельные меры по защите прав осужденных были приняты по вопросам документирования их паспортом гражданина Российской Федерации; определения гражданской принадлежности осужденного; установления личности лица без гражданства.

Так, в ходе Дня правовой помощи по вопросам исполнения наказания в исправительных учреждениях Управления ФСИН России по Республике Татарстан обратился осужденный С. с просьбой оказать содействие в документировании его паспортом гражданина Российской Федерации, так как ранее он паспорт не получал.

Согласно имеющимся в распоряжении Уполномоченного материалам в 2023 году отделом по вопросам миграции была завершена процедура установления личности по заявлению С. В целях определения наличия у заявителя гражданства Российской Федерации была инициирована соответствующая проверка, по итогам которой было подготовлено мотивированное заключение с определением его гражданской принадлежности к Российской Федерации. После утверждения заключения С. должен был быть документирован паспортом гражданина Российской Федерации. Но вопрос о документировании не был своевременно разрешен.

Учитывая доводы С., в целях защиты его прав Уполномоченный обратился в адрес Министра внутренних дел по Республике Татарстан с просьбой оказать содействие в скорейшем документировании С. паспортом гражданина Российской Федерации. По результатам нашего обращения заявитель был документирован паспортом.

В отчетном году внимание Уполномоченного было обращено и на вопрос обеспечения сохранности имущества осужденных, находящегося на хранении в учреждениях, подведомственных территориальным органам ФСИН России.

В июле в ходе личного приема в адрес Уполномоченного обратился гражданин О. с просьбой оказать содействие в пересылке личных и ценных вещей, находящихся на хранении в следственном изоляторе, по месту отбывания наказания в ФКУ КП-18 УФСИН России по Республике Татарстан.

Заявитель сообщил, что ранее он содержался в одном из следственных изоляторов Управления ФСИН России по Смоленской области, где на хранении

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 102 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

находились его личные и ценные вещи. В подтверждение своих доводов заявитель представил на обозрение акты приема (изъятия) ценностей. Заявитель обратил внимание на тот факт, что на дату нахождения в следственном изоляторе он являлся осужденным к лишению свободы, в отношении которого приговор суда вступил в законную силу, а также на тот факт, что он направлялся в исправительное учреждение республики для отбывания наказания.

С целью оказания необходимого содействия Уполномоченный обратился в адрес начальника Управления ФСИН России по Смоленской области с просьбой рассмотреть возможность пересылки находящихся на хранении вещей осужденного.

Согласно поступившей информации из Управления ФСИН России по Смоленской области по итогам рассмотрения обращения Уполномоченного в интересах О. была проведена проверка, в результате которой ценности были отправлены по месту отбывания наказания 08.07.2024 и 19.08.2024.

Реабилитация осужденных, имеющих зависимость от наркотических средств и психоактивных веществ

С 2018 года Уполномоченным совместно с рядом общественных организаций на базе специально созданных «реабилитационных отрядов» ФКУ ИК-2 УФСИН России по Республике Татарстан и ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан реализуется социальный проект по реабилитации осужденных, попавших в зависимость от наркотических и психоактивных веществ.

За семилетний период работы были проведены мероприятия, направленные на всестороннюю поддержку реализации социального проекта. 18 февраля 2024 года состоялся переезд реабилитационного отряда, действующего в ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан, из помещения площадью в 140 кв. метров в новое выделенное помещение площадью 460 кв. метров, что позволило увеличить количество осужденных для единовременного пребывания в реабилитационном процессе с 16 до 45 человек.

Для работы реабилитационного отряда в ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан предоставлены следующие помещения: комнаты для проведения индивидуальных и групповых занятий; кабинет психиатра-нарколога; библиотека; тренажерный зал; производственная мастерская; комнаты для сна. Реабилитационный отряд занимает второй этаж трехэтажного здания: на первом этаже расположена санитарная часть, а на третьем – образовательное учреждение, что позволяет объединить все социальные объекты исправительной колонии в одном здании.

С целью поддержания устойчивой ремиссии, терапевтической среды и налаживания преемственности в новое помещение также были переведены осужденные, ранее прошедшие стационарный курс и проходящие постлечебную программу, но проживающие в других отрядах. Человек, прошедший реабилитационный курс, обладает уникальным опытом и пониманием, через что проходит наркозависимый осужденный, и готов поделиться своими знаниями.

За весь период работы с целью формирования желания у осужденных ФКУ ИК-2 УФСИН России по Республике Татарстан и ФКУ ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан, находящихся вне реабилитационных отрядов, пройти курс

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 103 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

реабилитации проведено более 2700 мотивационно-информационных консультаций. За время реализации программы в реабилитационных отрядах было проведено более 3800 малых психотерапевтических групп, 1341 лекция, 484 тренинга, 7189 индивидуальных консультаций. 405 осужденных прошли программу реабилитации в условиях пенитенциарного учреждения.

Данная практика является уникальной в Российской Федерации. В декабре 2024 года ознакомиться с опытом работы о функционировании реабилитационных отрядов приехали Уполномоченные по правам человека в Республике Коми, Санкт-Петербурга и сотрудники Аппарата Уполномоченного по правам человека в Ярославской области.

Профилактика ВИЧ-инфекции в пенитенциарных учреждениях

При поддержке Уполномоченного в период с января по октябрь 2024 года в исправительных учреждениях Республики Татарстан реализовывался проект «Профилактика ВИЧ-инфекции в пенитенциарных учреждениях Республики Татарстан». Названный проект стал победителем в конкурсе на предоставление грантов Раиса Республики Татарстан по обеспечению государственной поддержки социально ориентированных некоммерческих организаций, участвующих в развитии гражданского общества в 2023 году. Также партнером проекта выступило Татарстанское региональное отделение Российского Красного Креста.

В рамках проекта в исправительных учреждениях проводились анонимные экспресс-тестирования на ВИЧ-инфекцию для всех заинтересованных, образовательные и просветительские мероприятия в формате лекций со специалистами Татарстанского регионального отделения Российского Красного Креста, направленные на расширение знаний осужденных о ВИЧ-инфекции, юридические консультации с участием представителей Аппарата Уполномоченного. По итогам лекций каждый желающий мог озвучить свой вопрос или задать его приватно.

За 10 месяцев 2024 года в рамках просветительских мероприятий исправительные учреждения были посещены 22 раза.

Профилактика ВИЧ-инфекции в исправительных учреждениях - начало на пути к более осведомленному и здоровому обществу.

Реализация института пробации

Одной из важных задач в деятельности Уполномоченного в сфере защиты прав лиц, находящихся в учреждениях пенитенциарной системы, является оказание им содействие в успешном возвращении в общество по окончании отбывания наказания, сокращению рецидивной преступности.

В соответствии с постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 29.07.2019 № 631 «Об организации в Республике Татарстан деятельности по ресоциализации лиц, освобожденных из мест лишения свободы» в целях реинтеграции в общество лиц, отбывших уголовное наказание в виде лишения свободы и (или) подвергшихся иным мерам уголовно-правового характера, реализуется комплекс мер социально-экономического, педагогического, правового характера.

Реализация комплекса мер возложена на межведомственные комиссии по вопросам ресоциализации лиц, освобожденных из мест лишения свободы,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 104 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

созданные в муниципальных районах (городских округах) Республики Татарстан (далее – межведомственная комиссия).

Учитывая поступающие обращения от граждан, освободившихся из мест лишения свободы, об оказании содействия в трудоустройстве, в предоставлении постоянного или временного жилья, получении правовой помощи, получении социальных выплат и иных вопросов, в 2024 году Уполномоченным был проведен мониторинг работы межведомственных комиссий муниципальных районов (городских округов) Республики Татарстан за 2022 – 2024 годы, результатов их деятельности.

В 2022 – 2024 годах согласие на оказание содействия в ресоциализации от лиц, освобожденных из мест лишения свободы, поступали в межведомственные комиссии, созданные в Алькеевском, Камско-Устьинском, Рыбно-Слободском, Тюлячинском муниципальных районах Республики Татарстан.

Центрами занятости населения и отделами социальной защиты лицам, вернувшимся из мест лишения свободы, а также лицам, осужденным без лишения свободы, при их обращении в компетентные органы оказывалась необходимая помощь в поиске подходящей работы и трудоустройстве, получении государственной социальной помощи на основании социального контракта.

В то же время итоги проведённого анализа свидетельствуют о том, что освободившиеся граждане уклоняются от посещения центров занятости.

К примеру, в Тюлячинском районе, за период 2022 – 2023 гг. и I квартал 2024 года в центр занятости населения по Тюлячинскому району было представлено 14 уведомлений из исправительных колоний о предстоящих высвобождениях 14 граждан из мест лишения свободы. Вместе с тем в службу занятости освободившиеся граждане не обращались.

Аналогичная ситуация и в Спасском районе. В течение 2024 года в центр занятости из учреждений исполнения наказания поступило семь сообщений о лицах, отбывающих наказание и прибывающих после освобождения на постоянное место жительства. За содействием в поиске подходящей работы обратился один человек, который был трудоустроен.

Из года в год не регистрируется занятость на зарезервированные рабочие места (профессии), на которые могут быть трудоустроены лица, освобожденные из мест лишения свободы, в соответствии с Законом Республики Татарстан от 24.07.2006 № 60-ЗРТ «О квотировании и резервировании рабочих мест для инвалидов и граждан, особо нуждающихся в социальной защите» и ежегодным постановлением Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан «Об установлении организациям, расположенным на территории Республики Татарстан квоты для трудоустройства инвалидов и количества резервируемых рабочих мест для трудоустройства инвалидов и граждан, особо нуждающихся в социальной защите».

Так, в 2023 году были зарезервированы 44 рабочих места для трудоустройства лиц, освобожденных из мест лишения свободы, однако на указанные места трудоустроены всего девять лиц, в 2024 году было зарезервировано 36 мест, трудоустроены четыре человека.

Лица, освободившиеся из мест лишения свободы, мотивируют отказ от предложенных вакансий на резервируемые отдельные виды работ (профессий) отсутствием необходимого опыта работы, желания работать, неудовлетворительным состоянием здоровья, согласием на временные подработки.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 105 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Отмечается и наличие следующих системных проблем: лица, освобожденные из мест лишения свободы, сталкиваются с большим количеством социальных и психологических проблем, отсутствие возможности решения которых приводит к совершению ими повторных преступлений. Причинами сложившейся ситуации, в первую очередь, являются отсутствие или утрата родственных связей, отсутствие жилья и трудности регистрации по месту жительства, утрата документов, удостоверяющих личность и др.

С 01.01.2024 в соответствии с Федеральным законом от 06.02.2023 № 10-ФЗ «О пробации в Российской Федерации» действует институт исполнительной и пенитенциарной пробации. С 01.01.2025 вступили в законную силу положения в части постпенитенциарной пробации.

В течение 2023 – 2024 годов Управлением ФСИН России по Республике Татарстан велась работа по реализации названного Федерального закона: заключены 242 соглашения о взаимодействии между Управлением ФСИН России по Республике Татарстан и субъектами пробации, организациями различных организационно-правовых форм по вопросам оказания содействия лицам, в отношении которых применяется пробация; проведены рабочие встречи с представителями некоммерческих, религиозных организаций и общественных объединений, социально ориентированных некоммерческих организаций, которыми могут создаваться центры пробации и оказываться содействие лицам, в отношении которых применяется пробация; для оказания содействия указанным организациям направлены обращения в Кабинет Министров Республики Татарстан, Министерство земельных и имущественных отношений Республики Татарстан, Министерство труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, руководителям исполнительных комитетов муниципальных образований г. Казани и г. Набережные Челны; проведена организационная работа с личным составом Управления ФСИН России по Республике Татарстан и подведомственных учреждений.

Уполномоченный активно был подключен к обсуждению организационных вопросов оказания помощи осужденным в рамках Федерального закона от 06.02.2023 № 10-ФЗ «О пробации в Российской Федерации». Также в течение года нами проводилась аналитическая работа по данному направлению.

За 11 месяцев 2024 года в Управление ФСИН России по Республике Татарстан с заявлением о применении исполнительной и пенитенциарной пробации обратились 297 человек, принято решений о целесообразности применения пробации после проведенной оценки нуждаемости в отношении 293 граждан, в отношении трех человек на дату написания доклада проводилась оценка индивидуальной нуждаемости.

Численность лиц, в отношении которых было принято решение о прекращении применения пробации, – 196, из них в отношении 194 человек пробация прекращена ввиду полной реализации мероприятий, предусмотренных индивидуальной программой.

Исключительная роль в осуществлении мероприятий постпенитенциарной пробации отведена центрам пробации. К сожалению, в отчетном году на территории республики пока не созданы такие центры.

Управление ФСИН России по Республике Татарстан заключило соглашения о взаимодействии с шестью организациями, изъявившими желание создать центры пробации на территории Республики Татарстан, с оказанием содействия в организации

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 106 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

деятельности центров пробации в рамках имеющихся полномочий на территории г.г. Казани, Набережные Челны, Нижнекамска, Пестречинского и Апастовского муниципальных районов Республики Татарстан.

Основной проблемой в организации деятельности и открытия Центров пробации является отсутствие финансирования (субсидирования) открытия и функционирования данных организаций или их государственная поддержка.

В целях достижения основной цели пробации – предупреждение повторных преступлений со стороны осужденных и освобожденных от исполнения наказаний, а также их ресоциализация, социальная адаптации и реабилитация, предлагаем Кабинету Министров Республики Татарстан рассмотреть вопрос о предоставления льгот и принятия мер государственной поддержки на уровне Республики Татарстан к созданию и организации деятельности функционирования центров пробации и созданию рабочих мест для трудоустройства освобожденных от отбывания наказания в виде лишения свободы и иных мер уголовно-правового характера.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 107 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 6. ЗАЩИТА ПРАВ ОТДЕЛЬНЫХ КАТЕГОРИЙ ГРАЖДАН

6.1. Защита прав граждан с психическими расстройствами

Защита прав и свобод граждан, страдающих психическими расстройствами, является одним из важных направлений правозащитной деятельности Уполномоченного, включающим в себя целый комплекс вопросов, среди которых оказание качественной медицинской помощи лицам, страдающим психическими расстройствами, защита их материальных и имущественных прав, формирование здорового образа жизни. С 1 сентября 2024 года вступили в силу изменения в Закон Российской Федерации «О психиатрической помощи и гарантиях прав граждан при ее оказании», в котором был закреплен перечень субъектов, осуществляющих защиту прав пациентов психиатрических клиник и прав граждан, находящихся в стационарных организациях социального обслуживания, предназначенных для лиц, страдающих психическими расстройствами, в число которых в том числе отнесены уполномоченные по правам человека в субъектах Российской Федерации.

В законе также уточнено, что пациенты вправе подавать без цензуры жалобы, обращения и заявления в государственные органы и организации, негосударственные организации и получать без цензуры от органов, организаций и лиц почтовые отправления, а также общаться конфиденциально, в том числе встречаться наедине, с родственниками, со своим законным представителем и с представителями государственных органов и организаций, негосударственных организаций. Кроме этого, документом скорректирован порядок признания гражданина временно непригодным вследствие психического расстройства к осуществлению отдельных видов деятельности по результатам обязательного психиатрического освидетельствования, проводимого в соответствии с трудовым законодательством. Согласно поправкок решение о признании гражданина временно непригодным вследствие психического расстройства к осуществлению отдельных видов деятельности принимается в соответствии с перечнем медицинских противопоказаний для осуществления такой деятельности, который установлен Министерством здравоохранения Российской Федерации.

В связи с особенностями течения психических заболеваний граждане, страдающие психическими расстройствами, значительно чаще сталкиваются с нарушениями своих социальных, гражданских и экономических прав. Эти лица имеют серьезные трудности с трудоустройством, самообслуживанием, часто полностью теряют социальные связи, страдают алкогольной и наркотической зависимостью, туберкулезом, ВИЧ-инфекцией и другими социально опасными заболеваниями, склонны к совершению общественно опасных деяний.

Актуальные вопросы охраны здоровья, в том числе психического здоровья граждан, ежегодно поднимаются на правозащитных площадках всероссийского и международного уровней. В частности, эти темы затрагивались в ходе VII Международной научно-практической конференции омбудсменов (17 октября 2023 г.) и на VIII заседании Евразийского Альянса Омбудсменов, где участие принимал Уполномоченный.

В 2024 году Уполномоченным осуществлялась разнообразная деятельность по защите прав лиц с психическими расстройствами — шла работа с обращениями

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 108 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

граждан, проводился анализ соблюдения прав граждан с нарушениями психического здоровья в специализированных стационарных медицинских организациях и в психоневрологических интернатах и мероприятия, имеющие целью повышение гарантий их прав.

Защита прав пациентов, находящихся в медицинских организациях, оказывающих психиатрическую помощь

С целью мониторинга ситуации с соблюдением прав граждан осуществлены выезды в ГАУЗ «Республиканская клиническая психиатрическая больница им. акад. В.М. Бехтерева» (далее - ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ») и учреждения социального обслуживания республики.

По вопросам соблюдения и защиты прав граждан с психическими расстройствами к Уполномоченному за 2024 год поступило более 30 обращений.

В основном в адрес Уполномоченного поступали жалобы, связанные с недобровольной, по мнению заявителей, госпитализацией в психиатрический стационар, неудовлетворительными условиями пребывания, неправомерными действиями медицинского персонала и грубым отношением. В ходе проверок жалобы граждан, как правило, не подтверждались.

Среди поступивших обращений граждан встречались и жалобы на неправомерные действия медицинского персонала, грубое отношение с их стороны.

Так, в адрес Уполномоченного по электронной почте в апреле 2024 года поступило обращение гражданки Н., о несоблюдении медицинским работником ГАУЗ «РКПБ им. В.М. Бехтерева МЗ РТ» - старшей медсестрой норм деонтологии, выразившемся в неуважительном, грубом отношении к лицам, пребывающим в данном медицинском учреждении. В целях всесторонней проверки всех обстоятельств, а также защиты прав и интересов лиц, пребывающих в ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ», Уполномоченный незамедлительно направил письмо в адрес главного врача ГАУЗ «РКПБ им. В.М. Бехтерева МЗ РТ» с просьбой организовать тщательную проверку по данным вопросам с детальным разбором ситуации и при наличии оснований принять меры в пределах компетенции. Руководством медицинского учреждения по нашему обращению была проведена служебная проверка и приняты меры в отношении медицинского работника. В настоящее время трудовой договор с данным медицинским работником расторгнут, трудовые отношения прекращены.

В то же время отметим, что не все доводы заявителей о неэтическом и непрофессиональном поведении подтверждались. К примеру, в Аппарат Уполномоченного поступило обращение гражданки Г. с жалобой на действия заместителя главного врача по медицинской части ГАУЗ «РКПБ им. В.М. Бехтерева МЗ РТ». Данное обращение нами направлено в адрес главного врача ГАУЗ «РКПБ им. В.М. Бехтерева МЗ РТ» с поручением организовать тщательную проверку с детальным разбором ситуации и при наличии оснований принять меры в пределах компетенции. В результате нашего обращения руководство медицинского учреждения провело служебное расследование в отношении заместителя главного врача, по итогам которого доводы заявителя не нашли своего подтверждения.

Были просьбы и о переводе лиц, находящихся в психоневрологическом интернате, в другое учреждение.

По обращению гражданина В., находящегося в ГАУСО «Ново-Чурилинский дом-интернат, предназначенный для граждан, имеющих психические расстройства»,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 109 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

поступившему в мой адрес в марте 2024 года, по вопросу оказания содействия в его переводе из ГАУСО «Ново-Чурилинский дом-интернат, предназначенный для граждан, имеющих психические расстройства» в ГАУСО «Казанский дом-интернат, предназначенный для граждан, имеющих психические расстройства», мною в адрес министра труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан было направлено письмо с просьбой рассмотреть возможность его перевода и размещения.

К сожалению, Министерством труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан осуществить перевод гражданина В. в ГАУСО «Казанский дом-интернат, предназначенный для граждан, имеющих психические расстройства» не представилось возможным в связи с отсутствием в нем свободных койко-мест.

Сложнее решаются вопросы перевода в иное учреждение в отношении граждан, находящихся на принудительном лечении в больницах (стационарах) специализированного типа с интенсивным наблюдением.

Так, через Уполномоченного по правам человека в городе Москве в наш адрес в мае 2024 года поступило обращение гражданина Ф. в интересах своей дочери, находящейся на принудительном лечении в ФКУ «КПБСТИН» МЗ РФ, по вопросу неудовлетворительных условий пребывания в нем и оказания содействия в переводе его дочери в ГБУЗ города Москвы «Психиатрическая клиническая больница № 5 Департамента здравоохранения города Москвы». В обращении заявитель указывал о нахождении в неведении о применяемых медицинскими сотрудниками методах лечения в отношении его дочери, о том что за «любой проступок», его дочь стригут «под мальчика» и помещают в палату с опасными психически больными людьми, убившими своих родственников, детей.

По вышеуказанным фактам, по моему поручению, сотрудник Аппарата Уполномоченного в мае минувшего года осуществил выход в ФКУ «КПБСТИН» МЗ РФ с целью ознакомления с условиями пребывания лиц, страдающих психическими расстройствами, совершивших общественно опасные деяния в состоянии невменяемости и освобожденных от уголовной ответственности по решению суда, а также для проведения беседы с дочерью заявителя.

По итогам посещения ФКУ «КПБСТИН» МЗ РФ и встречи с дочерью заявителя выяснилось, что получаемая лекарственная терапия положительно сказывается на ее состоянии здоровья, она активно взаимодействует со своим лечащим врачом, следует его рекомендациям, жалоб на медицинский персонал, а также условия пребывания в ФКУ «КПБСТИН» МЗ РФ не имеет. Также сотрудником Аппарата Уполномоченного был осуществлен осмотр зданий учреждения, помещений общего пользования, палат, прогулочных двориков, комнат приема пищи на предмет надлежащих условий пребывания и питания пациентов, а также проведена беседа с пациентами.

В части вопроса о переводе дочери в иное учреждение заявителю были даны исчерпывающие разъяснения в соответствии с федеральным законодательством.

Вопросы создания надлежащих условий проживания в медицинских организациях, оказывающих психиатрическую помощь

По итогу мониторинга соблюдения прав граждан с нарушениями психического здоровья в специализированных стационарных медицинских организациях одной из тем, сохраняющих свою актуальность, остается создание надлежащих условий проживания в психиатрических больницах.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 110 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В феврале 2024 года в рамках участия в итоговом медицинском совете ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ» Уполномоченный и сотрудники Аппарата Уполномоченного ознакомились с условиями пребывания лиц, страдающих психическими расстройствами.

В ходе посещения отделений ГАУЗ «Республиканская клиническая психиатрическая больница им. акад. В.М. Бехтерева Министерства здравоохранения Республики Татарстан» нами была отмечена необходимость проведения комплексного капитального ремонта здания учреждения по адресу: г. Казань, ул. Николая Ершова, д. 49.

В то же время отметим, что учреждением принимались меры по организации и проведению текущего ремонта отделений. В 2024 году проведены ремонтные работы в ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ» и его филиалах - частичный ремонт кровли, покраска фасада центрального здания, покраска фасадной части здания дневного стационара ремонт и восстановление отмостки зданий; замена деревянных окон на пластиковые оконные блоки в количестве 59 штук с оштукатуриванием внутренних и внешних откосов; ремонтные работы санузлов и санитарных комнат в мужских отделениях № 3, 5, 9, 11, 12, 18, 20; установлены 10 кондиционеров; облагорожены прогулочные садики; проведены монтаж и модернизация систем автоматической пожарной сигнализации и оповещение людей о пожаре; благоустройство тротуаров и проезжей части, а также зеленой зоны.

Безусловно, большое значение для стабилизации и выздоровления больных людей, находящихся в психиатрических стационарах, имеют достаточные палатные площади, хорошие бытовые условия, наличие своего индивидуального пространства и обеспечение надлежащих условий для соблюдения гигиены.

В рамках выезда нами было обращено внимание на несоблюдение условий приватности в туалетных комнатах (санузлах) 1-го женского отделения для лиц с психическими расстройствами, 2-го женского отделения (в половине, где пребывают острые больные), 8-го женского отделения для лиц с психическими расстройствами, 1-го мужского отделения для лиц с психическими расстройствами, 2-го мужского отделения, 4-го мужского отделения для лиц с психическими расстройствами, 5-го мужского отделения с койками для принудительного лечения, 11-го мужского отделения для лиц с психическими расстройствами, 12-го мужского отделения для принудительного лечения в психиатрическом стационаре общего типа, 20-го мужского отделения для лиц с психическими расстройствами, 18-го отделения, 19-го и 22-го отделений для лиц с психическими расстройствами, утративших социальные связи. В туалетных комнатах при наличии двух-трех унитазов отсутствуют смонтированные перегородки между ними.

Наличие туалетного оборудования, которое отгорожено от остального помещения, для обеспечения приватности отправления санитарно-гигиенических процедур должно являться обязательным элементом для соблюдения комфортных надлежащих условий пребывания пациентов.

Несоблюдение условий приватности нами также было выявлено в детских отделений ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ» при рассмотрении обращения гражданки А., жительницы Пестречинского муниципального района.

По итогам наших выездов в целях разрешения проблемных вопросов и реализации прав пациентов на уважительное и гуманное отношение, исключающее унижение человеческого достоинства, Уполномоченным направлялись

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 111 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

соответствующие письма с конкретными предложениями в адрес главного врача ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ».

Согласно представленной ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ» информации, в туалетных комнатах отделений ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ» установлены разграничительные перегородки.

В адрес Уполномоченного поступали обращения по вопросу строительства новых объектов здравоохранения, направленных на оказание психиатрической помощи детскому населению.

Так, в марте 2024 года в адрес Уполномоченного, в рамках личного приема граждан обратилась гражданка А., жительница Пестречинского муниципального района, по вопросу строительства специализированного детского центра на территории ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ». В ходе приема заявитель сообщил, что по данному вопросу она обращалась в Министерство здравоохранения, из ответа которого следовало, что в 2018 году, согласно перечню поручений Раиса Республики Татарстан, Министерством здравоохранения совместно с Министерством строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан были представлены предложения по строительству специализированного детского центра на территории ГАУЗ «РКПБ им. акад. В.М. Бехтерева МЗ РТ», выполнено техническое задание на строительство трех этажного Детского центра психического здоровья общей площадью 3200 кв.м., источник финансирования которого не был определен.

В связи с высокой социальной значимостью будущего детского центра, а также в целях защиты прав несовершеннолетних детей Уполномоченный обратился в адрес министра здравоохранения о предоставлении в наш адрес информации о реализации поручения Раиса Республики Татарстан по строительству специализированного детского центра.

Согласно информации Министерства здравоохранения, учитывая, что на земельном участке размещен объект культурного наследия республиканского значения «Окружная психиатрическая клиника» (далее – ОКН), возникла необходимость разработки проекта изменения границ территории ОКН, стоимость затрат составила 823,02 тыс. рублей (без НДС). В целях финансирования указанных затрат Министерство здравоохранения обратилось в адрес Раиса Республики Татарстан с просьбой о возможности выделения средств на разработку проекта изменения границ территории ОКН.

В настоящее время средства в размере 823,02 тыс. рублей выделены, и ГУП «Татинвестгражданпроект» ведется работа по разработке проекта изменения границ территории ОКН.

Несомненно, по мнению Уполномоченного, новый объект здравоохранения, направленный на оказание психиатрической помощи детскому населению, позволит обеспечить максимально эффективную медико-реабилитационную помощь.

Работа с обращениями граждан, страдающих от неадекватного поведения соседей, вызванного психическим заболеванием

Также в адрес Уполномоченного поступали обращения граждан, страдающих от неадекватного поведения соседей, зачастую вызванного психическим заболеванием.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 112 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Такое поведение данных граждан, которые заваливают свои жилые помещения мусором, содержат в квартире большое количество собак, не производят уборку квартиры, приводят свои квартиры в антисанитарное состояние, препятствует нормальному проживанию граждан в собственных квартирах, а также создает трудности доступа в квартиры ресурсоснабжающим организациям.

Одним из примеров нарушения прав и законных интересов жильцов многоквартирного дома служит обращение гражданки А., жительницы г. Казани, о нарушении соседом по дому санитарно-эпидемиологических требований. В обращении заявитель указал, что в ее доме проживает одинокий пожилой гражданин Ф., страдающий прогрессирующей деменцией, который создал в своей квартире антисанитарные условия, что существенно ухудшает условия проживания остальных жильцов дома.

В целях защиты прав жителей дома на благоприятные условия проживания, а также в целях защиты прав гражданина Ф. Уполномоченный направил письма в адрес главы администрации Советского района Исполнительного комитета г. Казани с просьбой оказать возможное содействие в разрешении сложившейся ситуации, а также в адрес руководителя Управления Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Республике Татарстан о проведении проверки и принятия мер в рамках его компетенции. Кроме того, в целях оказания разносторонней социально-бытовой помощи гражданину Ф. Уполномоченный в адрес начальника отдела социальной защиты Советского района г. Казани направил письмо с просьбой осуществить выезд по месту жительства гражданина Ф. для выяснения всех обстоятельств дела, а также осуществить необходимую помощь в сфере социального обслуживания.

По итогам совместной работы органа местного самоуправления и отдела социальной защиты был осуществлен выезд по месту проживания гражданина Ф., в результате которого доводы заявителя о психических нарушениях гражданина Ф. нашли свое подтверждение, в связи с чем он был госпитализирован в психиатрическую больницу.

Другой пример – обращение гражданки З., жительницы г. Зеленодольска, о нарушении соседями, проживающими в многоквартирном доме г. Зеленодольска, санитарно-эпидемиологических требований. Из содержания обращения усматривалось, что в квартире по соседству с гражданкой З. проживает семья П., которая злоупотребляет спиртными напитками, ведет асоциальный образ жизни, создала в квартире антисанитарные условия, что стало причиной распространения тараканов и неприятного запаха.

Учитывая доводы заявителя о нарушении прав и законных интересов соседей, Уполномоченный обратился в адрес руководителя Исполнительного комитета Зеленодольского муниципального района Республики Татарстан с просьбой оказать возможное содействие в разрешении сложившейся ситуации, а также в адрес руководителя Управления Федеральной службы по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека по Республике Татарстан.

Согласно полученной нами информации, Исполнительным комитетом Зеленодольского муниципального района в адрес семьи П. направлено предупреждение в соответствии со статьей 287.7 Гражданского кодекса Российской Федерации.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 113 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В целях защиты прав неопределенного круга лиц органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан, уполномоченным участковым полиции Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, управляющим компаниям рекомендуем обратить особое внимание на обращения граждан, страдающих от неадекватного поведения соседей, вызванного психическим заболеванием.

В завершение данного раздела отметим, что основная задача Уполномоченного оказывать помощь конкретным людям в восстановлении прав, оберегать права и свободы граждан от незаконного вмешательства и ограничений со стороны государственных органов и должностных лиц.

6.2. Защита прав молодежи

Сегодня в России количество молодых людей составляет порядка 40 миллионов человек - это почти четверть всего населения страны, а в Татарстане проживают более 1 млн. молодежи в возрасте от 14 до 35 лет.

Молодежь всегда была и остается главным человеческим капиталом страны. Все больше она вовлекается в решение важных государственных задач повышения демографии, развития науки, технологий, сохранения культуры, традиций многонационального народа Татарстана. В то же время молодежь является одной из самых уязвимых перед глобальными вызовами категорий населения. Сегодня важно создать условия, при которых каждый молодой человек сможет реализовать себя в выбранной профессии, станет успешным в карьере, полезным дома для родных и близких, будет чувствовать себя востребованным в обществе.

В 2025 году стартовал новый масштабный национальный проект «Молодежь и дети», который направлен на создание условий для эффективной самореализации молодежи, в том числе на развитие инфраструктуры. В рамках проекта предусмотрены мероприятия для повышения охвата молодежными проектами и программами и информирования молодежи о возможностях, механизмах и путях ее самореализации в России.

Такое внимание к правам молодежи со стороны государства имеет глубокий философский смысл. Обеспечивая права молодого человека сегодня, мы гарантируем право поколений на цивилизованное будущее.

Вопросы обеспечения прав молодежи – приоритет института Уполномоченного. Молодежь, в полной мере разделяя историческую миссию государства, должна быть уверена, что ее права и свободы являются непосредственно действующими и находятся под защитой. Наша задача – укрепить чувство этой защищенности.

Основными направлениями нашей работы по продвижению и защите прав молодого поколения является его правовое просвещение, участие в совершенствовании правового образования, проведение мониторингов, социологических исследований, оказание правовой помощи, развитие компетенций, реализация совместных проектов, обеспечение консолидации усилий активной молодежи на площадке Молодежного совета при Уполномоченном и рассмотрение обращений молодых людей по беспокоящим их вопросам.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 114 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В отчетном году Уполномоченный принял участие в проекте «Люби. Созидай. Вдохновляй», организованном Министерством по делам молодежи Республики Татарстан совместно с платформой «Россия — страна возможностей». В рамках данного проекта были организованы пять смен различной направленности: «Гении вместе: про образование» – профессиональное развитие молодых педагогов вузов и ссузов, «Семейный код: про здоровье» – сохранение, укрепление ментального и физического здоровья молодых семей, «Омтылыш» – карьерная сессия для молодежи с инвалидностью, «Гении вместе: про управление» – проектная деятельность для юных управленцев, «Семейный код: про отношения» – создание гармоничных отношений для молодых пар. Во время встречи с молодежью Уполномоченный делился опытом, рассказывал о правах и обязанностях граждан в современном обществе. Он подчеркнул важность активного участия молодежи в гражданских инициативах и в обсуждении актуальных проблем.

В рамках направления государственной молодежной политики 18 июля 2024 года нами организовано заседание Проектного офиса Центра управления регионом Республики Татарстан, посвященное актуальным проблемам молодой семьи, и пути их решения. В мероприятии приняли участие руководители министерств и ведомств республики, представители общественных организаций, главы муниципальных образований РТ. По итогам заседания утвержден протокол с рекомендациями к профильным министерствам и ведомствам, муниципальным образованиям, направленными на дальнейшее увеличение эффективности реализации молодежной политики в Татарстане. В течение года нами проводился мониторинг исполнения указанных рекомендаций.

Проблемы соблюдения прав молодежи касаются самого широкого спектра вопросов: жилищного обеспечения, доступности и качества образования, оказания медицинской помощи, трудоустройства, самовыражения и самоутверждения, вовлеченности молодежи в управление делами государства, правовой грамотности и других тем.

Оказание мер социальной поддержки

Как показывают результаты проведенного нами совместно с АНО «Диалог Регионы» в Республике Татарстан комплексного исследования в декабре 2023 года, данных полученных по результатам социологического исследования, медиааналитики, одним из актуальных запросов молодежи является оказание мер социальной поддержки.

В настоящее время в Республике Татарстан действует большое количество программ государственной поддержки молодежи. Однако опрос, проведенный АНО «Казанский межрегиональный центр экспертиз», фиксирует низкую информированность молодых людей о предоставляемых мерах поддержки, о них знают около трети респондентов среди студенческой и работающей молодежи.

В связи с этим Министерству по делам молодежи Республики Татарстан совместно с Республиканским агентством по печати и массовым коммуникациям «Татмедиа» рекомендуем продолжить работу по распространению информации о мерах поддержки и мероприятиях для молодых семей.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 115 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Обеспечение жильем молодых семей

В Республике Татарстан реализуется ряд государственных программ и проектов по содействию молодым семьям и молодежи в улучшении жилищных условий.

1. «Молодая семья» – льготная ипотека на условиях социальной ипотеки Государственного жилищного фонда при Раисе Республики Татарстан. В 2024 году 551 молодая семья улучшила свои жилищные условия. За период реализации с 2020 по 2024 год участниками республиканской льготной ипотечной программы стали 4309 молодых семей из 28 муниципальных образований Татарстана, 2825 семей заселились в новые квартиры и улучшили свои жилищные условия.

2. «Молодежный жилищный конкурс» – конкурс социальной ипотеки среди лидеров молодежной политики. Ежегодно в Конкурсе разыгрываются порядка 49 квартир. За все время проведения (с 2012 года) конкурса жилье получили 440 молодых специалистов из 29 городов и районов республики. Победители 2024 года будут определены в январе 2025 года. В июле 2024 г. в жилом комплексе «Салават Купере» г.Казани состоялось вручение сертификатов победителям Конкурса 2023 года. Из 215 заявок победителями стали 49 лидеров молодежной политики из 29 районов и городов республики.

3. «Молодая семья» – безвозмездные субсидии на условиях федерального софинансирования 30-35% от стоимости жилья. В 2024 году 84 молодые семьи из 41 муниципального образования улучшили свои жилищные условия на сумму 132 млн. рублей. За время реализации программы (с 2006 года) субсидия предоставлена 8 205 молодым семьям Республики Татарстан.

В Единый реестр молодых семей от Республики Татарстан по состоянию на 1 января 2025 года по данной программе включены 725 молодых семей.

К сожалению, актуальной проблемой остается большая очередность. На начало 2024 года в очереди находилось более 3000 семей.

Отдельное внимание уделяется улучшению жилищных условий граждан, проживающих в сельской местности. В рамках Государственной программы Российской Федерации «Комплексное развитие сельских территорий», утвержденной постановлением Правительства Российской Федерации от 31.05.2019 № 696, предусмотрено предоставление социальной выплаты на строительство или приобретение жилья, а также на завершение ранее начатого строительства жилого дома в сельской местности. Так, в рамках указанной программы в 2024 году введено 9,4 тыс.кв. метров жилья на селе для 128 семей.

По программе «Сельская ипотека» в 2024 году выдано 773 ипотечных кредита на сумму 3,9 млрд. рублей.

В течение года нами проводилась разъяснительная работа по правовому консультированию молодых людей о порядке постановки на учет в улучшении жилищных условий по реализуемым программам.

В деятельности Уполномоченного пристальное внимание уделялось защите жилищных прав лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей. В обращениях заявители выражали несогласие с решением уполномоченного органа об отказе во включении в список детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, подлежащих обеспечению жилыми помещениями (далее – список), просили оказать содействие в обеспечении их жилым помещением.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 116 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Так, например, в рамках личного приема граждан в адрес Уполномоченного обратился гражданин Ш., выпускник ГБУ «Елабужский детский дом», который просил оказать помощь в обеспечении его жилым помещением. Уполномоченным был направлен запрос в Министерство образования. В ответ на наше письмо было сообщено, что заявитель включен в список, но с заявлением об обеспечении жильем он не обращался. Нами также обращено внимание на то, что при обращении в уполномоченный орган ему не было сообщено о необходимости подачи заявления. После вмешательства Уполномоченного заявитель был обеспечен жильем в истекшем году.

Развитие социальных объектов и общественных пространств

В отчетном году в адрес Уполномоченного поступали обращения от активной молодежи о необходимости развития объектов социальной и досуговой инфраструктуры, зоны отдыха и общественных пространств на территории жилого комплекса «Царево» Пестречинского муниципального района, с. Эстачи, с. Пановка, с.Пермяки, с. Инеш Высокогорского муниципального района.

Так, в ходе беседы гражданка М. отметила необходимость развития культурно-досуговых центров в жилом комплексе «Царево» для молодежи. В новом жилом комплексе, несмотря на большое количество проживающих, отсутствовала инфраструктура для развития молодежной политики. В рамках рассмотрения обращения Уполномоченным направлены запросы в адрес министра по делам молодежи Республики Татарстан и главы Пестречинского муниципального района Республики Татарстан о предоставлении информации о перспективах строительства социальной инфраструктуры на территории указанного жилого комплекса и организации работы с молодежью. В условиях отсутствия объектов инфраструктуры Уполномоченным рекомендовано организовать досуговую деятельность молодежи и подростков в здании образовательной организации, во время внеучебной деятельности и (или) в выходные дни, а также на дворовых территориях.

Министерством по делам молодежи Республики Татарстан было сообщено, что в целях недопущения повторных случаев застройки жилых комплексов без объектов инфраструктуры молодежной политики состоялась рабочая встреча с Институтом пространственного планирования Республики Татарстан. По итогам встречи была организована работа по учету при планировании строительства многоквартирных жилых домов, кварталов, жилых комплексов строительство объектов социального назначения для молодежи и подростков: молодежных центров, подростковых клубов, центров психологической поддержки.

Кроме того, согласно данным, предоставленным администрацией Шигалеевского сельского поселения Пестречинского района Республики Татарстан, на территории ЖК «Царево» началось строительство второй очереди жилого квартала «Царево-2», в котором предусмотрены нежилые помещения, подходящие под размещение учреждений молодежной политики. Сдача комплекса, согласно информации от застройщика, запланирована на III–IV кварталы 2025 года.

Поступали обращения от молодых родителей о необходимости строительства образовательных организаций в Сокуровском сельском поселении.

Интенсивный рост жилья, а также увеличение доли населения, нуждающегося в общем образовании по основным образовательным программам общего образования,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 117 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

требует принятия мер по строительству новых образовательных организаций в указанном населенном пункте.

По данному вопросу Уполномоченный неоднократно обращался к главе Лаишевского сельского поселения и прокурору Лаишевского района.

В целях решения вопроса обеспечения жителей села Сокуры образовательными учреждениями в 2024 было запланировано строительство школы на 1224 места. Был выделен земельный участок под строительство образовательных организаций. На стадии их проектирования выявилось отсутствие централизованной канализации на земельных участках, выбранных под строительство Лаишевским муниципальным районом.

В связи с невозможностью ввода в эксплуатацию образовательных организаций без централизованного водоотведения сроки строительства объектов были перенесены. Исполнительным комитетом Лаишевского муниципального района прорабатывается вопрос проектирования и возможного строительства биологических очистных сооружений и систем водоотведения в селе Сокуры.

Уполномоченный выражает надежду что в 2025 году данный вопрос найдет свое положительное решение и будут приняты меры по строительству образовательной организации.

Вопросы трудоустройства молодежи

Уполномоченным уделяется значительное внимание вопросам обеспечения гарантий в сфере труда и занятости молодежи. В выступлениях, в докладах за предыдущие годы Уполномоченным неоднократно затрагивалась проблема трудоустройства молодых людей, окончивших образовательные организации среднего профессионального и высшего образования.

В течение года Уполномоченным осуществлялась мониторинговая деятельность по вопросам трудоустройства молодежи, по итогам которой нами отмечены основные проблемные вопросы трудоустройства молодежи: ограниченное количество возможностей для совмещения молодежью обучения и работы, что обусловливает сравнительно невысокий уровень молодежной занятости в возрастной группе 20-24 года; вовлечение молодежи в возрасте от 15 до 24 лет в отношения в сфере труда без надлежащего оформления; низкая конкурентоспособность квалифицированного труда; отсутствие опыта работы.

Президент Российской Федерации В.В. Путин в рамках послания Федеральному Собранию 29 февраля 2024 года обратил внимание на нехватку кадров в стране и объявил о запуске нового национального проекта «Кадры». Глава государства отметил, что в систему профобразования необходимо внедрять такие подходы, чтобы молодые люди были максимально готовы к началу трудовой карьеры. Чтобы у них было больше возможностей реализовать себя и в разных отраслях, и в разных регионах нашей страны.

Это очень важно, поскольку именно выпускникам достаточно сложно сегодня найти работу.

В 2024 году в целях создания условий для реализации профессионального, трудового и предпринимательского потенциала молодежи в условиях трансформационных процессов на рынке труда в Республике Татарстан была утверждена программа содействия занятости молодежи (Постановление Кабинета

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 118 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Министров Республики Татарстан от 08.07.2024 № 532). В рамках указанной программы планируется повысить вовлеченность молодежи в занятость, снизить уровень безработицы среди молодежи, повысить уровень трудоустройства выпускников образовательных организаций и снизить риски незанятости молодежи из социально уязвимых групп населения.

Создание благоприятных условий для трудоустройства молодежи является общим приоритетом, который требует комплексного подхода и участия всех заинтересованных сторон.

Защита прав призывников

Активная работа нами также проводится по защите прав граждан, призванных на срочную военную службу. Ежегодно нами издается и вручается каждому призывнику «Справочник призывника», в котором разъясняются правовые и социальные гарантии призывников, раскрываются основные понятия, содержатся контактные данные правозащитных организаций, военной прокуратуры, военных комиссариатов.

С целью предупреждения нарушения прав призывников Уполномоченный принимает участие в заседаниях призывной комиссии Республики Татарстан. В соответствии с Указом Раиса Республики Татарстан от 03.01.2025 4-СС «О внесении изменений в состав и резервный состав призывных комиссий в муниципальных районах и городских округах Республики Татарстан» общественные помощники Уполномоченного также включены в составы призывных комиссий муниципальных районов и городских округов. В прошедшем году Уполномоченным и общественными помощниками принято участие в более чем 30 заседаниях призывных комиссий.

Дважды в год в рамках весенней и осенней призывных кампаний проводятся Дни правовой помощи для призывников и их родителей Уполномоченным совместно с Военным комиссариатом Республики Татарстан на базе Республиканского спортивно-патриотического центра «Патриот». Содействие в решении проблем, с которыми призывники могут столкнуться во время службы, является одной из основополагающих задач Аппарата Уполномоченного. Наша главная цель – сформировать правильное понимание прав и обязанностей призывника и исключить любые нарушения прав молодых людей при призыве. Уполномоченный в своем выступлении всегда обращает внимание присутствующих на некоторые этапы, связанные с призывом: получение повестки, медицинское освидетельствование, рассказывает об основаниях предоставления отсрочки от призыва во время обучения в образовательных организациях, возможностях обжалования решений призывной комиссии.

Продолжается практика сопровождения и посещения войсковых частей Уполномоченным, сотрудниками Аппарата и общественными помощниками Уполномоченного, расположенных по всей Российской Федерации от Калининграда до Дальнего Востока.

Так, например, общественным помощником Уполномоченного в Высокогорском муниципальном районе 5 декабря 2024 года было принято участие в сопровождении воинского эшелона до Республики Крым, города Севастополь и Симферополь.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 119 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

По прибытию эшелона в войсковую часть призывнику М. из Бугульминского район было сообщено о смерти матери, о чем незамедлительно был поставлен в известность Уполномоченный. Нами совместно с главой Бугульминского муниципального района Республики Татарстан была организована обратная дорога призывника домой для возможности его присутствия на похоронах матери. Нами также оказано содействие в возвращении его в войсковую часть.

В 2024 году нами были посещены 30 войсковых частей в Амурской, Самарской, Челябинской областях, Республиках Дагестан, Бурятия, Крым, Хабаровском, Забайкальском, Ставропольском, Приморском краях, городе федерального значения Севастополь. Во время посещения знакомились с бытом военнослужащих по призыву, проводили встречи с ними и командованием части и военными прокурорами округов, а также проводили анкетирование, разработанное совместно с Научно-исследовательским (социологическим) центром Вооруженных Сил Российской Федерации и нацеленное на курсантов военно-учебных заведений, солдат (матросов), сержантов (старшин), проходящих военную службу по призыву и по контракту, которое показывает уровень взаимоотношений в воинском коллективе и морально-психологический климат подразделения.

В текущем году несколько увеличилось количество обращений в адрес Уполномоченного на отказ в замене военной службы альтернативной гражданской. Проверки, проводимые по нашей просьбе военными комиссариатами и органами прокуратуры, не подтверждали нарушений прав заявителей.

В заключение следует отметить, что реализация государственной молодежной политики должна обеспечить защиту прав и законных интересов молодых граждан, создание условий для решения их социальных, материальных и жилищных проблем, организацию их обучения, обеспечение занятости и отдыха, формирование здорового образа жизни, а также поддержку молодой семьи, талантливой молодежи, молодежных и детских общественных объединений, содействие духовному и физическому развитию детей и молодежи, воспитание гражданственности и патриотизма.

6.3. Защита прав иностранных граждан в сфере миграции

В соответствии с Концепцией государственной миграционной политики Российской Федерации на 2019–2025 годы, утвержденной Указом Президента РФ от 31 октября 2018 года № 622, целью миграционной политики является создание миграционной ситуации, которая способствует решению задач в сфере социально-экономического, пространственного и демографического развития страны, повышения качества жизни ее населения, обеспечения безопасности государства, защиты национального рынка труда, поддержания межнационального и межрелигиозного мира и согласия в российском обществе.

Федеральное законодательство в сфере миграции постоянно совершенствуется. Значимые изменения в законодательстве были приняты в конце 2023 года. Так, Федеральным законом от 25 декабря 2023 года №649-ФЗ была предусмотрена возможность применения мер ответственности, альтернативных выдворению иностранцев за пределы территории Российской Федерации. Указом

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 120 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Президента Российской Федерации от 22 ноября 2023 года № 872 введен институт репатриации в рамках Государственной программы по оказанию содействия добровольному переселению в Россию соотечественников. Также был упрощен порядок приема в гражданство Российской Федерации постоянно проживающих в России (независимо от срока постоянного проживания) граждан Беларуси, Казахстана, Молдавии.

По предложению Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации в Федеральный закон от 25 декабря 2023 года № 649-ФЗ была введена новая статья, устанавливающая порядок помещения иностранных граждан и лиц без гражданства, подлежащих административному выдворению за пределы территории Российской Федерации, в специальные учреждения и сроки их содержания в этих учреждениях.

Уполномоченный, как и в предыдущие годы, уделяет особое внимание вопросам соблюдения прав иностранных граждан и лиц без гражданства, которые в силу обстоятельств прибыли в нашу республику и в рамках действующего миграционного законодательства легализуют свое положение на территории Российской Федерации.

Согласно сведениям Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, за 11 месяцев 2024 года принято 416 188 уведомлений о постановке на миграционный учет иностранных граждан и лиц без гражданства, из них по месту пребывания – 404 988 уведомлений, первично – 303 185, в порядке продления –101 803.

По состоянию на 1 декабря 2024 года на территории Республики Татарстан фактически пребывали 77 939 иностранных граждан, имеющих действующий миграционный учет по месту пребывания, 21 317 иностранных граждан проживали на основании разрешения на временное проживание и вида на жительство.

Наше участие в обеспечении прав граждан в вопросах приобретения гражданства и реализации миграционных прав иностранных граждан осуществлялось по всем основным направлениям правозащитной деятельности – путем рассмотрения обращений и восстановления прав, осуществления правового просвещения, в ходе международного сотрудничества и с использованием инструментов, представленных законом.

Этот год был отличен тесным взаимодействием с представителями Узбекистана. Так, 14 июня 2024 года, в стенах Аппарата ***Уполномоченного*** состоялась встреча омбудсмена Татарстана с заместителем министра иностранных дел Республики Узбекистан. Основными темами обсуждения были опыт участия Уполномоченного в качестве международного наблюдателя на выборах Президента Узбекистана, встречи с иностранными студентами в рамках Дней правовой помощи, а также долголетнее и эффективное взаимодействие с Уполномоченным по правам человека в Узбекистане.

18 ноября 2024 года Уполномоченный принял участие в заседании Совета при Раисе Республики Татарстан по межнациональным и межконфессиональным отношениям, на котором был рассмотрен широкий круг вопросов, касающихся состояния межнациональных и межконфессиональных отношений в Республике Татарстан. В результате были разработаны поручения и рекомендации, совершенствующие координацию органов власти в сфере социально-культурной адаптации иностранных граждан (мигрантов).

Экспертным советом при Уполномоченном на заседании, посвященном вопросам соблюдения прав человека в местах принудительного содержания и

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 121 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

временного пребывания, были рассмотрены обозначенные поручения, рекомендации и единогласно поддержаны.

В целях обеспечения контролируемости текущей миграционной ситуации на территории республики между Ассамблеей народов Татарстана, министерствами и ведомствами республики заключено Соглашение о взаимодействии в области миграционной политики и достигнута договоренность о проведении межведомственных «круглых столов» в расширенном составе в Доме Дружбы народов Татарстана. Ежеквартально Уполномоченный и сотрудники Аппарата Уполномоченного принимали активное участие в работе «круглого стола», в ходе которого обсуждались текущие миграционные процессы в Республике Татарстан, актуальные изменения норм законодательств Российской Федерации в сфере миграционной политики, а также вопросы выдворения иностранных граждан за пределы Российской Федерации.

В течение года сотрудниками Аппарата Уполномоченного, общественными помощниками Уполномоченного оказывалась правовая консультация гражданам по вопросам приобретения гражданства Российской Федерации, ограничения на въезд и выезд иностранных граждан, легализации на территории Российской Федерации, получения разрешения на временное проживание и вид на жительство и др.

В 2024 году в Аппарат Уполномоченного поступили более 40 письменных обращений и телефонных звонков от иностранных граждан, лиц без гражданства, и их родственников.

Возникающие проблемные вопросы решались нами непосредственно во взаимодействии с Министерством внутренних дел по Республике Татарстан, Главным управлением Федеральной службы судебных приставов по Республике Татарстан (далее – ГУФССП по РТ) и консульскими учреждениями, расположенными на территории республики.

Анализ устных и письменных обращений, поступающих от иностранных граждан и лиц без гражданства, свидетельствует, что часто встречающимся вопросом является обоснованность длительного (свыше трех месяцев) нахождение в Центре временного содержания иностранных граждан Управления МВД России по городу Набережные Челны (далее – ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны).

К примеру, в феврале 2024 года в адрес Уполномоченного поступило обращение заявителя К., содержащегося в ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны, с жалобой на длительное неисполнение судебным приставом-исполнителем исполнительного документа о выдворении его за пределы Российской Федерации. В целях выяснения всех обстоятельств Уполномоченный обратился в адрес руководителя ГУФССП по РТ, а также запланировал выезд сотрудника Аппарата Уполномоченного в ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны.

Согласно представленной информации ГУФССП по РТ, в отношении заявителя МВД по Республике Татарстан вынесло заключение об установлении личности, в связи с чем судебный пристав-исполнитель Кировского РОСП г. Казани обратился в Вахитовский районный суд г. Казани с заявлением о прекращении исполнительного производства №103365/23/16004-ИП о принудительном выдворении за пределы Российской Федерации. Заявление судебного пристава-исполнителя было удовлетворено.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 122 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В марте 2024 года сотрудниками Аппарата Уполномоченного было осуществлено посещение ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны.

В ходе ознакомления с условиями содержания иностранных граждан и лиц без гражданства на дату посещения была представлена информация о нахождении в учреждении свыше 90 суток 29 человек. Три человека содержались в ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны около года.

По итогам посещения Уполномоченный обратился в адрес главного судебного пристава ГУФССП по РТ с просьбой предоставить информацию о принятых мерах по исполнению требований о принудительном выдворении.

В ответном письме руководителем ГУФССП по РТ сообщалось, что пять иностранных граждан и лиц без гражданства были выдворены за пределы Российской Федерации, в отношении одного гражданина исполнительное производство было прекращено (информация о данном лице изложена выше). В отношении 23 граждан судебный пристав-исполнитель ходатайствовал о продлении срока их содержания в ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны.

Помещение иностранных граждан в центр временного содержания иностранных граждан является мерой обеспечения своевременного исполнения требований о принудительном выдворении за пределы Российской Федерации. Вместе с тем максимально возможный срок содержания иностранных граждан и лиц без гражданства в центре временного содержания иностранных граждан, разумное количество обращений уполномоченных органов с ходатайствами о продлении срока содержания законодательством не установлены.

Также из опыта общения с лицами, содержащимися в ЦВСИГ Управления МВД России по г. Набережные Челны, усматривается их недостаточная информированность о праве обратиться в суд по истечении одного месяца со дня вступления в законную силу постановления о назначении принудительного выдворения с ходатайством о проверке законности и обоснованности дальнейшего содержания в специальном учреждении при условии, что не имеется фактическая возможность их выдворения за пределы Российской Федерации, закрепленная частью 17 статьи 27.19.1 КоАП РФ.

Традиционным по характеру были обращения по вопросам легализации на территории Российской Федерации – признания недействительным паспорта гражданина Российской Федерации, необоснованного изъятия паспорта, ускорения оформления паспорта, предоставления временного убежища, получения документов, удостоверяющих личность.

Нами проводилась активная разъяснительная работа, координировались действия заявителей по оформлению и подаче заявлений, документов, необходимых для приобретения гражданства Российской Федерации и (или) восстановления документов.

На личный прием Уполномоченного обратилась Ш., уроженка Кыргызской Республики, с просьбой оказать содействие в документировании ее временным удостоверением личности лица без гражданства в Российской Федерации. На территории Российской Федерации она находилась с 1998 года, в республику переехала в 1999 году. Документа, удостоверяющего личность, она не имела из-за его утери, гражданства Российской Федерации после въезда не приобретала.

В 2020 году Ш. была установлена ее личность как лица без гражданства без определения гражданской принадлежности. Заявитель Ш. была вынуждена с 2020 года

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 123 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

посещать Управление по вопросам миграции МВД по Республике Татарстан и отдел по вопросам миграции отдела полиции №12 «Гвардейский» УМВД России по г. Казани для урегулирования своего правового статуса, так как имеющихся сведений было недостаточно для подтверждения у нее отсутствия гражданства иностранного государства.

В целях защиты прав заявителя Уполномоченный обратился в адрес Министра внутренних дел по Республике Татарстан с просьбой оказать содействие в скорейшем документировании Ш. временным удостоверением личности лица без гражданства в Российской Федерации. По итогам рассмотрения обращения Ш. была документирована временным удостоверением личности лица без гражданства в Российской Федерации.

Плодотворную работу по защите прав и законных интересов иностранных граждан и лиц без гражданства осуществляет общественный помощник Уполномоченного Г.Г. Балафендиева, путем подготовки обращений в компетентные государственные и судебные органы для восстановления нарушенных прав, проведения правового просвещения и правовых консультаций, в полном объеме используя инструменты, предлагаемые действующим законодательством.

В отчетном году общественным помощником проведено более 700 консультаций лиц, ищущих убежище на территории Российской Федерации, лиц без гражданства и иностранных граждан.

В 2024 году общественный помощник Уполномоченного обратился в судебные органы 60 раз, из них начато 32 судебных дела, окончено 24 дела, 9 дел находятся в производстве. По результатам обжалования в апелляционной инстанции получено четыре положительных решения.

Немаловажен факт того, что иностранные граждане и лица без гражданства создают семьи с гражданами Российской Федерации. Назначение наказания в виде административного выдворения за пределы Российской Федерации является фактором, влияющим на благополучие семьи.

Так, к общественному помощнику Уполномоченного обратился гражданин Азербайджанской Республики А.Э.К.о., чья супруга и трое несовершеннолетних детей являются гражданами Российской Федерации. Ввиду его выдворения в Азербайджанскую Республику в 2023 году дети остались без отцовского внимания, супруга вынужденно отказаласьот получения высшего образования для того, чтобы трудоустроиться и нести расходы по содержанию детей. По данному делу Верховным Судом Российской Федерации принято решение об отмене решения первой инстанциии о возвращении дела на новое рассмотрение в Верховный Суд Республики Татарстан.

В отчетном году в адрес Уполномоченного поступали обращения по вопросам осуществления трудовой деятельности иностранными гражданами. По состоянию на 30 января 2025 года разрешение на работу имеют 1 322 гражданина, патентов - 31 855, что на 12% больше прошлогоднего показателя, более 10 тысяч граждан ЕАЭС (Республики Армения, Казахстан, Беларусь, Кыргызская Республика) осуществляют трудовую деятельность на основании договоров.

С 7 января прошлого года для иностранных граждан, получивших патент, введена обязанность в течение 2 месяцев со дня получения указанного документа направлять уведомление об осуществлении трудовой деятельности в территориальный

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 124 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

отдел внутренних дел. В случае несоблюдения данного требования, органами внутренних дел принимаются меры к аннулированию разрешительных документов.

В то же время, согласно информации Министерства внутренних дел по Республике Татарстан, в 2024 году свыше 2 005 патентов аннулировано, в том числе за неподачу уведомлений об осуществлении трудовой деятельности – 1 045. На работодателей составлено 1 511 протоколов (ч. 3 ст. 18.15 КоАП РФ) за несвоевременное уведомление о заключении договорных отношений с иностранными работниками.

На территории республики выявлено 1 001 незаконного осуществления трудовой деятельности иностранными гражданами (статья 18.10 КоАП РФ).

В связи с чем в отношении работодателей принято 1 028 решений о привлечении к административной ответственности (ч. 1 ст. 18.15 КоАП РФ).

Учитывая вышеизложенное, главам муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан рекомендуем на постоянной основе принимать меры по привлечению работодателей, использующих труд иностранных граждан, и представителей национально-культурных объединений Ассамблеи народов Татарстана для проведения разъяснительной работы по соблюдению требований миграционного законодательства, норм поведения в обществе и других мероприятий по адаптации мигрантов, а также способствовать созданию в местах работы иностранных граждан и профильных миграционных учреждений информационных стендов с указанием номеров телефонов, адресов, ссылок и QR-кодов, куда можно обратиться в случае необходимости и получить информацию, ответы на интересующие вопросы.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 125 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ГЛАВА 7. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УПОЛНОМОЧЕННОГО ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН ПО СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА И ПРАВОВОМУ ПРОСВЕЩЕНИЮ

7.1. Совершенствование законодательства о правах и свободах человека и гражданина

Законодательство в сфере прав человека постоянно развивается. В нём устраняются пробелы правового регулирования, совершенствуются правовые нормы для достижения основной цели – обеспечения достойной жизни личности и достижения высокого уровня защиты прав и свобод граждан.

В рамках своей компетенции, в том числе в ходе работы над обращениями граждан, Уполномоченным на системной основе проводится мониторинг положений региональных и федеральных нормативных правовых актов на предмет необходимости их совершенствования в целях расширения возможностей при реализации прав и свобод граждан в различных сферах общественных отношений, повышения эффективности их защиты.

Одной из форм участия Уполномоченного в законотворческом процессе является участие в заседаниях комитетов Государственного Совета Республики Татарстан. В 2024 году Уполномоченный и сотрудники Аппарата Уполномоченного приняли участие на 16 заседаниях Комитета Государственного Совета Республики Татарстан по законности и правопорядку, на которых рассмотрен 71 вопрос, 7 заседаниях Комитета Государственного Совета Республики Татарстан по социальной политике, на которых рассмотрено 18 вопросов, и на 12 заседаниях Комитета по образованию, культуре, науке и национальным вопросам.

Важно также отметить, что сотрудники Аппарата входят в состав экспертных советов при Комитете Государственного Совета Республики Татарстан по законности и правопорядку, при Комитете Государственного Совета Республики Татарстан по социальной политике. Учитывая актуальность и значимость вопроса защиты прав граждан на благоприятную окружающую среду, в 2024 году сотрудник Аппарата Уполномоченного включен в состав Экспертного совета при Комитете Государственного Совета по экологии, природопользованию, агропромышленной и продовольственной политике. Работа сотрудников Аппарата Уполномоченного в составе экспертных советов позволяет осуществлять анализ законопроектов с позиции обеспечения прав и свобод человека и гражданина до их внесения и рассмотрения депутатами Государственного Совета Республики Татарстан.

Эффективной формой участия Уполномоченного в нормотворчестве является подготовка заключений и отзывов на законопроекты.

В 2024 году Уполномоченным подготовлены четыре заключения на проекты федеральных законов «О внесении изменений в статьи 15 и 16 Федерального закона «О бесплатной юридической помощи в Российской Федерации», «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации», «О внесении изменений в часть первую Гражданского кодекса Российской Федерации» и «О внесении изменений в Уголовный кодекс Российской Федерации».

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 126 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Также Уполномоченным направлено три заключения на проекты законов Республики Татарстан «О внесении изменений в статью 2.1. Закона Республики Татарстан «О градостроительной деятельности в Республике Татарстан» и статью 10.1. Закона Республики Татарстан «Об обеспечении защиты жилищных прав граждан», «О внесении изменений в Закон Республики Татарстан «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» и «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Республики Татарстан».

Уполномоченный в рамках правоприменительной деятельности тесно взаимодействует с Конституционным Советом Республики Татарстан. В январе 2024 года Уполномоченным и председателем Конституционного Совета Республики Татарстан заключено соглашение о взаимодействии.

В отчетном году Уполномоченным подготовлено четыре отзыва (заключения) по обращениям граждан о проверке конституционности отдельных положений пункта 1.1 Положения о порядке оказания государственной социальной помощи, в том числе на основании социального контракта в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 02.09.2014 № 635; пункта 2 постановления Исполнительного комитета муниципального образования г. Казани от 20 января 2023 года № 122 «О чествовании супружеских пар, проживающих в г. Казани, отмечающих золотую, бриллиантовую и коронную свадьбу»; пункта 4 статьи 9 Земельного кодекса Республики Татарстан и постановления Исполнительного комитета муниципального образования города Казани от 18 апреля 2014 года № 2096 «О порядке создания и использования, в том числе на платной основе, парковок (парковочных мест) в городе Казани».

В то же время обращения граждан остаются основным источником информации, благодаря которым Уполномоченный может выявить актуальные проблемы в регулировании прав и свобод граждан. В прошедшем году на основе анализа поступающих обращений Уполномоченным в адрес Кабинета Министров Республики Татарстан были направлены предложения о необходимости внесения изменений и дополнений в региональные нормативные правовые акты.

Так, в адрес Уполномоченного поступило обращение директора МАНО «Мы вместе-Без бергэ» об инициировании разработки и принятия нормативных правовых актов Республики Татарстан для льготного обеспечения пациентов, страдающих онкологическими заболеваниями, специализированными продуктами лечебного питания и бесплатного обеспечения женщин, перенесших мастоэктомию без реконструктивного этапа и не имеющих инвалидность, экзопротезами молочных желез и специальным бельем, позволяющим правильно фиксировать экзопротез.

В своем обращении директор МАНО «Мы вместе-Без бергэ» подчеркнул рост заболеваемости злокачественными новообразованиями в области головы, шеи, пищевода и желудка среди населения республики, отметив важность нутритивного питания для лечения онкологических пациентов. Заявителем было отмечено, что в Республике Татарстан нутритивным питанием бесплатно обеспечиваются граждане только в условиях стационаров после оперативного вмешательства.

Нормативными правовыми актами республики обеспечение в амбулаторных (домашних) условиях специализированным лечебным питанием и экзопротезами молочных желез и специальным бельем без установления группы инвалидности не предусмотрено.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 127 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Аппаратом Уполномоченного был проведен мониторинг законодательного регулирования данного вопроса в иных субъектах Российской Федерации и собрана информация от профильных ведомств республики, по итогам которой отмечено, что в ряде регионов уже реализованы вышеуказанные меры поддержки отдельных категорий граждан.

Учитывая важность и социальную значимость данных вопросов, Уполномоченный обратился в адрес Кабинета Министров Республики Татарстан для рассмотрения вопроса о предоставлении отдельным категориям граждан, страдающим злокачественными новообразованиями головы, шеи, пищевода и желудка в возрасте старше 18 лет и состоящим на диспансерном учете в медицинских организациях, дополнительной меры социальной поддержки в виде обеспечения питательными смесями для энтерального питания, препаратами для проведения парентерального питания в домашних условиях; а также бесплатного обеспечения женщин, перенесших мастоэктомию без реконструктивного этапа и не имеющих инвалидность, экзопротезами молочных желез и специальным бельем, позволяющим правильно фиксировать экзопротез, обеспечивая его комфортное ношение, без учета среднедушевого дохода семьи.

Предложение Уполномоченного было поддержано. Учитывая, что вопросы требуют совместного системного решения на федеральном уровне во взаимодействии с федеральными органами власти в сферах здравоохранения, сельского хозяйства и продовольствия, промышленности и торговли, принято решение о более тщательном их исследовании в последующем.

В отчетном году в адрес Уполномоченного поступали обращения от лиц, сопровождающих детей-инвалидов, о предоставлении им права пользоваться льготным проездным билетом в общественном транспорте в отсутствии сопровождаемого. Актуальным для них являлся вопрос пользования проездным билетом при сопровождении ребенка-инвалида в образовательную организацию и (или) организацию дополнительного образования.

Возвращаясь из школы и приезжая в учреждение обратно за ребенком, родители теряют права пользования проездным билетом в связи с фактическим отсутствием ребенка. В этом случае они должны оплачивать проезд отдельно по установленному тарифу, хотя цели их поездки связаны исключительно с интересами ребенка.

Принимая во внимание указанное обстоятельство, Уполномоченным в адрес Правительства Республики Татарстан направлено предложение о внесении изменений в постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 07.04.2005 № 161 в части включения родителей детей-инвалидов в перечень категорий, имеющих право на получение единого месячного социального проездного билета на самостоятельные поездки без сопровождения ребенка-инвалида.

В ответ на наше обращение Кабинетом Министров Республики Татарстан сообщалось о необходимости дополнительного финансового решения данного вопроса. Уполномоченный выражает надежду, что данный вопрос найдет положительное решение в текущем году.

Предметом законотворческой деятельности Уполномоченного были разные сферы государственных гарантий прав и свобод человека и гражданина.

При осуществлении правозащитной деятельности в интересах детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, и лиц из их числа Уполномоченным в

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 128 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2024 году особое внимание было обращено вопросам постинтернатного сопровождения.

После выпуска из детского дома дети поступают в образовательные организации среднего профессионального образования или высшего образования, где образовательными организациями организован контроль за выпускниками детских домов. Но в то же время каждая образовательная организация использует свои формы и методы работы, и единство в методических подходах к организации данной работы нет.

В республике постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 21.03.2017 № 169 утверждено Положение о сопровождении лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, проживающих в специализированном жилищном фонде. В соответствии с указанным документом основная работа по постинтернатному сопровождению лиц из числа детей-сирот начинается с момента заключения договора найма жилого помещения. Однако данный нормативный правовой акт не содержит перечень субъектов постинтернатного сопровождения, их компетенцию и порядок межведомственного взаимодействия (в том числе информационного), перечень предоставляемых выпускникам государственных и муниципальных услуг; формы и методы работы по социальной адаптации и постинтернатному сопровождению лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с момента совершеннолетия и (или) выпуска из организаций для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей и (или) с совершеннолетия.

Учитывая изложенное, Уполномоченным направлено предложение в адрес Кабинета Министров Республики Татарстан о совершенствовании нормативного правового акта, регулирующего отношения по организации и осуществлению в Республике Татарстан постинтернатного сопровождения, в отношении выпускников организаций для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей.

Несовершенство правового реагирования было выявлено и при анализе работы муниципальных комиссий по делам несовершеннолетних, что приводит к несвоевременному рассмотрению муниципальными комиссиями материалов по постановлениям об отказе в возбуждении уголовного дела в отношении несовершеннолетних.

В соответствии со статьей 26 Федерального закона от 24.06.1999 № 120-ФЗ «Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних» поступившие материалы Комиссия рассматривает в течение 10 суток и разрешает вопрос о возможности применения к несовершеннолетним мер воздействия или возбуждения перед судом ходатайства о помещении этих несовершеннолетних в спецучреждения закрытого типа.

В то же время, пунктом 3.5 Положения о муниципальных комиссиях, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 24 сентября 2012 года № 798, предусмотрено, что материалы (дела) должны быть рассмотрены в течение не более 15 дней со дня их поступления, за исключением дел об административных правонарушениях.

Уполномоченным предложено привести указанную норму в соответствие с Федеральным законом от 24.06.1999 № 120-ФЗ «Об основах системы профилактики безнадзорности и правонарушений несовершеннолетних».

Данные предложения по совершенствованию регионального законодательства озвучены Уполномоченным в ходе заседания Экспертного Совета при

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 129 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Уполномоченном на тему «О соблюдении прав и законных интересов детей-сироти и детей, оставшихся без попечения родителей», а также нашли свое отражение в Специальном докладе Уполномоченного.

В истекшем году Уполномоченным также были направлены предложения в адрес депутатов Государственной Думы Российской Федерации в части совершенствования федерального законодательства.

Так, по итогам заседания Проектного офиса по реализации проекта «Центр управления регионом» в Республике Татарстан на тему «Актуальные проблемы молодой семьи и пути решения» Уполномоченный обратился в адрес депутата Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации от Республики Татарстан Т.П. Ларионовой с предложением инициировать внесение изменений в статью 8 Федерального закона № 159-ФЗ «О дополнительных гарантиях по социальной поддержке детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей» в части установления субсидии на оплату найма (аренды) ими жилых помещений или предоставление указанным гражданам жилых помещений маневренного жилищного фонда до предоставления им жилых помещений из специализированного жилищного фонда по договорам найма специализированных жилых помещений.

Отдельное предложение в адрес депутата Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации от Республики Татарстан Т.П. Ларионовой также было направлено по вопросу повышения размера пособия по временной нетрудоспособности в случае ухода за детьми до уровня среднего заработка работника, выплата пособия за весь период заболевания ребенка (изменения в законодательстве или доплата за счет работодателя).

Благодарим депутата Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации от Республики Татарстан Т.П. Ларионову за поддержку данных инициатив, которые были рассмотрены в рамках осенней сессии Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации на расширенном «круглом столе» Комитета Государственной Думы по защите семьи, вопросам отцовства, материнства и детства. В рамках весенней сессии Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации планируется рассмотрения данных законотворческих инициатив в рамках заседания группы по анализу проектов в области защиты семьи, материнства и детства Экспертного совета по законотворческой деятельности Всероссийской политической партии «Единая Россия». Надеемся, что данные предложения будут услышаны и найдут свое отражение в федеральном законодательстве.

В отчетном году по итогам анализа вопросов, касающихся обеспечения инвалидов санаторно-курортным лечением, Уполномоченный также обратился в адрес Министра труда и социальной защиты Российской Федерации с просьбой рассмотреть возможность пересмотра нормативов финансирования оказания услуг по санаторно-курортному лечению граждан льготных категорий, предусмотренных постановлением Правительства Российской Федерации от 29 декабря 2004 г. № 864 «О порядке финансового обеспечения расходов по предоставлению гражданам государственной социальной помощи в виде набора социальных услуг, с учетом индексации». Об этом подробно изложено в разделе настоящего доклада «Право на социальное обеспечение».

Согласно полученной информации, в настоящее время Министерством труда и социальной защиты Российской Федерации прорабатываются комплексные подходы к

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 130 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

возможной модернизации всего механизма предоставления ежемесячной денежной выплаты, набора социальных услуг, в том числе санаторно-курортного лечения.

Несомненно, законодательство о правах и свободах человека нуждается в дальнейшем совершенствовании как с позиций восполнения существующих пробелов, так и в связи с необходимостью повышения его качества. Уполномоченный намерен продолжить работу, направленную на укрепление законодательных гарантий прав граждан.

7.2. Деятельность уполномоченного по правовому просвещению населения

Правовое просвещение представляет собой распространение в обществе знаний о праве, разъяснение положений действующих нормативных правовых актов, а также практики их применения в целях формирования убежденности в необходимости соблюдения законов и предупреждения правонарушений.

В рамках продолжающейся специальной военной операции приоритетными адресатами правового просвещения стали участники СВО и члены их семей. Для решения многих задач от нас потребовалось усиление консультирования в ходе личных приемов, телефонных коммуникаций и ответов на письменные обращения, расширение аудитории существующих проектов, предложение новых.

В деятельности Уполномоченного правовое просвещение в области прав и свобод человека и гражданина является одним из важных направлений. В соответствии с Законом Республики Татарстан от 03.03.2000 № 95-ЗРТ «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» одна из основных задач Уполномоченного – способствовать просвещению в области прав и свобод человека и гражданина, форм и методов их защиты.

Основные проекты в области правового просвещения

Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан в 2024 году были проведены 11 масштабных правопросветительских проектов, в рамках которых реализовано 120 мероприятий. Правовое просвещение ведется, как в традиционных, так и в новых интерактивных форматах.

В 2024 году в целях правового просвещения граждан Уполномоченным и его Аппаратом продолжилось осуществление регулярных форм работы:

- занятия Школы правовых знаний при Уполномоченном для родителей детей-инвалидов;
- занятия Школы правовых знаний при Уполномоченном для слушателей «Университета третьего возраста»;
- занятия Школы правовых знаний для призывников и их родителей;
- Дни правовой помощи в исправительных учреждениях, подведомственных Управлению ФСИН России по Республике Татарстан;
- Дни правовой помощи совместно с РО ООО «Союз пенсионеров России по Республике Татарстан»;
- проведение бесплатных консультаций специалистами Адвокатской и Нотариальной палат Республики Татарстан;

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 131 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

- тематические телефонные «горячие линии»;
- мероприятия в рамках Всероссийской акции «Единый урок прав человека»;
- работа со средствами массовой информации – интервью и видеорепортажи, публикации разъяснительных материалов в официальных социальных сетях Уполномоченного.

2024 год ознаменован внедрением новых форм правового просвещения и охваченных им категорий населения: Дни правовой помощи для иностранных студентов, проходящих обучение в Республике Татарстан, и издание для них информационной памятки на двух языках – русском и английском, а также запись цикла лекций для лиц, отбывающих наказание в исправительных учреждениях пенитенциарной системы.

Правосветительские проекты общей направленности

Социальный проект Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан Школа правовых знаний для родителей (законных представителей) детей-инвалидов по оказанию бесплатной юридической помощи и правовому просвещению родителей и законных представителей детей-инвалидов реализуется с 2020 года. Так, используя платформу связи «Яндекс.Телемост», в 2024 году проведено 7 занятий по следующим темам:

• «Все грани высшего: возможности получения среднего специального/высшего образования» (19 марта 2024 года);

• «Программы, способствующие трудоустройству молодых людей с ограниченными возможностями здоровья (Международное некоммерческое движение «Абилимпикс»)» (09 апреля 2024 года);

• «Быть или не быть…в школе?» (05 мая 2024 года);

• «Особенности выборов в депутаты Государственного Совета Республики Татарстан» (05 сентября 2024 года);

• «Порядок оформления инвалидности и прохождения медико-социальной экспертизы» (15 октября 2024 года);

• «Порядок, процедура и особенности при зачислении ребенка с ограниченными возможностями здоровья в школу» (19 ноября 2024 года);

• «Прохождение программ реабилитации» (25 декабря 2024 года).

Цель данных занятий – информирование сообщества родителей (законных представителей) детей-инвалидов об имеющихся возможностях в удобном формате видеоконференцсвязи и прямого контакта их с руководителями министерств и ведомств Республики Татарстан. В целях информирования родителей о назначенных встречах и изменениях в законодательстве, непосредственно касающихся данной категории граждан, нами создано сообщество в социальной сети «ВКонтакте» - «Школа правовых знаний для особенных людей» (https://vk.com/public219818911). Общий охват населения – порядка 3000 просмотров в группе «ВКонтакте».

Занятия Школы правовых знаний при Уполномоченном для слушателей «Университета третьего возраста» по традиции проводятся в рамках учебного года. Соответственно 2024 год вобрал в себя два полугодия двух учебных годов – 2023/2024 гг. и 2024/2025 гг. На занятиях для студентов Университета «третьего возраста» были

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 132 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

освещены следующие темы: «Права потребителей: что нужно знать каждому», «Быть счастливее – быть вместе: способы взаимодействия пожилых людей в современный социум и возможности психологической поддержки», «Культурный променад: возможности и льготы для пенсионеров на реализацию их культурного обогащения», «Доктор, ай, болит! Медицинское обслуживание: возможность бесплатного предоставления услуг», «Нужные услуги, не отвлекаясь от телефона: полезные возможности портала Госуслуги», «О деятельности Министерства юстиции Республики Татарстан и оказании бесплатной юридической помощи населению в Республике Татарстан», «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан: основы деятельности, задачи и способы защиты прав граждан», «Социальное обеспечение: пенсии, пособии и социальные льготы», «За что мы платим: как формируются цены и тарифы на ЖКУ».

В целях оказания бесплатной юридической помощи населению благодаря заключенным с Адвокатской и Нотариальной палатами Республики Татарстан соглашениям о сотрудничестве специалистами данных ведомств в 2024 году велись приемы граждан в Аппарате Уполномоченного. Всего было проведено 14 приемов граждан в течение года, принято более 150 граждан.

Телефонные «горячие линии», проводимые совместно с объединением женщин-депутатов Государственного Совета Республики Татарстан «Мәрхәмәт-Милосердие», также не утрачивают свою актуальность. Данный формат удобен еще и тем, что принимаются не только телефонные звонки, но и сообщения, поступающие посредством мессенджеров, таких как «WhatsApp».

В Аппарате Уполномоченного в 2024 году проведено 6 телефонных «горячих линий» с участием представителей заинтересованных министерств и ведомств, органов публичной власти, в ходе которых поступило 246 звонков от жителей республики и других регионов страны.

Дата проведения	**Тематика телефонной «горячей линии»**	**Количество звонков**
28 февраля 2024 года	Вопросы защиты семей с детьми	31
15-17 марта 2024 года	Вопросы защиты избирательных прав граждан в связи с выборами Президента Российской Федерации	47
29 мая 2024 года	Вопросы защиты права на образование (прием в дошкольные образовательные организации, школы (1 и 10 классы), средние специальные учебные заведения, высшие образовательные учреждения), а также организация летнего отдыха	34
12 июля 2024 года	«На защите семьи и детства», посвященная Дню семьи, любви и верности	49
08 сентября 2024 года	Вопросы защиты избирательных прав граждан в связи с выборами депутатов Государственного Совета Республики Татарстан	53

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 133 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Уполномоченный активно ведет страницы в социальных сетях «ВКонтакте» (https://vk.com/sariyasaburskaya,https://vk.com/club193048141), «Одноклассники» (https://ok.ru/u.popravamchelovekavrt, https://ok.ru/group/60702086135920), а также свой телеграмм-канал (https://t.me/tat_ombudsman). Всего за 2024 год было опубликовано более 300 материалов на площадках указанных социальных сетей, а также на официальном сайте Уполномоченного. В социальных сетях регулярно публикуются разъяснения действующего законодательства и нововведений, что пользуется положительным откликом у населения.

Всероссийская акция «единый урок прав человека»

Ежегодно Республика Татарстан поддерживает инициативу Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации по проведению Единого урока прав человека. В 2024 году Единый урок был посвящен объявленному Президентом Российской Федерации В.В. Путиным Году семьи и Году волонтерского движения в СНГ.

В рамках празднования Международного дня прав человека (10 декабря) и Дня Конституции Российской Федерации (12 декабря) в декабре 2024 года в общеобразовательных организациях Республики Татарстан проведен Единый урок по правам человека. Мероприятия в рамках урока были организованы в 1402 общеобразовательных организациях республики. В проведение Единого урока по правам человека были вовлечены более 170 тыс. обучающихся и более 9000 педагогов.

На Едином уроке по правам человека были рассмотрены основные положения Конституции Российской Федерации, Конвенции о правах ребенка, Декларации прав человека и других международных и национальных нормативных актов в сфере прав человека. Школьники были ознакомлены с существующей системой защиты прав человека, с институтами Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации и Республике Татарстан. В рамках мероприятий Единого урока по правам человека традиционно были организованы выставки книг и методической литературы в школьных библиотеках, проведены тематические беседы и уроки правовой грамотности, правовые игры, квест-игры на знание Конституции Российской Федерации. Для учащихся старших классов были организованы встречи с работниками прокуратуры и депутатским корпусом. При подготовке и проведении мероприятий педагогами были использованы методические рекомендации по проведению Единого урока по правам человека, а также разработаны собственные программы уроков и внеклассных мероприятий. В мероприятиях, проведенных в рамках Единого урока по правам человека, приняли участие общественные помощники Уполномоченного по правам человека в 43 муниципальных районах и 2 городских округах Республики Татарстан.

10 декабря 2024 года в МБОУ «Многопрофильный лицей №133 «Гаилә» в 10А классе прошел урок с участием Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан. Была проведена беседа по теме: «Права и обязанности человека». Начальник отдела координации взаимодействия пользователей ГИС РТ «Народный контроль» Аппарата Уполномоченного Валиуллина И.Н. провела урок для учащихся двух одиннадцатых классов МБОУ «Лицей №35 - образовательный центр «Галактика»

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 134 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Приволжского района г. Казани, заместитель начальника отдела координации взаимодействия пользователей ГИС РТ «Народный контроль» Аппарата Уполномоченного Камалова Л.Ф. также провела урок прав человека в МБОУ «Лицей №116 имени Героя Советского Союза А.С.Умеркина» Вахитовского района г. Казани.

Новые формы правового просвещения населения

Ежегодно Уполномоченным ведется планомерная работа с лицами, отбывающими наказание в учреждениях пенитенциарной системы. В 2024 году проведены 14 Дней правовой помощи, как с выездом в исправительные учреждения, так и в режиме видеоконференцсвязи из Управления федеральной службы исполнения наказаний России по Республике Татарстан с охватом порядка 150 человек.

По многолетнему опыту проведения указанных ранее форм правовой помощи был сделан вывод о том, что вопросы, с которыми сталкиваются осужденные, в большинстве однотипны и касаются получения жилья лицами из числа сирот, заключение контракта с Министерством обороны Российской Федерации с целью участия в специальной военной операции, социальные льготы и адаптация после освобождения из мест лишения свободы. Обобщив весь массив поступающих обращений, Уполномоченным было принято решение о съемке правопросветительского материала для транслирования его в пределах исправительных учреждений посредством местного телевидения. Всего был отснят цикл лекций, состоящий из 10 фильмов.

В видеороликах были затронуты следующие темы:

1. Обжалование судебных решений в апелляционной, кассационной инстанциях;
2. Оказание медицинской помощи в медицинской части исправительного учреждения уголовно-исполнительной системы Республики Татарстан. Направление на обследование и лечение в больницу для осужденных ФКУЗ МСЧ-16 ФСИН России. Установление группы инвалидности. Получение лекарственных препаратов;
3. Право лиц, отбывающих наказание в виде лишения свободы, на освобождение от наказания в соответствии со статьями 79, 80, 81 УК РФ;
4. Право лиц из числа детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей на обеспечение жилыми помещениями специализированного жилищного фонда;
5. Виды пробации в соответствии с федеральным законом от 06.02.2023 №10-ФЗ «О пробации в Российской Федерации»: основные направления деятельности, индивидуальная программа для лиц, в отношении которых применяется пробация, права и обязанности лиц, в отношении которых применяется пробация, применение положений о пробации с 2025 г;
6. Организация профессионального обучения и среднего профессионального образования лицами, отбывающими наказание в виде лишения свободы, в исправительных учреждениях уголовно-исполнительной системы Республики Татарстан;
7. Реализация проекта реабилитационных отряда на базе ФКУ ИК-19 и ИК-2 УФСИН России по Республике Татарстан, направленных на работу с осужденными, имеющими зависимость от психоактивных веществ.

Нововведением в 2024 году также стала серия занятий Школы правовых знаний для иностранных студентов, проходящих обучение в Республике Татарстан. По итогам

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 135 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

шести проведенных мероприятий Дни правовой помощи посетили более 1000 иностранных студентов (ФГБОУ ВО «КГМУ»; ФГБОУ ВО «КНИТУ-КАИ»; ФГБОУ ВО «КНИТУ»; ФГБОУ ВО «КГЭУ»; ФГБОУ ВО «КГАУ»; ФГБОУ ВО КГК им. Н.Г. Жиганова). Основные вопросы, интересующие иностранных студентов, касались миграционной политики: оформление документов, получение виз и приглашений, сроки подачи документов, обстоятельства нарушения миграционной политики.

Данные мероприятия показали свою эффективность и заинтересованность студенческого сообщества и количеством задаваемых вопросов. Отмечается, что несмотря на большое количество мероприятий, направленных на правовое просвещение, пробелы в знаниях и вопросы остаются. Рекомендуем высшим учебным заведениям, реализующим образовательные программы на территории Республики Татарстан, продолжить в 2025 году работу по оказанию бесплатной юридической помощи.

Общество не стоит на месте, а новые реалии требуют поисков новых методов и способов донесения необходимой населению информации. Безусловно, внедрение новых цифровых форматов упрочит и облегчит методы и формы правового просвещения. Считаю, что мы должны использовать возможности социальных сетей и публиковать как можно больше информации посредством данных площадок.

В 2025 году запланирована запись ряда правопросветительских роликов на различные темы с последующей публикацией их в наших официальных социальных сетях, а также на площадках онлайн СМИ**.** Просим Республиканское агентство по печати и массовым коммуникациям «Татмедиа» оказать содействие в распространении данных видеороликов в интернет СМИ и социальных сетях для наибольшего охвата и повышения уровня правовой грамотности населения.

7.3. Взаимодействие института уполномоченного с органами публичной власти и институтами гражданского общества

Несомненно, выстраивание эффективной работы Аппарата Уполномоченного невозможно без тесного взаимодействия с органами публичной власти, некоммерческими организациями, средствами массовой информации и иными организациями. Омбудсменом Татарстана заключено более 100 соглашений о сотрудничестве с различными органами публичной власти и общественными организациями. Так, в 2024 году были подписаны соглашения о взаимодействии с Межрегиональным территориальным управлением Федеральной службы по надзору в сфере транспорта по Приволжскому федеральному округу, Конституционным советом Республики Татарстан, Ассоциацией реализации социальных инициатив (АРСИ), Прокуратурой Республики Татарстан, АНО «Комитет семей воинов Отечества Республики Татарстан», Министерством внутренних дел по Республике Татарстан, Территориальным органом Федеральной службы государственной статистики по Республике Татарстан, Государственной инспекцией труда по Республике Татарстан, Территориальным органом Федеральной службы в сфере здравоохранения по Республике Татарстан, Юридическим факультетом Казанского (Приволжского) федерального университета, Волжско-Камским межрегиональным управлением Федеральной службы по надзору в сфере природопользования.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 136 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Помимо реализации собственных мероприятий, Уполномоченный оказывает поддержку некоммерческим организациям, осуществляющим реализацию социальных проектов. В рамках взаимодействия налажен тесный контакт и совместная работа с Общественной наблюдательной комиссией Республики Татарстан (ОНК РТ), благотворительными фондами, общественными организациями правозащитной направленности, Ассоциацией юристов России. В рамках взаимодействия Уполномоченный принимает участие в мероприятиях и проектах, организованных НКО, а представители гражданского общества - в мероприятиях Уполномоченного, внося конструктивные предложения и замечания.

В 2024 году Уполномоченным в Фонд президентских грантов, Республиканскую комиссию по проведению конкурсов на предоставление грантов Республики Татарстан на развитие гражданского общества, Республиканский ресурсный центр по поддержке социально ориентированных некоммерческих организаций было направлено 17 писем поддержки для организаций-партнеров, с которыми на протяжении многих лет выстроена плодотворная работа, направленная на защиту прав и свобод жителей, как Республики Татарстан, так и других регионов страны.

С Автономной благотворительной некоммерческой организацией «Новый век», генеральным директором которого является Таишева Л.А., в 2024 году был продолжен совместный проект по профилактике распространения «ТЕСТ НА ВИЧ - услуги по профилактике и доступу к тестированию на ВИЧ инфекцию среди населения Республики Татарстан», в котором Уполномоченный принимает участие. В 2024 году активное участие приняли в реализации нового проекта «Формирование здоровьесберегаюшего поведения и профилактика ВИЧ-инфекции в трудовых коллективах городов юго-востока Республики Татарстан». В рамках данного проекта команда АБНО «Новый век» совместно с общественными помощниками Уполномоченного, Министерством здравоохранения Республики Татарстан и Республиканским СПИД-центром был организован для трудовых коллективов г. Альметьевска, г. Лениногорска и г. Бугульмы семинары-тренинги по профилактике ВИЧ-инфекции, что способствовало формированию мотивации к здоровьесберегающему поведению и регулярному чекапу здоровья в отношении ВИЧ-инфекции. Проводимый по итогам реализации совместных проектов мониторинг свидетельствует об их высокой эффективности. Проект доказал свою актуальность и востребованность: только в День молодёжи было протестировано порядка 180 человек, более 90 участников СВО, находящихся на лечении в военном госпитале г. Казани.

С АНО «ОСОБЫЕ ДЕТИ. ТАТАРСТАН», руководителем которой является Салихова С.А., в социальной сфере совместно с Уполномоченным по правам человека в Республике реализованы проекты с АНО «Особые дети. Татарстан» по повышению уровня толерантности в обществе, развитию системы реабилитации и ранней помощи детям с ментальными нарушениями и созданию безграничной среды для общения нормотипичных и особенных детей: «Школа прикладного анализа поведения», «Перезагрузка» - клуб психологической поддержки родителей детей с расстройствами аутистического спектра (далее – РАС), «Развитие» - интенсивный курс для родителей детей с РАС, «Запуск речи», «Татарский орнамент в декоративно-прикладном творчестве для детей с расстройствами аутистического спектра (РАС) и другими ментальными нарушениями». Главная цель АНО «Особые дети. Татарстан» – распространение успешных практик развития, абилитации и обучения детей с РАС с

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 137 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

непосредственным применением эффективных методик прикладного анализа поведения в работе с детьми, а также передачи знаний и навыков другим специалистам: педагогам, психологам, тьюторам, волонтерам, социальным работникам и др.

В рамках вышеназванных проектов Уполномоченный, сотрудники Аппарата Уполномоченного встречались с семьями, воспитывающими детей с инвалидностью, в организациях и учреждениях, занимающихся реабилитацией лиц с инвалидностью. При поддержке Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан запущен благотворительный проект «Школа Прикладного Анализа Поведения для родителей», целью которого является обеспечение родителей (законных представителей) детей с РАС бесплатным курсом, предоставляющим практические навыки и знания для эффективного взаимодействия с их детьми. Заявки для участия в проекте в 2024 году подали 262 родителя, воспитывающих детей с РАС и другими ментальными нарушениями.

В рамках проекта «Перезагрузка» 48 родителей, воспитывающих детей с РАС, получили психологическую поддержку от профессиональных опытных психологов. Проект реализуется при поддержке Фонда президентских грантов и направлен на создание родительского сообщества для оказания взаимной поддержки.

АНО «Особые дети. Татарстан» при поддержке Уполномоченного разработано электронное приложение для особенных детей, основная идея которого - создание визуального расписания для облегчения жизни и улучшения ее качества для родителей, детей и специалистов. Приложение дает возможность детям с аутизмом использовать ежедневное и еженедельное расписание, благодаря чему в повседневной жизни создается легко прогнозируемая действительность, снижается уровень стресса, а ребенок учится быть менее зависимым от участия взрослых в его жизни. Для всех желающих скачивание данного приложения, которым на данный момент уже пользуются более 500 специалистов и родителей из России и ближнего зарубежья, бесплатно.

Совместно с **Общественной наблюдательной комиссией Республики Татарстан (председатель – А.Г. Гайнутдинов)** велась активная работа по правовому просвещению, оказанию бесплатной юридической помощи и восстановлению прав и свобод человека и гражданина в учреждениях принудительного содержания, подведомственных Управлению Федеральной службы исполнения наказаний по Республике Татарстан и Министерству внутренних дел по Республике Татарстан.

С **«Центром социальной реабилитации и адаптации», генеральным директором которой является Сатдиновым И.А.,** в Республике Татарстан реализуем благотворительный проект для лиц, оказавшихся в трудной жизненной ситуации. Целевая аудитория указанного проекта охватывает категорию граждан, находящихся в зоне риска вовлечения в противоправные организации и сообщества, склонные к совершению повторных преступлений (рецидив). Данная организация входит в субъекты пробации и помогает адаптироваться в жизни людям, освободившимся из мест лишения свободы.

Совместно с АНО ЦСР «Приют человека» (руководитель - Суханов Александр Александрович) Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в ежедневном режиме ведется работа по поступающим через ЕГИС ГЛОНАСС+112 сигналам (в течение 2024 года было отработано порядка 300 заявок из системы) о лицах без определенного места жительства и лицах, оказавшихся

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 138 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

в тяжелой жизненной ситуации. Социальным патрулем «Приюта человека» по данным сигналам ежедневно проводятся выезды с целью оказания помощи различного характера: юридической, психологической, организации места жительства, удовлетворения физических потребностей в еде и т.д.

«Приют Человека» с 2018 года занимается благотворительной деятельностью по оказанию всесторонней поддержки социально незащищенным слоям населения - малоимущим пенсионерам, многодетным семьям, инвалидам, погорельцам, лицам без определенного места жительства, а также людям, попавшим в трудную жизненную ситуацию. Ежедневно более 2000 порций бесплатного питания Приютом раздается для малообеспеченных граждан, лиц без определённого места жительства. На территории Приюта действует баня, прачечная, консультационная служба, социальная парикмахерская, имеется возможность получения одежды и обуви.

В случае поступления обращений об оказании благотворительной помощи лицам, оказавшимся в тяжелой жизненной ситуации, мы обращаемся в **службу помощи нуждающимся «Милосердие», руководителем которой является Варганова О.С.,** созданную по благословению митрополита Казанского и Татарстанского Кирилла. Совместно со службой помощи нуждающимся «Милосердие» Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан в 2024 году положительно были рассмотрены порядка 30 обращений граждан благодаря объявлению службой сбора денежных средств. Данные обращения касались оплаты долга за жилищно-коммунальные услуги, покупки бытовых предметов для нуждающихся, сбора денежных средств для реабилитации детей, для покупки строительных материалов и др.

С 2020 года **совместно с Ассоциацией развития социальных инициатив представителей детей-инвалидов и инвалидов старше восемнадцати лет, социально ориентированных некоммерческих организаций и социальных предпринимателей, осуществляющих деятельность в сфере оказания помощи инвалидам (АРСИ), руководителем которой является Григорьева М.А.,** Уполномоченным с реализуется социальный проект – Школа правовых знаний для родителей (законных представителей) детей-инвалидов. Цель данных занятий – проведение правопросветительских лекций для родителей, встречи с руководителями министерств и ведомств Республики Татарстан и создание сообщества родителей (законных представителей) детей-инвалидов, объединенных общими целями и стремлениями. Социальный проект Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан Школа правовых знаний для родителей (законных представителей) детей-инвалидов по оказанию бесплатной юридической помощи и правовому просвещению родителей и законных представителей детей-инвалидов реализуется в ежемесячном порядке. Каждое занятие посещают порядка 40 человек, а их записи в социальных сетях набирают порядка тысячи просмотров. Так, используя платформу связи «Яндекс.Телемост», в 2024 году нами проведено 6 занятий.

Региональной общественной организацией «Центр правовой помощи мигрантам и иным социально незащищенным слоям населения Республики Татарстан «Юридическая клиника», руководителем которой является Балафендиева Г.Г., ведется активная работа по защите прав граждан, оказавшихся в трудной жизненной ситуации.

В 2024 году совместно с Уполномоченным были запущены проекты «Профилактика ВИЧ-инфекции в пенитенциарных учреждениях Республики

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 139 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан» и «Профилактика наркомании среди подростков – Здоровым быть модно». В реализацию первого проекта входят анонимные экспресс-тестирования на ВИЧ-инфекцию, образовательные и просветительские мероприятия. Второй проект направлен на повышение личностной устойчивости к негативным социальным влияниям среди подростков и молодежи, в том числе снижение интереса к употреблению наркотических веществ путем выстраивания диалога и проведения разъяснительной работы среди родителей и учащихся. Цикл занятий в рамках проектов охватил аудиторию порядка тысячи человек.

В деятельности Уполномоченного большую часть работы занимает работа по защите прав осуждённых, подозреваемых и подследственных граждан (данная тема подробно раскрывается в разделе доклада «Защита прав человека в местах принудительного содержания»). Дополнительной мерой поддержки освободившихся из мест лишения свободы является деятельность **АНО «Дом трудолюбия Иоанна Кронштадтского».** Руководитель организации принимает участие в организуемых Уполномоченном Днях правовой помощи в исправительных учреждениях Республики Татарстан, где предлагает помощь в адаптации данных лиц после освобождения. Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан в течение года были направлены просьбы по временному устройстве по трём бывшим осуждённым, которые обратились в наш адрес, находясь в стенах исправительных учреждений.

Для реализации мероприятий в г. Казань арендуется дом – «Дом трудолюбия», в котором совместно проживают 20 участников проекта и «наставники» (посменно). В рамках проекта его участникам оказывают содействие в восстановлении утраченных документов, прохождении программы переподготовки или повышения квалификации, трудоустройстве, налаживании отношений с семьей, эффективном взаимодействии между собой и с миром.

Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан открыт к сотрудничеству и надеется на дальнейшее плодотворное сотрудничество в деле защиты прав и свобод человека и гражданина.

7.4. Межрегиональное и международное сотрудничество

Межрегиональное сотрудничество

Международное и межрегиональное сотрудничество играет большую роль в укреплении института Уполномоченного, расширении связей с коллегами по совместной деятельности, повышении эффективности деятельности Уполномоченного по защите прав и свобод человека и гражданина.

Сообщество уполномоченных – это круг единомышленников, которые отстаивают права и свободы человека и гражданина, каждый в своем регионе. С коллегами из федерального Аппарата Уполномоченного и регионов Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан совместно рассматривает обращения граждан, обменивается опытом работы, делится новыми форматами работы, участвует в межрегиональных конференциях, съездах, «круглых столах» и др.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 140 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Сотрудничество с Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации

Как отметил в своем Послании Федеральному Собранию в феврале 2023 года Президент Российской Федерации Владимир Путин: «Наш долг - поддержать семьи, потерявшие родных, близких. Семья каждого участника специальной военной операции должна быть в зоне постоянного внимания, окружена заботой и почетом». В связи с этим нами ведется активная работа с Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации по решению вопросов, связанных в военнослужащими и членами их семей: выплат военнослужащим денежного довольствия за ранения, единовременных выплат при заключении контракта о прохождении военной службы и др. Данная работа не останавливается и ведется в ежедневном приоритетном порядке.

Традиционно дважды в год проводятся **Всероссийские координационные советы уполномоченных по правам человека в субъектах Российской Федерации**. 22 мая 2024 года в Республике Дагестан под председательством Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации Татьяны Москальковой состоялось заседание Всероссийского координационного совета уполномоченных по правам человека, главной темой которого стала защита прав жителей труднодоступных, отдаленных и сельских местностей.

Участники заседания обсудили проблемы жителей сельских и труднодоступных территорий, законодательные меры, направленные на поддержку села, обменялись лучшими региональными практиками.

По итогам Координационного совета были подготовлены рекомендации федеральным органам законодательной и исполнительной власти, главам субъектов Российской Федерации, полномочным представителям Президента Российской Федерации в федеральных округах по совершенствованию законодательства.

Всероссийский координационный совет уполномоченных по правам человека, посвященный охране здоровья и медицинскую помощь, прошел в ноябре 2024 года Московской области, г. Солнечногорске, мастерской управления «Сенеж».

В заседании приняли участие омбудсмены всех субъектов Российской Федерации, депутаты, сенаторы, представители Министерства обороны Российской Федерации, Министерства здравоохранения Российской Федерации, Генеральной прокуратуры, ФСИН, РККК, ученые и эксперты. Коллеги в своих выступлениях затрагивали вопросы лекарственного обеспечения, обеспечения первичной медицинской помощи участникам СВО, социально значимых заболеваний, защиты прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь в пенитенциарных учреждениях и многом другом.

По итогам Всероссийского координационного совета уполномоченных были выработаны рекомендации по усилию гарантий прав граждан на медицинскую помощь и лечение, которые также освещены в рамках раздела данного доклада на аналогичную тему.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 141 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Сотрудничество с уполномоченными по правам человека в субъектах Российской Федерации

Будучи председателем Координационного совета уполномоченных по правам человека в субъектах Российской Федерации Приволжского федерального округа Уполномоченным **03 сентября 2024 года** было проведено заседание совета по аналогичной тематике Всероссийского координационного совета, прошедшего в ноябре 2024 года. Охрана здоровья граждан - это система мер политического, экономического, правового, социального, научного, медицинского характера, осуществляемых органами государственной власти и местного самоуправления, организациями, их должностными лицами и иными лицами, гражданами в целях профилактики заболеваний, сохранения и укрепления физического и психического здоровья каждого человека, поддержания долголетней активной жизни, предоставления медицинской помощи. Анализ поступающей в наш адрес информации в сфере оказания медицинской помощи свидетельствует о том, что вопросы, связанные с реализацией прав граждан на качественную медицинскую помощь, не теряют своей актуальности.

В ходе совета ряд рекомендаций и предложений были направлены в адрес Аппарата Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации, региональных органов власти и уполномоченных по правам человека в субъектах Российской Федерации Приволжского федерального округа.

В рамках взаимодействия уполномоченных по правам человека 13 декабря 2024 года Уполномоченный по приглашению Уполномоченного по правам человека в Пермском крае Игоря Сапко приняла участие в заседании Экспертного Совета при Уполномоченном по правам человека в Пермском крае. Экспертный совет состоялся в рамках XI краевого семейного форума, который уже более десяти лет служит важной платформой для обсуждения вопросов поддержки и развития семей с детьми. Среди ключевых тем, которые были обсуждены, было взаимодействие государства и гражданского общества в рамках поддержки и защиты семей.

В рамках рабочего выезда в Пермский край Уполномоченный посетила Пермскую воспитательную колонию ГУФСИН России по Пермскому краю, которая находится в селе Гамово Пермского края. Здесь находятся 15 человек из Республики Татарстан. С несовершеннолетними осужденными состоялась встреча и проведена обстоятельная беседа. По возвращению в Казань было принято решение о подготовке новогодних сладких подарков для воспитанников воспитательной колонии. Благодаря Правительству Республики Татарстан было подготовлено 90 подарков для всех воспитанников колонии, которые были отправлены в Пермский край. Коллега Уполномоченный по правам человека в Пермском крае Игорь Сапко передал подготовленные нами подарки воспитанникам колонии.

В целях обмена опытом по работе проекта реабилитационных отрядов, функционирующих на базе ФКУ ИК-2 и ИК-19 УФСИН России по Республике Татарстан, 17-20 декабря 2024 года в Казани находились три делегации из Аппаратов Уполномоченных: Республики Коми, г. Санкт-Петербурга, Ярославской области. В начале совместной работы Уполномоченным было проведено заседание «круглого стола», где Уполномоченный совместно с представителями Министерства здравоохранения Республики Татарстан, Управления ФСИН России по Республике Татарстан, председателем КООРН «Вера» Александром Дмитриевым подробно

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 142 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

рассказали о функционировании реабилитационных отрядов. Далее вместе с делегациями была посещена ФКУ ИК-19 и ИК-2 УФСИН России по РТ с целью ознакомления с проектом реабилитационных отрядов, которые помогают осужденным адаптироваться к жизни, приобретать новые навыки и готовиться к возвращению в общество.

В ходе совместной программы были освещены вопросы, касающиеся совместной работы с институтами гражданского общества социальной направленности. Было организовано посещение мечети «Ярдэм» и реабилитационного центра при благотворительном фонде «Ярдэм». Центр оказывает помощь слабовидящим и людям с различными категориями инвалидности. Здесь проводятся бесплатные консультации специалистов, медицинские осмотры, занятия с психологами и творческие вечера. Особое внимание уделяется духовному воспитанию, которое помогает подопечным обрести внутреннюю гармонию и силы для преодоления жизненных трудностей. Далее был посещен центр поддержки социально незащищенных слоев населения «Приют человека».

Сотрудничество с органами государственной власти субъектов Российской Федерации

В 2024 году в Казани было проведено множество различных мероприятий международного уровня. 07 июня 2024 года Уполномоченный по правам человека в Татарстане встретилась с Директором Московского бюро по правам человека, членом Совета при Президенте РФ по развитию гражданского общества и правам человека Александром Бродом, в рамках встречи была обсуждена актуальная повестка дня: вопросы национальной политики Татарстана, организация прошедших и предстоящих выборов, ресоциализацию осужденных в исправительных учреждениях республики.

Во время проведения II Международного форума министров образования «Формируя будущее» 10 июня 2024 года Уполномоченный сопровождал почетного гостя - заместителя председателя Совета при Президенте Российской Федерации по развитию гражданского общества и правам человека, председателя Постоянной комиссии по социальным и культурным правам Киркора Ирину Владимировну. Представители более 20 дружественных стран приняли участие в форуме и прилетели с визитом с разных уголков земли. В рамках пленарного заседания министры образования, заместители министров образования и представители просвещения и образования разных государств рассказали об опыте работы, наработанных практиках и технологиях в образовании.

Международное сотрудничество

Взаимодействие на международной арене важно для развития системы правозащитных организаций и увеличению эффективных практик.

По итогам заседания Совета Директоров и заседания **Генеральной Ассамблеи Азиатской Ассоциации Омбудсменов** (далее – ААО) с 2023 года посредством всеобщего голосования членов Ассоциации Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан вошел в состав Совета Директоров ААО. Институт Уполномоченного является членом данной Ассоциации уже на протяжении 20 лет и зарекомендовал себя как активный участник в деятельности Ассоциации и креатор

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 143 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

прогрессивных правозащитных механизмов, имеющий четкую стратегию в развитии института, способный предлагать проактивные методы работы с населением и прогрессивные механизмы защиты прав человека общественности. Выбор кандидатуры Уполномоченного был итогом реализованной Аппаратом правозащитной деятельности и активного взаимодействия с членами ААО.

В июне 2024 года Уполномоченный в роли члена Совета Директоров Ассоциации участвовала в заседании Совета Директоров ААО, которое состоялось в городе Стамбул, в Турецкой Республике. В рамках заседания обсуждались вопросы международного взаимодействия членов Ассоциации в вопросах реализации и совершенствования правозащитных механизмов, направлений работы и организации мероприятий по обмену практиками на ближайший год, а также других вопросов, касающихся функционирования Ассоциации. В рамках указанного заседания было принято решение о месте проведения следующего заседания Совета Директоров в Народной Китайской Демократической Республике, которая будет сопровождаться международной конференцией.

В данной ассоциации упор делается на объединении государств по выработке новых механизмов работы с обращениями граждан, усилению межгосударственных связей через институты омбудсменов государств-членов Ассоциации. В целях достижения поставленных задач ААО регулярно проводятся вебинары, участниками которых мы также выступали в отчетном году. Уполномоченным и сотрудником Аппарата было принято участие в 4 международных онлайн-вебинарах в режиме видеоконференцсвязи. Данные вебинары были информативно насыщены и содержали в себе примеры эффективных механизмов работы институтов омбудсменов из разных стран. В 2025 году нами также планируется проведение вебинара на данной международной площадке.

2024 год был ознаменован грандиозными для республики событиями международного значения: XV Международный экономический форум «Россия — Исламский мир: KazanForum», II международный форум «РОСТКИ: Россия и Китай – взаимовыгодное сотрудничество» и саммит БРИКС.

В рамках XV Международного экономического форума «Россия - Исламский мир: KazanForum» Уполномоченный и сотрудники Аппарата сопровождали 2 делегации: председателя национальной комиссии по правам человека в Бангладеш г-на Маизвандари Саида Наджибулла и Уполномоченного по правам человека в Республике Азербайджан г-жу Сабину Алиеву. Это позволило нам укрепить уже существующие теплые отношения и обрести новый контакт с представителем правозащитного института.

Грандиозным событием в 2024 году для нашей республики стало проведение XVI саммита БРИКС. Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан была оказана честь сопровождать супругу Президента Республики Турция господина Реджепа Эрдогана – госпожу Эмине Эрдоган. С нашей стороны было оказано всестороннее содействие для комфортного и эффективного посещения ею города Казани. На протяжении нескольких дней нами разрабатывался план мероприятий и список мест посещения. В ходе ее сопровождения удалось обсудить вопросы, связанные с экологическими проблема, тенденции в образовательной сфере.

Сопровождение уважаемых гостей – важная задача, позволяющая не только способствовать комфортному и плодотворному посещению ими республики, но и возможность выстроить мост коммуникации, продемонстрировав нашу открытость.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 144 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Без нашего внимания в этом году не остался и II международный форум «РОСТКИ: Россия и Китай – взаимовыгодное сотрудничество», который проходил с 13 по 15 ноября. Представлял Аппарат Уполномоченного начальник отдела координации взаимодействия пользователей ГИС РТ «Народный контроль» И.Н.Валиуллина с выступлением в рамках сессии «Управление коррупционными рисками - вектор роста». Рассказывая о работе системы «Народный контроль», она подчеркнула роль данной платформы в борьбе с коррупцией, отдельно отметив, что прозрачность и доступность взаимодействия между гражданами и государственными органами не только помогают минимизировать коррупционные риски, но и формируют у населения доверие к власти. Форум РОСТКИ стал важной площадкой для обсуждения актуальных вопросов антикоррупционной политики с участием представителей России, Китая и Казахстана, а особое внимание было уделено тому, как антикоррупционные стандарты могут способствовать развитию бизнеса и повышению инвестиционной привлекательности.

В рамках обмена опытом и усовершенствования инструментов восстановления прав граждан необходимо **участие в конференциях, в том числе международного уровня.** В отчетном году Уполномоченный принял участие в нескольких конференциях, имеющих фундаментально важное значение для реализации правозащитных и правопросветительских задач.

В октябре 2024 года прошел Международный Бакинский форум «Изменение климата и права человека: роль омбудсменов и национальных институтов по правам человека». Темы выступлений участников содержали в себе мнения и практики омбудсменов о механизмах защиты прав населения на безопасную окружающую среду. Приглашение омбудсмена Азербайджана г-жи Сабины Алиевой позволило Уполномоченному по правам человека в Республике Татарстан не только принять участие в форуме и встретить иностранных коллег, но также отметить заслуги выдающейся женщины, руководителя филиала организации татарских женщин «Ак калфак» в г. Баку, художественного руководителя ансамбля «Дуслык» Сании Альмяшевой, и вручить ей нагрудный знак «За достижения в культуре» от имени Правительства Республики Татарстан в постоянном представительстве Республики Татарстан в Азербайджанской Республике.

Участие в VIII международной конференции «Проблемы защиты прав человека: обмен лучшими практиками омбудсменов» в Москве позволило приобрести новые полезные контакты. Таким оказалось знакомство с Исполнительным директором Независимой Постоянной Комиссии по правам человека Организации Исламского Сотрудничества Нурой Заид Аль-Рашуд и Уполномоченным по правам человека в Республике Абхазия Анас Руслановной Кишмария. Благодаря этому знакомству и последующему приглашению омбудсмена Абхазии Уполномоченный принял участие во II Международно-практической конференции «Зарождение и развитие идей о правах и свободах человека», которая прошла в столице Абхазии – г. Сухуме в режиме видеоконференцсвязи. В мероприятии приняли участие представители правозащитных институтов из разных стран, каждый их которых рассказывал о ключевых направлениях и знаковых людях, вносящих существенный вклад в расширение и усовершенствование правозащитных механизмов, искренне радеющих за поддержание состояния безопасности и защищенности всех слоев населения.

Уполномоченный в своем выступлении отметил, что защита прав женщин остаётся значимым направлением нашей работы, отметив роль женщин Татарстана в

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 145 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

общественной жизни, которые успешно совмещают сохранение культурных традиций с активной профессиональной и общественной деятельностью и активно способствующих решению социальных проблем и реализации благотворительных инициатив, особое внимание уделяя поддержке материнства, детства и семейных ценностей.

Тематика «значимости женщин» в современных реалиях была всесторонне рассмотрена в рамках Всероссийского женского форума «Женщины: сохраняем традиции – развиваем Россию», который прошел в столице нашего государства 14 июня 2024 года. В ходе форума участники и гости могли посетить тематические сессии, дискуссии, презентации, выставки, показы коллекций российских женщин-дизайнеров, что показало значимость и многообразность в самореализации современной женщины в обществе. Уполномоченный выступала на региональной площадке Татарстана, где рассказала о защите людей и их прав, достижении доверия граждан через кропотливый труд при восстановлении нарушенных прав. Такие мероприятия демонстрируют, что в нынешнее время женщины выступают движущей силой прогрессивных направлений, развития стратегии гуманизма и выстраиванию дружественного и бесконфликтного международного диалога.

Аппарат Уполномоченного открыт к такому обмену, поддерживая инициативы иностранных правозащитных институтов. В 2024 году таким опытом для нас стало предложение поделиться опытом работы Экспертного совета при Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан **на заседании Экспертного совета при представителе омбудсмена Республики Казахстан** в г. Астане, а после – в Туркестанской области Казахстана. Оба мероприятия проходили в режиме видеоконференцсвязи.

Этот год был отличен тесным взаимодействием с представителями Узбекистана. Так, 14 июня, в Аппарате Уполномоченного состоялась встреча омбудсмена Татарстана с заместителем министра иностранных дел Республики Узбекистан Э.Ж. Хамраевым. Данная встреча отличалась искренностью и душевностью, ведь между нашими государствами выстроены стойкие взаимосвязи в различных сферах: образовании, науке, туризме, культуре – в каждой из этих сфер республики добились определённых успехов и продолжают развивать сотрудничество. Основными темами обсуждения были: опыт участия Уполномоченного в качестве международного наблюдателя на выборах Президента Узбекистана, встречи с иностранными студентами в рамках Дней правовой помощи, а также долголетнее и эффективное взаимодействие с Уполномоченным по правам человека в Республике Узбекистан госпожой Ф.Эшматовой.

В рамках встречи обсуждались возможные пути совместного взаимодействия, в том числе внесения изменений в некоторые законодательные акты. Предполагаем, что наше сотрудничество принесет много новых интересных проектов, целью которых является дальнейшее развитие прав человека обеих стран.

26 сентября 2024 года состоялась встреча с заместителем Спикера Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан, директором Национального центра Республики Узбекистан по правам человека Акмалом Саидовым. Встреча проходила в Государственном Совете Республики Татарстан, где были обсуждены вопросы расширения многостороннего диалога Татарстана и Узбекистана в рамках российско-узбекистанского сотрудничества. Акмал Саидов

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 146 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

отметил радушный прием Татарстана, а также выразил уверенность в необходимости укрепления взаимодействия, в том числе в вопросах правозащитной деятельности.

Крайней встречей с представителями Узбекистана стало знакомство с новым генеральным консулом Республики Узбекистан в г. Казани - Надыром Касимовым 8 октября 2024 года. На протяжении нескольких лет мы сотрудничаем с коллегами из консульства в вопросах защиты прав и свобод человека и гражданина. В ходе этой встречи были обозначены основные направления нашего взаимодействия: мониторинг уровня попрошайничества на улицах Казани, работа в центре временного содержания иностранных граждан и нововведенный проект «Дни правовой помощи для иностранных студентов» в вузах г. Казани.

Международное сотрудничество играет большую роль в работе Уполномоченного. В рамках своих целей уполномоченные по всему миру сотрудничают и находятся вне рамок политики. Наша главная задача - восстановление нарушенных прав граждан и их защита, а тесные и теплые отношения с представителями правозащитных организаций иностранных государств – это гарант эффективной и оперативной реализации основной задачи института омбудсмена - помощь человеку.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 147 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Исходя из изложенных в докладе проблем, Уполномоченный предлагает государственным органам и органам местного самоуправления рассмотреть возможность осуществления ряда мер в целях обеспечения, соблюдения и защиты прав и свобод человека и гражданина.

1. В целях защиты прав участников специальной военной операции и членов их семей:

Министерству цифрового развития государственного управления, информационных технологий и связи Республики Татарстан обеспечить техническую поддержку единой информационной системы об участниках специальной военной операции, реализуемой филиалом Государственного фонда «Защитники Отечества» и рассмотреть возможность разработки мобильного приложения для участников СВО и их семей;

Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан совместно с Министерством здравоохранения Республики Татарстан, ФКУ «Главное бюро медико-социальной экспертизы по Республике Татарстан», Отделением Фонда пенсионного и социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан, филиала Государственного фонда «Защитники Отечества» по Республике Татарстан продолжить межведомственное взаимодействие в целях реализации на местах комплекса мер социальной поддержки, социального обслуживания и оказания социально-реабилитационных услуг участникам специальной военной операции и членам их семей;

Министерству труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан продолжить практику предоставления единовременной финансовой помощи на открытие собственного дела участникам СВО;

Министерству образования и науки Республики Татарстан организовать обязательное обучение школьных психологов работе с детьми участников СВО;

Министерству здравоохранения провести анализ количества психологических кабинетов и их нагрузку в случае полного завершения СВО и возвращения к мирной жизни участников военной операции;

Федерации профсоюзов Республики Татарстан оказать содействие профсоюзным организациям, действующим в республике, по внесению изменений в коллективные договоры о гарантиях мер поддержки жен участников специальной военной операции;

Органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан организовать работу в муниципальных районах республики по созданию мемориалов «Памяти» погибшим в специальной военной операции.

2. В целях реализации избирательных прав граждан

Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан:

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 148 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

- совместно с муниципальными образованиями Республики Татарстан рекомендуем усилить работу по информированию граждан о возможности изменения избирательного участка в преддверии выборов;

- совместно с муниципальными образованиями Республики Татарстан рассмотреть возможность перевода всех избирательных участков, функционирующих в рамках избирательных кампаний, на первые этажи и организации «доступной среды» для граждан с ограниченными возможностями здоровья.

3. В целях реализации трудовых прав граждан:

Министерству строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан организовать выездные заседания межведомственной рабочей группы в организации, допустившие несчастный случай с рассмотрением причин и реально принятых мер по устранению и недопущению аналогичных несчастных случаев в строительной отрасли;

Координационным советам по охране труда, созданным при исполнительных комитетах муниципальных районов (далее – координационный совет):

- на постоянной основе проводить мониторинг деятельности указанных комитетов, анализировать причины отсутствия комитета (комиссий) в организациях, при выявлении фактов отказа работодателя в создании комитета (комиссии) по охране труда, при имеющемся заявлении от работников, рассмотреть данные случаи на заседаниях.

- предложить организациям, действующим в соответствующих муниципальных образованиях (городских округах) локальным нормативным актом определить порядок и сроки рассмотрения предложений работников либо их уполномоченного органа о создании комитета (комиссии) по охране труда.

4. В целях реализации жилищных прав:

Органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан:

- провести обследование жилых помещений маневренного жилищного фонда, в том числе с целью исключения помещений, не отвечающих санитарно-техническим требованиям;

- принять меры по приведению жилых помещений маневренного фонда в соответствие санитарным, противопожарным и техническим требованиям;

- проводить активную работу по выявлению и оформлению в муниципальную собственность выморочного недвижимого имущества;

- организовать работу по информированию граждан о наличии в муниципальных образованиях жилых помещений маневренного фонда и возможностях его использования;

- принять меры по недопущению при предоставлении муниципальной услуги по признанию жилого дома пригодным (непригодным) для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции нарушения Положения о признании помещения жилым помещением, жилого помещения непригодным для проживания, многоквартирного дома аварийным и подлежащим сносу или реконструкции, садового дома жилым домом и жилого дома садовым домом, утверждённым Постановлением Правительства РФ от 28.01.2006 № 47;

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 149 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

- исполнительным комитетам Алексеевского, Атнинского, Бавлинского, Кайбицкого, Мамадышского, Рыбно-Слободского, Сабинского, Сармановского, Тюлячинского муниципальных районов принять меры по формированию маневренного жилищного фонда в муниципальном образовании (при формировании маневренного фонда принимать во внимание численность проживающих в муниципальном образовании граждан и их потребность во временном жилье; транспортную доступность жилых помещений маневренного фонда по отношению к крупным населенным пунктам);

Министерству строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан рассмотреть возможность разработки методических рекомендаций, определяющих требования к жилым помещениям маневренного жилищного фонда;

Государственной жилищной инспекции Республики Татарстан при осуществлении регионального государственного жилищного контроля (надзора) обратить пристальное внимание на вопросы нарушения управляющими и ресурсоснабжающими организациями требований законодательства о порядке и условиях ограничения или приостановления предоставления коммунальных услуг;

Исполнителям уведомлений по категории «Жилищно-коммунальное хозяйство», поступающих в ГИС РТ «Народный контроль» обратить более пристальное внимание на сроки и качество исполнения уведомлений граждан в ГИС РТ «Народный контроль».

5. В целях соблюдения прав граждан на охрану здоровья и медицинскую помощь:

Министерству здравоохранения Республики Татарстан:

- для повышения существующего уровня удовлетворенности качеством оказания медицинской помощи в медицинских учреждениях, усилить контроль за качеством оказания квалифицированной медицинской помощи гражданам;

- продолжить работу по поиску и приему на работу специалистов, в том числе и во взаимодействии с органами службы занятости в установленном законом порядке.

6. В целях защита прав граждан в сфере социального обеспечения:

Отделению Фонда пенсионного и социального страхования Российской Федерации по Республике Татарстан учесть в своей работе выявленные проблемные вопросы обеспечения инвалидов техническими средствами реабилитации, выработать комплекс мер по недопущению необоснованно длительных сроков обеспечения инвалидов техническими средствами, предусмотренных их индивидуальными программами реабилитации и абилитации.

Органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан осуществлять мониторинг открытия частных учреждений социального обслуживания, реабилитационных центров для граждан, страдающих наркоманией, алкоголизмом, выяснять обстоятельства открытия, посещать данные частные учреждения, своевременно выявлять и пресекать нарушение прав граждан, находящихся в данных учреждениях.

Заместителям руководителей исполнительных комитетов, курирующих социальные вопросы, уполномоченным участковым полиции Министерства внутренних дел по Республике Татарстан проводить постоянную работу по выявлению

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 150 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

граждан без определенного места жительства, относиться к работе с данной категорией людей, оказавшихся в трудной жизненной ситуации и нуждающихся в нашей поддержке и помощи, без формализма и с должным вниманием.

7. В целях соблюдения прав несовершеннолетних детей в сфере образования:

Министерству образования и науки Республики Татарстан:

- совместно с образовательными организациями высшего и среднего профессионального образования организовать системную работу со студенческой молодежью, направленную на формирование у них мотивации к профессиональной деятельности в сфере получаемой профессии по направлениям педагогической подготовки;

- совместно с высшими учебным заведениям, реализующим образовательные программы на территории Республики Татарстан, продолжить в 2025 году работу по оказанию бесплатной юридической помощи студентам, в том числе и иностранным.

Органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан организовать системную, целенаправленную работу с организациями высшего и среднего профессионального образования с целью приглашения студентов в образовательные организации на открытые вакансии педагогов образовательных организаций;

Общеобразовательным организациям продолжить работу по организации уроков мужества и патриотических акций, направленных на увековечение памяти героев и защитников Отечества, а также на постоянной основе организовывать встречи с участниками специальной военной операции;

Руководителям общеобразовательных организаций республики:

- регулярно проводить в образовательных организациях психологическую диагностику в целях раннего выявления трудностей в психоэмоциональном, личностном развитии обучающихся, в том числе признаков высокой тревожности, агрессивного, депрессивного состояния;

- принять меры по повышению уровня педагогической компетентности педагогов в области профилактики буллинга (травли), в том числе путем организации семинаров, тренингов с приглашением психологов;

- проводить родительские собрания по информированию родительской общественности о феномене буллинга (травли) (причинах, признаках, способах реагирования);

- систематически проводить детско-родительские мероприятия в целях сплочения детского коллектива, роста взаимопонимания, формирования более открытых, доверительных отношений между участниками образовательного процесса;

- совместно с родителями (законными представителями) организовать мониторинг личных страниц несовершеннолетних обучающихся в социальных сетях, в целях выявления фактов кибербуллинга (кибертравли);

- совместно с муниципальными органами по делам молодежи, органами управления образования продолжить работу по вовлечению обучающихся в социально полезную внеурочную деятельность.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 151 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Министерству по делам молодежи Республики Татарстан, Министерству образования и науки Республики Татарстан:

- организовать проведение республиканских семинаров для педагогов общеобразовательных организаций, по вопросам профилактики и коррекции буллинга (травли) среди детей и молодежи;
- включить в программы повышения квалификации тематические модули по профилактике конфликтных ситуаций в образовательных организациях; кризисных состояний и деструктивного поведения у детей и подростков; по организации работы комиссии по урегулированию споров между участниками образовательных отношений;

Муниципальным комиссиям по делам несовершеннолетних и защите их прав:

- не реже 2 раз в год на расширенном заседании комиссии рассматривать вопросы организации работы по профилактике буллинга (травли) в образовательных организациях с рассмотрением конкретных выявленных случаев буллинга (травли).

8. **В целях защиты право детей жить и воспитываться в семье:**

Органам местного самоуправления муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан усилить работу:

- по выявлению раннего семейного неблагополучия и предупреждения социального сиротства;
- по повышению эффективности работы с родителями, желающими восстановиться в родительских правах.

9. В целях защиты прав граждан на благоприятную окружающую среду:

Министерству строительства и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан совместно с органами местного самоуправления и региональными операторами по обращению с ТКО обеспечить своевременную реализацию мероприятий по вводу в действие новых специализированных полигонов для ТКО.

Органам исполнительной власти, осуществляющим государственное управление в области охраны окружающей среды, усилить контроль за исполнением объявляемых контролируемым лицам предостережений о недопустимости нарушения требований в области охраны окружающей среды.

10. В целях защиты прав молодежи:

Министерству по делам молодежи Республики Татарстан совместно с Республиканским агентством по печати и массовым коммуникациям «Татмедиа» продолжить работу по распространению информации о мерах поддержки и мероприятиях для молодых семей.

11. В целях соблюдения и защиты прав человека в местах кратковременного принудительного пребывания граждан:

Министерству внутренних дел по Республике Татарстан и его территориальным подразделениям продолжить работу по созданию условий, исключающих нарушение прав лиц, помещенных в места кратковременного принудительного пребывания граждан.

12. В целях соблюдения и защиты прав лиц, отбывающих наказание в виде лишения свободы:

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 152 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Управлению Федеральной службы исполнения наказаний Российской Федерации по Республике Татарстан, Федеральному казенному учреждению здравоохранения «Медико-санитарная часть №16» Федеральной службы исполнения наказаний:

- расширить практику оказания медицинской помощи осужденным и лицам, содержащимся под стражей с применением телемедицинских технологий, в том числе с привлечением учреждений гражданского здравоохранения;

- рассмотреть возможность предоставления лицам, находящимся в местах принудительного содержания, платных медицинских услуг за счет собственных средств, в частности, по лечению зубов и зубопротезированию, в том числе в условиях учреждений гражданского здравоохранения;

- рассмотреть вопрос о повышении уровня оплаты труда, а также установлении иных социальных гарантий для медицинских работников уголовно-исполнительной системы и обратиться соответствующими предложениями в Правительство Российской Федерации, Федеральную службу исполнения наказаний Российской Федерации.

13. В целях предупреждения повторных преступлений со стороны осуждённых и освобожденных от исполнения наказаний, а также их ресоциализации, социальной адаптации и реабилитации:

Предложить Кабинету Министров Республики Татарстан рассмотреть вопрос о предоставлении льгот и принятии мер государственной поддержки на уровне Республики Татарстан к созданию и организации деятельности функционирования Центров пробации и создания рабочих мест для трудоустройства освобожденных от отбывания наказания в виде лишения свободы и иных мер уголовно-правового характера.

14. В целях защиты прав иностранных граждан, пребывающих на территорию Российской Федерации с целью осуществления трудовой деятельности:

Главам муниципальных районов и городских округов Республики Татарстан рекомендовать на постоянной основе принимать меры по привлечению работодателей, использующих труд иностранных граждан, и представителей национально-культурных объединений Ассамблеи народов Татарстана для проведения разъяснительной работы по соблюдению требований миграционного законодательства, норм поведения в обществе и других мероприятий по адаптации мигрантов, а также способствовать созданию в местах работы иностранных граждан и профильных миграционных учреждений информационных стендов с указанием номеров телефонов, адресов, ссылок и QR-кодов, куда можно обратиться в случае необходимости и получить информацию, ответы на интересующие вопросы.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 153 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛНЕҢ 2024 ЕЛДАГЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ ТУРЫНДА

ДОКЛАДЫ

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 154 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ

1-НЧЕ БҮЛЕК. КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕ: МӨРӘҖӘГАТЬЛӘРНЕҢ ГОМУМИ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ ҺӘМ АЛАРНЫ КАРАУ НӘТИҖӘЛӘРЕ

1.1. ГРАЖДАННАР МӨРӘҖӘГАТЬЛӘРЕНЕҢ МАСШТАБЛАРЫ, СТРУКТУРАСЫ ҺӘМ ДИНАМИКАСЫ

2-НЧЕ БҮЛЕК. МАХСУС ХӘРБИ ОПЕРАЦИЯДӘ КАТНАШУЧЫЛАРНЫҢ ҺӘМ АЛАРНЫҢ ГАИЛӘ ӘГЪЗАЛАРЫНЫҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

2.1. МАХСУС ХӘРБИ ОПЕРАЦИЯДӘ КАТНАШУЧЫЛАРНЫҢ
ҺӘМ АЛАРНЫҢ ГАИЛӘ ӘГЪЗАЛАРЫНЫҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

3-НЧЕ БҮЛЕК. СӘЯСИ ХОКУКЛАРНЫ ҺӘМ ИРЕКЛӘРНЕ ЯКЛАУ

3.1. ГРАЖДАННАРНЫҢ САЙЛАУ ХОКУКЛАРЫ

4-НЧЕ БҮЛЕК. СОЦИАЛЬ ҺӘМ ИКЪТИСАДЫЙ ХОКУКЛАРНЫ ЯКЛАУ

4.1. ХЕЗМӘТКӘ ХОКУК

4.2. ТОРАККА ХОКУК

4.3. СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУГА ҺӘМ МЕДИЦИНА ЯРДӘМЕНӘ ХОКУКНЫ ЯКЛАУ

4.4. СОЦИАЛЬ ТӘЭМИНАТКА ХОКУК

4.5. БЕЛЕМГӘ ХОКУК

4.6. ГАИЛӘ ХОКУКЛАРЫН ҺӘМ ГАИЛӘ КЫЙММӘТЛӘРЕН САКЛАУ

4.7. УҢАЙЛЫ ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТКӘ ХОКУК

5-НЧЕ БҮЛЕК. МӘҖБҮРИ ТОТУ УРЫННАРЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

5.1. ВАКЫТЛЫЧА ТОТУ УРЫННАРЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

5.2. ҖИНАЯТЬ-ҮТӘҮ СИСТЕМАСЫ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕНДӘ КЕШЕ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

6-НЧЫ БҮЛЕК. ГРАЖДАННАРНЫҢ АЕРЫМ КАТЕГОРИЯЛӘРЕНЕҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

6.1. ПСИХИК ТАЙПЫЛЫШЛЫ ГРАЖДАННАРНЫҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

6.2. ЯШЬЛӘР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

6.3. МИГРАЦИЯ ӨЛКӘСЕНДӘ ЧИТ ИЛ ГРАЖДАННАРЫНЫҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

7-НЧЕ БҮЛЕК. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛНЕҢ ЗАКОННАРНЫ КАМИЛЛӘШТЕРҮ ҺӘМ ХОКУКЫЙ АГАРТУ БУЕНЧА ЭШЧӘНЛЕГЕ

7.1. КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАН ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕ ТУРЫНДАГЫ ЗАКОННАРНЫ КАМИЛЛӘШТЕРҮ

7.2. ХОКУКЫЙ АГАРТУ

НӘТИҖӘ

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 155 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

КЕРЕШ

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил (алга таба – Вәкаләтле вәкил) эшчәнлеге турында әлеге еллык доклад «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» 2000 елның 3 мартындагы 95 номерлы Татарстан Республикасы Законының 26 нчы маддәсе нигезендә әзерләнгән һәм Татарстан Республикасы Рәисенә, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә, Татарстан Республикасы Югары суды рәисенә, Татарстан Республикасы Арбитраж суды рәисенә, Татарстан Республикасы Прокурорына җибәрелә.

Докладны әзерләгәндә мөрәҗәгать итүчеләрнең Вәкаләтле вәкилгә килгән мөрәҗәгатьләренә, «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасы мәгълүматларына, «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» дәүләт мәгълүмат системасы кире элемтә платформасы аша килгән хәбәрләргә, дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары мәгълүматларына, шулай ук җәмәгатьчелек ярдәмчеләре тәкъдим иткән, кеше хокуклары бозылу турында хокук яклау оешмаларыннан килгән яки массакүләм мәгълүмат чараларында, социаль челтәрләрдә басылган, ГЛОНАСС +112 бердәм дәүләт мәгълүмат системасына җибәрелгән мәгълүматларга, республика ведомствоара комиссияләре материаллары һәм башка чыганакларга анализ ясалды.

Докладта 2024 ел өчен Вәкаләтле вәкил эшчәнлегенең статистик мәгълүматлары китерелә. Шул ук вакытта докладта гражданнарның социаль, икътисадый һәм мәдәни хокукларын яклау, хәрбиләрнең һәм аларның гаиләләренең хокукларын яклау, мәҗбүри тоту урыннарында гражданнарның хокукларын яклау, уңайлы әйләнә-тирә мохиткә гражданнарның хокукларын яклауга кагылышлы кайбер проблемалы мәсьәләләр, кеше һәм граждан хокуклары һәм ирекләре өлкәсендә хокукый агарту турында мәгълүмат, иҗтимагый хакимият органнары һәм гражданлык җәмгыяте институтлары, төбәкара һәм халыкара хезмәттәшлек, законнарны камилләштерү эшчәнлегендә Вәкаләтле вәкилнең катнашуы турындагы мәгълүматлар чагылыш тапты.

Шуңа бәйле рәвештә доклад структурасы тиешле бүлекләрне үз эченә ала, ә аның нәтиҗәсендә дәүләт органнарына, җирле үзидарә органнарына, иҗтимагый оешмаларга кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклауны көчәйтүгә юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру мөмкинлеген карарга тәкъдим ителә. Әлеге тәкъдимнәр хокук яклау эшчәнлеген камилләштерергә мөмкинлек бирер, дип өметләнәбез.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 156 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

1-НЧЕ БҮЛЕК. КЕШЕ ҺӘМ ГРАЖДАННЫҢ ХОКУКЛАРЫ ҺӘМ ИРЕКЛӘРЕ

1.1. Гражданнар мөрәҗәгатьләренең масштаблары, структурасы һәм динамикасы

Гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләү Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил (алга таба – Вәкаләтле вәкил) эшчәнлегендә өстенлекле булып кала.

Гражданнар Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил институтына ярдәм сорап ешрак мөрәҗәгать итәләр, чөнки ул гражданнарның бозылган хокукларын саклау, гамәлгә ашыруга һәм торгызуга ярдәм итү өчен генә төзелмәгән, бәлки аның һәркем файдалана алырлык булуы, кичекмәстән җавап бирүе белән дә аерылып тора, бу исә югары дәрәҗәдә ышаныч уята.

2024 елда Вәкаләтле вәкилгә 5 417 тапкыр мөрәҗәгать иттеләр.

Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать итү өчен гражданнар төрле элемтә каналларыннан файдаланган. Иң популяр канал булып «Бердәм идентификация һәм аутентификация системасы» санала – 773 мөрәҗәгать. 2024 елда әлеге система аша 2023 елга караганда 41% ка күбрәк мөрәҗәгать килде (773 һәм 548).

Аннан соң интернет-кабул итү бүлмәсе – 689, кирәкле канал булды.

Шулай ук почта хәбәрләрен алу да актуаль булып кала, 2024 елда аларның саны 547гә җитте.

Телефон аша 253 мөрәҗәгать һәм телдән 138 мөрәҗәгать кабул ителде.

Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать юллауның тагын бер мөһим ысулы - ул шәхси кабул итү кысаларында мөрәҗәгать итү. Халык белән аралашуның шәхси аралашу кебек форматы бик мөһим. Вәкаләтле вәкилгә мондый очрашулар республика гражданнарын борчыган актуаль проблемалар турында мәгълүмат алырга, ә гражданнар өчен проблемалы мәсьәләләрне хәл итү юлын табарга, бәхәсле ситуацияләрне хәл итү өчен алдагы гамәлләр эзлеклелеген төзергә, закон телен «гади бәян» дә аңларга мөмкинлек бирә. Халык белән диалог вазыйфаи затларның социаль җаваплылыгын арттыра һәм безнең эшчәнлекнең төп юнәлешләреннән берсе булып тора.

2024 елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан барлыгы 52 кабул итү уздырылган, шул исәптән 25 шәхси, 5 күчмә һәм 22 уртак тематик кабул итү үткәрелгән, алар барышында 537 граждан кабул ителгән.

Хисап чорында Татарстан Республикасы Прокуратурасы җитәкчелеге белән уртак тематик кабул итүләр үткәрелде (07.05.2024 - 9 мөрәҗәгать, 17.09.2024 – 25 мөрәҗәгать (Буа шәһәре), 24.09.2024 – 43 (Буа шәһәре) Түбән Кама), 30.09.2024 – 6, 27.11.2024 – 2, 03.12.2024 - 5), Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе (05.11.2024 - 4), «Татарстан Республикасы дәүләт юридик бюросы» (06.02.2024 – 10, 04.03.2024 – 15, 12.03.2024 – 19, 16.04.2024 – 10, 28.05.2024 – 13, 04.06.2024 – 9, 23.06.2024 – 7, 15.10.2024 – 12, 18.11.2024 – 1, 10.12.2024 - 12), Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясе (30.10.2024 – 8), «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы (03.09.2024 - 9, 03.12.2024 – 16), «Ватан сугышчылары гаиләләре комитеты» оешмасы, Хәрби комиссариат, Казан гарнизоны Хәрби прокуратурасы, «Ватанны саклаучылар»

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 157 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы вәкилләре белән - (20.06.2024 – 3, 12.09.2024 – 6 мөрәҗәгать).

2024 ел дәвамында Вәкаләтле вәкил, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе белән берлектә оештырыла торган 6 очрашуда - «2 нче төзәтү колониясе», «3 нче төзәтү колониясе», «5 нче төзәтү колониясе», «1 нче колония-поселение», «18 нче колония-поселение» федераль казна учреждениеләрендә «Хокукый ярдәм көннәре»ндә катнашты, 52 хөкем ителүчегә кызыксындырган сораулар буенча консультацияләр бирелде.

Шулай ук Вәкаләтле вәкил тарафыннан видеоконференцэлемтә (телемедицина) системасыннан файдаланып, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе, «16 нчы медицина-санитария часте», Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсе, Татарстан Республикасы Прокуратурасы җитәкчелеге белән берлектә хөкем ителгәннәрне 8 дистанцион кабул итү үткәрелде. Аларга 2 нче, 3 нче, 5 нче, 8 нче, 10 нчы, 19 нчы төзәтү колонияләреннән, 17 нче колония-поселениедән, 2 нче, 3 нче, 4 нче, 5 нче тикшерү изоляторларыннан, 1 нче Төзәтү үзәгеннән медицина частьлары кушылып, 49 хөкем ителүче шәхси сораулары буенча консультация алды.

Республика халкының территориаль ераклыгын һәм төрле социаль мобильлеген, гражданнардан кергән мөрәҗәгатьләр предметы булган мәсьәләләрнең бер өлешенең яшерен булуын, шулай ук гомумроссия масштабындагы истәлекле вакыйгаларны, шул исәптән сайлау кампаниясен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил гражданнар мөрәҗәгатьләрен проактив формалар ярдәмендә карау эшен дәвам итте.

Узган елда Вәкаләтле вәкил Аппаратында кызыксынган министрлыклар, ведомстволар, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары катнашында 6 телефон «кайнар элемтәсе» үткәрелде, алар кысаларында 246 шалтырату кабул ителде.

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты (алга таба – Вәкаләтле вәкил Аппараты) тарафыннан оештырылган телефон «кайнар элемтә»ләренә шалтыратуларның кимемәве, түләүсез юридик ярдәм күрсәтүнең әлеге форматының республика халкында ихтыяҗ булуын күрсәтә.

Халыкка түләүсез юридик ярдәм күрсәтү максатларында, Татарстан Республикасының Адвокат һәм Нотариаль палаталары белән хезмәттәшлек турында төзелгән килешүләр нигезендә, әлеге ведомстволар белгечләре тарафыннан 2024 елда Вәкаләтле вәкил Аппаратында ай саен гражданнарны кабул итү эше дәвам иттерелде. Ел дәвамында барлыгы 14 тапкыр гражданнарны кабул итү оештырылды.

Кергән мөрәҗәгатьләр белән эшләгәндә Вәкаләтле вәкил, «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» 2000 елның 3 мартындагы 95 номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә гражданнарның шикаятьләренә җавап бирүнең төрле инструментларын куллана: тикшерүләр үткәрү, хатлар җибәрү, судларга үтенечнамәләр җибәрү, тәкъдимнәр җибәрү һ. б.

Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгать итүчеләрнең хатларында бәян ителгән дәлилләрне тикшерү өчен гражданнар мөрәҗәгатьләрен башка дәүләт органнарына җибәрү һәм, кирәк булган очракта, компетенцияләр чикләрендә җавап бирү чараларын күрү кебек инструментларны ешрак кулланды. Үз чиратында, граждан мәнфәгатьләрендә эш итеп, дәүләт органына мөрәҗәгатьләрендә Вәкаләтле вәкил аны карау нәтиҗәләре турында хәбәр итүне сорый. Мондый практика гражданнар мөрәҗәгатьләрен вакытында һәм сыйфатлы караган өчен дәүләт органнарының җаваплылыгын арттыра,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 158 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

дип уйлыйбыз, һәм мөрәҗәгать итүче кабат мөрәҗәгать иткән очракта, карау нәтиҗәләре турында өстәмә сораштыру кирәкми.

Хисап чорында Вәкаләтле вәкил Аппаратының «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасының гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре бүлеге һәм кулланучыларның үзара хезмәттәшлеген координацияләү бүлеге хезмәткәрләре тарафыннан 400дән артык тикшерү чарасы уздырылган.

Вәкаләтле вәкил кушуы буенча Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратының гражданнар хокукларын торгызу мәсьәләләре бүлеге хезмәткәрләре тарафыннан, кызыксынган ведомстволарның экспертларын җәлеп итеп, оешмаларга һәм учреждениеләргә 16 мөрәҗәгать буенча тикшерү оештырылды, атап әйткәндә,:

- граждан М. шикаяте буенча Казан шәһәре Идел буе районының «Катнаш төрдәге 138 нче балалар бакчасы» эшчәнлегенә;

- граждан М. мөрәҗәгате буенча «Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Югары Чаллы мәктәп-интернаты» белем бирү процессында катнашучылар арасында килеп туган конфликтлы вәзгыять турында;

- граждан К. мөрәҗәгате буенча «Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Казанның 7 нче мәктәп-интернаты» белем бирү процессында катнашучылар арасында килеп туган конфликтлы вәзгыять турында;

- граждан А.ның Татарстан Республикасының балигъ булмаган кешеләренә Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының «Академик В.М.Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе»ндә психиатрия ярдәмен оештыру мәсьәләсенә кагылышлы мөрәҗәгате буенча;

- хезмәт хокуклары бозылу факты уңаеннан Г. мөрәҗәгате буенча;

- Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең ТР буенча идарәсенең 3 нче төзәтү колониясендә җәза үтәүче А. мәнфәгатьләрендә К. мөрәҗәгате буенча;

- С. мөрәҗәгате буенча, «Казан шәһәренең Яңа Савин районы «107 нче гимназиясе» директорының балигъ булмаган баланы кабул итүдән баш тарту өлешендәге гамәлләре белән килешмәү турында;

- граждан Л.ның «Казан шәһәре» шәһәр округында халыкка социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәге» учреждениесенең өйдә хезмәт күрсәтү бүлеге эшчәнлегенә, социаль хезмәткәрнең килү санын киметү һәм социаль хезмәт күрсәтүнең индивидуаль программасында каралган өйдә социаль хезмәт күрсәтү рәвешендә мөрәҗәгать итүчегә социаль хезмәт күрсәтүне туктату өлешенә кагылышлы шикаяте буенча;

- Казан шәһәренең «Сугыш ветераннары өчен госпиталь» администрациясе тарафыннан мөрәҗәгать итүченең хезмәт хокукларын бозу турында граждан Б. мөрәҗәгате буенча;

- граждан Ш. ның балигъ булмаган улын полиция бүлегенә китерү, медицина тикшерүенә җибәрү, кәрәзле телефонын тартып алу өлешендә полиция хезмәткәрләренең гамәлләре белән килешмәү турындагы мөрәҗәгате буенча;

- Чистай муниципаль районының маневрлы фонды торак урыннарының тиешенчә санитар-техник хәлдә булмавы турында граждан У. мөрәҗәгате буенча, һ. б.

Җирле үзидарә органнары тарафыннан торак урынны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны авария хәлендә яисә сүтелергә, яисә реконструкцияләнергә тиеш, дип тану шартларында закон таләпләрен үтәү эшен оештыруга мониторинг үткәрү максатларында республиканың 5 муниципаль районына: Апас, Буа, Алабуга, Чистай һәм Әлмәт районнарына бару оештырылды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 159 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре ятим балалар һәм ата-ана (законлы вәкилләр) тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар учреждениеләренең законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен үтәү мәсьәләсенә анализ ясау максатларында, «Психик тайпылышлары булган гражданнар өчен билгеләнгән Югары Отар балалар интернат-йорты» дәүләт казна учреждениесенә, «Казан интернат-мәктәбе» дәүләт бюджет мәгариф учреждениесенә, «Ятим балалар һәм сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән, ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар өчен 11 нче мәктәп-интернат»ка, «Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар өчен Минзәлә мәктәп-интернаты» дәүләт бюджет мәгариф учреждениесенә, «Лениногорск балалар йорты» дәүләт бюджет учреждениесенә, «Әлмәт балалар йорты» дәүләт бюджет учреждениесенә, «Нурлат балалар йорты» дәүләт бюджет учреждениесенә барулар оештырды.

Шулай ук 2024 елда, Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре тарафыннан, «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына кергән гражданнарның хәбәрнамәләрендә күрсәтелгән объектлар буенча 329 күчмә тикшерү үткәрелгән һәм мониторинг барышында 10 500 хәбәрнамә нигезсез статуслар бирелүгә бәйле рәвештә эшкә кайтарылган.

Хөкем ителгәннәрнең, тикшерү-кулга алынганнарның, административ-тоткарланганнарның яшәү шартлары һәм аларның матди-көнкүреш тәэмин ителеше белән танышу максатларында, шулай ук гражданнардан кергән мөрәҗәгатьләр буенча безнең тарафтан 61 тапкыр күчмә тикшерү оештырылды: Республиканың төзәтү учреждениеләренә - 13, тикшерү изоляторларына – 4, вакытлыча тоту изоляторларына һәм махсус кабул итү урыннарына – 25, Эчке эшләр органнарының административ-тоткарланган затлары өчен махсус биналарга – 19.

Хисап елында Вәкаләтле вәкилнең дәүләт органнары, җирле үзидарә органнары, аларның вазыйфаи затлары һәм оешмалары адресына гомуми белем бирү һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре эшчәнлеге өлешендә мәгариф өлкәсендә бозылган хокукларны һәм ирекләрне торгызуның мөмкин булган һәм кирәкле чаралары турында (мәсәлән, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укучыларның сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларның бозылган хокукларын торгызу буенча); сәламәтлек саклау өлкәсендә (Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының «Академик В.М.Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе»нең 10 нчы һәм 16 нчы балалар бүлекләре, 1 нче, 2 нче һәм 8 нче хатын-кызлар бүлекләре, 1 нче, 2 нче, 4 нче, 5 нче, 11 нче, 12 нче, 20 нче, 19 нчы һәм 22 нче ир-атлар бүлекләре бәдрәф бүлмәләрендә бүлгечләр урнаштыру; бүлекләр хезмәткәрләре белән һөнәри бурычларны үтәүнең этик нормаларын үтәү, пациентларга һәм аларның законлы вәкилләренә ихтирамлы һәм гуманлы мөнәсәбәт буенча өстәмә эш алып бару); социаль өлкәдә (техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүгә мөрәҗәгать итүчеләр Ц., К., Г., И., З. хокукларын бозуны торгызу буенча), торак өлкәсендә (граждан Ф. ның, Ф. мәнфәгатьләрендә торак урынны социаль наем шартнамәсенә өстәмә килешү төзү турында); хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә һәм башка кисәтүләр һәм тәкъдимнәр җибәрелде.

Ел дәвамында гражданнарның хокукларын торгызу максатында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең дәүләт органнары,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 160 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

җирле үзидарә органнары, аларның вазыйфаи затлары һәм оешмалары адресына барлыгы 50 тәкъдиме һәм искәрмәсе җибәрелде.

Шунысын билгеләп үтү мөһим, вәкаләтле вәкилнең, дәүләт органнарының, җирле үзидарә органнарының, вазыйфаи затларның һәм оешмаларның барлык искәрмәләрен һәм тәкъдимнәрен карау йомгаклары буенча гражданнарның хокукларын торгызу буенча тулы чаралар күрелде.

Узган елда Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил өченче зат яисә кызыксынган зат сыйфатында, гражданнарның хакимият органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм башка учреждениеләргә карата таләпләрен хуплап, 13 суд утырышына җәлеп ителгән. Шулай ук Вәкаләтле вәкилне конституциячел законлылыкны тикшерү турындагы мөрәҗәгатьләрне карауда катнашуга җәлеп итү практикасы дәвам итә. Узган чорда Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Конституция Советына конституциячел хокуклар һәм ирекләр бозылу турындагы шикаятьләрне караганда 4 бәяләмә җибәрде.

Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигый бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе белән 2018 елда төзелгән килешү кысаларында, 2024 елда бердәм дәүләт мәгълүмат системасы системасында (алга таба-ГЛОНАСС +112) эш дәвам иттерелде.

Хисап чорында Вәкаләтле вәкил тарафыннан эшкә алынган мәгълүмати хәбәрләр саны 1 428 тәшкил итә.

ГЛОНАСС +112 системасыннан иң күп хәбәрләр - Казан (385), Чаллы (160), Түбән Кама (91), Әлмәт (79), Бөгелмә (55), Яшел Үзән шәһәре (48), Питрәч (38), Яшел Үзән (35) һәм Лаеш (28) муниципаль районнарыннан һәм башкалардан килде.

«Ашыгыч 112 чакырулар хезмәте»нә шалтыратулары ярдәмендә – гражданнар торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә авария хәлләре (кагыйдә буларак, коммуналь аварияләрне бетерү буенча чаралар күрелмәү яки аларны бетерү буенча срокларның сузылуы турында хәбәр ителә), медицина ярдәменнән сәбәпсез баш тартулар, медицина персоналы тарафыннан ваемсыз мөнәсәбәт, ирекке, шәхси кагылгысызлыкка һәм шәхес абруена хокукларның бозылуы (сәламәтлеккә зыян китерү, кыйнау һ. б.), балаларның хезмәткә сәләтсез ата-аналары турында кайгырту бурычын үтәмәве һәм аларны ялгызлыкта һәм куркыныч астында калдыруы, ата-аналарның балаларны тәрбияләү бурычларын үтәмәве, шулай ук эчке эшләр органнары хезмәткәрләренең вәкаләтләрен арттырып җибәрүе яисә югарыда күрсәтелгән органнарның республика гражданнарының гаризаларына һәм сигналларына бөтенләй гамьсезлеге турында хәбәр итте.

Күп кенә хәбәрләр гражданнарның социаль тормыш эшчәнлегенә кагылды, аерым алганда, техник тернәкләндерү чараларын бирү, зәгыйфь категория гражданнарның хокукларын яклау, аларны социаль тәэмин итү, авыр тормыш хәлендә калган гражданнарга ярдәм итү турында.

Субъектив проблемалардан тыш, гражданнар шулай ук җәмәгать әһәмиятендәге проблемаларга да битараф түгел: юл хәрәкәте иминлеге, территорияләрне төзекләндерү һәм җәмәгать урыннарын чиста һәм тәртиптә тоту, шулай ук гражданнар өчен куркыныч караучысыз калган хайваннар турында хәбәрләр белән мөрәҗәгать иткәннәр.

Хокук мөнәсәбәтләренең, тормыш эшчәнлегенең төрле өлкәләрендә гражданнарның хокукларын яклауга турыдан-туры бәйле

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 161 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

мөрәҗәгатьләрне алып, Вәкаләтле вәкил кичекмәстән мөрәҗәгать итүчеләрнең килеп туган проблемаларын гамәлгә ашыру буенча чаралар күрә.

Юлга чыгып 600дән артык тикшерү хәбәрдә күрсәтелгән фактларны ачыклау максатыннан оештырылды, шул исәптән вәкаләтле вәкилнең җәмәгать ярдәмчеләре катнашында да.

«Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 02 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә конституциячел хокуклар төркемнәре буенча Вәкаләтле вәкилгә кергән мөрәҗәгатьләр структурасы таблицада күрсәтелгән.

Конституциячел хокуклар төркеме	**2024 елда барлыгы**
Социаль һәм икътисадый хокуклар	59,2%
Граждан (шәхси) хокуклары	34,6%
Сәяси хокуклар	6,2%

Социаль хокуклар төркеме структурасының зур өлешен торак хокукларын гамәлгә ашыру, торак-коммуналь хезмәтләр күрсәтү мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләр тәшкил итә -12,1%.

Узган ел белән чагыштырганда хезмәт хокукларын бозуга бәйле мөрәҗәгатьләр саны аз гына артты (89 мөрәҗәгать, 2023 елда – 61), бер үк вакытта сәламәтлеккә һәм медицина ярдәменә хокук (120 мөрәҗәгать, 2023 елда – 184), белем алуга хокук (211 мөрәҗәгать, 2023 елда – 261) белән бәйле мөрәҗәгатьләр саны кимеде. Хокук мөнәсәбәтләренең әлеге өлкәләре кысаларындагы проблемалы мәсьәләләр махсус бүлектә каралачак.

Граждан хокуклары структурасында иң күп санны – 17% - граждан, административ һәм җинаять эшләренә кагылышлы мөрәҗәгатьләр, 1,5% - гаилә мөнәсәбәтләренә кагылышлы мөрәҗәгатьләр (ата-аналар арасындагы бәхәсләр, үз вазыйфаларын тиешенчә үтәмәү һ.б.) тәшкил итә.

Хисап чорында Вәкаләтле вәкилгә гражданнарның телдән һәм язмача мөрәҗәгатьләрендә каралган сораулар саны 4 200 тәшкил итте.

Тулаем алганда, соңгы елларда Вәкаләтле вәкилгә килгән мөрәҗәгатьләр тематикасы үзгәрешсез кала.

Тематика	**Мөрәҗәгатьләр саны**
Сайлауга һәм сайлануга хокук	60
Россия Федерациясе гражданлыгына хокук. Ирекле хәрәкәт итәргә, килү һәм яшәү урынын сайларга	141
Дәүләт һәм муниципаль органнарга мөрәҗәгать итәргә хокук	202
Торакка хокук	185
Социаль тәэминатка хокук	285
Хезмәткә хокук	89
Сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокук	120
Белем алуга хокук	211
Гаилә, аналар, аталар һәм балаларны яклауга хокук	63
Әйләнә-тирә мохиткә һәм җиргә хокук	30

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 162 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Тоткарланучылар, шикләнелүчеләр һәм гаепләнүчеләр хокуклары	281
Зыян күрүчеләр хокуклары	37
Җәза үтәүчеләрнең хокуклары	298
Административ хокук бозулар эшләре буенча производствода кеше хокукларын яклау	7
Суд карарларына шикаять бирү	25
Законлы көченә кергән актларны башкарганда кеше хокукларын яклау	139
Хәрби хезмәткә алганда кеше хокукларын, хәрби хезмәткәрләрнең хокукларын яклау	671
Торак-коммуналь хуҗалыгы өлкәсендәге мәсьәләләр	329
Хокук саклау органнарына шикаятьләр	114
Финанслар, хуҗалык эшчәнлеге һәм башка мәсьәләләр	913

Торак-коммуналь өлкәдә 2024 елда гражданнар кагылган мәсьәләләр елдан-ел үзгәрми диярлек. Һәм мөрәҗәгатьләр саны, кагыйдә буларак, тотрыклы рәвештә югары булып кала.

Хисап чорында Вәкаләтле вәкил тарафыннан коммуналь хезмәтләрнең сыйфаты тиешенчә булмау (салкын һәм кайнар су белән тәэмин итүдә өзеклекләр, суның түбән температурасы), гомумйорт мөлкәтен канәгатьләнерлек дәрәҗәдә тотмау (дымлылыкның артуы, диварларның катуы, канализация исе, вентиляция системасының бозылуы), идарәче компанияләр, ширкәтләр хезмәткәрләренең гамәлләре (гамәл кылмаулары) турындагы, торак милекчеләре һәм милек белән идарә итүнең башка рәвешләре (тиешенчә ремонтламау, вакытында ремонтламау, коммуналь аварияләрне бетерү срокларын сузу), тарифларны исәпләү, коммуналь хезмәт күрсәтү өчен түләүләр исәпләү һәм торакны карап тоту тәртибен бозу турындагы мөрәҗәгатьләр каралды.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, хокукларның әлеге категориясенә кагылышлы мөрәҗәгатьләрнең аз өлеше торак белән тәэмин ителеш мәсьәләләренә кагылды: монда ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны торак белән тәэмин итү, инвалидларны һәм инвалид балалары булган гаиләләрне торак белән тәэмин итү, торак шартларын яхшыртуга мохтаҗ буларак исәпкә алу мәсьәләләре.

Социаль тәэмин итү өлкәсендәге мөрәҗәгатьләр пенсия белән тәэмин итү, инвалидларны социаль тәэмин итү («уңайлы мохит» булдыру, кешене инвалид дип тану, техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин ителү, реабилитацияләүнең һәм абилитацияләүнең индивидуаль программасына үзгәрешләр кертү, шифаханә-курорт дәвалануына юллама рәвешендә дәүләт социаль ярдәмен алмау), хезмәткәрләрнең гамәлләре (гамәл кылмау) мәсьәләләренә кагылды.

Узган ел белән чагыштырганда хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсенә кагылышлы мөрәҗәгатьләр саны 46% ка артты. 2024 елда хезмәт өлкәсендә Вәкаләтле вәкилгә кергән мөрәҗәгатьләргә анализ шуны күрсәтә: нигездә гражданнар хезмәт хакын түләмәү, эштән чыгарырга мәҗбүр итү, законсыз эштән чыгару, хезмәт конфликтлары, эшкә урнашу проблемалары буенча мөрәҗәгать иткәннәр.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 163 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Сәламәтлек саклау өлкәсендә гражданнар тарафыннан дару препаратлары белән тәэмин ителмәү һәм тиешенчә медицина ярдәме күрсәтмәү белән бәйле проблемалар очрый.

Мәгариф өлкәсендә уку йортларында уку процессын оештыруга, белем бирү процессында катнашучылар арасында конфликтлы вәзгыять булуга шикаятьләр килде. Шулай ук мөмкинлекләре чикләнгән балаларга белем бирү, белем бирү учреждениеләренә керүдә ярдәм күрсәтү, белем бирү-сәламәтләндерү лагерьларында «инклюзив балалар ялын» оештыру, белем бирү учреждениеләренә транспорт белән барып җитү, яңа уку йортлары төзү мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләр килү дәвам итте.

2024 елда гаилә хокукларын яклау өлкәсендә гражданнар баланы тәрбияләү һәм матди карап тору буенча соңгы бурычларын үтәмәүгә бәйле рәвештә элеккеге ир белән хатынны ата-ана хокукларыннан мәхрүм итүдә, балалар яки оныклар белән аралашу мөмкин булмау турында, ата-ана хокукларын торгызу турында, балаларның кайда булуы һәм аларның сәламәтлек торышы турында, бала язмышы өчен борчылулар турында һ.б. сорадылар.

Уңайлы әйләнә-тирә мохиткә һәм җиргә хокук белән бәйле мәсьәләләр саны кимеде. 2024 елда гражданнар тарафыннан бу тематика буенча мөрәҗәгатьләрдә атмосфера һавасын пычрату, җир бәхәсләре, рөхсәтсез чүплекләр, су объектларын саклау һ. б. мәсьәләләр күтәрелде.

Россия Федерациясе субъектларындагы вәкаләтле вәкилләр җинаять суд эшләрен алып баруда катнашмасалар да, җинаять суд эшләрен башкаручы органнарның вазыйфаи затлары даирәсенә кермәсәләр дә, Вәкаләтле вәкил шикаятьләрне карый торган субъектлар даирәсенә шунысын билгеләп үтәргә кирәк, җинаять процессында, мәҗбүри тоту урыннарында кеше хокукларын яклау өлкәсендә кергән мәсьәләләр саны, элеккечә үк тотрыклы рәвештә югары булып кала бирә. Гражданнар җинаять эшләре кузгатуның нигезсезлеген; җинаять суд эшләрен алып бару срокларының озынлыгын күрсәттеләр; тикшерү гамәлләренең законлылыгы; җинаять эшләре буенча хөкем карарларының законлылыгы, нигезлелеге һәм гаделлеге һ.б.; медицина һәм матди-көнкүреш тәэмин ителешенең канәгатьләнерлек булмавына, җинаять-үтәтү системасы хезмәткәрләренең хокуксыз гамәлләренә (гамәл кылмавына), шулай ук алга таба җәзаны үтәү өчен күчерү һәм вакытыннан алда азат итү мәсьәләләре буенча мөрәҗәгать иттеләр.

Ел саен Вәкаләтле вәкилгә авыр тормыш хәлендә калган гражданнардан мөрәҗәгатьләр килә. Бу кеше хокукларын конкрет бозу булмаган вәзгыять, ләкин, кызганычка каршы, шулай килеп чыккан, кеше бәлагә эләккән. Канунибызның маддәсе нигезендә мондый мөрәҗәгатьләр эшкә алынмаса да, безнең тарафтан һәртөрле ярдәм күрсәтү буенча эш алып барыла. Хокук яклау эшчәнлегенең өстәмә юнәлеше формалашуы турында расларга мөмкин. Мондый мөрәҗәгатьләр мөрәҗәгатьләрнең гомуми санына йогынты ясамыйлар, күплекне тәшкил итмиләр, әмма Вәкаләтле вәкилнең эшен яңа эчтәлек белән тулыландыралар. Мондый мөрәҗәгатьләр шәфкатьлелекне, игелеклелекне, кешелеклелекне сакларга ярдәм итә.

Мисалларның берсе итеп, Әлмәттә яшәүче, травма нәтиҗәсендә көчле туктаусыз авыртулар кичерүче һәм чит кешеләр ярдәмендә хәрәкәтләнергә мәҗбүр булган гр Г. Яшәү өчен кирәкле ихтыяҗларга пенсия түләүләре җитмәү сәбәпле, «Татнефть» хәйрия фонды директоры адресына вәкаләтле вәкил тиешле ярдәмне, шул исәптән матди ярдәмне дә, күрсәтү мөмкинлеген карауны сорап мөрәҗәгать итте. Вәкаләтле

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 164 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

вәкилнең үтенечнамәсен игътибарга алып, «Татнефть» ГАҖнә керүче мөрәҗәгатьләрне карау комитеты утырышында өй шартларында дәвалану өчен дару препаратлары һәм терапевтик аппаратура сатып алуга 50 мең сум күләмендә иганәчелек ярдәме күрсәтү турында карар кабул ителде.

Гавами хакимият органнарының гражданнар белән цифрлы хезмәттәшлеге тенденциясе актив үсә. Әлеге өлкәдә төрле электрон сервислар һәм платформалар актив үсештә.

2013 елдан Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасының «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасының баш модераторы (алга таба - «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасы) эшчәнлеген гамәлгә ашыра.

2024 елда «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасында, барлык статуслардан кире кайтарылган белдерүләрне исәпкә алып, 97 898 мөрәҗәгать басылып чыкты, бу узган елның шул ук чоры белән чагыштырганда 7% ка кимрәк («Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасының «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы белән интеграциясе өзелүгә бәйле рәвештә), шулардан: 76 118 мөрәҗәгать хәл ителгән (78%), 15 896 мөрәҗәгать буенча эшләр планлаштырылган (16%), 4 594 мөрәҗәгать буенча нигезле рәвештә кире кагылган (6%), 1 290 мөрәҗәгать (21%) эштә.

Системадан файдаланучылар иң актив рәвештә «Төзекләндерү һәм инфраструктура» – 41 568, «Юллар» – 34 315, «Торак-коммуналь хуҗалык» – 8 954, «Каты коммуналь калдыклар» – 4 318, «Транспорт» – 2 501, «Экология» – 1 371, «Сәүдә» – 1 178, «Сәламәтлек саклау» – 1 073 һәм башка юнәлешләр буенча мөрәҗәгать иттеләр.

Елдан-ел «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасы, республика халкында әлеге интернет-ресурсның, республика һәм җирле дәрәҗәдә гражданнар мөрәҗәгатьләрен хәл итү буенча гражданнар һәм җирле үзидарә органнары арасында турыдан-туры элемтә каналларының берсе буларак кирәклеген күрсәтә.

2024 елда «Дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасына хисап чорында (шул исәптән кабат карау өчен) гражданнардан барлыгы 99 788 мөрәҗәгать һәм хәбәр кергән, бу узган елның шул ук чоры белән чагыштырганда 66% ка күбрәк.

Портал кулланучыларыннан, гражданнардан иң күп мөрәҗәгатьләр һәм хәбәрләр: сәламәтлек саклау (медицина электрон документларын алу һәм табибка электрон язылу) мәсьәләләре буенча - 52 066, укучының электрон көндәлегенә керү проблемасы - 24 951, территорияне комплекслы төзекләндерү – 5 733, торак-коммуналь хезмәтләр күрсәтү – 3 648, автомобиль юлларын ремонтлау һәм карап тоту – 3 189, хәрби хезмәткәрләрнең һәм аларның гаилә әгъзаларының мөрәҗәгатьләре – 1 898, маршрут хәрәкәте схемасын (графигын) бозу, йөртүчеләрнең һәм кондукторларның үз-үзләрен дөрес тотмау, транспорт маршрутын яисә графигын үзгәртү тәкъдиме - 616, күп балалы гаиләнең электрон таныклыгын алу - 356.

Гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эш Вәкаләтле вәкил тарафыннан даими рәвештә, аның мөмкин булган теләсә нинди чагылышларында алып барыла.

2025 елга бурычлар арасында Вәкаләтле вәкил гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләгәндә түбәндәгеләрне аерып күрсәтә:

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 165 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

- гражданнар мөрәҗәгатьләрен, законнарны камилләштерү буенча тәкъдимнәрне карау, тематик докладлар әзерләү нәтиҗәләре буенча тәкъдимнәр һәм бәяләмәләр әзерләү һәм дәүләт органнарына җибәрү практикасы киңәйтеләчәк.

- дәүләт органнары һәм гражданлык җәмгыяте институтлары белән хезмәттәшлек: уртак тематик кабул итүләр үткәрү, шикаятьләр буенча тикшерүләр үткәрү, кеше хокуклары өлкәсендәге актуаль проблемалар турында фикер алышу дәвам иттереләчәк.

- Россия төбәкләрендәге һәм чит илләрдәге вәкилләрнең уңай тәҗрибәсе өйрәнеләчәк.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 166 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2-НЧЕ БҮЛЕК. МАХСУС ХӘРБИ ОПЕРАЦИЯДӘ КАТНАШУЧЫЛАРНЫҢ ҺӘМ АЛАРНЫҢ ГАИЛӘ ӘГЪЗАЛАРЫНЫҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

2.1. Махсус хәрби операциядә катнашучыларның һәм аларның гаилә әгъзаларының хокукларын яклау

Россия Федерациясе Кораллы көчләре Башкомандующие В.В. Путин Украина территориясендә махсус хәрби операция үткәрү турында игълан иткән көннән алып өч елга якын вакыт узды. Махсус хәрби операция бурычларын хәл итү һәм анда катнашучыларга гарантияләр тәэмин итү өчен бөтен ил берләште. Бу эшчәнлек күп кенә гавами хакимият органнары һәм гражданнар җәмгыяте институтлары өчен өстенлекле булды.

Махсус хәрби операция башланганнан бирле Вәкаләтле вәкил һәм аның Аппараты хезмәткәрләре хәрбиләр һәм аларның гаиләләре белән эшләүнең барлык мәсьәләләренә һәм формаларына кушылды.

2022 елдан Вәкаләтле вәкилгә хәрбиләрдән һәм аларның гаилә әгъзаларыннан 7700 дән артык мөрәҗәгать кергән. Хисап елында әлеге тематика буенча Вәкаләтле вәкил Аппаратына 644 мөрәҗәгать кергән, шул исәптән «Дәүләт хезмәтләре.Бергә хәл итәбез» бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталының кире элемтә платформасы аша - 36, «Халык контроле» системасы аша -165.

Вәкаләтле вәкил тарафыннан 2022-2024 елларда каралган мөрәҗәгатьләрнең сан күрсәткечләрен һәм эчтәлеген бәяләгәндә, махсус хәрби операциядә катнашучыларның һәм аларның гаилә әгъзаларының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен гамәлгә ашырганда барлыкка килгән проблемаларның эчтәлегендә билгеле бер үзгәрешләрне билгеләп үтәргә мөмкин. Әгәр 2022 елда мөрәҗәгать итүчеләрдә күбесенчә мобилизация буенча хәрби хезмәткә чакыру, гражданнарга кичектерү бирү белән бәйле мәсьәләләр торса, 2024 елда нигездә социаль ярдәм чаралары күрсәтү, медицина ярдәме күрсәтү, шулай ук хәрби хезмәткәр статусын билгеләү, тикшерү уздыру белән бәйле мәсьәләләр туды.

Вәкаләтле вәкилгә килгән барлык мөрәҗәгатьләр мөмкин кадәр кыска вакыт эчендә, хәрбиләрнең туганнары, якыннары белән даими элемтәдә булганда каралды.

Социаль ярдәм чараларын күрсәтү

Татарстан Республикасы Рәисе Р. Н.Миңнеханов 2025 елга Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасында болай дип ассызыклады: «Безнең сугышчылар Ватанны алгы сызыкта саклаган вакытта төп бурыч – аларга якыннары өчен ышаныч һәм тынычлык тәэмин итү. Барлык билгеләнгән ярдәм чаралары һәм ташламалар тайпылышсыз бирелергә тиеш».

Федераль социаль ярдәм чаралары белән беррәттән, республикада социаль ярдәмнең өстәмә чаралары да уңышлы гамәлгә ашырыла. Мәсәлән, махсус хәрби операциядә катнашучыларның гаилә әгъзаларына, хәрби хезмәткәрләрнең аерым категорияләре арасыннан һәм махсус хәрби операциядә катнашучы (катнашкан) гражданнарның 18 яшькә җитмәгән һәр баласына 20 мең сум күләмендә бер мәртәбә бирелә торган акчалата түләү; йорт биләмәсе чикләре эчендә газ үткәрүгә һәм йорт эчендә газ җиһазлары сатып алуга бәйле чыгымнарны каплауга 100

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 167 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

мең сум субсидия. Яңа туган балалары булган катнашучыларның гаиләләре сабыйлар өчен кирәк-ярак белән тәэмин ителә.

Гаилә әгъзаларына:

60 һәм 55 яшьтәге гражданнарга (ир-атлар һәм хатын-кызлар) һәм пенсионерларга шифаханә-курорт дәвалануына юлламалар белән тәэмин ителгәндә беренче чираттагы хокук бирелә;

өлкән яшьтәге гражданнарга һәм I һәм II төркем инвалидларга өйдә социаль хезмәтләр түләүсез күрсәтелә;

инвалид балаларга мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм яшүсмерләр өчен тернәкләндерү үзәкләренә социаль хезмәт күрсәтүгә кабул иткәндә өстенлекле хокук бирелә.

Махсус хәрби операциядә катнашып һәлак булган (вафат булган) гражданнарның гаилә әгъзаларына 2,0 млн сум күләмендә бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү бирелә.

Шунысы куанычлы: республиканың муниципаль берәмлекләрендә 2022 елдан башлап махсус хәрби операциядә катнашучылар һәм аларның гаиләләре өчен ташламалар һәм ярдәм чаралары гамәлгә ашырыла. 2023 елның 1 гыйнварына муниципаль берәмлекләрдә, шәһәр округларында инде махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына 14 төрле 1360 ташлама һәм ярдәм итү чаралары каралган иде. 2024 елда ул 2560 ка артты.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаиләләренә күрсәтелә торган ярдәм чаралары ташламаларның һәм финанс ярдәменең киң спектрын үз эченә ала: матди ярдәм, торак-коммуналь хуҗалык һәм транспорт өчен түләүгә ташламалар, социаль хезмәт күрсәтү, гражданнарны үзара салым түләүдән азат итү һәм башка әһәмиятле чаралар.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына түләүләр һәм ярдәм чаралары мәсьәләләре Вәкаләтле вәкилнең даими игътибар үзәгендә тора.

Әлеге тематика буенча мөрәҗәгатьләрнең шактый өлеше хәрби хезмәткәрләргә хәрби хезмәт узу турында контракт төзүгә бәйле рәвештә бер тапкыр бирелә торган түләүләр бирү тәртибенә һәм срогына кагылган. Мөрәҗәгатьләрне карау нәтиҗәләре шуны күрсәтә: күпчелек очракта каралган түләүләрне вакытында алмауның сәбәпләре хәрби частьтән хәрби хезмәткәрне шәхси составка алу турында мәгълүмат булмау һәм (яисә) хәрби хезмәткәрнең шәхси мәгълүматларында техник хаталар җибәрелү. Мөрәҗәгатьләрнең күрсәтелгән категориясе безнең тарафтан Хәрби комиссариат белән берлектә каралды.

Мисал өчен, 2024 елның июлендә гражданнарны шәхси кабул итү кысаларында, Вәкаләтле вәкил адресына Яр Чаллы шәһәреннән хәрби хезмәткәрнең хатыны, ире хәрби хезмәт узу турында контракт төзүгә бәйле рәвештә бер тапкыр бирелә торган 360 000 сум күләмендә түләү алмау мәсьәләсе буенча мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгать итүченең ире, хәрби частьтән шәхси составка алынуы турында мәгълүмат булмау сәбәпле, ярты елдан артык әлеге түләүне ала алмаган. Күрсәтелгән мөрәҗәгатьне карап, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Премьер-министрының беренче урынбасары адресына килеп туган хәлгә үз позициясен бәян итеп, мөрәҗәгать итте. Хезмәт министрлыгы, Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты белән уртак эш нәтиҗәсендә мөрәҗәгать итүчең иренә бер мәртәбә түләү бирелде. Хезмәт министрлыгы, Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты белән бергәләп эшләү

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 168 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

йомгаклары буенча бер тапкыр түләнә торган түләү мөрәҗәгать итүченең иренә күчерелде.

Татарстан Республикасында хәрби хезмәткәрләргә һәм аларның гаилә әгъзаларына адреслы ярдәм күрсәтү өчен «Үзебезнекеләр турында кайгырту» программасы гамәлдә. Махсус хәрби операция темасына гражданнардан килгән мөрәҗәгатьләр белән актив эш алып барыла. Алар «Үзебезнекеләр турында кайгырту» сайты, 117 кайнар элемтәсе, «Халык контроле» һәм «Инцидент Менеджмент» системасы аша килә. Без кире элемтә каналлары аша килгән хәбәрләргә даими рәвештә анализ үткәрдек.

06.11.2023 - 01.10.2024 «СВОИХ турында ЗАБОТА республика программасы кысаларында СВО катнашучылары һәм аларның гаилә әгъзаларыннан (117, ТР "Халык Контроле» дәүләт мәгълүмат системасы, "Инцидент Менеджмент", "ЗАБОТА О СВОИХ" сайты) 18 меңнән артык мөрәҗәгать эшләнгән, алар: 10303 (56%) - федераль чаралар (югалган, һәлак булган, федераль түләүләр), 44 75 (41%) - мәгълүмат-белешмә характердагы мәсьәләләр, 552 (553%) - республика ярдәме чаралары буенча, дәүләт хакимияте органнарына һәм җирле үзидарә органнарына адреслы ярдәм чаралары күрсәтү өчен җаваплы чаралар күчерелгән.

2023 елның 6 ноябреннән 2024 елның 1 октябренә кадәр – «Үзебезнекеләр турында кайгырту» республика программасы кысаларында махсус хәрби операциядә катнашучылардан һәм аларның гаилә әгъзаларыннан (кайнар линия телефоны 117, «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасы, «Инцидент менеджмент», «Үзебезнекеләр турында кайгырту» сайты) 18 меңнән артык мөрәҗәгать каралган, алар: 10303 (56%) – федераль ярдәм чараларына кагылышлы (югалганнар, һәлак булганнар, федераль түләүләр), 7544 (41%) – мәгълүмати-белешмә характерындагы мәсьәләләр, 552 (3%) – республика ярдәм чараларына кагылышлы, алар адреслы ярдәм күрсәтү өчен җаваплы дәүләт хакимияте органнарына һәм җирле үзидарә органнарына җибәрелде.

Анализ нәтиҗәләрен тикшерү, шулай ук гражданнар сораулары буенча системалы тәкъдимнәр эшләү максатларында, Вәкаләтле вәкил «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы вәкилләре, дәүләт хакимияте органнары, муниципаль берәмлекләр вәкилләре белән эшлекле киңәшмәләр уздырды.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларның балаларының белемгә хокукларын яклау

Хәрби хезмәт вазыйфаларын (хезмәт бурычларын) башкарганда һәлак булган яисә гарипләнгән (яраланган, җәрәхәтләнгән, контузия алган) яисә чир алган хәрбиләрнең, махсус хәрби операция ветераннары (катнашучылары) балалары, шәхси мәгълүматны яклау таләпләрен һәм психологик-педагогик озата баруны оештыруда этик таләпләрне үтәп, зур игътибарга мохтаҗ.

2023 елда Россия Федерациясе Мәгариф министрлыгы, Россия Федерациясе Фән һәм югары белем бирү министрлыгы, Россия Федерациясе Оборона министрлыгы белән берлектә, мәктәпкәчә мәгариф, гомуми белем бирү, һөнәри белем бирү оешмаларында һәм махсус хәрби операциядә белем алучы ветераннар (катнашучылар) балаларын (катнашучылар) югары белем бирү мәгариф оешмаларында озату алгоритмнары шундый балаларга кирәкле ярдәм күрсәтү максатларында, шул исәптән

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 169 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

психологик (Россия Мәгариф министрлыгының 2023 елның 11 августындагы АБ-3386/07 номерлы хаты) эшләнде һәм регионнарга җибәрелде. Әлеге мәсьәләнең мөһимлеген исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына (алга таба – Мәгариф министрлыгы) мәктәп психологларын махсус хәрби операциядә катнашучыларның балалары белән эшләргә мәҗбүри өйрәтүне оештырырга тәкъдим итә.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларның балалары мәнфәгатьләрендә, Вәкаләтле вәкил тарафыннан 2022 елда ук, Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына махсус хәрби операциядә катнашучыларның балаларына белем бирү өстенлекләрен билгеләү турында тәкъдим җибәрелгән иде, ул 2023 елда хупланды.

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль законга Украина, Донецк Халык Республикасы, Луганск Халык Республикасы, Запорожье өлкәсе һәм Херсон өлкәсе территорияләрендә махсус хәрби операциядә катнашучы гражданнарның һәм аларның балаларының аерым квота чикләрендә федераль бюджет, Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары һәм җирле бюджетлар акчалары хисабына бакалавриат һәм специалитет программалары буенча укытуга хокукларын ныгыту өлешендә үзгшрешләр кертелде.

Хисап елында күрсәтелгән махсус квота буенча республиканың югары белем бирү мәгариф оешмаларына махсус хәрби операциядә катнашучының 370 баласы кабул ителде.

Узган елда Вәкаләтле вәкил шулай ук махсус хәрби операциядә катнашучыларның балаларының федераль бюджет, Россия Федерациясе субъектлары бюджетлары һәм җирле бюджетлар акчалары исәбеннән түләүле укудан бушлай укуга күчү хокукын тормышка ашыруга яисә белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешманың үз акчалары исәбеннән укытуга булышлык күрсәтте.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына гражданка М.нан «Казан (Идел буе) федераль университеты» дизайн һәм пространство сәнгате институтында (алга таба – КФУ) белем алучы кызын түләүле укудан түләүсез укуга күчерүдә ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать килгән. Мөрәҗәгать итүченең кызы махсус хәрби операциядә катнашучының баласы булуын исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгать итүченең кызын түләүсез укытуга күчерү мөмкинлеген карау турындагы үтенеч хаты белән КФУ ректоры адресына мөрәҗәгать итте. Безнең хат җитәкчелек тарафыннан уңай хәл ителде, түләүле белем бирү хезмәтләренең бәясе 100% ка киметелде.

Хәрби хезмәткәрләргә медицина ярдәме күрсәтү

Вәкаләтле вәкилнең хокук яклау эшчәнлегендә хәрби хезмәткәрләрнең медицина ярдәменә хокукларын үтәү мәсьәләләренә зур игътибар бирелде.

Ел дәвамында Россия Федерациясе Оборона министрлыгының «354 хәрби клиник госпитале» базасында, Вәкаләтле вәкил берничә тапкыр хәрби хезмәткәрләрне һәм аларның гаилә әгъзаларын «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы җитәкчесе, Татарстан Хәрби комиссариаты, Казан гарнизоны Хәрби прокуратурасы вәкилләре белән бергә кабул итте.

Ел башында Вәкаләтле вәкил адресына хәрби хезмәткәрләрдән отпуск вакытында яшәү урыны буенча медицина оешмаларында медицина ярдәме алу мөмкинлеге турында мөрәҗәгатьләр кергән. Хәрби хезмәткәрләр медицина ярдәме

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 170 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

сорап Россия Федерациясе Оборона министрлыгының ведомство госпитальләренә генә мөрәҗәгать итә алганнар, бу алар өчен шактый уңайсызлыклар тудырган.

Махсус хәрби операция үткәрү чорында әлеге мәсьәләнең аеруча актуальлеген исәпкә алып, 2024 елның августында Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Т.Н.Москалькова адресына мәҗбүри медицина иминияте полисының гамәлдә булуын хәрбиләргә дә куллану мәсьәләсен карау турында тәкъдим җибәрде. Безнең тәкъдимнәр уңай чишелеш тапты.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2024 елның 24 октябрендәге 1423 номерлы карары белән отпусктагы хәрби хезмәткәрләргә махсус хәрби операция уздыру чорында теләсә кайсы уңайлы дәүләт сырхауханәсендә беренчел медицина-санитария ярдәме алу хокукы бирелде. Әлеге тәртип махсус хәрби операция үткәрү вакытында гамәлдә булачак. Карар мохтаҗ хәрбиләр өчен медицина ярдәме алу мөмкинлеген арттырырга мөмкинлек бирде.

Республиканың медицина оешмаларында махсус хәрби операциядә катнашучыларга чиратсыз медицина ярдәме күрсәтү оештырылган. Барлык медицина оешмаларында махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына медицина ярдәмен оештыру мәсьәләләре буенча җаваплы затлар билгеләнде.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына медицина ярдәме күрсәтү буенча җаваплылык үзәге итеп, Казан шәһәренең «Сугыш ветераннары өчен госпиталь» дәүләт учреждениесе, Чаллы шәһәренең «Сугыш ветераннары өчен госпиталь» дәүләт учреждениесе (алга таба – госпитальләр), «Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының республика клиник хастаханәсе» « М.Н.Садыйков исемендәге 7 нче шәһәр клиник хастаханәсе» билгеләнде.

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасында махсус хәрби операция барышында яраланган Россия Федерациясе Кораллы көчләренең хәрби хезмәткәрләренә медицина ярдәме күрсәтү максатларында «хирургия», «травматология һәм ортопедия», «абдоминаль хирургия», «нейрохирургия», «реанимация», «медицина реабилитациясе» профильләре буенча 460 ятак бирелгән: «Республика клиник хастаханәсе» – 300 урын, «М.Н. Садыйков исемендәге 7 нче шәһәр клиник хастаханәсе» – 100 урын, Казан шәһәренең «Сугыш ветераннары өчен госпиталь» дәүләт учреждениесендә 60 урын.

Госпитальләрдә махсус хәрби операциядә катнашучылардан, аларның гаилә әгъзаларыннан шалтыратулар кабул итү өчен тәүлек әйләнәсе кол-үзәкләр эшли.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 171 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хәрби-табиб комиссиясен узу һәм сәламәтлек торышы буенча хәрби хезмәт вазыйфаларын башкарудан азат итү мәсьәләләре

Махсус хәрби операциядә катнашучылар өчен хәрби-табиб комиссиясен узу һәм алга таба авыру буенча отпуск бирү яисә хәрби хезмәт вазыйфаларын башкарудан азат итү актуаль мәсьәлә булып торды. Хәрби хезмәткәрләр Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгатьләрендә шулай ук хәрби-табиб комиссиясе карары белән килешмәүләрен белдерделәр, өстәмә тикшерү оештыруда һәм кабат хәрби-табиб комиссиясен үткәрүдә ярдәм күрсәтүләрен сорадылар.

Шулай итеп, Вәкаләтле вәкил адресына хәрби хезмәткәрнең хәрби хезмәткә яраклылыгын билгеләү өчен аңа өстәмә медицина диагностикасы үткәрүдә ярдәм күрсәтү мәсьәләсе буенча Казанда яшәүче Ф. хатыны мөрәҗәгать иткән. 2023 елның 2 августында хәрби хезмәткәр Ф. хәрби операция уздыру зонасында булганда снаряд шартлау нәтиҗәсендә яралана, шуңа бәйле рәвештә төрле хәрби-медицина учреждениеләрендә дәвалана. Медицина тикшерүе һәм тикшерү нәтиҗәләре буенча хәрби-табиб комиссиясе карары белән хәрби хезмәткәргә хәрби хезмәткә яраклылыгы чикле булган «В» категориясе бирелә. Шул ук вакытта организмы эшчәнлеге бозылуга китергән авырулар булу аңа алга таба хәрби хезмәт үтәргә комачаулаган. Ул өстәмә дәвалануга һәм тикшеренүгә мохтаҗ булган.

Тәкъдим ителгән медицина документларын игътибар белән өйрәнгәннән соң, хәрби хезмәткәр Ф. ның хокуклары бозылуын күреп, Вәкаләтле вәкил хәрби прокуратура органына һәм Россия Федерациясе Дәүләт Думасы депутаты А. З. Фәрраховка әлеге вәзгыятьне хәл итүдә ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгатьне карау нәтиҗәләре буенча, Чита гарнизоны Хәрби прокуратурасы соңгы карар кабул итү өчен Россия Федерациясе Оборона министрлыгының «Хәрби-табиб экспертизасы Баш үзәге»нә (Хабаровск шәһәре) медицина документларын кабат җибәрү турында хәбәр итте.

Хәрби хезмәткәр Ф.ны хәрби хезмәттән азат итү мәсьәләсе хәл ителмәү сәбәпле, Вәкаләтле вәкил Чита гарнизоны хәрби Прокуроры адресына кабат хат юллады. Чита гарнизоны Хәрби прокуратурасы үткәргән тикшерү нәтиҗәсендә хәрби частьнең вазыйфаи затлары тарафыннан хәрби хезмәткәрне хәрби хезмәттән азат итүгә документларның югары хәрби идарә органына вакытында җибәрелмәве ачыкланган, бу Ф. хәрби хезмәткәрнең Россия Федерациясе Кораллы көчләреннән вакытында азат итүгә хокукларын бозуга китергән. Прокуратура органы тарафыннан хәрби часть җитәкчелеге адресына тәкъдимнәр кертелде, анда шулай ук хәрби хезмәткәр Ф.ның Россия Федерациясе Кораллы көчләреннән вакытында азат ителүгә хокукларын бозу буенча кичекмәстән чаралар күрү мәсьәләсе куелды. Прокурорның тәкъдиме канәгатьләндерелде, хәрби часть командиры Ф. хәрбине хәрби хезмәттән азат итү буенча чаралар күрде.

Әлеге хәрби өенә кайткач, аның хокукларын яклауда ярдәм иткән өчен Вәкаләтле вәкилгә рәхмәт белдерде.

Чираттагы ялга хокук

Узган елда Вәкаләтле вәкил хәрбиләрнең ялга хокукларын яклау буенча чаралар күрде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 172 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2023 елда Федераль Җыенга Юлламасында Россия Президенты В.В. Путин махсус операциядә катнашучыларга ярты ел саен кимендә 14 көн ял итүне тәэмин итәргә кушты.

Кайбер мөрәҗәгатьләрдә гражданнар хәрби хезмәткәргә отпуск бирү мәсьәләсенең озак вакыт хәл ителмәве турында хәбәр иткәннәр.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкилгә Яр Чаллы шәһәрендә яшәүче хәрби хезмәткәр В. хатыны мөрәҗәгать итте, ул 2023 елның октябреннән махсус хәрби операция уздыру зонасында булган иренә отпуск бирүдә ярдәм итүне сораган. Хәрби хезмәткәрнең биш балигъ булмаган баласы аны өендә көтеп тора. Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң, Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты ярдәмендә хәрби хезмәткәргә отпуск бирелде.

Хәрби хезмәткәр статусын билгеләү мәсьәләләре

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкилгә махсус хәрби операциядә катнашучыларының гаилә әгъзаларыннан махсус хәрби операция зонасында хәбәрсез югалган хәрбиләрне эзләүдә, шулай ук әсирлеккә эләккәннәрне илгә кайтаруда ярдәм итүләрен сорап мөрәҗәгатьләр керде.

Мондый мөрәҗәгатьләрнең һәрберсе Вәкаләтле вәкил тарафыннан кыска вакыт эчендә каралды, мөрәҗәгать итүчеләргә ярдәм күрсәтүгә юнәлдерелгән максималь чаралар күрелде. Эш Россия Федерациясе Оборона министрлыгы һәм Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты белән оператив хезмәттәшлеккә корылды, анда махсус хәрби операция уздыру чорында гражданнарның хокуклары үтәлешен мониторинглау буенча махсус эшче төркем төзелде. Вәкаләтле вәкил гариза бирүчеләр белән даими элемтәдә тора, аларга хәрби хезмәткәрләрнең һәм махсус хәрби операциядә катнашучыларының кайда булуын билгеләү буенча күрелә торган чаралар турында мәгълүмат җиткерә.

Россия Федерациясе Оборона министрлыгы һәм Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең уртак гамәлләре нәтиҗәсендә кайбер ватандашларыбызны әсирлектән кайтаруга, шулай ук хәрбиләрнең кайда булуын билгеләүгә ирешелде (аларның саны турындагы мәгълүматны әйтергә ярамый). Без һәрбер хәбәрсез югалган кешенең табылуына шатландык, әниләре һәм хатыннарын кабул иткәндә, алар белән бергә аларның дөреслек өчен көрәшүче туганнары турындагы кабатланмас тарихларын тыңлап еладык.

Хәрби хезмәткәрләрнең гаилә әгъзаларыннан мөрәҗәгатьләр алганда, Вәкаләтле вәкил шулай ук муниципаль берәмлекләр җитәкчелегенә һәм «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалына хәрби хезмәткәрнең гаиләсен исәпкә алуны һәм аңа көнкүреш, матди һәм башка тормыш хәлләрен хәл итүдә һәрьяклап ярдәм күрсәтүне сорап мөрәҗәгать итте. 2024 елда республиканың муниципаль районнары, шәһәр округлары башлыкларына 180нән артык хат җибәрелде.

Вәкаләтле вәкил җирле үзидарә органнарына гаиләләргә ярдәм иткәннәре, аларга игътибарлы һәм битараф булмаган мөнәсәбәтләре өчен рәхмәт белдерә

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 173 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хәрби хезмәткәрләрнең гаиләләренә ярдәм күрсәтү

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил муниципаль берәмлекләр, шәһәр округларының мобилизацияләнгәннәрнең гаиләләренә комплекслы ярдәм күрсәтү буенча эшне оештыруга анализ ясады.

Муниципаль берәмлекләрдән бирелгән мәгълүмат мобилизацияләнүчеләрнең гаиләләренә һәрвакытта да һәрьяклы комплекслы ярдәм күрсәтелүе турында дәлилләми. Мондый очракларда Вәкаләтле вәкил, мәгълүматларны тулыландыру өчен, муниципаль берәмлекләр, шәһәр округлары җитәкчеләренә кабат мөрәҗәгать итте. Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил тарафыннан Апас, Лениногорск, Алабуга, Яшел Үзән районнары, Казан шәһәренең Совет районы администрациясе, Казан шәһәренең Вахитов һәм Идел буе районнары администрациясе җитәкчеләренә өстәмә хатлар җибәрелде.

2024 елның декабрендә Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре Биектау муниципаль районы башкарма комитетының махсус хәрби операциядә катнашучыларның гаиләләре белән башкарган эше хакында танышу максатыннан Биектау муниципаль районына барды.

Атна саен Вәкаләтле вәкил гражданнарны шәхси кабул итү кысаларында хәрбиләрнең гаиләләре белән шәхсән очрашты. Махсус хәрби операциядә катнашучы 180нән күбрәк кеше һәм аларның гаилә әгъзалары шәхсән Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать итте.

Вәкаләтле вәкил инициативасы белән 2024 елның 26 ноябрендә Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы һәм Хезмәт министрлыгы белән берлектә махсус хәрби операциядә катнашучыларның аналары белән очрашу оештырылды. Очрашу Әниләр көненә багышланган иде. Әниләр арасында күп балалы, ике улы махсус операция зонасында булганнар, бер үк вакытта уллары гына түгел, оныклары да хезмәт итүчеләр бар иде. Утырыш барышында әниләр махсус хәрби операциясе һәр катнашучысының истәлеген мәңгеләштерү өчен махсус Хәтер китабын булдыру тәкъдимен әйттеләр, хәрби хезмәткәрләр-медиклар аерым билгеләп үтелде, шулай ук медикаментлар белән өстәмә тәэмин итү, хәрбиләр өчен махсус экипировка ясау турында да әйтелде. Чара бик җылы һәм эмоциональ узды, әниләр чиксез ярату һәм горурлык белән уллары турында сөйләделәр.

Республикада махсус хәрби операциядә катнашучыларга ярдәм итүгә бәйле мәсьәләләрне хәл итү эшен координацияләү максатларында, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 30.03.2023 № 790-р күрсәтмәсе белән, Татарстан Республикасы территориясендә махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына ярдәм итү мәсьәләләре буенча төбәк ведомствоара комиссия төзелде һәм аның составы расланды. Комиссия утырышларында Вәкаләтле вәкил актив катнашты, инвалид булган махсус хәрби операциядә катнашучылар биләгән торак урыннарны аларның ихтыяҗларына яраклаштыру; хәрби хезмәттән азат ителгән махсус хәрби операциядә катнашучыларны һәм аларның гаилә әгъзаларын эшкә урнаштыру; махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына психологик ярдәм күрсәтү мәсьәләләре каралды һәм тиешле йөкләмәләр бирелде.

Мәсәлән, Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары башлыкларына, муниципаль торак фонды составына керүче инвалидлар яши торган күпфатирлы йортларда инвалидларның торак урыннарын һәм гомуми мөлкәтне

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 174 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

тикшерү буенча муниципаль ведомствоара комиссияләр төзү турындагы муниципаль хокукый актларны актуальләштерергә һәм комиссия әгъзалары санын оптимальләштерергә; күрсәтелгән комиссия составына «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалының муниципаль берәмлектәге социаль коодинаторларны кертергә; инвалид булган махсус хәрби операциядә катнашучылар яши торган күпфатирлы йортлардагы махсус хәрби операциядә катнашучылар биләгән торак урыннарны һәм гомуми мөлкәтне тикшерү буенча, (аларның ихтыяҗларын исәпкә алып(тикшерү өчен комиссиянең чыгуы; тикшерү актын әзерләү, имзалау), муниципаль ведомствоара комиссияләрнең оперативлыгын тәэмин итәргә; инвалид булган махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына торак биналарын шәхси ихтыяҗларга яраклаштыруда булышу өчен гариза бирү мөмкинлеге булу турында мәгълүмат бирергә.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына психологик ярдәм күрсәтү һәм реабилитацияләү

Махсус хәрби операциядә катнашучыларның тыныч тормышка кайтуы еш кына нык борчылу, посттравматик тайпылышлар һәм адаптация проблемалары белән бергә бара.

2024 елның 11 аенда республикада медицина психологлары тарафыннан 783 махсус хәрби операциядә катнашучыга, аларның һәм һәлак булганнарның 1843 гаилә әгъзасына консультацияләр бирелде. Гамәлдәге психологик ярдәм инфраструктурасы 70 медицина-психологик консультация кабинетын үз эченә ала.

Шул ук вакытта Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына (алга таба – Сәламәтлек саклау министрлыгы) махсус хәрби операция тулысынча тәмамланган һәм хәрби операциядә катнашучылар тыныч тормышка кайткан очракта, психологик кабинетлар санын һәм аларның эшен анализлауны тәкъдим итәргә кирәк, дип саный.

Вәкаләтле вәкилнең хокук яклау эшчәнлегендә махсус хәрби операциядә катнашучыларның һәм аларның гаилә әгъзаларының дәүләт хакимияте, җирле үзидарә органнары белән үзара хезмәттәшлек итү ысулларына игътибар юнәлтелгән.

Хәзерге вакытта республикада махсус хәрби операциядә катнашучыларның һәм аларның гаилә әгъзаларының дәүләт белән үзара хезмәттәшлегенең бердәм мәгълүмат системасы юк. Бу сорауларның кабатлануына, аларны карау срокларының артуына һәм ведомстволар арасында координациянең җитәрлек булмавына китерә.

Махсус хәрби операциядә катнашуның социаль нәтиҗәләрен объектив бәяләү максатыннан, махсус хәрби операция зонасыннан кайткан затларның исәбен аерым ведомстволарның аерым исәп-хисаплары кысаларында түгел, ә аерым мәгълүмати ресурс рәвешендә алып барырга кирәк, дип санאיбыз, аның нигезендә һәр махсус хәрби операциядә катнашучы игътибарда булырга тиеш.

«Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы җитәкчесе мәгълүматы буенча, 2025 елда филиалда махсус хәрби операциядә катнашучылар турында мәгълүматларның бердәм системасын кертү планлаштырыла.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 175 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Әлеге мәгълүматны исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Цифрлы үсеш, дәүләт идарәсе, мәгълүмати технологияләр һәм элемтә министрлыгына (алга таба - Цифрлы үсеш министрлыгы) системага техник ярдәм күрсәтүне тәэмин итәргә һәм махсус хәрби операциядә катнашучылар һәм аларның гаиләләре өчен мобиль кушымта эшләү мөмкинлеген карарга тәкъдим итә.

Республикада махсус хәрби операция зонасыннан кайткан махсус хәрби операциядә катнашучыларны реабилитацияләүгә ярдәм итү мәсьәләләренә зур игътибар бирелә.

2024 елның гыйнварыннан «Идел» инвалидларны социаль тернәкләндерү үзәге базасында яралану, контузия, гарипләнү нәтиҗәсендә инвалидка әверелгән һәм даими рәвештә чит кеше каравына мохтаҗ булган махсус хәрби операциядә катнашучыларга социаль хезмәт күрсәтү бүлеге эшли.

2025 елда бу эшкә Казан, Чаллы, Әлмәт һәм Баулы шәһәрләрендә инвалидларны тернәкләндерү үзәкләре кушылачак. Шул рәвешле, махсус хәрби операциядә катнашучыларны реабилитацияләү өчен 2025 елдан башлап, 282 стационар һәм 130 ярымстационар урын булачак. Кирәкле җиһазларны ремонтлауга һәм сатып алуга, Татарстан Республикасы Рәисе Р. Н.Миңнеханов карары нигезендә, республика бюджетыннан 56,7 млн. сум бүлеп бирелгән.

Хезмәт министрлыгына Сәламәтлек саклау министрлыгы, «Татарстан Республикасы буенча медик-социаль экспертизаның Баш бюросы», Россия Федерациясе Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге, «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы белән берлектә, урыннарда махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаиләләренә социаль ярдәм, социаль хезмәт күрсәтү һәм социаль тернәкләндерү чаралары комплексын гамәлгә ашыру максатларында, ведомствоара хезмәттәшлекне дәвам итәргә кирәк.

Махсус хәрби операциядә катнашучыларны һәм аларның гаилә әгъзаларын эшкә урнаштыру мәсьәләләре

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил махсус хәрби операциядә катнашучыларның эшкә урнашуына анализ ясады. 2024 елның 18 декабренә мәшгульлек хезмәте органнарына эшкә урнашуда ярдәм сорап 112 кеше мөрәҗәгать иткән, шуларның 73 кешесе эшкә урнаштырылган, 20 кеше укырга җибәрелгән, 19 кеше вакансияләр сайлау процессында. Махсус хәрби операциядә катнашучыларның 8 гаилә әгъзасы үз эшләрен ачу өчен 145,1 мең сум күләмендә бер тапкыр бирелә торган финанс ярдәме алды, шуларның 5се 2024 елда. Хезмәт министрлыгы махсус хәрби операциядә катнашучылар һәм аларның гаилә әгъзалары өчен 24 махсуслаштырылган вакансияләр ярминкәсе үткәрде.

Төзәтү учреждениеләреннән Россия Федерациясе Оборона министрлыгы яисә Россия Федерациясе Кораллы көчләренә йөкләнгән бурычларны үтәүгә булышлык итүче оешмалар белән контракт төзегән гражданнардан кергән мөрәҗәгатьләрне анализлау, хөкем карарлары юкка чыгарылуга карамастан, эш бирүчеләрнең аларны эшкә теләмичә генә алуларын күрсәтә.

Күрсәтелгән категориядәге затлар белән эшләгәндә хөкем ителү турындагы белешмәләрдә хөкем ителү турында мәгълүмат саклану һәм җинаять эзәрлекләве факты булуы яисә җинаять эзәрлекләвенең туктатылуына, белем, хезмәт күнекмәләре

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 176 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

булмауга бәйле кыенлыклар килеп чыга, карала торган категориядәге затларның кайберләре моңа кадәр беркайчан да эшләмәгән; эшкә урнашырга/укырга теләге дә булмаган.

«Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы социаль координаторларының махсус хәрби операциядә катнашучы һәркем белән аның ихтыяҗлары нигезендә индивидуаль эшләвен билгеләп үтәргә кирәк.

Мәсәлән, «Вагнер» ЧВК сугышчысы, Нурлат районында яшәүче, махсус хәрби операция зонасыннан кайткач, социаль координаторга бизнес белән шөгыльләнү теләге белән мөрәҗәгать иткән. Социаль координатор бизнес-план төзергә, социаль контракт төзергә һәм үз эшен - күчмә шиномонтажны ачарга ярдәм итте.

Әлеге мәсьәләнең актуальлеген исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил, Хезмәт министрлыгына махсус хәрби операциядә катнашучыларга үз эшләрен ачу өчен бер мәртәбә бирелә торган финанс ярдәме күрсәтү практикасын дәвам итәргә тәкъдим итә.

Вәкаләтле вәкил хәрби хезмәткәрләрнең һәм аларның гаилә әгъзаларының хокукларын үтәү мәсьәләләрендә дәүләт органнары һәм җирле үзидарә органнары, шулай ук предприятиеләр һәм оешмалар белән тыгыз хезмәттәшлеккә ышаныч белдерә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 177 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

3-НЧЕ БҮЛЕК. СӘЯСИ ХОКУКЛАРНЫ ҺӘМ ИРЕКЛӘРНЕ ЯКЛАУ

3.1. Гражданнарның сайлау хокуклары

Вәкаләтле вәкил гражданнарның сайлау хокукларын тәэмин итүдә һәм яклауда актив катнаша. 2024 ел Татарстан Республикасы өчен ике сәяси әһәмиятле вакыйга белән билгеләп үтелде: Россия Федерациясе Президентын сайлау һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советына депутатлар сайлау.

Сайлаулар хакимият һәм җәмгыять арасында мөһим кире элемтә ролен уйный, алар ярдәмендә россиялеләр Россия Федерациясе Конституциясе биргән сайлау хокукларын гамәлгә ашыра һәм илнең, республиканың киләчәк үсеш юнәлешен билгели ала. Бик мөһим, җаваплы сайлау кампанияләре беренче тапкыр көчле геосәяси чакырулар, махсус хәрби операцияләр уздыру зонасында, илнең чик буе районнарында хәрби хәрәкәтләр шартларында узды.

2024 елгы сайлауларны уздыруны оештыруда Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең гражданнарның сайлау хокукларын тәэмин итүдә зур тырышлыгын билгеләп үтәргә кирәк. Әлеге хакимият органы тарафыннан чираттагы мәртәбә күрсәтелгән югары дәрәҗәдәге профессионализм һәм сайлауларны оештыруда һәм уздыруда җаваплылык, төрле дәрәҗәләрдә гражданнарның хокукларын бозуны кисәтүгә бәйле күп кенә мәсьәләләрне хәл итәргә мөмкинлек бирде. Сайлауларның масштаблы булуына карамастан, сайлау хокукларын бозуга кагылышлы мөрәҗәгатьләр саны аз иде, бу сайлау хокукларын яклауның нәтиҗәле гарантияләре системасы булуын күрсәтә.

2024 елның мартында узган Россия Федерациясе Президентын сайлаулар Татарстан Республикасы өчен дә, бөтен ил өчен дә якындагы 6 елга дәүләт яшәеше юнәлешен билгеләгән мөһим сәяси вакыйгаларның берсе булды. Татарстанлылар үз хокукларын 2722 участок комиссиясендә гамәлгә ашыра алды.

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил институты компетенциясенә сайлауларга бәя бирү керми, әмма бу мәсьәләдә Вәкаләтле вәкилнең төп бурычы гражданнарның сайлау хокуклары үтәлешен мониторинглау булды. Шул сәбәпле, сайлауларны уздыру чорында Вәкаләтле вәкил һәм Аппарат хезмәткәрләре телефон аша «кайнар элемтә» үткәрделәр, ә Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре республиканың муниципаль берәмлекләрендә «урыннарда» сайлау барышында гражданнарның хокуклары үтәлешен күзәттеләр. Телефон «кайнар элемтәләр»е барышында (2024 елның 15-17 марты һәм 2024 елның 8 сентябре) 47 һәм 53 шалтырату булган. Халыкның сораулары участок сайлау комиссиясе урнашкан урынга, республика территориясендә теркәлмәгән кешеләр өчен тавыш бирү мөмкинлегенә, шулай ук теркәлү урыны буенча түгел, ә булу урыны буенча тавыш бирүгә, өйдә тавыш бирүгә кагылды. Барлык сораулар да «онлайн» режимында хәл ителде, бер генә мөрәҗәгать тә игътибарсыз калмады.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, теркәлү урыны буенча булмаган теләсә кайсы уңайлы сайлау участогында тавыш бирү мөмкинлеге турында халыкка җиткерү мәсьәләсе кала. Кызганычка каршы, «кайнар элемтәләр» вакытында мөрәҗәгать итүчеләрнең күбесе сайлау участогын үзгәртү турында Дәүләт хезмәтләре порталы аша гариза бирү мөмкинлеге турында хәбәрдар булмаган. Бәян ителгәннәргә бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 178 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

белән берлектә сайлаулар алдыннан сайлау участогын үзгәртү мөмкинлеге турында гражданнарга мәгълүмат бирү эшен көчәйтергә тәкъдим итәбез.

Беренче чиратта сайлау хокукларын үтәү мониторингы төрле тормыш шартлары буенча сайлаулар уздырыла торган урыннарга шәхсән бару мөмкинлеге булмаган гражданнар өчен гамәлгә ашырылды. Бу Вәкаләтле вәкил өчен бик мөһим бурыч булып тора, чөнки илнең һәр гражданы өчен сайлаулардан файдалану мөмкинлеге – конституциячел хокукларны тулы күләмдә гамәлгә ашыру гарантиясе. Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенең инвалид гражданнарның сайлау хокукларын тәэмин итү буенча эш төркеме составына керә. Инвалидларның сайлау хокукларын гамәлгә ашыру проблемасын хәл итүдә сизелерлек уңышлар арасында тавыш бирү участокларын беренче катларга күчерүне, шулай ук алар урнашкан биналарны пандуслар белән тәэмин итүне искә алырга кирәк.

2024 елның 1 гыйнварына республикада 268,4 мең инвалид граждан яши иде, шуларның 39,0 меңе - күрү, ишетү, терәк-хәрәкәт аппараты буенча инвалид сайлаучылар. Аз хәрәкәтләнүче сайлаучыларга тавыш бирү уңайлылыгы өчен 1 090 сайлау участогы махсус кабиналар белән җиһазландырылган. Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясендә ГЛОНАСС+112 системасы һәм «Бөтенроссия чукраклар җәмгыятенең» республика бүлеге белән үзара хезмәттәшлек итү мәсьәләсе каралды: ишетү буенча мөмкинлекләре чикләнгән сайлаучылар кирәк булганда ишарәләр телен белгән тәрҗемәче ярдәменнән «WhatsApp» мобиль кушымтасындагы махсус номерга видео шалтырату аша файдалана алдылар.

Күрү сәләте буенча инвалид булган сайлаучыларга ярдәм йөзеннән Татарстан Республикасында сайлау участоклары махсус трафаретлар белән тәэмин ителде. Алар сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән татарстанлыларга Брайль шрифтын кулланып эшләнгән бюллетеньнәрне мөстәкыйль тутырырга булыштылар. Республиканың сукырлар һәм начар күрүчеләр өчен махсус китапханәсендә шундый 2700дән артык трафарет ясалды. Шулай ук республика сайлау участокларының мәгълүмат стендларында махсус брошюралар урнаштырылды. Аларда начар күрүче сайлаучыларга уңайлы булсын өчен Россия Президенты постына кандидатлар турында эре шрифт һәм Брайль шрифты белән басылган мәгълүмат бар иде. Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән сайлаучылар өйләрендә тавыш бирү өчен участок сайлау комиссияләренә гариза белән мөрәҗәгать итә алганнар. Моны язма рәвештә дә, телдән дә эшләргә мөмкин иде. Мондый мөрәҗәгать кергән очракта участок сайлау комиссиясе аз хәрәкәтләнүчене сайлаучыга өйдә тавыш бирү мөмкинлеген оештырды.

Үткәрелгән мониторинг нигезендә сайлау участокларыннан файдалану мөмкинлеге:

- беренче катларда республика сайлау участокларының 93,5% ы урнашкан;
- икенче катларда 176 сайлау участогы урнашкан, бу республика сайлау участокларының гомуми санының 6,5% ын тәшкил итә.

Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары җитәкчеләренә сайлау кампанияләре кысаларында эшләүче барлык сайлау участокларын беренче катларга күчерү һәм сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән гражданнар өчен «уңайлы мохит» оештыру мөмкинлеген карарга киңәш итәбез.

Сайлауларны үткәрү чорында Вәкаләтле вәкил, Аппарат хезмәткәрләре һәм җәмәгатьчелек ярдәмчеләре район үзәк хастаханәләрендә, Россия Федерациясе

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 179 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең тикшерү изоляторларында (№1,2,3,4,5), Эчке эшләр министрлыгының вакытлыча тоту изоляторларында оештырылган 50гә якын сайлау участогында булдылар, тавыш бирү барышын күзәтүгә, сайлау комиссияләре әгъзалары эшенә, шул исәптән, сайлаучыларга бюллетеньләр бирүгә, сайлаулар вакытында гражданнарның документларын тикшерүгә һәм башка процессуаль этапларга аерым игътибар бирделәр. Хастаханәләрдә, санаторийларда, тикшерү изоляторларында, тимер юл вокзалында һәм аэропортта 45 өстәмә участок ачылды.

Россия Президентын сайлауның беренче көнендә Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе 3 нче төзәтү колониясендә (Питрәч муниципаль районы) тикшерүдә булганнарның сайлау хокукларын үтәү мониторингын үткәрде. Биредә тикшерү астында булган 75 кеше үз ихтыярын белдерде, ә бу төзәтү учреждениесендә сайларга хокукы булганнарның 100% ы.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советына депутатлыкка сайлаулар кысаларында, Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе 1 нче тикшерү изоляторында урнашкан участок сайлау комиссиясендә булды, анда хөкем карары законлы көченә кермәгән барлык шикләнелүчеләр, гаепләнүчеләр тавыш бирә ала иде. 1200 гә якын кеше үз гражданлык позициясен белдерде, аларның һәркайсының хокуклары тулысынча үтәлде һәм хокук бозулар ачыкланмады.

Сайлауларны үткәрүнең үтә күренмәле һәм законлы булуын тәэмин итү максатларында, Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы каршындагы Иҗтимагый күзәтү үзәгендә тавыш бирүнең онлайн-трансляциясе оештырылды, анда Вәкаләтле вәкил һәм Аппарат хезмәткәрләре сайлауларны үткәрү чорында сайлау хокукларын яклау турындагы законнар таләпләренең үтәлешен күзәттеләр. Сыйфатлы сурәт, кадрларда сайлау участокларының еш алмашынуы, киң форматлы экран һәм төгәл оештыру республика буенча сайлау участокларын игътибар белән күзәтергә мөмкинлек бирде. Күзәтү барышында Казан шәһәрендә һәм Түбән Кама муниципаль районында яшерен тавыш бирүгә конституциячел хокук бозылган ике сайлау участогы ачыкланды, чөнки камераларда тавыш бирү кабиналары эчендә булган хәлләрне күрергә мөмкин иде. Сайлау участокларының адресларын күрсәтеп, мәгълүмат һәм раслый торган фотоматериаллар кичекмәстән Үзәк сайлау комиссиясе адресына җибәрелде, әлеге хокук бозу оператив рәвештә төзәтелде.

«Татарстан – Яңа Гасыр» телеканалы 12 сәгатьлек «Бөтен гаилә белән сайлауларга» гаилә телемарафонын ачып, сайлауларның гаилә өчен әһәмиятен ассызыклады, анда Вәкаләтле вәкил оныгы Булат белән Сабурскийлар гаиләсенең традицияләре, проблемаларны һәм авырлыкларны бергәләп хәл итү, тормышның иң шатлыклы һәм күңелле мизгелләрен бергә кичерү турында сөйләштеләр.«Яңалыклар»ның махсус чыгарылышлары, концерт программалары, шулай ук җиңүчеләргә Lada Vesta автомобильләреннән ачкычлар бирелгән «Бөтен гаилә белән сайлауларга» бәйгесе бу көннәрне барыбыз өчен дә истә калырлык итте, татарстанлыларның гаилә җылысы белән берләштерде. Бу стратегия җәлеп итүчәнлекне арттырып кына калмый, ә татарстанлыларның дәүләт һәм республика өчен мөһим карарлар кабул итү процедурасына югары дәрәҗәдә җәлеп ителүенә дә ярдәм итә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 180 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан сайлау комиссияләренең эш йомгаклары буенча узып баручы елда сайлау процессының ачыклыгын һәм легитимлыгын ышанычлы тәэмин итеп булды, сайлаучыларның сайлаулар институтына ышанычы артты. Татарстан Үзәк сайлау комиссиясе рәисе сүзләренчә, 2012 елда ышаныч дәрәҗәсе 44% тәшкил итсә, 2018 елда – 60%, 2024 елда Бөтенроссия җәмәгатьчелек фикерен өйрәнү үзәге мәгълүматлары буенча, Россия Президенты сайлауларында бу дәрәҗә 83% ка җиткән. Республика сайлау комиссияләре әгъзаларының югары дәрәҗәдәге һөнәри әзерлеге 2024 елгы сайлауларны бернинди җитди кисәтүләрсез, шикаятьләрсез һәм конфликтларсыз уздырырга мөмкинлек бирде.

2025 елның сентябрендә республиканың төп сайлаулары – Татарстан Республикасы рәисен сайлаулар узачак. Шулай ук муниципаль районнарда җирле үзидарәнең вәкиллекле органнарына 7500 мең депутат сайланачак. Республика Үзәк сайлау комиссиясе утырышында Рәис сайлауларының календарь планы расланды, муниципаль сайлауларда сайлау округларының чикләрен билгеләү буенча эш башланды.

Ышанам ки, Татарстан Республикасы Рәисен сайлаулар гражданлыкның югары дәрәҗәсен күрсәтеп, оешкан төстә узачак.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 181 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

4-НЧЕ БҮЛЕК. СОЦИАЛЬ ҺӘМ ИКЪТИСАДЫЙ ХОКУКЛАРНЫ ЯКЛАУ

4.1. Хезмәткә хокук

2024 ел Россия хезмәт кануннары өчен үзгәрешләр елы булды. Хезмәт шартларын сизелерлек яхшыртуга һәм хезмәткәрләрнең хокукларын яклауга ярдәм иткән үзгәрешләр кабул ителде. Узган елгы яңалыклар хезмәт мөнәсәбәтләренең барлык яклары өчен гаделрәк, үтә күренмәле һәм яхшы шартлар тудырырга ярдәм итә.

Эшләүче гражданнар өчен 22.04.2024 № 91-ФЗ Федераль закон кабул ителү мөһим үзгәреш булды, ул эштән тыш сәгатьләр өчен түләүне исәпләү кагыйдәләрен яңартты. 2024 елдан эштән тыш түләүләр исәбенә оклад кына түгел, ә премияләр, хезмәт шартлары өчен өстәмә түләүләр һәм башка компенсация һәм стимуллаштыручы түләүләр дә кертелә. Бу үзгәрешләр хезмәт хакы төрле состав өлешләреннән торган хезмәткәрләр өчен өстәмә эш вакытын гаделрәк исәпләүне тәэмин итә.

Россия Федерациясе Хезмәт Кодексының 236 нчы маддәсенең беренче өлешенә шулай ук үзгәрешләр кертелде, алар нигезендә эш бирүчедән процентлар (акчалата компенсация) түләтелергә тиеш, бу хезмәткәргә тиешле түләүләр аңа үз вакытында исәпләнмәгән, ә суд карары белән хезмәткәрнең аларны алу хокукы танылган очракта. Элек мондый компенсацияне эш бирүче хезмәткәргә тиешле исәпләнгән, әмма вакытында түләнмәгән суммалар буенча гына түләргә тиеш булган.

Дәүләт тарафыннан күрелә торган чаралар гражданнарның хезмәт мөнәсәбәтләрен яклау өлкәсендәге хәлләргә уңай йогынты ясый. Соңгы ике елда хезмәткә хокукны яклау мәсьәләләре буенча Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгатьләр саны кимү тенденциясе дәвам итә. Карала торган категориядәге шикаятьләр санының кимүе эшкә урнашу өлкәсендәге вәзгыятьнең яхшыруын күрсәтә торган рәсми статистика белән бәйле.

Дәүләт статистикасы федераль хезмәте мәгълүматларына караганда, 2024 елның июль – сентябрь айларында Татарстан Республикасында 15 яшьтән өлкәнрәк эшче көчләр саны уртача 2 075, 3 мең кеше тәшкил иткән, шуларның 2 038, 5 меңе икътисадта мәшгуль булган һәм 36,8 мең кешенең, ягъни эшче көчләр санының 1,8% нан, эшләре булмаган, әмма аны актив эзләгәннәр. Халыкның мәшгульлек дәрәҗәсе 62,4% тәшкил итә. Теркәлгән эшсезлек дәрәҗәсе республикадагы эшче көчләр санының 0,16% тәшкил итә.

Хезмәткәрләрнең хезмәт өчен түләүгә хокукларын яклау

Татарстан Республикасы Идел буе федераль округы төбәкләре арасында хезмәт хакы дәрәҗәсе буенча беренче урында тора. 2024 елның гыйнвар-октябрь айларында Татарстан Республикасында уртача хезмәт хакы 2023 елның шушы чоры белән чагыштырганда 21% ка артты һәм 72 009,1 сум тәшкил итте.

Әмма тармаклар арасында хезмәт өчен түләүнең тармак дифференциациясе элеккечә саклана, ул 2,7 тапкырга кадәр җитә.

Кешеләрне икътисадның реаль секторына җәлеп итү зарурлыгы шартларында торак-коммуналь хуҗалык, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы, урман хуҗалыгы, мәгариф кебек тармакларда хезмәт хакын күтәрү мәсьәләсе беркайчан да булмаганча актуаль булып кала. Бигрәк тә үзмәшгульләрнең

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 182 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

кереме арту фонында, Россия Хезмәт министрлыгы мәгълүматлары буенча, республикада ул 84,4 мең сум тәшкил итә.

2024 елның 1 гыйнварыннан Россиядә хезмәт өчен түләүнең минималь күләме 18,5% ка – 19 242 сумга кадәр арткан, шуңа бәйле рәвештә хезмәт өчен түләүнең минималь күләменнән түбән булмаган хезмәт хакын тәэмин итү мәсьәләсе актуаль булып кала.

2024 елда республикада минималь хезмәт хакыннан түбәнрәк хезмәт хакы түләүче оешмалар саны кимү тенденциясе күзәтелде (822 дән 667 оешмага кадәр).

Муниципаль берәмлекләрнең һәм шәһәр округларының территориаль ведомствоара комиссияләре тарафыннан 2 852 оешма каралды, хезмәт хакы минималь хезмәт хакыннан түбәнрәк түләнгән 148 оешма ачыкланды (503 хезмәткәр). 145 оешмада башкарылган эш нәтиҗәләре буенча 499 хезмәткәр 1 772,21 мең сум күләмендә өстәмә хезмәт хакы алган.

Комиссия эшчәнлеген анализлау нәтиҗәләре буенча 9 муниципаль берәмлектә (Әгерҗе, Балтач, Минзәлә, Мөслим, Яңа Чишмә, Питрәч, Теләче, Чирмешән, Чистай муниципаль районнары һәм Яр Чаллы шәһәре) хезмәт хакы законда билгеләнгән минималь күләмнән түбәнрәк булган оешмаларда тулы булмаган эш белән тәэмин ителмәү дәрәҗәсен киметү бурычы хәл ителмәгән.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил республика территориясендә эшчәнлек алып баручы оешмаларда хезмәт хакы буенча бурычларга бәйле вәзгыятькә анализ ясады.

Министрлыклардан һәм ведомстволардан алынган мәгълүматны анализлаудан күренгәнчә, эш бирүчеләрнең хезмәткәрләр алдындагы гомуми бурычы 01.12.2024 елга 30,6% ка кимегән (01.01.2024 - 89 242,05 млн.сум, 01.12.2024 – 61 954, 33 млн. сум). Шул ук вакытта 2024 елның 1 мартына бурыч күләменең 26,07% ка артуы күзәтелгән (01.03.2024 – 112 509,35 млн.сум).

2024 елның 11 аенда хисап даталарында (һәр айның беренче саны) бурычлы оешмалар саны 17 дән 32 гә кадәр тәшкил итте (шул ук мәгълүматлар буенча 2023 елда - 34 тән 74 кә кадәр, 2022 елда – 45 тән 61 кә кадәр, 2021 елда – 70 тән 112 гә кадәр, 2020 елда – 81 дән 159 га кадәр). Шулай ук билгеләп үтик, ел башында 1415 хезмәткәргә хезмәт хакы буенча бурыч булса, ел ахырына аларның саны 53,3% ка (661 хезмәткәр) кимегән.

Гомумән алганда, узган еллар белән чагыштырганда бурыч суммасында да, ул булган хезмәткәрләр санында да бурычның кимү тенденциясен билгеләп үтми булмый.

Шул ук вакытта хезмәт хакын түләмәү мәсьәләләре Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать итү сәбәбе булып тора иде. Әлеге категориядәге мөрәҗәгатьләр, Вәкаләтле вәкилнең хокукый позициясен бәян итеп, прокуратура органнарына, Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясенә юлланды. Әлеге мөрәҗәгатьләр хезмәт хакы буенча бурычлар тулысынча түләнгәнче безнең контрольдә калды.

Хезмәт хакын түләмәүгә шикаятьләр шулай ук «Дәүләт хезмәтләре. Бергәләп хәл итәбез» кире элемтә платформасы аша Вәкаләтле вәкил адресына да килгән.

Вәкаләтле вәкил адресына гражданка З.дан «ПРОЕКТСТРОЙ» ҖЧҖ эштән киткәндә аңа хезмәт хакы түләнмәве турында хәбәр килгән. Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгать итүченең дәлилләрен тикшерүне оештыру һәм чаралар күрү өчен Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясе җитәкчесе вазифаларын башкаручы адресына мөрәҗәгать итте. Безнең хатны карау йомгаклары буенча

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 183 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясе тарафыннан «ПРОЕКТСТРОЙ» ҖЧҖ адресына Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 236 нчы маддәсе нигезендә мәҗбүри таләпләрне бозуга юл куелмау һәм мөрәҗәгать итүчегә хезмәт хакы буенча бурычларны түләү, эштән азат ителгәндә соңгы исәп-хисапны башкару, шул исәптән тиешле суммаларны түләүне тоткарлаган өчен акчалата компенсация түләү буенча чаралар күрү турында кисәтү игълан ителде.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, 2024 елның 12 ае эчендә прокурорлар тарафыннан хезмәткә түләү өлкәсендә 3282 хокук бозу ачыкланган, 373 протест белдерелгән, 285 дәгъва гаризасы җибәрелгән, 896 тәкъдим кертелгән, алар буенча 825 вазыйфаи зат дисциплинар җаваплылыкка тартылган, прокурорлар карарлары буенча 324 зат административ җаваплылыкка тартылган, Россия Федерациясе Җинаять-процессуаль кодексының 37 нче маддәсе 2 өлешенең 2 пункты тәртибендә 27 зат кисәтелгән.

Эштән азат ителгәндә хезмәткәрләрнең хокукларын яклау

Хисап елында Вәкаләтле вәкил адресына шулай ук гражданнардан эштән китәргә мәҗбүр итү, хезмәт килешүен өзгәндә законнарны бозу, эштән китү белән килешмәү, шуңа нигезсез эштән читләштерү һәм вазыйфаларын яңадан торгызуда ярдәм итүне сорап шикаятьләр керде.

Контроль-күзәтчелек органнарына мондый мөрәҗәгатьләрне тикшерүне уздыруны сорап мөрәҗәгать итү белән беррәттән, Вәкаләтле вәкил хокук бозулар булган оешмаларның җитәкчеләренә аларны оператив рәвештә бетерү максатында, шул исәптән оешмага барып мөрәҗәгать итү шартларын тикшерү юлы белән дә үз позициясен белдерде.

Агымдагы елның августында Вәкаләтле вәкилгә III нче төркем инвалидтан мөрәҗәгать килде, ул Казан шәһәренең дәүләт медицина оешмаларының берсе җитәкчелеге тарафыннан аның хокукларын кысу очраклары турында хәбәр итте. Моннан тыш, мөрәҗәгать итүче үзенә чираттагы еллар графигы нигезендә еллык түләүле чираттагы ял бирүдән баш тарту турында хәбәр итте.

Вәкаләтле вәкил кушуы буенча Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясе, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы вәкилләре белән берлектә әлеге учреждениегә чыкты.

Мөрәҗәгатьне карау кысаларында мөрәҗәгать итүченең дәлилләре өлешчә расланды. Без ачыклаганча, чираттагы яллар графигында каралган срокларда гариза бирүчегә чираттагы ял бирелмәгән, шул ук вакытта гариза бирүче ялы башлану датасын күчерү турында мөрәҗәгать итмәгән. Моннан тыш, гариза бирүче, инвалид буларак, 30 көнлек ял алырга хокуклы булган, әмма чираттагы яллар графигында бары тик 28 көн генә күрсәтелгән.

Урынга барып тикшерү нәтиҗәсендә без өстәмә эше буенча хезмәт хакын үзвакытында түләмәүләрпен ачыкладык, (аена бер тапкыр гына түләнгән).

Мөрәҗәгатьне карау йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министры адресына, мөрәҗәгать итүченең хокукларын бозуга юл куйган гаепле затларны җаваплылыкка тарту турында үтенеч хаты җибәрде. Шулай ук учреждение хезмәткәрләренең хокукларын бозуга юл куймау буенча чаралар күрергә тәкъдим ителде. Вәкаләтле вәкилнең үтенече канәгатьләндерелде, гаепле зат дисциплинар җаваплылыкка тартылды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 184 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Тикшерү чараларыннан тыш, безнең тарафтан Казанда да, республиканың башка муниципаль берәмлекләрендә дә хокукый консультацияләр бирү, хезмәт законнары мәсьәләләре буенча киң эш алып барыла, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларыннан файдалану юлы белән дә.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил массакүләм мәгълүмат чаралары материалларына һәм хезмәткәрләрнең хезмәт хокукларын бозу турында хәбәр бирә торган башка чыганакларга мониторинг ясады.

Массакүләм мәгълүмат чараларында гражданнарның хезмәт хокукларын үтәү мәсьәләләре буенча бастырылган мәгълүматка үткәрелгән анализдан «ВБ Восток» (ВАЙЛДБЕРРИЗ) ҖЧҖ эш бирүчесе тарафыннан матди санкцияләр куллану, тикшерүләр үткәрү, эш вакыты графигы һ. б. өлешендә хезмәт хокукларының бозылуы күренде.

Күрсәтелгән оешмаларның гражданнарның хезмәт хокукларын үтәвен һәрьяклап өйрәнү максатларында, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Прокуратурасына һәм Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясенә, күрсәтелгән оешмага гражданнардан кергән шикаятьләр саны турында хат җибәрде.

2024 елда (26.11.2024) Яшел Үзән шәһәр прокуратурасы тарафыннан «ВБ Восток» ҖЧҖ хезмәткәрләренең хезмәт хокукларын бозу мәсьәләләре буенча гражданнардан 17 мөрәҗәгать каралган.

Мөрәҗәгатьләрне карау барышында «ВБ Восток» ҖЧҖнең Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 57 нче маддәсенең 11 пунктын бозып, 20 сәгатьтән иртәнге 8 гә кадәр эш режимы каралган хезмәткәрләрнең хезмәт килешүләрендә төнге вакытта эшләгән өчен компенсация түләүләре язылмаган; Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 103 нче маддәсе 2,4 пунктлары таләпләрен бозып, «ВБ Восток» ҖЧҖ тикшерү барышында смена графигы бирелмәгән; оешма тарафыннан хезмәт килешүләре штат расписаниесендә каралганнан күбрәк хезмәткәрләр белән төзелгән (тапшырылган штат расписаниесе буенча штат саны – 20216 берәмлек, факттагы саны бирелгән белешмә буенча – 23301 кеше һ.б.). Яшел Үзән шәһәре прокуратурасы барлык ачыкланган хокук бозулар буенча прокурор чаралары күрде. Ачыкланган хокук бозулар бетерелде, хокук бозуларны киләчәктә булдырмау чаралары күрелде.

Мәҗбүри күченүчеләрнең хезмәт хокукларын яклау

Вәкаләтле вәкилнең мониторинг эшчәнлеге шулай ук гражданнарның аерым категорияләренең - хәрби хәрәкәтләр зоналарыннан эвакуацияләнгән затларның хезмәт хокукларын гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гамәлгә ашырылды.

2025 елның 8 гыйнварына вакытлыча урнаштыру пунктларында («Ливадия» шифаханәсендә, «Кварт» кунакханәсендә, «Экспресс», «Икенче йорт» хостелларында, «Жемчужина», «Васильевский», «Санта» шифаханәләрендә) 319 кеше яши, шуларның 217се эшкә сәләтле гражданнар.

Узган елда Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре һәм Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчесе Г. Г. Балафендиева эвакуацияләнгән затларны вакытлыча урнаштыру пунктларына даими килеп йөрделәр. кабул итү барышында мөрәҗәгать итүчеләр нигездә эшкә урнашу, хезмәт стажын раслау, пенсия белән тәэмин итү һәм башка мәсьәләләрне күтәрделәр.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 185 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Безнең ярдәм белән Украина, Донецк Халык Республикасы һәм Луганск Халык Республикасы территорияләрен ташлап китәргә мәҗбүр булган 9 гражданны эшкә урнаштыруга ирешелде.

Гомумән алганда, гражданнарны вакытлыча урнаштыру пунктларыннан халыкны эш белән тәэмин итү үзәкләренә 236 кеше мөрәҗәгать иткән. Хисап көненә хезмәт эшчәнлеген 224 кеше башкара.

Югалган документларны торгызу мәсьәләсе иң актуаль булып кала бирә. Кызганычка каршы, гражданнар эшләгән предприятие документлары белән архивлар юк ителгән, архивларның бер өлеше Украина территориясенә чыгарылган. Кешеләр стаж, хезмәт хакы, уку урыны, белем алу һ. б. турындагы мәгълүматларны раслый алмыйлар.

Әлеге мәсьәләләрне хәл итүдә ярдәм итү өчен безнең тарафтан яңа төбәкләрнең Кеше хокуклары буенча төбәк вәкаләтле вәкилләре белән хезмәттәшлек гамәлгә ашырылды.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына граждан И. дән аның хезмәт эшчәнлеген, хезмәт стажын раслый торган белешмәләр, хезмәт хакы турында белешмәләр, шулай ук эшләрнең үзенчәлекле характерын ачыклый торган белешмәләр алуда ярдәм күрсәтү турында мөрәҗәгать керде. Вәкаләтле вәкил Донецк Халык Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына хат юллады. Донецк Халык Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил, Донецк Халык Республикасы күмер һәм энергетика министрлыгы мөрәҗәгате нигезендә мөрәҗәгать итүче адресына аның «Октябрьский рудник» шахтасында эшләү чоры өчен архив документлары һәм «Шахта им. А.Ф. Засядько» предприятиесендә эш хакы турында белешмә җибәрелде.

Гражданнарның имин хезмәт шартларына хокукларын яклау

Хокук яклау эшчәнлегендә республикада производствода имгәнүләр белән бәйле вәзгыять Вәкаләтле вәкилне аеруча борчый. Эш бирүчеләрнең хезмәтне саклау турындагы законнарны үтәмәве хезмәткәрләрнең имин хезмәткә хокукларын бозуга китерә.

Узган елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан гражданнарның хезмәтне саклау шартларын бозу турындагы мөрәҗәгатьләре буенча чаралар күрелде.

Вәкаләтле вәкил Аппаратына «Татвторчермет» ҖЧҖендә булган бәхетсезлек очрагы турында, аңа бәхетсезлек очрагы турында акт бирүдән баш тарту турында граждан Б.мөрәҗәгать итте.

Казан шәһәре Идел буе районы прокуратурасы Вәкаләтле вәкил инициативасы белән әлеге мөрәҗәгать буенча тикшерү оештырды, аның барышында бәхетсезлек очрагының сәбәпләре ачыкланды, болар - зыян күрүчене белгечлеге буенча файдаланмау, хезмәткәрне хезмәт функциясе каралмаган эшкә кертү; бүлекчә җитәкчеләре һәм белгечләре тарафыннан эшләрнең барышын, хезмәт дисциплинасының үтәлешен контрольдә тотмау, Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 214 нче маддәсе таләпләрен бозу; хезмәткәрнең Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 215 нче маддәсе таләпләрен бозып, индивидуаль яклау чараларын кулланмавы.

Ачыкланган хокук бозулар нигезендә Казан шәһәренең Идел буе районы прокуратурасы тарафыннан «Татвторчермет» ҖЧҖ тарафыннан РФ КоАП 5.27.1

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 186 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

маддәсенең 4 өлеше буенча административ хокук бозу турында эш кузгату турында карар чыгарылган. Гаепле вазыйфаи зат дисциплинар административ җаваплылыкка тартылды. Шулай ук прокуратура органы мөрәҗәгать итүче мәнфәгатьләрендә производствода бәхетсезлек очрагы нәтиҗәсендә китерелгән мораль зыянны түләтү турында судка дәгъва гаризасы җибәргән.

Татарстан Республикасында дәүләт Хезмәт инспекциясе мәгълүматлары буенча, 2024 елда (2024 елның 20 декабренә) Татарстан Республикасы производстволарында 135 бәхетсезлек очрагы булган, шуларның 35е үлем белән тәмамланган.

Чистай районында (1 дән 3 кә кадәр), Яшел Үзән районында (0 дән 3 кә кадәр), Мамадыш һәм Саба районнарында (0 дән 2 гә кадәр) 2 мәртәбә, Алабуга районында (5 тән 9 га кадәр) 1,8 мәртәбә, Алексеевск районында (2 дән 3 гә кадәр) 1,5 мәртәбә, Яр Чаллы шәһәрендә (26 дан 34 кә кадәр) 1,3 мәртәбә имгәнүләр арту борчу тудыра.

Хисап елының декабрендә Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе советының «Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясенең һәм аның әгъза оешмаларының хәзерге шартларда хокук яклау эше» утырышында чыгыш ясады, анда гражданнарның хезмәт хокукларын үтәүнең актуаль мәсьәләләрен, шул исәптән хезмәтне саклау мәсьәләләрен билгеләп үтте. Утырыш кысасында Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе тарафыннан хезмәтне саклау өлкәсендәге төп хокук бозулар арасында җаваплы затларның эшне имин алып баруын тикшереп торуның җитәрлек булмавы, хезмәтне саклау белән идарә итүнең нәтиҗәле системаларының булмавы, һөнәри куркынычларны бәяләүне үткәрмәү, хезмәтне саклау буенча хезмәткәрләрне вакытында укыту һәм күрсәтмәләр бирүнең җитәрлек булмавы, сыйфатлы индивидуаль яклау чаралары белән тәэмин итүнең җитәрлек булмавы һ. б. турында мәгълүмат тәкъдим ителде.

Эш бирүчеләрнең хезмәтне саклау турындагы законнарны үтәмәве хезмәткәрләрнең имин хезмәткә хокукларын бозуга китерә. Шуның нәтиҗәсендә кайбер предприятиеләрдә («Түбән Кама нефтехим», «Алексеевскдорстрой», «Челтәр компаниясе» филиалларында) берничә мәртәбә бәхетсезлек очраклары була.

Эшчеләрнең иминлеген тәэмин итүдә хезмәтне саклау комитетларына (комиссияләргә) зур роль бирелә, алар өстенлекле нигездә төзеләләр һәм оешмаларда хезмәтне саклау идарәсендә катнашалар. Әлеге комитетлар (комиссияләр) Россия Федерациясе Хезмәт кодексының 224 нче маддәсе нигезендә эш бирүче инициативасы һәм (яисә) хезмәткәрләр яки аларның вәкаләтле вәкиллекле органы инициативасы буенча төзелә.

Әмма эш бирүче тарафыннан мондый инициатива күрсәтелмәскә дә мөмкин, ә хезмәткәрләрнең тәкъдиме - ишетелмәскә дә мөмкин. Законда һәм башка норматив хокукый актларда, шулай ук эш бирүче хезмәткәрләрнең яки аларның вәкаләтле органының хезмәтне саклау комитетын (комиссиясен) төзү турындагы тәкъдимен карарга тиеш булган вакытлар җайга салынмаган. Шуңа бәйле рәвештә республика территориясендә эшләүче оешмаларга әлеге мәсьәләләрне локаль актта һәм (яисә) коллектив шартнамәләрдә җайга салырга тәкъдим итәбез.

Муниципаль районнарның башкарма комитетлары каршында төзелгән хезмәтне саклау буенча Координация советларына даими нигездә күрсәтелгән комитетларның эшчәнлегенә мониторинг уздырырга, комитетның (комиссияләрнең) оешмаларда булмау сәбәпләрен анализларга, эш бирүченең хезмәтне саклау

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 187 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

комитетын (комиссиясен) төзүдән баш тарту фактлары ачыкланганда, хезмәткәрләрдән килгән гариза булганда әлеге очракларны утырышларда тикшерергә тәкъдим итәбез.

Икътисадның иң имгәнү куркынычы булган тармакларының берсе -төзелеш тармагы. 2024 елда (23.12.2024) төзелеш тармагында 18 бәхетсезлек очрагы булган.

Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгында хезмәтне саклау буенча ведомствоара эш төркеме составына керә. Эшче төркем утырышларында төзелеш мәйданчыкларында булган бәхетсезлек очраклары карала, җитәкчеләрнең килеп чыккан бәхетсезлек очрагы сәбәпләре һәм мондый хәлләрне булдырмау буенча башкарылган профилактик эшләр турында хисаплары тыңлана.

2024 елның 15 ноябрендә ведомствоара эш төркеме утырышында «Казметрострой» АҖ, «АВИС» ҖЧҖ, «Суварстроит» ҖЧҖ, «Бест СТРОЙ» ҖЧҖ, «Чаллы МУС-2 ТСТМ» ҖЧҖ, «ЭнергоИнжиниринг» ҖЧҖ, «Легион» ҖЧҖ, «СтройЭкспо» ҖЧҖ вәкилләре тыңланды. Аларда бәхетсезлек очраклары теркәлгән. Утырыш йомгаклары буенча югарыда аталган оешмаларның җитәкчеләренә эш бирүче тарафыннан хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту чараларын финанслау турында хисап тапшырырга тәкъдим ителде (РФ Хезмәт кодексының продукция (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) җитештерүгә чыгымнар суммасының кимендә 0,2% ы үтәлүен раслап); бәхетсезлек очракларына китергән хезмәтне саклау таләпләрен бозуларны бетерү буенча чаралар исемлеге; оешмада һөнәри куркынычларны һәм хезмәтне саклау системасын бәяләүне яңадан карау турындагы мәгълүмат соралды. Үзеннән-үзе көйләүле оешмаларга - «Татарстанның төзелеш оешмалары берләшмәсе» Ассоциациясе, «ТР Төзүчеләр берлеге» һәм «Профессиональ төзүчеләр берлеге»нә төзелеш тармагында бәхетсезлек очракларына юл куйган оешмалар белән тиешле эш алып барырга, аларда производствода имгәнү очракларын булдырмау өчен профилактика эшен көчәйтергә кушылды.

Бәхетсезлек очракларына юл куймау максатларында, ел башыннан, үз-үзләрен көйләүче оешмалар вәкилләре тарафыннан 2 846 тикшерү уздырылган, аларның нәтиҗәләре буенча 992 тапкыр дисциплинар йогынты чаралары кулланылган. ТР дәүләт Төзелеш күзәтчелеге инспекциясе ел башыннан бирле административ җаваплылык турында 184 карар чыгарган. Гомумән алганда, быел ведомство белгечләре төзелеш мәйданчыкларында 1 692 тапкыр булганнар. Баш инвестиция-төзелеш идарәсе гыйнвардан 778 контроль-күзәтчелек чарасы уздырган.

Әлеге эшне камилләштерү максатларында, Вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгына бәхетсезлек очраклары булган оешмаларда ведомствоара эш төркеменең күчмә утырышларын оештырырга тәкъдим итә.

Вәзгыятьне мониторинглау һәм хезмәт мөнәсәбәтләре өлкәсендә хокук яклау чараларын күрү буенча эш Вәкаләтле вәкил өстенлекләрендә кала, чөнки күзәтчелек һәм контрольлек итүче ведомстволар, статистика органнары белешмәләре барлык компетентлы структураларның көчләрен берләштерүне һәм аларны хәл итүгә комплекслы якын килүне таләп итә торган хезмәт хокукларын үтәүгә бәйле проблемаларның саклануын дәлилли.

4.2. Торакка хокук

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 188 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хәзерге этапта торак тармагы республикабыз гражданнарының тормыш сыйфатының иң мөһим күрсәткечләреннән берсе булып тора.

Торак фондының торышы һәм гражданнарның төрле категорияләре өчен һәркем ала алырлык һәм уңайлы торакның булуы илнең социаль-икътисадый үсеш дәрәҗәсен, халыкның тормыш дәрәҗәсен һәм җәмгыятьтәге социаль климатны ачык чагылдыра. Торак шартларын яхшырту гражданнарның тормыш дәрәҗәсен күтәрүдә төп күрсәткечләрнең берсе, дәүләтнең сәяси һәм икътисадый тотрыклылыгының алшарты булып тора.

Торак сатып алу яки аны төзү күпчелек гражданнарның мөстәкыйль сайлавы булып тора, әмма дәүләтнең һәм җирле үзидарә органнарының роле торак төзелешен үстерүгә ярдәм итүдән гыйбарәт.

Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы мәгълүматы буенча (алга таба – Төзелеш министрлыгы), республикада 2024 елда 3.452, 7 мең кв.метр торак файдалануга тапшырылган. Социаль ипотека программасы кысаларында узган елда гомуми мәйданы 161,8 мең кв. метр булган 59 йорт файдалануга тапшырылган.

2024 елда Ерак Төньяк районнарыннан киткән 2 гражданның, ятим һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан 627 кешенең, 84 яшь һәм 28 күп балалы гаиләнең торак шартлары яхшыртылган.

Ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан булган затларның торак мәсьәләсен хәл итү өчен, 2024 елның февралендә Татарстан Республикасында әлеге категория гражданнарга уңайлыклары булган, милеккә торак урын сатып алуга акча бирү яисә килешү буенча торак урын сатып алуга бирелгән кредит (заем) бирү рәвешендә өстәмә яклау кертелде.

Түләү хокукы торак урын сатып алуга исемле документ – сертификат белән раслана. Гражданнарны яклау өчен акчалар, әгәр сүз ипотеканы түләү турында барса, шунда ук торак урыннарын сатучыларның яки кредит оешмаларының счетларына җибәрелә.

2024 елның 28 декабрендә Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы (алга таба – Мәгариф министрлыгы) узган ел өчен ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан булган затларга торак сатып алуга 6 сертификат тапшырды.

Дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнарының планлы эше гражданнарның торак проблемаларын хәл итүгә ярдәм итә, бу хакта әлеге тематика буенча Вәкаләтле вәкил адресына килә торган мөрәҗәгатьләр санының кимүе дәлилли. 2024 елда Вәкаләтле вәкил адресына 514 мөрәҗәгать кергән, бу 2023 ел белән чагыштырганда 10% ка кимрәк. Шул ук вакытта Вәкаләтле вәкил Аппаратына керә торган мөрәҗәгатьләрне анализлау конкрет һәм аеруча әһәмиятле проблемаларны ачыкларга мөмкинлек бирә.

Болар - гражданнарның социаль якланмаган категорияләрен торак белән тәэмин итү, торак урыннарны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортларны авария хәлендәге һәм җимерелергә яки реконструкцияләнергә тиешле дип тану, авария хәлендәге торак фондыннан күчерү, вакытлыча яшәү өчен маневр фонды бирү, индивидуаль торак йортлар төзегәндә гражданнарның хокукларын бозу, торак йортларга агымдагы һәм капиталь ремонт ясау, коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктатып тору тәртибен бозу, шулай ук коммуналь һәм торак хезмәтләрен тиешенчә күрсәтмәү.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 189 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Проблемалы мәсьәләләрне оператив хәл итү өчен гражданнар «Халык контроле» системасын актив кулланалар. 2024 елда «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына «Торак-коммуналь хуҗалык» юнәлеше буенча түбәндәге категорияләр буенча 8954 хәбәрнамә кергән: «Йортны карап тоту» - 5493 хәбәрнамә, «Коммуналь хезмәтләр» - 2 351 һәм «Йортка агымдагы ремонт» - 995, «Капиталь ремонт» - 113, «Торак-коммуналь хуҗалыгы» - 2 мөрәҗәгать. 2024 ел ахырына 7 818 мөрәҗәгать хәл ителде.

Гражданнарның торак хокукларын һәм гражданнарның ирекләрен яклау мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләре Вәкаләтле вәкил тарафыннан Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясе, Мәгариф министрлыгы, Төзелеш Министрлыгы, прокуратура һәм җирле үзидарә органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә каралды.

Мөрәҗәгатьләрне һәрьяклап, объектив карау максатларында 2024 елда Вәкаләтле вәкил компетентлы органнар һәм ведомстволарны чакырып киңәшмәләр үткәрде.

Вәкаләтле вәкилгә, Казан шәһәрендә яшәүче гражданка Ф. ның улы мәнфәгатьләрендә, «Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының торак-коммуналь хуҗалык комитеты»ның торак урынны социаль наем шартнамәсенә өстәмә килешү төзүдән баш тартуы белән килешмәве турында мөрәҗәгать килгән. Мөрәҗәгать текстыннан күренгәнчә, мөрәҗәгать итүченең улына идарәче оешма тарафыннан социаль наем шартнамәсенә өстәмә килешү төзү кирәклеге турында хәбәр җибәрелгән, әмма Казан шәһәренең җирле үзидарә органы, торак урын башка физик зат милкендә булу сәбәпле, әлеге килешүне төзүдән баш тарткан.

Мөрәҗәгатьне карау йомгаклары буенча без Казан шәһәренең җирле үзидарә органы карар кабул иткәндә фатирларның нумерациясен үзгәртү исәпкә алынмавын, шуңа бәйле рәвештә җирле үзидарә органының торакның башка физик зат милкендә булуы турындагы дәлилләре фактлагы хәлләргә туры килмәвен ачыкладык.

Әлеге мөрәҗәгатьне хәл итү максатларында, Вәкаләтле вәкил Казан шәһәренең җирле үзидарә органы һәм прокуратура органы вәкилләрен чакырып киңәшмә уздырды, аның нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүченең мәсьәләсе уңай хәл ителде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 190 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Индивидуаль торак төзелеше өлкәсендә гражданнарның хокукларын үтәү

Соңгы елларда Татарстан Республикасында индивидуаль торак төзелеше популярлаша бара. Төзелеш министрлыгы мәгълүматы буенча, 2024 елда 2.350 мең кв. метр индивидуаль торак файдалануга тапшырылган. Әлеге типтагы торакның җәлеп итүчәнлеге төзелешнең кыска сроклары һәм азрак бәясе, шулай ук кешеләрнең уңайлырак һәм сәламәт яшәү рәвешенә омтылуы белән аңлатыла.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил адресына индивидуаль торак йортлар төзү өлкәсендә мошенниклык очраклары турында мөрәҗәгатьләр керде, аларны карау йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил әлеге гражданнарның хокукларын яклау компетенциясе кысаларында чаралар күрде.

Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәрендә яшәүче гражданка К., шәхси эшмәкәрнең шәхси торак йорт төзү турында подряд шартнамәсендә каралган йөкләмәләрне объектны сатып алу өчен «Саклык банкы» ГАЖ мөрәҗәгать итүчесенә бирелгән кредит акчалары исәбеннән үтәмәве турында мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгать итүче шулай ук хәбәр иткәнчә, элегрәк ул полиция органына җинаять билгеләре буенча җинаять эше кузгату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән. Әмма мөрәҗәгать итүченең дәлилләре буенча кирәкле тикшерү чаралары, мөрәҗәгать итүченең мөрәҗәгате полициянең башка бүлегенә юнәлтелүгә бәйле рәвештә, үткәрелмәгән.

Вәкаләтле вәкил кичекмәстән Татарстан Республикасы Прокурорына әлеге мөрәҗәгатьне карауны, мөрәҗәгать итүченең дәлилләре буенча тикшерү уздыруны һәм прокурор чараларын күрүне сорап мөрәҗәгать итте. Тикшерү нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать авторының дәлилләре расланды, полиция бүлеге вазыйфаи затына карата прокуратура органы тарафыннан кимчелекләрне бетерү турында таләп җибәрелде.

Безнең адреска мондый мөрәҗәгатьләрнең күп тапкыр килүен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил 2024 елның октябрендә шулай ук «Сбербанк» ПАЖ идарәсе рәисе адресына «Сбербанк» ПАЖ реестрына кертелгән төзелеш компанияләрен тикшерү оештыруны сорап хат юллады. «Саклык банкы» вәкиле мөрәҗәгатеннән соң Идел-Нокрәт территориаль территориясендә подряд оешмаларына чираттан тыш мониторинг үткәрелде, аның нәтиҗәләре буенча намуссыз катнашучылар банк партнерлары исемлегеннән чыгарылды.

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2024 елда 138 гражданның гаризасы буенча дүрт җинаять эше кузгатылган, әлеге җинаятьләрдән зыян 368 млн.сумнан артык күләмдә бәяләнә.

Индивидуаль торак йортлар төзегәндә гражданнарның хокукларын яклау һәм әлеге процессның «үтә күренмәлелеген» арттыру өчен, 2025 елның 1 мартыннан индивидуаль торак йортлар төзегәндә эскроу-счетлардан файдаланып исәп-хисап механизмы эшли башлаячак, ул күчемсез милек объекты төзелеше тәмамланганчы гражданнарның акчаларын махсус счетта саклауны күздә тота.

2024 елның сентябрендә Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин Россия Федерациясе Хөкүмәтенә, Россия Банкы белән берлектә торак йортлар төзүче юридик затлар һәм шәхси эшмәкәрләр белән исәп-хисапның яңа механизмыннан файдалану мөмкинлеге турында халыкка киң мәгълүмат бирүне тәэмин итәргә йөкләмә бирде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 191 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Торак урынны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны авария хәлендә һәм сүтелергә яисә реконструкцияләнергә тиеш дип таныганда гражданнарның хокукларын үтәү

Татарстан Республикасында торак тармагын тотрыклы үстерүгә кучү проблемасын комплекслы хәл итүгә юнәлдерелгән дәүләт торак сәясәтенең бурычларыннан берсе булып, авария хәлендәге торак фондында яшәүче гражданнарның торак шартларын яхшырту хокукын гамәлгә ашыруны тәэмин итү тора.

Төзелеш министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2017 елның 1 гыйнварыннан республикада 73 мең кв.метр мәйданлы 162 күпфатирлы йорт авария хәлендә һәм җимерелергә яки реконструкцияләнергә тиеш, дип табылган, аларда 5,5 мең кеше яши. Узган елда 7 күпфатирлы йорт авария хәлендә дип табылган. Әлеге йортлар нигездә Казан шәһәрендә (111 йорт), Яшел Үзән (19 йорт) һәм Чистай (10 йорт) муниципаль районнарында урнашкан.

2024 елда тотылмаган акчалар чигендә 2024 елга гражданнарны күчерү буенча республика адреслы программасы төзелде, аның нигезендә 2017 елның 1 гыйнварыннан соң шундый дип танылган күпфатирлы авария хәлендәге йортлардан кешеләр күчерелергә тиеш.

Әлеге программа кысаларында агымдагы елда Казан шәһәре территориясендәге 4 авария хәлендәге йортта урнашкан гомуми мәйданы 574,7 кв.метр булган 17 бинадан 60 кеше күчерелгән.

Вәкаләтле вәкил адресына торак урыннарны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортларны авария хәлендә һәм җимерелергә һәм реконструкцияләнергә тиешле дип тану мәсьәләсе буенча гражданнардан мөрәҗәгатьләр килүгә һәм гражданнарның хокукларын бозуларны ачыклауга бәйле рәвештә, Вәкаләтле вәкил Аппараты тарафыннан җирле үзидарә органнары тарафыннан торак урынны яшәү өчен яраксыз дип, авария хәлендә һәм сүтелергә яисә реконструкцияләнергә дип таныганда, шулай ук гражданнарның маневр фондыннан торак бирүгә хокукларын тормышка ашыруга закон таләпләрен үтәү эшен оештыру мониторингы үткәрелде.

Мониторинг барышында Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре Татарстан Республикасының биш муниципаль районына барды: Апас (08.08.2024), Буа (08.08.2024), Алабуга (20.08.2024) Чистай (18.09.2024), Әлмәт (16.10.2024).

Әлеге районнар очраклы гына сайланмаган, сайлап алу критерие булып, яшәү өчен яраксыз дип танылган торак урыннары яки авария хәлендә дип танылган һәм җимерелергә яки реконструкцияләнергә тиешле күпфатирлы йортлар булу, шулай ук муниципаль берәмлектә маневр фонды булдыру.

Җирле үзидарә органнары эшчәнлеге белән танышу барышында гражданнарга торак урыннарны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортларны авария хәлендә дип тану буенча муниципаль хезмәтләр күрсәтү материаллары сайлап өйрәнелде, шулай ук маневр фондына кертелгән торак урыннарны сайлап карап чыктылар.

Мониторинг йомгаклары буенча җирле үзидарә органнарының бу өлкәдәге эшендә уңай тенденцияне билгеләп үтәргә кирәк. Вәкаләтле вәкилнең 2022, 2023 елларга эшчәнлеге турында докладларда бәян ителгән торак урыннарны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортларны авария хәлендә дип тану очрагында хокук бозуларны бетерү буенча тәкъдимнәр, Татарстан Республикасы җирле үзидарә органнарының

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 192 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителде һәм муниципаль норматив хокукый актларга тиешле үзгәрешләр кертелде.

Әмма эшчәнлекнең бу юнәлешендәге кайбер мәсьәләләр хәл ителмәгән булып кала. Аерым алганда, ведомствоара комиссия бәяләмәсе нигезендә җирле үзидарә органнары тарафыннан торак урынны яшәү өчен яраклы (яраксыз) дип тану турында муниципаль норматив акт кабул ителмәү, шулай ук җирле үзидарә органнары тарафыннан күпфатирлы йортны гражданнарны күчерүнең конкрет һәм дөрес срокларын билгеләмичә авария хәлендә һәм җимерелергә тиеш, дип тану турында карарлар чыгару очраклары ачыкланды.

Әйтик, Алабуга муниципаль районы җирле үзидарә органы эшенә мониторинг ясаганда, без, Алабуга муниципаль районы башкарма комитетының күпфатирлы йортларны авария хәлендә һәм җимерелергә тиешле дип тану турындагы карарлары белән гражданнарны күчерү сроклары, авария хәлендә дип танылган күпфатирлы йортлардан гражданнарны күчерү буенча республика адреслы программасын гамәлгә ашыру срокларыннан чыгып билгеләнүен билгеләп үттек.

Шул ук вакытта әлеге күпфатирлы йортлар 2019 - 2025 елларга гражданнарны авария хәлендәге торак фондыннан күчерү буенча республика адреслы программасына кертелмәгән.

Әлеге хәлләр гражданнарның торак хокукларын гамәлгә ашыру срокларының дөреслеге принцибына җавап бирмәү сәбәпле, Вәкаләтле вәкил Алабуга муниципаль районы башкарма комитеты җитәкчесе адресына, Алабуга муниципаль районы башкарма комитетының күпфатирлы йортларны авария хәлендә һәм җимерелергә тиешле дип тану турындагы карарларын торак законнары таләпләренә туры китерергә кирәклеге турында тәкъдимнәр җибәрде.

Вәкаләтле вәкилнең тәкъдимнәре үтәлде, хәзерге вакытта муниципаль норматив хокукый актларга тиешле үзгәрешләр кертелде.

Маневр торак фондыннан торак урыны биргәндә гражданнарның хокукларын үтәү

2024 елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан маневр фондыннан гражданнарга торак урыны бирү хокукын гамәлгә ашыруга зур игътибар бирелде.

Торакны югалткан очракта, ул яшәү өчен яраксыз дип танылган очракта, гражданнарның вакытлыча торак бирү рәвешендәге дәүләт гарантиясеннән файдалана алуы бик мөһим.

Маневр торак фондын төзү турыдан-туры законда каралган һәм нинди дә булса шартларга, шул исәптән агымдагы мохтаҗлыкка, зарурлыкка, максатка ярашлылыкка, социаль наем шартнамәләре буенча торак урыннары бирелүгә мохтаҗлар сыйфатында исәптә торучы затлар санына бәйле түгел.

Шул ук вакытта, җирле үзидарә органнары биргән мәгълүматны анализлау йомгаклары буенча, 2024 елның декабрь башына тугыз муниципаль районда маневр торак фонды юк (Алексеевск, Әтнә, Баулы, Кайбыч, Мамадыш, Балык Бистәсе, Саба, Сарман, Теләче муниципаль районнары).

Муниципаль берәмлек территориясендә маневр торак фондының җитәрлек күләмдә булмавы, Россия Федерациясе Торак кодексының 95 нче маддәсендә санап үтелгән аерым хәлләр аркасында алар тораксыз калганда, гражданнарның торак хокукларын бозу куркынычы тудыра.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 193 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Әлеге хәлләр маневр торак фонды төзелмәгән муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары тарафыннан ныклы игътибар таләп итә.

Маневр торак фондын булдыру һәм карап тоту мәсьәләләре прокуратура органнарының да аерым контролендә тора. Әйтик, 2024 елда гына да прокуратура органнары тарафыннан, судка җирле үзидарә органнарына гражданнарның маневр торак фондыннан вакытлыча торак бирүгә хокукларын гамәлгә ашырганда торак законнарын бозуларны бетерү турында 11 дәгъва гаризасы җибәрелгән.

Кайбер муниципаль районнарда маневрлы торак фонды төзелсә дә, санитар-техник таләпләргә туры килми, бу әлеге торак биналардан тиешенчә файдалана алмауга китерә.

Махсуслаштырылган торак фондының кайбер торак биналарында косметик ремонт үткәрү, атап әйткәндә, чүп-чарны чыгару, идән өслеген өлешчә алыштыру, стеналарны буяу таләп ителә. Ә кайбер торак биналар зуррак һәм чыгымлырак ремонт эшләрен таләп итә, атап әйткәндә: инженер системаларын, җылыту радиаторларын, сантехниканы алыштыру. Маневр фондының торак урыннарының бер өлеше тулай торакларда урнашкан, Чистай шәһәрендә яшәүче гражданка У.ның санитария-техник таләпләргә җавап бирә торган маневр фондыннан торак урын бирүдә ярдәм күрсәтү турындагы мөрәҗәгате әлеге мәсьәләнең актуальлеген раслый торган мисалларның берсе булып тора.

Мөрәҗәгать текстыннан күренгәнчә, мөрәҗәгать авторының торак йорты елга яры буенда куркыныч зонада урнашу сәбәпле, ул яшәү өчен яраксыз дип табылган. Мөрәҗәгать итүчегә Чистай шәһәре җирле үзидарә органы тарафыннан вакытлыча яшәү өчен маневр фондының торак биналары тәкъдим ителде. Әмма мөрәҗәгать авторы махсус торак фондының вакытлы торагыннан баш тартырга мәҗбүр була, чөнки ул санитар-техник таләпләргә җавап бирми.

Әлеге мөрәҗәгатьне тикшерү барышында Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре мөрәҗәгать итүчегә тәкъдим ителгән маневр торак фондының торак урыннарын карады. Карау йомгаклары буенча мөрәҗәгать итүченең күрсәтелгән торак урыннарда косметик ремонт үткәрү кирәклеге турындагы дәлилләре расланды. Хокук бозулар ачыклануга бәйле рәвештә, Вәкаләтле вәкил Чистай шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитеты җитәкчесе адресына маневр фондының торак урыннарын тиешле хәлгә китерү буенча тулы чаралар күрү, шулай ук мөрәҗәгать итүчене маневр фондының санитария-техник таләпләргә җавап бирә торган торак урыны белән тәэмин итү буенча чаралар күрү кирәклеге турында тәкъдимнәр белән хат җибәрде.

Әлеге хатны карау йомгаклары буенча Чистай шәһәре җирле үзидарә органы мөрәҗәгать итүчегә алга таба бирү өчен маневр фондының торак урынында косметик ремонт үткәрү, шулай ук маневр фондының башка торак биналары составына кертү мөмкинлеген карау турында карар кабул итте.

Маневр фондының торак урыннарын тиешле санитар-техник хәлгә китерү зарурлыгы Вәкаләтле вәкилнең Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты җитәкчесенә җибәрелгән хатында да билгеләп үтелде, ул Әлмәт шәһәрендә яшәүче гражданка Х.ның маневр торак фондына торак урын бирү мәсьәләсе буенча мөрәҗәгатен урынга чыгып карау йомгаклары буенча җибәрелгән иде.

Ачыкланган кисәтүләрне бергәләп тикшерү һәм хәл итүне эзләү кирәклеген исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппараты вәкилләре

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 194 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

катнашында «Торак урынны яшәү өчен яраксыз, күпфатирлы йортны авария хәлендә һәм җимерелергә яисә реконструкцияләнергә тиешле дип таныганда гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен гамәлгә ашыру» темасына Вәкаләтле вәкил карамагындагы эксперт советы утырышын оештырды.

Ачыкланган проблемалы мәсьәләләрне исәпкә алып:

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына:

- маневр торак фонды булмаган муниципаль районнарның (Алексеевск, Әтнә, Баулы, Кайбыч, Мамадыш, Балык Бистәсе, Саба, Сарман, Теләче муниципаль районнары) җирле үзидарә органнарына муниципаль берәмлектә маневр торак фонды булдыру буенча чаралар күрергә (маневр фонд төзегәндә маневр торак фондында яшәүчеләрнең санын, вакытлыча торакка ихтыяҗын исәпкә алырга; эре торак пунктларда маневр фонды торак урыннарына транспорт белән барып җитү мөмкинлеген исәпкә алырга);

- маневр торак фондының торак урыннарын тикшерү, шул исәптән санитария-техник таләпләргә җавап бирми торган торак урыннарын фондка кертмәү максатыннан;

- маневр фондының торак урыннарын санитария, янгынга каршы һәм техник таләпләргә туры китерү чараларын күрергә;

- бетеп барган күчемсез мөлкәтне ачыклау һәм муниципаль милеккә рәсмиләштерү буенча актив эш алып барырга;

- муниципаль берәмлекләрдә маневр фондының торак урыннары булу һәм аннан файдалану мөмкинлекләре турында гражданнарга мәгълүмат бирү эшен оештырырга.

- торак йортны яшәү өчен яраклы (яраксыз), күпфатирлы йортны авария хәлендә һәм җимерелергә яисә реконструкцияләнергә тиешле дип тану буенча муниципаль хезмәт күрсәтелгәндә урынны торак урын, торак урынны яшәү өчен яраксыз дип тану турындагы нигезләмәне бозуга юл куймау чараларын күрергә, күпфатирлы йортны авария хәлендә һәм җимерелергә яисә реконструкцияләнергә тиешле дип тануга, бакча йортын торак йорт һәм торак йорт дип тануга юл куймау чараларын күрергә (РФ Хөкүмәтенең 28.01.2006 № 47 нче карары белән расланган бакча йортлары);

Төзелеш министрлыгына:

- маневр фондының торак урыннарына таләпләрне билгели торган методик тәкъдимнәр эшләү мөмкинлеген карарга.

Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә гражданнарның хокукларын үтәү һәм яклау

Гражданнарның торак хокукларына түләүсез яисә арзанрак бәядән торак алу мөмкинлеге генә түгел, шулай ук торак шартларын яхшырту да кирә, яшәү өчен уңайлы шартлар тудыру да кирә. Вәкаләтле вәкил адресына 2024 елда торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә гражданнарның хокукларын яклау мәсьәләләре буенча 329 мөрәҗәгать кергән.

Контроль һәм күзәтчелек органнары тарафыннан идарәчеләр һәм ресурслар белән тәэмин итүче оешмалар эшчәнлегендә ачыкланган хокук бозулар санының ел йомгаклары буенча югары булып калуы әлеге өлкәдә проблемалы мәсьәләләр булуын дәлилли.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 195 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясе тарафыннан контроль чаралар нәтиҗәләре буенча 1857 хокук бозу очрагы теркәлгән, 3992 кисәтү һәм 669 күрсәтмә бирелгән, шулай ук административ җаваплылык турында 443 беркетмә төзелгән.

Үз чиратында, прокуратура органнары тарафыннан 2024 елның 11 аенда торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә 3 550 хокук бозу ачыкланган, аларны бетерү өчен 12 протест белдерелгән, судларга 180 дәгъва гаризасы җибәрелгән, 2073 күрсәтмә кертелгән, аларны карау нәтиҗәләре буенча 1 432 зат дисциплинар җаваплылыкка тартылган, 335 закон таләпләрен бозуга юл куймас өчен кисәтү игълан ителгән.

Күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тиешенчә тотмаганда гражданнарның хокукларын яклау

«Халык контроле» системасына урнаштырылган мөрәҗәгатьләрне һәм хәбәрнамәләрне анализлау гражданнарның күп фатирлы йортта уртак мөлкәтне тиешенчә карап тотмау мәсьәләләре буенча ешрак мөрәҗәгать итүләрен дәлилли.

Әлеге мөрәҗәгатьләрнең системалы характеры турында «Халыкка хезмәт күрсәтү сыйфатын бәяләү» сервисы нәтиҗәләре дә сөйли, анда гражданнар Татарстан Республикасы дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр Порталы һәм «ТР Хезмәтләре» мобиль кушымтасы ярдәмендә, хезмәтләр алу процессында торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын биш баллы шкала буенча бәяләү һәм биш баллдан түбәнрәк бәя куелган очракта бер яисә берничә балл күрсәтү мөмкинлегенә ия. 2024 елда әлеге юнәлеш буенча 3,99 уртача балл белән 104 меңнән артык бәя алынган. Килгән мөрәҗәгатьләрне анализлау гражданнарның күбрәк йортны тиешенчә карап тотмауларыннан зарлануын күрсәтә. Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын бәяләүнең түбәнәюенең төп сәбәпләре - «Йортны тиешенчә карап тотмау (чисталык)» - 24% (25 127), «Йортны ремонтлау» - 19% (20 277), «Йорт белән идарә итү» - 16% (17 031) и «Коммуналь хезмәтләр күрсәтү» - 16% (16 291).

Гражданка И., мөрәҗәгате күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тиешенчә карап тотмауның ачык мисалы булып тора. Ул Казан шәһәрендәге күпфатирлы йортның түбәсе агу һәм аның фатирын су басу сәбәпле ремонт эшләрен башкару кирәклеге турында мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгать авторы идарәче компаниягә гомуми милекне карап тотканда хокук бозуларны бетерүне сорап берничә тапкыр мөрәҗәгать иткән, әмма мөрәҗәгать итүченең соравы озак вакыт дәвамында хәл ителмәгән.

Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгать итүче мәсьәләсен хәл итү буенча оператив чаралар күрү өчен Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясенә һәм Татарстан Республикасы Прокуратурасына мөрәҗәгать итте.

Мөрәҗәгатьне карау нәтиҗәләре буенча күзәтчелек органнары идарәче компания адресына гомуми милекне тоту буенча мәҗбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтү юллаган.

Әлеге кисәтүне үтәү йөзеннән идарәче оешма мөрәҗәгать итүченең фатирына косметик ремонт ясады, түбәне төзәтте.

Контроль-күзәтчелек органнарына мондый мөрәҗәгатьләрне тикшерүне уздыруны сорап мөрәҗәгать итү белән беррәттән, Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре гражданнар мөрәҗәгатьләрен урыннарга чыгып тикшерде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 196 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкилгә Казан шәһәрендә яшәүче гражданка И. дан күпфатирлы йортның подъездындагы баскыч мәйданчыкларын тиешенчә карап тотмау турында мөрәҗәгать керде.

Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясе һәм идарәче оешма вәкилләрен җәлеп итеп, мөрәҗәгатьне урынга чыгып карау барышында әлеге дәлилләр расланды.

Мөрәҗәгатьне урынга чыгып карау йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил, күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне карап тотканда хокук бозуларны бетерү өчен, идарәче оешмага карата компетенция кысаларында чаралар күрүне сорап, Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясенә тәкъдимнәр белән хат җибәрде.

Безнең дәлилләрне карау йомгаклары буенча дәүләт Торак күзәтчелеге органы тарафыннан идарәче оешма адресына мәҗбүри таләпләрне бозуга юл куймау һәм хокук бозуларны бетерү турында кисәтү җибәрелде.

Казан шәһәрендә күпфатирлы йортта гомуми милеккә агымдагы ремонт ясаганда ачыкланган кимчелекләрне дә Челюскин урамындагы 25 нче йортның 1, 2 нче подъездларында яшәүчеләрнең мөрәҗәгате буенча без күпфатирлы йортка барып карадык.

Элегрәк Вәкаләтле вәкил адресына әлеге йортта яшәүчеләрдән күпфатирлы йорттагы гомуми мөлкәтне тиешенчә карап тотмау турында мөрәҗәгатьләр кергән иде.

Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясе тарафыннан Вәкаләтле вәкил инициативасы белән үткәрелгән тикшерү йомгаклары буенча идарәче оешмага хокук бозуларны бетерү кирәклеге турында күрсәтмә бирелде.

2024 елда мөрәҗәгать итүчеләр безгә башкарыла торган ремонт эшләренең сыйфатына карата кимчелекләр булу сәбәпле мөрәҗәгать иттеләр. Идарәче оешма һәм әлеге йортта яшәүчеләр катнашында әлеге мөрәҗәгатьне урынга чыгып карагач гражданнарның шикаяте идарәче оешма тарафыннан ишетелде һәм соңыннан бетерелде.

Гражданнар мөрәҗәгатьләрен караудан тыш, Вәкаләтле вәкил көн саен баш модератор хокукында «Халык контроле» системасына кергән мөрәҗәгатьләргә мониторинг үткәрә, аларны анализлау нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгатьләрне үтәү вакытларын нигезсез озайту очраклары ачыкланды. Кайбер шикаятьләр Вәкаләтле вәкилнең турыдан-туры катнашыннан соң гына хәл ителде.

Әйтик, 2024 елның апрелендә «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасында Биектау районының Биектау тимер юл станциясе бистәсендә Заречная урамындагы 8 нче йортның түбәсен ремонтлау кирәклеге турында гражданка Г. мөрәҗәгате басылып чыкты. Биектау муниципаль районы башкарма комитеты түбәне ремонтлау эшләрен 2024 елның июнь аена планлаштырган, ә аннары 2024 елның ноябренә күчергән. Мөрәҗәгать итүче мәсьәләсен хәл итү буенча чаралар күрелмәү сәбәпле, әлеге мөрәҗәгать җаваплы башкаручыга эшкә кайтарылды, Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң, тиешле ремонт эшләре оператив башкарылды.

Тагын бер мисал. «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасында 2023 ел ахырында гражданка Г. Казанның Порт урамындагы 21 нче күпфатирлы йортта янгын сүндерү гидрантларын урнаштыру урыннарын тиешенчә карап тотмау турында хәбәр итте, аны үтәү срогы идарәче оешма тарафыннан берничә тапкыр күчерелгән, соңгы срок 2024 елның сентябренә билгеләнгән. Мөрәҗәгать итүченең соравын хәл итү буенча озак вакыт чаралар күрелмәгәнлектән, әлеге мөрәҗәгать җаваплы башкаручыга

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 197 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

эшкә кайтарылды. 2024 елның май ахырында янгын сүндерү гидрантларын урнаштыру урыннарын идарәче оешма тарафыннан тиешле хәлгә китерү буенча чаралар күрелде.

Җаваплы башкаручыларга «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына «Торак-коммуналь хуҗалык» категориясе буенча кергән мөрәҗәгатьләрне сыйфатлы итеп, вакытында үтәүгә күбрәк игътибар бирергә кирәк, дип саныйбыз

Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне чикләү яисә туктатып тору тәртибен бозганда гражданнарның хокукларын яклау

Идарәче һәм ресурслар белән тәэмин итүче оешмаларның коммуналь хезмәтләр күрсәтүне чикләү яки туктатып тору тәртибе һәм шартлары турындагы закон таләпләрен бозу мәсьәләләре актуаль булып кала бирә. Әлеге мөрәҗәгатьләрне карау барышында контроль-күзәтчелек органнары тарафыннан коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктатып тору һәм чикләү тәртибен бозу фактлары буенча чаралар күрмәү очраклары ачыкланды.

Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәрендә яшәүче гражданка Ф. ның, Казан шәһәр торак инспекциясенең, Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясенең, торак урынында электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәтләр күрсәтүне туктатып торганда торак законнары нормаларын бозу турындагы мөрәҗәгатьләрен карау буенча җаваплары белән килешмәүләре турында мөрәҗәгате кергән.

Мөрәҗәгать текстыннан күренгәнчә, мөрәҗәгать авторының фатирында, бурычлар булу сәбәпле, идарәче оешма тарафыннан электр белән тәэмин итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтү туктатылган.

Мөрәҗәгатькә кушымта итеп бирелгән документларны өйрәнү барышында Вәкаләтле вәкил, түләү документларындагы коммуналь хезмәт күрсәтүне туктатып тору турындагы кисәтүләрдә (хәбәрнамәләрдә) түләнергә тиешле конкрет коммуналь хезмәт өчен бурыч күрсәтелмичә, коммуналь хезмәт күрсәтүләр буенча бурычның бөтен суммасы күрсәтелүенә игътибар итә.

Шул ук вакытта Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 06.05.2011 ел, № 354 карары белән расланган биналарның милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтү кагыйдәләренең 118 һәм 119 пунктларыннан күренгәнчә, күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда коммуналь хезмәтләрнең һәр төре буенча кулланучының бурычы аерым исәпләнергә, ә кулланучы тарафыннан тулысынча түләнмәгән очракта чикләнергә яки туктатып торылырга тиеш.

Әлеге хәлләр коммуналь хезмәт күрсәтүне туктатып тору тәртибе турындагы таләпләрне идарәче оешманың бозуын дәлилли.

Бирелгән мәгълүматтан күренгәнчә, элек әлеге фактлар буенча мөрәҗәгать итүче Казан шәһәр торак инспекциясенә һәм Татарстан Республикасы Дәүләт торак инспекциясенә берничә тапкыр мөрәҗәгать иткән, әмма әлеге мөрәҗәгатьләрне карау йомгаклары буенча күзәтчелек органнары тарафыннан тиешле чаралар күрелмәгән.

Вәкаләтле вәкилнең югарыда күрсәтелгән хокук бозуга игътибар иткән хатын карау барышында гына Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясе идарәче оешмага карата мәҗбүри таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтү ясады һәм мөрәҗәгать авторының торак урынында коммуналь хезмәт күрсәтү яңадан торгызылды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 198 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне чикләгәндә яисә туктатып торганда идарәчеләр һәм ресурслар белән тәэмин итүче оешма тарафыннан гражданнарның хокуклары бозылуга юл куймау максатларында, Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясенә төбәк дәүләт торак контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашырганда әлеге проблемага ныклы игътибар бирүне тәкъдим итүне максатка ярашлы, дип саныйбыз.

Вәкаләтле вәкил, югарыда бәян ителгән кисәтүләр һәм тәкъдимнәр дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының, идарәчеләрнең һәм ресурслар белән тәэмин итүче оешмаларның гамәли эшчәнлегендә исәпкә алыныр, дип өметләнә.

4.3. Сәламәтлекне саклауга һәм медицина ярдәменә хокукны яклау

Граждан тормышының иң мөһим өлеше булып - медицина ярдәме алу һәм сәламәтлекне саклау хокукы тора. Медицина ярдәме мәсьәләләре җәмгыятьнең тулы үсеше өчен хәлиткеч роль уйный.

Республиканың дәүләт хакимияте органнары тарафыннан сәламәтлек саклау учреждениеләрен камилләштерү буенча барлык чаралар да күрелә. Сәламәтлек саклау системасы даими рәвештә яңартыла. Яңа сәламәтлек саклау объектлары төзелә, заманча диагностика һәм операция җиһазлары урнаштырыла, дистанцион консультацияләр практикасы киңәйтелә, төрле дәрәҗәдәге медицина хезмәткәрләренең квалификациясе яхшыра.

Агымдагы елда республикада 134 сәламәтлек саклау объектын төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау эшләре башкарылган, шуларның 29ы төзелгән, 105е капиталь ремонтланган. Татарстан Республикасының медицина оешмаларын, шул исәптән авыл җирендә, шәһәр тибындагы бистәләрдә һәм кече шәһәрләрдә урнашканнарын җиһазландыру өчен 9 000 берәмлектән артык медицина җайланмасы сатып алынды.

2024 елның 16 февралендә узган технологияләр форумының пленар утырышында Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин билгеләп үткәнчә: «алдагы елларда сәламәтлек саклау системасының принципларын һәм алымнарын җитди үзгәртергә кирәк булачак. Кеше һәм аның сәламәтлеге бөтен сәламәтлек саклау системасының үзәгендә булырга тиеш. Алдынгы цифрлы һәм медицина технологияләренең бөтен потенциалын эшкә җигәргә кирәк булачак».

Узган елда Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 17.04.2024 № 959-р күрсәтмәсе белән сәламәтлек саклауны цифрлы трансформацияләү өлкәсендә стратегик юнәлеш яңартылды. 2030 елга кадәр сәламәтлек саклау өлкәсендә яңа мәгълүмати технологияләр, шул исәптән нейротехнологияләр һәм ясалма интеллект, зур мәгълүматлар белән эшләү, чыбыксыз элемтә технологияләрен кертү планлаштырыла.

2024 елда шулай ук гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләре программасы мөмкинлекләре киңәйтелде. Шулай итеп, гражданнарга бушлай күрсәтелә торган медицина ярдәменең барлык төрләрен күрсәтүгә чыгымнар арттырылды, шул исәптән профилактик тикшерүләр, медицина реабилитациясе, стационарларда дәвалану кысаларында. Репродуктив яшьтәге гражданнарның һәм балалы гаиләләрнең сәламәтлеген бәяләүгә һәм сугышчан хәрәкәтләр ветераннарына чиратсыз медицина ярдәме күрсәтүгә аерым игътибар бирелде. Шулай ук мәҗбүри медицина иминияте исәбенә беренче мәртәбә сәламәтлек торышын

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 199 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

комплекслы бәяләү өчен медицина психологы тарафыннан пациентларга консультация бирү кертелде.

Гражданнарның сәламәтлек саклауга һәм түләүсез медицина ярдәменә хокукларын гамәлгә ашыру күбесенчә төбәк сәламәтлек саклау системасының үсеш дәрәҗәсенә бәйле. Татарстан Республикасының Сәламәтлек саклау системасы 124 дәүләт сәламәтлек саклау оешмасыннан һәм 3841 дәүләтнеке булмаган оешмадан тора, аларда 18 298 табиб һәм 43 161 урта һөнәри белемле белгеч эшли. 2024 елда Татарстан Республикасы сәламәтлек саклау системасына 104 миллиард сум бүленде.

Һәркемгә күрсәтелә торган медицина ярдәме гадел һәм гармонияле җәмгыятьнең аерылгысыз элементы булып хезмәт итә. Ул һәркем файдалана алырлык һәм сыйфатлы булырга, һәр гражданның ихтыяҗларын канәгатьләндерергә тиеш.

Гражданнарның сәламәтлек саклауга һәм түләүсез медицина ярдәменә хокукларын гамәлгә ашыруда, яклауда һәм торгызуда ярдәм күрсәтү буенча Вәкаләтле вәкил эшчәнлеге Сәламәтлек саклау министрлыгы, Сәламәтлек саклау өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстандагы төбәк бүлекчәсе, медицина учреждениеләре һәм прокуратура органнары белән тыгыз элемтәдә гамәлгә ашырыла. Бу уртак эшчәнлек, барыннан да элек, халыкның сәламәтлек саклауга һәм түләүсез медицина ярдәменә хокукларын бозуга юл куймауга, шулай ук проблемалы мәсьәләләрне хәл итү өчен ярдәмгә мохтаҗ гражданнарның мөрәҗәгатьләренә вакытында җавап бирү мөмкинлеген тәэмин итүгә юнәлдерелгән.

Вәкаләтле вәкил эшчәнлегендә «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасы мониторингы системасы (алга таба – «Халык контроле»), «Дәүләт хезмәтләре. Бергәләп хәл итәбез» бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталының кире элемтә платформасы, «Инцидент Менеджмент» аша алынган мәгълүматны куллану республика халкының проблемалы мәсьәләләрен тиз арада ачыкларга һәм аларны хәл итү чараларын күрергә мөмкинлек бирә.

2024 елда гражданнар ачык кире элемтә каналларын актив кулландылар, аерым алганда, «Дәүләт хезмәтләре. Бергәләп хәл итәбез» бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталының кире элемтә платформасы аша сәламәтлек саклау өлкәсендәге мәсьәләләр буенча 52 066 хәбәр килде, Татарстан Республикасының «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына – 1073 мөрәҗәгать, шулардан «ГЛОНАСС+112» системасы аша – 475 хәбәр, «Инцидент менеджмент» аша – 4 929 хәбәр керде. (2023 елда сәламәтлек саклау өлкәсендәге мәсьәләләр буенча ПОС аша 42 мөрәҗәгать керде.)

2024 елда «Халык контроле» системасында иң популяр категорияләргә түбәндәгеләр кергән: «медицина ярдәме күрсәтү (табиб кабул итү)» - 356 хәбәр; «табибка язылу мөмкинлеге» – 173 хәбәр; «сәламәтлек саклау учреждениесе бинасын тоту һәм уңайлылык» – 137 хәбәр; «ашыгыч медицина ярдәме эше» – 115 хәбәр; «даруханәләрдә ташламалы дару препаратлары булмау һәм даруханә пунктларында» – 80 хәбәр.

Медицина учреждениеләре буенча сәламәтлек саклау өлкәсендә иң күп мөрәҗәгатьләр «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасына Казан шәһәре буенча килгән – 363 (ТР Сәламәтлек саклау министрлыгы фармация идарәсе, «ССМП» учреждениесе, «7 нче шәһәр клиник хастаханәсе» , КФУ МСЧ, «2 нче клиник хастаханә», «6 нчы балалар шәһәр сырхауханәсе», «20 нче шәһәр сырхауханәсе»), Яр

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 200 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Чаллы шәһәре – 142 («Ашыгыч медицина ярдәме хастаханәсе», «5 нче шәһәр хастаханәсе», «3 нче шәһәр сырхауханәсе», Яр Чаллы шәһәре «ССМП», «Л. Н. Ганиева исемендәге 4 нче шәһәр сырхауханәсе», «КДМЦ»), шулай ук Әлмәт районы буенча – 64 («Әлмәт үзәк район хастаханәсе», «3 нче Әлмәт шәһәр сырхауханәсе») һәм Түбән Кама районы буенча – 68 («НЦРМБ»).

Елдан - ел Вәкаләтле вәкил «Халыкка хезмәт күрсәтү сыйфатын бәяләү» сервисы мәгълүматларын анализлау нигезендә, республиканың медицина учреждениеләре арасында «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Сәламәтлек саклау» юнәлеше буенча гражданнарның иң күп гаризалары кергән һәм теләктәшлек күрсәткән «Халыкка хезмәт күрсәтү сыйфатын бәяләү» сервисында уртачадан түбәнрәк бәя алган медицина учреждениеләре арасында туры килүләр күзәтелә.

«Халыкка хезмәт күрсәтүләрнең сыйфатын бәяләү» анализы нигезендә, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына, ПОС, «ГЛОНАСС+112» бердәм дәүләт мәгълүмат системасына килгән гражданнарның мөрәҗәгатьләрен һәм гаризаларын вакытында һәм сыйфатлы карау максатларында һәм социаль челтәрләрдәге бәяләмәләр нигезендә, Вәкаләтле вәкил 2024 ел дәвамында гражданнар, муниципаль берәмлекләр җитәкчеләре белән очрашу, «Халык контроле» системасында гражданнарның сыйфатлы медицина ярдәме күрсәтүгә хокукларын яклау, шулай ук «сәламәтлек саклау» юнәлеше буенча бастырылган хәбәрнамәләрнең вакытында һәм сыйфатлы үтәлешен тикшереп тору мәсьәләләре буенча эшлекле киңәшмәләр уздыру максатында даими рәвештә муниципаль районнарга чыкты.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы вәкилләре белән берлектә 13 учреждениегә сәфәр кылды: болар - «Азнакай үзәк район хастаханәсе», «Аксубай үзәк район хастаханәсе», «Әлмәт үзәк район хастаханәсе», «Югары Ослан үзәк район хастаханәсе», «Чистай үзәк район хастаханәсе», «Балтач үзәк район хастаханәсе», «Биектау үзәк район хастаханәсе», «Питрәч үзәк район хастаханәсе», «Чирмешән үзәк район хастаханәсе», «Саба үзәк район хастаханәсе», «Буа үзәк район хастаханәсе», «Менделеев үзәк район хастаханәсе», «Алабуга үзәк район хастаханәсе».

Районнарга чыкканда, Вәкаләтле вәкил авыл халкына хезмәт күрсәтүдәге вәзгыятьне ачыклау һәм проблемалы мәсьәләләрне ачыклау өчен пациентлар, үзәк хастаханәләр коллективы белән шәхсән үзе очрашты.

Шулай итеп, «Азнакай үзәк район хастаханәсе»нә бару йомгаклары буенча район халкы һәм медицина учреждениесе җитәкчелеге әлеге медицина учреждениесе базасында «неврология» профиле буенча беренчел кан тамырлары бүлеген ачу, шулай ук маммография өчен яңа рентген аппараты алу зарурлыгын әйттеләр.

«Аксубай үзәк район хастаханәсе»нең балалар бүлегенә капиталь ремонт ясау, янгын сигнализациясе урнаштыру һәм лифт урнаштыру, шулай ук эндоскопия кабинетына колоноскоп сатып алу ихтыяҗы бар иде.

«Әлмәт үзәк район хастаханәсе» һәм «Югары Ослан үзәк район хастаханәсе»ндә булганда, Вәкаләтле вәкил кадрлар кытлыгына, штат берәмлекләре санын һәм беренчел звено медицина хезмәткәрләренең хезмәт хакы дәрәҗәсен арттыру зарурлыгына игътибар итте.

Чирмешән муниципаль районында «Чирмешән үзәк район хастаханәсе»ндә булганнан соң стационарны (хирургия бүлеген) капиталь ремонтлау срокларының озакка сузылуы билгеләнде, ашыгыч медицина ярдәме бүлеген ремонтлау һәм аны диагностика җиһазлары белән тәэмин итү, хуҗалык блогы булган

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 201 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

кухня бинасын, медицина учреждениесе файдалануында булган автомобильләр өчен гаражларны ремонтлау буенча проблемалы мәсьәләләр ачыкланды, шулай ук территорияне төзекләндерүгә кагылышлы проблема бар. Моннан тыш, терапия һәм балалар бүлегендә ремонттан соң яңа медицина җиһазлары һәм җиһазлар булмауга, балаларга һәм штаттагы балалар табибына ультратавыш тикшерүе уздыру мөмкинлеге булмауга игътибар бирелде.

«Менделеев үзәк район хастаханәсе»нә чыкканнан соң, медицина учреждениесенең уен бүлмәсендә балалар уенчыклары, иҗат өчен җайланмалар булмау, шулай ук район хастаханәсе бинасында азык-төлек блогына, патологоанатомия бүлегенә комплекслы капиталь ремонт ясау зарурлыгы билгеләп үтелде.

Мондый очрашулар йомгаклары буенча, проблемалы мәсьәләләрне хәл итү максатыннан, Вәкаләтле вәкил республика җитәкчелеге, Сәламәтлек саклау министрлыгы адресына конкрет тәкъдимнәр белән тиешле хатлар юллады.

Безнең мөрәҗәгатьләрне караганнан соң Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән янгын куркынычсызлыгы таләпләрен бозуны бетерүгә «Аксубай үзәк район хастаханәсе»нә 1,11 миллион сум акча бүленде. Хәзерге вакытта хастаханәнең балалар бүлегендә автомат янгын сигнализациясе урнаштырылган. Бу докладны язганда медицина учреждениесе җитәкчелеге лифт куюга смета әзерләде һәм финанс чаралары бүлеп бирү турында Татарстан Республикасы Премьер-министрына мөрәҗәгать әзерләнә.

«Чирмешән үзәк район хастаханәсе» стационарының терапия һәм балалар бүлекчәләрендә яңа медицина җиһазлары, җиһазлар, инвентарь бар. Хирургия бүлегенә капиталь ремонт эшләре тәмамланып килә, җиһазлар, инвентарь, медицина җиһазлары кайтарылган. Ашыгыч медицина ярдәме бүлегендә ремонт эшләре үткәрү һәм аны диагностика җайланмалары белән җиһазлау, хуҗалык блогы булган кухня бинасын, үзәк район хастаханәсе файдалануында булган автомобильләр өчен гаражларны ремонтлау, шулай ук үзәк район хастаханәсе территориясен төзекләндерү 2025-2026 елларга планлаштырылган.

«Менделеев үзәк район хастаханәсе»нең стационар һәм сырхауханә биналарында балаларны уңайлы көтү зонасы (алалар бүлмәсе) оештырылган. Патологоанатомия бүлегенең азык-төлек блогын капиталь ремонтлау бәясен билгеләү буенча эш алып барыла.

Табиблар белән тулыландыру максатыннан, «Югары Ослан үзәк район хастаханәсе»нә өстәмә рәвештә 2,25 штатка табиблар җибәрелгән. «Әлмәт үзәк район хастаханәсе»ндә яңа файдалануга тапшырылган кабул итү-диагностика бүлеге бинасының эшен оештыру өчен, өстәмә рәвештә 69,25 штат берәмлеге бүлеп бирелгән, шул исәптән табиблар - 20,25 берәмлек, урта медицина персоналы – 39 берәмлек, кече медицина персоналы -10 берәмлек.

Шунысы куанычлы, медицина оешмалары эшчәнлеген камилләштерү буенча Вәкаләтле вәкилнең тәкъдимнәре Татарстан Республикасы җитәкчелеге һәм профильле ведомстволар тарафыннан уңай кабул ителде.

Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасында медицина ярдәменнән файдалану мөмкинлеге һәм сыйфатының проблемалы мәсьәләләрен карау һәм хәл итү максатларында, агымдагы елда җәмәгать сәламәтлеге буенча төбәк советы кысаларында Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары Л. Р. Фазлыева рәислегендә узган дүрт утырышта катнашты.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 202 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Әйтик, 2024 елның октябрендә җәмәгать сәламәтлеге буенча төбәк советы утырышында, Вәкаләтле вәкил тарафыннан кире элемтә порталында гражданнарның электрон медицина документациясен алу мөмкинлеге булмау турындагы хәбәрләренең шактый күп булуы турындагы мәсьәлә күтәрелгән иде. 2024 елда шундый 24 273 хәбәр килгән. Вәкаләтле вәкил Сәламәтлек саклау министрлыгына, Татарстан Республикасы Дәүләт идарәсенең цифрлы үсеше, мәгълүмати технологияләр һәм элемтә министрлыгы белән берлектә, электрон документларны урнаштыру проблемасын хәл итү буенча чаралар күрергә тәкъдим итте, чөнки әлеге мәсьәлә порталда гражданнарның җавапларыннан канәгатьлек дәрәҗәсенә йогынты ясый. Вәкаләтле вәкилгә шулай ук гражданнарның электрон документлар алу буенча мөрәҗәгатьләрен караганда Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының җаваплы башкаручыларына кире элемтә порталына тиешле аңлатмалар белән мәгълүмат урнаштырырга һәм гражданнарны документларны кәгазьдә алу өчен медицина учреждениесенә чакырырга тәкъдим ителде.

Җәмәгать сәламәтлеге буенча төбәк советының 2024 елның ноябрендә узган утырышы йомгаклары буенча, халык белән кире элемтәне булдыру һәм «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасында гражданнарның мөрәҗәгатьләрен оператив карау максатыннан, Вәкаләтле вәкил тәкъдиме буенча, барлык медицина учреждениеләрен башкаручылар буларак «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасына турыдан-туры тоташтыру буенча эш башкарылды, ә модераторы - Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы булачак.

Мондый ихтыяҗ медицина учреждениеләреннән гражданнарга мөрәҗәгатьләрне карау яки тикшерү вакытын күчерү турындагы мәгълүмат Сәламәтлек саклау министрлыгына һәрвакытта да вакытында җиткерелмәве белән бәйле. Моннан тыш, мөрәҗәгать уңай каралган очраклар да бар, әмма системада «Планлаштырылган» статусы саклана.

Гражданнарның югары медицина ярдәменә хокукларын яклау

Вәкаләтле вәкил ел саен сәламәтлек саклау учреждениеләрендә табибларны кабул итүне озак көтүгә бәйле вәзгыятькә игътибар итә.

2024 елда «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Табибка язылу мөмкинлеге» категориясе буенча гражданнардан 173 мөрәҗәгать килгән.

«Халык контроле» системасына халыкны кабул итүне озак көтү турында килгән мөрәҗәгатьләр Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре тарафыннан махсус контрольгә алынды. Гражданнарның мәгълүмат системасына кергән хәбәрнамәне тиешенчә карамавы турында дәгъвалары нигезләнгән очракларда, аны эшкә кайтару һәм тиешле гамәлләр кылу буенча җаваплы башкаручыларга тәкъдимнәр рәвешендә җавап бирү чаралары күрелде.

Әйтик, 2024 елның февралендә «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасына Питрәч районында яшәүче гражданка Г.дан 2023 елның апреленнән «Питрәч үзәк район хастаханәсе» балалар сурдологы–оториноларингологына язылу мөмкин түгеллеге турында хәбәр килгән. Мөрәҗәгатьне карау нәтиҗәләре буенча Сәламәтлек саклау министрлыгының җаваплы башкаручысы мөрәҗәгать итүчегә, тар белгечләргә язылу табиб-педиатр яки табиб-оториноларинголог юлламасыннан соң башкарыла, дигән җавап җибәргән. Җавапта шулай ук аңлатмалар бирү һәм төгәллек кертү өчен мөрәҗәгать итүче белән элемтәгә кереп булмавы күрсәтелгән. Шул ук

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 203 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

вакытта мөрәҗәгать итүче медицина учреждениесеннән шалтыратулар булмавын күрсәтте. Бу мәсьәләне хәл итү өчен Вәкаләтле вәкил Сәламәтлек саклау министрлыгына мөрәҗәгать итте, һәм безнең ярдәм белән мәсьәлә уңай чишелеш тапты.

Башка мисал. Казан шәһәрендә яшәүче хәбәр иткәнчә, элегрәк ул Казан шәһәренең «20 нче шәһәр сырхауханәсе»нә УЗИ-белгечкә язылуда ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать иткән. Гражданга телефон аша 2024 елның 1 апрелендә 19:00 сәгатькә УЗИ-белгечкә кабул итүгә язылу турында хәбәр ителгән. Ләкин билгеләнгән вакытта «20 нче сырхауханә»гә килгәч, ул кабул итүгә язылмаганлыгын белә. Әлеге мөрәҗәгать Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министры адресына җибәрелде. Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң граждан Р.профильле белгечкә кабул итүгә язылды.

Кызганычка каршы, мондый хәбәрләр бер генә түгел. Табибларга языла алмау мәсьәләсе буенча гражданнардан иң күп шикаятьләр түбәндәгечә билгеләнде: Казан шәһәре буенча – 79 мөрәҗәгать («2 нче клиник хастаханә», «20 нче шәһәр сырхауханәсе», «18 нче шәһәр сырхауханәсе», «9 нчы балалар стоматология сырхауханәсе» АЖ); Яр Чаллы шәһәре – 28 мөрәҗәгать («5 нче балалар шәһәр сырхауханәсе», «КДМЦ»); Әлмәт районы буенча («Әлмәт үзәк район хастаханәсе», «3 нче Әлмәт шәһәр сырхауханәсе») һәм Түбән Кама районы буенча («НЦРМБ», «НДРБ с ПЦ») – 17 шәр мөрәҗәгать .

Табибларга язылу мөмкинлеге булмау мәсьәләләре белән беррәттән, узган елда табибны озак көтү турында да хәбәрләр килде.

«Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасына 2024 елның мартында Казан шәһәрендә яшәүче гражданкадан «7 нче балалар шәһәр клиник хастаханәсе» аллергология һәм иммунология үзәгендә госпитализациягә юллама сорап мөрәҗәгать итүче пациентларның шактый чиратына шикаять белән мөрәҗәгать килгән.

Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң, «7 нче балалар шәһәр клиник хастаханәсе» дәүләт учреждениесе җитәкчелеге белешмә бирү эшен оештыру өлешендә чаралар күрде: өстәмә хезмәткәр бүлеп бирелде, госпитализациягә язылуны оештыру моментлары эшләнде, язылу алгоритмы яңартылды. Хәзерге вакытта пациентлар госпитализациягә көндәлек режимда телефон аша яисә шәхсән мөрәҗәгать иткәндә язылырга мөмкин.

Кадрлар кытлыгы медицина ярдәмен вакытында күрсәтмәүнең беренче ел гына сәбәбе түгел, әмма бу хәл медицина оешмалары җитәкчеләренең белгечләр эзләү һәм эшкә алу бурычларын, шул исәптән законда билгеләнгән тәртиптә мәшгульлек хезмәте органнары белән үзара хезмәттәшлек итү юлы белән дә, өсләреннән төшерми.

2024 елның августында «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына Чаллы шәһәрендә яшәүчеләрдән «Л.Н. Ганиева исемендәге 4 нче сырхауханә» нең барлык участокларына хезмәт күрсәтүче бердәнбер табиб-терапевтта планлы госпитализациягә юллама алу өчен озак көтәргә кирәк булуы турында мөрәҗәгатьләр килде.

Гражданнарның белдерүләрен карау кысаларында «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына әлеге тематика буенча Вәкаләтле вәкил тарафыннан ТР Сәламәтлек саклау министрлыгының Чаллы шәһәре сәламәтлек саклау идарәсе җитәкчесе һәм медицина учреждениесенең баш табибы адресына кадрлар кытлыгы

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 204 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

мәсьәләсен хәл итүдә чаралар күрү һәм медицина учреждениесендә пациентлар агымын тигез бүлүне оештыру кирәклеге турында хатлар җибәрелде.

«Л.Н. Ганиева исемендәге 4 нче шәһәр сырхауханәсе» биргән мәгълүматтан күренгәнчә, 101,75 табиб штаты берәмлегенең 61е табиблар белән тулы, бу 61%. Барлыгы 13 табиб-терапевт һәм 4 гомуми практика табибы эшли, бу участок терапевтлары белән тәэмин ителешнең 45% ын тәшкил итә.

Тулаем республикада, Сәламәтлек саклау министрлыгы мәгълүматларына караганда, медицина учреждениеләренең табибларга ихтыяҗы 1318 кеше тәшкил иткән, уртача медицина персоналына – 1190 кеше. Беренче чиратта, сәламәтлек саклауның беренчел звеносы табиблары - табиб-терапевтлар җитми.

Республикада медицина кадрларын җәлеп итү һәм урыннарда калдыру буенча системалы чаралар күрелә, шул исәптән: «Земство докторы», «Земство фельдшеры» программалары буенча медицина хезмәткәрләренә социаль ярдәм чаралары күрсәтү; сәламәтлек саклау министрлыгының максатчан квотасы буенча торак шартларын, торакны яхшырту өчен республикабызга эшкә килгән табибларга «социаль ипотека» грантлары бирү; бер мәртәбә бирелә торган компенсация түләүләре бирү; дәүләт автоном (бюджет) сәламәтлек саклау учреждениеләренә эшкә алынган табибларга – яшь белгечләргә беренче өч ел дәвамында түләнә торган өстәмә айлык өстәмәләр билгеләү; белгечлек программалары буенча укырга 412 юллама һәм ординатура программалары буенча 351 юллама бүлеп бирү; югары белем бирү мәгариф оешмалары студентларына стипендияләр рәвешендә айлык түләүләр билгеләү; медицина, фармацевтика белеменең һөнәри программалары буенча укучы студентларга стипендияләр рәвешендә айлык түләүләр билгеләү; табибларның уртача хезмәт хакын 2023 ел белән чагыштырганда 15%, урта медицина персоналыныкын – 15%, кече медицина персоналыныкын – 8% ка арттыру.

Хокук яклау практикасы гражданнар өчен түләүсез сыйфатлы медицина ярдәме алу мәсьәләләре элеккечә актуаль һәм төп булып кала бирә.

Әйтик, 2024 елның сентябрендә безнең адреска күп балалы ана, хәрби хезмәткәрнең хатыны, Казанда яшәүче, үзенең балигъ булмаган кызы мәнфәгатьләрендә, Казан шәһәренең «Профессор К.Ш. Зыятдинов исемендәге 18 нче үзәк шәһәр клиник хастаханәсе» медицина хезмәткәрләренең аның баласына тиешенчә медицина ярдәме күрсәтмәве, физик һәм әхлакый газаплар китерүе турында хәбәр итте.

Безнең мөрәҗәгать нәтиҗәләре буенча Казан шәһәре Идел буе районы прокуратурасы тарафыннан балигъ булмаган балага тиешенчә медицина хезмәте күрсәтелмәү, тиешле күзәтү булмау, шулай ук баланы ата-ана ризалыгыннан башка законлы вәкил булмаган өченче затка тапшыру факты билгеләнде. Хастаханәнең баш табибы адресына закон бозуларны бетерү турында кисәтү кертелде.

Вәкаләтле вәкил шулай ук Казан шәһәрендә яшәүче гражданка С.ның Крупина исемендәге клиниканың 1 нче гинекология бүлеге медицина хезмәткәрләренең гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белән мөрәҗәгать итүе буенча чаралар күрде. «Медицина университеты клиникасы» каршындагы бүлеккә йөкле хәлдә булган мөрәҗәгать итүчегә тиешле квалификацияле медицина ярдәме күрсәтелмәү сәбәпле, аны дәвалану өчен «Республика клиник хастаханәсе»нә күчерүне сорадык. Безнең тәкъдимнәр нигезендә Казан шәһәре буенча Сәламәтлек саклау идарәсе тарафыннан хезмәт тикшерүе үткәрелде, беренчел медицина документациясе өйрәнелде, вәзгыятькә катнашы булган хезмәткәрләрдән аңлатма документлары алынды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 205 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Мөрәҗәгать итүчегә медицина ярдәме күрсәтүнең аерым этапларында кисәтүләр бирелүе ачыкланды, хезмәт тикшерүе материаллары медицина советы уздыру, идарә карарлары кабул итү өчен Казан шәһәренең «Медицина университеты клиникасы» на җибәрелде.

Шуңа бәйле рәвештә Сәламәтлек саклау министрлыгына, медицина учреждениеләрендә медицина ярдәме күрсәтүнең сыйфатыннан канәгатьлекнең гамәлдәге дәрәҗәсен күтәрү, гражданнарга квалификацияле медицина ярдәме күрсәтүнең сыйфатына контрольне көчәйтү максатка ярашлы булып тора.

Гражданнарны дарулар белән тәэмин итү мәсьәләләре

Хисап елында дару препаратлары һәм медицина эшләнмәләре белән тәэмин итүгә бәйле мәсьәләләр актуальлеген саклап калды.

Татарстан Республикасында дару препаратлары белән тәэмин ителгән ташламага ия гражданнар саны 2024 елның 1 декабренә 89 186 кеше (64,2%) тәшкил итте.

2024 елга федераль бюджет акчаларыннан гражданнарның ташламалы категорияләрен тәэмин итүгә - 2, 263 млрд. сум, Татарстан Республикасы бюджетыннан төбәк ташламаларыннан файдаланучыларны түләүсез дарулар белән тәэмин итүгә – 5, 708 млрд. сум (шул исәптән төбәк ташламалар исемлеген федераль исемлеккә җиткерүгә өстәмә рәвештә 4,65 млрд. сум бүлеп бирелгән).

Инвалид балаларны ташламалы дарулар белән тәэмин итүне оештыру өчен «2024 елга һәм 2025 һәм 2026 еллар план чорына Татарстан Республикасы бюджеты турында» 28.11.2023 № 116-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы нигезендә 2024 елда төбәк бюджетыннан дару препаратлары сатып алуга 1190,1 млн.сум күләмендә өстәмә акча бүлеп бирелде (шул исәптән Россия Федерациясендә теркәлмәгән яшәү өчен кирәкле һәм иң әһәмиятле дару препаратлары исемлегенә керми торган дарулар), медицина эшләнмәләре (шул исәптән тест-полосалар, глюкозаны өзлексез мониторинглау системаларына тотыла торган материаллар), дәвалау туклануының махсуслаштырылган продуктлары.

Узган елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан «шикәр диабеты» белән авыручы гражданнарның хокукларын үтәү мәсьәләләренә аерым игътибар бирелде.

Татарстан Республикасында 130 меңнән артык кеше, шул исәптән 1 мең бала шикәр чиреннән интегә. Кызганычка каршы, бу сан ел саен 7 меңгә арта.

Инсулин помпаларына чыгым материаллары (сенсорлар), шулай ук глюкометрга тест-полоскалар белән тәэмин итү мәсьәләләре гражданнарның Вәкаләтле вәкил адресына мөрәҗәгатьләре предметы булды. Аларда гражданнар аларны глюкозаны өзлексез мониторинглау өчен чыгым материаллары (FreeStyleLibre датчиклары) белән тәэмин итмәү турында хәбәр иткәннәр.

Гражданнарга түләүсез медицина ярдәме күрсәтүнең дәүләт гарантияләре программасы кысаларында медицина ярдәме күрсәткәндә кеше организмына имплантацияләнә торган медицина әйберләре исемлегендә һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.12.2018 № 3053-Р белән расланган социаль хезмәтләр җыелмасын күрсәткәндә медицина әйберләренә рецептлар буенча җибәрелә торган медицина әйберләре исемлегендә чыгым материалларының, атап әйткәндә, глюкозаны өзлексез мониторинглау өчен датчикларның мәгълүматлары булмау сәбәпле, Сәламәтлек саклау министрлыгы тарафыннан югарыда күрсәтелгән медицина эшләнмәләре сатып алынмады.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 206 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Күрсәтелгән мәсьәләнең актуальлегенә һәм әһәмиятенә бәйле рәвештә, Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил адресына, күрсәтелгән күрсәтмә белән расланган медицина эшләнмәләренә рецептлар буенча җибәрелә торган медицина эшләнмәләре исемлеген әлеге исемлеккә инсулин помпалары өчен сенсор кертү өлешендә киңәйтү мәсьәләсен эшләү өчен профильле министрлыкка/ведомствога мөрәҗәгать итү тәкъдиме белән мөрәҗәгать итте, ә шулай ук бу проблеманы «2024 елда Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил эшчәнлеге турында» докладында да җиткерергә. Докладны тапшырган вакытта Вәкаләтле вәкилнең тәкъдиме карала иде.

Татарстан Республикасы онкология авыруларын яман шешкә каршы кирәкле препаратлар белән дарулар белән тәэмин итү мәсьәләләре буенча «Без бергә» онкология авыруларына ярдәм күрсәтү оешмасы да борчылуын белдерде. Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгатьләрендә оешма вәкилләре онкология авыруларының һәм аларның туганнарының үз адресларына мөрәҗәгатьләрен күрсәтте.Болар – даруханәләрдә һәм сәламәтлек саклауның онкология профильле учреждениеләрендә гормональ терапия, химиотерапия, таргет терапиясендә кулланыла торган яман шешкә каршы дарулар юклыгы.

Безнең тарафтан, әлеге мәсьәләнең әһәмиятен һәм социаль әһәмиятен исәпкә алып, Сәламәтлек саклау министрлыгы адресына, яман шешкә каршы препаратлар кытлыгын исәпкә алу һәм республиканың онкология профилендәге сәламәтлек саклау учреждениеләрен һәм даруханә пунктларын кичекмәстән дару препаратлары белән тәэмин итүгә юнәлдерелгән чаралар күрү буенча, Татарстан Республикасындагы вәзгыятькә анализ ясау буенча тәкъдимнәр җибәрелде.

Алынган мәгълүматларга караганда, 2024 елның августында «Профессор М.З. Сигал исемендәге республика клиник онкология диспансеры» һәм «Таттехмедфарм» арасында онкология пациентларын тәэмин итү өчен дару препаратлары китерүгә дәүләт контракты төзелгән. Әлеге максатларда РКОД өчен 1 131,7 млн. сум бүлеп бирелгән.

Дарулар белән тәэмин итү мәсьәләләре буенча җитәрлек күләмдә хәбәрләр «ГЛОНАСС+112» бердәм дәүләт мәгълүмат системасына да килде, алар оператив карау максатларында «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасында бастырылды.

Әйтик, 2024 елның маенда «ГЛОНАСС +112» системасы аша Казанда яшәүче гражданка М.нан 2024 елның февраленнән ташламалы «Гидроксикарбамид» препараты белән тәэмин ителмәве турында хәбәр керде.

Сәламәтлек саклау министрлыгы, әлеге хәбәрне эшкә алып, 2024 елның беренче яртыеллыгында «Таттехмедфарм» даруханә челтәренә «Гидроксикарбамид» дару препараты китерелмәвен хәбәр итте. 2024 елда онкогематологик авырулары булган пациентларны дару препаратлары белән тәэмин итүдә өзеклекләр күзәтелде. Казан шәһәре буенча Сәламәтлек саклау идарәсе әлеге профильдәге пациентларны дару ташламалары белән тулысынча тәэмин итү кирәклеге турында үтенеч хаты юллаган.

Әлеге үтенеч хатының үтәлеше Вәкаләтле вәкил контроленә алынды, шулай ук Сәламәтлек саклау министры адресына гражданка М.ны дару препараты белән тәэмин итү турында тәкъдим белән хат җибәрелде. Безнең мөрәҗәгать нәтиҗәсендә мәсьәлә уңай хәл ителде.

Шулай ук «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына гражданнарның мөрәҗәгатьләрен мониторинглау нәтиҗәсендә, шул ачыкланды, Әтнә муниципаль

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 207 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

районында яшәүче, 2024 елның октябрендә, аның III группа инвалид әнисен 2024 елның апреленнән «Форсига»дару препараты белән тәэмин итмәү турында хәбәрнамә юллаган. Аның әчтәлегеннән күренгәнчә, мөрәҗәгать итүченең әнисе «Әтнә үзәк район хастаханәсе»нә беркетелгән, анда йөрәк клапаннарын алыштыру операциясеннән соң аңа әлеге дару билгеләнгән. Әмма, мөрәҗәгать авторы мәгълүматларына караганда, билгесез сәбәпләр аркасында медицина учреждениесе тарафыннан әлеге препаратка заказ бирелмәгән.

Мөрәҗәгатьне карау кысаларында Вәкаләтле вәкил, Сәламәтлек саклау министрлыгы адресына мөрәҗәгать итүченең дарулар белән тәэмин ителүгә хокукларын яклау максатларында чаралар күрү кирәклеге турында тәкъдимнәр җибәрде. Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгате нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүченең әнисе Г.кирәкле дару препараты белән тәэмин ителгән.

Билгеле, дарулар препаратлары белән тәэмин ителеш гражданнарның сәламәтлегенә һәм гомер озынлыгына билгеле бер йогынты ясый.

Сәламәтлек саклау өлкәсе Россия Федерациясенең барлык субъектлары өчен актуаль булып кала, чөнки халык сәламәтлеге - дәүләт сәясәтенең өстенлекле юнәлешләреннән берсе. 2024 елның ноябрендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Бөтенроссия координацион советының сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукны яклауга багышланган утырышы булды, аның эшендә Вәкаләтле вәкил дә актив катнашты. Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Бөтенроссия Координация советы йомгаклары буенча системалы проблемаларны хәл итү буенча тәкъдимнәр эшләнде.

Мисал өчен, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә Татарстан Дәүләт Советы соравы буенча «Россия Федерациясендә гражданнарның сәламәтлеген саклау нигезләре турында» Федераль законның 16 нчы маддәсе 1 өлешенең 10 пунктының һәм 83 нче маддәсе 9 өлешенең конституциячеллеген тикшерү турындагы эш буенча» Россия Федерациясе Конституция судының 2024 елның 26 сентябрендәге 41-П номерлы карарын гамәлгә ашыруны тизләтергә; Россия Федерациясе Хөкүмәтенең медицина күрсәтмәләре буенча нутритив яклауга мохтаҗ балигъ булган гражданнарны дарулар белән тәэмин итүгә кагылышлы норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү мәсьәләсен эшләргә тәкъдим ителде. Моңа кадәр дәвалау туклануының махсуслаштырылган продуктларын федераль бюджет акчалары исәбеннән алган, инде балигъ булган инвалид балаларны да продуктлар белән тәэмин итүне җайга салырга кирәк. Кадрлар кытлыгын киметү максатында Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимияте органнарына өстенлекле нигездә дәүләт программаларын эшләүне һәм гамәлгә ашыруны активлаштырырга тәкъдим ителде, алар кысаларында югары уку йортларын тәмамлаучыларны билгеле бер вакытка дәүләт медицина оешмаларына беркетү каралырга тиеш.

Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгына, фәнни-техник прогрессны исәпкә алып, сәламәтлек саклау инфраструктурасын модернизацияләүне дәвам итәргә, медицинада цифрлы технологияләрне һәм ясалма интеллектны актив кулланырга ярдәм итәргә; Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнарына – авыл җирендә һәм барып җитү авыр булган торак пунктларда яшәүче гражданнарга диспансеризация һәм профилактик караулар оештыру эшен дәвам итәргә, ныгытырга; медицина хезмәткәрләренең хокукларын гамәлгә ашыру гарантияләре һәм аларның социаль статусы, халык арасында сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауны көчәйтү чараларын күрергә; инвалидлар, өлкән яшьтәге кешеләр,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 208 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

психик тайпылышлардан интегүче гражданнар һәм халыкның социаль яктан зәгыйфь категорияләре өчен медицина ярдәменең сыйфатын саклауга зур игътибар бирергә тәкъдим ителде.

Юнәлешле тәкъдимнәр 2025 елда кабул ителер һәм гамәлгә ашырылыр дип өметләнәбез.

4.4. Социаль тәэминатка хокук

Халыкка социаль ярдәм күрсәтү федераль һәм региональ сәясәтнең өстенлекле юнәлешләреннән берсе булып тора. Дәүләт тарафыннан социаль тәэмин итү өлкәсендә хокуклар гарантияләрен арттыру буенча комплекслы чаралар күрелә – иминият пенсияләрен индексацияләү, балалар пособиеләрен арттыру, эшкә чыкканда бала карау буенча пособиеләрне саклап калу, хастаханә һәм декрет түләүләрен арттыру; озак вакытлы карау системасын кертү дәвам итә, стационар хезмәтләрне алыштыра торган технологияләр үсеш ала, ел саен гражданнарга һәм инвалидларга стационар формада хезмәт күрсәтүче дәүләт оешмаларына капиталь һәм агымдагы ремонт үткәрелә, картлар һәм инвалидлар өчен заманча интернат-йортлар ачыла.

Әйтик, «Демография» илкүләм проектының «Өлкән буын» федераль проектын гамәлгә ашыру кысаларында, агымдагы елда, Татарстан Республикасы Яшел Үзән муниципаль районында 120 кешегә исәпләнгән картлар һәм инвалидлар өчен интернат-йорт төзелә. 2025 елда 31 учреждениегә 150 миллион сумлык капиталь ремонт планлаштырыла.

Вәкаләтле вәкил эшчәнлегендә социаль тәэмин итүгә хокукларны гамәлгә ашыру, социаль ярдәм, социаль яклау чараларын күрсәтү мәсьәләләренә аерым игътибар бирелә.

2024 елда пенсия белән тәэмин итү һәм халыкны социаль яклау өлкәсендәге мәсьәләләр буенча Вәкаләтле вәкилгә гражданнардан 285 мөрәҗәгать керде, шул исәптән «Дәүләт хезмәтләре. Бергә хәл итәбез» бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталының кире элемтә платформасы аша – 268 хәбәр, «Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына – 269 хәбәр, «ГЛОНАСС+112» системасына – 116 хәбәр, Инцидент Менеджментка – 1904 хәбәр.

Мөрәҗәгатьләрдә мөрәҗәгать итүчеләр, аларның вәкилләре (опекуннары) инвалидлык билгеләгәндә, социаль хезмәт күрсәтү өлкәсендә хезмәтләр оештырганда, техник тернәкләндерү чараларын алуда, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен киртәсез мохит тудыруда, пенсия билгеләүдә һәм яңадан исәпләүдә, вакытыннан алда пенсиягә чыгуда аларның хокуклары бозылуы турында хәбәр иткәннәр.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, профильле министрлыклар, ведомстволар, дәүләт органнары һәм муниципаль берәмлекләр белән бергәләп эшләү нәтиҗәсендә гражданнарның хокуклары торгызылды, мөрәҗәгатьләрнең һәм хәбәрләрнең 70% тан артыгы уңай хәл ителде.

Һәр шундый мөрәҗәгать буенча Вәкаләтле вәкил кирәкле ярдәм күрсәтергә омтылды – тикшерүләр башлап җибәрде, чаралар күрүгә иреште, кирәк булганда гражданнарга аларның хокукларын яклау механизмнары турында консультация бирде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 209 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Узган ел дәвамында мөстәкыйль рәвештә һәм дәүләт органнары һәм иҗтимагый оешмалар белән берлектә, Вәкаләтле вәкил тарафыннан даими режимда тикшерү чаралары уздырылды.

Инвалидларның техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүгә хокукларын яклау

Социаль яктан зәгыйфь категорияләрнең берсе - сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән һәм инвалид булган затлар.

Татарстан Республикасында 2025 елның 1 гыйнварына 311 060 инвалид яши, шулардан 122 551 кеше - III төркем инвалидлар, 133 088 кеше - II төркем инвалидлар, 36 687 кеше - I төркем инвалидлар, 18 734е - инвалид балалар.

Инвалидларны реабилитацияләүнең мөһим өлеше булып, инвалидларның тереклек эшчәнлегенең тотрыклы чикләүләрен бетерүне яки компенсацияләүне тәэмин итә торган техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итү тора.

Россия Федерациясе Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге мәгълүматы буенча, 23 508 кеше техник тернәкләндерү чаралары һәм протез-протопедик әйберләр белән тәэмин итү буенча исәптә тора, шул исәптән 2805е – инвалид балалар.

Техник тернәкләндерү чаралары һәм протез-протопедия эшләнмәләре белән тәэмин итү өчен 2024 елның 19 декабренә кресло-коляскалар, ходункалар, аскы һәм өске очлык протезлары, ишетү аппаратлары, култык таяклары, башка эшләнмәләр белән тәэмин итүгә 764 360,4 мең сумлык 183 дәүләт контракты төзелгән.

«2023 елдагы эшчәнлек йомгаклары, 2024 елга бурычлар һәм Вәкаләтле вәкилнең еллык доклады проекты турында» Вәкаләтле вәкил каршындагы эксперт советының киңәйтелгән утырышы тәкъдимнәре буенча, Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары Л.Р. Фазлыева йөкләмәләренең 6 пунктын үтәү йөзеннән, 2024 ел дәвамында, ай саен Пенсия фондының Татарстан Республикасы буенча бүлегендә гражданнарны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүнең актуаль мәсьәләләре буенча фикер алышу, шулай ук аларны рөхсәт итү буенча конкрет тәкъдимнәр эшләү өчен кызыксынган затлар белән очрашулар үткәрелде.

Республика территориясендә инвалидларны техник тернәкләндерү чаралары белән түләүсез тәэмин итү хокукын гамәлгә ашыруга Вәкаләтле вәкил үзенең еллык докладларында игътибар итә, техник тернәкләндерү чаралары алырга тиешле инвалидларны тиешенчә тәэмин итүне оештырырга тиешле вәкаләтле органга тәкъдимнәрен әйтә.

Узган еллардагы кебек үк, техник тернәкләндерү чарасы белән тәэмин итмәү турындагы һәр шикаять буенча безнең тарафтан, эшнең барлык шартларын өйрәнеп, тикшерүләр үткәрелде. Аерым очракларда, Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгать итүчеләрнең техник чара алуга яки әзерләүгә җибәрү срокларын бозуны, шулай ук инвалидларны һәм ветераннар арасыннан аерым категория гражданнарны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итү кагыйдәләренең 5 пунктының 4 абзацында бәян ителгән, РФ Хөкүмәтенең 2008 елның 7 апрелендәге 240 номерлы карары белән расланган протезлар (теш протезларыннан тыш), протез-протопедия эшләнмәләре белән тәэмин иткәндә тиешле техник чара(эшләнмә)не сатып алуны үткәрү турында бердәм мәгълүмат системасында хәбәр урнаштыру срокларын бозуны; сатып алу процедураларын үткәргәндә Пенсия фондының Татарстан Республикасы буенча

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 210 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

бүлеге җаваплы хезмәткәрләре тарафыннан, Россия Федерациясе законында каралган, тәэмин итүгә контрактның башлангыч (максималь) бәясен билгеләү өчен мөмкин булган барлык ысулларны кулланмау сәбәпле, инвалидларны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итү буенча дәүләт контрактлары төзү срокларын сузу очракларын ачыклады.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына Лаеш муниципаль районында яшәүче гражданка Г.дан мөрәҗәгать керде, аның тормыш иптәшен салфетка шикелле саклагыч пленка рәвешендәге техник тернәкләндерү чарасы белән озак вакыт тәэмин итмәү турында шикаять килде. Мөрәҗәгатьне карау барышында без мөрәҗәгать итүченең тормыш иптәшен техник тернәкләндерү чарасы белән тәэмин итү срокларын озайтуга контрактның башлангыч (максималь) бәясен билгеләүнең барлык ысулларын кулланмау хезмәт иткәнен ачыкладык. Рәсми сайтта урнаштырылган мәгълүматка анализ https://zakupki.gov.ru / күрсәткәнчә, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 18 сентябрендәге 1995-р номерлы карары нигезендә карала торган очракта контрактның башлангыч (максималь) бәясе, тәэмин итүчеләр тәкъдимнәреннән тыш, контрактлар реестры нигезендә билгеләнергә мөмкин.

Башка мисал. 2024 елның мартында Вәкаләтле вәкил Аппаратына Питрәч муниципаль районында яшәүче граждан И.аның әтисен озак вакыт дәвамында саклагыч пленка, ортопедик чалбар, санитария җиһазлары куелган кресло-урындык, өлкәннәр өчен подгузниклар рәвешендә техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итмәүләре турында мөрәҗәгать иткән. Барлык хәлләрне анализлап, без сатып алулар өлкәсендә бердәм мәгълүмат системасында тиешле техник чараны (эшләнмәне) сатып алуны үткәрү турында хәбәрнамәләрнең вакытында урнаштырылмавы һәм мөрәҗәгать итүче адресына техник чараны (эшләнмәне) алуга яки әзерләүгә җибәрү срокларының бозылуы фактларын ачыкладык, бу ахыр чиктә бирү срогының бозылуына китерде.

Гражданнар мөрәҗәгатьләрен карау кысаларында Вәкаләтле вәкил Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы идарәчесе адресына инвалидларның техник чаралар белән тәэмин итүгә хокукларын бозуны торгызу буенча мөмкин булган һәм кирәкле чараларга кагылышлы җиде тәкъдим җибәрде.

Тәкъдимнәрне карау йомгаклары буенча алты мөрәҗәгать итүче тулы күләмдә реабилитацияләүнең һәм абилитацияләүнең индивидуаль программалары кысаларында, кирәкле техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин ителде, бер тәкъдим буенча (мөрәҗәгать итүчене электр приводлы кресло-коляска һәм аңа аккумулятор батареясы (алгы приводлы) белән тәэмин итү инвалидның шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып 2025 елда башкарылачак.

Инвалидларны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итү мәсьәләсенең социаль әһәмиятен, әлеге хезмәтләрнең һәркем файдалана алырлык булуын, инвалидның шәхси ихтыяҗларын исәпкә алып, аларны үз вакытында сыйфатлы итеп күрсәтүне исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасындагы идарәсенә үз эшендә инвалидларны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүнең ачыкланган проблемалы мәсьәләләрен исәпкә алырга, инвалидларны реабилитацияләү һәм абилитацияләүнең индивидуаль программаларында каралган техник чаралар белән тәэмин итү срокларын нигезсез озакка сузуга юл куймас өчен чаралар эшләргә тәкъдим итә.

Техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүдә өзеклекләр килеп чыккан очракта, гамәлдәге законнар белән инвалидларны техник чараны мөстәкыйль сатып

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 211 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

алганнары өчен компенсацияләр яисә электрон сертификат бирү юлы белән берничә юнәлеш буенча техник чаралар белән тәэмин итү каралган.

Вәкаләтле вәкил адресына килә торган мөрәҗәгатьләрне анализлау йомгаклары буенча шуны билгеләп үтәргә кирәк: гражданнар электрон сертификатның ваклап сатудагы эшләнмәләрнең факттагы бәясенә туры килми торган түбән бәясе белән очраша. Бәядәге аерма протез-оропедик әйберләр сатып алганда ешрак очрый.

Үз чиратында, федераль бюджеттан чыгымнарны компенсацияләп, инвалид техник тернәкләндерү чарасын мөстәкыйль сатып алганда компенсация күләме, компенсацияне исәпләүнең башка тәртибенә бәйле рәвештә, кайбер очракларда электрон сертификат бәясеннән шактый югарырак була.

Узган елда Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча идарәсе Россия Федерациясе Социаль фонды рәисенә компенсация түләгәндә техник тернәкләндерү чарасы бәясе аналогиясе буенча электрон сертификатның чик бәясен билгеләү турындагы мәсьәләне карау турында тәкъдим җибәрде. Вәкаләтле вәкил шулай ук Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә әлеге тәкъдимне кертте.

Вәкаләтле вәкил әлеге тәкъдим карауга кабул ителер, шулай ук техник чара бәясен объектив билгеләүне тәэмин итү өчен электрон сертификат бәясен исәпләү механизмын камилләштерү буенча чаралар күрелер, дип өметләнә.

Хокук яклау практикасы күрсәткәнчә, хәзерге вакытта протез-ортопедик эшләнмәләр җитештерүчеләр өчен таләпләрне катгыйландыру зарурлыгы бар, чөнки алар тарафыннан мошенниклык очраклары ешайган.

Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматлары буенча, 2023 елда 80 меңнән артык граждан өске һәм аскы очлык протезларына мохтаҗ булган. Махсус хәрби операция башлану белән «намуссыз» фирмалар барлыкка килде. Протез-оропедия эшләнмәләре җитештерүчеләр базары үтә күренмәле булсын өчен, Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы әлеге оешмаларга бердәм таләпләр куярга тәкъдим итә. Хәзерге вакытта Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы тарафыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы федераль законга кертелгән әлеге төзәтмәләр иҗтимагый фикер алышуга тәкъдим ителде. Лицензияләүнең яңа кагыйдәләренә күчүне алар расланган очракта 1 мартка кадәр тәмамлау планлаштырыла.

Вәкаләтле вәкил әлеге алымны хуплый һәм ул аларга мохтаҗ гражданнарга бирелә торган протез-оропедия әйберләре сыйфатына уңай йогынты ясар дип өметләнә.

Ташламага ия гражданнарның шифаханә-курорт дәвасына хокукы

Елдан-ел актуальлеген югалтмый торган чираттагы проблема – ташламага ия гражданнарны шифаханә-курорт дәвасы белән тәэмин итү, шулай ук киртәсез мохит булдыру проблемасы.

Вәкаләтле вәкилнең узган еллык докладында инвалидларның уңайлы мохиткә хокукларын бозуга бәйле мәсьәләгә зур игътибар бирелде. Узган елда Вәкаләтле вәкил инициативасы белән Татарстан Республикасында шифаханә-курорт хезмәтләре күрсәтүче оешмаларда халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен уңайлы мохит тәэмин итү мәсьәләсенең мөһимлегенә бәйле рәвештә, Татарстан

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 212 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Республикасы Прокуратурасы органнары тарафыннан гамәлгә куючылары коммерция предприятиеләре булган шифаханә-курорт хезмәтләре күрсәтүче оешмаларда, Россия Федерациясе Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгының 30.12.2020 №904/пр боерыгы белән расланган «СП 59.13330.2020.Таләпләр җыелмасы. Халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен биналар һәм корылмалардан файдалану мөмкинлеге. СНиП 35-01-2001» таләпләренә ярашлы рәвештә халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре тоткарлыксыз йөри алсын өчен киртәсез тирәлекне тәэмин итү тикшерелде.

Татарстан Республикасы Прокуратурасы биргән мәгълүматка караганда, прокуратура органнары сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен республика шифаханә-курорт учреждениеләреннән файдалана алу мөмкинлеген тикшергән. Әлеге чаралар барышында сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен биналарга керү мөмкинлегенә кагылышлы күп санлы закон бозулар ачыкланды, һәм шифаханә-курорт учреждениеләре җитәкчеләре адресына закон бозуларны бетерү һәм гаепле вазыйфаи затларны дисциплинар җаваплылыкка тарту турында тәкъдимнәр кертелде.

Барлык кисәтүләр дә 2025 елда бетерелер, дип өметләнәбез.

Һичшиксез, инвалидларның һәм сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның шифаханә-курортта дәвалануга хокукларын һәм ирекләрен яклау - Вәкаләтле вәкилнең хокук яклау эшчәнлегенең мөһим юнәлешләреннән берсе булып тора.

Миңа мөрәҗәгать итеп, мөрәҗәгать итүчеләр путевканы озак көтү белән килешмәүләрен белдерделәр.

Мәсәлән, минем адреска Казан шәһәрендә яшәүче гражданка П. ның шифаханә-курорт дәвалануына юллама бирүдә ярдәм итү турында мөрәҗәгате килде. Пенсия фондының Татарстан Республикасындагы идарәсеннән безнең адреска бирелгән мәгълүмат буенча, шифаханә-курорт дәвалануына юлламалар дәүләт социаль ярдәмен алу хокукына ия затларга гариза бирү датасы нигезендә формалашкан чират тәртибендә бирелә.

Вәкаләтле вәкил шундый ук мөрәҗәгатьләр кергәндә, федераль ташламадан файдаланучыга, моңа охшаш медицина күрсәткечләре булган башка гражданнарның элек теркәлгән гаризаларын исәпкә алмыйча, өстенлекле тәртиптә (чираттан тыш) юллама бирүнең гамәлдәге законнарда каралмавы турында аңлатмалар бирде.

Әмма шул ук вакытта Вәкаләтле вәкилдә шифаханә-курорт дәвалануы белән тәэмин итүгә чиратның югары күрсәткече аеруча борчу тудыра.

Пенсия фондының Татарстан Республикасы буенча идарәсе мәгълүматы буенча, 2024 елның 19 декабренә аерым категория гражданнарның шифаханә-курорт дәвасына чиратта 40 265 кеше булган, шуларның 3 962се – инвалид балалар, сатып алынган юлламалар саны - 8 446 данә, шул исәптән 706 юллама инвалид балалар өчен.

Инвалидларны юлламалар белән вакытында тәэмин итмәүнең бер сәбәбе - шифаханә-курорт учреждениеләренең Пенсия фондының Татарстан Республикасындагы идарәсе белән дәүләт контракты төзү буенча кызыксынмавы.

Татарстан Республикасы шифаханә-курорт учреждениеләренең рәсми сайтларының «Интернет» челтәрендә үткәрелгән мониторингы йомгаклары буенча Татарстан Республикасы шифаханә-курорт учреждениеләрендә булуның 1 көненең (койка-көненең) коммерция бәясе 3 000 сумнан һәм аннан да югарырак була, бу вакытта шифаханә-курорт учреждениеләре тарафыннан тәкъдим ителгән

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 213 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

хезмәтләргә тарифлар «Гражданнарга, индексацияне исәпкә алып, социаль хезмәтләр җыелмасы рәвешендә дәүләт социаль ярдәме күрсәтү буенча чыгымнарны финанс ягыннан тәэмин итү тәртибе турында” Россия Федерациясенең 2004 елның 29 декабрендәге 864 номерлы карарына ярашлы рәвештә формалаштырыла һәм 2024 елның 1 февраленә бер кешегә тәүлегенә 1756,2 сум гына тәшкил итте.

Әлеге сумма хезмәт күрсәтү үзкыйммәтеннән шактый түбән һәм учреждениеләрнең матди-техник базасын саклау өчен кирәкле минималь табыш алу өчен шифаханәләрне Пенсия фонды заказы буенча Татарстан Республикасы буенча бирелә торган урыннар санын киметергә яисә калдык принцип буенча елның иң кирәксез чорында путевка тәкъдим итәргә мәҗбүр итә.Бу путевканы озак көтү чорына да, шифаханәләрне вакытында алмауга да китерә.

Күрсәтелгән хәлләр ташламага ия гражданнарны шифаханә-курортта дәвалау буенча хезмәтләр күрсәтүне финанслау нормативларын арттыру ягына яңадан карау кирәклеген дәлилли, бу күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртуга да, әлеге тармак предприятиеләренә ярдәм итүгә дә ярдәм итәчәк.

Әлеге мәсьәләнең актуальлегенә һәм мөһимлегенә бәйле рәвештә, Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министры адресына ташламага ия гражданнарга шифаханә-курортта дәвалану буенча хезмәтләр күрсәтүне финанслау нормативларын яңадан тикшерү мөмкинлеген карау үтенече белән мөрәҗәгать итте.

Безнең мөрәҗәгатькә алынган мәгълүматларга караганда, хәзерге вакытта Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы тарафыннан айлык акчалата түләүләрнең барлык механизмын, социаль хезмәтләр җыелмасын, шул исәптән шифаханә-курорт дәвалануын модернизацияләү мөмкинлеге буенча комплекслы алымнар эшләнә.

Социаль хезмәт күрсәтүгә хокук

Инвалидларның һәм өлкән яшьтәге гражданнарның хокукларын саклауда тагын бер мөһим эш – аларга стационар рәвештә социаль хезмәт күрсәтү мөмкинлеге.

Бүгенге көндә халыкка социаль хезмәт күрсәтү Россия дәүләтенең бөтен социаль сәясәтенең мөһим өлешләреннән берсе булып тора. Бу өлкәгә елдан-ел зуррак әһәмият бирелә.

2024 елда Татарстан Республикасында эшкә яраклы яшьтән өлкәнрәк 935,1 мең кеше яшәгән, бу республика халкының 23,3% тәшкил итә.

Хезмәт министрлыгы мәгълүматы буенча, 2024 елда Татарстан Республикасы территориясендә дәүләт ярдәме күрсәтү кысаларында социаль түләүләр алучылар саны федераль һәм төбәк законнары нигезендә 1 103 696 кеше тәшкил иткән.

2019 елдан Татарстан Республикасында «Демография» илкүләм проектының «Өлкән буын» төбәк проекты кысаларында өлкән яшьтәге гражданнарны һәм инвалидларны озак вакытлы карау системасын булдыру буенча пилот проекты гамәлгә ашырыла.

2024 елның 1 декабренә 5 988 өлкән яшьтәге граждан һәм тәрбиягә мохтаҗ инвалидлар озак вакытлы карау системасы хезмәте белән тәэмин ителгән, шулардан 5 640 кеше – өйдә социаль хезмәт күрсәтү рәвешендә, 348 кеше – стационар социаль хезмәт күрсәтү оешмаларында.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 214 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкил адресына гражданнардан төрле тормыш шартлары аркасында танышларын яки якыннарын картлар һәм инвалидлар учреждениеләренә урнаштыруда ярдәм итүләрен сорап мөрәҗәгатьләр килә.

Мәсәлән, Әлки районында яшәүче бертуганының улын сәламәтлеге буенча даими кайгырту таләп ителгән социаль хезмәт күрсәтү учреждениесенә билгеләүне сорап, минем адреска мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгать итүченең дәлилләрен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил, мөрәҗәгать итүченең үтенечен канәгатьләндерүне сорап, Хезмәт һәм социаль яклау министры һәм районның башкарма комитеты җитәкчесе адресына мөрәҗәгать итте.

Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы мәгълүматларына караганда, мөрәҗәгать итүченең бертуган энесе интернат-йортта социаль хезмәт күрсәтүгә мохтаҗ дип табылган һәм «Әлки картлар һәм инвалидлар интернат-йорты»на стационар хезмәт күрсәтүгә кабул ителгән.

Татарстан Республикасында өлкәннәр һәм инвалидлар өчен 34 учреждение эшли, шуларның 6сы – психик тайпылышлы гражданнар өчен, 26сы - өлкәннәр һәм инвалидлар өчен, 2се – билгеле бер яшәү урыны булмаган кешеләр өчен, аларда 5 меңгә якын кеше яши. Дәүләт социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре белән беррәттән, дәүләтнеке булмаган социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре дә эшли.

Дәүләт яки хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениесендә өлкән яшьтәге гражданнар һәм инвалидлар, аларның хокуклары якланырга тиеш.

Хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре тәкъдим иткән хезмәтләргә ихтыяҗ зур, чөнки бу профильдәге дәүләт учреждениеләре мохтаҗларның барысын да колачлый алмый. Шул ук вакытта шуны аңларга кирәк: бу учреждениеләрдә булу гражданнарга кыйммәткә төшә, ә хезмәтләрнең сыйфаты фактта контрольдә тотылмый. Моннан тыш, хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрендә барлык куркынычсызлык таләпләре, шул исәптән санитария һәм янгынга каршы нормалар тайпылышсыз үтәлергә тиеш.

Кызганычка каршы, 2024 елда өлкән яшьтәге кешеләрне (шул исәптән деменция, инсульт һәм башка авырулар аркасында үз-үзләренә хезмәт күрсәтү сәләтен югалтканнарны) тәүлек буе карауда махсуслашкан хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренә барып, өлкәннәрнең яшәү шартлары белән танышу һәм аларның хокукларын гамәлгә ашыруның ничек тәэмин ителгәнлеген ачыклау өчен сәбәп булды.

Әйтик, 2024 елның августында безнең адреска Казанда яшәүче хатын-кыздан Щербаково бистәсендәге хосусый учреждение эшчәнлеген өлкән яшьтәге кешеләрнең канәгатьләнерлек булмаган яшәү шартларына бәйле рәвештә тикшерү турында мөрәҗәгать килде.

Мөрәҗәгать итүчедән алынган мәгълүматка тирән борчылу белдереп, без кичекмәстән Татарстан Республикасы Прокурорына аны объектив рәвештә һәрьяклап карауны оештыруны һәм прокурор чараларын күрүне йөкләүне сорап хат җибәрдек.

Үткәрелгән тикшерү һәм закон таләпләрен тупас бозуларны ачыклау нәтиҗәләре буенча Казан шәһәренең Авиатөзелеш районы прокуратурасы судка хосусый учреждение урнашкан бинаны, ачыкланган хокук бозуларны бетергәнче эксплуатацияләүне тыю турында дәгъва гаризасы җибәрде. Дәгъва гаризасын карау нәтиҗәсендә Казан шәһәренең Авиатөзелеш район суды карары белән бинадан файдалану тыелды, өлкән яшьтәге гражданнар Казан шәһәренең медицина учреждениеләренә урнаштырылды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 215 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Моннан тыш, хосусый учреждениене оештыручыларга Россия Федерациясе Тикшерү комитетының Татарстан Республикасы буенча Тикшерү идарәсе җинаять эшләре кузгалтты.

Щербаково бистәсендәге хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениесендә өлкән яшьтәге гражданнарның хокуклары бозылуның моңарчы күрелмәгән һәм коточкыч очрагы турында минем адреска килгән мөрәҗәгатькә җавап биреп, узган елның көзендә хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренең эшчәнлеге һәм эшен оештыру белән танышу максатларында, Вәкаләтле вәкил тарафыннан контроль органнары белән берлектә территориядә урнашкан хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренә бару турында карар кабул ителде.

Мәсәлән, «Милена» өлкәннәр өчен пансионат (74 урынга исәпләнгән, 72 өлкән яшьтәге граждан яшәгән), «Сердце гармонии» (110 урынга исәпләнгән, 102 өлкән яшьтәге граждан яшәгән), «Спутник» (27 урынга исәпләнгән, 24 өлкән кеше яшәгән), «Добрые истории» (106 урынга исәпләнгән, тикшерү вакытында 102 өлкән кеше яшәгән), «Древо жизни»(38 урынга исәпләнгән, 34 өлкән кеше яшәгән) кебек шәхси социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренә бару оештырылды.

Вәкаләтле вәкил, контроль-күзәтчелек органнары инициативасы белән үткәрелгән тикшерүләр нәтиҗәләре буенча янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә федераль законнар таләпләрен, туклануны оештыруга, биналарны, корылмаларны, җиһазларны һәм транспортны эксплуатацияләүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләрне, шулай ук хуҗалык субъектларының товарлар сату, эшләр башкару яки күрсәтү белән шөгыльләнүче эшчәнлек шартларын бозу очраклары ачыкланды.

Татарстан Республикасы Прокуратурасы мәгълүматларына караганда, әлеге тикшерүләр барышында прокуратура органнары тарафыннан республика территориясендә 21 хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениесе билгеләнгән, 16 күрсәтмә кертелгән, ачыкланган хокук бозулар бетерелгәнче эшчәнлекне административ туктатып тору турында 10 карар чыгарылган, ачыкланган хокук бозулар бетерелгәнче оешмалар эшчәнлеген туктатып тору турында судка өч дәгъва гаризасы җибәрелгән, берсе – янгын куркынычсызлыгы буенча таләпләрне бозуларны бетерү бурычын йөкләү турында. Социаль хезмәт күрсәтү буенча шәхси пансионатларның берсе үз теләге белән үз эшчәнлеген туктаткан.

Татарстан Республикасы территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы өлкәннәр өчен хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренә бару йомгаклары, шулай ук узган елның сентябрендә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратында «Коммерция нигезендә эшләүче, өлкән яшьтәге гражданнар һәм инвалидлар даими яшәү өчен билгеләнгән һәм үз эшчәнлеген Татарстан территориясендә гамәлгә ашыручы учреждениеләрнең эшчәнлеге һәм эшен оештыру белән танышу нәтиҗәләре турында» Эксперт советы утырышында каралды. Татарстан Республикасы территориясендә эшчәнлек алып баручы хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре җитәкчеләренә, шулай ук кызыксынган министрлыклар, ведомстволар, иҗтимагый оешмалар адресына тәкъдимнәр эшләнде:

- Россия Федерациясе Хезмәт министрлыгының 24.11.2014 № 940Н боерыгы белән расланган социаль хезмәт күрсәтүнең стационар формасында социаль хезмәт күрсәтүче оешмаларын җиһазландыру өчен кирәкле җиһазлар исемлеге нигезендә торак урыннарны санитар-техник таләпләргә туры китерү, мөмкин булганча кирәкле җиһазлар белән тәэмин итү;

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 216 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

- хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрендә яшәүче өлкән яшьтәге гражданнарны әлеге учреждениеләр урнашкан урыннардагы медицина учреждениеләренә мондый гражданнарга планлы медицина ярдәме күрсәтү максатларында беркетү;

- Татарстан Республикасы Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгына, үз эшчәнлеген коммерция нигезендә гамәлгә ашыручы социаль хезмәт күрсәтү оешмалары милекчеләрен, социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре эшчәнлеге мәсьәләләре буенча эшлекле киңәшмәләргә чакыру;

- күчемсез мөлкәттән түләүсез файдалану шартнамәсе буенча әлеге биналарны хосусый пансионатлар милекчеләренә тапшыру максатларында гамәлдәге законнар таләпләренә туры килә торган һәм өлкәннәр өчен хосусый пансионатлар итеп үзгәртеп кору өчен яраклы буш урыннарга мониторинг үткәрү;

- әлеге учреждениеләрнең эшчәнлеге һәм эшен оештыру мәсьәләләре буенча кызыксынган министрлыклар һәм ведомстволар вәкилләрен, шулай ук хосусый пансионатлар милекчеләрен җәлеп итеп, Татарстан Республикасы Дәүләт Советында парламент тыңлауларын яисә Татарстан Республикасы Дәүләт Советының социаль сәясәт комитетының киңәйтелгән утырышын оештыру мөмкинлеген карау һәм башкалар.

Әлеге тәкъдимнәрнең үтәлеше Вәкаләтле вәкил, шулай ук җаваплы дәүләт органнары, хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре һәм иҗтимагый оешмалар җитәкчеләре тарафыннан контрольдә тотыла.

Шулай итеп, Сәламәтлек саклау министрлыгы йөкләмәсе буенча Эксперт советы утырышы йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил тәкъдимнәренең 2.1 пунктын үтәү йөзеннән, Сәламәтлек саклау министрлыгының территориаль органнары, Татарстан Республикасы медицина оешмалары җитәкчеләре тарафыннан, күрсәтелгән гражданнарга ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүне тәэмин итү буенча чаралар, шулай ук амбулатор-поликлиник медицина ярдәме алу һәм диспансер күзәтүен оештыру өчен территориаль поликлиникаларга, анда бер ел һәм аннан да күбрәк торырга планлаштыручы пациентларны беркетү буенча чаралар күрелде.

Эксперт советы утырышы йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил тәкъдимнәренең 9.1 пунктын үтәү максатыннан, өлкәннәр һәм инвалидлар өчен социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре шулай ук, 2024 елның декабрендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советының социаль сәясәт комитеты утырышында, профильле министрлыклар һәм ведомстволар, күзәтчелек органнары вәкилләрен, шулай ук хосусый учреждениеләрнең милекчеләрен җәлеп итеп, Татарстан Республикасы Дәүләт Советында каралды. Утырыш эшендә шулай ук республика Дәүләт Советы Рәисе Ф.Х. Мөхәммәтшин катнашты.

Хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрендә тикшерү чаралары уздырылуга карамастан, Вәкаләтле вәкил адресына өлкән яшьтәге кешеләрнең язмышына битараф булмаган гражданнардан мөрәҗәгатьләр килүен дәвам итте.

Мәсәлән, 2024 елның сентябрь ахырында Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәрендә яшәүче граждан М.нан «Золотые годы» ҖЧҖ өлкәннәр өчен хосусый оешма эшчәнлегенә тикшерү үткәрү мәсьәләсе буенча мөрәҗәгать килде.

Яки башка мисал – 2024 елның ноябрендә миңа Казан шәһәрендә яшәүче гражданка Ш.мөрәҗәгать итте. ул «Зилант» социаль кайгырту үзәге эшчәнлегенә тикшерү үткәрү мәсьәләсе буенча мөрәҗәгать итте.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 217 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре мәгълүматларын бергәләп тикшерү барышында шәхси эшмәкәрләр эшчәнлегендә янгын куркынычсызлыгы таләпләрен һәм санитар-эпидемиологик нормаларны бозу ачыкланган.

Ачыкланган хокук бозулар йомгаклары буенча «Золотые годы» ҖЧҖ өлкәннәр өчен хосусый пансионат милекчесе тарафыннан санитар -эпидемиологик иминлек һәм янгын куркынычсызлыгы турындагы закон таләпләрен үтәмәү өлешендә Казан шәһәре Идел буе районы прокуратурасы тарафыннан административ хокук бозулар турында эшләр кузгату турында карарлар кертелде, нәтиҗәдә җитәкче административ җаваплылыкка тартылды һәм штрафлар түләтелде. Казан шәһәренең «Зилант» социаль кайгырту үзәге шәхси эшмәкәрләре адресына Казан шәһәренең Совет районы прокуратурасы тарафыннан янгын куркынычсызлыгы таләпләрен бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр кертелде. Моннан тыш, шәхси эшмәкәрләр штраф рәвешендә җәза билгеләп, административ җаваплылыкка тартылган. Хәзерге вакытта федераль законнарны бозулар алар тарафыннан ирекле рәвештә бетерелде.

Үткәрелгән чаралар мондый нәтиҗәгә килергә мөмкинлек бирде: вәкаләтле һәм күзәтчелек органнарының хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре эшчәнлегенә системалы контроле юк, ә ул мондый учреждениеләрдә кирәк.

Килеп туган вәзгыятьне анализлау барышында, безнең карашка, үзләрен күрсәтмичә эшләүче легаль булмаган оешмаларны тиешенчә ачыклауның булмавы проблема булып тора. Еш кына күрсәтелгән оешмаларда яшәү һәм карау хезмәтләре санитария-эпидемиология кагыйдәләрен һәм янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен бозып, яшәү өчен яраклаштырылмаган шартларда күрсәтелә. Күп очракта социаль хезмәтләр физик затларның торак йортларында күрсәтелә. Торак кагылгысыз булу сәбәпле, әлеге хезмәтләрнең сыйфатын тикшереп тору мөмкин түгел. Шуның нәтиҗәсендә аларда яшәүче гражданнарның хокукларын бозуга, аерым алганда, сәламәтлеккә, ә кайбер очракларда - тормышына зыян китерергә мөмкин булган хәлләр килеп чыга.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, муниципаль хакимият органнарына наркомания, алкоголизмнан интегүче гражданнар өчен хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре, тернәкләндерү үзәкләре ачылуга мониторинг ясарга, ачылу шартларын ачыкларга, әлеге учреждениеләргә барырга, әлеге учреждениеләрдәге гражданнарның хокуклары бозылуны вакытында ачыклау һәм булдырмау зарур.

Моннан тыш, Вәкаләтле вәкил наркомания, алкоголизмнан интегүче гражданнар өчен хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре, тернәкләндерү үзәкләре эшчәнлеге лицензияләнергә тиеш дип саный.

Өлкәннәрне һәм сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларны даими һәм вакытлыча урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүче хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре белән килеп туган вәзгыятьне анализлау барышында, коммерция секторында социаль хезмәтләр күрсәтүне лицензияләү системасының булмавы һәм профильле төбәк министрлыкларының социаль хезмәтләр белән тәэмин итүчеләр реестрында дәүләтнеке булмаган оешмаларны ирекле теркәү проблемасы беренче планга чыга. Килеп туган вәзгыять социаль хезмәтләр күрсәтү базарында катнашучыларның барысын да исәпкә алырга, шулай ук социаль хезмәтләр белән намуссыз тәэмин итүчеләрне ачыкларга мөмкинлек бирми.

Әлеге эшчәнлекне мәҗбүри лицензияләүне күздә тоткан закон проекты Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгының ведомствоара эш төркеме тарафыннан 2021 елдан бирле эшләнә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 218 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкил әлеге эшчәнлек төрен лицензияләү тәкъдимен тулысынча хуплый. Вәзгыятьне тотрыкландыру өчен дәүләт хакимияте органнары тарафыннан тиешле контроль, шулай ук өлкән яшьтәге гражданнарны карауның бердәм стандартларын, дәүләт учреждениеләре өчен дә, дәүләтнеке булмаган учреждениеләр өчен дә бертөрле булган кагыйдәләр һәм нормалар билгеләргә кирәк.

Әлеге закон проектын кабул итү кирәклеген исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Россия Федерациясе сенаторы - Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органы вәкиле адресына хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен мәҗбүри лицензияләү турындагы законны тизрәк кабул итүдә ярдәм күрсәтү хакында мөрәҗәгать итте.

Билгеле бер яшәү урыны булмаган затларның хокукларын үтәү

Вәкаләтле вәкил игътибар итә торган тагын бер мөһим тема - билгеле бер яшәү урыны булмаган затларның хокукларын үтәү, алар төрле тормыш шартлары аркасында урамда калган.

Күтәрелгән теманың актуальлеге битараф булмаган гражданнардан 2024 елда «ГЛОНАСС+112» системасы аша кергән билгеле бер яшәү урыны булмаган затларның шәһәр урамнарында, җәмәгать урыннарында, торак йорт подъездларында булуы турындагы хәбәрләр белән раслана.

Ел башыннан Вәкаләтле вәкил Аппаратына «ГЛОНАСС+112» системасы аша әлеге тематика буенча 451 хәбәр кергән. Анализ нәтиҗәләре күрсәткәнчә, соңгы айларда (октябрь, ноябрь айларында) билгеле бер яшәү урыны булмаган затлар турында хәбәрләр саны арту күзәтелә. Мондый мөрәҗәгатьләрне алганда Вәкаләтле вәкил, беренче чиратта, социаль яклау хезмәтенә, «Кеше приюты» коммерциягә карамаган иҗтимагый оешмасына, билгеле бер яшәү урыны булмаган затлар өчен социаль адаптация үзәкләренә һәм Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгына мөрәҗәгать итә. Шуның белән бергә, кызганычка каршы, объектив сәбәпләр аркасында бар очракта да күрсәтелгән затларны ачыклап һәм аларга ярдәм күрсәтеп тә булмый.

Республикада безнең ярдәм белән 2018 елдан «Кеше приюты «социаль тернәкләндерү үзәге» коммерцияле булмаган автоном оешмасы авыр тормыш хәлендә калган затларны җәмгыятьтә ресоциальләштерү өчен кирәкле чараларның тулы циклын үз өченә алган һәм социаль патруль хезмәтен, башка затларның күпләп җыела торган урыннарында кайнар ризык һәм кием-салым өләшүне үз эченә алган хәйрия проектын тормышка ашыра. Моңа билгеле бер яшәү урыны, эшкә урнашуда ярдәм итү, төн кундыру, социаль, психологик, медицина һәм юридик ярдәм күрсәтү, көнкүреш характерындагы хезмәтләр күрсәтү керә. Без «Кеше приюты «социаль тернәкләндерү үзәге» оешмасы белән даими тыгыз элемтәдә торабыз. Мәсәлән, узган елда социаль патруль кысаларында йортсызлар урнашкан урынга 267 тапкыр барып, аларны «Кеше приюты» үзәк пунктына китергәннәр.

Әлбәттә, яшәү урыны булмау йортсызларның үзләре өчен дә, халыкның имин өлеше өчен дә бик күп тискәре нәтиҗәләргә китерә. Аларның торак йортлар подъездларында, җәмәгать урыннарында булуы әйләнә-тирәдәгеләрдә нигезле борчылу тудыра, аларның, бигрәк тә балаларның тормышын, сәламәтлеген куркыныч астына куя.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 219 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Шул ук вакытта билгеле бер яшәү урыны булмаган кешеләрнең язмышына битараф калырга ярамый. Кызганычка каршы, алар төп кеше хокукларыннан: туклану, ял итү, планлы медицина ярдәме алу һ.б. хокукларыннан мәхрүм. Кыш җитү белән алар җылынуның төрле ысулларын табарга тырышалар, ташландык һәм хуҗасыз биналарда, җылылык трассаларында һәм подвалларда үз көнкүрешен җайга салалар. Мондый яшәү рәвеше кайчак фаҗигале нәтиҗәләргә китерә.

Югарыда бәян ителгәннәрне исәпкә алып, 2024 елның ноябрендә Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министры һәм Татарстан Республикасы муниципаль районнары (шәһәр округлары) башкарма комитетлары җитәкчеләре адресына участок полиция вәкилләре, идарәче компанияләр белән берлектә билгеле бер яшәү урыны булмаган затларны ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү, аерым алганда, авыр тормыш хәлендә калган затларны социаль вакытлыча хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренә җибәрү турында хатлар җибәрде.

Әлеге докладны язган вакытта безгә җирле үзидарә органнары, Россия Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча территориаль органнары тарафыннан әлеге юнәлештә башкарыла торган эшләр турында мәгълүмат килә.

Шул ук вакытта йортсыз кешеләргә, социаль мәсьәләләрне күзәтүче башкарма комитет җитәкчеләре урынбасарларына, вәкаләтле полиция вәкилләренә комплекслы һәм һәркем файдалана алырлык ярдәм күрсәтүдә системалы алым булдыру максатларында, билгеле бер яшәү урыны булмаган гражданнарны ачыклау буенча даими эш алып барырга, авыр тормыш хәлендә калган һәм безнең ярдәмгә һәм гомумән, ярдәмгә мохтаҗ кешеләрнең әлеге категориясе белән эшләүгә тиешле игътибар белән карарга кирәк.

Билгеле бер яшәү урыны булмаган кешеләргә ярдәм итү мәсьәләләре агымдагы елның декабрендә Россия Федерациясе Президенты каршындагы гражданлык җәмгыятен үстерү һәм Кеше хокуклары буенча советның еллык утырышында күтәрелде, ул катлаулы тормыш хәлендә калган кешеләргә ярдәм күрсәтүнең мөһимлеген күрсәтте.

Бары тик бердәм эш ярдәмендә генә авыр тормыш хәлендә калган кешеләргә үз йөзләрен сакларга, иң мөһиме, яхшы һәм якты киләчәккә өмет һәм ышанычны югалтмаска ярдәм итәргә мөмкин.

Әлеге докладта күтәрелгән проблемалы мәсьәләләрнең аеруча актуальлеген һәм әһәмиятен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил докладта чагылдырылган дәлилләр, компетентлы органнар тарафыннан ишетелер һәм игътибарга алыныр һәм якын арада үз чишелешен табар, дип өметләнә.

4.5. Белемгә хокук

Татарстан Республикасы мәгариф сәясәтенең иң мөһим өстенлеге булып, белем алу мөмкинлеген һәм сыйфатын тәэмин итү буенча комплекслы чараларны гамәлгә ашыру, республика халыкларының рухи-әхлакый кыйммәтләре, аларның тарихи һәм милли-мәдәни традицияләре нигезендә гармонияле үсеш алган, сәламәт һәм социаль җаваплы шәхес тәрбияләү өчен шартлар тудыру тора.

Белем алу мөмкинлеген тәэмин итү максатларында, 2024 елда республикада 9 183 урынга исәпләнгән 10 гомуми белем бирү объекты һәм 2 120 урынга исәпләнгән тугыз балалар бакчасы төзелде. Шулай ук Россия Федерациясенең «Авыл

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 220 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

территорияләрен комплексцлы үстерү» дәүләт программасы кысаларында 2024-2025 елларда Кукмараның 3 нче урта мәктәбенә 375 урынлык өстәмә корпус һәм шәһәр тибындагы Апас бистәсендә 80 урынлык балалар бакчасы төзү каралган.

«Мәгариф» милли проектын гамәлгә ашыру кысаларында 2024 елда республиканың 72 авыл мәктәбе – «Үсеш ноктасы» үзәкләрендә биология, физика, химия кабинетларының матди-техник базасы яңартылды; Казан шәһәре Мәскәү районының «64 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе», Казан шәһәре Совет районының «174 нче гимназия» базасында ике «Кванториум» мәктәп балалар технопарккы төзелде; 11 мәктәп сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен тугыз муниципаль берәмлектә (Азнакай, Алабуга, Кукмара, Лениногорск, Мамадыш, Минзәлә, Менделеев, Түбән Кама районнары, Чаллы шәһәре) хезмәт остаханәләре, педагог-психолог, дефектолог, укытучы-логопед кабинетлары җиһазландырылды, шулай ук сәламәтлек мөмкинлекләре чикле укучылар өчен җайлаштырылган төп һәм өстәмә гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыру өчен җиһазлар алынды.

Бу максатларга федераль бюджеттан 3,0 млрд сумнан артык акча бүлеп бирелгән, республика бюджетыннан финанслау 0,7 млрд сум тәшкил иткән.

Һичшиксез, кабул ителгән системалы чаралар икътисадның инновацион үсеше таләпләренә, җәмгыятьнең һәм һәр гражданның заманча ихтыяҗларына туры килә торган белем алу мөмкинлеген һәм сыйфатын арттыруга ярдәм итә.

Вәкаләтле вәкил мәгариф өлкәсендә гражданнарның хокукларын яклауга аерым игътибар бирә. Мөрәҗәгатьләрне караганда законнар мониторингы үткәрелә, дәүләт органнарыннан, җирле үзидарә органнарыннан һәм массакүләм мәгълүмат чараларыннан килгән мәгълүматка анализ ясала. Гражданнарның хокукларын бозулар ачыкланганда актуаль проблемаларны хәл итү буенча тәкъдимнәр кертелә.

Мәгариф турындагы законнарны камилләштерү мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Дәүләт Советының профильле комитеты, Мәгариф министрлыгы, муниципаль органнар мәгариф идарәләре белән тыгыз хезмәттәшлек булды. Гавами чаралар - форумнар, конференцияләр, «түгәрәк өстәлләр» барышында дәүләт органнары һәм эксперт җәмәгатьчелеге вәкилләре белән белем алуга хокук гарантияләрен камилләштерү мәсьәләләре каралды. Мисал өчен, «Мәгарифтә лидерлык: стратегик ориентирлар һәм технологияләр» мәгариф һәм фән хезмәткәрләренең республика август киңәшмәсендә (2024 елның 15 августы), «Татарстан Республикасы мәгариф системасында коррупциягә каршы тору: сәбәпләре, нәтиҗәләре һәм механизмнары» Мәгариф һәм фән министрлыгы коллегиясенең һәм ТР Мәгариф һәм фән министры каршындагы коррупциягә каршы тору комиссиясенең уртак утырышында (2024 елның 21 ноябре), КПРФ фракциясе инициативасы буенча оештырылган «түгәрәк өстәл» эшендә (2024 елның 5 декабре) катнаштык.

Узган еллардагы кебек үк, Вәкаләтле вәкилгә балаларның белем алуга хокуклары бозылу турындагы мәгълүматны үз эченә алган һәр мөрәҗәгать, балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча республика комиссиясенең җаваплы секретаре, Мәгариф министрлыгы, Мәгариф министрлыгының Мәгариф өлкәсендә күзәтчелек һәм контроль департаменты (алга таба – Департамент), мәгариф белән идарә итүнең муниципаль органнары белгечләрен җәлеп итеп, мәгариф оешмасына барып каралды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 221 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Гадәттәгечә, белем бирү процессында катнашучылар белән актив хезмәттәшлек итү максатларында, 2024 елның 8 ноябрендә Вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы Дәүләт Советының «Мәрхәмәт-Милосердие» хатын – кыз депутатлар берләшмәсе белән берлектә, Татарстан Республикасы Мәгариф министрлыгы, Татарстан Республикасы Прокуратурасы, Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының мәгариф идарәсе вәкилләрен чакырып, телефон аша «кайнар элемтә» үткәрде, аның йомгаклары буенча мәктәпләрдә белем бирү процессын оештыру мәсьәләләре буенча мөрәҗәгать итүчеләрнең 34 мөрәҗәгате килде. Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында урыннар бирү, сәламәтлек мөмкинлекләре чикле балаларны укыту өчен махсус шартлар тудыру, укучыларга ярдәм чаралары күрсәтү, мәктәп төзү һәм башка мәсьәләләр буенча мөрәҗәгать итүчеләргә консультация ярдәме күрсәтелде, мөрәҗәгатьләрнең бер өлеше компетентлы органнарга җибәрелде.

Мәктәпкәчә яшьтәге белемгә хокук

Шунысы куанычлы, хисап елында Вәкаләтле вәкил адресына мәктәпкәчә белем алуны тәэмин итүгә бәйле мәсьәләләр буенча берничә генә мөрәҗәгать керде.

Соңгы елларда мәктәпкәчә мәгариф инфраструктурасы объектларын төзүнең һәм төзекләндерүнең югары темплары, мәгариф системасына, барлык яшь категорияләрендәге балалар өчен мәктәпкәчә белем алуның 100 процент дәрәҗәсенә ирешергә мөмкинлек бирде.

«2022 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил эшчәнлеге турында» еллык докладында Вәкаләтле вәкил Питрәч муниципаль районының Яңа Шигали авылындагы «Царево утары» торак комплексында һәм Көек авылында мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеген арттыру кирәклегенә игътибар итте. Хисап елында әлеге мәсьәлә уңай хәл ителде, күрсәтелгән торак пунктларда 600 урынлык балалар бакчалары төзелде һәм эшли башлады («Царево утары» торак комплексында - 340 урын, Көек авылында - 260 урын).

Татарстан Республикасында мәктәпкәчә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы 1945 оешма эшли, аларда мәктәпкәчә яшьтәге 200 мең бала тәрбияләнә, бу 1 яшьтән 7 яшькә кадәрге балалар санының 73,1% ын тәшкил итә.

Мәктәпкәчә учреждениеләрдә, башка мәгариф учреждениеләрендәге кебек үк, имин, уңайлы мохит булдыру гаять мөһим.

Шул ук вакытта Вәкаләтле вәкилгә «Глонасс+112» бердәм дәүләт мәгълүмат системасы, «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасы һәм башка чыганаклардан балалар бакчалары биналарын һәм янәшәдәге территорияләрне тиешенчә карап тотмау турында мәгълүмат килде.

Әйтик, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасында биналарны карап тоту һәм ремонтлау, балалар бакчасы территориясен төзекләндерү мәсьәләләре буенча 182 мөрәҗәгать басылып чыкты, шуларның 112се (62%) уңай хәл ителде.

Мисал өчен, Казан шәһәре Идел буе районының «Татар телендә тәрбияләү һәм укыту белән катнаш төрдәге 13 нче балалар бакчасы»нда, «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына мөрәҗәгатьләрне карау йомгаклары буенча яңа кояштан саклану түбәсе куелды; Бөгелмә шәһәренең «Непоседы «32 нче катнаш төрдәге балалар бакчасы»нда түбә ремонтланды, шулай ук төркемдә косметик ремонт ясалды. Яр Чаллы шәһәренең «Снежинка «28 нче балалар бакчасында сигез кояштан саклану түбәсенә килү юлы салынган, территория төзекләндерелгән; Яр Чаллы

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 222 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«Акчарлак «32 нче балалар бакчасы»нда җиде төркемдә тәрәзә блокларын өлешчә алыштырганнар һ. б.

2022 елда Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының «Алтын балык» катнаш төрдәге 7 нче балалар бакчасында булганда Вәкаләтле вәкил әлеге учреждение бинасының канәгатьләнерлек булмаган торышына игътибар иткән иде. Әлеге мәсьәләне хәл итү максатларында Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Рәисе адресына мөрәҗәгать итте.

Хисап елында, Татарстан Республикасы Рәисе ярдәме белән, әлеге балалар бакчасы капиталь ремонттан соң үз эшен яңадан башлап җибәрде, анда Вәкаләтле вәкил тантаналы ачылышта катнашты.

Мәгариф министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2024 елда мәктәпкәчә белем бирүнең 20 объектында капиталь ремонт үткәрелгән.

2025 елдан Россия Федерациясе Президентының Федераль Җыенга Юлламасы нигезендә «Мәктәпкәчә мәгариф системаларын модернизацияләү» программасы гамәлгә ашырыла башлаячак. Мәгариф министрлыгы мәгълүматларына караганда, күрсәтелгән Программа кысаларында 2025-2027 елларга республиканың 16 балалар бакчасына комплекслы капиталь ремонт ясау һәм аларны укыту һәм тәрбия чаралары белән тәэмин итү планлаштырыла.

Вәкаләтле вәкил республиканың барлык мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында һәр бала өчен сыйфатлы мәктәпкәчә белем алуда мөмкинлекләр тигез булыр дип ышана.

Мәгариф системасын кадрлар белән тәэмин итү мәсьәләләре

Мәгариф системасына йогынты ясый торган төп факторларның берсе -кадрлар потенциалының торышы.

Республиканың мәгариф системасында 77 меңнән артык педагогик хезмәткәр эшли, шуларның 32 меңнән артыгы - укытучылар һәм 16 меңнән артыгы - тәрбиячеләр.

Төбәк мәгариф системасын педагогик кадрлар белән тәэмин итү максатында 2023/2024 уку елында Мәгариф министрлыгы тарафыннан 7 елга һәм кыска вакытка перспективада кадрлар ихтыяҗы фаразы үткәрелде; идарәче кадрларның Кадрлар резервы төзелде; педагогик юнәлешләрне тәмамлаучылар саны һәм аларның белем бирү оешмаларына эшкә урнашуы мониторингы үткәрелде; «Мобиль укытучы» проекты гамәлгә ашырыла, ул 19 квалификацияле педагогка районның күрше мәктәпләрендә уртак эшчәнлек алып барырга булыша; республиканың һәр муниципалитетында психологик-педагогик юнәлештәге сыйныфлар ачылды.

Россия Федерациясенең «Мәгарифне үстерү» дәүләт программасын гамәлгә ашыру кысаларында, 2024 елда мәктәпләрнең 25,0 меңнән артык сыйныф җитәкчесе һәм һөнәри белем бирү оешмаларының 2,5 меңнән артык кураторы федераль бюджет акчалары исәбеннән айлык түләүләр ала. Татарстан Республикасында әлеге чараны гамәлгә ашыруга федераль бюджеттан бүлеп бирелгән акчаларның гомуми күләме 3,1 млрд сум тәшкил итте. Мәктәпләрдә һәм көллиятләрдә тәрбия буенча директорның 1,2 меңнән артык киңәшчесе 2024 елның 1 сентябреннән 5 мең сум күләмендә федераль түләү ала. Бу максатларга федераль бюджеттан 32,7 млн сум бүлеп бирелгән.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 223 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Моннан тыш, авыл җирендә һәм 50 меңгә кадәр халкы булган шәһәрләрдә урнашкан мәктәпләрдә эшкә урнашкан өч педагог «Земство укытучысы» федераль программасы кысаларында бер тапкыр 1 млн.сум күләмендә түләү алды.

Күрелгән чараларга карамастан, кызганычка каршы, республикада мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү оешмаларында педагогик кадрлар җитмәү проблемасы саклана.

Мәгариф министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2024/2025 уку елы башына республикада муниципаль мәгариф оешмаларында 2000нән артык вакантлы педагогик вазыйфа булган.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, мәктәп укытучыларын әзерләүче республиканың югары белем бирү оешмалары ел саен аларның ихтыяҗына караганда күбрәк педагоглар чыгара. Шул ук вакытта практикада без аларның яртысыннан күбрәгенең белгечлек буенча эшләргә баруын күрәбез.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, мәгариф системасын югары квалификацияле кадрлар белән тәэмин итү һәм аларга дәүләт һәм җәмгыять тарафыннан ярдәм итү буенча республикада Мәгариф министрлыгы тарафыннан да, муниципаль берәмлекләр тарафыннан да моңарчы күрелмәгән чаралар күрелергә тиеш.

Мәгариф министрлыгына, югары һәм урта һөнәри белем бирү мәгариф оешмалары белән берлектә, яшьләр белән педагогик әзерлек юнәлешләре буенча һөнәри эшчәнлеккә кызыксыну уятуга юнәлдерелгән системалы эш оештырырга тәкъдим итәбез. Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына, студентларны мәгариф оешмаларына мәгариф оешмалары педагогларының ачык вакансияләренә чакыру максатында, югары һәм урта һөнәри белем бирү оешмалары белән системалы, максатчан эш оештырырга тәкъдим итәбез.

Балаларны патриотик тәрбияләү мәсьәләләре

Хисап елында Вәкаләтле вәкил яшь буынга әхлакый һәм патриотик тәрбия бирү мәсьәләләренә зур игътибар бирде.

Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы педагогик хезмәткәрләренең август киңәшмәсендә чыгыш ясап, Вәкаләтле вәкил киңәшмәдә катнашучыларның игътибарын әлеге юнәлеш буенча эшне оештыруның кирәклегенә һәм мөһимлегенә юнәлтте.

Шунысы куанычлы: 2023 елның декабрендә «Татарстан Республикасында гражданнарны патриотик тәрбияләү турында» Татарстан Республикасы Законы кабул ителде, ул патриотик тәрбия өлкәсендәге мөнәсәбәтне җайга сала, аның максатын, принципларын һәм бурычларын билгели.

Республикада «2019-2025 елларга Татарстан Республикасында яшьләр сәясәтен үстерү» дәүләт программасының «2019-2025 елларга Татарстан Республикасында яшьләрне патриотик тәрбияләү» ярдәмче программасы гамәлгә ашырыла, аның кысаларында патриотик тәрбия системасын модернизацияләү һәм гражданлык үзаңын формалаштыру, яшәүче халыкларның рухи-әхлакый һәм мәдәни кыйммәтләре нигезендә гомумроссия гражданлык үзенчәлеген ныгыту чаралары гамәлгә ашырыла. Татарстан Республикасы территориясендә гражданлык җаваплылыгы, Россия тарихы өчен горурлык хисе, гражданнарны хәрби хезмәткә чакырылуга кадәр әзерләү чаралары, патриотик тәрбия

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 224 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

өлкәсендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәэмин итү чаралары тормышка ашырыла.

Мәгариф оешмаларының патриотик тәрбия буенча эшенә анализ ясап, без мәктәпләрдә һәм колледжларда укучыларны патриотик тәрбияләү буенча планлы эш оештырылуын билгеләп үттек: гимн башкару һәм флаг күтәрү тантанасы үткәрелә, шулай ук тарих буенча бердәм дәреслек кертелгән, «Мөһим әйберләр турында сөйләшү» дәрестән тыш чаралары үткәрелә.

Әлеге эшне камилләштерү максатларында Вәкаләтле вәкил Батырлык дәресләрен һәм Ватанны саклаучылар һәм геройлар истәлеген мәңгеләштерүгә юнәлдерелгән патриотик акцияләрне оештыру эшен дәвам итәргә, шулай ук махсус хәрби операциядә катнашучылар белән даими нигездә очрашулар оештырырга тәкъдим итә. Батырлык дәресләре горурлык һәм хөрмәт хисе белән тулыланырга, балалар махсус хәрби операциядә катнашкан якыннары – әтисе, абыйсы, күршесе, танышы турындагы тарихлары белән уртаклашырга тиеш. Бу тарихлар безгә гади кешеләрнең чын геройларга әверелүен һәм аларның тынычлыкны саклауда роле никадәр мөһим булуын күрсәтергә тиеш. Шулай ук һәр гомуми белем бирү оешмасында «Геройлар истәлеге» почмакларын булдыруны тормышка ашыру мөһим. Бу Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин тарафыннан Ватанны саклаучылар елы, дип игълан ителгән 2025 елда аеруча мөһим.

Низаглы хәлләрне чишү мәсьәләләре

Вәкаләтле вәкилнең даими игътибарында мәгариф оешмалары тарафыннан имин, психологик яктан уңайлы белем бирү мохите булдыру мәсьәләләре булды.

Соңгы вакытта мәктәпләрдә буллинг темасына мөрәҗәгатьләр саны артты. Мөрәҗәгатьләрдә укучыларның бер-берсенә карата рәхимсез формада (кимсетү формасында озак вакытлы сүз белән мыскыллау, укучының гомеренә һәм сәламәтлегенә янаулар) агрессия ешрак чагыла һәм мәктәпләр администрациясе низаглы хәлләрне җайга салу буенча нәтиҗәле чаралар күрми, дип күрсәтелә.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил һәм аның Аппараты хезмәткәрләре «Сәламәтлек мөмкинлекләре чикле балалар өчен 7 нче Казан мәктәп-интернаты», Казан шәһәре Киров районының «153 нче урта гомуми белем бирү мәктәбе», Казан шәһәре Идел буе районының «Катнаш төрдәге 138 нче балалар бакчасы»нда килеп туган низагларны карауда актив катнаштылар. Шулай ук «Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Югары Чаллы мәктәп-интернаты», «Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен 86 нчы номерлы «Өмет» «Яр Чаллы мәктәбе», Казан шәһәре Киров районының «182 нче политехник лицее», Казан шәһәренең «Волна» спорт мәктәбе, Казан шәһәре Совет районының «Катнаш төрдәге 213 нче балалар бакчасы» һәм башкалар. Вәкаләтле вәкил күрсәтелгән мәгариф оешмаларында конфликтларда катнашучылар белән эшлекле очрашулар уздырды, чаралар күрү өчен вәкаләтле органнарга, шул исәптән күзәтчелек органнарына мөрәҗәгатьләр җибәрде. Барлык мөрәҗәгатьләр Вәкаләтле вәкил контролендә булды.

Хосусый мәгариф оешмаларында гражданнар хокукларын яклау мәсьәләләре

Хокук яклау практикасын анализлау күрсәткәнчә, хосусый белем бирү оешмалары эшчәнлеге белән бәйле мәсьәләләр елдан-ел актуальлеген югалтмый.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 225 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать итеп, гражданнар белем бирү хезмәтләрен күрсәтү шартнамәсе шартларының бозылуы, белем бирү процессының бозылуы, мәгариф оешмасы бинасының торышы канәгатьләнерлек булмавы турында һ. б. хәбәр итәләр.

Коммерция оешмаларына карата мөрәҗәгатьләрне карау вәкаләтләре булмау сәбәпле, әлеге мөрәҗәгатьләр Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең территориаль органнары, Департамент адресына җибәрелде.

Вәкаләтле вәкил адресына граждан К.ның «ЭдЭкс» ҖЧҖ (Urban University) эшчәнлегенә шикаять белән мөрәҗәгате кергән. Анда мөрәҗәгать итүче белем бирү процессын оештыру өлешендә шартнамә шартларын бозу һәм түләнгән акчаларны кире кайтарудан баш тарту турында күрсәткән.

Вәкаләтле вәкил Департамент җитәкчесе һәм Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе (алга таба – Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы идарәсе) җитәкчесе адресына мөрәҗәгать итеп, мөрәҗәгать итүченең дәлилләрен тикшерүне оештыруны сорады.

Хатыбызны карау нәтиҗәләре буенча акча мөрәҗәгать бирүчегә тулы күләмдә кайтарылды.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, 2024 елда Департаментка «ЭдЭкс» ҖЧҖ гамәлләренә карата 60 шундый мөрәҗәгать кергән.

Кергән мөрәҗәгатьләрне карау барышында Департамент тарафыннан «ЭдЭкс» ҖЧҖнең белем бирү эшчәнлеген алып баруны регламентлаучы документлары берничә мәртәбә анализланды.

2024 елның июлендә Департамент белгечләре закон бозуларга юл куймас өчен әлеге җәмгыятькә барып профилактик эш уздырды.

Балаларны мәктәп автобусы белән йөртүне оештыру мәсьәләләре

Вәкаләтле вәкил эшчәнлегендәге тагын бер мөһим юнәлеш - белем бирү процессында катнашучыларның белем бирү оешмаларына илтеп җиткерүне оештыру өлешендә хокукларын яклау һәм йөртү куркынычсызлыгы.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил адресына балаларны мәктәп транспортында йөртүне оештыру буенча мөрәҗәгатьләр килде.

Вәкаләтле вәкилгә «Царицын калкулыгы» торак массивында яшәүче балаларның ата-аналарыннан (законлы вәкилләреннән) Казан шәһәре Совет районының «Абдулла Алиш исемендәге 20 нче гимназия»гә әлеге бистәдән балаларны йөртү өчен мәктәп автобусы булмау турында мөрәҗәгать килде. Вәкаләтле вәкил инициативасы белән Казан шәһәренең Совет районы прокуратурасы тарафыннан, белем бирү оешмасының һәркем файдалана алуын тәэмин итү буенча тикшерү оештырылды, аның нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүчеләрнең дәлилләре расланды. Ачыкланган хокук бозуларны бетерү максатыннан прокуратура органы тарафыннан прокурор чаралары күрелде. Докладны язу вакытына прокурор чарасы акты карауда иде.

Башка мисал. Татарстан Республикасы Прокуроры белән бергәләп гражданнарны кабул итү кысаларында, Вәкаләтле вәкил адресына «Фәйзрахман Сәлах улы Юнысов исемендәге Кама Тамагы татар урта гомуми белем бирү мәктәбе»нә укучыларны алып килүне оештырганда закон таләпләрен бозу

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 226 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

турында мөрәҗәгать килде. Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгате буенча Кама Тамагы районы прокуратурасы тарафыннан тикшерү оештырылды. Тикшерү барышында укучыларны мәгариф оешмасыннан Олы Мәрәтхуҗа авылына алып бару маршрутының санитария-эпидемиология законнарында билгеләнгән нормативлардан артып китүе ачыкланды. Район прокуратурасы тарафыннан Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитеты җитәкчесе адресына федераль закон таләпләрен бозуларны бетерү турында күрсәтмә кертелде. Прокурор чарасы акты канәгатьләндерелде, гаепле зат дисциплинар җаваплылыкка тартылды. Закон бозу бетерелде, мәктәп автобусы хәрәкәте маршруты паспортына үзгәрешләр кертелде, маршрут озынлыгы санитар-
эпидемиология таләпләренә туры китерелде.

Гражданнарның белем алуга хокукларын үтәү мәсьәләләре барлык кызыксынган яклардан даими мониторинг һәм актив гамәлләр таләп итә. Гражданнарның мәгарифкә хокукларын саклауны бары тик уртак һәм бердәм көчләр белән генә тәэмин итәргә мөмкин, бу, үз чиратында, җәмгыятьтә гомуми белем бирү мохитен һәм социаль климатны яхшыртуга китерәчәк.

4.6. Гаилә хокукларын һәм гаилә кыйммәтләрен саклау

Гаиләне яклау, традицион гаилә кыйммәтләрен саклау өлкәсендә дәүләт сәясәтен популярлаштыру максатларында, Россия Федерациясе Президенты Указы белән 2024 ел Россия Федерациясендә Гаилә елы дип игълан ителде.

Татарстан Республикасы Рәисе Р.Н.Миңнеханов 2025 елга Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасында гаилә традицион кыйммәтләренең мөһимлеген ассызыклады: «Гаилә – безнең күпмилләтле дәүләтебезнең нигезе, һәр кеше өчен ышанычлы тыл һәм таяныч. Ул традицион кыйммәтләрне ныгыта, буыннар дәвамчанлыгын саклый».

Игълан ителгән Гаилә елы кысаларында 2024 елда республикада барлык муниципаль берәмлекләрдә төрле форматтагы 1400дән артык чара уздырылган. Вәкаләтле вәкил күрсәтелгән чараларда актив катнашты, шулай ук аларны оештырды.

2024 елның 14 маенда, Халыкара гаилә көне кысаларында, Татарстан Республикасы Фәннәр академиясенең Гаилә һәм демография үзәге, «Ватанны саклаучылар» махсус хәрби операциядә катнашучыларга ярдәм итү дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы, «Бөтенроссия дәүләт юстиция университеты» югары һөнәри белем бирү учреждениесенең Саранск шәһәрендәге Урта Идел институты (филиалы), югары белем бирү федераль дәүләт бюджет мәгариф учреждениесенең Казан институты (филиалы) белән берлектә, Вәкаләтле вәкил тарафыннан «Гаилә һәм патриотизм: махсус хәрби операция чорында кеше хокукларын тәэмин итү ресурслары» Идел буе демографик форумы оештырылды. Форум фәнни җәмәгатьчелек, дәүләт һәм иҗтимагый структуралар вәкилләрен, ветераннарны һәм катнашучыларны берләштерде.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил Аппараты шулай ук гаиләләрне яклау мәсьәләләре буенча алты «кайнар элемтә» үткәрде, алар барышында 246 шалтырату кергән.

Гаилә елында үсеш үзенчәлекләре булган балалар тәрбияләүче гаиләләргә ярдәм итүгә аерым игътибар бирелде. 2024 елның 27 апрелендә социаль инициативаларны үстерү ассоциациясе (АРСИ), Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы белән берлектә «Аерым гаиләләргә – аерым кайгырту» темасына «түгәрәк өстәл»

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 227 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

оештырды. Чара йомгаклары буенча муниципаль берәмлекләр һәм шәһәр округлары җитәкчеләренә ата-аналар билгеләгән актуаль мәсьәләләре буенча киңәш-тәкъдимнәр әзерләдек.

Вәкаләтле вәкил инвалид балаларның ата-аналарына социаль инициативаларны үстерү ассоциациясе (АРСИ) белән берлектә үткәрелгән «Инвалид балаларның ата-аналары өчен «Хокукый белемнәр мәктәбе» проекты аша хокукый ярдәм күрсәтте. «Яндекс.Телекүпер» аша 2024 елда җиде дәрес үткәрелде.

Вәкаләтле вәкил күп тапкыр массакүләм мәгълүмат чараларында гаиләне һәм гаилә кыйммәтләрен саклау темасын яктыртты.

2024 елның 16 февралендә Татарстан Республикасы төбәк белән идарә итү үзәге базасында, Вәкаләтле вәкил Татарстанда гаилә очраша торган мәсьәләләрне һәм проблемаларны хәл итүгә багышланган туры эфирда катнашты. Эфир язмасы 40 меңнән артык карау җыйган.

Россия Федерациясе Президентын сайлауларда тавыш бирү көнендә (2024 елның 17 марты) Вәкаләтле вәкил «Бөтен гаилә белән сайлауларга» гаилә телемарафонында катнашты, анда ул үз тәҗрибәсеннән чыгып, гаилә кыйммәтләренең мөһимлеге турында сөйләде.

Ел дәвамында безнең тарафтан «Россия Федерациясе субъектларында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр турында» 18.03.2020 ел № 48-ФЗ Федераль законы һәм «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» 03.03.2000 ел 95 нче Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән юнәлешләр һәм инструментлар кысаларында Гаилә, ана, ата һәм балалар хокукларын үтәүне һәм яклауны мониторинглау буенча төрле эшләр башкарылды.

Гаиләләргә социаль яклау чаралары күрсәтү

Мөрәҗәгатьләрне анализлау балалы гаиләләр өчен актуаль мәсьәләләрнең берсе - социаль ярдәм күрсәтү булуын күрсәтә.

Татарстан Республикасында гаиләләргә ярдәм системалы нигездә төзелгән һәм, беренче чиратта, дәүләтнең махсус ярдәменә мохтаҗ гаиләләргә – аз керемле, күпбалалы, инвалид балалы гаиләләргә юнәлдерелгән.

2024 елда балалы гаиләләргә социаль ярдәм күрсәтүгә 32 млрд.сум юнәлдерелгән, шул исәптән ТР бюджетыннан – 16,8 млрд. сум. (Республика бюджетыннан 1,3 млрд. сум күп балалы гаиләләргә ярдәм итүгә юнәлтелә), Россия Федерациясе Пенсия һәм Социаль иминият Фондының Татарстан Республикасы буенча акчалары – 15,2 млрд.сум.

Балалары булган аз керемле гаиләләр, федераль ярдәм чараларыннан тыш, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән дә ярдәм алалар:

- Балалар бакчасы өчен түләүнең 100 процент компенсациясен (2024 елда – 3,9 мең бала);
- аз керемле гаиләләрдәге 3 яшькә кадәрге балаларга дарулар сатып алу өчен елга 10 мең сум күләмендә түләү (2024 елда алучылар - 6,2 мең бала);
- яңа туган балалар өчен кирәк-яраклар комплекты (2024 елда - 2,2 мең бала).

Авыл җирендә яшәүче хатын – кызларга бер тапкыр бирелә торган демографик чара булып тора: беренче бала туганда, 25 яшькә кадәрге хатын – кызларга - 50 мең сум, өченче һәм аннан соңгы һәр бала туганда 29 яшькә кадәрге хатын-кызларга - 100

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 228 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

мең сум. 2018 елдан – 14,1 мең хатын – кыз, шул исәптән 2024 елда - 1,5 мең хатын-кыз.

Россия Федерациясе Президентының «Күп балалы гаиләләргә социаль ярдәм чаралары турында» 23.01.2024 ел № 63 Указы нигезендә күп балалы гаиләләргә өстенлекле тәртиптә социаль контракт нигезендә дәүләт социаль ярдәмен күрсәтү хокукы бирелде. 2024 елның 1 декабренә республикада 5 644 социаль контракт төзелгән, алар 11 648 кешене колачлаган, шуларның 2 190ы балалы гаиләләр белән - социаль контракт, 518 е - күп балалы гаиләләр белән. (2 647 кеше, ягъни социаль контракт нигезендә дәүләт социаль ярдәме алган гражданнарның гомуми санының 23% ы).

2024 елда (06.12.2024 көненә) Россия Федерациясе Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге тарафыннан гаилә мохтаҗлыгын комплекслы бәяләү нәтиҗәләре буенча, керемнәрне, мөлкәти тәэмин ителешне һәм хезмәт потенциалын бәяләүне дә кертеп, бала тууга һәм тәрбияләүгә бәйле рәвештә айлык пособие түләү һәм беренче бала тууга бәйле рәвештә айлык түләү турында 90,0 меңнән артык карар кабул ителде.

Шул ук вакытта, хисап чоры дәвамында Вәкаләтле вәкил адресына бала туу һәм тәрбияләүгә бәйле рәвештә пособие билгеләүдән баш тартуга карата шикаятьләр керде. Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре мондый һәр мөрәҗәгатьне законлылык һәм нигезлелек предметына тикшерде.

Тиешле тематика буенча мөрәҗәгатьләрне анализлау нәтиҗәләре буенча, мөрәҗәгать итүчеләргә пособие билгеләүдән баш тартуның төп сәбәбе - гаиләнең җан башына уртача кереме күләменең җан башына яшәү минимумы күләменнән артып китүе, шулай ук бала туу һәм тәрбияләү белән бәйле айлык пособие түләү һәм билгеләү кагыйдәләренең 31 пунктындагы «Л» бүлегендә каралган аерым очракларда, аерым алганда, «Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 16.12.2022 №2330 карары белән расланган балалы гражданнарга дәүләт пособиеләре турында» (алга таба – 2330 номерлы кагыйдә) федераль законда билгеләнмәгән өлештә мөрәҗәгать итүченең һәм (яисә) хезмәткә сәләтле гаилә әгъзаларының керемнәре булмавы расланмау.

Мөрәҗәгатьләрнең күпчелеге гражданнарга балаларга пособие билгеләүдән баш тарту өчен нигезләр турында җитәрлек мәгълүмат бирелмәү белән бәйле. Шуңа бәйле рәвештә Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы буенча Социаль иминият фонды белән хезмәттәшлек иткәндә гражданнарга 2330 нчы кагыйдә нигезләмәләрен аңлатуга юнәлдерелгән язма хокукый консультация рәвешендә ярдәм күрсәтте.

Аерым очракларда Вәкаләтле вәкил бердәм пособие билгеләүдән баш тарту турындагы карар белән килешмәвен белдерде.

Мәсәлән, гражданнарны шәхсән кабул итү кысаларында Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәрендә яшәүче гражданка М.мөрәҗәгать итте, аның һәм (яисә) аның гаилә әгъзаларының милкендә «Торак» билгеләнешендәге ике һәм аннан күбрәк урын булуга бәйле рәвештә, бер кешегә исәплләгәндә суммар мәйдан 24 кв.метрдан артып китү һәм гаилә әгъзалары санына карап, бердәм пособие билгеләүдән баш тарту мәсьәләсе буенча мөрәҗәгать итте.

Тәкъдим ителгән документларны өйрәнгәннән соң, вәкаләтле орган бердәм пособие билгеләүдән баш тарту турында карар кабул иткәндә, торак урыннарның берсенең Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының 29 ноябрьдәге боерыгы белән расланган авыр формадагы хроник авырудан интегүче инвалид балага

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 229 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

бирелүен исәпкә алмаган. Ул 2012 ел № 987н «Гражданнарның бер фатирда бергә яшәве мөмкин булмаган хроник авыруларның авыр формалары исемлеген раслау турында» Сәламәтлек саклау министрлыгы боерыгы буенча җирле үзидарә органының күрсәтмәсе нигезендә социаль наем шартнамәсе буенча чираттан тыш тәртиптә бирелә.

Әлеге гаиләнең хокукларын яклау максатларында, вәкаләтле орган позициясе белән килешмичә, без югарыда бәян ителгән фактны исәпкә алу кирәклеге турында мөрәҗәгать юлладык. Безнең катнашуыбыздан соң гариза бирүчегә балага бердәм пособие билгеләнде.

Районнарга чыгып, халык белән актив хезмәттәшлек итү һәм проблемалы мәсьәләләрне билгеләү максатларында Вәкаләтле вәкил гаиләләр белән очраша, аз керемле, күп балалы, тәрбиягә бала алган гаиләләр мәсьәләләренә аерым игътибар бирә.

Мәсәлән, Аксубай районында гражданнарны шәхсән кабул итү барышында тәрбиягә бала алган балаларны тәрбияләүче гражданка А.безнең адреска опекуннарга һәм попечительләргә Татарстан Республикасы Гаилә кодексының 141.1 статьясында каралган түләүнең түбән күләмдә булуы турында мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгатьне карау кысаларында без үз вазыйфаларын башкаручы опекуннарга яки попечительләргә тиешле түләү күләменең 2013 елдан бирле индексацияләнмәвенә һәм артмавына игътибар иттек.

Опекуннарга һәм попечительләргә түләүне арттыру һәм аны ел саен инфляция дәрәҗәсен исәпкә алып, индексацияләү мәсьәләсен башлап җибәрү өчен, Вәкаләтле вәкил Мәгариф министры адресына хат юллады. Хатыбызга җавап итеп, Мәгариф министрлыгы мәсьәләне хәл итү өчен Татарстан Республикасы Хөкүмәтенә мөрәҗәгать итү турында хәбәр итте. Докладны язу вакытында әлеге хат карауда иде. Вәкаләтле вәкил әлеге мәсьәләне уңай хәл итүгә өметләнә.

Чирмешән районында район башлыгы һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты А.Г. Тарханова белән бергәләп гражданнарны кабул итү барышында безгә ике баланың опекуны булган гражданка С. мөрәҗәгать итте. Олы бала «Лениногорск нефть техникумы»нда түләүле нигездә белем алган. Авыр тормыш хәленә бәйле рәвештә мөрәҗәгать итүченең баланың укуына түләү мөмкинлеге булмаган. Мөрәҗәгать итүченең тормыш хәлен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил, шулай ук Чирмешән муниципаль районы җитәкчелеге «Лениногорск нефть техникумы» директоры адресына балигъ булмаган баланың опекуны мөрәҗәгате буенча, үсмерне бюджет төркеменә күчерү мөмкинлеген карау үтенече белән хат юлладык. Мөрәҗәгатебезне карау нәтиҗәләре буенча мәгариф оешмасы җитәкчелеге тарафыннан уңай карар кабул ителде.

Ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм балаларның һәм ятим балаларның хокукларын яклау

Узган елда Вәкаләтле вәкил шулай ук ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларның хокукларын үтәү мәсьәләләренә аерым игътибар бирде.

Республикада ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар саны кимү буенча уңай тенденция күзәтелә. 2018 елда республикада 11 136 ятим бала исәпләнсә, 2024 елда – 8644 бала.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 230 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстанда ятим балалар өчен 13 учреждение эшли, шул исәптән сигез балалар йорты, инвалид балалар өчен ике интернат-мәктәп, психик тайпылышлары булган гражданнар өчен ике интернат-йорт һәм Сәламәтлек саклау министрлыгының балалар йорты, аларда тәрбияләнүчеләрнең гомуми саны 409 бала тәшкил итә.

2024 елга эш планы нигезендә без балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча республика комиссиясе, Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы, Мәгариф министрлыгы, муниципаль берәмлекләрнең опека һәм попечительлек органы вәкилләре белән берлектә, ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар учреждениеләре эшчәнлегенә, анда яшәүче һәм тәрбияләнүче ятим балаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәү мәсьәләсенә мониторинг уздырдык.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, мониторинг, беренче чиратта, әлеге учреждениеләрнең эшчәнлеге белән танышуга, шулай ук аларны алга таба өйрәнү өчен системалы мәсьәләләрне ачыклауга, фикер алышуга һәм аларны хәл итү буенча тәкъдимнәр әзерләүгә юнәлдерелгән иде.

Мониторинг ике этапта узды: беренче этапта без статистика мәгълүматларын сорадык һәм анализладык, икенче этапта турыдан-туры учреждениеләргә бардык. Мониторинг кысаларында без алты учреждениедә булдык: «Психик тайпылышлары булган гражданнар өчен билгеләнгән Югары Утар балалар интернат-йорты», «Ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен 11 нче Казан мәктәп-интернаты», «Ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар өчен Минзәлә мәктәп-интернаты», «Лениногорск балалар йорты», «Әлмәт балалар йорты», Яшел Үзән районының «Норлат балалар йорты».

Мониторинг нәтиҗәләре Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт советы утырышында Россия Федерациясе Дәүләт Думасы, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары, Татарстан Республикасы Прокуратурасы, Мәгариф һәм фән министрлыгы, Хезмәт, мәшгульлек һәм социаль яклау министрлыгы, Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгы, Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы, Федераль суд приставлары хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе, Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары башкарма комитетлары, опека һәм попечительлек органнары, муниципаль мәгариф идарәсе органнары, ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар учреждениеләре җитәкчеләре катнашында тикшерелде.

Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт советы утырышында белем бирү процессын, һөнәри үзбилгеләнүне, һөнәри юнәлеш бирү эшен, ятим балаларны һәм тәрбиядән мәхрүм балаларны тәрбияләү һәм үсешен тәэмин итү эшләрен оештыру, ятимнәрнең мөлкәткә хокукларын саклау, интернаттан киткәннән соң булышу буенча тәкъдимнәр эшләнде.

Мисал өчен:

Мәгариф министрлыгына, ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар оешмаларына ятим балаларга һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларга психологик ярдәм күрсәтүне оештыруда системалы нигездә ярдәм күрсәтергә һәм учреждениеләрдә психологик климатны бәяләү эшен елга кимендә 1 мәртәбә башкарырга тәкъдим ителде;

Федераль суд приставлары хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсенә ведомство киңәшмәсе уздырырга һәм структур бүлекчәләргә ятим

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 231 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны матди карап торуга алиментны мәҗбүри түләтү эшен оештыру мәсьәләләренә зур игътибар бирергә һәм ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар оешмалары белән тыгыз хезмәттәшлек оештырырга тәкъдим ителде;

Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең башкарма комитетлары җитәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә эшләүче ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар оешмаларына, предприятиеләр белән ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан булган балаларны һәм яшүсмерләрне һәрьяклап үстерүгә һәм социализацияләүгә ярдәм итә торган һөнәри юнәлеш бирү эше буенча хезмәттәшлек турында килешү төзүдә ярдәм күрсәтергә;

«Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты» өстәмә һөнәри белем бирү дәүләт учреждениесенә педагоглар, психологлар, сыйныф җитәкчеләре, мәктәп һәм балалар йортлары тәрбиячеләре өчен ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны тәрбияләүгә, укытуга һәм үстерүгә психологик-педагогик ярдәм күрсәтү мәсьәләләре буенча квалификация күтәрү буенча махсус программалар (яисә аерым модульләр) эшләргә;

балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча муниципаль комиссияләргә - елына кимендә бер тапкыр комиссиянең киңәйтелгән утырышында ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм балаларның хокукларын яклау буенча ведомствоара эшне оештыру турындагы мәсьәләне карарга тәкъдим ителде.

Әлеге тәкъдимнәрне үтәү Вәкаләтле вәкил контролендә кала.

Социаль яктан куркыныч хәлдәге балигъ булмаган үсмерләрнең хокукларын яклау

2024 елда Вәкаләтле вәкилгә «Глонасс+112» бердәм дәүләт мәгълүмат системасы аша һәм башка чыганаклардан ата-аналарның балаларга карата үз вазыйфаларын тиешенчә үтәмәве турында мәгълүмат керде. Мондый мөрәҗәгатьләрне алганда, эшнең шартларын ачыклау өчен, Вәкаләтле вәкил муниципаль берәмлекләр (шәһәр округлары) җитәкчеләренә опека һәм попечительлек органына балигъ булмаган балаларның яшәү шартларын тикшерүне башкаруны йөкләү һәм кирәк булганда балалар хокукларын яклау максатларында чаралар күрү кирәклеге турында мөрәҗәгать итте.

Мисал өчен, ГЛОНАСС+112 системасы аша Чаллы шәһәрендә яшәүче гражданка Ш.дан күрше фатирда яшәүче хатын-кызның өч балигъ булмаган балага карата ата-ана бурычларын тиешенчә үтәмәве турында мәгълүмат алынды. Мөрәҗәгатьтә балаларның мәктәп яки мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә йөрмәве, күп вакытларын урамда караусыз үткәрүләре, аларда имгәнүләр һәм җәрәхәтләр булуы турында хәбәр ителгән.

Алынган мәгълүматларга нигезләнеп, безнең йөкләмә буенча Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчесе күрсәтелгән адрес буенча Чаллыга китте.

Кызыксынган органнар һәм ведомстволар вәкилләре белән аралашканда хәлләрне тикшерү нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүченең дәлилләре расланды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 232 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкил тарафыннан Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының мәгариф идарәсе башлыгына әлеге гаилә белән эшне оештырырга, балаларны мәгариф оешмаларына урнаштыру буенча чаралар күрергә һәм бу хәлне ведомствоара социаль-тернәкләндерү консилиумы утырышында карарга кирәклеге турында тәкъдимнәр җибәрелде.

Башкарылган эш нәтиҗәләре буенча балалар мәгариф оешмаларына алынды, балаларның йөкле анасы хатын-кызлар консультациясенә исәпкә басты, «Чаллы наркология диспансеры» филиалында табиб-наркологта консультация үтте. Гаилә ведомствоара исәпкә алынды һәм социаль куркыныч хәлдә булган гаиләләр һәм балигъ булмаганнар мониторингына алынды.

Хисап елында балигъ булмаган балалар һәм яшүсмерләрнең хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил һәм Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре тарафыннан, балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча республика комиссиясенең җаваплы секретаре белән берлектә, Чирмешән һәм Түбән Кама муниципаль районнарының социаль яктан куркыныч хәлдә булган гаиләләре белән эшне оештыру буенча профилактика субъектлары эшчәнлегенә анализ ясалды. Сәфәр барышында балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча муниципаль комиссияләрнең киңәйтелгән утырышын уздыру инициативасы белән чыктык, аның кысаларында социаль яктан куркыныч хәлдә булган гаиләләр һәм балигъ булмаганнар белән эшне оештыру буенча ведомствоара хезмәттәшлек мәсьәләләре каралды.

Гомумән алганда, 2024 елда республикада «Татарстан Республикасында социаль куркыныч хәлдә булган гаиләләрне һәм балигъ булмаганнарны исәпкә алу һәм мониторинглау» мәгълүмат системасы ярдәмендә профилактика системасы субъектлары тарафыннан 4020 сигнал картасы җибәрелде, 1674 гаиләдә балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча муниципаль комиссияләр карарлары белән социаль яктан куркыныч хәл булу факты расланды. Алар барысы да ведомствоара исәпкә куелган.

Вәкаләтле вәкил билгеләп үткәнчә, гаиләнең имин булмавын иртә ачыклау һәм социаль ятимлекне кисәтү - профилактика системасының барлык органнары эшенең өстенлекле юнәлеше булырга тиеш.

Россия Федерациясе Президенты тарафыннан игълан ителгән, ныклы гаилә булып торган традицион гаилә кыйммәтләрен хуплаган дәүләт гаилә сәясәте принципларын гамәлгә ашырып, ата-ана хокукларын чикләү яисә мәхрүм итү турында суд карар кабул иткән очракта, гаилә белән эшләүне төгәлләнгән дип санарга ярамый, ә закон чыгаручы тарафыннан гаилә мөнәсәбәтләрен торгызу мөмкинлекләреннән файдаланырга кирәк.

Хөкем ителгәннәргә "Хокукый ярдәм күрсәтү көне" кысаларында, Вәкаләтле вәкилнең шәхсән кабул итүе вакытында КП-17 учреждениесендә иректән мәхрүм итү рәвешендә җәза үтәүче граждан Ш.мөрәҗәгать итте, ул ата-ана хокукларын торгызуда ярдәм итүне сорады.

Кабул итү кысаларында Вәкаләтле вәкил әлеге мәсьәләне хәл итү тәртибен аңлатты. Шулай ук Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты җитәкчесенә мөрәҗәгать итүчегә ата-ана хокукларын торгызуда ярдәм күрсәтү турында хат җибәрелде. Әлеге хатка җавап итеп, район администрациясе мөрәҗәгать итүчегә ата-ана хокукларын торгызу мәсьәләсен башлап җибәрү өчен бирелгән тәкъдимнәр турында хәбәр итте. Шул ук вакытта мөрәҗәгатьнең эчтәлегеннән без,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 233 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

мөрәҗәгать итүчене эшкә урнаштыру буенча комплексы ярдәм күрсәтүне, медицина, психологик ярдәм күрсәтүне күрмәдек.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, җирле үзидарә органнарына ата-ана хокукларын торгызырга теләүче ата-аналар белән эшләүнең нәтиҗәлелеген арттыру буенча эшне көчәйтергә кирәк. Ата-ана хокукларыннан мәхрүм ителгән, яки ата-ана хокукларыннан чикләнгән, үзләренең ата-ана хокукларын кире кайтарырга ниятләгән ата-аналар белән эшләү буенча органнар һәм учреждениеләр эшчәнлеге яңадан торгызу процессын комплексы этаплап алып баруны күздә тотарга тиеш.

Алиментлар алуга хокукны яклау

Гаиләне, аналарны һәм балаларны дәүләт тарафыннан яклау өлкәсендә тагын бер актуаль тема - алимент түләтү булды. Әлеге тема буенча 30дан артык мөрәҗәгать килгән.

2024 елның 10 аенда Федераль суд приставлары хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсендә алимент түләтү турында 33738 башкарма эш башкарылган. Аларның саны узган ел белән чагыштырганда 3 меңгә (30 790) арткан. 8 656 башкарма эш кузгатылган, бу узган елгыдан 253 башкарма эшкә күбрәк (8 403).

16 521 башкарма эш тәмамланган һәм туктатылган, шуларның 1 503е фактта башкару белән тәмамланган. Алимент буенча 1,8 млрд сум бурыч түләтелгән (10 ай эчендә), бу 2023 елга караганда 793 млн.сумга күбрәк (926 млн. сум), чагыштырма саннарда 86% ка күбрәк.

Калган өлеше - 17 159 башкарма эш, узган ел белән чагыштырганда ул 2 549 эшкә (19 708) кыскартылган.

Хокук яклау практикасы шуны күрсәтә: балаларны карау өчен алимент түләү турындагы суд карарларын үтәмәүнең төп сәбәпләре: күп бурычлыларның беркайда да эшләмәве, асоциаль яшәү рәвеше алып баруы яки хезмәт килешүе төземичә эшләве белән бәйле, ә опись һәм кулга алынырга тиешле мөлкәтнең бурычлы кешедә булмавы белән бәйле.

Шул ук вакытта мөрәҗәгатьләрне карау кысаларында, кайбер очракларда Федераль суд приставлары хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсенең территориаль бүлекчәләре вазыйфаи затларының суд карарын мәҗбүри үтәү буенча тулы чаралар күрмәү фактлары ачыкланды.

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына баланың атасы тарафыннан алимент йөкләмәләрен үтәмәү, шулай ук суд приставлары тарафыннан суд карарын мәҗбүри үтәү буенча чаралар күрмәү турында гражданка Х.мөрәҗәгать итте.

Мөрәҗәгать итүченең хокуклары бозылуын күреп, Вәкаләтле вәкил Казан шәһәренең Идел буе районы прокурорына мөрәҗәгать итеп, мөрәҗәгать итүченең дәлилләрен тикшерүне оештыруны сорады. Казан шәһәре Идел буе районы прокуратурасы вәкиле инициативасы белән тикшерү оештырылды, аның барышында суд карарын мәҗбүри үтәү буенча тулы чаралар күрелмәү факты ачыкланды. Моннан тыш, түләтелгән акчалар биш көнлек срокны бозып күчерелгән. Тикшерү нәтиҗәләре буенча карар кабул ителде.

Башка мисал. Татарстан Республикасы Дәүләт Советының хатын-кыз депутатлар «Мәрхәмәт-Милосердие» берләшмәсе белән берлектә оештырылган, Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көненә багышланган телефон “кайнар элемтәсе” кысаларында,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 234 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

гражданка П.суд приставының түләтелгән акчаларны мөрәҗәгать итүче счетына күчерү буенча чаралар күрмәве турында мөрәҗәгать итте.

Барлык хәлләрне ачыклау өчен Вәкаләтле вәкил, суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе адресына хат җибәрде. Үткәрелгән тикшерү барышында башкару эшчәнлеге турындагы законнарны бозулар ачыкланды, шуңа бәйле рәвештә Түбән Кама районы буенча 2 нче суд приставлары бүлекчәсе вазыйфаи затларына карата чаралар күрелде. Хокук бозулар бетерелде.

Күргәнебезчә, гаиләләр күп төрле сораулар һәм проблемалар белән очраша. Аларга ярдәм һәм социаль ярдәм күрсәтү - төп бурычларның берсе булып кала.

Быел да ана, ата һәм балалар хокукларын яклау буенча эш дәвам итәчәк.

4.7. Уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокук

Россия Федерациясе Конституциясе һәр гражданның экологик чиста мохиттә яшәү һәм аның торышы турында дөрес мәгълүматлар алу хокукын гарантияли. Бу конституцион хокук кешенең тормышына йогынты ясый торган төп хокукларына карый.

2024 елда Россия Президенты Владимир Владимирович Путин экологик иминлекне Россия үсешенең милли максатларының берсе, дип игълан итте һәм «Экология» илкүләм проектына алмашка килгән «Экологик иминлек» яңа илкүләм проектын эшләтеп җибәрүне игълан итте.

Татарстан Республикасы Рәисе Р.Н.Миңнеханов 2025 елга Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасында республиканың илкүләм проектларда актив катнашуын һәм аларның тайпылышсыз үтәлешен тәэмин итү бурычын куйды.

2024 елда дәүләт тарафыннан уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокук гарантияләрен ныгытуга юнәлдерелгән масштаблы эш башкарылды. Хисап елында әйләнә-тирә мохитне саклауга чыгымнар 11 млрд.сумнан артып китте. Татарстан – әйләнә-тирә мохитне саклауга инвестицияләр күләме буенча Идел буе федераль округында лидер.

Иң эре федераль проект - «Иделне савыктыру» кысаларында 13 чистарту корылмасы төзелде һәм төзекләндерелде. Узган елда Казанның Идел елгасын пычратучы иң эре чистарту корылмаларын реконструкцияләү төгәлләнде. Шулай ук 2024 ел башына Озерное нефть ятмасының 24 чакрымга якын гамәлдә булмаган торба үткәргечләрен сүтү эшләре тәмамланган, бу Түбән Кама сусаклагычы суларына тискәре йогынты ясауның потенциаль куркынычын бетерергә мөмкинлек биргән, шулай ук башка чаралар гамәлгә ашырылган.

Әйләнә – тирә мохитне саклау максатында Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы (алга таба - Экология министрлыгы) 2024 елда 1 370тән артык кисәтү игълан иткән, 475тән артык консультация һәм 125 профилактик визит үткәргән. Ачыкланган тәртип бозучылар буенча 2,2 млн. сумлык 115 административ штраф салынган, 85 кисәтү ясалган. Әйләнә-тирә мохит компонентларына зыян салу фактлары буенча Экология министрлыгы тарафыннан 320 дән артык дәгъва таләбе куелган, шуларның 120 се 106,2 млн.сумлык зыянны каплау турында.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил төрле эшчәнлек юнәлешләре кысаларында гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокукларын

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 235 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

яклауда катнашты. Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил һәм Вәкил Аппараты хезмәткәрләре тематик утырышларда, фикер алышуларда катнаштылар, анда республика халкын борчыган экология һәм төзекләндерү мәсьәләләре күтәрелде, гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләделәр.

Татарстан Республикасының «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасының баш модераторы буларак һәм Татарстан Республикасында «Төбәк белән идарә итү үзәге» проектын гамәлгә ашыру буенча проект офисы рәисе сыйфатында проект офисы мөрәҗәгатьләрен һәм хәбәрләрен карап, Вәкаләтле вәкил һәм аның Аппараты әлеге категориядә бастырылган хәбәрләргә һәм мөрәҗәгатьләргә көндәлек мониторинг уздырды. Хәбәрләрне модерацияләү һәм анализлау йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил җаваплы башкаручыларга гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокукларын яклау буенча 25 тән артык тәкъдим һәм киңәш җибәрде.

Законсыз чүплекләр барлыкка килү мәсьәләләре

2024 елда экология мәсьәләләре буенча Вәкаләтле вәкил адресына аз гына мөрәҗәгать кергән (30 мөрәҗәгать). «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасында узган елда «Экология» юнәлеше буенча 1 371 мөрәҗәгать басылып чыкты, бу узган ел белән чагыштырганда 25% ка кимрәк. Гражданнардан иң күп мөрәҗәгатьләр «Чүплекләр» (676 мөрәҗәгать), «Һава» (366 мөрәҗәгать), «Су» (190 мөрәҗәгать) категорияләрендә кергән.

Законсыз чүплекләр төзү мәсьәләләре буенча гражданнардан иң күп мөрәҗәгатьләр - Казан (298 мөрәҗәгать), Чаллы (58), Яшел Үзән (46), Питрәч (39), Тукай (36), Лаеш (35), Түбән Кама (33), Биектау (31) Әлмәт (23) һәм Алабуга (21) районнары буенча бастырып чыгарылган.

Гражданнар мөрәҗәгатьләренең үтәлеше мониторингын гамәлгә ашыру кысаларында, без, җирле үзидарә органнары, каты коммуналь калдыклар белән эш итү буенча төбәк операторлары һәм контроль-күзәтчелек органнары вәкилләре белән берлектә, гражданнар хәбәрнамәләрендә күрсәтелгән объектлар буенча законсыз чүплекләр барлыкка килү, калдыкларны вакытында алып китмәү булган урыннарга чыктык һәм Казан шәһәрендә, Әлмәт, Биектау, Яшел Үзән һәм Лаеш муниципаль районнарында аларның туплану урыннары тиешенчә тотылмавын ачыкладык. Әлеге тикшерүләр нәтиҗәләре буенча законсыз чүплекләр бетерелде, мөрәҗәгатьләр үз чишелешен тапты.

«Халык контроле» системасында гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау барышында, безнең тарафтан шулай ук җаваплы башкаручыларның «Хәл ителде» статусын вакытыннан алда бирү очраклары ачыкланды.

Әйтик, Казан шәһәренең Киндерле, Салмачы һәм Яңа Царицыно торак массивлары территориясендәге санкцияләнмәгән чүплекләрне бетерү мәсьәләсе буенча «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасына килгән мөрәҗәгатьләрнең сыйфатсыз үтәлеше факты ачыкланды. Әлеге шикаятьләр буенча җаваплы башкаручылар тарафыннан «Хәл ителде» статусы бирелгән. Мониторинг барышында мөрәҗәгатьләр, аларны хәл итү турында мәгълүмат бирелмәү сәбәпле, эшкә кире кайтарылды. Соңыннан җаваплы башкаручылар тарафыннан мәгълүмат системасында әлеге мөрәҗәгатьләрне үтәү буенча тиешле чаралар күрү

турында мәгълүмат чагылдырылган. Хәзерге вакытта күрсәтелгән чүплекләр бетерелгән.

Ел дәвамында законсыз чүплек барлыкка килү турындагы шикаятьләр Вәкаләтле вәкил адресына мөрәҗәгать итү предметы булды.

Мөрәҗәгатьләр килгәндә Вәкаләтле вәкил тарафыннан материаллар соратып алынды һәм өйрәнелде, прокуратура органнары һәм башка компетентлы органнар тарафыннан тиешле тикшерүләр башланды, мөстәкыйль тикшерүләр үткәрелде.

2024 елның октябрендә Вәкаләтле вәкил адресына граждан М. мөрәҗәгать иткән. Мөрәҗәгать итүче үзенең мөрәҗәгатендә билгесез затлар тарафыннан Казан шәһәренең Айдаров һәм Кутузов урамнарындагы күпфатирлы йортларга якын урнашкан, элек каты коммуналь һәм габаритлы калдыклар өчен контейнерлар һәм бункерлар урнашкан муниципаль территориягә даими рәвештә төрле калдыклар китерелүен, бу законсыз чүплек барлыкка килүгә китерүен әйткән. Җилле һава торышы вакытында бу чүплектән чыккан калдыклар бөтен тирә-якка, шул исәптән якындагы балалар мәйданчыгына да таралган.

Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының Авиатөзелеш һәм Яңа Савин районнары хакимияте һәм Вәкаләтле вәкил Аппараты уртак эше йомгаклары буенча мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән законсыз чүплек юкка чыгарылды һәм йорт яны территориясе тиешле тәртипкә китерелде.

Ел саен безнең республикада 1,47 млн. тонна калдык хасил була, шулардан 1,23 млн.тонна калдык аларны зарарсызландыру һәм күмү өчен махсус полигоннарга урнаштырыла. Чүп полигоннарында урын җитмәү кискен проблемаларның берсе булып кала. Росприроднадзорның Идел-Кама төбәкара идарәсе мәгълүматларына караганда, 2025 елда бөтен республикага бары тик 16 полигон гына хезмәт күрсәтәчәк. Актаныш, Менделеев, Сарман, Чирмешән һәм башка районнарда полигоннарның сыйдырышлылыгы беткән. Узган елда шулай ук Азнакай, Арча, Кама Тамагы һәм Тәтеш муниципаль районнарындагы полигоннарда урыннар бетте. 2024 елның декабрь азагында шулай ук Казанның Химия урамындагы калдыклар полигоны ябылды, 2025 елда аны рекультивацияләү эшләрен башлау планлаштырыла. Хәзер Казан шәһәре территориясеннән калдыклар хисап елында файдалануга тапшырылган «Восточный» полигонының икенче картасына китерелә.

Югарыда бәян ителгәннәргә бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгына җирле үзидарә органнары һәм көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча төбәк операторлары белән берлектә, чүп өчен яңа махсуслаштырылган полигоннарны гамәлгә кертү чараларын вакытында гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә тәкъдим итәбез.

Каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге мәсьәләләрне хәл итү

2024 елда каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә төбәк операторлары эшчәнлеген карау буенча Татарстан Республикасы Тарифлар буенча дәүләт комитетының эшче штабы (алга таба – штаб), көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча төбәк операторлары һәм җирле үзидарә органнары вәкилләре катнашында үз эшен төгәлләде. Вәкаләтле вәкил һәм аның вәкилләре дүрт ел дәвамында эш штабы утырышларында актив катнашты, алар барышында аерым муниципаль берәмлекләр һәм шәһәр округлары территорияләреннән каты көнкүреш

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 237 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

калдыкларын вакытында чыгармау мәсьәләләре буенча гражданнарның 1 000нән артык шикаяте каралды.

Штаб эшләү дәверендә профильле министрлыклар һәм ведомстволардан коллегалар белән берлектә калдыклар белән эш итү өлкәсендә берничә системалы проблема хәл ителде, шул исәптән безнең республикада контейнер мәйданчыклары реестры, шулай ук санитария кагыйдәләре таләпләренә туры китереп каты көнкүреш калдыклары чыгару графигы актуальләштерелде.

Хисап елында «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасына «Каты коммуналь калдыклар» юнәлеше буенча 4 318 мөрәҗәгать керде, бу узган елның шушы чоры белән чагыштырганда 21% ка күбрәк (3 577), бу безнең республикада калдыклар белән эш итү проблемасының актуальлеген күрсәтә.

Әйтик, 2024 елның кышкы чорында Казан шәһәре, Яшел Үзән, Лаеш, Питрәч һәм «ПЖКХ» ИК» ҖЧҖнең каты көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча төбәк операторы эшчәнлеге зонасына караган башка муниципаль районнар халкы чүп-чарны вакытында чыгармау проблемасына юлыккан, бу мул кар явуга һәм шуңа бәйле рәвештә чүп туплану урыннарына керү юлларының кар белән каплануына бәйле булган. Узган елның беренче кыш айларында төбәк операторы адресына әлеге проблема буенча 500дән артык мөрәҗәгать килгән.

Гражданнардан күп санда шикаятьләр килү һәм аларны оператив хәл итәргә кирәк булу сәбәпле, Вәкаләтле вәкил 2024 елның февралендә «ПЖКХ» ИК» ҖЧҖ генераль директоры адресына мөрәҗәгать итте. Безнең катнаштан соң төбәк операторы оператив тәртиптә 100 дән артык мөрәҗәгатьне хәл итте һәм чүп-чарны чыгару вәзгыяте тотрыкланды.

Вәкаләтле вәкил, каты көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча төбәк операторларының җирле үзидарә органнары белән бергәләп эшләвен һәм тыгыз хезмәттәшлеген дәвам итүгә өмет белдерә.

2024 елда Вәкаләтле вәкилгә шулай ук каты көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча хезмәтләр өчен түләүне законсыз исәпләүгә бәйле мөрәҗәгатьләр килүен дәвам итте.

Әйтик, безнең адреска граждан Ш.ның Балык Бистәсе муниципаль районында яшәүче улы мәнфәгатьләрендә, каты көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча коммуналь хезмәт күрсәтү өчен исәпләнә торган түләү белән килешмәү турында мөрәҗәгате килде. Мөрәҗәгать итүченең улы төзелеп бетмәгән, беркем дә яшәмәгән һәм хуҗалык эшчәнлеге алып барылмаган йортның милекчесе булган. Әлеге фактларга карамастан, «ПЖКХ» ИК» ҖЧҖ тарафыннан каты көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча хезмәт күрсәткән өчен түләү исәпләнгән.

Мөрәҗәгатьне карау барышында, без, Дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең гавами кадастр картасы белешмәләрен анализладык, алар мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән адрес буенча теркәлгән корылмалар булмау фактын һәм мөрәҗәгать итүченең улына чүп өчен түләүнең законсыз булуын раслады. Алынган мәгълүмат безнең тарафтан төбәк операторы адресына җибәрелде, аның нәтиҗәләре буенча калдыклар өчен түләү яңадан исәпләнде һәм 10 мең сумнан артык түләү кире кайтарылды.

Су объектларын саклау

Экологик иминлеккә бәйле тагын бер мөһим аспект - су ресурсларын саклау.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 238 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан - илнең төче су белән тәэмин ителгән төбәкләренең берсе. Республика территориясендә 36 меңнән артык су объекты урнашкан.

Республикада елгаларның һәм сулыкларның экологик торышын яхшыртуга зур игътибар бирелә. Якындагы елларда «Россия суы» федераль проектын гамәлгә ашыру кысаларында, Яр Чаллы шәһәрендә Мәләкәс елгасы үзәнен һәм Казан шәһәрендә кушылдыклары булган Нокса елгасын чистарту буенча чаралар үткәрү планлаштырыла. Аларны гамәлгә ашыруга 1 млрд. сумнан артык акча бүлеп бирү планлаштырылган. Шулай ук әлеге проект кысаларында 2025 елда Казан шәһәренең биологик чистарту корылмаларының ләм кырларын рекультивацияләү эшләрен төгәлләү ниятләнә.

«Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасында «Су» категориясе буенча иң күп мөрәҗәгатьләр Казан шәһәре (80 мөрәҗәгать), Лаеш муниципаль районы (19), Чаллы шәһәре (16), Биектау (10), Яшел Үзән (10), Әлмәт (9) муниципаль районнары буенча бастырылган.

Әйтик, гражданка Ф. «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасына җибәргән мөрәҗәгатендә Әлмәт шәһәренең Бигәш елгасына канализация торбасы аша агып төшүче калдык сулар эләгүе турында хәбәр иткән.

Экология министрлыгы тарафыннан әлеге мөрәҗәгатьне карау йомгаклары буенча, системада табигатьне саклау законнарының мәҗбүри таләпләрен мөрәҗәгатьтә күрсәтелгән торбаны бетерү юлы белән бозарга ярамавы турында кисәтү ясалу турында җавап урнаштырылган. Әмма системада җаваплы башкаручыларның эшен мониторинглау барышында безнең тарафтан әлеге мөрәҗәгатьне үтәү буенча конкрет чаралар күрелмәве ачыкланды, шулай ук Экология министрлыгына хат җибәрелгәннән соң хокук бозучыга әлеге кисәтү бирелмәве ачыкланды.

Шулай ук безнең тарафтан Кукмара муниципаль районында сулыкларның саегуы проблемасы буенча хәбәрнамә дә билгеләп үтелде. Әлеге шикаятькә «Хәл ителде» статусы бирелүгә игътибар бирелде, әмма билгеләнгән проблеманы хәл итү буенча чаралар күрелмәде.

Ачыкланган фактларга бәйле рәвештә, гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил тарафыннан Экология министры адресына күрсәтелгән мөрәҗәгатьләрне үтәү буенча тулы чаралар күрү турында тәкъдимнәр җибәрелде.

Нәтиҗәдә, Әлмәт муниципаль районында, министрлык катнашканнан соң, әлеге шикаять кабат каралды. Җаваплы затлар тарафыннан күрсәтелгән коега яңгыр торбасы тампонажы ясалды һәм Бигәш елгасына калдык сулар агызу туктатылды.

Кукмара муниципаль районында Экология министрлыгы тарафыннан безнең инициатива белән үткәрелгән тикшерү нәтиҗәләре буенча сулык урнашкан җир кишәрлеген файдалануга законсыз бирү факты ачыкланды. Әлеге мәгълүмат прокурор чараларын күрү өчен Татарстан районара табигатьне саклау прокуратурасына җибәрелгән иде.

Прокуратура органы, Экология министрлыгы дәлилләре белән килешеп, ачыкланган хокук бозуларны бетерү турындагы тәкъдимне кертте. Хәзерге вакытта күчемсез милекнең Бердәм дәүләт реестрыннан алынган күчермәдән күренгәнчә, күрсәтелгән җир кишәрлегенең милекчесе юк.

Шуңа бәйле рәвештә әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә дәүләт идарәсен гамәлгә ашыручы башкарма хакимият органнарына, әйләнә-тирә мохитне саклау

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 239 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

өлкәсендә таләпләрне үтәүне контрольдә тотучы затларга бирелгән кисәтүләрнең үтәлешен тикшереп торуны көчәйтергә тәкъдим итәбез.

Мөрәҗәгатьләрне мониторинглау барышында, шулай ук системаның 200дән артык кулланучысы хуплаган Константиновка торак массивындагы күлне корылыктан коткару кирәклеге турындагы хәбәргә игътибар юнәлтелде. Хәбәрнамәне карау нәтиҗәләре буенча җаваплы башкаручылар тарафыннан хәбәрнамәгә системада «Хәл ителде» статусы бирелгән, әмма әлеге проблеманы хәл итү буенча нәтиҗәле чаралар күрелмәгән, шуңа бәйле рәвештә, Вәкаләтле вәкил, Казан районара табигатьне саклау прокуратурасына табигатьне саклау законнарын бозу факты буенча тикшерү уздыруны һәм прокурор чараларын күрүне сорап мөрәҗәгать итте.

Без башлап җибәргән тикшерү нәтиҗәсендә прокуратура органы тарафыннан хокук бозулар ачыкланды һәм гаепле затлар адресына аларны бетерү турындагы тәкъдимнәр кертелде, алар бүгенге көнгә үтәлде.

Шулай ук узган ел дәвамында, безнең катнашуыбыздан соң, Марьино күлен пычрату һәм Кече Акчарлак күле буенда объектларны һәм корылмаларны хокуксыз урнаштыру турындагы мөрәҗәгатьләр буенча чаралар күрелде.

Узган елда гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокуклары бозылу ихтималы турындагы мәгълүматны тикшерү кысаларында, Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре контроль-күзәтчелек органнары, җирле үзидарә органнары һәм юридик затлар вәкилләре белән берлектә күчмә тикшерү чараларында катнашты.

2024 елның июлендә Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре, Казан районара табигатьне саклау прокуратурасы вәкилләре белән берлектә, Минзәлә муниципаль районында чистарту корылмасыннан файдаланганда су агызу тәртибен җайга сала торган законнарның үтәлешен тикшерүдә катнашты.

Тикшерү нәтиҗәләре буенча хокук бозулар ачыкланды һәм прокуратура органы Минзәлә район судына табигатьне саклау законнарын бозуларны бетерү һәм ташландык суларны норматив чистартуны тәэмин итү турында Минзәлә муниципаль районы башкарма комитеты һәм «Коммуналь челтәрләр» АҖ адресына дәгъва юллады. Суд дәгъваны канәгатьләндерде.

Гражданнарның чиста эчәр суга хокукы

Кешенең уңайлы әйләнә-тирә мохиткә һәм чиста эчә торган суга хокукы белән турыдан-туры бәйле

Ел саен Татарстан Республикасында халыкны эчәр су белән тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыруга шактый финанс чаралары бүлеп бирелә.

2024 елда республикада 159,44 км сүүткәргеч челтәр, 22 артезиан скважинасы һәм 26 су җыю башнясы төзелде (төзекләндерелде).

Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан, 2024 елда республикада эчә торган суның сыйфаты һәм куркынычсызлыгы буенча 36,5 меңнән артык тикшеренү уздырылган. Санитар-химик һәм микробиологик күрсәткечләргә тест уздырыла торган канәгатьләнерлек булмаган үрнәкләр өлеше 1,8% тәшкил иткән, бу тулаем Россия Федерациясе белән чагыштырганда түбәнрәк. Татарстан Республикасы халкының 96% ка якыны сыйфатлы эчәр суны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларыннан ала, ә бу күрсәткеч шәһәр халкы арасында 99% ка җитә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 240 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан Республикасы Рәисе Р. Н. Миңнеханов карары буенча 2025 елда 10 миллиард сумлык торак-коммуналь инфраструктурасын яңарту программасы эшли башлый. Яңа программа кысаларында максатчан чараларны тормышка ашыру, һичшиксез, торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендәге кискен проблемаларны этаплап хәл итәргә, шул исәптән эчә торган су сыйфатын яхшыртырга мөмкинлек бирәчәк.

Күрелгән чараларга карамастан, су белән тәэмин итү проблемалары республикада яшәүчеләрне борчый, бигрәк тә җәйге чорда.

Әйтик, 2024 елда торак пунктларда су белән тәэмин итүне оештыру мәсьәләләре буенча «Халык контроле» дәүләт мәгълүмат системасында 1 323 мөрәҗәгать басылып чыккан, татарстанлылар бу сорау белән «ГЛОНАСС+112» бердәм дәүләт мәгълүмат системасы аша 1000 тапкырдан артык мөрәҗәгать иткәннәр. Әлеге мәсьәлә буенча мөрәҗәгатьләрне хәл итүне даими нигездә Вәкаләтле вәкил Аппараты тикшереп тора.

Вәкаләтле вәкил адресына Казан шәһәренең Малые Клыки торак массивында Татарстан урамындагы индивидуаль торак йортларны үзәкләштерелгән салкын су белән тәэмин итү челтәрләренә технологик тоташтыруда ярдәм күрсәтү турында гражданка С.мөрәҗәгате кергән.

Мөрәҗәгать итүче үзенең мөрәҗәгатендә Казан шәһәренең «Водоканал» муниципаль предприятиесенең 2024 елның май аеннан җирле халыкның йорт биләмәләрен су белән тәэмин итү системасына тоташтыру проектын карау срокларын сузуын, шуңа бәйле рәвештә гражданнарның инде озак вакыт үзәкләштерелгән су белән тәэмин итүдән мәхрүм калуларын күрсәтте.

Кайбыч муниципаль районында яшәүче Вәкаләтле вәкилгә су колонкасын ремонтлауда ярдәм итүләрен сорап мөрәҗәгать иткән.

Югарыда аталган муниципаль берәмлекләрнең җаваплы затларына мөрәҗәгатьләребездән соң, күрсәтелгән проблемалар уңай чишелеш тапты.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил, җирле үзидарә органнары һәм гарантия бирә торган оешмалар җитәкчеләренә мөрәҗәгатьләрне карау йомгаклары буенча, торак пунктларда эчәргә яраклы чиста суга хокукны яклауда һәм су белән озак тоткарлык булдырмау максатларында 30дан артык хат һәм тәкъдимнәр юллады.

Экологияне яхшырту һәм башкала халкына яшәү өчен уңайлы шартлар тудыру Вәкаләтле вәкил контролендә кала.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 241 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

5-НЧЕ БҮЛЕК. МӘҖБҮРИ ТОТУ УРЫННАРЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

5.1. Гражданнарны вакытлыча тоту урыннарында кеше хокукларын яклау

Татарстан Республикасының Эчке эшләр министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2024 елның 11 аенда Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан вакытлыча тоту изоляторларында 15 835 шикләнелүче һәм гаепләнүче (тәүлегенә уртача - 158 кеше), махсус кабул итү урыннарында – административ кулга алынган 15 533 зат (тәүлегенә уртача – 244 кеше), тоткарланган затларны тоту өчен махсус биналарда – 35 656 кеше (тәүлегенә уртача -107 кеше) тотылган.

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы структурасында шикләнелүче һәм гаепләнүче затларны вакытлыча тоту өчен 40 изолятор, административ кулга алынган затларны тоту өчен 9 махсус кабул итү урыны, Россия Эчке эшләр министрлыгының Чаллы шәһәре буенча идарәсенең чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәге, шулай ук тоткарланган затларны тоту өчен 201 махсус бина бар.

Эчке эшләр органнарының мәҗбүри тоту урыннарында махсус контингентны тоту шартлары елдан-ел яхшыра. Федераль һәм төбәк бюджетларыннан бүленгән ассигнованиеләр кысаларында Россия Эчке эшләр министрлыгы бүлекләрендә ремонт эшләре башкарылды.

Эчке эшләр министрлыгының Биектау һәм Мамадыш районнары буенча бүлекләре ремонтланды, Чирмешән районы бүлегендә шлюз төзекләндерелде, Россия Эчке эшләр министрлыгының «Югары Ослан» муниципальара бүлегенең яңа бинасы төзелеше дәвам итте, анда шикләнелүчеләрне һәм гаепләнүчеләрне вакытлыча тоту изоляторы җиһазландырыла.

2024 елда Вәкаләтле вәкил гражданнарны вакытлыча тоту изоляторларында, махсус кабул итү урыннарында һәм административ тәртиптә тоткарланучылар өчен биналарда тоту шартларын тикшерүне дәвам итте.

Хокук яклау эшенең төп юнәлеше кысаларында вакытлыча тоту урыннарында булган затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауга кагылышлы 64 мөрәҗәгать каралды. Һәрбер мөрәҗәгать буенча тикшерү контроль-күзәтчелек органнары белән берлектә, Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтү комиссиясе, муниципаль берәмлекләрдә, шәһәр округларында Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре белән үзара хезмәттәшлектә үткәрелә.

Вакытлыча тоту урыннарындагы затларның хокуклары гарантияләрен ныгыту юлларын эзләүгә безнең тарафтан зур әһәмият бирелде. Вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт советы утырышында (24.12.2024) мәҗбүри тоту урыннарында кеше хокукларын тәэмин итүнең проблемалы мәсьәләләре, шулай ук ел дәвамында уздырылган мониторинг эшчәнлеге нәтиҗәләре турында фикер алыштылар.

Расланган график кысаларында Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы Аппараты хезмәткәре белән берлектә мәҗбүри тоту урыннарында кеше хокукларын саклау мәсьәләсенә кагылышлы Россия Эчке эшләр министрлыгының 19 муниципаль районындагы бүлекләрендә (Азнакай, Актаныш, Әлмәт, Апас, Баулы, Бөгелмә, Буа, Чүпрәле, Зәй, Лениногорск, Минзәлә, Мөслим, Сарман, Тәтеш, Ютазы районнары буенча, Россия Эчке эшләр министрлыгының «Югары Ослан»

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 242 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

муниципальара бүлегендә, Россия Эчке эшләр министрлыгының Казан шәһәре буенча, Чаллы шәһәре, Түбән Кама районы буенча идарәләрендә) тикшерүләр үткәрелде.

Вәкаләтле вәкил һәм Аппарат хезмәткәрләре гражданнарны кыска вакытлы мәҗбүри тоту урыннарына барып, биналарны карап чыгуга, аларның матди-техник җиһазлануына гына игътибар итмиләр, тоткарланучылар белән шәхси әңгәмәләр уздыралар, аларга консультацияләр бирү, кирәк булганда язма мөрәҗәгатьләр рәсмиләштерү өстенлекле әһәмияткә ия.

Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре, шулай ук Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтү комиссиясе әгъзалары белән берлектә тоту шартларын тикшерү максатларында Казан шәһәренең 2 нче «Вишневский», 10 нчы «Промышленный», 16 нчы «Япеев», 17 нче «Ямашев» полиция бүлекләрендә булдылар.

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы тарафыннан Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре махсус учреждениеләрендә тотылучы затларның хокукларын үтәү, тоту шартларының билгеләнгән таләпләргә туры килүен саклау буенча даими нигездә үткәрелүче чараларның зур күләмле булуына карамастан, тикшерүләр кысаларында тотылучы затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозуның аерым очракларына игътибар бирелде.

Тикшерү барышында шикләнелүче А. Россия Эчке эшләр министрлыгының Түбән Кама районы буенча идарәсендә шикләнелүчеләрне һәм гаепләнүчеләрне вакытлыча тоту изоляторында (08.07.2024 елдан) тикшерү үткәрү датасына (11.07.2024) кадәр көн саен бер сәгатьтән дә ким булмаган саф һавада булу хокукыннан файдалана алмавын язган.

Килү вакытында кайбер камералар канәгатьләнерлек булмаган хәлдә, шулай ук камераларда һәм Россия Эчке эшләр министрлыгының Түбән Кама буенча идарәсе вакытлыча тоту изоляторы ярдәмче биналарында көн дәвамында шикләнелүчеләрнең (гаепләнүчеләрнең) тормыш һәм сәламәтлек куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында билгеле бер дәрәҗәдә чисталык (визуаль һәм гигиена) сакланмаган.

Россия Эчке эшләр министрлыгының Буа районы буенча махсус учреждениеләрендә булганда шикләнелүчеләрне һәм гаепләнүчеләрне вакытлыча тоту изоляторы тикшерелде, аның нәтиҗәсендә стенада тирән ярык булу аркасында бер камераның куркынычсызлык таләпләренә җавап бирмәве ачыкланды.

Әлеге хәлләр булмаска тиеш, дип санап, тикшерү йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Эчке эшләр министры адресына тиешле тоту шартларын тәэмин итү буенча чаралар күрү кирәклеге турында тәкъдимнәр җибәрде. Хатыбызны карау нәтиҗәләре буенча аларны бетерү буенча чаралар күрелде.

Учреждениеләргә чыкканда, Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре Вәкаләтле вәкилнең узган елларда җибәрелгән тәкъдимнәренең чынлыкта үтәлүенә игътибар иттеләр. Безнең тарафтан 16 нчы «Япеев» полиция бүлегендә уңай үзгәрешләр күзәтелүе билгеләп үтелде. 2023 елда без урын-җирне юылган һәм кулланышта булган кер белән бергә шкафта саклануны ачыкладык. Безнең әлеге категориядәге затларны тотуның тиешле шартларын үтәү буенча чаралар күрү кирәклеге турындагы тәкъдимнәр исәпкә алынды һәм 2024 елда әлеге кимчелек бетерелде.

Казан шәһәре полиция бүлекләрендә булганда игътибар, административ хокук бозулар өчен тоткарланган затларны камераларда тотуга, шулай ук гражданнарны китергәннән соң Россия ЭЭМ территориаль органының дежур өлешендә полиция

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 243 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

вазыйфаларын башкару һәм хокукларын гамәлгә ашыру тәртибе турындагы күрсәтмә белән билгеләнгән оператив дежур вазыйфаларын үтәүгә бирелде (Россия ЭЭМ 30.04.2012 № 389 боерыгы).

10 нчы «Промышленный» полиция бүлегендә (килү датасына 14.11.2024, 09:55) Үзбәкстан Республикасы гражданы тотылган, 13.11.2024 14:20 сәгатьтә урнаштырылган, (килү датасына 14.11.2024, 11:34) 12 сәгатьтән артык «Вишневский» ның 2 нче полиция бүлегендә ике чит ил гражданы тотылган: Төрекмәнстан Республикасы гражданы (махсус бүлмәләргә урнаштырылган 13.11.2024 сәгать 09:50) һәм Таҗикстан Республикасы гражданы (махсус биналарга урнаштырылган 13.11.2024 17:50).

Тикшерү барышында без, билгеләнгән тәртип белән, каралган срокта Россия Федерациясе территориясендә эшләүче дипломатик вәкиллекләргә яисә консуллык учреждениеләренә хәбәр ителмәвен ачыкладык. Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтү комиссиясе вәкилләре белән берлектә полиция бүлекләренең вазыйфаи затларына тиешле вазыйфаларны башкарырга тәкъдим итте.

Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсендә шикләнелүчеләрне һәм гаепләнүчеләрне вакытлыча тоту изоляторы хезмәткәрләре конвойга озатканда шикләнелүчеләргә һәм гаепләнүчеләргә карата хөрмәтсез мөнәсәбәт белдерү һәм башка борчый торган мәсьәләләр турында хәбәр ителгән мөрәҗәгатьләр, шикләнелүчеләрне вакытлыча тоту изоляторларының эчке тәртип кагыйдәләре таләпләрен саклауга кагылышлы сораулар Вәкаләтле вәкилдә борчу тудырды.

Шул сәбәпле Вәкаләтле вәкил тарафыннан тикшерү оештырылды. Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы һәм Яр Чаллы шәһәре прокуратурасы вәкиле белән берлектә, Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсендә шикләнелүчеләрне һәм гаепләнүчеләрне вакытлыча тоту изоляторына бару оештырылды.

Тикшерү барышында затлардан сораштыру үткәрелде.

Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча Идарәсе тарафыннан шикләнелүчеләрне һәм гаепләнүчеләрне вакытлыча тоту изоляторында тикшерү уздырган вакытта тикшерүгә тапшырылган документларны һәм башка материалларны өйрәнү нәтиҗәләре буенча гражданнарга физик көчне нигезсез куллану турындагы дәлилләр расланмадылар.

Шул ук вакытта мөрәҗәгать итүчеләрнең дәлилләрен карау кысаларында гаепләнүченең тикшерү чаралары барышында тартып алынган әйберләренең хокукый торышын билгеләү өлешендә документларның тиешенчә рәсмиләштерелмәвенә игътибар бирелде. Моңа бәйле рәвештә Яр Чаллы шәһәре прокуратурасы тарафыннан федераль закон бозуларны бетерү турында күрсәтмә кертелде, ул Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсе тарафыннан канәгатьләндерелде.

Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы һәм аның территориаль бүлекчәләре җитәкчелеге тарафыннан гражданнарның, кыска вакытлы мәҗбүри булу урыннарына урнаштырылган затларның хокукларын бозуны булдырмаслык шартлар тудыру эшен дәвам итәчәгенә ышаныч белдерә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 244 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

5.2. ҖИНАЯТЬ-ҮТӘҮ СИСТЕМАСЫ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕНДӘ КЕШЕ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

5.2. Җинаять-үтәтү системасы учреждениеләрендә кеше хокукларын яклау

Россия Федерациясе Конституциясе белән кеше һәм граждан ирекләрен дә, шул исәптән мәҗбүри тоту урыннарында җәза үтәүче затларга да хокукларны яклау гарантияләнә. Әлеге затларның хокуклары аларның хокукый статусы үзенчәлекләре белән чикләүләргә дучар, әмма шул ук вакытта законнарда каралган хокукларның үтәлешен тәэмин итү һәм әлеге категория гражданнарның законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук аларны тоту таләпләрен үтәүне тәэмин итү – вәкаләтле органнарның һәм вазыйфаи затларның турыдан-туры бурычы.

Ел саен җинаять-үтәтү законнары кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен яклауны арттыру максатларында камилләштерелә. 23.03.2024 № 60-ФЗ Федераль законы белән төзәтү учреждениесе администрациясе тарафыннан, бер ел эчендә ирегеннән мәхрүм итүгә хөкем ителгәннәргә техник мөмкинлекләре булмаганда телефоннан сөйләшү өчен бирелгән вакыт ел дәвамында алтыдан уникегә кадәр арттырылды, ундүрт яшькә кадәрге балалары булган шикләнелүчеләргә һәм гаепләнүчеләргә алар белән ай дәвамында өстәмә күрешү хокукы бирелде.

2024 елда шулай ук Россия Федерациясе Җинаять-процессуаль кодексының 399 маддәсенә үзгәрешләр кертелде, алар нигезендә хөкем ителүчене каты авыру сәбәпле җәза үтәүдән азат итү өлешендә суд карары кичекмәстән үтәлергә тиеш.

Җинаять сәясәтен гуманлаштыру шартларында, иректән мәхрүм итү белән бәйле булмаган җәзаларның альтернатив төрләрен куллану практикасын киңәйтү шартларында, республикада җинаять-башкарма системасы учреждениеләрендә хөкем ителүчеләр саны кимү тенденциясе күзәтелә.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе мәгълүматы буенча, 2024 елда ведомство буйсынуындагы учреждениеләрдәге затларның саны 6 046 кеше тәшкил иткән, бу узган хисап чорына караганда 2,8 тапкырга кимрәк

Җәза үтәүчеләрнең җәмгыятьтән изоляция белән бәйле булмаган өлеше елдан-ел арта. Иректән мәхрүм итүгә альтернатив җәзаларның берсе булып 2017 елның 1 гыйнварыннан төзәтү үзәкләрендә башкарыла торган мәҗбүри эшләр тора. Әлеге төр җәзаның максаты - хөкем ителгәннәрне эшкә мәҗбүри җәлеп итү аша төзәтү һәм җәмгыятькә яраклаштыру. Институтның нәтиҗәлелеге практика белән расланган.

Хөкем ителгәннәр хокукларының закон чыгару һәм социаль-икътисадый гарантияләрен ныгыту буенча дәүләт тарафыннан, мәҗбүри эшләр кулланылган гражданнарга карата эзлекле чаралар күрелә. Судлар бу төр җәзаны күпкә активрак куллана башладылар. Әйтик, 2023 елның 6 айда республикада мәҗбүри эшләрне күздә тоткан 25 хөкем карары чыгарылган, 2024 елның шул ук чорында - 43.

Хәзерге вакытта республика территориясендә мәҗбүри эшләр рәвешендә җәзаны үтәтү-төзәтү үзәге, төзәтү учреждениесе каршындагы бер изоляцияләнгән участок һәм төзәтү үзәгенең 1266 кешене урнаштыру мөмкинлеге булган сигез участогы бар. Шул ук вакытта төзәтү үзәкләре 48,5% ка гына тулган.

Төзәтү үзәкләренең тулылану проценты артуга Россия Федерациясе Дәүләт Думасының законнарга үзгәрешләр кабул итүе ярдәм итәр, дип уйлыйбыз,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 245 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

законнарда мәҗбүри эшләрне җәзаның мөстәкыйль төре буларак билгеләргә тәкъдим ителә. Әлеге закон проектлары пакеты Россия Федерациясе Дәүләт Думасы тарафыннан пленар утырышта беренче укылышта кабул ителде.

Дәүләт хокук яклау институтына йөкләнгән бурычларны гамәлгә ашыру кысаларында һәм гамәлдәге законнарда, Вәкаләтле вәкил һәм аның Аппаратында билгеләнгән компетенция чикләрендә, хисап елында гражданнарның хокукларын тәэмин итү һәм яклау буенча эш дәвам итте.

Хисап елында шикләнелүчеләрнең, гаепләнүчеләрнең һәм хөкем ителүчеләрнең хокукларын яклау мәсьәләләре буенча Вәкаләтле вәкил Аппаратына 397 мөрәҗәгать керде. Мөрәҗәгатьләрдә тиешле булмаган шартлар, канәгатьләнерлек булмаган медицина тәэминаты, дисциплинар җәзаны нигезсез салу, башкару эшчәнлеге турындагы законнарны бозу, билгеләнгән инвалидлык төркеме белән, администрация карары белән килешмәү, җәзаның үтәлмәгән өлешен җәзаның йомшаграк төре белән алмаштыру турындагы үтенечне канәгатьләндерүгә каршы чыгу, чыгарылган хөкем карары белән килешмәү, пенсия законнары мәсьәләләрен хәл итүдә, аларның торак хокукларын яклауда ярдәм итү турындагы сораулар иде. Моннан тыш, хөкем ителүчеләр еш кына хокукый консультация алу турында Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгать иттеләр.

Мөрәҗәгать итүчеләрнең дәлилләрен тикшерү максатыннан, Вәкаләтле вәкилгә, һәм планлы тикшерүләр уздыру кысаларында Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре тарафыннан да, шулай ук Иҗтимагый күзәтү комиссиясе әгъзалары, Татарстан Республикасы Прокуратурасы, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе вәкилләре белән бергә, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе карамагындагы учреждениеләргә 23 тапкыр чыгу оештырылды.

2024 елның 13 декабрендә Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасыннан Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Пермь крае буенча Баш идарәсенең Пермь тәрбия колониясендә җәза үтәүче балигъ булмаган хөкем ителгәннәр янында булды. 25 декабрьдә Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан буенча идарәсенең 1 нче тикшерү изоляторына барды, анда ул шулай ук балигъ булмаганнарны тоту шартлары белән танышты.

Вәкаләтле вәкилнең проблемалы участокларны ачыклауга юнәлдерелгән хокук яклау эшчәнлегенең бер төренә хөкем ителгәннәр белән актив хезмәттәшлекне күздә тота торган, төзәтү, җәза үтәү учреждениеләрендә 2015 елдан бирле уздырыла торган «Хокукый ярдәм көннәре» керә.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе карамагындагы учреждениеләрдә «Хокукый ярдәм көне» республика министрлыклары һәм ведомстволары вәкилләрен җәлеп итеп, төзәтү учреждениеләренә чыгып та, видеоконференцэлемтә форматында да үткәрелә.

2024 елда Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең ТР буенча идарәсе карамагындагы учреждениеләрдә 150 шикләнелүче, гаепләнүче һәм хөкем ителүче белән 13 «Хокукый ярдәм көне» үткәрелде. Үткәрелгән кабул итүләр нәтиҗәсендә хөкем ителүчеләрнең 37 мәсьәләсе уңай хәл ителде, 75 хөкем ителүчегә хокукый консультация бирелде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 246 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хөкем ителгәннәрнең арзан һәм сыйфатлы медицина ярдәменә хокукларын яклау

Шикаятьләрне карау нәтиҗәләренә анализ ясау һәм суд, хокук куллану практикасын өйрәнү хөкем ителгәннәрнең хокукларын гамәлгә ашыруда һәм яклауда булган кайбер актуаль проблемаларны аерып күрсәтергә мөмкинлек бирә. Аларның берсе республика җинаять-үтәтү системасының тикшерү изоляторларында, төзәтү учреждениеләрендә медицина ярдәме күрсәтүгә бәйле.

2024 елның 12 аенда төзәтү учреждениеләрендә хөкем ителүчеләрнең авыру күрсәткече узган елның шул чоры белән чагыштырганда 18,7% ка арткан.

Тиешле медицина ярдәме алуда ярдәм итү турында хөкем ителгәннәрдән Вәкаләтле вәкилгә мөрәҗәгатьләр саны елдан-ел кимеми, пенитенциар категориядәге барлык мөрәҗәгатьләр структурасында өстенлек итә.

2024 елда әлеге учреждениеләрдә билгеләнгән дәвалауның нәтиҗәсезлеге, табиб-белгечләрдән озак вакыт консультацияләр көтү, диагностика чараларын үткәрмәү, сәламәтлек турында мәгълүмат алу мөмкинлеге булмау турында дәлилләр китереп, 50 мөрәҗәгать килде.

Учреждениеләрнең медицина часте хезмәткәрләренең гамәлләре белән килешмәүләрен белдереп, мөрәҗәгать итүчеләр диагнозны билгеләгәндә сәламәтлекнең канәгатьләнерлек булмаган торышына һәм дәвалау билгеләүгә кагылышлы шикаятьләрне исәпкә алмауларын әйттеләр. Шуңа бәйле рәвештә авыручыларга да, сәламәт кешеләргә карата да учреждение хезмәткәрләре таләпләрен үтәгәндә һәм режим таләпләрен үтәгәндә дә шундый ук таләпләр куела. Алар учреждениеләр хезмәткрләре таләпләрен үтәгәндә һәм режим таләпләрен үтәгәндә авырту кичергәннәрен, бу, үз чиратында, аларның сәламәтлеге начараюга китерүен хәбәр итте.

Һәрбер мөрәҗәгать безнең тарафтан индивидуаль каралды. Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгатьләр авторларының сәламәтлек торышы турында мәгълүмат соратты, хокукларны яклау максатларында кичекмәстән чаралар күрү турында үтенеч белән мөрәҗәгать итте, кайбер очракларда учреждениеләргә турыдан-туры үзе барды.

Күпчелек шикаятьләрне җентекләп өйрәнгәндә, аларда бәян ителгән дәлилләр расланмады. Кайбер очракларда Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгатьләре буенча, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең МСЧ-16 учреждениесе мөрәҗәгать итүчеләргә өстәмә медицина тикшерүләре, диагностикалар билгеләде, дәвалау тактикасына үзгәрешләр кертелде, аларны дарулар белән тәэмин итү чаралары күрелде

Мәсәлән, Вәкаләтле вәкил адресына Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең КП-18 учреждениесендә җәза үтәүче П. дан операцияне тизрәк уздыруда ярдәм күрсәтү турында мөрәҗәгать кергән. Аңа югары технологияле медицина ярдәме квотасы буенча оча бот буынын эндопротезлау сорала. Мөрәҗәгать итүче мәнфәгатьләрендә Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының «Республика клиник хастаханәсе» баш табибы адресына мөрәҗәгать итте. Безнең хатны карау нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүчегә клиник хастаханәнең консультатив поликлиникасының югары квалификацияле категорияле табиб-терапевты консультация бирде, консерватив дәвалау курсы,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 247 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

гастропатияне коррекцияләү максатыннан, оча бот буынын тоталь эндопротезлау өчен планлаштырылган госпитализацияләү датасы билгеләнде.

Хөкем ителгәннәргә ярдәм күрсәтү эшен камилләштерү максатларында, Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенә, МСЧ-16 учреждениесенә телемедицина технологияләрен кулланып, шул исәптән гражданлык сәламәтлек саклау учреждениеләрен җәлеп итеп, хөкем ителгәннәргә һәм сак астында тотылучы затларга медицина ярдәме күрсәтү практикасын киңәйтергә киңәш итә. Шулай ук мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга үз акчалары исәбеннән түләүле медицина хезмәтләре күрсәтү мөмкинлеген карарга тәкъдим ителде, аерым алганда, тешләрне дәвалау һәм теш протезлары ясау буенча, шул исәптән гражданлык сәламәтлек саклау учреждениеләре шартларында.

Сак астында торучыларга һәм хөкем ителгәннәргә тиешле медицина ярдәме күрсәтү сыйфатына йогынты ясый торган сәбәпләрнең берсе - кадрлар белән тәэмин ителеш.

2024 елның декабренә МСЧ-16 филиалларының медицина персоналы белән тәэмин ителеше 80 % тәшкил иткән.

Соңгы елларда эштән киткән табиблар саны кабул ителгәннәрдән күбрәк. Медицина персоналын җәлеп итү мөмкинлеге булмау, беренче чиратта, тулаем алганда, кадрлар тармагының кытлыгы, шулай ук төзәтү учреждениеләренең шәһәрләрдән, инфраструктурадан ерак булуы һәм, гомумән кешеләрнең шикләнелүчеләр, гаепләнүчеләр, хөкем ителүчеләр белән эшләү турындагы стереотиплары белән бәйле.

Медицина хезмәткәрләренең җитәрлек булмавы хөкем ителгәннәргә сәламәтлек саклауга үз хокукларын гамәлгә ашырырга һәм кирәкле медицина ярдәмен тулы күләмдә алырга комачаулый. Күп кенә хөкем ителүчеләр авыр хроник авырулардан интегә, шуңа күрә сыйфатлы һәм вакытында күрсәтелгән медицина ярдәме алар өчен бик мөһим.

Медицина персоналы җитмәү белән бәйле мондый вәзгыять тулы чаралар күрүне таләп итә, шуңа бәйле рәвештә Вәкаләтле вәкил хезмәт өчен түләү дәрәҗәсен арттыру, шулай ук җинаять-башкарма системасының медицина хезмәткәрләре өчен башка социаль гарантияләр билгеләүне сорап, Россия Федерациясе Хөкүмәтенә, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә тиешле тәкъдимнәр белән мөрәҗәгать итәргә кирәк, дип саный.

Вәкаләтле вәкилгә шулай ук медик-социаль экспертизага юллама һәм инвалидлык төркемен билгеләүдә ярдәм күрсәтү турында мөрәҗәгатьләр дә керде. Мөрәҗәгатьләрне караганда, аерым очракларда медицина документларын медик-социаль экспертизага җибәрү срокларының озакка сузылуы күзәтелде.

Әйтик, 2024 елның февралендә Вәкаләтле вәкил адресына шикләнелүче Ф.инвалидлык төркеме алуда ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать иткән. Ул аны хастаханәгә җибәрүне сорап, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 3 нче тикшерү изоляторының медицина частенә клиник һәм лаборатор тикшеренүләр үткәреп, аның нәтиҗәләре буенча табиблык комиссиясе утырышы карарын кабул итү максатында берничә тапкыр мөрәҗәгать итүен әйтте.

Безнең Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең МСЧ-16 учреждениесенә мөрәҗәгатьтән соң, мөрәҗәгать итүченең медицина документлары

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 248 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

хөкем ителгәннәр өчен хастаханәдә дәвалану нәтиҗәләре буенча медик-социаль экспертизага җибәреләчәк һәм кабат тикшереләчәк, дип хәбәр ителде. Мәсьәләне озак вакыт хәл итмәү сәбәпле, Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең МСЧ-16 адресына кабат мөрәҗәгать итте. Бары биш айдан соң безгә мөрәҗәгать итүчегә инвалидлык төркеме билгеләнүе турында хәбәр ителде.

Медик-социаль экспертизага документларны җибәрү срокларын сузуга юл куймау максатларында, 2024 елның 24 декабрендә узган Вәкаләтле вәкил каршындагы мәҗбүри тоту һәм вакытлыча булу урыннарында кеше хокукларын үтәү мәсьәләләренә багышланган эксперт советы утырышында, Вәкаләтле вәкил тарафыннан әлеге проблемага Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең МСЧ-16 вәкилләренең аерым игътибары юнәлтелде.

Төзәтү учреждениеләрендә җәза үтәүче инвалидларның хокукларын яклау

Пенитенциар система учреждениеләрендә тотылучы затларның хокукларын яклау өлкәсендә, шулай ук мөмкинлекләре чикләнгән һәм инвалид булган затларны тоту шартлары да актуаль мәсьәлә.

2024 елның 30 декабренә республиканың җинаять-башкарма системасы учреждениеләрендә инвалидлыгы булган 266 кеше тотылган.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил аларны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итү буенча аналитик эш башкарды. Әлеге анализ нәтиҗәләре Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең ведомство буйсынуындагы учреждениеләрдә тотылган барлык хөкем ителүчеләрнең, инвалидны реабилитацияләүнең яки абилитацияләүнең индивидуаль программасы нигезендә техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин ителүе турында сөйли.

Инвалидлыклары булган хөкем ителүчеләрнең хокукларын яклау өлкәсендә узган елда, Вәкаләтле вәкил тарафыннан Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе учреждениеләрендә уңайлы мохит тәэмин итү мәсьәләләренә зур игътибар бирелде.

2021-2022 елларда Вәкаләтле вәкил Аппараты Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтү комиссиясе белән бергә республиканың җинаять-үтәтү системасы учреждениеләренә мониторинг үткәрде. Анда безнең тарафтан Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 3 нче төзәтү колониясе, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 5 нче төзәтү колониясе, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 8 нче төзәтү колониясе эшчәнлегендә җинаять-үтәтү системасы учреждениеләрендәге инвалидларның тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү өлешендә аерым хокук бозулар ачыкланды.

Ачыкланган кимчелекләр буенча Россия Җәзаларны үтәтү хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан башкарылган эшкә карамастан, бу мәсьәлә актуаль булып кала бирә.

Әйтик, 2024 елның декабрендә «Хокукый ярдәм көне» кысаларында Вәкаләтле вәкил адресына Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 3 нче төзәтү колониясендә җәза үтәүче гражданнардан өч мөрәҗәгать керде, болар гигиена процедураларын башкарганда кичерелә торган кыенлыкларга кагыла.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 249 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Мөрәҗәгатьләрдә хөкем ителүчеләр-инвалидларның мөмкинлекләре чикле инвалидларның ихтыяҗларын исәпкә алып санитария узеллары җиһазландырылмаган гомуми отрядта яшәве хәбәр ителде, төзәтү учреждениесендә мунча-кер юу комплексы хөкем ителгән инвалидлар өчен сыгылмалы шланглар һәм табуретлар булган урыннар белән җиһазландырылмаган. Аз хәрәкәтләнүче гражданнарның мунча-кер юу комплексы буенча иркен йөри алмавына игътибар ителде, чөнки ул тоткалар белән җиһазландырылмаган.

Шундый ук проблема учреждение ашханәсендә дә бар иде.

Инвалидлар өчен уңайлы мохитне тәэмин итү максатларында, Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе башлыгы адресына мөрәҗәгать итүчеләр бәян иткән дәлилләрне исәпкә алып, сәламәтлек мөмкинлекләре чикле затлар өчен шартлар тудыру мөмкинлеген карау үтенече белән мөрәҗәгать итте. Докладны язган вакытта хат караудa иде.

Хөкем ителүчеләрнең хокукларын үтәүнең аерым мәсьәләләре

Вәкаләтле вәкилнең хокук яклау эшчәнлегендә хөкем ителүчеләрнең хокукларын яклау буенча аерым чаралар, аларга Россия Федерациясе гражданы паспорты бирү; хөкем ителүченең гражданлыгын билгеләү; гражданлыгы булмаган затның шәхесен билгеләү мәсьәләләре буенча кабул ителде.

Әйтик, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең төзәтү учреждениеләрендә җәзаны үтәү мәсьәләләре буенча «Хокукый ярдәм көне» барышында хөкем ителгән С. , аңа Россия Федерациясе гражданы паспорты алуда булышуны сорап мөрәҗәгать итте, чөнки элек ул паспорт алмаган.

Вәкаләтле вәкил карамагында булган материалларга ярашлы рәвештә, 2023 елда миграция мәсьәләләре бүлеге С. гаризасы буенча шәхесне ачыклау процедурасын төгәлләгән.

Мөрәҗәгать итүчедә Россия Федерациясе гражданлыгы булуны билгеләү максатларында тиешле тикшерү оештырылган, аның нәтиҗәләре буенча Россия Федерациясендә гражданлык мөнәсәбәтен билгеләү белән дәлилләнгән бәяләмә әзерләнгән. Бәяләмә расланганнан соң С.га Россия Федерациясе гражданы паспорты бирелергә тиеш була. Ләкин документлаштыру мәсьәләсе үз вакытында хәл ителмәгән.

С. дәлилләрен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил аның хокукларын яклау максатларында, Россия Федерациясе гражданы паспортын бирүне тизләтүдә ярдәм итүне сорап Татарстан Республикасы Эчке эшләр министры адресына мөрәҗәгать итте. Безнең мөрәҗәгать нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүчегә паспорт бирелгән инде.

Хисап елында Вәкаләтле Вәкилнең игътибары Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәте территориаль органнары карамагындагы учреждениеләрдә хөкем ителгәннәрнең мөлкәтенең сакланышын тәэмин итү мәсьәләсенә дә юнәлтелде.

Июль аенда Вәкаләтле Вәкилнең шәхси кабул итүе вакытында граждан О. тикшерү изоляторында сакланган шәхси һәм кыйммәтле әйберләрне җәза үтәү урыны буенча Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең җәза үтә торган КП-18 учреждениесенә җибәрүдә ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать итте.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 250 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Мөрәҗәгать итүче хәбәр иткәнчә, элегрәк ул Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Смоленск өлкәсе буенча идарәсенең тикшерү изоляторларының берсендә булган, анда аның шәхси һәм кыйммәтле әйберләре сакланган. Үз дәлилләрен раслап, мөрәҗәгать итүче кыйммәтле әйберләрне кабул итү (алу) актларын күрсәтте. Мөрәҗәгать итүче тикшерү изоляторында булганда ул, аңа карата суд карары законлы көченә кергән иректән мәхрүм ителүгә хөкем ителгән булу фактына, шулай ук җәзасын үтәр өчен республиканың төзәтү учреждениесенә җибәрелү фактына игъибарны юнәлтте.

Кирәкле ярдәм күрсәтү максатыннан Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Смоленск өлкәсе буенча идарәсе башлыгы адресына

хөкем ителүченең сакланган әйберләрен җибәрү мөмкинлеген карау үтенече белән мөрәҗәгать итте.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Смоленск өлкәсе буенча идарәсеннән килгән мәгълүматка ярашлы рәвештә, Вәкаләтле вәкил мөрәҗәгатен карау нәтиҗәләре буенча тикшерү үткәрелде, нәтиҗәдә кыйммәтле әйберләр җәзаны үтәү урыны буенча 2024 елның 8 июлендә һәм 2024 елның 19 августында җибәрелде.

Наркотик чараларга һәм психоактив матдәләргә бәйлелеге булган хөкем ителгәннәрне реабилитацияләү

2018 елдан Вәкаләтле вәкил берничә иҗтимагый оешма белән берлектә,

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 2 нче төзәтү колониясендә һәм Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 19 чы төзәтү колониясе махсус төзелгән тернәкләндерү отрядлары базасында наркотик чараларга һәм психоактив матдәләргә бәйлелеккә эләккән хөкем ителгәннәрне реабилитацияләү буенча социаль проектны тормышка ашыра.

Җидееллык уңай эш чорында социаль проектны гамәлгә ашыруга һәрьяклап ярдәм итүгә юнәлдерелгән чаралар уздырылды. 2024 елның 18 февралендә Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 19 нчы төзәтү колониясендә эшләүче тернәкләндерү отряды 140 кв.метр мәйданлы бинадан 460 кв. метр мәйданлы яңа бирелгән бинага күчте, бу тернәкләндерү процессында бер мәртәбә булу өчен хөкем ителүчеләр санын 16дан 45 кешегә кадәр арттырырга мөмкинлек бирде.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан буенча идарәсе 19 нчы төзәтү колониясендә тернәкләндерү отряды эше өчен түбәндәге бүлмәләр бирелгән: индивидуаль һәм төркемләп дәресләр үткәрү өчен бүлмәләр; психиатр-нарколог кабинеты; китапханә; тренажер залы; җитештерү остаханәсе; йокы бүлмәләре. Тернәкләндерү отряды өч катлы бинаның икенче катында: беренче катында санитария части, ә өченчесендә мәгариф учреждениесе урнашкан, бу төзәтү колониясенең барлык социаль объектларын бер бинага берләштерергә мөмкинлек биргән.

Тотрыклы ремиссияне, терапевтик мохитне саклау һәм дәвамчанлыкны җайга салу максатында, яңа бинага элек стационар курс үткән һәм дәвалаудан соңгы программа узучы, әмма башка отрядларда яшәүче хөкем ителгәннәр дә күчерелде. Тернәкләндерү курсын узган кеше уникаль тәҗрибәгә ия һәм наркотикларга бәйле хөкем ителүченең нәрсә аша узуын аңлап, үзе белгәннәр белән уртаклашырга әзер.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 251 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Барлык эш чорында, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе 2 нче төзәтү колониясе һәм Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе 19 нчы төзәтү колониясе тернәкләндерү отрядларыннан читтә торучы хөкем ителгәннәрнең тернәкләндерү курсын узу теләген формалаштыру максатыннан, 2700 дән артык мотивацион-мәгълүмати консультацияләр үткәрелде. Программаны гамәлгә ашыру чорында тернәкләндерү отрядларында 3800дән артык кече психотерапия төркеме, 1341 лекция, 484 тренинг, 7189 индивидуаль консультация үткәрелде. 405 хөкем ителүче пенитенциар учреждение шартларында реабилитацияләү программасын узды.

Әлеге практика Россия Федерациясендә уникаль булып тора.

2024 елның декабрендә тернәкләндерү отрядларының эшчәнлеге турындагы эш тәҗрибәсе белән танышырга Коми Республикасында, Санкт-Петербургта Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр һәм Ярославль өлкәсе Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре килде.

Пенитенциар учреждениеләрдә ВИЧ-инфекцияне профилактикалау

Вәкаләтле вәкил ярдәме белән гыйнвардан башлап 2024 елның октябренә кадәр Татарстан Республикасының төзәтү учреждениеләрендә «Татарстан Республикасының пенитенциар учреждениеләрендә ВИЧ-инфекцияне профилактикалау» проекты гамәлгә ашырылды. Аталган проект 2023 елда граждан җәмгыятен үстерүдә катнашучы социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга дәүләт ярдәмен тәэмин итү буенча Татарстан Республикасы Рәисе грантларын бирү бәйгесендә җиңүче булды.

Шулай ук проектның партнеры булып Россия Кызыл Хачның Татарстан төбәк бүлеге дә чыгыш ясады.

Проект кысаларында төзәтү учреждениеләрендә барлык кызыксынучылар өчен ВИЧ-инфекциягә аноним экспресс-тест үткәрелде, белем бирү һәм агарту чаралары үткәрелде.

Россия Кызыл Хачның Татарстан төбәк бүлеге белгечләре белән ВИЧ-инфекция турында хөкем ителгәннәрнең белемнәрен киңәйтүгә юнәлдерелгән лекцияләр, Вәкаләтле вәкил Аппараты вәкилләре катнашында юридик консультацияләр форматында Лекцияләр йомгаклары буенча теләгән һәркем үз соравын яисә хосусый рәвештә бирә алды. В проект кысаларында төзәтү учреждениеләрендә барлык кызыксынучылар өчен ВИЧ-инфекциягә аноним экспресс-тест үткәрелде, белем бирү һәм агарту чаралары үткәрелде

Россия Кызыл Хачның Татарстан төбәк бүлеге белгечләре белән ВИЧ-инфекция турында хөкем ителгәннәрнең белемнәрен киңәйтүгә юнәлдерелгән лекцияләр, вәкаләтле вәкил Аппараты вәкилләре катнашында юридик консультацияләр үткәрелде. Лекцияләр йомгаклары буенча теләгән һәркем үз соравын яисә шәхси рәвештә бирә алды.

2024 елның 10 аенда агарту чаралары кысаларында төзәтү учреждениеләрендә 22 тапкыр булдык.

Төзәтү учреждениеләрендә ВИЧ-инфекцияне профилактикалау - белемлерәк һәм сәламәт җәмгыяткә юл башы.

Пробация институтын гамәлгә ашыру

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 252 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Пенитенциар системасы учреждениеләрендәге затларның хокукларын яклау өлкәсендә Вәкаләтле вәкил эшчәнлегендәге мөһим бурычларның берсе -аларга җәзаны үтәгәннән соң җәмгыятькә уңышлы әйләнеп кайтуда ярдәм күрсәтү, рецидив җинаятьчелекне киметү.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасында иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларны ресоциальләштерү эшчәнлеген оештыру турында» 29.07.2019 № 631 карары нигезендә иректән мәхрүм итү рәвешендә җинаять җәзасын үтәгән һәм (яисә) җинаять-хокукый характердагы башка чараларга дучар булган затларны җәмгыятькә реинтеграцияләү максатларында социаль-икътисадый, педагогик, хокукый характердагы чаралар комплексы гамәлгә ашырыла.

Чаралар комплексын гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы муниципаль районнарында (шәһәр округларында) төзелгән, ирегеннән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларны ресоциальләштерү мәсьәләләре буенча ведомствоара комиссияләргә йөкләнде.

Ирегеннән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән гражданнардан эшкә урнашуга ярдәм күрсәтү, даими яисә вакытлыча торак бирүдә, хокукый ярдәм алуда, социаль түләүләр алуда һәм башка мәсьәләләрдә булышу турындагы мөрәҗәгатьләрне исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил 2024 елда Татарстан Республикасы муниципаль районнарының (шәһәр округларының) ведомствоара комиссияләренең 2022 – 2024 елларга эшенә, аларның эшчәнлек нәтиҗәләренә мониторинг үткәрде.

2022-2024 елларда ресоциализацияләүгә ярдәм күрсәтүгә ризалык иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затлардан Татарстан Республикасының Әлки, Кама Тамагы, Балык Бистәсе, Теләче муниципаль районнарында төзелгән ведомствоара комиссияләргә килде.

Халыкны эш белән тәэмин итү үзәкләре һәм социаль яклау бүлекләре тарафыннан иректән мәхрүм итү урыннарыннан кайткан затларга, шулай ук иректән мәхрүм ителмичә хөкем ителгән затларга компетентлы органнарга мөрәҗәгать иткәндә кулай эш эзләүдә, эшкә урнашуда, социаль контракт нигезендә дәүләт социаль ярдәмен алуда кирәкле ярдәм күрсәтелгән.

Шул ук вакытта үткәрелгән анализ нәтиҗәләре азат ителгән гражданнарның мәшгульлек үзәкләренә керүдән баш тартуларын күрсәтә.

Әйтик, Теләче районында 2022-2023 еллар һәм 2024 елның I кварталында Теләче районы буенча халыкны эш белән тәэмин итү үзәгенә төзәтү колонияләреннән 14 гражданны иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат итү турында 14 хәбәрнамә тапшырылган. Шул ук вакытта азат ителгән гражданнар мәшгульлек хезмәтенә мөрәҗәгать итмәгәннәр.

Спас районында да шундый ук хәл. 2024 ел дәвамында мәшгульлек үзәгенә җәзаны үтәү учреждениеләреннән җәзасын үтәүче һәм азат ителгәннән соң даими яшәү урынына кайткан затлар турында җиде хәбәр килгән. Туры килерлек эш эзләүдә ярдәм сорап бер кеше мөрәҗәгать иткән, ул эшкә урнаштырылган.

«Инвалидлар һәм социаль яклауга аеруча мохтаҗ гражданнар өчен квота бирү һәм эш урыннары резервлау турында» 24.07.2006 ел, № 60-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының «Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан оешмаларга инвалидларны эшкә урнаштыру өчен квота

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 253 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

һәм инвалидларны һәм социаль яклауга аеруча мохтаҗ гражданнарны эшкә урнаштыру өчен резервланучы эш урыннары санын билгеләү турында» еллык карары нигезендә ирегеннән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларны эшкә урнаштырырга мөмкин булган резервланган эш урыннарына (һөнәрләргә) мәшгульлек елдан-ел теркәлми.

Әйтик, 2023 елда иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затларны эшкә урнаштыру өчен 44 эш урыны резервланган, әмма әлеге урыннарга барлыгы тугыз кеше эшкә урнаштырылган, 2024 елда 36 урын резервланган, дүрт кеше эшкә урнаштырылган.

Иректән мәхрүм итү урыннарыннан чыккан затлар баш тартуны резервланучы аерым эш төрләренә (һөнәрләргә) тәкъдим ителгән вакансияләрдән кирәкле эш тәҗрибәсе булмау, эшләргә теләк булмау, сәламәтлекнең канәгатьләнерлек булмавы, вакытлыча эшләп алырга ризалык булу белән аңлата.

Түбәндәге системалы проблемаларның булуы да билгеләп үтелә: иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән затлар күп санлы социаль һәм психологик проблемалар белән очраша, аларны хәл итү мөмкинлеге булмау аларның кабат җинаятьләр кылуына китерә. Килеп туган вәзгыятьнең сәбәпләре, беренче чиратта, торак булмау

яисә туганлык бәйләнешләренең югалуы, яшәү урыны буенча теркәү кыенлыгы, шәхесне таныклаучы документларның югалуы һ. б.

2024 елдан 06.02.2023 елгы «Россия Федерациясендә пробация турында» № 10-ФЗ федераль закон нигезендә башкарма һәм пенитенциар пробация институты эшли. Постпенитенциар пробация өлешендә положение 2025 елның 1 гыйнварыннан законлы көченә керде.

2023 – 2024 еллар дәвамында Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан әлеге Федераль законны гамәлгә ашыру буенча эш алып барылды: Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм пробация субъектлары, төрле оештыру-хокукый формадагы оешмалар арасында пробация кулланыла торган затларга ярдәм күрсәтү мәсьәләләре буенча үзара хезмәттәшлек турында 242 килешү төзелде; коммерциячел булмаган, дини оешмалар һәм иҗтимагый берләшмәләр вәкилләре белән эшлекле очрашулар үткәрелде. Пробация үзәкләре төзелергә мөмкин булган социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмалар белән эш киңәшмәләре үткәрелде,

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына, Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгына, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы, Казан һәм Чаллы муниципаль берәмлекләрнең башкарма комитетлары җитәкчеләренә күрсәтелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү өчен мөрәҗәгатьләр җибәрелде; Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм алар карамагындагы учреждениеләр шәхси составы белән оештыру эше оештырылды.

Вәкаләтле вәкил «Россия Федерациясендә пробация турында» 06.02.2023 № 10-ФЗ Федераль законы кысаларында хөкем ителгәннәргә ярдәм күрсәтүне оештыру мәсьәләләре буенча фикер алышуга актив кушылды. Шулай ук ел дәвамында безнең тарафтан бу юнәлеш буенча аналитик эш алып барылды.

2024 елның 11 ае эчендә Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенә башкарма һәм пенитенциар пробация

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 254 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

куллану турында гариза белән 297 кеше мөрәҗәгать иткән, 293 гражданга карата мохтаҗлыкны бәяләгәннән соң пробация куллануның максатка ярашлылыгы турында карар кабул ителгән, докладны язу датасына өч кешегә карата индивидуаль мохтаҗлыкны бәяләү үткәрелгән.

Пробация куллануны туктату турында карар кабул ителгән затлар саны – 196, шуларның 194 кешесенә карата пробация индивидуаль программада каралган чараларны тулысынча тормышка ашыру сәбәпле туктатылды.

Постпенитенциар пробация чараларын гамәлгә ашыруда гаять зур роль пробация үзәкләренә бирелгән. Кызганычка каршы, хисап елында республика территориясендә әлегә мондый үзәкләр төзелмәгән.

Россия Җәзаларны үтәтү хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе Татарстан Республикасы территориясендә пробация үзәкләре төзергә теләк белдергән алты оешма белән хезмәттәшлек турында килешү төзеде, алар Казан, Чаллы, Түбән Кама шәһәрләре, Питрәч һәм Апас муниципаль районнары территориясендә булган вәкаләтләр кысаларында пробация үзәкләре эшчәнлеген оештыруда ярдәм күрсәттеләр.

Пробация үзәкләре эшчәнлеген оештыруда һәм ачуда төп проблема булып әлеге оешмаларның ачылышын һәм эшләвен финанслауның (субсидияләүнең) булмавы яисә аларга дәүләт ярдәме булмавы тора.

Пробациянең төп максатына ирешү максатларында - хөкем ителгәннәр һәм азат ителгәннәр тарафыннан кабат җинаятьләрне кисәтү, шулай ук аларны ресоциализацияләү, социаль адаптацияләү һәм реабилитацияләү, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына пробация үзәкләрен булдыруга һәм аларның эшчәнлеген оештыруга һәм иректән мәхрүм итү һәм җинаять-хокукый характердагы башка чаралар рәвешендә җәза үтәүдән азат ителгәннәрне эшкә урнаштыру өчен эш урыннары булдыруга Татарстан Республикасы дәрәҗәсендә ташламалар бирү һәм дәүләт ярдәме чаралары күрү мәсьәләсен карарга тәкъдим итәбез.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 255 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

6-НЧЫ БҮЛЕК. ГРАЖДАННАРНЫҢ АЕРЫМ КАТЕГОРИЯЛӘРЕНЕҢ ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ

6.1. Психик тайпылышлы гражданнарның хокукларын яклау

Психик тайпылышлардан интегүче гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен яклау - Вәкаләтле вәкилнең хокук яклау эшчәнлегенең мөһим юнәлешләреннән берсе булып тора, ул психик тайпылышлардан интегүче затларга сыйфатлы медицина ярдәме күрсәтүне, аларның матди һәм мөлкәти хокукларын яклауны, сәламәт яшәү рәвешен булдыруны үз эченә ала.

2024 елның 1 сентябреннән «Психиатрия ярдәме һәм аны күрсәткәндә гражданнарның хокуклары гарантияләре турында» Россия Федерациясе Законына үзгәрешләр үз көченә керде, анда психиатрия клиникалары пациентларының хокукларын һәм социаль хезмәт күрсәтүнең стационар оешмаларындагы гражданнарның психик тайпылышлардан интегүче затлар өчен билгеләнгән хокукларын яклаучы субъектлар исемлеге беркетелде, алар исәбенә Россия Федерациясе субъектларында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр кертелде. Законда шулай ук пациентларның дәүләт органнарына һәм оешмаларына, дәүләтнеке булмаган оешмаларга шикаятьләрне, мөрәҗәгатьләрне һәм гаризаларны цензурасыз бирергә һәм органнардан, оешмалардан һәм затлардан почта хатларын цензурасыз алырга, шулай ук конфиденциаль рәвештә аралашырга, шул исәптән аулакта, туганнары, үзләренең законлы вәкиле, дәүләт органнары һәм оешмалары, дәүләтнеке булмаган оешмалар вәкилләре белән очрашырга хокуклы булуы ачыкланган. Моннан тыш, документта гражданны хезмәт законнары нигезендә уздырыла торган мәҗбүри психиатрия таныклыгы нәтиҗәләре буенча эшчәнлекнең аерым төрләрен башкаруга психик тайпылыш аркасында вакытлыча яраксыз дип тану тәртибе төзәтелгән. Төзәтмәләр нигезендә гражданны психик тайпылышлар аркасында эшчәнлекнең аерым төрләрен гамәлгә ашыруга вакытлыча яраксыз дип тану турындагы карар, Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгы тарафыннан билгеләнгән мондый эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен медицина каршы күрсәтмәләре исемлеге нигезендә кабул ителә.

Психик авырулар агымының үзенчәлекләренә бәйле рәвештә, психик тайпылышлардан интегүче гражданнар үзләренең социаль, граждан һәм икътисадый хокуклары бозылуга ешрак юлыга. Бу кешеләр эшкә урнашуда, үз-үзләренә хезмәт күрсәтүдә җитди кыенлыклар кичерәләр, еш кына социаль элемтәләрне тулысынча югалталар, алкоголь һәм наркотикларга бәйлелектән, туберкулез, ВИЧ-инфекция һәм башка социаль куркыныч авырулардан интегәләр, иҗтимагый куркыныч гамәлләр кылырга омтылалар.

Сәламәтлекне саклауның, шул исәптән гражданнарның психик сәламәтлегенең актуаль мәсьәләләре ел саен Бөтенроссия һәм халыкара дәрәҗәдәге хокук яклау мәйданчыкларында күтәрелә. Аерым алганда, бу темалар Омбудсменнарның VII Халыкара фәнни-гамәли конференциясендә (2023 елның 17 октябре) һәм Вәкаләтле вәкил катнашкан Евразия Омбудсменнар альянсының VIII утырышында күтәрелде.

2024 елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан психик тайпылышлы затларның хокукларын яклау буенча төрле эшчәнлек башкарылды - гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эш алып барылды, махсуслаштырылган стационар медицина оешмаларында һәм психоневрологик интернатларда психик сәламәтлеге бозылган

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 256 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

гражданнарның хокукларын үтәүгә анализ ясалды һәм аларның хокуклары гарантияләрен арттыру максатында чаралар үткәрелде.

Психиатрия ярдәме күрсәтүче медицина оешмаларындагы пациентларның хокукларын яклау. Гражданнарның хокукларын үтәү белән бәйле вәзгыятьне мониторинглау максатыннан «Академик В.М.Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» һәм республиканың социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләренә барулар оештырылды.

Психик тайпылышлары булган гражданнарның хокукларын саклау һәм яклау мәсьәләләре буенча Вәкаләтле вәкилгә 2024 елда 30дан артык мөрәҗәгать керде.

Нигездә Вәкаләтле вәкил адресына, мөрәҗәгать итүчеләр фикеренчә, ирексез рәвештә психиатрия стационарына урнаштыру, яшәү шартлары канәгатьләнерлек булмаган, медицина персоналының хокуксыз гамәлләре һәм тупас мөнәсәбәт белән бәйле шикаятьләр кергән. Тикшерү барышында гражданнарның шикаятьләре, кагыйдә буларак, расланмады. Гражданнардан кергән мөрәҗәгатьләр арасында медицина персоналының хокуксыз гамәлләренә, аларның тупас мөнәсәбәтенә карата шикаятьләр дә очрады.

Электрон почта буенча Вәкаләтле вәкил адресына 2024 елның апрелендә гражданка Н. ның «Академик В.М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» өлкән шәфкать туташының деонтология нормаларын үтәмәве турында шикаять керде, ул әлеге медицина учреждениесендә булган затларга карата хөрмәтсез, тупас мөнәсәбәттә чагыла. Барлык хәлләрне һәрьяклап тикшереп, Вәкаләтле вәкил хастаханәнең баш табибы адресына хат юллады, әлеге мәсьәләләр буенча вәзгыятьне җентекләп тикшерүне оештыруны һәм нигезләр булганда компетенция чикләрендә чаралар күрүне сорады. Медицина учреждениесе җитәкчелеге тарафыннан безнең мөрәҗәгатебез буенча хезмәт тикшерүе үткәрелде һәм медицина хезмәткәренә карата чаралар күрелде. Хәзерге вакытта әлеге медицина хезмәткәре белән хезмәт килешүе, хезмәт мөнәсәбәтләре өзелгән.

Шул ук вакытта шуны да билгеләп үтәргә кирәк, гариза бирүчеләрнең әхлаксыз һәм профессиональ булмаган тәртип турындагы барлык дәлилләре дә расланмаган. Мисал өчен, Вәкаләтле вәкил Аппаратына гражданка Г. дан «Академик В.М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» баш табиб урынбасары гамәлләренә карата шикаять керде. Әлеге мөрәҗәгать безнең тарафтан хастаханәдәге хәлне җентекләп тикшерүне оештыру һәм нигезләр булганда компетенция чикләрендә чаралар күрүне сорап, баш табибка җибәрелде. Безнең мөрәҗәгать нәтиҗәсендә медицина учреждениесе җитәкчелеге баш табиб урынбасарына карата хезмәт тикшерүе уздырды, аның нәтиҗәләре буенча мөрәҗәгать итүченең дәлилләре расланмады.

Психоневрологик интернаттагы затларны башка учреждениегә күчерү турында да үтенечләр булды.

«Психик тайпылышлары булган гражданнар өчен билгеләнгән Яңа Чүриле интернат-йорты» учреждениесендә урнашкан граждан В.ның 2024 елның мартында минем адреска килгән мөрәҗәгате буенча, аны «Психик тайпылышлары булган гражданнар өчен билгеләнгән Яңа Чүриле интернат-йорты»нан «Казан интернат-йорты»на күчерүдә ярдәм итү мәсьәләсе буенча мин Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрына аны күчерү һәм урнаштыру мөмкинлеген карау үтенече белән хат юлладым.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 257 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Кызганычка каршы, Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгы тарафыннан граждан В.ны «Психик тайпылышлары булган гражданнар өчен билгеләнгән Казан интернат-йорты»на күчерү мөмкин түгел, чөнки анда буш урыннар юк.

Интенсив күзәтү белән махсуслаштырылган типтагы хастаханәләрдә (стационарларда) мәҗбүри дәваланучы гражданнарга карата башка учреждениегә күчерү мәсьәләләре катлаулырак хәл ителә.

Шулай итеп, Мәскәү шәһәрендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил аша безнең адреска 2024 елның маенда граждан Ф. РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының «КПБСТИН» ФКУда мәҗбүри дәвалануда булган кызы мәнфәгатьләрендә, анда булуның канәгатьләнерлек булмаган шартлары һәм аның кызын «Мәскәү шәһәре сәламәтлек саклау департаментының 5 нче психиатрия клиник хастаханәсе»нә күчерүдә булышу мәсьәләсе буенча мөрәҗәгате килде. Мөрәҗәгатьтә мөрәҗәгать итүче медицина хезмәткәрләре тарафыннан кызына карата кулланыла торган дәвалау ысуллары турында белмәвен, «теләсә нинди гаеп» өчен кызын «малайга охшатып» кыркуларын һәм үз туганнарын, балаларын үтергән куркыныч психик авырулы кешеләр палатасына урнаштыруларын күрсәткән.

Югарыда күрсәтелгән фактлар буенча, минем кушуым буенча, Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре, узган елның май аенда психик тайпылышлардан интегүче, акылдан шашкан хәлдә иҗтимагый куркыныч гамәлләр кылган һәм суд карары буенча җинаять җаваплылыгыннан азат ителгән затларның булу шартлары белән танышу, шулай ук мөрәҗәгать итүченең кызы белән әңгәмә үткәрү максатыннан РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының «КПБСТИН» ФКУсына барды.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының «КПБСТИН» ФКУда булу һәм мөрәҗәгать итүченең кызы белән очрашу нәтиҗәләреннән күренгәнчә, алына торган дару терапиясе аның сәламәтлегенә уңай йогынты ясый, ул үзенең дәвалаучы табибы белән актив хезмәттәшлек итә, аның киңәшләрен үти, медицина персоналына шикаятьләр, шулай ук РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының «КПБСТИН» ФКУда булу шартларына дәгъвасы юк. Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре шулай ук учреждение биналарын, гомуми файдаланудагы бүлмәләрне, палаталарны, ишегалларын, пациентларны тиешле шартларда тоту һәм тукландыру өчен ашау бүлмәләрен карап чыкты, пациентлар белән әңгәмә корды.

Кызын башка учреждениегә күчерү мәсьәләсе өлешендә мөрәҗәгать итүчегә федераль законнар нигезендә тулы аңлатмалар бирелде.

Психиатрия ярдәме күрсәтә торган медицина оешмаларында яшәү өчен тиешле шартлар тудыру мәсьәләләре

Махсуслаштырылган стационар медицина оешмаларында психик сәламәтлеге бозылган гражданнарның хокукларын үтәү мониторингы нәтиҗәсендә психиатрия хастаханәләрендә яшәү өчен тиешле шартлар тудыру актуальлеген саклый торган темаларның берсе булып кала.

2024 елның февралендә «Академик В.М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе»ндә, Вәкаләтле вәкил һәм Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре, психик тайпылышлардан интегүче затларның яшәү шартлары белән танышты.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 258 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«Академик В.М.Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» бүлекләрендә булу барышында, Казан шәһәре, Николай Ершов ур., 49 йорт адресы буенча урнашкан учреждение бинасына комплекслы капиталь ремонт ясарга кирәклеген билгеләп үттек.

Шул ук вакытта учреждение тарафыннан бүлекләрдә агымдагы ремонтны оештыру һәм үткәрү буенча чаралар күрелүен дә билгеләп үтәргә кирәк. 2024 елда «Академик В. М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» һәм аның филиалларында - түбәне өлешчә ремонтлау, үзәк бинаның фасадын буяу, көндезге стационар бинасының фасад өлешен буяу; агач тәрәзәләрне эчке һәм тышкы авышлыкларны штукатурлап, 59 данә пластик тәрәзә блокларына алыштыру; 3 нче, 5 нче, 9 нчы, 11 нче, 12 нче, 18 нче, 20 нче ирләр бүлегенең санитар бүлмәләрендә һәм санузелларда ремонт үткәрү башкарылган; 10 кондиционер урнаштырылган; ял итү бакчалары төзекләндерелгән; автоматик янгын сигнализациясе системалары монтажланган һәм модернизацияләнгән; тротуарларны һәм машина юлларын, шулай ук яшел зонаны төзекләндерү эшләре башкарылган.

Һичшиксез, психиатрия стационарларында булган авыру кешеләрне савыктыру өчен җитәрлек палата мәйданнары, яхшы көнкүреш шартлары, үзләренең шәхси пространстволары булу һәм гигиенаны үтәү өчен тиешле шартлар тәэмин итү зур әһәмияткә ия.

Сәфәр кысаларында без психик тайпылышлы затлар өчен 1 нче хатын-кызлар бүлегенең, 2 нче хатын-кызлар бүлегенең (яртысында кискен авырулар була), психик тайпылышлы затлар өчен 8 нче хатын-кызлар бүлегенең, психик тайпылышлы затлар өчен 1 нче ир-атлар бүлегенең, 2 нче ир-атлар бүлегенең, 4 нче психик тайпылышлы затлар өчен ирләр бүлеге, мәҗбүри дәвалау өчен койкалы 5 нче ирләр бүлеге, психик тайпылышлы затлар өчен 11 нче ирләр бүлеге, гомуми типтагы психиатрия стационарында мәҗбүри дәвалау өчен 12 нче ирләр бүлеге, психик тайпылышлы затлар өчен 20 нче ирләр бүлеге, 18 нче бүлек, социаль элемтәләрне югалткан психик тайпылышлы затлар өчен 19 нчы һәм 22 нче бүлекләрнең бәдрәф бүлмәләрендә (санузелларда) тиешле шартларны үтәмәүгә игътибар иттек. Бәдрәф бүлмәләрендә ике-өч унитаз булганда алар арасында монтажланган бүлгечләр юк.

Санитария-гигиена процедураларын башкаруның шәхси булуын тәэмин итү өчен бәдрәф җиһазлары пациентларның уңайлы тиешле шартларын үтәү өчен мәҗбүри элемент булырга тиеш.

Безнең тарафтан хосусыйлык шартларын үтәмәү шулай ук Питрәч муниципаль районында яшәүче гражданка А. мөрәҗәгатен караганда да билгеләп үтелде.

Безнең сәфәрләребез нәтиҗәләре буенча проблемалы мәсьәләләрне хәл итү һәм пациентларның кешелек дәрәҗәсен түбәнсетүгә юл куймый торган ихтирамлы һәм гуманлы мөнәсәбәткә хокукларын гамәлгә ашыру максатларында, Вәкаләтле вәкил «Академик В.М.Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» баш табибына конкрет тәкъдимнәр белән хат җибәрде.

«Академик В.М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе»ннән алынган мәгълүматка караганда, хастаханә бүлекләренең бәдрәф бүлмәләрендә бүлгечләр урнаштырылган.

Вәкаләтле вәкилгә балаларга психиатрия ярдәме күрсәтүгә юнәлдерелгән яңа сәламәтлек саклау объектларын төзү мәсьәләсе буенча мөрәҗәгатьләр керде.

Әйтик, 2024 елның мартында Вәкаләтле вәкил адресына гражданнарны шәхсән кабул итү кысаларында, Питрәч муниципаль районында яшәүче гражданка

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 259 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

А.мөрәҗәгать итте. Ул «Академик В.М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» территориясендә махсуслашкан балалар үзәге төзүне сорый. Кабул итү барышында мөрәҗәгать итүче әлеге мәсьәлә буенча Сәламәтлек саклау министрлыгына мөрәҗәгать итүен хәбәр итте, аның җавабыннан күренгәнчә, 2018 елда, Татарстан Республикасы Рәисе йөкләмәләре исемлеге нигезендә, Сәламәтлек саклау министрлыгы Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы белән берлектә «Академик В.М. Бехтерев исемендәге республика клиник психиатрия хастаханәсе» территориясендә махсуслашкан балалар үзәге төзүне буенча тәкъдимнәр бирелгән, гомуми мәйданы 3200 кв.метрлы өч катлы балалар психик сәламәтлеге үзәге төзүгә техник задание үтәлгән, ләкин финанслау чыганагы билгеләнмәгән.

Булачак балалар үзәгенең социаль әһәмияте югары булу сәбәпле, шулай ук балигъ булмаган балаларның хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил Сәламәтлек саклау министры адресына, безнең адреска махсуслаштырылган балалар үзәге төзү буенча Татарстан Республикасы Рәисе йөкләмәсен гамәлгә ашыру турында мәгълүмат бирү турында мөрәҗәгать итте.

Сәламәтлек саклау министрлыгы мәгълүматларына караганда, җир кишәрлегендә «Округ психиатрия клиникасы» (алга таба – ОКН) республика әһәмиятендәге мәдәни мирас объекты урнашуын исәпкә алып, ОКН территориясе чикләрен үзгәртү проектын эшләү зарурлыгы туган, чыгымнар бәясе 823,02 мең сум тәшкил иткән (НДСтан башка). Күрсәтелгән чыгымнарны финанслау максатларында Сәламәтлек саклау министрлыгы Татарстан Республикасы Рәисе адресына әлеге территорияне чикләрен үзгәртү проектын эшләүгә акча бүлеп бирү мөмкинлеге турында үтенеч белән мөрәҗәгать итте.

Хәзерге вакытта 823,02 мең сум күләмендә акча бүлеп бирелгән, һәм «Татинвестгражданпроект» ОКН территориясе чикләрен үзгәртү проектын эшләү буенча эш алып бара.

Вәкаләтле вәкил фикеренчә, һичшиксез, балаларга психиатрия ярдәме күрсәтүгә юнәлтелгән сәламәтлек саклау объекты, нәтиҗәле медик-тернәкләндерү ярдәмен тәэмин итәргә булышачак.

Күршеләренең психик авыруы аркасында үз-үзләрен дөрес тотмауларыннан интегүче гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләү

Шулай ук Вәкаләтле вәкилгә күршеләренең психик авыруы аркасында үз-үзләрен дөрес тотмауларыннан интегүче гражданнардан мөрәҗәгатьләр дә керде.

Үзләренең торак биналарын чүп-чар белән тутыручы, фатирларында күп санлы этләр тотучы, фатирларын җыештырмаучы, үз фатирларын антисанитария хәленә китерүче кешеләр гражданнарның үз фатирларында нормаль яшәвенә комачаулый, шулай ук ресурслар белән тәэмин итүче оешмаларга фатирларга керүдә кыенлыклар тудыра.

Күпфатирлы йортта яшәүчеләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозуның бер мисалы булып, Казан шәһәрендә яшәүче гражданка А. ның күршесе тарафыннан санитар-эпидемиологик таләпләрне бозу турындагы мөрәҗәгате хезмәт итә. Мөрәҗәгатьтә мөрәҗәгать итүче аның йортында прогрессив деменция белән интегүче ялгыз өлкән граждан Ф.яши, ул үз фатирында антисанитария

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 260 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

шартлары тудырган, бу исә йортта яшәүчеләрнең яшәү шартларын сизелерлек начарлата, дип күрсәтте.

Йортта яшәүчеләрнең уңайлы яшәү шартларына хокукларын яклау максатларында, шулай ук граждан хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил Казан шәһәре башкарма комитетының Совет районы администрациясе башлыгы адресына килеп туган вәзгыятьне хәл итүдә мөмкин булган ярдәм күрсәтүне сорап, шулай ук Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе җитәкчесе адресына тикшерү үткәрү һәм аның компетенциясе чикләрендә чаралар күрүне сорап мөрәҗәгать итте.

Җирле үзидарә органы һәм социаль яклау бүлегенең уртак эше йомгаклары нәтиҗәсендә граждан Ф. яшәү урыны буенча бару гамәлгә ашырыла, нәтиҗәдә мөрәҗәгать итүченең граждан Ф.ның психик тайпылышлар турындагы дәлилләре раслана, шуңа бәйле рәвештә ул психиатрия хастаханәсенә озатыла.

Икенче мисал – Яшел Үзән шәһәрендә яшәүче гражданка З. ның шәһәрнең күпфатирлы йортында яшәүче күршеләре тарафыннан санитар-эпидемиологик таләпләрне бозу турында мөрәҗәгате. Мөрәҗәгатьнең эчтәлегеннән күренгәнчә, гражданка З.белән күршедәге фатирда спиртлы эчемлекләрне чиктән тыш күп кулланган, асоциаль тормыш рәвеше алып барган, фатирда антисанитария шартлары тудырган П. гаиләсе яши, бу тараканнар һәм ямьсез ис таралуга сәбәп булган.

Мөрәҗәгать итүченең күршеләрнең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен бозу турындагы дәлилләрен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Яшел Үзән муниципаль районы башкарма комитеты җитәкчесе адресына, шулай ук Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе җитәкчесе адресына тикшерү үткәрү һәм аның компетенциясе чикләрендә чаралар күрүне сорап мөрәҗәгать итте.

Без алган мәгълүматларга караганда, Яшел Үзән муниципаль районы башкарма комитеты П.гаиләсе адресына Россия Федерациясе Гражданлык кодексының 287.7 маддәсе нигезендә кисәтү җибәргән.

Билгесез даирә затларының хокукларын яклау максатларында, Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына, Эчке эшләр министрлыгының Татарстан Республикасы буенча вәкаләтле полиция участковыйларына, идарәче компанияләргә күршеләренең психик авыруы аркасында үз-үзләрен дөрес тотмауларыннан интегүче гражданнарның мөрәҗәгатьләренә аерым игътибар бирергә киңәш итәбез.

Әлеге бүлекнең азагында билгеләп үтик, Вәкаләтле вәкилнең төп бурычы - конкрет кешеләргә хокукларын торгызуда ярдәм күрсәтү, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен дәүләт органнары һәм вазыйфаи затлар тарафыннан законсыз тыкшынудан һәм чикләүләрдән саклау.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 261 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

6.2. Яшьләр хокукларын яклау

Бүген Россиядә яшьләр саны 40 миллионга якын кеше тәшкил итә - бу ил халкының дүрттән бер өлеше диярлек, ә Татарстанда 14 яшьтән 35 яшькә кадәрге 1 миллионнан күбрәк яшьләр яши.

Яшьләр һәрвакыт илнең төп кеше капиталы булды һәм шулай булып кала. Демографияне күтәрү, фәнне, технологияләрне үстерү, Татарстанның күпмилләтле халкының мәдәниятен, гореф-гадәтләрен саклау буенча мөһим дәүләт бурычларын хәл итүгә алар торган саен ныграк җәлеп ителә. Шул ук вакытта яшьләр халыкның глобаль мәсьәләләр алдында иң зәгыйфь категорияләрнең берсе булып тора. Бүгенге көндә һәр яшь кеше үзен сайлаган һөнәрендә тормышка ашыра алырлык, карьерасында уңышка ирешерлек, туганнары һәм якыннары өчен өйдә файдалы булырлык, җәмгыятьтә үзен кирәкле итеп тоя алырлык шартлар тудыру мөһим.

2025 елда «Яшьләр һәм балалар» яңа масштаблы илкүләм проекты старт алды, ул яшьләрнең нәтиҗәле тормыш итүенә шартлар тудыруга, шул исәптән инфраструктураны үстерүгә юнәлдерелгән. Проект кысаларында яшьләр проектлары һәм программалары белән колачлануны арттыру, яшьләргә Россиядә аларның уңышка ирешүдә үз мөмкинлекләреннән тулысынча файдалану механизмнары һәм юллары турында мәгълүмат бирү чаралары каралган.

Дәүләт тарафыннан яшьләрнең хокукларына мондый игътибар тирән фәлсәфи мәгънәгә ия. Бүген яшь кешенең хокукларын тәэмин итеп, без буыннарның цивилизацияле киләчәккә хокукын гарантиялибез.

Яшьләрнең хокукларын тәэмин итү мәсьәләләре – Вәкаләтле вәкил институтының өстенлеге. Яшьләр, дәүләтнең тарихи миссиясен тулысынча уртаклашып, үз хокукларының һәм ирекләренең турыдан-туры гамәлдә булуына һәм яклау астында булуына ышанырга тиеш. Безнең бурыч - бу яклангнлык хисен ныгыту.

Яшь буынның хокукларын үстерү һәм яклау буенча эшебезнең төп юнәлешләре - аны хокукый яктан агарту, хокукый белем бирүне камилләштерүдә катнашу, мониторинглар, социологик тикшеренүләр уздыру, хокукый ярдәм күрсәтү, компетенцияләрне үстерү, уртак проектларны гамәлгә ашыру, Вәкаләтле вәкил каршындагы яшьләр советы мәйданчыгында актив яшьләрнең тырышлыгын берләштерүне тәэмин итү һәм яшьләрнең борчыган мәсьәләләр буенча мөрәҗәгатьләрен карау.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы тарафыннан «Россия - мөмкинлекләр иле» платформасы белән берлектә оештырылган «Ярат.Булдыр.Илһамлы бул» проектында катнашты. Әлеге проект кысаларында төрле юнәлештәге биш смена оештырылды: «Даһилар бергә: белем» – югары уку йорты һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләре яшь педагогларының һөнәри үсеше, «Гаилә коды: сәламәтлек» – яшь гаиләләрнең менталь һәм физик сәламәтлеген саклау, ныгыту, «Омтылыш» – инвалид яшьләр өчен карьера сессиясе, «Даһилар бергә: идарә» – яшь идарәчеләр өчен проект эшчәнлеге, «Гаилә коды: мөнәсәбәтләр» – яшь парлар өчен гармонияле мөнәсәбәтләр булдыру. Яшьләр белән очрашу вакытында Вәкаләтле вәкил тәҗрибә уртаклашты, заманча җәмгыятьтә гражданнарның хокуклары һәм бурычлары турында сөйләде. Ул яшьләрнең гражданлык инициативаларында һәм актуаль проблемаларны тикшерүдә актив катнашуының мөһимлеген ассызыклады.

Дәүләт яшьләр сәясәте юнәлеше кысаларында 2024 елның 18 июлендә без яшь гаиләнең актуаль проблемаларына һәм аларны хәл итү юлларына багышланган Татарстан Республикасы төбәк белән идарә итү үзәгенең проект офисы утырышын оештырдык. Чарада республика министрлыклары һәм ведомстволары җитәкчеләре, иҗтимагый оешмалар вәкилләре, ТР муниципаль берәмлекләре башлыклары катнашты. Утырыш йомгаклары буенча профильле министрлыкларга һәм ведомстволарга, муниципаль берәмлекләргә Татарстанда яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыруның нәтиҗәлелеген арттыруга юнәлдерелгән тәкъдимнәр белән беркетмә расланды. Ел дәвамында без күрсәтелгән рекомендацияләрнең үтәлешенә мониторинг үткәрдек.

Яшьләрнең хокукларын үтәү проблемалары - торак белән тәэмин итү, белем алу мөмкинлеге һәм сыйфаты, медицина ярдәме күрсәтү, эшкә урнашу, тормышта үз юлын табу, яшьләрнең дәүләт эшләре белән идарә итүгә җәлеп ителүе, хокукый грамоталылык һәм башка мәсьәләләрнең киң спектрына кагыла.

Социаль ярдәм чараларын күрсәтү

2023 елның декабрендә Татарстан Республикасында «Диалог Регионы» коммерциячел булмаган оешмасы белән берлектә үткәрелгән комплекслы тикшеренү нәтиҗәләре, социологик тикшеренү, медиааналитика нәтиҗәләре буенча алынган мәгълүматлар күрсәткәнчә, яшьләргә социаль ярдәм чаралары күрсәтү актуаль сорауларның берсе булып тора.

Хәзерге вакытта Татарстан Республикасында яшьләргә дәүләт ярдәме программалары күп. Әмма «Казан төбәкара экспертиза үзәге» коммерцияле булмаган автоном оешмасы үткәргән сораштыру яшьләрнең күрсәтелә торган ярдәм чаралары турында аз мәгълүматлы булуын теркәп бара, алар турында студент һәм эшләүче яшьләр арасында респондентларның өчтән бере белә.

Моңа бәйле рәвештә Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгына «Татмедиа» республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы белән берлектә, яшь гаиләләргә ярдәм чаралары һәм уздырыла торган чаралар турында мәгълүмат тарату эшен дәвам итәргә тәкъдим итәбез.

Яшь гаиләләрне торак белән тәэмин итү

Татарстан Республикасында яшь гаиләләргә һәм яшьләргә торак шартларын яхшыртуда ярдәм итү буенча берничә дәүләт программасы һәм проекты гамәлгә ашырыла.

1. «Яшь гаилә» – Татарстан Республикасы Рәисе карамагындагы дәүләт Торак фондының социаль ипотекасы шартларында ташламалы ипотека. 2024 елда 551 яшь гаилә торак шартларын яхшыртты. 2020 елдан 2024 елга кадәр республика ташламалы ипотека программасын гамәлгә ашыру чорында Татарстанның 28 муниципаль берәмлегеннән 4309 яшь гаилә катнашты, 2825 гаилә яңа фатирларга күчте һәм торак шартларын яхшыртты.

2. «Яшьләр торак бәйгесе» – яшьләр сәясәте лидерлары арасында социаль ипотека бәйгесе. Ел саен бәйгедә 49 фатир уйнатыла. 2012 елдан башлап республиканың 29 шәһәр һәм районыннан 440 яшь белгеч торак алды. 2024 елгы җиңүчеләр 2025 елның гыйнварында билгеләнәчәк. 2024 елның июлендә Казанның

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 263 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«Салават Күпере» торак комплексында 2023 елгы бәйгедә җиңүчеләргә сертификатлар тапшырылды. 215 гариза биргән кешедән республиканың 29 районыннан һәм шәһәреннән 49 яшьләр сәясәте лидеры җиңүче булды.

3. «Яшь гаилә» – федераль финанслау шартларында торак хакының 30-35 % түләүсез субсидияләр. 2024 елда 41 муниципаль берәмлектән 84 яшь гаилә торак шартларын 132 млн.сумга яхшырткан. Программаны гамәлгә ашыру чорында (2006 елдан башлап) субсидия Татарстан Республикасының 8 205 яшь гаиләсенә бирелде.

Татарстан Республикасыннан яшь гаиләләрнең бердәм реестрына 2025 елның 1 гыйнварына әлеге программа буенча 725 яшь гаилә кертелгән.

Кызганычка каршы, зур чират актуаль проблема булып кала. 2024 ел башына чиратта 3000нән артык гаилә булган.

Авыл җирендә яшәүче гражданнарның торак шартларын яхшыртуга аерым игътибар бирелә. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 31.05.2019 № 696 карары белән расланган «Авыл территорияләрен комплекслы үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы кысаларында торак төзү яки сатып алу, шулай ук авыл җирендә элек башланган торак йорт төзелешен тәмамлау өчен социаль түләүләр каралган. Күрсәтелгән программа кысаларында 2024 елда авылда 128 гаилә өчен 9,4 мең кв.метр торак файдалануга тапшырылган.

«Авыл ипотекасы» программасы буенча 2024 елда 3,9 млрд. сумлык 773 ипотека кредиты бирелде.

Ел дәвамында без, гамәлгә ашырыла торган программалар буенча яшьләргә торак шартларын яхшыртуда исәпкә кую тәртибе турында хокукый консультацияләр бирү буенча аңлату эшләре алып бардык.

Вәкаләтле вәкил эшчәнлегендә ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан булган затларның торак хокукларын яклауга зур игътибар бирелде. Мөрәҗәгатьләрдә мөрәҗәгать итүчеләр вәкаләтле органның торак урыннары белән тәэмин ителергә тиешле ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны исемлеккә (алга таба – исемлек) кертүдән баш тарту турындагы карары белән килешмәүләрен белдерделәр, аларны торак урыны белән тәэмин итүдә ярдәм күрсәтүне сорадылар.

Мәсәлән, гражданнарны шәхсән кабул итү кысаларында, Вәкаләтле вәкил адресына «Алабуга балалар йорты» дәүләт учреждениесен тәмамлаган граждан Ш.мөрәҗәгать итте, ул аны торак белән тәэмин итүдә ярдәм күрсәтүне сорады. Вәкаләтле вәкил Мәгариф министрлыгына запрос җибәрде. Безнең хатка җавап итеп гариза бирүченең исемлеккә кертелүе турында хәбәр ителде, әмма ул торак белән тәэмин итү турындагы гариза белән мөрәҗәгать итмәгән. Без шулай ук вәкаләтле органга мөрәҗәгать иткәндә аңа гариза бирү кирәклеге турында хәбәр ителмәвенә дә игътибар иттек. Вәкаләтле вәкил катнашканнан соң мөрәҗәгать итүче узган елда торак белән тәэмин ителгән.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 264 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Социаль объектларны һәм иҗтимагый тирәлекләрне үстерү

Хисап елында Вәкаләтле вәкил адресына актив яшьләрдән Питрәч муниципаль районының «Царево» торак комплексы, Биектау районының Эстачи, Пановка, Пермяк, Инеш авылларында социаль һәм ял итү инфраструктурасы объектларын, ял итү зонасын һәм җәмәгать урыннарын үстерү зарурлыгы турында мөрәҗәгатьләр килде.

Әңгәмә барышында гражданка М. яшьләр өчен «Царево» торак комплексында мәдәни-ял итү үзәкләрен үстерү зарурлыгын билгеләп үтте. Яңа торак комплексында, яшәүчеләр күп булуга карамастан, яшьләр сәясәтен үстерү өчен инфраструктура юк иде. Мөрәҗәгатьне карау кысаларында Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министры һәм Татарстан Республикасы Питрәч муниципаль районы башлыгы адресына, күрсәтелгән торак комплексы территориясендә социаль инфраструктура төзү перспективалары турында мәгълүмат бирү турында хатлар җибәрде.

Вәкаләтле вәкил инфраструктура объектлары булмаганлыктан, яшьләр һәм үсмерләр ялын, укудан тыш вакытта яки ял көннәрендә мәгариф оешмасы бинасында, шулай ук ишегалларында оештырырга тәкъдим итте.

Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы хәбәр иткәнчә, яшьләр сәясәте инфраструктурасы объектларыннан башка торак комплекслар төзү очраклары кабатланмасын өчен, Татарстан Республикасының Тирәлекләрне планлаштыру институты белән эшлекле очрашу уздырылган. Очрашу йомгаклары буенча күп фатирлы торак йортлар, кварталлар, торак комплекслар төзелешен планлаштырганда яшьләр һәм яшүсмерләр өчен социаль объектлар: яшьләр үзәкләре, яшүсмерләр клублары, психологик ярдәм үзәкләре төзелешен исәпкә алу эше оештырылды.

Моннан тыш, Татарстан Республикасы Питрәч районының Шигали авыл җирлеге администрациясе биргән мәгълүматларга караганда, «Царево» торак комплексы территориясендә «Царево-2» торак кварталының икенче чираты төзелә башлаган, анда яшьләр сәясәте учреждениеләрен урнаштыру өчен яраклы булмаган биналар каралган. Комплексны тапшыру, төзүчедән алынган мәгълүматка караганда, 2025 елда III-IV кварталларга планлаштырылган.

Яшь ата-аналардан Сокура авыл җирлегендә белем бирү оешмалары төзү кирәклеге турында мөрәҗәгатьләр килде.

Торакның интенсив үсеше, шулай ук гомуми белемнең төп белем бирү программалары буенча гомуми белемгә мохтаҗ халык өлешен арттыру, күрсәтелгән торак пунктта яңа белем бирү оешмалары төзү буенча чаралар күрүне таләп итә. Бу мәсьәлә буенча Вәкаләтле вәкил Лаеш авыл җирлеге башлыгына һәм Лаеш районы Прокурорына берничә тапкыр мөрәҗәгать итте.

Сокура авылында яшәүчеләрне белем бирү учреждениеләре белән тәэмин итү мәсьәләсен хәл итү максатыннан, 2024 елда 1224 урынга исәпләнгән мәктәп төзү планлаштырылган иде. Мәгариф оешмалары төзү өчен җир участогы бүлеп бирелде. Аларны проектлау стадиясендә Лаеш муниципаль районы төзелеш өчен сайлаган җир кишәрлекләрендә үзәкләштерелгән канализация булмау ачыкланды.

Белем бирү оешмаларын үзәкләштерелгән ташландык су объектыннан башка файдалануга тапшыру мөмкин булмау сәбәпле, объектларны төзү сроклары күчерелде. Лаеш муниципаль районы башкарма комитеты Сокура авылында биологик чистарту корылмаларын һәм су агызу системаларын проектлау һәм төзү мөмкинлеген тикшерә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 265 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкил 2025 елда әлеге мәсьәлә уңай хәл ителер һәм мәгариф оешмасын төзү буенча чаралар күрелер, дип өметләнә.

Яшьләрне эшкә урнаштыру мәсьәләләре

Вәкаләтле вәкил хезмәт һәм яшьләрнең мәшгульлеге өлкәсендә гарантияләр тәэмин итү мәсьәләләренә зур игътибар бирә. Вәкаләтле вәкилнең үткән еллардагы чыгышларында, докладларында урта һөнәри һәм югары белем бирү мәгариф оешмаларын тәмамлаган яшьләрне эшкә урнаштыру проблемасы берничә мәртәбә күтәрелде.

Ел дәвамында Вәкаләтле вәкил яшьләрне эшкә урнаштыру мәсьәләләре буенча мониторинг эшчәнлеге алып барды, аның йомгаклары буенча без яшьләрне эшкә урнаштыруның төп проблемалы мәсьәләләрен билгеләдек: яшьләрнең уку һәм эшкә урнашу мөмкинлекләренең чикләнгән булуы, бу 20-24 яшьлекләр төркемендә яшьләрнең мәшгульлек дәрәҗәсенең чагыштырмача түбән булуына китерә; 15 яшьтән 24 яшькә кадәрге яшьләрне хезмәт өлкәсендәге мөнәсәбәтләргә тиешенчә теркәмичә җәлеп итү, эш тәҗрибәсе булмау.

Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин 2024 елның 29 февралендә Федераль Җыенга Юлламасы кысаларында илдә кадрлар җитмәүгә игътибар итте һәм «Кадрлар» яңа илкүләм проектын эшләтеп җибәрү турында игълан итте. Дәүләт башлыгы билгеләп үткәнчә, һөнәри белем бирү системасына яшьләр хезмәт карьерасы башлануга максималь әзер булсын өчен шундый алымнарны кертергә кирәк. Аларның үзләрен төрле тармакларда да, илебезнең төрле төбәкләрендә дә тормышка ашыру мөмкинлекләре күбрәк булсын өчен.

Бу бик мөһим, чөнки нәкъ менә чыгарылыш укучыларына бүген эш табу шактый кыен.

2024 елда Татарстан Республикасында хезмәт базарындагы трансформация процесслары шартларында яшьләрнең һөнәри, хезмәт һәм эшкуарлык потенциалын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру максатларында яшьләрнең мәшгульлегенә ярдәм итү программасы расланды (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 08.07.2024 № 532 карары). Күрсәтелгән программа кысаларында яшьләрнең мәшгульлеккә җәлеп ителүен арттыру, яшьләр арасында эшсезлекне киметү, мәгариф оешмаларын тәмамлаучыларның эшкә урнашу дәрәҗәсен күтәрү, эшсез яшьләрнең социаль яктан зәгыйфь төркемнәргә эләгү куркынычын киметү планлаштырыла,

Яшьләрне эшкә урнаштыру өчен уңайлы шартлар тудыру уртак бурыч булып тора, комплекслы якын килүне һәм барлык кызыксынган якларның катнашуын таләп итә.

Хәрби хезмәткә чакырылучыларның хокукларын яклау

Шулай ук ашыгыч хәрби хезмәткә чакырылган гражданнарның хокукларын яклау буенча да актив эш алып барыла. Ел саен безнең тарафтан һәрбер хәрби хезмәткә чакырылучыга «Хәрби хезмәткә чакырылучы белешмәлеге» чыгарыла һәм тапшырыла, анда хәрби хезмәткә чакырылучыларның хокукый һәм социаль гарантияләре аңлатыла, төп төшенчәләр ачыла, хокук саклау оешмаларының, хәрби прокурорларның, хәрби комиссариатларның контакт мәгълүматлары тупланган.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 266 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хәрби хезмәткә чакырылучыларның хокуклары бозылуны кисәтү максатыннан, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы хәрби хезмәткә чакыру комиссиясе утырышларында катнаша. Татарстан Республикасы Рәисенең «Татарстан Республикасы муниципаль районнарында һәм шәһәр округларында чакырылыш комиссияләре составына һәм резерв составына үзгәрешләр кертү турында» 03.01.2025 4-СС Указы нигезендә, Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре шулай ук муниципаль районнарның һәм шәһәр округларының чакырылыш комиссияләре составына кертелде. Узган елда Вәкаләтле вәкил һәм аның җәмәгатьчелек ярдәмчеләре 30дан артык чакырылыш комиссияләре утырышында катнашты.

«Патриот» республика спорт-патриотик үзәге базасында язгы һәм көзге чакырылыш кампанияләре кысаларында, Татарстан Республикасы Хәрби комиссариаты белән берлектә, Вәкаләтле вәкил тарафыннан елга ике мәртәбә хәрби хезмәткә алынучылар һәм аларның ата-аналары өчен «Хокукый ярдәм көннәре» үткәрелә. Хәрби хезмәткә чакырылучылар хезмәт вакытында очрарга мөмкин булган проблемаларны хәл итүдә ярдәм итү - Вәкаләтле вәкил Аппаратының төп бурычларыннан берсе булып тора. Безнең төп максат - хәрби хезмәткә чакырылучының хокукларын һәм бурычларын дөрес аңлату, формалаштыру һәм хәрби хезмәткә чакырылганда яшьләрнең хокукларын бозуны булдырмау. Вәкаләтле вәкил үз чыгышында һәрвакыт катнашучыларның игътибарын хәрби чакырылыш белән бәйле кайбер этапларга юнәлтә: повестка алу, медицина таныклыгы алу, мәгариф оешмаларында укыганда чакыруны кичектерү нигезләре, чакыру комиссиясе карарларына шикаять бирү мөмкинлекләре турында сөйли.

Вәкаләтле вәкилнең, Аппарат хезмәткәрләренең һәм Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләренең бөтен Россия Федерациясе буйлап, Калининградтан алып Ерак Көнчыгышка кадәр урнашкан хәрби частьләрдә булу практикасы дәвам итә.

Мәсәлән, 2024 елның 5 декабрендә Биектау муниципаль районында Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчесе Кырым Республикасына, Севастополь һәм Симферополь шәһәрләренә кадәр хәрби эшелонны озата баруда катнашты.

Эшелон хәрби частька килгәч, Бөгелмә районыннан хәрби хезмәткә чакырылучы М.га әнисенең үлүе турында хәбәр ителә, бу хакта кичекмәстән Вәкаләтле вәкилгә хәбәр иттеләр. Без, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы башлыгы белән берлектә, хәрби хезмәткә чакырылучының әнисен җирләүдә катнашу мөмкинлеге булсын өчен, өйгә кайтуын оештырдык. Шулай ук кабаттан аның гаскәри частька кайтуына булышлык күрсәттек.

2024 елда без Амур, Самара, Чиләбе өлкәләрендә, Дагыстан, Бурятия, Кырым Республикаларында, Хабаровск, Байкал арты, Ставрополь, Приморье крайларында, федераль әһәмияткә ия Севастополь шәһәрендә 30 хәрби частьтә булдык. Сәфәр вакытында хәрби хезмәткәрләрнең көнкүреше белән таныштык, алар белән һәм часть командованиесе һәм округларның хәрби прокурорлары белән очрашулар уздырдык, шулай ук Россия Федерациясе Кораллы көчләренең фәнни-тикшеренү (социологик) үзәге белән берлектә эшләнгән һәм хәрби-уку йортлары курсантларына, солдатларга (матросларга), сержантларга (старшиналарга) юнәлдерелгән анкета уздырдык. Бу хәрби коллективтагы үзара мөнәсәбәтләрнең дәрәҗәсен һәм бүлекчәнең мораль-психологик климатын күрсәтә.

Агымдагы елда Вәкаләтле вәкилгә хәрби хезмәтне альтернатив граждан хезмәтенә алмаштырудан баш тартуга кагылышлы мөрәҗәгатьләр саны бераз артты.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 267 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Безнең үтенеч буенча хәрби комиссариатлар һәм прокуратура органнары тарафыннан үткәрелгән тикшерүләр гариза бирүчеләрнең хокукларын бозуны расламады.

Йомгаклап шуны билгеләп үтәргә кирәк: дәүләт яшьләр сәясәтен гамәлгә ашыру яшь гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклауны, аларның социаль, матди һәм торак проблемаларын хәл итү өчен шартлар тудыруны, аларны укытуны оештыруны, мәшгульлекне һәм ял итүне тәэмин итүне, сәламәт яшәү рәвешен булдыруны, шулай ук яшь гаиләгә, талантлы яшьләргә, яшьләр һәм балалар иҗтимагый берләшмәләренә ярдәм итүне, балаларның һәм яшьләрнең рухи һәм физик үсешенә ярдәм итүне, гражданлык һәм ватанпәрвәрлек хисе тәрбияләүне тәэмин итәргә тиеш.

6.3. Миграция өлкәсендә чит ил гражданнарының хокукларын яклау

Россия Федерациясе Президентының 2018 елның 31 октябрендәге 622 номерлы Указы белән расланган 2019-2025 елларга Россия Федерациясенең Дәүләт миграция сәясәте Концепциясе нигезендә, миграция сәясәтенең максаты - илнең социаль-икътисадый, тирәлек һәм демографик үсеше, аның халкының тормыш сыйфатын күтәрү, дәүләт иминлеген тәэмин итү, илнең хезмәт базарын саклау, Россия җәмгыятендә милләтара һәм динара тынычлыкны һәм татулыкны саклау өлкәсендәге бурычларны хәл итүгә булышлык күрсәтүче миграция халәтен булдыру.

Миграция өлкәсендә федераль законнар даими камилләштерелә. 2023 ел ахырында законнарда әһәмиятле үзгәрешләр кабул ителде. Әйтик, 2023 елның 25 декабрендәге 649-ФЗ номерлы Федераль законда чит ил кешеләрен Россия Федерациясе территориясеннән чыгарып җибәрүгә альтернатив җаваплылык чараларын куллану мөмкинлеге каралган иде. Россия Федерациясе Президентының 2023 елның 22 ноябрендәге 872 номерлы Указы белән дәүләт программасы кысаларында, ватандашларыбызның Россиягә ирекле күчеп килүенә ярдәм итү буенча репатриация институты кертелде. Шулай ук Россиядә даими яшәүче Беларусь, Казахстан, Молдовия гражданнарын (даими яшәү срогына бәйсез рәвештә) Россия Федерациясе гражданлыгына кабул итү тәртибе гадиләштерелде.

Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил тәкъдиме буенча 2023 елның 25 декабрендәге 649-ФЗ номерлы Федераль законга Россия Федерациясе территориясеннән административ чыгарылырга тиешле чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны махсус учреждениеләргә урнаштыру һәм аларда тоту тәртибен билгели торган яңа маддә кертелде.

Вәкаләтле вәкил, узган еллардагы кебек үк, республикабызга килеп, гамәлдәге миграция законнары кысаларында Россия Федерациясе территориясендә үз гамәлен легальләштерүче чит ил гражданнарының һәм гражданлыгы булмаган затларның хокукларын үтәү мәсьәләләренә аерым игътибар бирә.

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы мәгълүматларына караганда, 2024 елның 11 аенда чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны миграция исәбенә кую турында 416 188 гариза кабул ителгән, шулардан килү урыны буенча – 404 988, беренче тапкыр - 303 185, булу вакытын озайту тәртибендә-101 803.

2024 елның 1 декабренә Татарстан Республикасы территориясендә булу урыны буенча гамәлдәге миграция исәбенә ия 77 939 чит ил гражданы булган, 21 317 чит ил гражданы вакытлыча яшәүгә рөхсәт һәм яшәүгә рөхсәт нигезендә яшәгән.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 268 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Гражданлык алу һәм чит ил гражданнарының миграция хокукларын гамәлгә ашыру мәсьәләләрендә гражданнарның хокукларын тәэмин итүдә катнашуыбыз хокук яклау эшчәнлегенең барлык төп юнәлешләре буенча – мөрәҗәгатьләрне карау һәм хокукларны торгызу, хокукый агартуны гамәлгә ашыру, халыкара хезмәттәшлек барышында гамәлгә ашырылды.

Бу ел Үзбәкстан вәкилләре белән тыгыз элемтәдә булу белән аерылып торды. 2024 елның 14 июнендә Вәкаләтле вәкил Аппаратында Татарстан омбудсмены Үзбәкстан Республикасы Тышкы эшләр министры урынбасары белән очрашты. Фикер алышуның төп темалары - Вәкаләтле вәкилнең Үзбәкстан Президенты сайлауларында халыкара күзәтүче сыйфатында катнашу тәҗрибәсе, «Хокукый ярдәм көннәре» кысаларында чит ил студентлары белән очрашу, шулай ук Үзбәкстанда Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил белән озак еллар дәвамындагы һәм нәтиҗәле хезмәттәшлек булды.

2024 елның 18 ноябрендә Вәкаләтле вәкил милләтара һәм конфессиональара мөнәсәбәтләр буенча Татарстан Республикасы Рәисе каршындагы Совет утырышында катнашты, анда милләтара һәм динара мөнәсәбәтләрнең торышына кагылышлы мәсьәләләрнең киң даирәсе каралды.

Нәтиҗәдә чит ил гражданнарының (мигрантларның) социаль-мәдәни адаптациясе өлкәсендә хакимият органнары эшен координацияләүне камилләштерүче тәкъдимнәр эшләнде.

Вәкаләтле вәкил каршындагы эксперт советы тарафыннан мәҗбүри тоту һәм вакытлыча булу урыннарында кеше хокукларын саклау мәсьәләләренә багышланган утырышта билгеләнгән йөкләмәләр, тәкъдимнәр каралды һәм бертавыштан хупланды.

Республика территориясендә агымдагы миграция ситуациясен контрольдә тоту максатларында, Татарстан Халыклары Ассамблеясе, республика министрлыклары һәм ведомстволары арасында миграция сәясәте өлкәсендә хезмәттәшлек турында килешү төзелде һәм Татарстан Халыклары дуслыгы йортында киңәйтелгән составта ведомствоара «түгәрәк өстәлләр» уздыру турында килешүгә ирешелде. Квартал саен Вәкаләтле вәкил һәм Вәкил Аппараты хезмәткәрләре «түгәрәк өстәл» эшендә актив катнаштылар, аның барышында Татарстан Республикасында агымдагы миграция процесслары, миграция сәясәте өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нормаларының актуаль үзгәрешләре, шулай ук закон бозган чит ил гражданнарын Россия Федерациясеннән чыгарып җибәрү мәсьәләләре турында фикер алыштылар.

Республика территориясендә Татарстан халыклары ассамблеясе, республика министрлыклары һәм ведомстволары арасында агымдагы миграция ситуациясенең контрольлеген тәэмин итү максатларында миграция сәясәте өлкәсендә үзара хезмәттәшлек турында Килешү төзелде һәм Татарстан халыклары Дуслыгы йортында киңәйтелгән составта ведомствоара "түгәрәк өстәлләр" уздыру турында килешүгә ирешелде. квартал саен вәкаләтле вәкил һәм вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре «түгәрәк өстәл» эшендә актив катнаштылар, аның барышында Татарстан Республикасында агымдагы миграция процесслары, миграция сәясәте өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нормаларының актуаль үзгәрешләре, шулай ук чит ил гражданнарын Россия Федерациясеннән читкә чыгару мәсьәләләре турында фикер алыштылар.

Вәкаләтле вәкилнең Аппараты хезмәткәрләре һәм җәмәгатьчелек ярдәмчеләре тарафыннан гражданнарга Россия Федерациясе гражданлыгын алу, чит ил

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 269 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

гражданнарына керү һәм чыгуны чикләү, Россия Федерациясе территориясендә ачыктан ачык яшәү, вакытлыча яшәүгә рөхсәт һәм яшәүгә рөхсәт алу мәсьәләләре буенча хокукый консультацияләр бирелде.

2024 елда Вәкаләтле вәкил Аппаратына чит ил гражданнарыннан, гражданлыгы булмаган затлардан һәм аларның туганнарыннан 40 тан артык язма мөрәҗәгать һәм шалтырату кергән.

Килеп туган проблемалы мәсьәләләрне Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы, суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш идарәсе һәм республика территориясендә урнашкан консуллык учреждениеләре белән хезмәттәшлектә турыдан-туры хәл иттек.

Чит ил гражданнарыннан һәм гражданлыгы булмаган затлардан килгән телдән һәм язма мөрәҗәгатьләрне анализлау Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсенең чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгендә озак вакыт (өч айдан артык) булуның нигезлелеге еш очрый торган мәсьәлә булуын раслый.

Мисал өчен, 2024 елның февралендә Вәкаләтле вәкил адресына Россия Эчке эшләр министрлыгы Чаллы шәһәре буенча идарәсенең әлеге үзәгендә тотылучы К. мөрәҗәгате кергән, ул суд приставы-башкаручының илдән чыгару турындагы башкарма документны озак вакыт үтәмәвенә шикаять белдергән.

Вәкаләтле вәкил барлык хәлләрне ачыклау максатыннан Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан буенча идарәсе җитәкчесе адресына мөрәҗәгать итте, шулай ук Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәренең Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсенең вакытлыча тоту үзәгенә баруын планлаштырды.

Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан буенча идарәсе мәгълүматларына караганда, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы мөрәҗәгать итүчегә карата шәхесне ачыклау турында нәтиҗә чыгарган, шуңа бәйле рәвештә Казан шәһәренең Киров районы суд пристав-башкаручысы Казан шәһәренең Вахитов район судына Россия Федерациясеннән мәҗбүри куып чыгару турында 103365/23/16004-ИП номерлы башкарма эшне туктату турында гариза белән мөрәҗәгать итте. Суд приставының гаризасы канәгатьләндерелде.

2024 елның мартында Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләре тарафыннан Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсенең чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгендә булды. Чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затларны тоту шартлары белән танышу барышында учреждениедә 90 тәүлектән артык тотылучы 29 кешенең булуы турында мәгълүмат бирелде. Өч кеше Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсенең әлеге үзәгендә бер елга якын тотыла.

Сәфәр нәтиҗәләре буенча Вәкаләтле вәкил суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча Баш суд приставы адресына илдән мәҗбүри чыгару турындагы таләпләрне үтәү буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирүне сорап мөрәҗәгать итте.

Суд приставлары федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча җитәкчесе җавап хатында хәбәр ителгәнчә, биш чит ил гражданы һәм гражданлыгы булмаган затның Россия Федерациясеннән чыгарылып җибәрелүе һәм бер гражданга карата башкарма производство туктатылуы хәбәр ителгән. (әлеге зат турындагы мәгълүмат югарыда бәян ителгән). Суд приставы-башкаручы 23 гражданга карата

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 270 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

аларны Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсенең үзәгендә тоту вакытын озынайтуны сораган.

Чит ил гражданнарын чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгенә урнаштыру Россия Федерациясеннән мәҗбүри чыгару турындагы таләпләрнең үз вакытында үтәлүен тәэмин итү чарасы булып тора. Шул ук вакытта чит ил гражданнарын һәм гражданлыгы булмаган затларны чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгендә тотуның максималь вакыты, тоту вакытын озынайту турында юлламалар белән вәкаләтле органнар мөрәҗәгатьләренең саны законда билгеләнмәгән.

Шулай ук Россия Эчке эшләр министрлыгының Яр Чаллы шәһәре буенча идарәсенең чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгендәге затлар белән аралашу тәҗрибәсеннән дә, РФ Административ хокук бозулар кодексының 27.19.1 маддәсе 17 өлешендә ныгытылган, аларны Россия Федерациясеннән чыгарып җибәрү мөмкинлеге булмаган очракта, махсус учреждениедә алга таба тотуның законлылыгын һәм нигезлелеген тикшерү турында юллама белән, мәҗбүри чыгарып җибәрү турындагы карар законлы көченә кергән көннән бер ай узгач судка мөрәҗәгать итү хокукы турында җитәрлек мәгълүматлы булмаулары күренә.

Россия Федерациясе территориясендә легаль булу – Россия Федерациясе гражданы паспортын гамәлгә яраксыз дип тану, паспортны нигезсез тартып алу, паспортны рәсмиләштерүне тизләтү, вакытлыча сыену урыны бирү, шәхесне таныклаучы документлар алу мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләр булды.

Безнең тарафтан актив аңлату эшләре алып барылды, гаризаларны, Россия Федерациясе гражданлыгын алу һәм (яисә) документларны торгызу өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү һәм бирү буенча гариза бирүчеләрнең гамәлләре координацияләнде.

Вәкаләтле вәкилнең шәхсән кабул итүенә Кыргызстан Республикасыннан Ш.мөрәҗәгать итеп, Россия Федерациясендә гражданлыгы булмаган затка вакытлыча шәхес таныклыгы биреп, документны рәсмиләштерүдә ярдәм итүне сорады. Ул Россия Федерациясе территориясендә 1998 елдан бирле булган, республикага 1999 елда күченгән. Шәхесне таныклаучы документ аны югалтуы аркасында булмаган, илгә кергәннән соң Россия Федерациясе гражданлыгын алмаган.

2020 елда Ш.ның гражданлыгы булмаган зат буларак шәхесе ачыкланды. Мөрәҗәгать итүче Ш. үзенең хокукый статусын җайга салу өчен 2020 елдан Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгының Миграция мәсьәләләре идарәсендә һәм Россия Эчке эшләр министрлыгы Казан шәһәре буенча идарәсенең 12 нче полиция бүлегенең миграция мәсьәләләре бүлегендә булырга мәҗбүр булды, чөнки булган мәгълүматлар аның чит дәүләт гражданлыгы булмавын раслау өчен җитәрлек түгел иде.

Мөрәҗәгать итүченең хокукларын яклау максатларында, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Эчке эшләр министры адресына Россия Федерациясендә гражданлыгы булмаган затка вакытлыча шәхес таныклыгы биреп, Ш.га тиз арада документ рәсмиләштерүдә ярдәм итүне сорап мөрәҗәгать итте. Мөрәҗәгатьне карау нәтиҗәләре буенча Ш.га Россия Федерациясендә гражданлыгы булмаган затның вакытлыча шәхес таныклыгы бирелгән.

Чит ил гражданнарының һәм гражданлыгы булмаган затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау буенча нәтиҗәле эшне Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчесе Г.Г.Балафендиева мөрәҗәгатьләр әзерләү юлы белән башкара, компетентлы дәүләт һәм суд органнарына бозылган хокукларны

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 271 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

торгызу турында мөрәҗәгатьләр әзерли, хокукый агарту һәм хокукый консультацияләр уздыра, гамәлдәге законнарда тәкъдим ителә торган инструментлардан тулысынча файдалана.

Хисап елында җәмәгатьчелек ярдәмчесе тарафыннан Россия Федерациясе территориясендә сыену урыны эзләүче затларга, гражданлыгы булмаган затларга һәм чит ил гражданнарына 700дән артык консультация үткәрелде. 2024 елда Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчесе суд органнарына 60 тапкыр мөрәҗәгать итте, шулардан 32 суд эше башланган, 24 эш тәмамланган,

9 эш производствода. Апелляция инстанциясендә шикаять нәтиҗәләре буенча дүрт уңай карар алынган.

Чит ил гражданнарының һәм гражданлыгы булмаган затларның Россия Федерациясе гражданнары белән гаиләләр төзүе дә мөһим. Җәзаны Россия Федерациясеннән административ чыгару рәвешендә билгеләү гаилә иминлегенә йогынты ясый торган фактор булып тора.

Җәмәгатьчелек ярдәмчесенә хатыны һәм өч балигъ булмаган баласы Россия Федерациясе гражданнары булган Әзербәйҗан Республикасы гражданы А.Э.К мөрәҗәгать итте. Аны 2023 елда Әзербәйҗан Республикасына куып чыгару сәбәпле, балалары этисенең игътибарыннан мәхрүм калган, хатыны эшкә урнашу һәм балаларны карау чыгымнарын каплар өчен югары белем алудан мәҗбүри рәвештә баш тарткан. Әлеге эш буенча Россия Федерациясе Югары Суды беренче инстанция карарын гамәлдән чыгару һәм эшне яңадан карауга Татарстан Республикасы Югары судына кайтару турында карар кабул итте.

Киләсе елда да чит ил гражданнарының, гражданлыгы булмаган затларның хокукларын яклау, шулай ук аларның җәмгыятькә ярашуына булышлык итү эше дәвам ителәчәк.

Республика территориясендә агымдагы миграция ситуациясен контрольдә тоту максатларында Татарстан Халыклары ассамблеясе, республика министрлыклары һәм ведомстволары арасында миграция сәясәте өлкәсендә хезмәттәшлек турында килешү имзаланды һәм Татарстан Халыклары дуслыгы йортында киңәйтелгән составта ведомствоара «түгәрәк өстәлләр»уздыру турында килешүгә ирешелде. Квартал саен вәкил һәм аның аппараты хезмәткәрләре» түгәрәк өстәл" эшендә актив катнаштылар, аның барышында Татарстан Республикасында агымдагы миграция процесслары, миграция сәясәте өлкәсендә Россия Федерациясе законнары нормаларының актуаль үзгәрешләре, шулай ук чит ил гражданнарын Россия Федерациясеннән куып чыгару мәсьәләләре турында фикер алыштылар.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил адресына чит ил гражданнарының хезмәт эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча мөрәҗәгатьләр керде. 2025 елның 30 гыйнварына 1 322 гражданның эшкә рөхсәте, 31 855 патенты бар, бу узган елгы күрсәткечтән 12% ка күбрәк, ЕАЭСның 10 меңнән артык гражданы (Әрмәнстан, Казахстан, Беларусь, Кыргызстан Республикалары) хезмәт эшчәнлеген шартнамәләр нигезендә гамәлгә ашыра.

Узган елның 7 гыйнварыннан патент алган чит ил гражданнары өчен күрсәтелгән документны алган көннән алып, 2 ай эчендә территориаль эчке эшләр бүлегенә хезмәт эшчәнлеге башкарылуы турында хәбәрнамә җибәрү бурычы кертелде. Әлеге таләп үтәлмәгән очракта, Эчке эшләр органнары рөхсәт документларын гамәлдән чыгару чаралары күрә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 272 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Шул ук вакытта, Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы мәгълүматы буенча 2024 елда 2 005 патент, шул исәптән хезмәт эшчәнлеген гамәлгә ашыру турында хәбәрнамәләр бирмәгән өчен, гамәлдән чыгарылган.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 273 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

7 НЧЕ БҮЛЕК. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА КЕШЕ ХОКУКЛАРЫ БУЕНЧА ВӘКАЛӘТЛЕ ВӘКИЛНЕҢ ЗАКОННАРНЫ КАМИЛЛӘШТЕРҮ ҺӘМ ХОКУКЫЙ АГАРТУ БУЕНЧА ЭШЧӘНЛЕГЕ

7.1. Кеше һәм гражданнар хокуклары һәм ирекләре турындагы законнарны камилләштерү

Кеше хокуклары өлкәсендә законнар даими яңарып тора. Анда хокукый көйләүгә кагылышлы кимчелекләр бетерелә, төп максатка – шәхеснең лаеклы тормышын тәэмин итүгә һәм гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен яклауда югары дәрәҗәгә ирешү өчен хокукый нормалар камилләштерелә.

Үз компетенциясе кысаларында, шул исәптән гражданнарның мөрәҗәгатьләре буенча эш барышында Вәкаләтле вәкил, системалы нигездә төбәк һәм федераль норматив хокукый актлар нигезләмәләренә, иҗтимагый мөнәсәбәтләрнең төрле өлкәләрендә гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен гамәлгә ашырганда мөмкинлекләрне киңәйтү, аларны яклауның нәтиҗәлелеген арттыру максатларында, аларны камилләштерү зарурлыгы мәсьәләсенә мониторинг уздыра.

Вәкаләтле вәкилнең закон чыгару процессында катнашуының берсе -Татарстан Республикасы Дәүләт Советы комитетлары утырышларында катнашу. 2024 елда Вәкаләтле вәкил һәм вәкил Аппараты хезмәткәрләре Татарстан Республикасы Дәүләт Советының законлылык һәм хокук тәртибе комитетының 16 утырышында катнаштылар, аларда 71 мәсьәлә каралды, Татарстан Республикасы Дәүләт Советының социаль сәясәт комитетының 7 утырышында 18 мәсьәлә каралды, мәгариф, мәдәният, фән һәм милли мәсьәләләр комитетының 12 утырышында катнаштылар.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, Аппарат хезмәткәрләре Татарстан Республикасы Дәүләт Советының законлылык һәм хокук тәртибе комитеты, Татарстан Республикасы Дәүләт Советының социаль сәясәт комитеты каршындагы эксперт советлары составына керә. Гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокукларын яклау мәсьәләсенең актуальлеген һәм әһәмиятен исәпкә алып, 2024 елда Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәре Дәүләт Советының экология, табигатьтән файдалану, агросәнәгать һәм азык-төлек сәясәте комитеты каршындагы эксперт советы составына кертелде. Вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәткәрләренең эксперт советлары составындагы эше закон проектларын кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен тәэмин итү позициясеннән, алар кертелгәнгә һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советы тарафыннан каралганга кадәр анализларга мөмкинлек бирә.

Закон проектларына бәяләмәләр әзерләү Вәкаләтле вәкилнең нормалар чыгаруда катнашуының нәтиҗәле эше булып тора.

2024 елда Вәкаләтле вәкил тарафыннан «Россия Федерациясендә түләүсез юридик ярдәм турында» Федераль законның 15 нче һәм 16 нчы маддәләренә үзгәрешләр кертү хакында», «Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында», «Россия Федерациясе Граждан кодексының беренче өлешенә үзгәрешләр кертү хакында» һәм «Россия Федерациясе Җинаять кодексына үзгәрешләр кертү турында» Федераль закон проектларына дүрт бәяләмә әзерләнгән.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 274 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Шулай ук Вәкаләтле вәкил «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» Татарстан Республикасы законының 2.1 маддәсенә үзгәрешләр кертү турында», «Гражданнарның торак хокукларын яклауны тәэмин итү турында» Татарстан Республикасы законының 10.1 маддәсенә үзгәрешләр кертү турында», «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» Татарстан Республикасы законына үзгәрешләр кертү турында» һәм «Татарстан Республикасының аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» Татарстан Республикасы законнары проектларына өч бәяләмә җибәрде.

Вәкаләтле вәкил хокук куллану эшчәнлеге кысаларында Татарстан Республикасы Конституция Советы белән тыгыз хезмәттәшлек итә. 2024 елның гыйнварында Вәкаләтле вәкил белән Татарстан Республикасы Конституция Советы рәисе арасында үзара хезмәттәшлек турында килешү төзелде.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил дәүләт социаль ярдәме күрсәтү тәртибе турында нигезләмәнең 1.1 пунктындагы аерым нигезләмәләрнең конституциячеллеген тикшерү турында гражданнар мөрәҗәгатьләре буенча дүрт бәяләмә әзерләде, шул исәптән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 02.09.2014 ел, № 635 карары белән расланган Татарстан Республикасында социаль контракт нигезендә; Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башкарма комитетының 2023 елның 20 гыйнварындагы 122 номерлы карарының 2 пункты нигезендә «Казан шәһәрендә яшәүче, алтын, бриллиант һәм таҗ туйларын билгеләп үтүче ирле-хатынлы парларны хөрмәтләү турында»; Татарстан Республикасы Җир кодексының 9 нчы маддәсе 4 пункты һәм Казан муниципаль берәмлеге башкарма комитетының «Казан шәһәрендә машина туктау урыннары булдыру һәм файдалану тәртибе, шул исәптән түләүле нигездә файдалану тәртибе турында» 18.04 2014 ел № 2096 нчы карары.

Шул ук вакытта гражданнарның мөрәҗәгатьләре төп мәгълүмат чыганагы булып кала, шуның нәтиҗәсендә Вәкаләтле вәкил гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен җайга салудагы актуаль проблемаларны ачыклый ала. Узган елда кергән мөрәҗәгатьләрне анализлау нигезендә, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты адресына төбәк норматив хокукый актларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү кирәклеге турында тәкъдимнәр җибәрде.

Вәкаләтле вәкилгә «Мы вместе-Без бергә» оешмасы директорыннан онкология авыруларыннан, дәвалау өчен махсуслаштырылган туклану продуктларыннан интегүче пациентларны ташламалы тәэмин итү һәм реконструктив этаптан башка мастоэктомия кичергән һәм инвалидлыгы булмаган хатын-кызларны сөт бизләре экзопротезлары һәм экзопротез өчен кирәкле махсус эчке киемнәр белән түләүсез тәэмин итү өчен Татарстан Республикасының норматив хокукый актларын эшләү һәм кабул итүне сораган мөрәҗәгать керде.

«Мы вместе-Без бергә» оешмасы директоры үзенең мөрәҗәгатендә республика халкы арасында баш, муен, үңәч һәм ашказаны буенча яман шешләр белән авыручыларның артуын ассызыклады, онкология пациентларын дәвалау өчен тукылануның мөһимлеген билгеләп үтте. Мөрәҗәгать итүче билгеләп үткәнчә, Татарстан Республикасында гражданнар бары тик стационар шартларында гына, операциядән соң гына бушлай туклану белән тәэмин ителә.

Республиканың норматив хокукый актларында амбулатор (өй шартларында) махсуслаштырылган дәвалау тукылануы, сөт бизләре экзопротезлары һәм алар өчен кирәкле махсус эчке кием белән тәэмин итү инвалидлык төркеме билгеләнмичә каралмаган.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 275 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Вәкаләтле вәкил Аппараты тарафыннан Россия Федерациясенең башка субъектларында әлеге мәсьәләне законнар белән җайга салу мониторингы үткәрелде һәм республиканың профильле ведомстволарыннан мәгълүмат тупланды, аның йомгаклары буенча кайбер төбәкләрдә гражданнарның аерым категорияләренә ярдәм итүнең югарыда күрсәтелгән чаралары гамәлгә ашырылуы билгеләп үтелде.

Әлеге мәсьәләләрнең әһәмиятен һәм социаль әһәмиятен исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил, 18 яшьтән өлкәнрәк булган, баш, муен, үңәч һәм ашказаны яман шешләреннән интегүче һәм медицина оешмаларында диспансер исәбендә торучы аерым категория гражданнарга туклыклы ризыклар - энтераль туклану өчен катнашмалар, өй шартларында парентераль туклануны үткәрү өчен препаратлар рәвешендә; шулай ук реконструктив этаптан башка мастоэктомия кичергән һәм инвалидлыгы булмаган хатын-кызларны сөт бизләре экзопротезлары һәм гаиләнең җан башына уртача керемен исәпкә алмыйча, экзопротезны, аны уңайлы киюне тәэмин итәргә мөмкинлек бирә торган махсус эчке киемнәр белән түләүсез тәэмин итү буенча өстәмә социаль ярдәм чаралары бирү турындагы мәсьәләне карау өчен Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты адресына мөрәҗәгать итте

Вәкаләтле вәкилнең тәкъдиме хупланды. Мәсьәләләрнең федераль дәрәҗәдә сәламәтлек саклау, авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек, сәнәгать һәм сәүдә өлкәләрендәге хакимиятнең федераль органнары белән үзара хезмәттәшлектә уртак системалы хәл итүне таләп итүен исәпкә алып, киләчәктә аларны җентекләбрәк тикшерү турында карар кабул ителде.

Хисап елында Вәкаләтле вәкил адресына инвалид балаларны озатып йөрүче затлардан җәмәгать транспортында ташламалы юл йөрү билетыннан озатып йөрүче кеше булмаганда файдалану хокукы бирү турында мөрәҗәгатьләр кергән. Алар өчен инвалид баланы мәгариф оешмасына һәм (яисә) өстәмә белем бирү оешмасына озатып йөргәндә юл йөрү билетыннан файдалану мәсьәләсе актуаль булып тора.

Мәктәптән кайтканда һәм учреждениегә бала алырга барганда, ата-аналар яннарында бала булмау сәбәпле юл йөрү билетыннан файдалану хокукын югалта. Бу очракта алар юл йөрү өчен билгеләнгән тариф буенча аерым түләргә тиеш, гәрчә аларның максатлары бары тик бала мәнфәгатьләренә генә бәйле булса да.

Күрсәтелгән хәлне исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2005 елның 7 апрелендәге 161 номерлы карарына инвалид балаларның ата-аналарын инвалид бала озатып йөрмичә мөстәкыйль йөрү өчен бердәм айлык социаль йөртү билетын алу хокукына ия категорияләр исемлегенә кертү өлешендә үзгәрешләр кертү турында тәкъдим җибәрде.

Безнең мөрәҗәгатькә җавап итеп, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты әлеге мәсьәләне өстәмә акча белән хәл итү кирәклеге турында хәбәр итте. Вәкаләтле вәкил әлеге мәсьәләнең агымдагы елда уңай хәл ителәчәгенә ышаныч белдерә.

Вәкаләтле вәкилнең закон чыгару эшчәнлеге предметы булып, кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренең дәүләт гарантияләренең төрле өлкәләре тора.

2024 елда Вәкаләтле вәкил ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар һәм алар арасыннан булган затлар мәнфәгатьләрендә хокук яклау эшчәнлеген гамәлгә ашырганда интернаттан киткәч килеп туа торган мәсьәләләргә аерым игътибар бирде.

Балалар йортыннан чыккач, балалар урта һөнәри белем бирү яки югары белем бирү мәгариф оешмаларына керә, анда мәгариф оешмалары балалар йортларын

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 276 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

тәмамлаучыларны контрольдә тота. Ләкин шул ук вакытта һәр мәгариф оешмасы әлеге эшне оештыруда үзенең эш формаларын һәм ысулларын куллана, монда бу эшне оештыруга методик якын килүдә бердәмлек юк.

Республикада Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.03.2017 № 169 карары белән махсуслаштырылган торак фондында яшәүче ятим балалар һәм ата-ана каравыннан мәхрүм калган балалар арасыннан булган затларга кагылышлы нигезләмә расланды. Күрсәтелгән документ нигезендә ятим балалар арасыннан булган затларны интернаттан соң озата бару буенча төп эш, торак урынына наем шартнамәсе төзелгән вакыттан башлана. Әмма әлеге норматив хокукый актта интернаттан соңгы озатып йөрүче субъектлар исемлеге, аларның вәкаләтләре һәм ведомствоара хезмәттәшлек тәртибе (шул исәптән мәгълүмати), чыгарылыш сыйныф укучыларына күрсәтелә торган дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр исемлеге; ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан булган затларны социаль адаптацияләү һәм интернаттан соңгы озатып йөрү буенча эш формалары һәм ысуллары юк.

Бәян ителгәннәрне исәпкә алып, Вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасында интернаттан соң ярдәм күрсәтүне оештыру һәм гамәлгә ашыру мөнәсәбәтләрен җайга сала торган норматив хокукый актны камилләштерү турында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты адресына тәкъдим җибәрде.

Балигъ булмаганнар эшләре буенча муниципаль комиссияләрнең эшен анализлаганда да хокукый җавап бирүнең камил булмавы ачыкланды, бу исә балигъ булмаганнарга карата җинаять эше кузгатудан баш тарту турындагы карарлар буенча материалларны муниципаль комиссияләр тарафыннан вакытында каралмауга китерә.

«Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасы нигезләре турында» 1999 елның 24 июнендәге № 120-ФЗ Федераль законның 26 нчы маддәсе нигезендә, комиссия кергән материалларны 10 тәүлек эчендә карый һәм балигъ булмаганнарга йогынты ясау яки суд каршында әлеге балигъ булмаганнарны ябык типтагы махсус учреждениеләргә урнаштыру турында юлламаны куллану мөмкинлеге турындагы мәсьәләне хәл итә.

Шул ук вакытта, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2012 елның 24 сентябрендәге 798 номерлы карары белән расланган муниципаль комиссияләр турындагы нигезләмәнең 3.5 пунктында, административ хокук бозулар турындагы эшләрдән тыш, материаллар (эшләр) алар кергән көннән алып 15 көн эчендә каралырга тиеш, дип каралган.

Вәкаләтле вәкил күрсәтелгән норманы «Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау системасы нигезләре турында»1999 елның 24 июнендәге 120-ФЗ номерлы Федераль законга туры китерергә тәкъдим итте.

Төбәк законнарын камилләштерү буенча әлеге тәкъдимнәр Вәкаләтле вәкил каршындагы эксперт советында «Ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәү турында»гы мәсьәләгә багышлаган утырышта, Вәкаләтле вәкил тарафыннан әйтелде, шулай ук Вәкаләтле вәкилнең махсус докладында чагылыш тапты.

Узган елда Вәкаләтле вәкил шулай ук Россия Федерациясе Дәүләт Думасы депутатлары адресына федераль законнарны камилләштерү өлешендә тәкъдимнәр җибәрде.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 277 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Шулай итеп, Татарстан Республикасында «Регион белән идарә итү үзәге» проектын гамәлгә ашыру буенча проект офисы утырышы йомгаклары буенча, Вәкаләтле вәкил, Татарстан Республикасыннан Россия Федерациясе Федераль Җыены Дәүләт Думасы депутаты Т.П. Ларионова адресына «Ятим балаларга һәм аннан мәхрүм калган балаларга социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә гарантияләре турында» 159-ФЗ номерлы Федераль законның 8 нче маддәсенә, аларга махсуслашкан торак урыннарын наем килешүе буенча махсуслашкан торак фондыннан торак бирелгәнчегә кадәр торак биналарын арендалауга(наемга) түләү буенча субсидияләр бирү яки маневр торак фондыннан торак бирүгә кагылышлы үзгәрешләр кертү инициативасы белән мөрәҗәгать итте.

Татарстан Республикасыннан Россия Федерациясе Федераль Җыены Дәүләт Думасы депутаты Т.П.Ларионова адресына шулай ук балалар караган очракта вакытлыча эшкә яраксызлык буенча пособие күләмен хезмәткәрнең уртача хезмәт хакы дәрәҗәсенә кадәр күтәрү, баланың авыру чоры өчен пособие түләү (законнардагы үзгәрешләр яки эш бирүче хисабына өстәмә түләү) мәсьәләсе буенча аерым тәкъдим җибәрелгән иде.

Татарстан Республикасыннан Россия Федерациясе Федераль Җыены Дәүләт Думасы депутаты Т.П. Ларионовага, Россия Федерациясе Федераль Җыены Дәүләт Думасының көзге сессиясе кысаларында Дәүләт Думасының гаиләне яклау, ата, ана һәм бала мәсьәләләре комитетының киңәйтелгән «түгәрәк өстәл» утырышында каралган әлеге инициативаларны хуплаганы өчен рәхмәт белдерәбез. Россия Федерациясе Федераль Җыены Дәүләт Думасының язгы сессиясе кысаларында әлеге закон чыгару инициативаларын Бөтенроссия «Бердәм Россия» сәяси партиясенең закон чыгару эшчәнлеге буенча эксперт советының гаиләне, аналарны һәм балаларны яклау өлкәсендәге проектларны анализлау буенча төркем утырышы кысаларында карау планлаштырыла. Әлеге тәкъдимнәрне ишетеп, алар федераль законнарда чагылыш табар, дип ышанабыз.

Хисап елында инвалидларны шифаханә-курорт дәвалануы белән тәэмин итүгә кагылышлы мәсьәләләрне анализлау йомгаклары буенча Вәкаләтле вәкил, шулай ук Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министры адресына Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2004 елның 29 декабрендәге «Индексацияне исәпкә алып, гражданнарга социаль хезмәтләр җыелмасы рәвешендә дәүләт социаль ярдәме күрсәтү чыгымнарын финанс белән тәэмин итү тәртибе турында» 864 нче карарында ташламалы категорияләрдәге гражданнарга шифаханә-курорт дәвалануы буенча каралган хезмәтләр күрсәтүне финанслау нормативларын яңадан карау мөмкинлеген тикшерү үтенече белән мөрәҗәгать итте. Бу хакта әлеге докладның «Социаль тәэмин итүгә хокук» бүлегендә җентекләп бәян ителгән.

Алынган мәгълүматларга караганда, хәзерге вакытта Россия Федерациясе Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы тарафыннан айлык акчалата түләүләр, социаль хезмәтләр җыелмасын, шул исәптән шифаханә-курортта дәвалануны тәкъдим итүнең барлык механизмын яңарту мөмкинлеге буенча комплекслы алымнар эшләнә.

Һичшиксез, кеше хокуклары һәм ирекләре турындагы законнар гамәлдәге эшләнеп бетмәү позициясеннән чыгып та, аның сыйфатын яхшырту зарурлыгына бәйле рәвештә дә, алга таба камилләштерелергә тиеш. Вәкаләтле вәкил гражданнар хокукларының законнар чыгару гарантияләрен ныгытуга юнәлдерелгән эшне дәвам итәргә ниятли.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 278 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

7.2. Халыкны хокукый агарту буенча вәкаләтле вәкил эшчәнлеге

Хокукый агарту җәмгыятьтә хокук турындагы белемнәрне таратудан, гамәлдәге норматив хокукый актларның нигезләмәләрен аңлатудан, шулай ук аларны законнарны үтәү кирәклегенә ышаныч булдыру һәм хокук бозуларны кисәтү максатларында куллану практикасыннан гыйбарәт.

Дәвам итә торган махсус хәрби операция кысаларында хокукый агартуның өстенлекле адресатлары махсус хәрби операциядә катнашучылар һәм аларның гаилә әгъзалары булды. Күп кенә бурычларны хәл итү өчен бездән шәхси кабул итүләр, телефон аша аралашулар һәм язма мөрәҗәгатьләргә җаваплар вакытында консультация бирүне көчәйтү, гамәлдәге проектларның аудиториясен киңәйтү, яңаларын тәкъдим итү таләп ителде.

Вәкаләтле вәкил эшчәнлегендә кеше һәм граждан хокуклары һәм ирекләре өлкәсендә хокукый агарту мөһим юнәлешләрнең берсе булып тора. «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында» 03.03.2000 ел, № 95-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы нигезендә Вәкаләтле вәкилнең төп бурычларының берсе – кеше һәм граждан хокуклары һәм ирекләре өлкәсендә хокукый агартуга булышлык итү.

Хокукый агарту өлкәсендәге төп проектлар

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил тарафыннан 2024 елда 11 масштаблы хокук агарту проекты уздырылды, алар кысаларында 120 чара гамәлгә ашырылды. Хокукый агарту традицион һәм яңа интерактив форматларда алып барыла.

2024 елда гражданнарга хокукый агарту максатларында Вәкаләтле вәкил һәм Аның аппараты тарафыннан даими эшләрне башкару дәвам итте, болар:

- инвалид балаларның ата-аналары өчен Вәкаләтле вәкил каршындагы «Хокукый белемнәр мәктәбе» дәресләре;
- «Өченче буын университеты» тыңлаучылар өчен Вәкаләтле вәкил каршындагы «Хокукый белемнәр мәктәбе» дәресләре;
- хәрби хезмәткә чакырылучылар һәм аларның ата-аналары өчен «Хокукый белемнәр мәктәбе» дәресләре;
- Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе карамагындагы төзәтү учреждениеләрендә «Хокукый ярдәм көннәре»;
- «Россия Пенсионерлар берлегенең Татарстан буенча бүлеге» оешмасы белән берлектә «Хокукый ярдәм көннәре»;
- Татарстан Республикасы Адвокатлар һәм Нотариаль палаталары белгечләре тарафыннан түләүсез консультацияләр уздыру;
- тематик телефон «кайнар линияләре»;
- «Кеше хокукларының Бердәм дәресе» Бөтенроссия акциясе кысаларындагы чаралар;
- массакүләм мәгълүмат чаралары белән эшләү – интервьюлар һәм видеорепортажлар, аңлатма материалларын Вәкаләтле вәкилнең рәсми социаль челтәрләрендә бастырып чыгару.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 279 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2024 елда халык белән эшләүдә хокукый агартуның яңа формалары кертелде: Татарстан Республикасында белем алучы чит ил студентлары өчен «Хокукый ярдәм көннәре», алар өчен ике телдә – рус һәм инглиз телләрендә мәгълүмати белешмәлек бастыру, шулай ук пенитенциар системаның төзәтү учреждениеләрендә җәза үтәүче затлар өчен лекцияләр циклын яздыру.

Гомуми юнәлештәге хокук яктырту проектлары

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең инвалид балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) өчен түләүсез юридик ярдәм күрсәтү һәм инвалид балаларның ата-аналарын һәм законлы вәкилләрен хокукый агарту буенча **«Хокукый белемнәр мәктәбе»** социаль проекты 2020 елдан гамәлгә ашырыла. Шулай итеп, «Яндекс.Телекүпер» элемтә платформасын кулланып, 2024 елда түбәндәге темалар буенча 7 дәрес үткәрелде:

- «Югары белемнең барлык яклары: урта махсус/югары белем алу мөмкинлекләре» (2024 елның 19 марты);
- «Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән яшьләрне эшкә урнаштыруга ярдәм итүче программалар («Абилимпикс» халыкара коммерциягә карамаган хәрәкәте)» (2024 елның 09 апреле);
- «Мәктәптә булыргамы, юкмы?» (2024 елның 05 мае);
- «Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатларына сайлауларның үзенчәлекләре» (2024 елның 05 сентябре);
- «Инвалидлыкны рәсмиләштерү һәм медик-социаль экспертиза узу тәртибе» (2024 елның 15 октябре);
- «Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикле балаларны мәктәпкә алу тәртибе, процедурасы һәм үзенчәлекләре»;
- «Тернәкләндерү программалары үтү» (2024 елның 25 декабре).

Әлеге дәресләрнең максаты - инвалид балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) берлегенә мөмкинлекләр турында уңайлы видеоконференцэлемтә форматында һәм Татарстан Республикасы министрлыклары һәм ведомстволары җитәкчеләре белән турыдан-туры элемтәдә торып мәгълүмат бирү. Ата - аналарга билгеләнгән очрашулар һәм әлеге категория гражданнарга турыдан-туры кагылышлы законнардагы үзгәрешләр турында мәгълүмат бирү максатларында без «ВКонтакте» социаль челтәрендә «Үзенчәлекле кешеләр өчен Хокукый белемнәр мәктәбе» дигән бергәлек төзедек (https://vk.com/public219818911). Халыкны колачлау – «ВКонтакте»төркемендә якынча 3000 карау.

«Өченче буын университеты» тыңлаучылары өчен Вәкаләтле вәкил каршындагы «Хокукый белемнәр мәктәбе» дәресләре традиция буенча уку елы кысаларында үткәрелә. 2024 ел ике уку елының ике яртыеллыгын – 2023/2024 һәм 2024/2025 елларны үз эченә алды.

«Өченче буын университеты» студентлары өчен дәресләрдә түбәндәге темалар яктыртылды: «Кулланучылар хокуклары: һәркемгә нәрсә белергә кирәк», «Бәхетлерәк булу – бергә булу: өлкән яшьтәге кешеләрнең хәзерге социумга үзара хезмәттәшлек итү ысуллары һәм психологик ярдәм күрсәтү мөмкинлекләре», «Мәдәни променад: пенсионерлар өчен аларны мәдәни баету мөмкинлекләре һәм ташламалары», «Доктор, ай, авырта! Медицина хезмәте күрсәтү: түләүсез хезмәт күрсәтү мөмкинлеге», «Телефоннан аерылмыйча кирәкле хезмәтләр: дәүләт хезмәте порталының файдалы

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 280 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

мөмкинлекләре», «Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгы эшчәнлеге һәм Татарстан Республикасында халыкка түләүсез юридик ярдәм күрсәтү турында», «Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил турында: эшчәнлек нигезләре, гражданнар хокукларын яклау бурычлары һәм ысуллары», «Социаль тәэмин итү: пенсияләр, пособиеләр һәм социаль ташламалар», «Без нәрсә өчен түлибез: торак-коммуналь хуҗалыкка бәяләр һәм тарифлар ничек формалаша».

Халыкка түләүсез юридик ярдәм күрсәтү максатларында **Татарстан Республикасының Адвокат һәм Нотариаль палаталары** белән хезмәттәшлек турында төзелгән килешүләр нигезендә, әлеге ведомстволар белгечләре тарафыннан 2024 елда Вәкаләтле вәкил Аппаратында гражданнар кабул ителде. Ел дәвамында 16 тапкыр гражданнарны кабул итү үткәрелде, 150дән артык граждан кабул ителде.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советының «Милосердие-Мәрхәмәт» хатын-кыз депутатлар берләшмәсе белән берлектә уздырыла торган телефон «кайнар элемтәләре» дә актуальлеген югалтмый. Әлеге формат телефон шалтыратулары гына түгел, «WhatsApp» кебек мессенджерлар аша килгән хәбәрләр дә кабул ителүе белән дә уңайлы.

Вәкаләтле вәкил Аппаратында 2024 елда кызыксынган министрлыклар һәм ведомстволар, гавами хакимият органнары вәкилләре катнашында 6 телефон «кайнар элемтәсе» үткәрелде, алар барышында республика һәм илнең башка төбәкләреннән 246 шалтырату керде.

Үткәрү вакыты	«Кайнар элемтәләр» тематикасы	Шалтырату лар саны
28 февраль 2024 ел	Балалы гаиләләрне яклау мәсьәләләре	31
15-17 март 2024 ел	Россия Федерациясе Президентын сайлауларга бәйле рәвештә гражданнарның сайлау хокукларын яклау мәсьәләләре	47
29 май 2024 ел	Белем алуга хокукны яклау (мәктәпкәчә белем бирү оешмаларына, мәктәпләргә (1 һәм 10 сыйныфлар), урта махсус уку йортларына, югары белем бирү учреждениеләренә кабул итү), шулай ук җәйге ялны оештыру мәсьәләләре	34
12 июль 2024 ел	«Гаилә һәм балачакны яклау», Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көненә багышланган чара	49
08 сентябрь 2024 ел	Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатларын сайлауларга бәйле рәвештә гражданнарның сайлау хокукларын яклау мәсьәләләре	53
08 ноябрь 2024 ел	Белемгә хокукны яклау мәсьәләләре	32

Вәкаләтле вәкил «ВКонтакте», https://vk.com/sariyasaburskaya,https://vk.com/club193048141), «Одноклассники»(https://ok.ru/u.popravamchelovekavrt,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 281 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

https://ok.ru/group/60702086135920) социаль челтәрләрендә, шулай ук үз телеграмм-каналында (https://t.me/tat_ombudsman) актив эш алып бара. 2024 елда күрсәтелгән социаль челтәрләр мәйданчыкларында, шулай ук Вәкаләтле вәкилнең рәсми сайтында барлыгы 300дән артык материал бастырылган. Социаль челтәрләрдә гамәлдәге законнарга аңлатмалар һәм яңалыклар даими басылып тора, бу халыкта уңай җавап бирә.

«Кеше хокукларының бердәм дәресе» бөтенроссия акциясе

Ел саен Татарстан Республикасы Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең «Кеше хокукларының Бердәм дәресе»н үткәрү инициативасын хуплый. 2024 елда бердәм дәрес Россия Федерациясе Президенты В.В. Путин игълан иткән Гаилә елына һәм БДБ илләрендә волонтерлык хәрәкәте елына багышланды.

Халыкара Кеше хокуклары көнен (10 декабрь) һәм Россия Федерациясе Конституциясе көнен (12 декабрь) бәйрәм итү кысаларында, 2024 елның декабрендә Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларында «Кеше хокуклары буенча Бердәм дәрес» үткәрелде. Дәрес кысаларындагы чаралар республиканың 1402 гомуми белем бирү оешмасында оештырылды. «Кеше хокуклары буенча Бердәм дәрес» үткәрүгә 170 меңнән артык укучы һәм 9000нән артык педагог җәлеп ителде.

«Кеше хокуклары буенча Бердәм дәрес»тә Россия Федерациясе Конституциясенең төп нигезләмәләре, Бала хокуклары турында конвенцияләр, Кеше хокуклары декларацияләре һәм Кеше хокуклары өлкәсендә башка халыкара һәм милли норматив актлар каралды. Укучылар кеше хокукларын яклауның гамәлдәге системасы, Россия Федерациясендә һәм Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил институтлары белән таныштылар. «Кеше хокуклары буенча Бердәм дәрес» кысаларында гадәттәгечә мәктәп китапханәләрендә китаплар һәм методик әдәбият күргәзмәләре оештырылды, тематик әңгәмәләр һәм хокукый грамоталылык дәресләре, хокукый уеннар, Россия Федерациясе Конституциясен белүгә квест-уеннар үткәрелде. Югары сыйныф укучылары өчен Прокуратура хезмәткәрләре һәм депутатлар корпусы белән очрашулар оештырылды. Чараларны әзерләгәндә һәм үткәргәндә педагоглар «Кеше хокуклары буенча Бердәм дәрес» үткәрү буенча методик тәкъдимнәр кулланды, шулай ук дәресләрнең һәм сыйныфтан тыш чараларның үз программаларын эшләде. «Кеше хокуклары буенча Бердәм дәрес» кысаларында үткәрелгән чараларда Татарстан Республикасының 43 муниципаль районында һәм 2 шәһәр округында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре катнашты.

2024 елның 10 декабрендә «Гаилә» күп профильле 133 нче лицеенда 10а сыйныфында Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил катнашында дәрес узды. «Кешенең хокуклары һәм бурычлары» темасына әңгәмә үткәрелде. Вәкаләтле вәкил Аппаратының «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасының кулланучылар багланышларын координацияләү бүлеге башлыгы И. Н. Вәлиуллина Казан шәһәре Идел буе районының «Галактика» белем бирү үзәге - 35 нче лицейның ике унберенче сыйныф укучылары өчен дәрес үткәрде, дәүләт мәгълүмат системасының кулланучылар багланышларын координацияләү

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 282 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

бүлеге башлыгы урынбасары Л.Ф.Камалова Казан шәһәренең Советлар Союзы Герое А.С.Умеркин исемендәге «116 нчы лицей»да дәрес үткәрде.

Халыкны хокукый агартуның яңа формалары

Ел саен Вәкаләтле вәкил тарафыннан пенитенциар система учреждениеләрендә җәза үтәүче затлар белән планлы эш алып барыла. 2024 елда төзәтү учреждениеләренә барып, шулай ук Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсеннән видеоконференцэлемтә режимында 14 көн хокукый ярдәм күрсәтелде, анда 150ләп кеше катнашты.

Алда күрсәтелгән хокукый ярдәм формаларын уздыруның күпьеллык тәҗрибәсе буенча хөкем ителүчеләр очраша торган мәсьәләләр күбесенчә бертөрле һәм ятимнәр арасыннан булган затларга торак алуга, махсус хәрби операциядә катнашу максатыннан Россия Федерациясе Оборона министрлыгы белән контракт төзүгә, социаль ташламаларга һәм иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгәннән соң тормышка җайлашуга кагыла, дигән нәтиҗә ясалды. Килгән мөрәҗәгатьләрнең бөтенесен гомумиләштереп, Вәкаләтле вәкил хокук агарту материалын җирле телевидение аша төзәтү учреждениеләре чикләрендә трансляцияләү өчен төшерү турында карар кабул итте. Барлыгы 10 фильмнан торган лекцияләр циклы төшерелде.

Видеороликларда түбәндәге темалар каралды:

1. Апелляция, кассация инстанцияләрендә суд карарларына шикаять бирү;

2. Татарстан Республикасы Җинаять-үтәтү системасы төзәтү учреждениесенең медицина частендә медицина ярдәме күрсәтү. Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең МСЧ-16 хөкем ителгәннәр өчен хастаханәгә тикшерү һәм дәвалануга җибәрү. Инвалидлык төркемен билгеләү. Дару препаратлары алу;

3. Иректән мәхрүм итү рәвешендә җәза үтәүче затларның РФ ЖК 79 нчы, 80 нче, 81 нче маддәләре нигезендә җәзадан азат ителү хокукы;

4. Ятим балалар һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балалар арасыннан булган затларның махсуслаштырылган торак фондыннан торак урыннары белән тәэмин итүгә хокукы;

5. «Россия Федерациясендә пробация турында» 06.02.2023 №10-ФЗ Федераль закон нигезендә пробация төрләре: эшчәнлекнең төп юнәлешләре, пробация кулланыла торган затлар өчен индивидуаль программа, пробация кулланыла торган затларның хокуклары һәм бурычлары, 2025 елдан пробация турында нигезләмәләр куллану;

6. Татарстан Республикасы Җинаять-үтәтү системасының төзәтү учреждениеләрендә ирегеннән мәхрүм итү рәвешендә җәза үтәүче затларга һөнәри белем һәм урта һөнәри белем бирүне оештыру;

7. 19 нчы төзәтү колониясе һәм 2 нче төзәтү колониясе базасында психоактив матдәләргә бәйлелекләре булган хөкем ителгәннәр белән эшләүгә юнәлдерелгән реабилитация отрядлары проектын гамәлгә ашыру.

2024 елда Татарстан Республикасында белем алучы чит ил студентлары өчен «Хокукый белемнәр мәктәбе» дәресләре сериясе яңалык булды. Уздырылган алты чара

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 283 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

йомгаклары буенча «Хокукый ярдәм көннәре»ндә 1000нән артык чит ил студенты («КДМУ» югары белем бирү федераль дәүләт бюджет мәгариф учреждениесе; «КНИТУ-КАИ» югары белем бирү ФДБМУ; «КНИТУ» югары белем бирү ФДБМУ; «КДЭУ» югары белем бирү ФДБМУ; «КДАУ» югары белем бирү ФДБМУ; Н. Г. Җиһанов исемендәге Казан дәүләт консерваториясе югары белем бирү федераль дәүләт бюджет мәгариф учреждениесе) әлеге дәресләрдә булды. Чит ил студентларын кызыксындырган төп мәсьәләләр миграция сәясәтенә кагылды: документлар рәсмиләштерү, виза һәм чакырулар алу, документлар тапшыру вакыты, миграция сәясәтен бозу хәле.

Әлеге чаралар студентлар бергәлегенең нәтиҗәлелеген һәм сораулар белән кызыксынуын күрсәтте. Хокукый агартуга юнәлдерелгән чараларның күп булуына карамастан, хәл ителмәгән сораулар кала.

Татарстан Республикасы территориясендә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы югары уку йортларына 2025 елда түләүсез юридик ярдәм күрсәтү эшен дәвам итәргә киңәш итәбез.

Җәмгыять бер урында гына тормый, ә яңа чынбарлык халыкка кирәкле мәгълүматны җиткерүнең яңа ысулларын эзләүне таләп итә. Әлбәттә, яңа цифрлы форматларны кертү хокукый агарту алымнарын һәм формаларын җиңеләйтәчәк. Без социаль челтәрләр мөмкинлекләрен кулланырга һәм әлеге мәйданчыклар ярдәмендә мөмкин кадәр күбрәк мәгълүмат бастырырга тиеш, дип саныйм.

2025 елда төрле темаларга хокук агарту роликларын яздыру һәм аларны алга таба безнең рәсми социаль челтәрләрдә, шулай ук онлайн массакүләм мәгълүмат чаралары мәйданчыкларында бастырып чыгару планлаштырыла.

«Татмедиа» Республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгының әлеге видеороликларны интернет-массакүләм мәгълүмат чараларында һәм социаль челтәрләрдә халыкның хокукый грамоталылыгын арттыру өчен таратуда ярдәм итүен сорыйбыз.

7.3. Вәкаләтле вәкил институтының гавами хакимият органнары һәм граждан җәмгыяте институтлары белән үзара эшчәнлеге

Һичшиксез, Вәкаләтле вәкил Аппаратының нәтиҗәле эшен җайга салу гавами хакимият органнары, коммерциягә карамаган оешмалар, массакүләм мәгълүмат чаралары һәм башка оешмалар белән тыгыз элемтәдән башка мөмкин түгел. Татарстан омбудсмены тарафыннан төрле гавами хакимият органнары һәм иҗтимагый оешмалар белән хезмәттәшлек турында 100 дән артык килешү төзелде. Әйтик, 2024 елда Идел буе федераль округы буенча транспорт өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең төбәкара территориаль идарәсе, Татарстан Республикасы Конституция советы, Татарстан Республикасы социаль инициативаларны гамәлгә ашыру Ассоциациясе (АРСИ), Татарстан Республикасы Прокуратурасы, «Татарстан Республикасы Ватанны саклаучылар гаиләләре комитеты», Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы, Федераль дәүләт статистикасы хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча территориаль органы,Татарстан Республикасы дәүләт Хезмәт инспекциясе, Сәламәтлек саклау өлкәсендә федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча территориаль органы, Казан (Идел буе) федераль университетының юридик факультеты, Табигатьтән файдалану өлкәсендә күзәтчелек

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 284 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

буенча федераль хезмәтнең Идел-Кама төбәкара идарәсе белән үзара хезмәттәшлек турында килешүләр төзелде.

Үз чараларын гамәлгә ашырудан тыш, Вәкаләтле вәкил социаль проектларны гамәлгә ашыручы коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтә. Үзара хезмәттәшлек кысаларында Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтчелек комиссиясе, хәйрия фондлары, хокук яклау юнәлешендәге иҗтимагый оешмалар, Россия юристлары Ассоциациясе белән тыгыз элемтә һәм уртак эш җайга салынган. Үзара хезмәттәшлек кысаларында Вәкаләтле вәкил коммерциячел булмаган оешмалар оештырган чараларда һәм проектларда, ә граждан җәмгыяте вәкилләре - Вәкаләтле вәкил чараларында катнаша, конструктив тәкъдимнәр кертә.

2024 елда Президент грантлары фондына, граждан җәмгыятен үстерүгә Татарстан Республикасы грантларын бирүгә бәйгеләр уздыру буенча республика комиссиясенә, социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм итү буенча Республика ресурс үзәгенә Вәкаләтле вәкил партнер оешмаларга теләктәшлек белдереп 17 хат җибәргән, алар Татарстан Республикасында һәм илебезнең төрле төбәкләрендә яшәүчеләрнең хокукларын һәм ирекләрен яклауга юнәлтелгән нәтиҗәле эш башкара.

Генераль директоры Л.Ә. Таишева булган «Яңа гасыр» коммерциягә карамаган автоном хәйрия оешмасы белән 2024 елда «Татарстан Республикасы халкы арасында ВИЧ инфекциясен профилактикалау һәм тест уздыруга ирешү буенча ВИЧ - хезмәт күрсәтүләргә ТЕСТ» уртак проекты дәвам ителде, анда Вәкаләтле вәкил актив катнаша. 2024 елда без «Татарстан Республикасының көньяк-көнчыгыш шәһәрләрендәге хезмәт коллективларында сәламәтлекне саклау тәртибен формалаштыру һәм ВИЧ-инфекцияне профилактикалау» яңа проектын гамәлгә ашыруда актив катнаштык. Әлеге проект кысаларында «Яңа гасыр» хәйрия оешмасы командасы Вәкаләтле вәкилнең җәмәгатьчелек ярдәмчеләре, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы һәм Республика СПИД-үзәге белән берлектә Әлмәт, Лениногорск һәм Бөгелмә шәһәрләренең хезмәт коллективлары өчен ВИЧ-инфекцияне профилактикалау буенча семинар-тренинглар оештырды. Уртак проектларны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча уздырыла торган мониторинг аларның югары нәтиҗәлелеге турында сөйли. Проект үзенең актуальлеген һәм кирәклеген исбатлады: Яшьләр көнендә генә дә 180 ләп кеше, Казан шәһәренең хәрби госпиталендә дәваланучы 90нан артык хәрби тест тапшырды.

Җитәкчесе С.А. Салихова булган **«ҮЗЕНЧӘЛЕКЛЕ БАЛАЛАР. ТАТАРСТАН» оешмасы** белән социаль өлкәдә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил җәмгыятьтә толерантлык дәрәҗәсен арттыру, менталь тайпылышлары булган балаларны реабилитацияләү һәм иртә ярдәм итү системасын үстерү һәм нормотиплы һәм үзенчәлекле балалар өчен чиксез мохит булдыру буенча проектларны тормышка ашырды. 2024 елда бу проектлар: «Тәртипне гамәли анализлау мәктәбе», «Перезагрузка» - аутистик спектр тайпылышлары булган балаларның ата - аналарына психологик ярдәм күрсәтү клубы, «Үсеш» - үзенчәлекле балаларның ата-аналары өчен интенсив курс, «Сөйләмне башлап җибәрү», «Аутистик спектр тайпылышлары булган һәм башка менталь тайпылышлы балалар өчен декоратив-гамәли иҗатта татар орнаменты».

«Үзенчәлекле балалар. Татарстан» оешмасының төп максаты – балалар белән эшләүдә нәтиҗәле методикаларны турыдан-туры кулланып, үзенчәлекле балаларны үстерүнең, абилитацияләүнең һәм укытуның уңышлы практикаларын

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 285 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

тарату, шулай ук белем һәм күнекмәләрне башка белгечләргә: педагогларга, психологларга, тьюторларга, волонтерларга, социаль хезмәткәрләргә һәм башкаларга тапшыру.

Югарыда әйтелгән проектлар кысаларында Вәкаләтле вәкил, Вәкил Аппараты хезмәткәрләре инвалид балалар тәрбияләүче гаиләләр белән инвалид затларны тернәкләндерү белән шөгыльләнүче оешмаларда һәм учреждениеләрдә очраштылар. Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил ярдәмендә «Ата-аналар өчен үз-үзеңне тотышыңа гамәли анализ мәктәбе» хәйрия проекты эшләтеп җибәрелде, аның максаты үзенчәлекле балаларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) аларның балалары белән нәтиҗәле хезмәттәшлек итү өчен гамәли күнекмәләр һәм белемнәр бирә торган түләүсез курс белән тәэмин итү. 2024 елда проектта катнашу өчен 262 ата-ана гариза биргән.

«Перезагрузка» проекты кысаларында 48 ата-ана тәҗрибәле профессиональ психологлардан психологик ярдәм алды. «Перезагрузка» проекты 2024 елның декабрь ахырына кадәр дәвам итте. Ул үзенчәлекле балалар тәрбияләүче ата-аналарга психологик ярдәм күрсәтүгә, шулай ук үзара ярдәм күрсәтү өчен ата-аналар җәмгыяте төзүгә юнәлдерелгән. Проект Президент грантлары фонды ярдәмендә тормышка ашырыла.

«Үсеш – аутизм авырулы балаларның ата-аналары өчен интенсив курс» уртак проекты гамәлгә ашырылды, анда катнашу өчен 168 гариза бирелгән, ә 70 ата-ана проектта катнашкан. Проект кысаларында ата-аналар баланы укыту өчен өй мохитен оештырырга өйрәнделәр, мотивация өлкәсен киңәйтү күнекмәләрен үзләштерделәр, реакция формалаштыруның төрле методлары буенча белемнәрен үзләштерделәр, балада яңа кызыксынулар формалаштырырга өйрәнделәр.

«Үзенчәлекле балалар. Татарстан» оешмасы Вәкаләтле вәкил ярдәмендә махсус балалар өчен электрон кушымта эшләде, аның төп идеясе - ата-аналар, балалар һәм белгечләр өчен тормышны җиңеләйтү һәм аның сыйфатын яхшырту өчен визуаль расписание булдыру. Кушымта аутизмлы балаларга көндәлек һәм атналык расписаниене кулланырга мөмкинлек бирә, шуның нәтиҗәсендә көндәлек тормышта җиңел фаразлана торган чынбарлык тудырыла, стресс дәрәҗәсе кими, ә бала өлкәннәрнең үз тормышында катнашуына азрак бәйле булырга өйрәнә. Барлык теләүчеләр өчен әлеге кушымтаны күчереп алу (хәзерге вакытта аны Россиядән һәм якын чит илләрдән 500дән артык белгеч һәм ата-аналар куллана) бушлай.

Татарстан Республикасы Иҗтимагый күзәтү комиссиясе (рәисе - А.Г. Гайнетдинов) белән берлектә, без Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгы карамагындагы мәҗбүри тоту учреждениеләрендә хокукый агарту, түләүсез юридик ярдәм күрсәтү һәм кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен торгызу буенча актив эш алып бардык.

«Социаль тернәкләндерү һәм адаптация үзәге» генераль директоры И.А. Сатдинов белән берлектә Татарстан Республикасында авыр тормыш хәлендә калган затлар өчен хәйрия проекты гамәлгә ашырылды.

Күрсәтелгән проектның максатчан аудиториясе кабат җинаятьләр (рецидив) кылырга мөмкин булган законга каршы оешмаларга һәм бергәлекләргә җәлеп ителү куркынычы зонасындагы гражданнар категориясен колачлый. Әлеге оешма пробация субъектларына керә һәм иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгән кешеләргә тормышка җайлашырга ярдәм итә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 286 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«Кеше приюты» коммерциячел булмаган оешмасы, җитәкчесе - Суханов Александр Александрович. Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппаратының «Кеше приюты» белән эше ГЛОНАСС+112 (2024 ел дәвамында системадан 300 гә якын гариза эшкәртелгән) бердәм дәүләт мәгълүмат системасы аша билгеле бер яшәү урыны булмаган һәм авыр тормыш хәлендә калган затлар турындагы сигналлар буенча көн саен алып барыла. «Кеше приюты» социаль патруле әлеге сигналлар буенча һәр көнне төрле характердагы ярдәм күрсәтү: юридик, психологик, яшәү урынын оештыру, ризыкка физик ихтыяҗны канәгатьләндерү һ. б. буенча урынга бару оештырыла.

«Кеше приюты» 2018 елдан халыкның социаль яктан якланмаган катламнарына - аз керемле пенсионерларга, күп балалы гаиләләргә, инвалидларга, янгыннан зыян күрүчеләргә, билгеле бер яшәү урыны булмаган кешеләргә, шулай ук авыр тормыш хәленә эләккән кешеләргә һәрьяклап ярдәм күрсәтү буенча хәйрия эшчәнлеге белән шөгыльләнә. Көн саен приют тарафыннан 2000 порциядән артык түләүсез ризык ашау мөмкинлеге җитәрлек булмаганнарга таратыла. Приют территориясендә мунча, кер юу, консультация хезмәте, социаль чәчтарашханә эшли, кием һәм аяк киеме алу мөмкинлеге бар.

«Шәфкать» мохтаҗларга ярдәм хезмәте, җитәкчесе – Варганова О.С., аның проектының максаты - иң мохтаҗларга һәм яклаусызларга: ялгыз картларга, инвалидларга, йортсыз калган йөкле хатыннарга, ятим балаларга, йортсызларга, ВИЧ-инфекцияле кешеләргә ярдәм күрсәтү. Мохтаҗларга ярдәм итү буенча «Шәфкать Казан» православие хезмәте – Казан һәм Татарстан митрополиты Кирилл фатихасы белән төзелгән Казан епархиясе проекты. Оешманың эшчәнлеге 8 юнәлештә тормышка ашырыла, аларның максаты – мохтаҗ кешеләргә ярдәм күрсәтү, шәхеснең рухи үсешенә ярдәм итү, әхлакый-психологик халәтен яхшырту, шулай ук кешеләрне тәрбияләүгә, белем бирүгә һәм агартуга ярдәм итү, шәфкатьлелек традицияләрен торгызу.

«Шәфкать» мохтаҗларга ярдәм итү хезмәте белән берлектә Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил тарафыннан 2024 елда хезмәт тарафыннан акча җыю турында игълан ителү нәтиҗәсендә гражданнарның 30лап мөрәҗәгате уңай каралды. Әлеге мөрәҗәгатьләр торак-коммуналь хезмәтләр өчен түләүгә, мохтаҗлар өчен көнкүреш әйберләре сатып алуга, балаларны реабилитацияләү өчен акча җыюга, төзелеш материаллары сатып алуга һәм башкаларга кагылды.

Җитәкчесе Григорьева М.А. булган инвалид балалар һәм унсигез яшьтән өлкәнрәк инвалидлар вәкилләренең, социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларның һәм инвалидларга ярдәм күрсәтү өлкәсендә эшчәнлек алып баручы социаль эшкуарларның социаль инициативаларын үстерү ассоциациясе белән 2020 елдан социаль проект- инвалид балаларның ата – аналары (законлы вәкилләре) өчен «Хокукый белемнәр мәктәбе» гамәлгә ашырыла. Әлеге дәресләрнең максаты – ата-аналар өчен хокук агарту лекцияләре уздыру, Татарстан Республикасы министрлыклары һәм ведомстволары җитәкчеләре белән очрашу һәм уртак максатлар һәм омтылышлар белән берләштерелгән инвалид балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) бергәлеген төзү.

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең инвалид балаларның ата-аналары (законлы вәкилләре) өчен түләүсез юридик ярдәм күрсәтү һәм инвалид балаларның ата-аналарын һәм законлы вәкилләрен хокукый

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 287 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

агарту буенча «Хокукый белемнәр мәктәбе» социаль проекты ай саен гамәлгә ашырыла. Һәр дәрескә якынча 40 кеше йөри, ә аларның социаль челтәрләрдәге язмаларын меңләп кеше карый. Шулай итеп, «Яндекс.Телекүпер» платформасы аша, 2024 елда 6 дәрес үткәрелде.

Җитәкчесе Балафендиева Г.Г. булган «Юридик клиника» «Мигрантларга һәм Татарстан Республикасы халкының социаль якланмаган башка катламнарына хокукый ярдәм күрсәтү үзәге төбәк иҗтимагый оешмасы, (аның җитәкчесе - Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилнең миграция сәясәте мәсьәләләре буенча җәмәгатьчелек ярдәмчесе Г.Г. Балафендиева), авыр тормыш хәлендә калган гражданнарның хокукларын яклау буенча актив эш алып бара. Бу Татарстан Республикасы территориясендә яшәүче һәм хокук яклаучы-юристлар катнашыннан башка хәл итеп булмый торган проблемалар белән очрашкан гражданнар. Оешма күп еллар гражданлыгы булмаган затларның, качакларның, сыену урыны эзләүчеләрнең, мәҗбүри күченүчеләрнең иреккә һәм шәхси кагылгысызлыгына конституциячел хокукны бозу проблемалары белән шөгыльләнә. Вәкаләтле вәкил оешма белән берлектә даими рәвештә Чаллы шәһәрендә чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгендә тотылучы чит ил гражданнарына онлайн-консультацияләр уздыра.

2024 елда Вәкаләтле вәкил белән берлектә «Татарстан Республикасының пенитенциар учреждениеләрендә ВИЧ-инфекцияне профилактикалау» һәм «Яшүсмерләр арасында наркоманияне профилактикалау – сәламәт булу модада» проектлары эшли башлады. Беренче проектны гамәлгә ашыруга ВИЧ-инфекциягә аноним экспресс-тестлар, белем бирү һәм агарту чаралары керә. Икенче проект яшүсмерләр һәм яшьләр арасында тискәре социаль йогынтыларга шәхси тотрыклылыкны арттыруга, шул исәптән ата-аналар һәм укучылар арасында әңгәмә кору һәм аңлату эшләре үткәрү юлы белән наркотик матдәләр куллануга кызыксынуны киметүгә юнәлдерелгән. Проектлар кысаларында дәресләр циклы меңгә якын кеше аудиториясен колачлады.

«Иоанн Крондтшатскийның хезмәт сөю йорты» оешмасы, җитәкчесе – М.А. Курлыков. Проект кысаларында катлаулы тормыш хәленә эләккән, билгеле бер яшәү урыныннан мәхрүм ителгән, иректән мәхрүм итү урыннарыннан чыккан, алкоголь яки наркотикларга бәйлелектән реабилитация узган кешеләргә социаль адаптация (ресоциализация) узу мөмкинлеге бирелә.

Вәкаләтле вәкил эшчәнлегенә эшнең зур өлешен хөкем ителгәннәр, шикләнелүчеләр һәм тикшерү астындагы гражданнарның хокукларын яклау эше алып тора (әлеге тема докладның «Мәҗбүри тоту урыннарында кеше хокукларын яклау» бүлегендә җентекләп ачыла). Иректән мәхрүм итү урыннарыннан азат ителгәннәргә ярдәмнең өстәмә чарасы булып «Иоанн Кронштадтскийның хезмәт сөю йорты» оешмасы эшчәнлеге тора. Оешма җитәкчесе Татарстан Республикасы төзәтү учреждениеләрендә Вәкаләтле вәкил тарафыннан оештырыла торган «Хокукый ярдәм көннәре»ндә катнаша, анда әлеге затларны азат иткәннән соң тормышка җайлаштыруда ярдәм тәкъдим итә. Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил ел дәвамында элеккеге өч хөкем ителүчене вакытлыча урнаштыру буенча үтенечләр юллады, алар төзәтү учреждениеләрендә булганда безнең адреска мөрәҗәгать иттеләр.

Чараларны гамәлгә ашыру өчен Казанда «Хезмәт сөю йорты» арендага алына,

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 288 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

анда проектта катнашучы 20 кеше һәм остазлар (сменалап) бергә яши. Монда эшләргә (эшкә урнашырга яки йорт хуҗалыгы алып барырга).

Проект кысаларында анда катнашучылар югалган документларны торгызалар, яңадан әзерлек яки квалификация күтәрү программаларын узалар, эшкә урнашалар, гаилә белән мөнәсәбәтләрне җайга салалар, үзара һәм җәмгыять белән нәтиҗәле хезмәттәшлек итәргә, шәхси вакыт һәм акча белән эш итәргә, үзләрен зарарлы йогынтылардан һәм кызыктырулардан сакларга өйрәнәләр.

Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты хезмәттәшлеккә ачык һәм киләчәктә дә кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау эшендә нәтиҗәле хезмәттәшлек итүгә өметләнә.

7.4. Төбәкара һәм халыкара хезмәттәшлек

Төбәкара хезмәттәшлек

Халыкара һәм төбәкара хезмәттәшлек Вәкаләтле вәкил институтын ныгытуда, уртак эшчәнлек буенча хезмәттәшләре белән элемтәләрне киңәйтүдә, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау буенча Вәкаләтле вәкил эшчәнлегенең нәтиҗәлелеген күтәрүдә зур роль уйный.

Вәкаләтле вәкилләрнең берлеге - ул кеше һәм гражданның хокукларын һәм ирекләрен яклаучы фикердәшләр даирәсе, һәркайсы үз төбәгендә. Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Вәкаләтле вәкилнең федераль Аппаратындагы хезмәттәшләре белән бергәләп гражданнар мөрәҗәгатьләрен карый, эш тәҗрибәсе белән уртаклаша, эшнең яңа форматлары белән уртаклаша, төбәкара конференцияләрдә, съездларда, «түгәрәк өстәлләрдә» һәм башкаларда катнаша.

Россия федерациясендә кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил аппараты белән хезмәттәшлек

2023 елның февралендә Федераль Җыенга Юлламасында Россия Федерациясе Президенты Владимир Путин билгеләп үткәнчә: «Безнең бурыч - туганнарын, якыннарын югалткан гаиләләргә ярдәм итү. Махсус хәрби операциядә катнашучыларның һәрберсенең гаиләсе даими игътибар зонасында, кайгыртучанлык һәм хөрмәт белән әйләндереп алынган булырга тиеш». Шуңа бәйле рәвештә Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты белән хәрби хезмәткәрләргә һәм аларның гаилә әгъзаларына бәйле мәсьәләләрне хәл итү буенча актив эш алып барыла: хәрби хезмәткәрләргә яраланган өчен акчалата түләүләр, хәрби хезмәт узу турында контракт төзегәндә бер тапкыр бирелә торган түләүләр һ.б., әлеге эш туктатылмый һәм көн саен өстенлекле тәртиптә алып барыла.

Гадәттәгечә елга ике мәртәбә **Россия Федерациясе субъектларында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Бөтенроссия Координацион советлары** уздырыла. 2024 елның 22 маенда Дагыстан Республикасында Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Татьяна Москалькова рәислегендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Бөтенроссия Координацион советы утырышы узды. Аның төп темасы - барып җитүе авыр булган, ерак һәм авыл җирлекләрендә яшәүчеләрнең хокукларын яклау булды.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 289 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Утырышта катнашучылар авыл һәм барып җитү авыр булган территорияләрдә яшәүчеләрнең проблемалары, авылга ярдәм итүгә юнәлдерелгән законнар турында фикер алыштылар, иң яхшы төбәк тәҗрибәләре белән алмаштылар.

Координацион совет йомгаклары буенча закон чыгару һәм башкарма хакимиятнең федераль органнарына, Россия Федерациясе субъектлары башлыкларына, Россия Федерациясе Президентының федераль округлардагы вәкаләтле вәкилләренә законнарны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләнде.

Кеше хокуклары буенча вәкилләрнең сәламәтлекне саклауга һәм медицина ярдәменә багышланган Бөтенроссия Координацион советы 2024 елның ноябрендә Мәскәү өлкәсендә, Солнечногорск шәһәрендә, «Сенеж» идарәсе остаханәсендә узды.

Утырышта Россия Федерациясенең барлык субъектлары Омбудсменнары, депутатлар, сенаторлар, Россия Федерациясе Оборона министрлыгы, Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгы, Генераль прокуратура, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәте вәкилләре, галимнәр һәм экспертлар катнашты. Хезмәттәшләр үз чыгышларында дарулар белән тәэмин итү, махсус хәрби операция катнашучыларына беренчел медицина ярдәме күрсәтү, социаль әһәмиятле авырулар, гражданнарның сәламәтлек саклауга һәм пенитенциар учреждениеләрдә медицина ярдәменә хокукларын яклау һәм башка мәсьәләләргә кагылды.

Вәкаләтле вәкилләрнең Бөтенроссия Координацион советы йомгаклары буенча гражданнарның медицина ярдәменә һәм дәвалануга хокукларын гарантияләү буенча тәкъдимнәр эшләнде, алар шулай ук әлеге докладның шундый ук темага бүлеге кысаларында яктыртылды.

Россия федерациясе субъектларында кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр белән хезмәттәшлек

Россия Федерациясе субъектларында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең Координацион советы рәисе буларак, 2024 елның 3 сентябрендә Вәкаләтле вәкил тарафыннан 2024 елның ноябрендә узган Бөтенроссия Координацион советының шундый ук тематика буенча советы утырышы уздырылды. Гражданнарның сәламәтлеген саклау - дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары, оешмалар, аларның вазыйфаи затлары һәм башка затлар, гражданнар тарафыннан авыруларны профилактикалау, һәр кешенең физик һәм психик сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, озак еллар актив яшәүне тәэмин итү, медицина ярдәме күрсәтү максатларында гамәлгә ашырыла торган сәяси, икътисадый, хокукый, социаль, фәнни, медицина характерындагы чаралар системасы. Медицина ярдәме күрсәтү өлкәсендә безнең адреска килә торган мәгълүматка анализ шуны күрсәтә: гражданнарның сыйфатлы медицина ярдәменә хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр актуальлеген югалтмый.

Совет барышында кайбер тәкъдимнәр Россия Федерациясендә Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты, төбәк хакимият органнары һәм Россия Федерациясе субъектларында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләр адресына җибәрелде.

Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилләрнең үзара хезмәттәшлеге кысаларында 2024 елның 13 декабрендә Пермь краенда Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Игорь Сапко чакыруы буенча, Вәкаләтле вәкил Пермь краенда Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил каршындагы Эксперт советы

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 290 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

утырышында катнашты. Эксперт советы XI край гаилә форумы кысаларында узды, ул инде ун елдан артык балалы гаиләләргә ярдәм итү һәм аларны үстерү мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен мөһим платформа булып хезмәт итә. Фикер алышкан төп темалар арасында гаиләләрне яклау һәм яклау кысаларында дәүләт һәм гражданлык җәмгыятенең үзара хезмәттәшлеге дә бар иде.

Пермь краена эш сәфәре кысаларында Вәкаләтле вәкил Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Пермь тәрбия колониясендә булды, ул Пермь краеның Гамово авылында урнашкан. Биредә Татарстан Республикасыннан 15 кеше яши. Балигъ булмаган хөкем ителүчеләр белән очрашу һәм җентекле әңгәмә уздырылды. Казанга кайткач, тәрбия колониясендә тәрбияләнүчеләр өчен яңа ел тәмле бүләкләре әзерләү турында карар кабул ителде. Татарстан Республикасы Хөкүмәте ярдәме белән колониядә тәрбияләнүчеләрнең барысы өчен дә 90 бүләк әзерләнде, алар Пермь краена җибәрелде. Пермь краенда Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Игорь Сапко безнең тарафтан әзерләнгән бүләкләрне колониядә тәрбияләнүчеләргә тапшырды.

Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 2 нче төзәтү колониясе һәм 19 нчы төзәтү колониясе базасында эшләп килүче реабилитация отрядлары проекты эше буенча тәҗрибә уртаклашу максатларында, 2024 елның 17-20 декабрендә Казанда Вәкаләтле вәкил Аппаратларыннан өч делегация: Коми Республикасы, Санкт-Петербург шәһәре, Ярославль өлкәсе делегацияләре булды. Вәкаләтле вәкил уртак эш башында «түгәрәк өстәл» утырышы уздырды, анда Вәкаләтле вәкил Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы, Россия Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсе вәкилләре, «Вера» КООРН рәисе Александр Дмитриев белән бергә тернәкләндерү отрядларының эше турында җентекләп сөйләделәр. Аннары делегацияләр белән бергә, хөкем ителгәннәргә тормышка җайлашырга, яңа күнекмәләр алырга һәм җәмгыятькә кайтырга әзерләнергә ярдәм итүче тернәкләндерү отрядлары проекты белән танышу максатында, 19 нчы һәм 2 нче төзәтү колонияләрендә булдылар.

Уртак программа барышында социаль юнәлештәге граждан җәмгыяте институтлары белән бергәләп эшләүгә кагылышлы мәсьәләләр яктыртылды. «Ярдәм» мәчетенә һәм «Ярдәм» хәйрия фонды каршындагы тернәкләндерү үзәгенә бару оештырылды. Үзәк начар күрүчеләргә һәм төрле категориядәге инвалидларга ярдәм күрсәтә. Биредә белгечләргә бушлай консультацияләр, медицина тикшерүләре, психологлар белән дәресләр һәм иҗат кичәләре үткәрелә. Рухи тәрбиягә аерым игътибар бирелә, ул тәрбияләнүчеләргә тормыш авырлыкларын җиңеп чыгу өчен эчке гармониягә һәм көчкә ия булырга ярдәм итә. Аннары «Кеше приюты» халыкның социаль якланмаган катламнарына ярдәм итү үзәгендә булдык.

Россия федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнары белән хезмәттәшлек

2024 елда Казанда халыкара дәрәҗәдәге күп төрле чаралар уздырылды. 2024 елның 7 июнендә Татарстанда Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Кеше хокуклары буенча Мәскәү бюросы директоры, РФ Президенты каршындагы гражданлык җәмгыятен үстерү һәм Кеше хокуклары советы әгъзасы Александр Брод белән очрашты, очрашу кысаларында актуаль көн тәртибе турында фикер алыштылар:

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 291 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстанның милли сәясәте мәсьәләләре, узган һәм алдагы сайлауларны оештыру, хөкем ителгәннәрне республиканың төзәтү учреждениеләрендә ресоциальләштерү.

2024 елның 10 июнендә мәгариф министрларының «Киләчәкне формалаштырып» II Халыкара форумын үткәргәндә, Вәкаләтле вәкил хөрмәтле кунакны - Россия Федерациясе Президенты каршындагы гражданлык җәмгыятен үстерү һәм Кеше хокуклары Советы рәисе урынбасары, социаль һәм мәдәни хокуклар буенча даими комиссия рәисе Киркор Ирина Владимировнаны озата йөрде. Форумда 20 дус ил вәкилләре катнашты һәм дөньяның төрле почмакларыннан килде. Пленар утырыш кысаларында Мәгариф министрлары, Мәгариф министрлары урынбасарлары, төрле дәүләтләрнең мәгариф һәм мәгариф вәкилләре мәгарифтә эш тәҗрибәсе, эшләнгән практикалар һәм технологияләр турында сөйләделәр.

Халыкара хезмәттәшлек

Халыкара аренада үзара хезмәттәшлек хокук саклау оешмалары системасын үстерү һәм нәтиҗәле тәҗрибәләрне арттыру өчен мөһим.

Директорлар советы утырышы һәм **Азия Омбудсменнар ассоциациясенең Генераль Ассамблеясе** утырышы йомгаклары буенча, 2023 елдан башлап, ассоциация әгъзаларының гомуми тавыш бирү юлы белән Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил ААҖ Директорлар советы составына керде. Вәкаләтле вәкил институты инде 20 ел дәвамында әлеге ассоциациянең әгъзасы булып тора һәм үзен ассоциация эшчәнлегендә актив катнашучы һәм институт үсешендә төгәл стратегиясе булган, халык белән эшләүнең проактив ысулларын һәм җәмәгатьчелеккә кеше хокукларын яклауның прогрессив механизмнарын тәкъдим итәргә сәләтле прогрессив хокук саклау механизмнары креаторы буларак танытты. Вәкаләтле вәкил кандидатурасын сайлау хокук яклау Аппараты тарафыннан гамәлгә ашырылган эшчәнлек һәм ААҖ әгъзалары белән актив хезмәттәшлек нәтиҗәсе булды.

2024 елның июнендә ассоциациянең Директорлар советы әгъзасы ролендә вәкаләтле вәкил Төркия Республикасының Истанбул шәһәрендә узган ААҖ Директорлар советы утырышында катнашты. Утырыш кысаларында ассоциация әгъзаларының хокук яклау механизмнарын гамәлгә ашыру һәм камилләштерү, эш юнәлешләре һәм якындагы елга практикалар алмашу чараларын оештыру мәсьәләләрендә халыкара хезмәттәшлек мәсьәләләре, шулай ук ассоциация эшчәнлегенә кагылышлы башка мәсьәләләр буенча фикер алыштылар. Күрсәтелгән утырыш кысаларында Директорлар советының киләсе утырышын Кытай Халык Демократик Республикасында уздыру турында карар кабул ителде, анда халыкара конференция узачак.

Әлеге ассоциациядә дәүләтләрне гражданнар мөрәҗәгатьләре белән эшләүнең яңа механизмнарын эшләүгә, ассоциация әгъзалары булган дәүләтләрнең Омбудсменнары институтлары аша дәүләтара элемтәләрне көчәйтүгә басым ясала. Куелган бурычларга ирешү максатыннан ААҖ даими рәвештә вебинарлар үткәрә, без аларда хисап елында да катнаштык. Вәкаләтле вәкил һәм Аппарат хезмәткәре видеоконференцэлемтә режимында 4 халыкара онлайн-вебинарда катнашты. Әлеге вебинарлар мәгълүмати яктан баетылган һәм үзләрендә төрле илләрдән Омбудсменнар институтларының нәтиҗәле эш механизмнары мисалларын үз эченә алган. 2025

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 292 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

елда безнең тарафтан шулай ук әлеге халыкара мәйданчыкта вебинар уздыру планлаштырыла.

2024 ел республика өчен зур халыкара әһәмияткә ия вакыйгалар белән билгеләп үтелде: «Россия - Ислам дөньясы: KazanForum» XV халыкара икътисадый форумы, «РОСТКИ: Россия һәм Кытай – үзара файдалы хезмәттәшлек» II Халыкара форумы һәм БРИКС саммиты.

«Россия - Ислам дөньясы: KazanForum» XV халыкара икътисадый форумы кысаларында Вәкаләтле вәкил һәм Аппарат хезмәткәрләре 2 делегацияне: Бангладешта Кеше хокуклары буенча Милли комиссия рәисе Маизвандари әфәнде Сәид Нәҗибулланы һәм Әзербәйҗан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Сабина Алиеваны озатып йөрде. Бу безгә инде булган җылы мөнәсәбәтләрне ныгытырга һәм хокук саклау институты вәкиле белән яңа элемтәгә керергә мөмкинлек бирде.

2024 елда безнең республика өчен XVI БРИКС саммитын уздыру гаять зур вакыйга булды. Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә Төркия Республикасы Президенты Рәҗәп Эрдоган әфәнденең хатыны Әминә ханым Эрдоганны озатып йөрү хөрмәте күрсәтелде. Безнең яктан аның Казан шәһәренә уңайлы һәм нәтиҗәле килүенә һәрьяклап ярдәм күрсәтелде. Берничә көн дәвамында безнең тарафтан чаралар планы һәм бару урыннары исемлеге төзелде. Аны озатып йөргәндә экологик проблема, мәгариф өлкәсендәге тенденцияләр белән бәйле мәсьәләләр турында фикер алышу булды.

Хөрмәтле кунакларны озатып йөрү - мөһим бурыч, алар республикага уңайлы һәм нәтиҗәле килүләрен тәэмин итеп кенә калмыйча, безнең ачыклыгыбызны күрсәтеп, коммуникация күпере төзү мөмкинлеген дә бирә.

Быел 13-15 ноябрь көннәрендә узган «РОСТКИ: Россия һәм Кытай – үзара файдалы хезмәттәшлек» II Халыкара форумы да игътибарсыз калмады. Вәкаләтле вәкил Аппаратын «Халык контроле» ТР дәүләт мәгълүмат системасының кулланучылар хезмәттәшлеген координацияләү бүлеге башлыгы И.Н.Вәлиуллина «Коррупция куркынычлары белән идарә итү - үсеш векторы» сессиясе кысаларындагы чыгышы белән тәкъдим итте. «Халык контроле» системасы эше турында сөйләгәндә, ул әлеге платформаның коррупциягә каршы көрәштә ролен ассызыклады, аерым билгеләп үткәнчә, гражданнар һәм дәүләт органнары арасындагы хезмәттәшлекнең үтә күренмәлелеге коррупция куркынычларын киметергә генә түгел, ә халыкта хакимияткә ышаныч формалаштыра.

РОСТКИ форумы Россия, Кытай һәм Казахстан вәкилләре катнашында коррупциягә каршы сәясәтнең актуаль мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен мөһим мәйданчык булды, ә коррупциягә каршы стандартларның бизнес үсешенә һәм инвестицияләр җәлеп итүчәнлеген арттыруга ничек ярдәм итә алуына аерым игътибар бирелде.

Тәҗрибә уртаклашу һәм гражданнарның хокукларын торгызу инструментларын камилләштерү кысаларында халыкара дәрәҗәдәге конференцияләрдә катнашу зарур. Хисап елында Вәкаләтле вәкил хокук яклау һәм хокук агарту бурычларын гамәлгә ашыру өчен фундаменталь әһәмияткә ия булган берничә конференциядә катнашты.

2024 елның октябрендә «Климат һәм Кеше хокуклары үзгәреше: кеше хокуклары буенча Омбудсменнар һәм милли институтларның роле» Халыкара Баку форумы узды. Катнашучыларның чыгышлары темалары Омбудсменнарның халыкның

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 293 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

имин әйләнә-тирә мохиткә хокукларын яклау механизмнары турындагы фикерләрен һәм практикаларын чагылдырды.

Әзербәйҗан омбудсмены Сабина Алиеваның чакыруы Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкилгә форумда катнашырга һәм чит ил коллегаларын очратырга гына түгел, ә шулай ук күренекле хатын-кызның, «Ак калфак» татар хатын-кызлары оешмасының Бакудагы филиалы җитәкчесе, «Дуслык» ансамбленең сәнгать җитәкчесе Сания Әлмәшеваның казанышларын билгеләп үтәргә һәм аңа Татарстан Республикасы Хөкүмәте исеменнән Татарстан Республикасының Әзербайҗан Республикасындагы даими вәкиллегендә «Мәдәнияттәге казанышлары өчен» күкрәк билгесен тапшырырга мөмкинлек бирде.

Мәскәүдә «Кеше хокукларын яклау проблемалары: Омбудсменнарның иң яхшы практикалары белән алмашу» VIII Халыкара конференциясендә катнашу яңа файдалы элемтәләр булдырырга мөмкинлек бирде. Ислам Хезмәттәшлеге Оешмасының Кеше хокуклары буенча бәйсез даими комиссиясе башкарма директоры Нура Заид Әл-Рашуд һәм Абхазия Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Әнәс Руслановна Кишмария белән танышу шундый булып чыкты.

Бу танышу һәм Абхазия омбудсмены чакыруы нәтиҗәсендә Вәкаләтле вәкил Абхазия башкаласы Сухумда видеоконференцэлемтә режимында узган «Кеше хокуклары һәм ирекләре турында идеяләрнең барлыкка килүе һәм үсеше» II Халыкара-гамәли конференциясендә катнашты. Чарада төрле илләрдән хокук яклау институтлары вәкилләре катнашты, аларның һәрберсе төп юнәлешләр һәм хокук яклау механизмнарын киңәйтүгә һәм камилләштерүгә зур өлеш кертүче, халыкның барлык катламнарының иминлеген һәм якланганлыгын саклап калу өчен чын күңелдән кайгыртучы күренекле кешеләр турында сөйләде.

Вәкаләтле вәкил үз чыгышында, хатын-кызлар хокукларын яклау безнең эшебезнең мөһим юнәлеше булып кала, дип билгеләп үтте, иҗтимагый тормышта Татарстан хатын-кызларының ролен билгеләп үтте, алар мәдәни традицияләрне саклауны актив һөнәри һәм иҗтимагый эшчәнлек белән уңышлы берләштерә, социаль проблемаларны хәл итүгә һәм хәйрия эшләрен гамәлгә ашыруга актив ярдәм итә.

Хәзерге чынбарлыкта «хатын-кызларның әһәмияте» тематикасы 2024 елның 14 июнендә дәүләтебез башкаласында узган «Хатын-кызлар: традицияләрне саклыйбыз - Россияне үстерәбез» Бөтенроссия хатын-кызлар форумы кысаларында һәрьяклап каралды. Форум барышында катнашучылар һәм кунаклар тематик сессияләрдә, дискуссияләрдә, презентацияләрдә, күргәзмәләрдә, Россия хатын-кыз дизайнерлары коллекцияләрен күрсәтүдә катнаша алдылар, бу җәмгыятьтә заманча хатын-кызның үз-үзен тормышка ашыруының әһәмиятен һәм күптөрлелеген күрсәтте. Вәкаләтле вәкил Татарстанның төбәк мәйданчыгында чыгыш ясады, анда ул кешеләрне һәм аларның хокукларын яклау, бозылган хокукларны торгызганда тырыш хезмәт аша гражданнарның ышанычына ирешү турында сөйләде. Мондый чаралар хәзерге вакытта хатын-кызларның прогрессив юнәлешләрнең хәрәкәт итүче көче, гуманизм стратегиясен үстерү һәм дустанә һәм конфликтсыз халыкара диалог булдыруны күрсәтә.

Вәкаләтле вәкил Аппараты чит ил хокук саклау институтлары инициативаларын хуплап, мондый алмашуга ачык. 2024 елда Татарстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Аппараты эшчәнлеге һәм Казахстан Республикасы Омбудсмены вәкиле каршындагы Эксперт советы утырышында эксперт советы

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 294 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

формалаштыруның әһәмияте турында сөйләү безнең өчен шундый тәҗрибә булды. Ике чара да видеоконференцэлемтә режимында узды.

Бу ел Үзбәкстан вәкилләре белән тыгыз элемтәдә булуы белән аерылып торды. 14 июньдә Аппаратта Татарстан омбудсмены Үзбәкстан Республикасы Тышкы эшләр министры урынбасары Э.Ж. Хамраев белән очрашты.

Әлеге очрашу ихласлыгы һәм җылылыгы белән аерылып торды, чөнки безнең дәүләтләр арасында мәгариф, фән, туризм, мәдәният өлкәләрендә ныклы бәйләнешләр корылган – республиканың бу өлкәләрнең һәрберсендә билгеле бер уңышларга ирештеләр һәм хезмәттәшлекне үстерүне дәвам итәләр. Фикер алышуның төп темалары: Вәкаләтле вәкилнең Үзбәкстан Президентын сайлауларда халыкара күзәтүче сыйфатында катнашу тәҗрибәсе, «Хокукый ярдәм көннәре» кысаларында чит ил студентлары белән очрашу, шулай ук Үзбәкстан Республикасында Кеше хокуклары буенча вәкаләтле вәкил Ф.Эшматова ханым белән озак еллар һәм нәтиҗәле хезмәттәшлек.

Очрашу кысаларында уртак хезмәттәшлекнең мөмкин булган юллары, шул исәптән кайбер закон актларына үзгәрешләр кертү турында фикер алышу булды. Безнең хезмәттәшлек ике ил гражданнарының тормыш дәрәҗәсен күтәрүне максат итеп куйган күп кенә кызыклы яңа проектлар алып килер, дип уйлыйбыз.

2024 елның 26 сентябрендә Үзбәкстан Республикасы Югары Мәҗлесе закон чыгару палатасы спикеры урынбасары, Үзбәкстан Республикасының Кеше хокуклары буенча Милли үзәге директоры Акмал Сәидов белән очрашу булды. Очрашу Татарстан Республикасы Дәүләт Советында узды, анда Россия-Үзбәкстан хезмәттәшлеге кысаларында Татарстан һәм Үзбәкстан арасындагы күп яклы диалогны киңәйтү мәсьәләләре каралды. Акмал Сәидов Татарстанның кунакчыл кабул итүен билгеләп үтте, шулай ук бәйләнешләрне ныгыту зарурлыгына ышанычын белдерде, шул исәптән хокук яклау эшчәнлеге мәсьәләләрендә дә.

2024 елның 8 октябрендә Үзбәкстан Республикасының Казандагы яңа Генераль консулы Надыйр Касыймов белән танышу Үзбәкстан вәкилләре белән соңгы очрашу булды.

Берничә ел дәвамында без консуллыктагы коллегаларыбыз белән кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау мәсьәләләрендә хезмәттәшлек итәбез. Очрашу барышында безнең хезмәттәшлекнең төп юнәлешләре билгеләнде: Казан урамнарында хәер сорашу дәрәҗәсен мониторинглау, чит ил гражданнарын вакытлыча тоту үзәгендә эшләү һәм Казан шәһәре югары уку йортларында «Чит ил студентлары өчен Хокукый ярдәм көннәре» проекты.

Халыкара хезмәттәшлек Вәкаләтле вәкил эшендә зур роль уйный. Үз максатлары кысаларында бөтен дөнья буенча вәкаләтле вәкилләр хезмәттәшлек итә һәм сәясәттән читтә тора. Безнең төп бурыч - гражданнарның бозылган хокукларын торгызу һәм аларны яклау, ә чит дәүләтләрнең хокук саклау оешмалары вәкилләре белән тыгыз һәм җылы мөнәсәбәтләр – бу омбудсмен институтының төп бурычын – кешегә ярдәм итүне нәтиҗәле һәм оператив гамәлгә ашыру гаранты.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 295 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

НӘТИҖӘ

Докладта бәян ителгән проблемалардан чыгып, Вәкаләтле вәкил дәүләт органнарына һәм җирле үзидарә органнарына кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен тәэмин итү, үтәү һәм яклау максатларында кайбер чараларны гамәлгә ашыру мөмкинлеген карарга тәкъдим итә.

1. Махсус хәрби операциядә катнашучыларның һәм аларның гаилә әгъзаларының хокукларын яклау максатларында:

Татарстан Республикасы Дәүләт идарәсен цифрлы үстерү, мәгълүмати технологияләр һәм элемтә министрлыгына «Ватанны саклаучылар» дәүләт фонды филиалы тарафыннан гамәлгә ашырыла торган махсус хәрби операциядә катнашучылар турында бердәм мәгълүмат системасына техник ярдәм күрсәтергә һәм махсус хәрби операциядә катнашучылар һәм аларның гаиләләре өчен мобиль кушымта эшләү мөмкинлеген карарга;

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгына Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгы, «Татарстан Республикасы буенча медик-социаль экспертиза Баш бюросы» ФКУ, Россия Федерациясе Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча бүлеге, «Ватанны саклаучылар» дәүләт фондының Татарстан Республикасы буенча филиалы белән берлектә урыннарда махсус хәрби операциядә катнашучыларга һәм аларның гаилә әгъзаларына социаль-тернәкләндерү хезмәтләре күрсәтү; социаль ярдәм, социаль хезмәт күрсәтү чаралары комплексын гамәлгә ашыру максатларында ведомствоара хезмәттәшлекне дәвам итәргә;

Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгына махсус хәрби операциядә катнашучыларга үз эшләрен ачуга бер мәртәбә бирелә торган финанс ярдәме күрсәтү практикасын дәвам итәргә;

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына мәктәп психологларын махсус хәрби операциядә катнашучыларның балалары белән эшләргә мәҗбүри өйрәтүне оештырырга;

Сәламәтлек саклау министрлыгына махсус хәрби операцияне тулысынча тәмамланган һәм хәрби операциядә катнашучылар тыныч тормышка кайткан очракта психологик кабинетлар санына һәм аларның йөкләнешенә анализ ясарга;

Татарстан Республикасы Профсоюзлар федерациясе махсус хәрби операциядә катнашучыларның хатыннарына ярдәм чаралары гарантияләре турында коллектив шартнамәләргә үзгәрешләр кертүдә республикада эш итүче профсоюз оешмаларына ярдәм күрсәтергә;

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына республика муниципаль районнарында махсус хәрби операциядә һәлак булганнарга «Хәтер» мемориалларын төзү эшен оештырырга.

2. Гражданнарның сайлау хокукларын гамәлгә ашыру максатларында

Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясенә:

- Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре белән берлектә сайлаулар алдыннан сайлау участогын үзгәртү мөмкинлеге турында гражданнарга мәгълүмат бирү эшен көчәйтергә тәкъдим итәбез;
- Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре белән берлектә сайлау кампанияләре кысаларында эшләүче барлык сайлау участокларын беренче

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 296 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

катларга күчерү һәм сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән гражданнар өчен «уңайлы мохит» оештыру мөмкинлеген карарга.

3. Гражданнарның хезмәт хокукларын гамәлгә ашыру максатларында:

Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгына төзелеш тармагында шундый ук бәхетсезлек очракларын бетерү һәм булдырмау буенча сәбәпләрне һәм реаль кабул ителгән чараларны карап, тикшереп, бәхетсезлек очрагы булган оешмаларда ведомствоара эш төркеменең күчмә утырышларын оештырырга;

Муниципаль районнарның башкарма комитетлары каршында төзелгән хезмәтне саклау буенча Координация советларына (алга таба - Координация советы):

- күрсәтелгән комитетларның эшчәнлегенә даими нигездә мониторинг уздырырга, комитетларның (комиссияләрнең) оешмаларда булмавы сәбәпләрен анализларга, эш бирүченең хезмәтне саклау комитетын (комиссиясен) төзүдән баш тарту фактлары ачыкланганда, хезмәткәрләрдән килгән гариза булганда, әлеге очракларны утырышларда карарга;

- тиешле муниципаль берәмлекләрдә (шәһәр округларында) эш итүче оешмаларга локаль норматив акт белән хезмәткәрләрнең яисә аларның вәкаләтле органының хезмәтне саклау комитетын (комиссиясен) төзү турындагы тәкъдимнәрен карау тәртибен һәм вакытларын билгеләргә тәкъдим итәргә.

4. Торакка хокукны тормышка ашыру максатларында:

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына:

- маневр торак фондының торак урыннарын тикшерергә, шул исәптән санитария-техник таләпләргә җавап бирми торган урыннарны төшереп калдыру максатыннан тикшерү үткәрергә;

- маневр фондының торак урыннарын санитария, янгынга каршы һәм техник таләпләргә туры китерү чараларын күрергә;

- бетеп барган күчемсез мөлкәтне ачыклау һәм муниципаль милеккә рәсмиләштерү буенча актив эш алып барырга;

- муниципаль берәмлекләрдә маневр фондының торак урыннары булу һәм аннан файдалану мөмкинлекләре турында гражданнарга мәгълүмат бирү эшен оештырырга;

- торак йортны яшәү өчен яраклы (яраксыз), күпфатирлы йортны авария хәлендә һәм җимерелергә яисә реконструкцияләнергә тиешле дип тану буенча муниципаль хезмәт күрсәтелгәндә торак урынны, РФ Хөкүмәтенең 28.01.2006 № 47 карары белән расланган бакча йорты йортларын яшәү өчен яраксыз дип тану турындагы нигезләмәне бозуга юл куймау чараларын күрергә;

- Алексеевск, Әтнә, Баулы, Кайбыч, Мамадыш, Балык Бистәсе, Саба, Сарман, Теләче муниципаль районнары башкарма комитетларына муниципаль берәмлектә маневр торак фонды булдыру буенча чаралар күрергә (маневр фонд төзегәндә муниципаль берәмлектә яшәүче гражданнарның санын һәм аларның вакытлыча торакка ихтыяҗын, торак йортларның транспорт белән файдалана алуын исәпкә алырга);

Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгына маневр торак фондының торак урыннарына таләпләрне билгели торган методик тәкъдимнәр эшләү мөмкинлеген карарга;

Татарстан Республикасы дәүләт Торак инспекциясенә төбәк дәүләт торак контролен (күзәтчелеген) гамәлгә ашырганда идарәчеләр һәм ресурслар белән тәэмин

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 297 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

итүче оешмалар тарафыннан коммуналь хезмәтләр күрсәтүне чикләү яисә туктатып тору тәртибе һәм шартлары турындагы законнар таләпләрен бозу мәсьәләләренә зур игътибар бирергә;

«Халык контроле» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына керә торган «Торак-коммуналь хуҗалык» категориясе буенча хәбәрнамәләрне башкаручыларга «Халык контроле»Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасына гражданнардан килгән хәбәрнамәләрне үтәү срокларына һәм сыйфатына тагын да ныграк игътибар бирергә.

5. Гражданнарның сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукларын саклау максатларында:

Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгына:

- медицина учреждениеләрендә медицина ярдәме күрсәтүнең сыйфатыннан канәгатьлекнең гамәлдәге дәрәҗәсен арттырырга, гражданнарга квалификацияле медицина ярдәме күрсәтүнең сыйфатына контрольне көчәйтергә;
- белгечләрне эзләү һәм эшкә кабул итү эшен, шул исәптән мәшгульлек хезмәте органнары белән законда билгеләнгән тәртиптә хезмәттәшлек итүне дәвам итәргә.

6. Социаль тәэмин итү өлкәсендә гражданнарның хокукларын яклау максатларында:

Россия Федерациясе Пенсия һәм Социаль иминият фондының Татарстан Республикасы буенча бүлегенә үз эшендә инвалидларны техник тернәкләндерү чаралары белән тәэмин итүнең ачыкланган проблемалы мәсьәләләрен исәпкә алырга, инвалидларны реабилитацияләүнең һәм абилитацияләүнең индивидуаль программаларында каралган техник чаралар белән тәэмин итүнең нигезсез озак срокларын булдырмау буенча чаралар комплексын эшләргә.

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына наркомания, алкоголизмнан интегүче гражданнар өчен хосусый социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре, реабилитация үзәкләре ачылуга мониторинг ясарга, ачылу шартларын ачыкларга, әлеге шәхси учреждениеләргә барырга, әлеге учреждениеләрдәге гражданнарның хокуклары бозылуны вакытында ачыкларга һәм булдырмый калырга тиеш.

Социаль мәсьәләләрне күзәтүче башкарма комитетлар җитәкчеләренең урынбасарлары, Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының вәкаләтле полиция участок хезмәткәрләре билгеле бер яшәү урыны булмаган гражданнарны ачыклау буенча даими эш алып барырга, авыр тормыш хәлендә калган һәм безнең ярдәмгә һәм яклауга мохтаҗ кешеләрнең әлеге категориясе белән эшләүгә тиешле игътибар белән карарга тиеш.

7. Мәгариф өлкәсендә балигъ булмаган балаларның хокукларын саклау максатларында:

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына:

- югары һәм урта һөнәри белем бирү мәгариф оешмалары белән берлектә студент яшьләр белән педагогик әзерлек юнәлешләре буенча алынган һөнәр өлкәсендә һөнәри эшчәнлеккә мотивация формалаштыруга юнәлдерелгән системалы эш оештырырга;
- Татарстан Республикасы территориясендә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы югары уку йортлары белән берлектә 2025 елда студентларга, шул исәптән чит ил студентларына да, түләүсез юридик ярдәм күрсәтү эшен дәвам итәргә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 298 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнары, студентларны мәгариф оешмаларына мәгариф оешмалары педагогларының ачык вакансияләренә чакыру максатында, югары һәм урта һөнәри белем бирү оешмалары белән системалы, максатчан эш оештырырга;

Гомуми белем бирү оешмаларына «Батырлык дәресләре» һәм Ватанны саклаучылар истәлеген мәңгеләштерүгә юнәлдерелгән патриотик акцияләр оештыру эшен дәвам итәргә, шулай ук даими нигездә махсус хәрби операциядә катнашучылар белән очрашулар оештырырга;

Республиканың гомуми белем бирү оешмалары җитәкчеләренә:

- укучыларның психоэмоциональ, шәхси үсешендәге кыенлыкларны, шул исәптән гадәттән тыш борчылу, агрессив, депрессив халәт билгеләрен иртә ачыклау максатларында мәгариф оешмаларында даими рәвештә психологик диагностика үткәрергә;

- буллингны (эзәрлекләүне) профилактикалау өлкәсендә педагогларның педагогик компетентлыгын арттыру буенча чаралар күрергә, шул исәптән психологларны чакырып семинарлар, тренинглар оештыру юлы белән;

- буллинг (эзәрлекләү) феномены (сәбәпләре, билгеләре, җавап бирү ысуллары)турында ата-аналар җәмәгатьчелегенә хәбәр итү буенча ата-аналар җыелышлары уздырырга;

- балалар коллективын туплау, үзара аңлашуны үстерү, белем бирү процессында катнашучылар арасында ачыграк, ышанычлырак мөнәсәбәтләр булдыру ,бердәмлекне булдыру максатларында балалар-ата-аналар белән бергә чараларны системалы рәвештә уздырырга;

- ата-аналар (законлы вәкилләр) белән берлектә балигъ булмаганнарның шәхси битләре мониторингын оештырырга.

Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгына, Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгына:

- балалар һәм яшьләр арасында буллингны профилактикалау һәм коррекцияләү мәсьәләләре буенча гомуми белем бирү оешмалары педагоглары өчен республика семинарлары үткәрүне оештырырга;

- белем бирү оешмаларындагы конфликтлы хәлләрне профилактикалау буенча; балалар һәм яшүсмерләрдә кризис хәлләрен һәм деструктив тәртипне профилактикалау буенча; белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучылар арасындагы бәхәсләрне җайга салу комиссиясе эшен оештыру буенча тематик модульләрне квалификация күтәрү программаларына кертергә.

Балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау буенча муниципаль комиссияләргә:

- елына кимендә 2 тапкыр комиссиянең киңәйтелгән утырышында мәгариф оешмаларында буллингны (эзәрлекләүне) профилактикалау эшен оештыру мәсьәләләрен ачыкланган конкрет очракларны карап тикшерергә.

8. Балаларның гаиләдә яшәү һәм тәрбияләнү хокукын яклау максатларында:

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының һәм шәһәр округларының җирле үзидарә органнарына:

- гаиләдә иртә имин булмавын ачыклау һәм социаль ятимлекне кисәтү буенча;

- ата-ана хокукларын кире кайтарырга теләгән ата-аналар белән эшләүнең нәтиҗәлелеген арттыру буенча эшне көчәйтергә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 299 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

9. Гражданнарның уңайлы әйләнә-тирә мохиткә хокукларын яклау максатларында:

Татарстан Республикасы Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалыгы министрлыгына каты көнкүреш калдыклары белән эш итү буенча җирле үзидарә органнары һәм төбәк операторлары белән берлектә, каты көнкүреш калдыклары өчен яңа махсуслаштырылган полигоннарны гамәлгә кертү чараларын вакытында гамәлгә ашыруны тәэмин итәргә.

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә дәүләт идарәсен гамәлгә ашыручы башкарма хакимият органнары контрольдә тотылучы затларга әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә таләпләрне бозуның ярамавы турында игълан ителә торган кисәтүләрнең үтәлешен тикшереп торуны көчәйтергә.

10. Яшьләр хокукларын яклау максатларында:

Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре министрлыгы «Татмедиа» республика матбугат һәм массакүләм коммуникацияләр агентлыгы белән берлектә, яшь гаиләләргә ярдәм чаралары һәм чаралар турында мәгълүмат тарату эшен дәвам итәргә тиеш.

11. Гражданнарның кыска вакытлы мәҗбүри булу урыннарында кеше хокукларын саклау һәм яклау максатларында:

Татарстан Республикасы Эчке эшләр министрлыгына һәм аның территориаль бүлекчәләренә кыска вакытлы мәҗбүри булу урыннарына урнаштырылган затларның хокукларын бозуны булдырмаслык шартлар тудыру эшен дәвам итәргә.

12. Иректән мәхрүм итү рәвешендә җәза үтәүче затларның хокукларын саклау һәм яклау максатларында:

Россия Федерациясе Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенә, Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенең «16 нчы медицина-санитария часте» федераль казна сәламәтлек саклау учреждениесенә:

-телемедицина технологияләрен кулланып, шул исәптән граждан сәламәтлек саклау учреждениеләрен җәлеп итеп, хөкем ителгәннәргә һәм сак астында тотылучы затларга медицина ярдәме күрсәтү практикасын киңәйтергә;

- мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга үз акчалары исәбеннән түләүле медицина хезмәтләре күрсәтү мөмкинлеген карарга, аерым алганда, тешләрне дәвалау һәм теш протезлары ясау, шул исәптән граждан сәламәтлек саклау учреждениеләре шартларында;

- хезмәткә түләү дәрәҗәсен арттыру, шулай ук җинаять-үтәтү системасының медицина хезмәткәрләре өчен башка социаль гарантияләр билгеләү мәсьәләсен карарга һәм тиешле тәкъдимнәр белән Россия Федерациясе Хөкүмәтенә, Россия Федерациясенең Җәзаларны үтәтү федераль хезмәтенә мөрәҗәгать итәргә.

13. Хөкем ителгәннәр һәм җәзаларны үтәүдән азат ителгәннәр тарафыннан кабат җинаятьләрне булдырмау, шулай ук аларны тормышка яраклаштыру, социаль адаптацияләү һәм реабилитацияләү максатларында:

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына ирегеннән мәхрүм итү һәм җинаять-хокук характерындагы башка чаралар рәвешендә җәза үтәүдән азат ителгәннәрне эшкә урнаштыру өчен эш урыннары булдыру һәм пробация үзәкләре эшчәнлеген оештыру эшчәнлегенә Татарстан Республикасы дәрәҗәсендә ташламалар бирү һәм дәүләт ярдәме чаралары күрү мәсьәләсен карарга тәкъдим итәргә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 300 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

14. Хезмәт эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен Россия Федерациясе территориясенә килүче чит ил гражданнарының хокукларын яклау максатларында:

Татарстан Республикасы муниципаль районнары һәм шәһәр округлары башлыкларына миграция законнары таләпләрен, җәмгыятьтә үз-үзеңне тоту нормаларын һәм мигрантларны адаптацияләү буенча башка чараларны үтәү буенча аңлату эшләре уздыру өчен, чит ил гражданнары хезмәтеннән файдаланучы эш бирүчеләрне һәм Татарстан халыклары Ассамблеясе милли-мәдәни берләшмәләре вәкилләрен даими нигездә җәлеп итү чараларын күрергә; шулай ук чит ил гражданнарының эш урыннарында профильле миграция учреждениеләренең телефон номерларын, адресларын, сылтамаларын һәм QR-кодларын күрсәтеп, кирәк булганда мәгълүмат, кызыксындырган сорауларга җавап алырга мөмкин булган мәгълүмат стендлары булдыруга булышлык итәргә.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 301 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2025

КАЗАНЬ

№16

ВЕСТНИК

Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан

«Человек, его права и свободы являются высшей ценностью. Признание, соблюдение и защита прав и свобод человека и гражданина - обязанность Республики Татарстан», - ст.2 Конституции Республики Татарстан.

4 **Приветствие**

6 **На связи с населением**

Жалобы граждан - вы не одни!

«За» правовое просвещение

Цифровые платформы для контакта с жителями

Люби. Созидай. Вдохновляй. **С.А.Галиева-Мустафина**

Члены объединения «Мәрхәмәт – Милосердие» на страже защиты семей **А.Р.Набиева.**

22 **2024 год - Год семьи в России**

Защита прав семей в Республике Татарстан **А.И.Мурсалимова**

Реализация мероприятий в рамках Года семьи в Республике Татарстан в отрасли труда, занятости и социальной защиты. **Э.А. Зарипова**

49 **Молодость – чудесная пора**

Молодежная политика обсуждена на заседании **Центра управления регионом Республики Татарстан**

Организация стажировок и трудоустройства иностранных студентов в Республике Татарстан: Опыт КФУ. **Т.Б.Алишев**

Деятельность «Лиги студентов Республики Татарстан». **Ш.Н. Якупов**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 305 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

65 **Защита избирательных прав на выборах 2024**

Выборы в Татарстане: итоги. **А.С.Кондратьев**

Роль Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в деле защиты избирательных прав татарстанцев. **В.Е.Кисапова**

Выборы в России: работа на местах. **О.А.Силаичева** и **Н.В.Якимова**

79 **Достоинство личности и эффективные средства правовой защиты в условиях содержания**

Некоторые аспекты осуществления деятельности Уполномоченного в местах принудительного содержания. **С.Х.Сабурская**

Реализация проекта реабилитационных отрядов на базе ФКУ ИК-19 и ИК-2 УФСИН России по РТ. **А.Н.Дмитриев**

90 **"С полей" Всероссийских координационных советов уполномоченных по правам человека в субъектах Российской Федерации**

95 **Хроника**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 306 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан

Сабурская Сария Харисовна

Уважаемые друзья! Перед вами очередной **выпуск журнала «Вестник Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан».**
Здесь мы постараемся раскрыть широкий **спектр проблемных вопросов, которые** затрагивали граждане Республики Татарстан в своих обращениях в наш адрес, а также мы выявляли в СМИ, платформах обратной связи с населением, по которым была проделана существенная работа в области защиты прав граждан по различным направлениям.

Со дня объявления Верховным Главнокомандующим Вооруженными Силами Российской Федерации В.В. Путиным о проведении на территории Украины специальной военной операции прошло почти три года. Для **решения задач СВО** и обеспечения гарантий ее участникам обьединилась вся страна. **Эта деятельность стала нас приоритетной,** как и для многих органов публичной власти и институтов гражданского общества.

В рамках своей компетенции, в том числе в ходе работы над обращениями граждан, нами на системной основе **проводился мониторинг положений региональных и федеральных нормативных правовых актов** на предмет необходимости их совершенствования в целях расширения возможностей при реализации прав и свобод граждан в различных сферах общественных отношений, повышения эффективности их защиты.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 307 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

В рамках реализации задач, возложенных на государственный институт правозащиты, и в пределах компетенции, определенной действующим законодательством, **нами продолжена работа по обеспечению и защите прав граждан в учреждениях уголовно-исполнительной системы.**

В Республике Татарстан поддержка семей выстроена на системной основе и в первую очередь направлена на семьи, нуждающиеся в особой помощи государства - малообеспеченные, многодетные, семьи с детьми инвалидами. В рамках объявленного Года семьи **в 2024 году в республике проведено более 1000 мероприятий разного формата.** Мы также принимали активное участие в данных мероприятиях, а также организовывали их.

Активная работа ведется по соблюдению принимаемых государством комплексных мер по повышению гарантий прав **в сфере социального обеспечения.**

Отмечу, что 2025 год станет для Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан юбилейным. 25 лет мы стоим на страже защиты прав татарстанцев, **на протяжении которых главными принципами в своей работе мы сохраняем открытость и внимательность.**

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

На связи с населением

Жалобы граждан – вы не одни!

Право на обращение в государственные органы – неотъемлемое право каждого гражданина. Аппарат Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан уже много лет чтит, защищает и помогает реализовывать это право. **Каждый человек может абсолютно беспрепятственно обратиться к нам с просьбой о помощи и защите своих прав.**

5417
раз жители республики обратились к Уполномоченному

52
личных и совместных приемов граждан

537
граждан получили консультацию от Уполномоченного лично

13
выездов в муниципальные районы

14
Дней правовой помощи для лиц, отбывающих наказание в учреждениях пенитенциарной системы

8
Дней правовой помощи совместно с РОО ООО «Союз пенсионеров России» по Республике Татарстан

Проведенный анализ рассмотрения обращений граждан, поступивших к Уполномоченному в 2024 году, показывает, что разъяснения даны по **20% обращений**, письменные разъяснения заявителям даны **по 40,2% обращений. По 8,9% обращений** в ходе проверок, организованных Уполномоченным при рассмотрении обращений, факты нарушений прав граждан, изложенные в обращениях, подтвердились, по ним приняты соответствующие меры, **по 7,8% – факты нарушений не подтвердились.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 310 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Общее количество обращений в период с 2022 по 2024 гг:

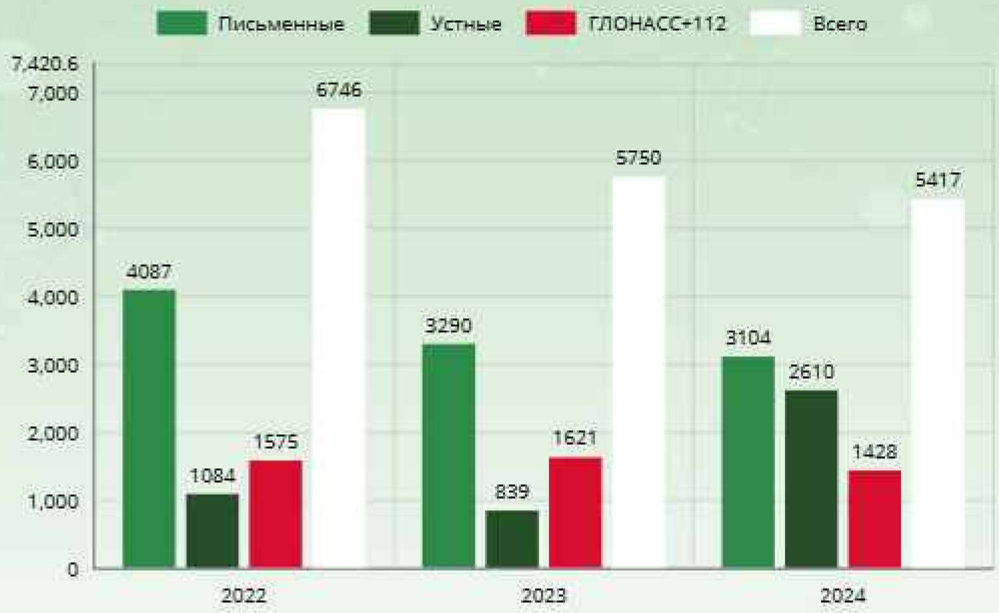

Способы подачи гражданами письменных обращений:

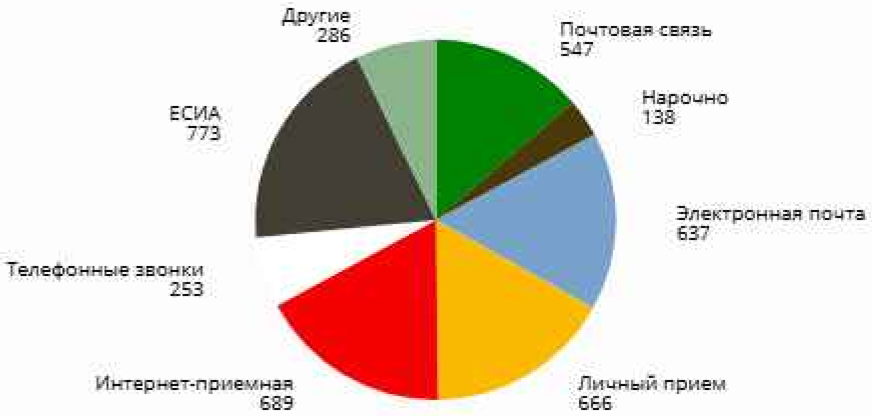

Тематика вопросов в обращениях граждан:

Тематика вопросов, поступивших через ЕГИС ГЛОНАСС+112:

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 312 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Цифровые платформы для контакта с жителями

В 2024 году в ГИС РТ "Народный контроль" опубликовано:

>97 ТЫСЯЧ

уведомлений (с учетом возвращенных уведомлений из всех статусов)

(в 2023 году поступило 104667 уведомлений)

Уведомления в ГИС РТ "Народный контроль"

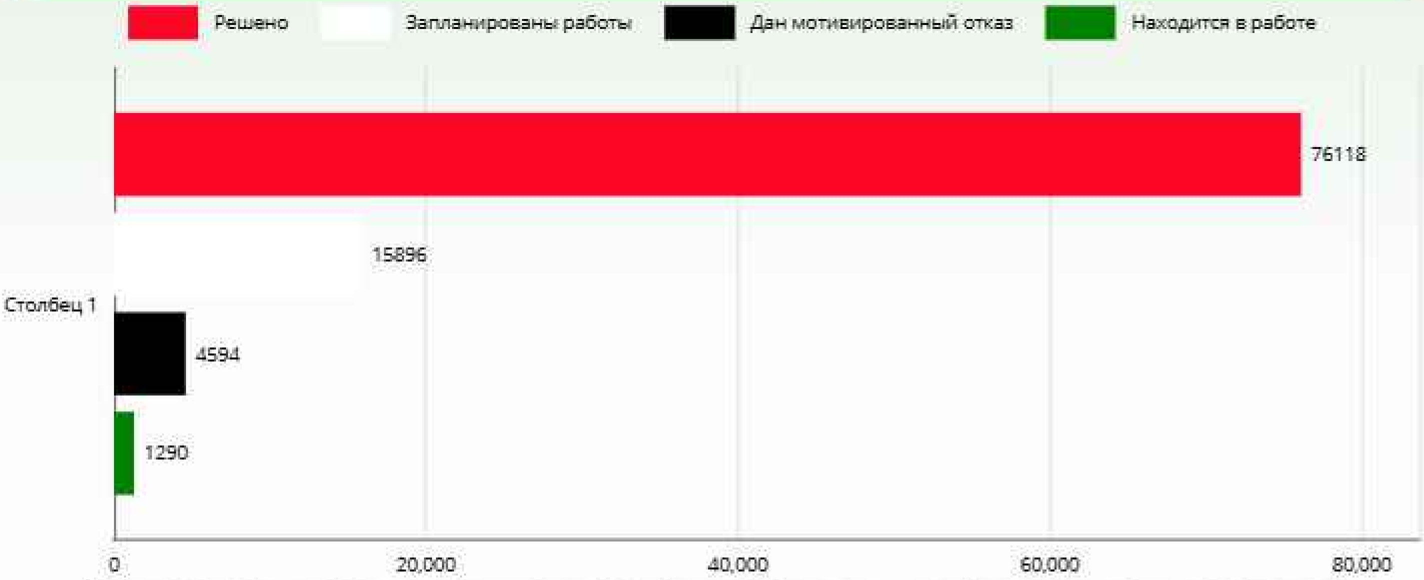

Общее количество комментариев, поступивших от граждан, достигло **3 млн.627тыс.739**, количество поддержек - **1 млн. 818 тыс.633.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 313 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Пользователи системы **активнее всего подавали уведомления** по следующим направлениям:

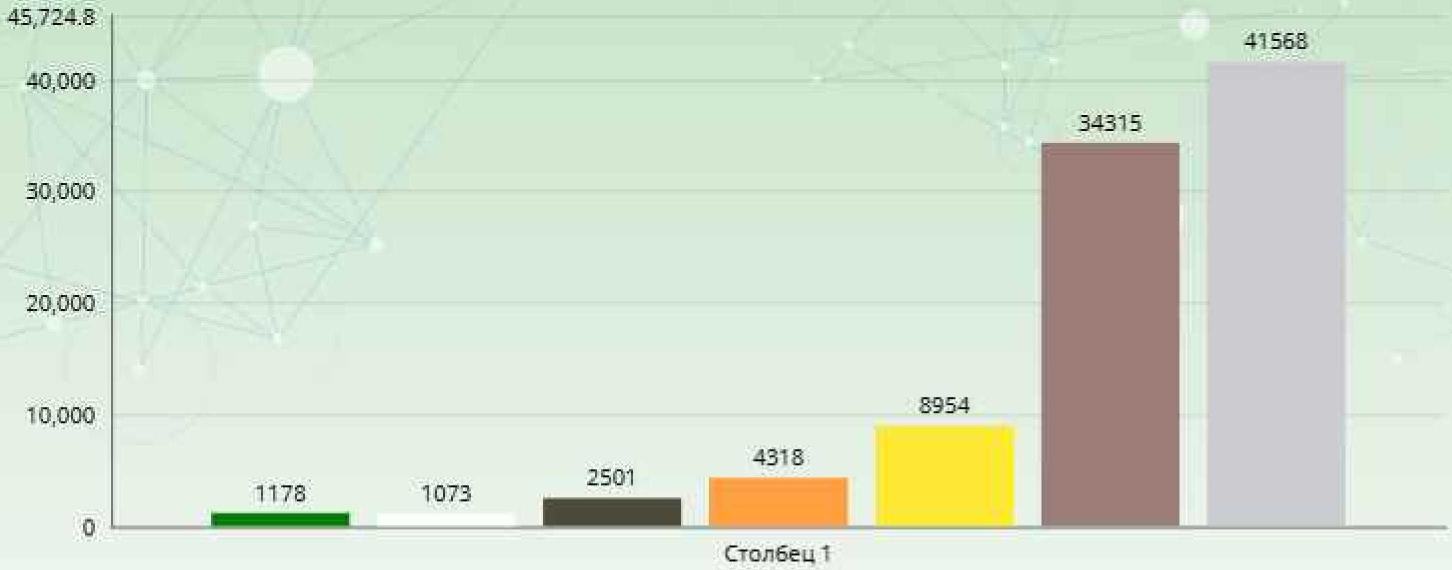

В 2024 году благодаря реализации федеральных и республиканских программ дорожных работ и государственной программы "Формирование современнной городской среды на территории Республики Татарстан" удалось положительно решить **73% уведомлений (25 154)** уведомлений, связанных с ремонтом и содержанием дорог, и **77% уведомлений (30 665)** по комплексному благоустройству территории.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 314 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

В 2024 года во ФГИС "Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций) (далее - ПОС) поступило:

>99 ТЫСЯЧ

обращений и сообщений граждан

(на 60% больше по сравнению с предыдущим годом)

Обращения и сообщения граждан на ПОС:

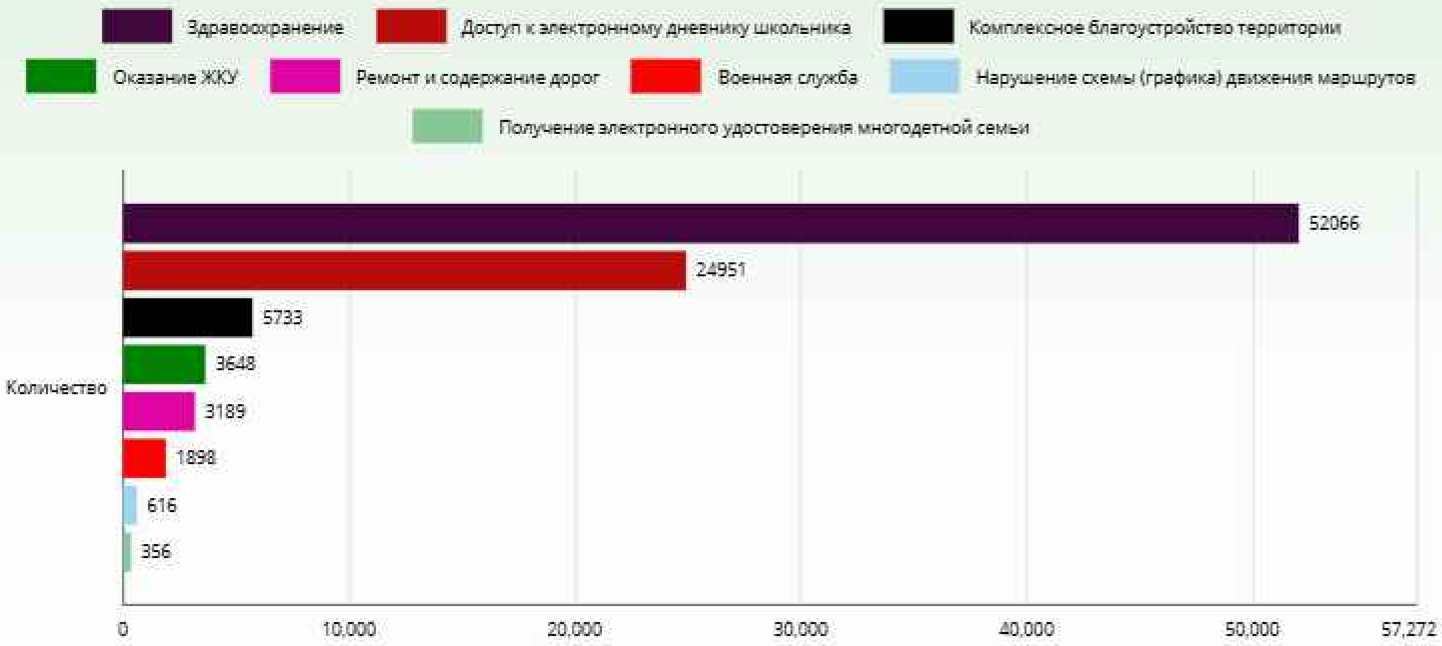

Уполномоченным и сотрудниками Аппарата за отчетный период :

329

выездных проверок по объектам, указанным в уведомлениях граждан

10500

уведомлений возвращены в работу ответственным исполнителям

31

рабочее совещание в Аппарате и на выезде

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 315 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«За» правовое просвещение

В деятельности Уполномоченного **правовое просвещение** в области прав и свобод человека и гражданина **является одним из важнейших направлений.** В соответствии с Законом Республики Татарстан от 03.03.2000 № 95-ЗРТ «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан» **одна из основных задач Уполномоченного** – способствовать просвещению в области прав и свобод человека и гражданина, форм и методов их защиты.

В 2024 году в целях правового просвещения граждан Уполномоченным и его Аппаратом **продолжилось осуществление регулярных форм работы:**

- Бесплатные консультации специалистами Адвокатской и Нотариальной палат Республики Татарстан
- Занятия Школы правовых знаний при Уполномоченном для слушателей «Университета третьего возраста»
- Занятия Школы правовых знаний при Уполномоченном для родителей детей-инвалидов
- Мероприятия в рамках Всероссийской акции «Единый урок прав человека»
- Дни правовой помощи в исправительных учреждениях, подведомственных УФСИН России по РТ
- Тематические телефонные «горячие линии»
- Занятия Школы правовых знаний для призывников и их родителей
- «Комиссия по принятию решений о предоставлении выплаты на приобретение жилого помещения в собственность или для полного погашения предоставленного на приобретение жилого помещения кредита (займа)»
- Работа со средствами массовой информации
- Дни правовой помощи совместно с РО ООО «Союз пенсионеров России по Республике Татарстан»

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 316 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2024 год ознаменован внедрением новых форм правового просвещения и охваченных им категорий населения:

- **Дни правовой помощи для иностранных студентов,** проходящих обучение в Республике Татарстан **(КГМУ, КГАУ, КГЭУ, КНИТУ-КАИ, КНИТУ, КГК им.Н.Г.Жиганова)**

- **Издание тематических памяток** для иностранных студентов, детей-сирот и лиц, оставшихся без попечения родителей

- **Запись цикла лекций для лиц,** отбывающих наказание в исправительных учреждениях пенитенциарной системы

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 317 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Социальный проект Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан **Школа правовых знаний для родителей (законных представителей) детей-инвалидов** по оказанию бесплатной юридической помощи и правовому просвещению родителей и законных представителей детей-инвалидов реализуется с 2020 года. **Каждое занятие посещают порядка 40 человек, а их записи в социальных сетях набирают порядка тысячи просмотров.**

Так, используя платформу связи «Яндекс.Телемост», **в 2024 году проведено 6 занятий по следующим темам:**

- «Все грани высшего: возможности получения среднего специального/высшего образования» (19 марта 2024 года);
- «Программы, способствующие трудоустройству молодых людей с ограниченными возможностями здоровья (Международное некоммерческое движение «Абилимпикс»)» (09 апреля 2024 года);
- «Быть или не быть...в школе?» (05 мая 2024 года);
- «Особенности выборов в депутаты Государственного Совета Республики Татарстан» (05 сентября 2024 года);
- «Порядок оформления инвалидности и прохождения медико-социальной экспертизы» (15 октября 2024 года);
- «Порядок, процедура и особенности при зачислении ребенка с ограниченными возможностями здоровья в школу» (19 ноября 2024 года).

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 318 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Занятия Школы правовых знаний при Уполномоченном для слушателей «Университета третьего возраста» по традиции проводятся в рамках учебного года. Соответственно, 2024 год вобрал в себя два полугодия двух учебных годов – 2023/2024 гг. и 2024/2025 гг.

На занятиях студентам Университета «третьего возраста» были освещены следующие темы:

- «Права потребителей: что нужно знать каждому»;
- «Быть счастливее – быть вместе: способы взаимодействия пожилых людей в современный социум и возможности психологической поддержки»;
- «Культурный променад: возможности и льготы для пенсионеров на реализацию их культурного обогащения»;
- «Доктор, ай, болит! Медицинское обслуживание: возможность бесплатного предоставления услуг»;
- «Нужные услуги, не отвлекаясь от телефона: полезные возможности портала Госуслуги»;
- «О деятельности Министерства юстиции Республики Татарстан и оказании бесплатной юридической помощи населению в Республике Татарстан», «Об Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан: основы деятельности, задачи и способы защиты прав граждан»;
- «Социальное обеспечение: пенсии, пособии и социальные льготы»,
- «За что мы платим: как формируются цены и тарифы на ЖКУ».

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 319 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Дважды в год в рамках весенней и осенней призывных кампаний проводятся **Дни правовой помощи для призывников и их родителей** Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан совместно с Военным комиссариатом Республики Татарстан проводятся на базе Республиканского спортивно-патриотического центра «Патриот».

Продолжается практика сопровождения и посещения войсковых частей Уполномоченным, сотрудниками Аппарата и общественных помощников Уполномоченного, **расположенных по всей Российской Федерации: от Калининграда до Дальнего Востока.** Так, в 2024 году **были посещены 30 войсковых частей** в Амурской, Самарской, Челябинской областях, Республиках Дагестан, Бурятия, Крым, Хабаровском, Забайкальском, Ставропольском, Приморском краях, городе федерального значения Севастополь, в ходе которых состоялись **встречи с 1158 призывниками.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 320 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Ежегодно нами ведется **планомерная работа с лицами, отбывающими наказание в учреждениях пенитенциарной системы** – осужденными. В 2024 году нами проведены 13 Дней правовой помощи, как с выездом в исправительные учреждения, так и в режиме видеоконференцсвязи из Управления федеральной службы исполнения наказаний России по Республике Татарстан, в ходе которых помощь оказана порядка 120 людям.

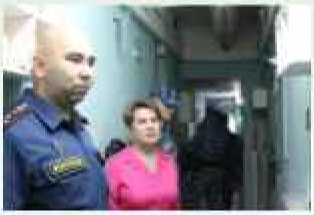

Уполномоченным был **отснят правопросветительский материал** для транслирования его в пределах исправительных учреждений посредством местного телевидения.

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Телефонные «горячие линии» проводятся нами совместно с объединением женщин-депутатов Государственного Совета Республики Татарстан «Мәрхәмәт-Милосердие». Данный формат обратной связи с населением удобен еще и тем, что принимаются не только телефонные звонки, но и сообщения, поступающие посредством мессенджеров, таких как «WhatsApp».

В Аппарате Уполномоченного в 2024 году проведено **6 телефонных «горячих линий»** с участием представителей заинтересованных органов публичной власти, в ходе которых поступило **246 звонков** от жителей республики и других регионов страны.

28 февраля 2024 года	Вопросы защиты семей с детьми	31
15-17 марта 2024 года	Вопросы защиты избирательных прав граждан в связи с выборами Президента Российской Федерации	47
29 мая 2024 года	Вопросы защиты права на образование (прием в дошкольные образовательные организации, школы (1и10 классы), средние специальные учебные заведения, высшие образовательные учреждения), а также организация летнего отдыха	34
12 июля 2024 года	Телефонная «горячая линия» «На защите семьи и детства, посвященная Дню семьи, любви и верности	49
08 сентября 2024 года	Вопросы защиты избирательных прав граждан в связи с выборами депутатов Государственного Совета Республики Татарстан	53
08 ноября 2024 года	Вопросы защиты права на образование	32

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 322 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Ежегодно, поддерживая инициативу Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации, в республике **проходят Единые уроки прав человека.**

В 2024 году Единый урок **был посвящен объявленному Президентом Российской Федерации В.В. Путиным Году семьи и Году волонтерского движения в СНГ.**

Мероприятия в рамках урока были организованы **в 1402 общеобразовательных организациях республики.** В проведение Единого урока по правам человека были вовлечены **более 170 тыс. обучающихся и более 9000 педагогов.**

На Едином уроке по правам человека **школьники были ознакомлены с существующей системой защиты прав человека**, с институтом Уполномоченного по правам человека в Российской Федерации и Республике Татарстан.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 323 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В 2024 году были подписаны соглашения о взаимодействии с:

Прокуратурой
Республики Татарстан

Государственной инспекцией
труда в Республике
Татарстан

За период своей деятельности омбудсменом подписано

>100

соглашений о сотрудничестве с различными органами публичной власти и общественными организациями

Территориальным органом
Федеральной службы в сфере
здравоохранения по
Республике Татарстан

Конституционным советом
Республики Татарстан

Территориальным органом
Федеральной службы
государственной статистики
по Республике Татарстан

АНО «Комитет семей воинов
Отечества Республики
Татарстан»

Ассоциацией реализации
социальных инициатив
(АРСИ)

В 2024 году было заключено

10

соглашений о сотрудничестве с различными органами публичной власти и общественными организациями

.. а также с Межрегиональным территориальным управлением Федеральной службы по надзору в сфере транспорта по Приволжскому федеральному округу, Министерством внутренних дел по Республике Татарстан, Юридическим факультетом Казанского (Приволжского) федерального университета, Волжско-Камским межрегиональным управлением Росприроднадзора.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 324 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Год семьи в России

Семья – это основа нашего многонационального государства, надежный тыл и опора для человека. Она дает нам силы в трудную минуту, учит верить в себя, сохраняет преемственность поколений. Очень важно, чтобы каждая семья жила в гармонии, согласии и комфорте, смело и уверенно смотрела в будущее.

Наша задача – обеспечить широкое распространение традиционных семейных ценностей и позитивного жизненного опыта больших крепких семей. Гордость республики – это успешные многодетные семьи.

Берегите свой семейный очаг, сохраняйте в нем тепло и уют, мир и любовь, уважение друг к другу.

Раис Республики Татарстан
Минниханов Рустам Нургалиевич

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 326 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Защита прав семей в Республике Татарстан

Начальник информационно-аналитического отдела Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан

Мурсалимова Аделина Ильдаровна

Семья — основа государства, основа нашей страны. **2024 год Президентом России Владимиром Путиным был объявлен Годом семьи,** целью которого было формирование и сохранение устойчивых традиционных семейных ценностей, характерных для России.

В этом году в республике проведено более тысячи самых разных мероприятий. Во исполнение плана основных мероприятий по проведению в 2024 году в Республике Татарстан Года семьи мы ежедневно держали "руку на пульсе" и находились в контакте с населением нашей республики - были проведены встречи, "круглые столы", принято участие в различного рода мероприятиях, направленных на поддержку семей Республики Татарстан.

Так, например, особым вниманием были окружены супружеские пары, которые вместе уже более полувека. Так, в рамках рабочей поездки в **Азнакаевский муниципальный район** омбудсмен Республики поздравила сразу **2 супружеские пары с 50-летием со дня заключения брака.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 327 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Особое внимание в ушедшем году мы обращали на работу с родственниками и членами семей военнослужащих, участвующих в специальной военной операции на территории Украины. Совместно с АНО "Комитет семей воинов Отечества по Республике Татарстан" нами по субботам проводились приемы граждан, на которых заявители задавали вопросы об оказании содействия в поиске пропавших военнослужащих, обмене военнопленных, помощи в проведении военно-врачебной комиссии и другие.

16 февраля 2024 года на базе Центра управления регионом Республики Татарстан Уполномоченный приняла участие в прямом эфире, посвященном решению вопросов и проблем, с которыми сталкиваются семья в Татарстане.Этот прямой эфир был своего рода стартом Года семьи для нашего Аппарата. **Запись эфира набрала более 40 тысяч просмотров.**

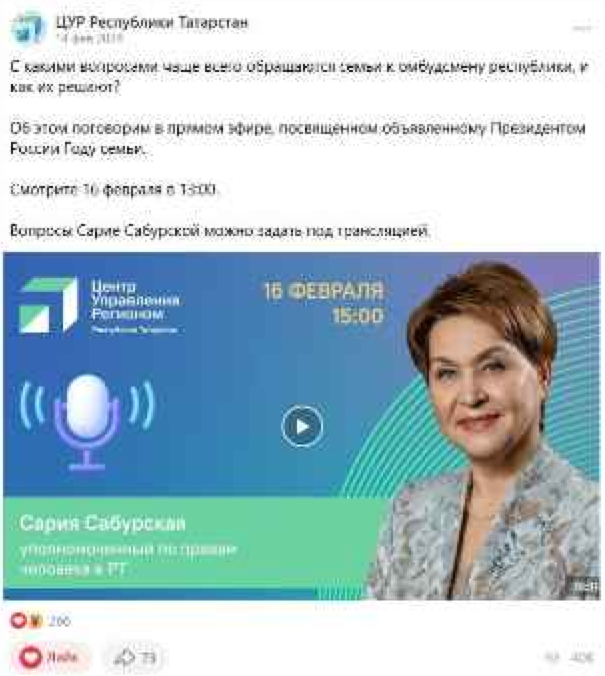

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 328 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

05 марта 2024 года Сария Сабурская приняла участие и выступила **на Всероссийском женском форуме «Женщины: сохраняем традиции – развиваем Россию» в рамках Международной выставки – форума «Россия».**

Руководителем объединения женщин-депутатов Государственного Совета Республики Татарстан Алсу Набиевой была представлена **книга**, в которой собраны истории общественных деятелей и женщин Татарстана – **«Женские имена Республики Татарстан: том 1. История и современность»,** среди которых, в том числе, была представлена и Сабурская Сария Харисовна – Уполномоченный по правам человека в Республике Татарстан. Сборник направлен на популяризацию информации о женщинах, внесших особый вклад в социально-экономическое, политическое развитие республики, культуру, науку, образование и спорт.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 329 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Огромный пласт работы омбудсмена Татарстана связан с сотрудничеством, как с органами государственной власти, так и институтами гражданского общества. Особое внимание в Год семьи было уделено поддержке семьям, воспитывающим детей с особенностями развития.

Безграничное восхищение вызывает мужество родителей, которые стараются дать ребенку максимум в лечении, реабилитации, а самое главное - любовь и заботу. Такие семьи должны чувствовать поддержку и рассчитывать на помощь государства, общества и общественных институтов.

27 апреля 2024 года совместно с Ассоциацией развития социальных инициатив (АРСИ) при поддержке Общественной палаты Республики Татарстан был организован **круглый стол «Особенным семьям – особая забота».** На круглом столе был обозначен ряд проблем, которые будут прорабатываться нами в дальнейшем.

По нашей инициативе **26 ноября 2024** года было проведено заседание «круглого стола», который был посвящен **Дню матери, а приглашены на него были матери участников военной спецоперации.**

В рамках круглого стола чествовали женщин, которые трудятся в различных сферах деятельности, а также являются волонтерами, активными общественными деятелями, добрыми наставниками и хранителями семейных традиций. В ходе заседания мамы вносили свои предложения об увековечении памяти каждого участника СВО в отдельной книге памяти, ими были отмечены военнослужащие-медики, высказаны предложения об обеспечении медикаментами, а также изготовлении специализированной экипировки. Мероприятие прошло тепло и эмоционально, с трепетом в сердце и безмерной любовью в душе мамы говорили о своих сыновьях.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 330 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

16 октября 2024 года в кинотеатре «Синема 5» Уполномоченный приняла участие и выступила с приветствием на закрытом показе первого полнометражного художественно-**документального фильма о защите жизни детей до рождения «Мамино письмо».** Кинолента снята по инициативе первого общественного православного телеканала «Спас» в сотрудничестве с кинокомпанией «Амальгама Студия» при поддержке фонда «Материнское счастье».

Это история двух женщин — матери и дочери — которые одновременно оказываются в сложных обстоятельствах перед выбором: сохранить ребёнка или прервать беременность. На них оказывают давление врачи, друзья, родственники, любимые мужчины становятся предателями… **Какое решение примет каждая из них?**

Главная миссия фильма — повлиять на демографическую ситуацию в нашей стране, законодательство в области репродуктивного выбора. Семья - это главная ячейка общества, а без детей и продолжения рода она теряет свое предназначение. Важно помнить, что наша страна всегда придавала большое значение институту семьи и повышению демографии.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 331 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

4 декабря 2024 года в Пестречинском муниципальном районе по инициативе Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в рамках Декады инвалидов состоялась встреча в формате **круглого стола на тему «Работа с детьми и взрослыми с ограниченными возможностями здоровья. Социальная адаптация».**

В районе проживает **3628** человек с инвалидностью, **328** из которых дети, количество инвалидов первой группы - **279** человек. В своём выступлении Уполномоченный рассказала о деятельности Уполномоченного по правам человека, уделив особое внимание вопросам помощи людям с инвалидностью и их семьям. Во время встречи граждане смогли задать свои вопросы. Среди них - отсутствие детского эндокринолога в районной больнице, запрос на организацию занятий плаванием для женщины с инвалидностью, проблемы с предоставлением социального жилья, а также вопросы, связанные с пособиями и выплатами.

По итогам встречи по ряду вопросов были приняты решения главой Пестречинского муниципального района Раисом Сулеймановым, а также Уполномоченным по правам человека в Республике Татарстан Сарией Сабурской.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 332 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Реализация мероприятий в рамках Года семьи в Республике Татарстан в отрасли труда, занятости и социальной защиты

Кандидат педагогических наук, доцент, министр труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан

Зарипова Эльмира Амировна

Семья – основа настоящего и будущего России. Сегодня, как никогда, традиционные семейные ценности и авторитет семьи нуждаются в поддержке.

По итогам Всероссийской переписи 2020 года в Республике Татарстан проживают 481,7 тыс.семей с детьми до 18 лет. В органах социальной защиты республики к 01.11.2024г. состояло на учете 55,7 тыс. многодетных семей, в которых воспитывается 177,8 тыс. детей. В Татарстане проживают 5 семей с 10 детьми, 7 семей – с 9 детьми, 32 семьи – с 8 детьми. Формирование полноценной системы защиты семьи и детства является одним из ключевых приоритетов социальной и демографической политики Республики Татарстан.

Реализация государственной политики в отношении данной категории определена стратегическими документами:

Указ Президента Российской Федерации от 22 ноября 2023 года № 875 «О проведении в Российской Федерации Года семьи».

Концепция государственной семейной политики в Российской Федерации на период до 2025 года, утвержденная распоряжением Правительства Российской Федерации от 25 августа 2014 года №1618-р

План основных мероприятий, проводимых в рамках Десятилетия детства, на период до 2027 года, утвержденный распоряжением Правительства РФ от 23.01.2021 № 122-р.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 333 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Министерство труда, занятости и социальной защиты РТ возглавило межведомственную работу по подготовке Плана основных мероприятий по проведению в Республике Татарстан Года семьи, который утвержден 26 января 2024 года.

Каждый день этого года насыщен мероприятиями и событиями. Уже проведено **более 1 000 мероприятий** разного формата во всех муниципальных образованиях – в учреждениях образования, культуры, социального обслуживания и спорта (мастер-классы, тренинги, лекции, книжные марафоны, спортивные семейные старты, концерты, экскурсии в музеи и многое другое). Также Республика Татарстан принимает активное участие в мероприятиях Года семьи на федеральном уровне.

С мая по сентябрь 2024 года республика **участвует во всероссийском проекте «Большие семейные выходные»,** в рамках которых прошло более 600 мероприятий для семей и детей, с общим числом участников более 62 тыс. человек. Мероприятия активно освещаются на федеральном сайте, посвященном Году семьи (https://семья2024.рф/).

В федеральном конкурсе «Это у нас семейное» приняли участие 102 735 семейных команд из 89 регионов России, в том числе 10 татарстанских команд, из них финалистами стали 6 семей.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 334 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Победителем Всероссийского конкурса «Семья года» в номинации «Сельская семья» **стала семья Шайхайдаровых из Камско-Устьинского района.**

В рамках всероссийского проекта «Семейная осень» во всех муниципальных образованиях запланировано проведение 1 000 мероприятий, приуроченных ко Дню отца, Дню матери и Дню многодетной семьи.

К реализации мероприятий Года семьи **активно подключились крупные предприятия и организации республики**, особенно в мероприятия по чествованию семейных династий:

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 335 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В Год семьи в Республике Татарстан реализован ряд инициатив:

запущен республиканский сайт, посвященный Году семьи. На этой онлайн-платформе можно найти информацию о всех мерах поддержки для разных категорий семей, а также о мероприятиях и конкурсах, связанных с Годом семьи. Отдельный раздел сайта собрал истории об интересных семьях и династиях, которые являются примером для жителей республики (https://family-tatarstan.ru/);

внедрены корпоративные практики поддержки семей с детьми на предприятиях и организациях республики, в т.ч.:

предоставление семьям с первоклассниками и школьникам из многодетных семей денежных сертификатов (ООО «Челны-Бройлеры», ООО «Елабуга УкупрПласт», Казанский пороховой завод, ПАО «КАМАЗ», АО «Зеленодольский завод имени А.М.Горького», МУП г. Казани ПАТП № 2, АО «Казанский вертолётный завод» и др.);

выделение денежных средств в связи с бракосочетанием, при рождении ребенка, а также многодетным семьям сотрудников предприятия (ОАО «Алексеевскдорстрой» (выделяет по 100 тыс. рублей на каждого новорожденного ребенка в семьях сотрудников), АО «Аммоний» АО «КВАРТ», ОАО «Чистопольнефтепродукт», АО «Татхимфармпрепараты», Казанский пороховой завод, АО «Производственное объединение «Завод имени Серго», АО «НПО ГИПО», ПАО «Татнефть», АО «ТАНЕКО», АО «Казэнерго», АО «Казанькомпрессормаш», ОАО Казанский завод «Электроприбор», ПАО «Таттелеком», АО «Транснефть-Прикамье», ООО «Газпром трансгаз Казань» и др.).

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 336 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В рамках социального партнерства проводится **республиканский конкурс «Лучшая корпоративная практика (программа) работодателей по поддержке семейных ценностей».** На участие в нем подали заявки 44 организации;

проект «Семейная гостиная» по обустройству на базе 16 стационарных учреждений специализированных комнат «Семейная гостиная», предназначенных для встреч детей с родителями, другими родственниками, потенциальными усыновителями, опекунами. Проект направлен на восстановление и нормализацию взаимоотношений между детьми и их родителями (законными представителями), содействие возвращению ребенка в семью;

Республиканский фестиваль родословной «Эхо веков в истории семьи — Тарихта без эзлебез», участие в нем приняли 157 семейных династий в составе 2000 представителей в возрасте от 4 месяцев до 90 лет;

Форум молодых семей «Республиканский семейный диалог» с участием более 100 человек из 27 муниципальных образований, где обсудили роль базовых семейных ценностей в жизнедеятельности семьи.

2024 год семьи

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 337 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В рамках празднования Всероссийского Дня семьи, любви и верности специалистами учреждений социального обслуживания проведено **253 мероприятия** с участием несовершеннолетних получателей социальных услуг и их родителей: концерты, конкурсы творческих работ, викторины, мастер-классы и др.

3 ноября 2024 года в Нижнекамске в спорткомплексе «СИБУР Арена» организовано мероприятие, посвященное Дню отца, с участием 150 человек из всех муниципальных образований Татарстана. Там состоялись соревнования команд, состоящих из отцов и их сыновей.

Семья всегда поддерживалась в республике.

На меры социальной поддержки семьям с детьми в 2024 году направлен каждый третий рубль, предусмотренный Министерству труда, занятости и социальной защиты РТ.

Помимо федеральных мер поддержки малообеспеченные семьи с детьми с доходами ниже прожиточного минимума (2024г. – 13 135 рублей) дополнительно охвачены мерами поддержки за счет бюджета Республики Татарстан, в т.ч.:

– 100-процентная компенсация оплаты за детский сад многодетным малообеспеченным семьям (максимальный охват по состоянию на ноябрь 2024г. – 3,8 тыс. детей);

– выплата на приобретение лекарственных средств в размере 10 тыс. рублей в год на детей до 3 лет из малообеспеченных семей (получатели по состоянию на ноябрь 2024г. – 5,8 тыс. детей);

– ежемесячное пособие членам семей с 5 и более детьми, имеющих в составе семьи детей-инвалидов и (или) родителей-инвалидов, в размере разницы между величиной ПМ на душу населения и среднедушевым доходом семьи (охват по состоянию на ноябрь 2024г. – 181 человек);

– комплекты детских принадлежностей для малообеспеченных семей с новорожденными детьми (охват в 2024г. – 1,9 тыс. детей).

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 338 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В целях поддержки молодых семей в сельской местности с 2018 года в Республике Татарстан **введена единовременная выплата женщинам, проживающим в сельской местности,** при рождении первого ребенка женщинам **до 25 лет – 50 тыс. рублей**, третьего и каждого последующего ребенка женщинам до 29 лет – 100 тыс. рублей. Охват **с 2018 года составил 13,98 тыс. женщин**, в том числе в 2024 году – 1,4 тыс. женщин.

В целях общественного признания с 2000 года учреждена государственная награда – медаль «Ана даны – Материнская слава», которой награждаются матери, родившие и достойно воспитывающие пять и более детей. Матерям, награжденным медалью, воспитавшим пять детей, выплачивается 100 тыс. рублей, а матерям, воспитавшим шесть и более детей, – размер выплаты увеличивается соответственно на 20 тыс. рублей из расчета на шестого и последующего ребенка, при условии достижения ими возраста трех лет. За период с 2000 года медалью «Ана даны – Материнская слава» награждено 1,6 тыс. матерей (в том числе в 2024 году – 42 женщины).

С 2024 года Указом Президента Российской Федерации В.В.Путина от 23.01.2024 № 63 «О мерах социальной поддержки многодетных семей» установлено, что **многодетной в Российской Федерации является семья, имеющая трех и более детей, статус которой устанавливается бессрочно.**

Предоставление многодетным семьям мер социальной поддержки осуществляется **до достижения старшим ребенком возраста 18 лет** или возраста 23 лет при условии его обучения в организации, осуществляющей образовательную деятельность, по очной форме.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 339 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

В целях повышения авторитета семьи и престижа родительского труда в 2022 году учреждена **государственная награда – медаль «Родительская доблесть»** для семей, которые воспитывают или воспитали семерых и более детей. При наличии не менее одного несовершеннолетнего ребенка им выплачивается единовременное денежное **вознаграждение в размере 200 тыс. рублей.** Этой медалью с 2022 года награждены 13 семей (24 человека), в том числе в 2024 году – 1 семья (1 человек).

Основными задачами в работе учреждений социального обслуживания семьи и детей являются:

повышение качества и доступности социального обслуживания, развитие современных форм предоставления социальных услуг;

поддержка, укрепление, защита семьи и ценностей семейной жизни, повышение качества их жизни;

оказание помощи семьям с детьми в преодолении социально-опасного положения и трудной жизненной ситуации.

Поддержка семей с детьми является приоритетной задачей, стоящей перед организациями социального обслуживания. Сегодня на территории республики функционируют **45 комплексных центров соцобслуживания** населения, в которых действуют отделения социальной помощи семье и детям, 14 социальных приютов для детей, чьи семьи находятся в трудной жизненной ситуации, и 11 реабилитационных центров для детей и подростков с ограниченными возможностями здоровья.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 340 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В 2024 году отделениями социальной помощи семье и детям комплексных центров соцобслуживания **обслужено 6,2 тыс. семей,** в том числе **3,1 тыс. семей, находящихся в социально опасном положении.** В социальных приютах услуги получили 1,1 тыс. несовершеннолетних. **Реабилитационные услуги получили 9,3 тыс. детям-инвалидам и детям с ограниченными возможностями здоровья,** в том числе 4,5 тыс. детей с ОВЗ получили услуги ранней помощи.

В рамках объявленного Президентом России В.В. Путиным Года семьи **каждый последний вторник месяца** начиная с февраля текущего года во всех реабилитационных центрах для детей и подростков с ограниченными возможностями и центрах реабилитации инвалидов **проводятся «Открытые семейные/родительские дни»** с участием специалистов из министерств социального блока, в них приняли участие более 2 тыс. человек. Во время встреч участников консультируют по вопросам социальной интеграции, образования, посещения учреждений спорта и культуры, проводятся мастер-классы, спортивные мероприятия для родителей и детей с ОВЗ.

Перспективами развития оказания помощи семьям являются:
- **реализация мер поддержки** с целью повышения благосостояния семей с детьми;
- **внедрение различных технологий**, точечно направленных на сохранение семей с детьми.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 341 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Например, в 2024 году **Республика Татарстан** в числе 15 заявок от регионов **прошла конкурсный отбор и получила грантовую поддержку Фонда поддержки детей, находящихся в трудной жизненной ситуации,** с целью повышения жизненного потенциала семей, воспитывающих детей-инвалидов, расширения возможностей реабилитации детей-инвалидов в домашних условиях.

Кроме того, при поддержке Фонда поддержки детей, находящихся в трудной жизненной ситуации, началась реализация Комплекса мер по развитию региональной системы обеспечения безопасности детей на 2024-2025 годы. В его реализации задействованы 20 центров соцобслуживания и 7 социальных приютов для детей и подростков.

В состав участников вошли более 400 несовершеннолетних и 500 родителей. К целевым группам относятся: несовершеннолетние, совершившие попытку суицида; несовершеннолетние и их родители, прибывшие из зон боевых действий; родители (законные представители), не исполняющие своих обязанностей; несовершеннолетние, проявляющие насилие и склонные к деструктивному поведению; женщины с несовершеннолетними детьми, находящиеся в социально опасном положении вследствие угрозы насилия или жестокого обращения.

В рамках Регионального комплекса мер «Поддержка семей, воспитывающих детей-инвалидов» по программе «Моя семья»

6
домашних микро-реабилитационных центров

11
пунктов проката реабилитационного оборудования

14
кабинетов социально-бытовой адаптации

В результате будут созданы специализированные социальные сервисы, в том числе: игротерапевтические кабинеты, кабинеты примирения и согласия, пункты социального проката для малообеспеченных семей, «зеленая комната», службы экстренного реагирования и межведомственные выездные службы по отработке случаев жестокого обращения.

Реализация вышеуказанных направлений работы позволит повысить демографию республики и, самое главное, будет содействовать сохранению семейного окружения для детей.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 342 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

«Люби. Созидай. Вдохновляй»

Первый заместитель министра по делам молодежи Республики Татарстан

Галиева-Мустафина Софья Альфредовна

С 03 сентября по 16 октября 2024 год Министерство по делам молодёжи Республики Татарстан при поддержке АНО «Россия – страна возможностей» провело 5 проектных сессии для молодежи разных категорий. Оператором проекта выступила АНО «Татарстан – территория возможностей».

Цель сессий – развитие молодежного потенциала Республики Татарстан в экосистеме молодёжной политики и проектов президентской платформы АНО «Россия – страна возможностей», формирование сообщества молодых людей, желающих созидать во благо России и Татарстана и вовлеченных в молодежную политику. Всего в проекте приняло участие более 500 человек.

Каждая сессия была проведена для определенной целевой аудитории, возраст участников – до 35 лет включительно:

1. **Сессия для молодых преподавателей организаций высшего образования** «Гении вместе: про образование» (03-05 сентября 2024 года, г. Иннополис), направленная на демонстрацию возможностей карьерного развития в вузе и освоению новых педагогических навыков.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 343 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

2. **Сессия для молодых семей, состоящих в зарегистрированном браке,** «Семейный код: про здоровье» (10-12 сентября 2024 года, ОЦ «Мингер»), направленная на увеличение осведомленности молодых людей в области репродуктивного здоровья, физического и психологического благополучия.

3. **Сессия для молодых людей с ОВЗ «Омтылыш»** (17-19 сентября 2024 года, МЦ «Волга»), направленная на содействие в трудоустройстве.

4. **Сессия для молодых государственных служащих «Гении вместе: про управление»** (11-13 октября 2024 года, МЦ «Волга»), направленная на формирование профессионального сообщества и проектирование траекторий профессионального развития.

5. **Сессия для молодых семей, состоящих в зарегистрированном браке,** «Семейный код: про отношения» (16-18 октября 2024 года, МЦ «Волга», направленная на развитие навыков построения гармоничных отношений.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 344 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Для проведения сессий привлекались ведущие эксперты, лекторы, представители бизнес-сообщества, лидеры общественного мнения, такие как:

- **Д.Ю. Гужеля,** заместитель генерального директора АНО «Россия – страна возможностей»;
- **О.А. Усачева,** начальник отделения нейрофизиологических исследований затрат труда ОАО «РЖД»;
- **Е.Г. Белоногова,** педиатр, детский невролог, победитель всероссийского конкурса «Детский врач 2022 года»;
- **П.Б. Мрдуляш,** профессор практики Института общественных стратегий МШУ СКОЛКОВО, руководитель проектных работ;
- **А.И. Булатова,** Клинический психолог, основатель и ректор Института Булатовой, посол мира UPF при ООН, лауреат премии Президента РФ за лучший социальный проект;
- **Ш.Т. Ахмадуллин,** педагог, психолог, нейропсихолог, автор книг-бестселлеров по развитию детей и другие.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 345 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В рамках сессий **было проведено социологическое исследование** для выявления целей, ценностей и жизненных ориентиров участников. Оно включало в себя анкетный опрос и глубинные интервью.

По результатам исследования выявлено, что **наибольшую ценность для участников всех групп представляет семья и любовь (61,4%), на втором месте – здоровье и жизнь (38,6%)**.

Участникам исследования **был задан вопрос о беспокоящих их проблемах.** Выделенные проблемы различались в зависимости от их профессиональной и социальной принадлежности. В основном трудности групп касаются материальных аспектов: **низкие заработные платы и невозможность приобретения жилья в связи с экономической ситуацией.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 346 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Для молодых людей с ОВЗ значимым является **вопрос невыполнения законов о создании доступной среды.** Участники отмечают, что инфраструктура не соответствует требованиям доступности, что затрудняет повседневную жизнь. Кроме этого, их беспокоят вопросы карьеры – людей с инвалидностью часто обманывают или недооценивают, предлагая низкую зарплату или плохие условия труда. В рамках исследования **было предложено создание карьерного чата для молодежи с ОВЗ** конкретно для Республики Татарстан, где бы публиковались проверенные вакансии и был сформирован круг поддержки. **Молодые государственные служащие** отмечают **низкий уровень зарплат, а также присутствие чрезмерной бюрократии и сложных процедур для трудоустройства и развития.**

Отдельно была выделена **проблема карьерного роста**: участники отмечают ограниченные возможности продвижения по карьерной лестнице. Они внесли **предложения по созданию программ по развитию корпоративной культуры и наставничества для нового поколения специалистов.** Основным запросом участников в ходе сессий стало желание завести новые знакомства и обменяться опытом. Выявлено, что многие участники **испытывают одиночество и потребность в общении с людьми,** близкими по интересам и профессии.

По итогу проведения сессий **участники положительно оценили образовательную программу, возможности для обмен опытом и доверительную среду для выстраивания отношений.** Они подчеркнули актуальность сессий, значимость полученных знаний и новый опыт, который они могут применить в своей профессиональной и личной жизни.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 347 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

ЧЛЕНЫ ОБЬЕДИНЕНИЯ «МӘРХӘМӘТ – МИЛОСЕРДИЕ» НА СТРАЖЕ ЗАЩИТЫ СЕМЕЙ

Депутат Государственного Совета Республики Татарстан, руководитель обьединения женщин-депутатов "Мәрхәмәт-Милосердие", ректор Российского университета кооперации (РУК), ректора Казанского кооперативного института

Набиева Алсу Рустэмовна

Объединение женщин-депутатов **«Мәрхәмәт – Милосердие»** в Государственном Совете Республики Татарстан **ведет деятельность с 2009 года** согласно годовому плану мероприятий обьединения, утверждаемому в начале года. План работы дополняется актуальной социальной повесткой по итогам работы с избирателями: проведение приемов населения в общественных приемных Партии «ЕДИНАЯ РОССИЯ», заседаний обьединения, круглых столов, социальных акций, прямых эфиров и других мероприятий.

Объединение женщин-депутатов «Мэрхэмэт-Милосердие» не остается в стороне и оказывает всестороннюю поддержку нуждающимся слоям населения.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 348 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Особой популярностью среди населения Республики Татарстан пользуются **телефонные "горячие линии"**, проводимые совместно с Аппаратом Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан. Это связано с тем, что они **охватывают различные остросоциальные тематики, волнующие людей.** Каждый гражданин может позвонить на такую линию и получить квалифицированный ответ по интересующему его вопросу, что делает горячие линии важным инструментом для решения актуальных проблем.

Горячая линия по вопросам защиты семьи, материнства и детства работала 28 февраля 2024 года в течение четырех часов. За это время поступило **около 50 звонков** от жителей Казани, Набережных Челнов, Лаишевского, Нурлатского, Сармановского и Ютазинского районов. Все вопросы взяты в работу. В рамках горячей линии поднимались вопросы развития семейного туризма, также актуальными остаются вопросы, связанные с приемными семьями.

8 ноября проведена телефонная горячая линия по вопросам образования, в ходе которой задавались вопросы об организации горячего питания для школьников из малоимущих семей, переходе на пятидневную учебную неделю, обеспечении детей-инвалидов техническими средствами реабилитации.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 349 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

12 января состоялось ежегодное выездное **новогоднее мероприятие и вручение подарков** от женщин-депутатов парламентского обьединения «Мәрхәмәт-Милосердие» для учащихся Казанской школы-интернат N11 **для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей с ограниченными возможностями здоровья.**

13 марта члены объединения «Мәрхәмәт – Милосердие» посетили школу-интернат № 11 для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей, с ограниченными возможностями здоровья. В рамках визита состоялось **открытие актового зала,** в котором по инициативе и при поддержке женщин-депутатов был проведен ремонт.

Женщины-депутаты Государственного Совета Республики Татарстан регулярно встречаются с семьями, прибывшими из ДНР и ЛНР, размещенными в местах временного пребывания, постоянно проводят с ними встречи, оказывают как материальную, так и моральную поддержку.

24 апреля Женщины-депутаты объединения «Мәрхәмәт-Милосердие» Городского Совета Набережные Челны **передали гуманитарную помощь для пострадавших от наводнения в городе Орск.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 350 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

27 июня члены парламентского объединения «Мәрхәмәт – Милосердие» **обсудили вопросы оказания психологической поддержки участникам СВО и членам их семей**. О работе по предоставлению психологической поддержки детям, чьи родители или родственники являются участниками СВО, рассказала первый заместитель министра по делам молодежи РТ Софья Галиева-Мустафина. Бесплатные психологические, юридические консультации и приемы для подростков и молодежи, чей возраст не превышает 35 лет, организуются на базе Центра психолого-педагогической помощи детям и молодежи «Доверие». Кроме того, в республике работает круглосуточный молодежный телефон доверия, на линию которого ежедневно поступает порядка 60-70 звонков.

6 сентября Член объединения женщин-депутатов Госсовета РТ «Мәрхәмәт-Милосердие» **Лилия Маврина посетила семью участника специальной военной операции Газинура Исхакова**, который погиб при выполнении боевого задания.

17 ноября В Нижнекамском муниципальном районе состоялось **совместное заседание попечительских советов социальных учреждений Набережных Челнов и Нижнекамска: реализация проекта «Семейная гостиная».**

В знак поддержки данной инициативы женщины-депутаты вручили сертификаты на покупки в магазины электроники, а также напольный ковёр для Набережночелнинского дома ребенка и приютов «Асылташ» и «Балкыш».

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 351 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Молодость - чудесная пора

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 352 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Молодежная политика обсуждена на заседании Центра управления регионом Республики Татарстан (18 июля 2024 года). Выдержки из выступлений

Молодёжь – это основа завтрашнего дня. В Татарстане проживает более 1,5 миллиона молодых людей в возрасте от 14 до 35 лет. По итогам 2023 года наш регион занял первое место в рейтинге субъектов России в области реализации государственной молодёжной политики.

В Татарстане работает 387 учреждений, поддерживающих молодежь, что создает условия для её самореализации и уверенности в завтрашнем дне. Именно благодаря молодёжи формируется будущее нашей республики!

Уполномоченный
по правам человека
в Республике Татарстан

Сария Сабурская

Министр
по делам молодежи
Республики
Татарстан

Ринат Садыков

В республике действует широкая сеть учреждений молодёжной политики, реализующих мероприятия по формированию духовно-нравственных ценностей и семейных традиций.
Важность семейных мероприятий подтверждается ростом охвата: за первое полугодие 2024 года проведено 712 мероприятий с участием более 78 тыс. человек – на 54% больше, чем в прошлом году. Кроме того, центры психолого-педагогической помощи охватили 116 тыс. человек, демонстрируя новый уровень поддержки молодёжи и укрепления семейных ценностей.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 353 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Молодежь – это значимый ресурс для социально-экономического развития региона. В Татарстане численность населения в возрасте от 15 до 35 лет составляет 1 миллион человек. Для их поддержки реализуется множество инициатив, включая программы «Земский доктор» и «Земский фельдшер», которые предоставляют единовременные выплаты от 500 тыс. до 1,5 млн рублей для специалистов в сфере здравоохранения. В сельском хозяйстве предусмотрены ежемесячные выплаты молодым специалистам в размере 7 500 рублей и единовременные выплаты от 150 тыс. до 300 тыс. рублей.

Кроме того, для работающих женщин действуют программы «Мать и дитя» и «Здоровье женщин», которые включают компенсацию санаторно-курортного лечения, обязательные и ежегодные медицинские осмотры за счет работодателя. Эти меры помогают создавать условия для профессионального роста молодежи и поддержки семейных ценностей.

Министр труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан

Эльмира Зарипова

Председатель Региональной общественной организации «Аграрное молодежное обьединение Республики Татарстан»

Миляуша Загидуллина

2024 год обьявлен в России годом семьи. Именно семья – хранитель традиций, духовных ценностей, родного языка и культуры. Передача опыта от поколения к поколению – как найти свое место, как быть успешным, как принести пользу своей Родине – происходит в семье. Согласно данным Росстата за 2023 год, в сельской местности проживает 164 404 человека в возрасте от 20 до 34 лет. Это именно тот возраст, в котором человек создает семью, находит свое признание и строит свое гнездо.

Опрос, проведенный Аграрным молодежным обьединением Республики Татарстан, показал, что преобладают традиционные ценности: на первом месте – семейные ценности (72,6% респондентов), почти половина (47,8%) считает важным здоровье и долголетие. На третьем месте – материальные ценности, они важны для 28,2% опрошенных. Эти показатели говорят о том, что сельская молодежь сохраняет верность традиционным устоям и активно участвует в укреплении семейного института.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 354 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Молодость – это время для формирования прочной основы будущей семьи. Репродуктивное здоровье – это не только психологическая, физиологическая и социальная готовность к продолжению рода, но и ключ к рождению здорового ребенка. В Татарстане уделяется особое внимание программам поддержки семей. Например, программа экстракорпорального оплодотворения помогает бороться с бесплодием: в 2023 году в рамках программы государственных гарантий проведено 2584 цикла ЭКО, благодаря чему на свет появился 951 ребёнок.

Наша цель – снижение репродуктивных потерь и создание условий для рождения здоровых детей через эффективную прегравидарную подготовку, прогнозирование течения беременности и развитие культуры планирования семьи.

Первый заместитель министра здравоохранения Республики Татарстан

Альмир Абашев

Заслуженный врач Республики Татарстан, главный внештатный специалист по репродуктивному здоровью МЗ РТ

Фирая Сабирова

Репродуктивное здоровье – это не только психологическая, физиологическая и социальная готовность человека к продолжению рода. В более широком смысле это еще и отсутствие каких-либо заболеваний, инфекций или других негативных состояний организма, способных повлиять на возможность зачатия, привести к прерыванию беременности или к рождению больного ребенка.

Создание стойкой мотивации будущих родителей на строительство полноценной и благополучной семьи, воспитание в себе качеств хорошего семьянина. Формирование ответственности партнеров за воспитание детей, подготовка полноценных членов социума, что подразумевает контроль за состоянием их здоровья, получение образования, участие в их физическом, нравственном, психическом и духовном совершенствовании.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 355 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Организация стажировок и трудоустройства иностранных студентов в Республике Татарстан: опыт К(П)ФУ

Проректор по внешним связям
Казанского федерального университета

Алишев Тимерхан Булатович

Возможность работать в период обучения за рубежом, как и трудоустроиться по специальности после завершения обучения в стране, является одним из факторов, влияющих на решение иностранных абитуриентов обучаться в той или иной стране мира.

Данные различных исследований и опросов демонстрируют **неослабевающий интерес иностранных абитуриентов** к правилам, регулирующим доступ **к национальным рынкам труда,** и усилиям, которые власти стран прилагают для удовлетворения этого спроса. **Стратегия привлечения иностранных граждан для обучения в национальных вузах** с последующим трудоустройством на национальном рынке труда получила название Стратегии привлечения квалифицированной рабочей силы (англ. — Skilled migration approach). В рамках ее реализации **используется целый ряд правовых механизмов по введению «дружелюбного» визового, миграционного и трудового законодательства .**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 356 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

На национальном рынке труда Российской Федерации **существует проблема нехватки высококвалифицированных кадров** вследствие ряда причин, прежде всего, отрицательного демографического тренда. По оценкам экспертов, **в ближайшие годы Россия будет испытывать существенный дефицит кадров** в целом ряде отраслей, например, информационные технологии, радиоэлектронная промышленность, инженерные науки, здравоохранение и др. **Вовлечение** в эти сферы деятельности **иностранных выпускников российских вузов** может рассматриваться как один из способов преодоления текущих дефицитов компетенций и трудовых ресурсов по направлениям, в т.ч. связанным с развитием цифровой экономики и социальной сферы .

Об актуальности решения проблемы «объективного дефицита кадров и квалификаций», которую будет испытывать Россия в ближайшие годы, свидетельствует факт ее обсуждения на самом высоком уровне, включая выступления Президента РФ В.В. Путина, например, на пленарном заседании съезда Российского союза промышленников и предпринимателей 25 апреля 2024 г.

Одновременно, на уровне государственной политики деятельность **по трудоустройству иностранных выпускников российских вузов в России обозначена в качестве одной из ключевых задач.** Так, в рамках реализации федерального проекта «Россия – привлекательная для учебы и работы страна» **заявлены национальные цели, которые связаны не только с увеличением количества иностранных студентов, но и с трудоустройством порядка 50 тыс. иностранных выпускников в России к 2030 году** (для сравнения к 2024 г. – 20 тыс. чел.) .

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 357 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Что касается регионального уровня, трудоустройство иностранных выпускников региональных университетов в субъектах **РФ может** стать не только эффективным инструментом замещения миграционного оттока молодежи из периферии в мегаполисы внутри страны, но и **способствовать повышению уровня инновационного развития региона.** Поэтому региональные власти и предприятия должны быть заинтересованы в привлечении иностранных выпускников на региональный рынок труда и выработке эффективных механизмов взаимодействия с региональными вузами для решения этой задачи .

В Республике Татарстан (далее – РТ) **задача по трудоустройству иностранных выпускников в регионе получила свое отражение в Стратегии социально-экономического развития РТ до 2030 г.** (Стратегия 2030) , которая была принята еще в 2015 году. В соответствии со Стратегией, одним из направлений повышения конкурентоспособности республики, в том числе и на международной арене, является **повышение качества человеческого потенциала путем создания лучших условий для привлечения и удержания носителей человеческого капитала.** При этом одним из ключевых индикаторов развития человеческого потенциала выступает рост числа иностранных студентов в регионе. Планируемый результат – **увеличение численности иностранных студентов, обучающихся в вузах Татарстана, до 10–15 тыс. к 2025 г.,** из которых 50 % должны иметь возможность по окончании вуза остаться в республике и трудоустроиться по специальности.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 358 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Таким образом, **Татарстан** одним из первых российских регионов почти **десять лет назад осознал важность привлечения иностранных высококвалифицированных кадров**, прежде всего иностранных выпускников республиканских вузов, в региональную экономику для достижения своей главной стратегической цели – превращения в «глобально-ориентированный, конкурентоспособный устойчивый регион, с высокой включенностью в международное разделение труда».

Созданная в Республике Татарстан **региональная система** привлечения иностранных студентов , **позволила региону совершить значительный прорыв и войти в тройку лидеров среди субъектов РФ по численности иностранных обучающихся** (с 2018 года). По итогам 2022 года, в вузах республики обучалось более 19 тыс. чел. (13,1% в общей численности студентов), что почти в два раза превышает плановый показатель, утвержденный в Стратегии социально-экономического развития РТ до 2030 года (8% по оптимистичному сценарию).

Решение вопросов трудоустройства иностранных выпускников и достижение соответствующих показателей как на национальном, так и региональном уровне, **требует активизации взаимодействия между основными участниками системы – «власть – работодатели – вузы»** - и внедрения соответствующих механизмов и мер поддержки трудоустройства.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 359 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Одним из таких механизмов могла бы стать региональная программа поддержки трудоустройства выпускников из числа иностранных граждан на предприятиях и организациях Республики Татарстан. К преимуществам подобных программ для основных участников следует отнести следующие.

По линии республиканской власти это:

- повышение инновационной и инвестиционной активности в регионе, в т.ч. за счет создания высокотехнологичных предприятий и стартапов с участием иностранных выпускников, расширения внешнеэкономических связей, создания совместных предприятий с партнерами из КНР, стран Центральной Азии, исламских стран, стран БРИКС (новое перспективное направление международного сотрудничества);
- удовлетворение потребности в высококвалифицированных кадрах в ряде отраслей и сфер деятельности, например, здравоохранение, туристическая и креативная индустрия.

По линии бизнеса (работодателей) в РТ это:

- обеспечение кадровых потребностей компаний-экспортеров для выхода и работы на зарубежных рынках. Учитывая, что иностранные выпускники обладают необходимым набором компетенций (знанием локальных особенностей, владением несколькими языками, пониманием культурной деловой специфики своих регионов и стран), они становятся ценным ресурсом для татарстанских компаний, стремящихся выйти на международный уровень.

По линии республиканских вузов это:

- повышение конкурентоспособности на международном рынке образовательных услуг, привлечение новых иностранных студентов, мотивированных после окончания обучения остаться жить и работать в Татарстане;
- расширение взаимодействия вузов и инновационных компаний по широкому спектру направлений, включая: подготовку целевых групп иностранных студентов по заказу предприятий, расширение базы для прохождения производственных практики и стажировок иностранными студентами, реализация совместных международных инновационных проектов и др.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 360 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Отдельные мероприятия, которые **могут войти в республиканскую программу поддержки трудоустройства иностранных студентов** и выпускников, активно используются в практике Казанского федерального университета (далее – КФУ).

Являясь флагманом республиканской системы высшего образования, **КФУ позиционируется как территориально-отраслевой лидер** глобально-ориентированного макрорегиона. Занимая устойчивые лидирующие позиции среди российских вузов по привлечению иностранных студентов (в 2024/25 учебном году - 11300 человек по всем формам и направлениям подготовки без учета зарубежных филиалов), КФУ является один из главных поставщиков высококвалифицированных иностранных выпускников на региональный рынок труда.

К практикам КФУ в части поддержки трудоустройства иностранных студентов и выпускников относятся:

Регулярное проведение профориентационных мероприятий и дней карьеры для иностранных студентов, в рамках которых иностранные обучающиеся знакомятся с особенностями и возможностями прохождения производственных практик и трудоустройства в российских организациях; предлагаемыми республиканскими предприятиями вакансиями; опытом трудоустройства и построения карьеры иностранными выпускниками прошлых лет; вопросами создания собственного бизнеса и запуска стартапа в России. **В мероприятиях принимают участие представители казанских вузов, государственных учреждений и предприятий – работодателей.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 361 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Организация производственных практик и стажировок иностранных обучающихся КФУ на базе предприятий-партнеров. Одной из основных баз учебной и производственной практики иностранных студентов Набережночелнинского института КФУ (далее - НЧИ КФУ) выступает **ПАО КАМАЗ.** Компания является стратегическим партнером университета, в т.ч. в процессе привлечения иностранных студентов из целевых стран/регионов, например Узбекистана. Помимо узбекских студентов, обучающихся в НЧИ КФУ по основным программам высшего профессионального образования, стажировка на предприятии организуется для студентов программ двойных дипломов (например, совместная программа бакалавриата с Наманганским инженерно-строительным институтом), а также для студентов филиала КФУ в г.Джизаке (открыт в Республике Узбекистан в 2021 году), которые обучаются по инженерно-техническим направлениям подготовки. Актуальность организации практики узбекских студентов на КАМАЗе обусловлена активным выходом компании на узбекский рынок, открытием в Узбекистане производственных площадок по выпуску автомобилей КАМАЗ, расширением сети дилерских и сервисных центров, и, соответственно, необходимостью подготовки компетентных специалистов для этих предприятий.

При организации стажировок и поддержке трудоустройства иностранных студентов **КФУ особое внимание уделяет возможности развития их профессиональных компетенций** в соответствии с выбранным направлением обучения и погружения в профессиональную среду. Одним из многолетних партнеров КФУ выступает Аппарат Уполномоченного по правам человека в РТ. **Ежегодно от 60 до 100 человек, граждане Китая, Казахстана, Узбекистана, Туркменистана, Пакистана, Индии, Таджикистана, Турции, Азербайджана и ряда африканских стран, проходят практику в ведомстве, и многие практиканты нацелены стать омбудсменами .**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 362 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Трудоустройство иностранных выпускников в КФУ. Являясь крупнейшим и активно развивающимся научно-образовательным холдингом, университет может выступать в качестве одного из основных работодателей для своих иностранных студентов и выпускников.

Речь, прежде всего, **идет об академической карьере иностранных студентов и выпускников программ магистратуры и аспирантуры,** которые остаются в университете на научно-педагогических должностях.

Кроме того, **иностранные выпускники трудоустраиваются в различные административно-управленческие подразделения КФУ**, прежде всего связанные с международной деятельностью и работой со студентами, что вполне логично и, в некоторых случаях, бесценно с точки зрения личного опыта пребывания в КФУ в качестве иностранного обучающегося.

Еще одним востребованным местом трудоустройства иностранных студентов и выпускников является **Университетская клиника КФУ**, в которой иностранные студенты-медики имеют возможность трудоустроиться как на должности врачей, так и среднего медицинского персонала (10 иностранных сотрудников в 2024 году).

Актуальность поддержки трудоустройства иностранных выпускников российских вузов в российских организациях **связана как с обозначенными на федеральном и республиканском уровне целями и задачами по привлечению в российскую экономику высококвалифицированных иностранных кадров**, так и с существующим запросом самих иностранных обучающихся трудоустроиться в России после окончания обучения.

Для решения задачи трудоустройства и поддержки талантливых и перспективных иностранных выпускников в РФ и Республике Татарстан необходим комплексный подход и интеграция усилий всех заинтересованных национальных и региональных стейкхолдеров с учетом интересов и возможностей каждого участника. Научно-методические подходы к решению указанных задач отрабатываются в рамках реализации ряда проектов при поддержке Министерства науки и высшего образования РФ, в том числе при участии специалистов Казанского федерального университета.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 363 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Региональная молодежная общественная организация «Лига студентов Республики Татарстан»: поддержка и развитие студенческого сообщества

Президент Региональной молодежной общественной организации «Лига студентов Республики Татарстан»

Якупов Шамиль Наилевич

Региональная молодежная общественная организация «Лига студентов Республики Татарстан» — это крупнейшая молодежная организация Поволжского региона, которая с 1996 года объединяет около 250 тысяч студентов Республики Татарстан. За более чем 25-летнюю историю своей деятельности Лига студентов нацелена на решение социально-экономических проблем молодого поколения, защиту интересов студентов и поддержку их инициатив. Миссия — представлять права и интересы студенчества Республики Татарстан.

За время своей деятельности **Лига стала эффективной площадкой для объединения усилий органов студенческого самоуправления** образовательных организаций, самореализации студенческой молодежи, а благодаря слаженной организационной культуре и высокому доверию со стороны партнеров, Лига является организатором крупных республиканских и всероссийских проектов.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 364 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

27 июня 2005 года между Правительством Республики Татарстан, Советом ректоров вузов Республики Татарстан и Лигой студентов было подписано трехстороннее соглашение о сотрудничестве в рамках развития студенческого самоуправления в Республике Татарстан.

Лига студентов активно сотрудничает с органами власти, образовательными учреждениями и различными общественными организациями для создания благоприятной атмосферы для учебы и самореализации студентов. В настоящее время организация объединяет **более 1500 студенческих сообществ, 45 образовательных организаций высшего образования и 145 профессиональных образовательных организаций.**

В Лиге студентов работа выстраивается по различным направлениям, которые **охватывают все области деятельности студентов:** комитет по вопросам студенческого самоуправления, комитет по физической культуре, спорту и туризму, комитет по культуре и культурно-массовой работе, комитет по работе с иностранными студентами, комитет по региональному взаимодействию, комитет по вопросам добровольческой деятельности, комитет по науке и образованию, комитет по правовым вопросам, комитет по социальной работе, центр по работе с профессиональными образовательными организациями (ПОО), центр по работе с партнерами, центр по работе со старостами, центр защиты прав студентов, центр по работе с студенческими СМИ, центр по адаптации первокурсников, проектный офис, ассоциация студенческих общежитий, медиа-служба.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 365 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

За каждый из этих блоков работы в Лиге отвечает отдельный человек — заместитель Президента (вице-президент), у которого за плечами всегда есть своя команда. **Все руководящие позиции здесь занимают исключительно студенты,** что придает организации динамичность и отзывчивость на потребности молодежи.

В 2019 году Лигой студентов Республики Татарстан были созданы местные молодежные общественные организации в следующих городах: Елабуга, Альметьевск, Нижнекамск, Зеленодольск, Бугульма и Набережные Челны, а в 2024 году организация была создана в городе Чистополь. Сделано это с целью поддержки и развития органов студенческого самоуправления во всех образовательных организациях Республики Татарстан, а также систематизации совместной работы над развитием и укреплением органов студенческого самоуправления городов Республики Татарстан.

Лига студентов активно сотрудничает с проректорами, ректорами и воспитательными отделами учебных заведений Республики Татарстан. Это позволяет более эффективно реализовывать программы, направленные на развитие молодежной политики, а также обеспечивать поддержку и реализацию инициатив студентов в различных сферах жизни. Взаимодействие с учебными заведениями позволяет организовывать обучающие и культурные мероприятия, совместные акции и проекты, что, безусловно, способствует формированию активной гражданской позиции у молодежи.

В заключение, **Региональная молодежная общественная организация «Лига студентов Республики Татарстан» не только занимается решением насущных проблем студенчества, но и активно развивает таланты,** организует образовательные и культурные мероприятия, что способствует развитию молодежной политики в республике. Студенты Республики Татарстан могут рассчитывать на поддержку и возможности для самореализации в рамках множества разнообразных программ, предлагаемых Лигой студентов.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 366 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 367 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Защита избирательных прав на выборах 2024

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 368 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Выборы в России: итоги

Председатель Центральной избирательной комиссии Республики Татарстан

Кондратьев Андрей Станиславович

2024-ый год двух больших избирательных кампаний. Это выборы **Президента России в марте, выборы депутатов Госсовета в сентябре**. Очень важные, ответственные избирательные кампании впервые прошли в условиях мощнейших геополитических вызовов, боевых действий в зоне проведения специальной военной операции, в приграничных районах страны.

В этих условиях наша **республика** вновь доказала, что **является опорным регионом России** – очень высокие показатели явки, консолидации общества, поддержки действующего Главы государства. И все это при беспрецедентной гуманитарной поддержке фронта, наших бойцов, наших героев, членов их семей.

Спасибо всем членам ЦИК Татарстана, членам территориальных и участковых избирательных комиссий за личное участие в этой большой и очень важной работе!

Ситуация в мире остается крайне сложной, наши враги не оставляют попыток дестабилизировать ситуацию, посеять неуверенность и страхи. В этих условиях тем более важны сплоченность, бдительность и профессиональный подход. Уверен, что в избирательной системе Татарстана работают настоящие патриоты.

В нашей республике были реализованы все важные стандарты избирательной системы: подготовка членов избирательных комиссий, координация избирательного процесса, видеоконтроль, КОИБы, наблюдение на избирательных участках – от кандидатов, политических партий, Общественной палаты Республики Татарстан. Весь этот год мы тесно взаимодействовали с журналистами, которые занимаются освещением выборов в республиканских СМИ.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 369 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

По итогам работы избирательных комиссий Татарстана в уходящем году **удалось надежно обеспечить открытость и легитимность избирательного процесса, рост доверия избирателей к институту выборов.** По словам Председателя ЦИК Татарстана, если в 2012 году уровень доверия составлял 44 %, в 2018 – 60 %, то в 2024 году по данным ВЦИОМ на выборах Президента России этот уровень достиг 83%.

В сентябре 2025 года состоятся главные выборы республики – выборы Раиса Татарстана. Также в муниципальных районах будут выбирать 7500 тысяч депутатов представительных органов местного самоуправления. На заседании ЦИК республики утвержден календарный план выборов Раиса, началась работа по определению границ избирательных округов на муниципальных выборах.

Выборы – это коллективный труд. вместе мы сделаем все, чтобы предстоящее голосование прошло открыто, легитимно, соответствуя всем требованиям избирательного законодательства!

Среди важных итогов 2024 года также важно отметить научно-экспертное сопровождение выборов в Татарстане, четкую работу системы «ГАС выборы», деятельность Молодежного совета при ЦИК Татарстана в процессе взаимодействия с молодежными общественными организациями.
Традиционные Дни избирателя в муниципальных районах республики и образовательная программа «Атмосфера» обязательно будут продолжены в 2025 году.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 370 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

В помощь избирателям, являющимся инвалидами по зрению, избирательные участки в Татарстане **были обеспечены специальными трафаретами.** Они помогут татарстанцам с ограниченными возможностями здоровья самостоятельно **заполнить бюллетени, изготовленные с использованием шрифта Брайля.** В Республиканской специальной библиотеке для слепых и слабовидящих изготовили более 2700 таких трафаретов.

Также по избирательным участкам республики на информационных стендах в помещениях для голосования **были размещены специальные брошюры.** В них, для удобства слабовидящих избирателей, **содержалась информация о кандидатах на пост Президента России напечатанная крупным шрифтом и шрифтом Брайля.**

Мы обязаны были создать все условия для комфортного голосования людей с ограниченными физическими возможностями – это многолетний стандарт в нашей работе. Речь идет и о специальном оборудовании для маломобильных избирателей, о специальных решениях для слабовидящих. Также Центральной избирательной комиссией республики **проработан вопрос взаимодействия со Службой-112 и республиканским отделением «Всероссийского общества глухих.**

Для голосования на дому избиратели с ограниченными возможностями здоровья могли обратиться с заявкой в участковые избирательные комиссии. **Сделать это можно до 14:00 17 марта 2024 года как в письменной, так и в устной форме.** В случае поступления такого обращения участковая избирательная комиссия обязана обеспечить маломобильному избирателю возможность проголосовать на дому.

В дни голосования на выборах Президента России на территории Татарстана ра**ботали 2767 избирательных участков.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 371 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Выборы в России. Роль Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в деле защиты избирательных прав татарстанцев

Ведущий консультант информационно-аналитического отдела Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан

Кисапова Виктория Евгеньевна

Уполномоченный принимает активное участие в обеспечении и защите избирательных прав граждан. 2024 год был ознаменован для Республики Татарстан двумя политически значимыми событиями: **выборы Президента Российской Федерации, выборы депутатов в Государственный Совет Республики Татарстан.**

Выборы играют роль важного «канала» обратной связи между властью и обществом, выступая инструментом, с помощью которого россияне могут реализовать предоставленные Конституцией Российской Федерации избирательные права и определить будущее направление развития страны, республики.

Прошедшие в марте 2024 года выборы Президента Российской Федерации стали для как для Республики Татарстан, так и для всей страны, **одним из важнейших политических событий, предопределивших тенденцию движения государства на ближайшие 6 лет.** Свои права татарстанцы смогли реализовать на 2722 участковых комиссиях, работу на которых организовали 65 территориальных избирательных комиссий с численным составом более 500 человек.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 372 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

На протяжении периода проведения выборов **Уполномоченным и сотрудниками Аппарата проводились телефонные «горячие линии», а общественными помощниками Уполномоченного в муниципальных образованиях республики «на местах» осуществлялся наблюдение за соблюдением прав граждан в ходе выборов.**

В рамках телефонных «горячих линий» (15-17 марта 2024 года и 8 сентября 2024 года) **поступило 47 и 53 звонка соответственно**. Вопросы жителей касались местоположения участковой избирательной комиссии, возможности голосования для тех, кто не имеет регистрации на территории республики, а также голосования по месту пребывания, а не по месту регистрации, голосования на дому. Все вопросы решались в режиме «онлайн», ни одно обращение не осталось без внимания.

В помощь избирателям, являющимся инвалидами по зрению, избирательные участки в Республике Татарстан **были обеспечены специальными трафаретами.** Они помогали татарстанцам с ограниченными возможностями здоровья самостоятельно заполнять бюллетени, изготовленные с использованием шрифта Брайля. **В Республиканской специальной библиотеке для слепых и слабовидящих изготовили более 2700 таких трафаретов.** Также по избирательным участкам республики на информационных стендах в помещениях для голосования были размещены специальные брошюры.

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Выборы в России: работа на местах

Общественный помощник
Уполномоченного по правам человека
в Республике Татарстан в городе
Набережные Челны

Силаичева Ольга Александровна

2024 год был богатым на политические события. И самыми яркими, конечно же, были Выборы Президента Российской Федерации и выборы депутатов Государственного Совета Республики Татарстан седьмого созыва.

Мы, как люди с активной гражданской позицией, не могли остаться в стороне от этого вопроса. В школе, где я работаю директором, организовано три избирательных участка. На одном из них **я являюсь председателем участковой избирательной комиссии № 2149** Автозаводского района города Набережные Челны. Мой опыт работы председателем УИК около 30 лет и знание законодательства в области избирательного права и процедуры голосования позволяет подойти к процессу подготовки и проведения выборов конструктивно.

Подготовка к голосованию – это очень ответственный, системный процесс, а информирование о выборах – важная часть такой работы. Мы открыты для избирателей Татарстана, всегда готовы проконсультировать. С 17 февраля стартовала масштабная программа по информированию избирателей о выборах Президента РФ в рамках реализации проекта «ИнформУИК».

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 374 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Он подразумевает адресную **информационно-разъяснительную работу методом поквартирного обхода.** Члены участковых избирательных комиссий с правом решающего голоса ходили по домам челнинцев, чтобы рассказать им о предстоящих выборах, о формах голосования. Проводилось заполнение анкеты в специальном приложении, сообщение сведений о кандидатах, передачу избирателям лифлета (информационной листовки), содержащего ссылку на информационные ресурсы ЦИК России и ИКСРФ (сайты, ТГ-каналы, телефоны горячей линии).

Члены участковых избирательных комиссий с правом решающего голоса ходили по домам челнинцев, чтобы рассказать им о предстоящих выборах, о формах голосования. Проводилось заполнение анкеты в специальном приложении, сообщение сведений о кандидатах, передачу избирателям лифлета (информационной листовки), содержащего ссылку на информационные ресурсы ЦИК России и ИКСРФ (сайты, ТГ-каналы, телефоны горячей линии).

В ходе подомового обхода также уточнялись данные списка избирателей, собиралась информация о потребности в надомном голосовании.

«Проект «ИнформУИК» отлично зарекомендовал себя в марте, перед выборами Президента России. Тогда мы приходили к избирателям домой, рассказывали о выборах. А в преддверии выборов депутатов Государственного Совета Республики Татарстан седьмого созыва делали это на улицах города в общественных местах. Приятно видеть улыбки на лицах избирателей, интерес к голосованию, делиться полезной информацией. Видя такую отдачу, мы работаем с удвоенной энергией.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 375 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Впервые **в нашей школе был организован пункт экзитпола.** Проводился опрос граждан социологическими службами на выходе из избирательных участков после голосования. Основными задачами экзитпола являются получение возможности оперативных прогнозов исхода выборов и накопление статистических данных об электорате. **Все избиратели открыто и доброжелательно отвечали на вопросы анкетирования.**

Высокая явка избирателей - это главная задача нашей агитационной работы! Для привлечения на избирательные участки наших граждан, которые в большинстве своем являются родителями наших учеников, мы дополнительно проводим культурно-массовые мероприятия. На выборы приходят всей семьёй! 17 марта во дворе школы был организован весёлый и яркий праздник «Масленица». Весёлая музыка созывала людей со всего микрорайона. Масленица один из самых любимых и долгожданных праздников для детей. Повара школьной столовой испекли блины. Также мамы каждого класса принесли свои, соревнуясь в мастерстве.

Ребята и взрослые водили хороводы, читали стихи, пели частушки, загадывали загадки, участвовали в зажигательных конкурсах и эстафетах, организованных учителями. А в финале праздника устроили чаепитие с горячими блинами и домашним вареньем!

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 376 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Приятным сюрпризом для членов избирательных комиссий и всех работников школы в последний из трёх дней голосования на президентских выборах 19 марта **стал приезд министра образования и науки Республики Татарстан Хадиуллина Ильсура Гараевича.** С рабочим визитом он был в нашем городе и лично смог убедиться в работе избирательных участков и ходе голосования. Ильсур Гараевич пообщался с членами избирательных комиссий, наблюдателями. Министр тепло поблагодарил за нелегкую работу и пожелал спокойного завершения дня выборов, а самое главное - подведения итогов!

Подведение итогового протокола показало результативность подготовительной работы, а также эффективность трехдневного голосования: при явке **91% действующего Президента поддержали 93% избирателей.**

Формирование и развитие социальной активности подрастающего поколения нашей страны стало важной проблемой современности, решающим фактором социального развития. Социальный заказ общества на формирование активных граждан обусловлен необходимостью социализации школьников, адаптации их к жизни в меняющемся обществе, формировании ответственности за свою личную судьбу, судьбу страны и общества.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 377 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Выборы спикеров школьных советов учащихся – традиционное событие в работе детской общественной организации «Городской совет учащихся». Особенностью избирательной кампании 2024 года является то, что выборы спикеров ШСУ совпали с выборами Государственного Совета Республики Татарстан седьмого созыва. **8 сентября 2024 года в школах города Набережные Челны прошли выборы спикеров Школьных советов учащихся.**

Цель: воспитание активной жизненной позиции, формирование основ правовой культуры, повышения уровня социальной активности молодежи и подростков.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 378 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Выборы в России: работа на местах

Общественный помощник
Уполномоченного по правам человека
в Республике Татарстан в Ютазинском
муниципальном районе

Якимова Нина Викторовна

Выборы – это всегда важное событие для любого общества. Каждый гражданин, участвующий в голосовании, ощущает свою значимость и ответственность за будущее страны. Атмосфера на избирательных участках во время выборов отражает всю гамму эмоций и настроений людей.

8 сентября 2024 года, состоялись выборы в Государственный Совет Республики Татарстан и в Ютазинском районе. Этот день стал важным событием для многих жителей нашего района, ведь именно от них зависело будущее представительной власти на ближайшие пять лет. Как же прошел этот значимый день на избирательном участке, в котором я являюсь председателем?

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 379 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

С раннего утра двери избирательного участка распахнулись для первых избирателей. **Уже к семи часам у входа начали собираться люди, готовые исполнить свой гражданский долг.** Среди них были и молодые студенты, и пенсионеры, и представители среднего возраста. Пожилые люди приходили на избирательный участок, чтобы принять участие в голосовании. Несмотря на почтенный возраст, у них никогда не угасает стремление к участию, к влиянию на судьбу общества. **Они считают своим долгом лично принять участие в выборах** и голосуют всегда. Их пример вдохновляет многих ютазинцев. Своей активной гражданской позицией старожилы показывают, как важно проявлять ответственность и заботу о будущем своей страны.

На участке можно было увидеть представителей различных организаций и предприятий района, активно участвующих в голосовании. Они пришли с чёткой целью — **отдать свой голос за тех кандидатов, которых они считают достойными представлять их интересы в Государственном Совете Республики Татарстан.** В числе первых проголосовавших было руководство района, директора школ, педагоги.

Несмотря на прохладную погоду, настроение у всех было приподнятое. У входа в здание звучала музыка.

В семь утра **участок открылся под исполнение гимнов Российской Федерации и Республики Татарстан**. Члены избирательной комиссии встретили избирателей с улыбками и готовностью помочь. На входе каждому выдавали бюллетени и объясняли процедуру голосования.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 380 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Кабины для голосования были оборудованы так, чтобы обеспечить максимальную конфиденциальность. Урны стояли под пристальным наблюдением сотрудников полиции и представителей СМИ, наблюдателей от разных партий. Они следили за тем, чтобы голосование проходило честно и без нарушений.

По мере продвижения дня количество избирателей увеличивалось. К обеду поток людей заметно возрос. **Многие пришли семьями.** Родители приводили своих детей, показывая им пример гражданской ответственности. Для многих семей это уже устоявшаяся традиция – быть личным примером и показывать, что нужно быть ответственными гражданами. Дети учатся, наблюдая за поведением взрослых, они видят, что их родители регулярно участвуют в выборах, воспринимают это как норму, понимают, что участие в политической жизни страны – это важная обязанность каждого гражданина. Формируют чувства принадлежности к обществу.

Детям важно чувствовать себя частью чего-то большего, чем просто семья. Участие в выборах помогает им осознать, что они являются гражданами своей страны и имеют возможность влиять на её будущее. На нашем участке хождение на голосование всей семьёй – это не ново, многие семьи приходят на выборы даже с совсем маленькими детьми, они понимают, что это важный шаг в воспитании ответственных граждан. Они дают понять детям, что их голос имеет значение, учат их быть активными участниками общественной жизни и прививают уважение к демократическим ценностям. **Посещение избирательного участка вместе с родителями позволяет ребенку увидеть, насколько серьезно взрослые относятся к своему гражданскому долгу.** Это помогает ему понять, что его мнение тоже будет значимо, когда он вырастет.

На участке царила дружелюбная атмосфера. Люди общались, делились своими мыслями и ожиданиями от будущих депутатов. Некоторые даже вспоминали свои первые выборы, рассказывая молодым поколениям о важности участия в политической жизни страны.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 381 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

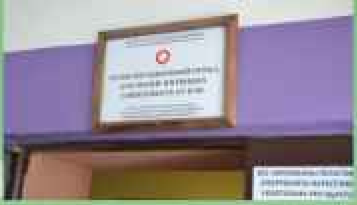

Достоинство личности и эффективные средства правовой защиты в условиях содержания

ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Некоторые аспекты осуществления деятельности Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан в местах принудительного содержания (Выступление на Межрегиональной конференции "Трансформация принудительного содержания и картина будущего прав человека в условиях изоляции", 18 июня 2024 года, г.Москва)

Уполномоченный по правам человека
в Республике Татарстан

Сабурская Сария Харисовна

Проблемы, которые внесены на обсуждение сегодня, важны, актуальны и, в определенной степени, болезненны для общества. К сожалению, современное общество часто относится к людям, совершившим преступления и находящимся в местах лишения свободы, без должного понимания или сострадания. Однако, даже отбывая наказание, осужденные остаются полноправными гражданами нашей страны. Их права и свободы, как и права любого человека, являются высшей ценностью, **и наша обязанность – обеспечить их защиту в полном объеме.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 383 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Наша задача заключается **не только в контроле за соблюдением прав осужденных,** но и **в содействии улучшению условий их содержания** – разумеется, в рамках, которые не противоречат целям нахождения в местах лишения свободы.

Защита прав людей, находящихся в местах принудительного содержания, является **одним из приоритетных направлений в деятельности Уполномоченного.** Данное направление особенно актуально, поскольку речь идет о людях, чьи судьбы сложились так, что они оказались в местах, где свобода для них недоступна. Их судьбы абсолютно разные, как и характеры, взгляды, отношение к жизни, но есть то, что обьединяет всех – исправительное учреждение, где они сегодня находятся.

Хочется отметить, что **в Татарстане сохраняется устойчивая тенденция к снижению числа осужденных в колониях общего и строгого режима**. За последний год их количество существенно уменьшилось: на начало 2024 года в исправительных учреждениях содержалось **4641** человек, тогда как в 2023 году эта цифра составляла **6069**. Таким образом, показатели снизились на 23,5%. Если взглянуть на статистику за пять лет, сокращение еще более заметное – **количество осужденных уменьшилось на 2966 человек.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 384 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Однако **попадание в исправительное учреждение неизбежно сопряжено с множеством социальных и правовых трудностей.** Осужденные сталкиваются с проблемами поддержания социально полезных связей, восстановления утраченных документов, организации пенсионных выплат (в случае наличия такого права), трудоустройства как в период нахождения в колонии, так и после освобождения.

Обращения граждан, находящихся в исправительных учреждениях, **составляют значительную долю среди общего числа обращений.** Каждое из них подлежит тщательному рассмотрению совместно с органами прокуратуры и территориальным управлением Федеральной службы исполнения наказаний.

Немало обращений поступает и **от родственников осужденных.** Например, в прошлом году в мой адрес обратилась **сестра осужденного,** отчаявшаяся найти способ помочь своему брату, который страдал от сильнейших болей из-за нескольких переломов позвоночника. **Женщина не могла передать ему необходимые лекарства,** так как сотрудники исправительного учреждения отказывались их принимать. Для проверки обстоятельств мы оперативно организовали выезд в соответствующее исправительное учреждение. Ситуация требовала незамедлительного вмешательства, и наша правовая позиция была четко выражена в защиту прав осужденного. Благодаря нашему вмешательству **вопрос был решен положительно:** необходимые медикаменты были переданы, и осужденный получил столь важную помощь.

На постоянной основе **сотрудники Аппарата,** как самостоятельно, так и совместно с членами Общественной наблюдательной комиссии Республики Татарстан **осуществляют выезды в исправительные учреждения.** Только в 2024 году было проведено более 20 таких выездов в рамках плановых проверок. Выявленные нами нарушения и замечания устранялись оперативно, благодаря взаимодействию с руководством исправительных учреждений.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 385 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Наряду с традиционными формами работы мы организуем проведение **Дни правовой помощи,** чтобы активнее выявлять проблемные вопросы и взаимодействовать с осужденными. К участию в данных мероприятиях мы привлекаем представителей Нотариальной и Адвокатской палат Республики Татарстан, клиентских служб Социального фонда России, Министерства труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан, главного бюро медико-социальной экспертизы, а также Прокуратуры Республики Татарстан. Такие встречи **мы проводим в выходные дни,** чтобы осужденные, свободные от трудовой деятельности, могли беспрепятственно обратиться за помощью или консультацией.

Во время одного из таких выездов ко мне обратился **осужденный Игорь.** Его взгляд, полный грусти и безнадежности, я запомню навсегда. **Игорь – из числа детей-сирот,** который в несовершеннолетнем возрасте остался без попечения родителей. Его отец, лишенный родительских прав, ушел из семьи, когда Игорю было всего 4 года. Мать Игоря была ограничена в родительских правах, поскольку страдала психическим заболеванием и злоупотребляла алкоголем. Возможно, именно тяжелое детство, отсутствие поддержки и сложные материальные условия в семье подтолкнули его к совершению преступления.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 386 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В ходе нашей беседы Игорь поделился, что через пару недель его ждет освобождение. Однако, едва сдерживая слезы, он признался, что ему совершенно некуда идти. У него не было ни родственников, ни друзей, способных помочь. Безусловно, его дальнейшая жизнь не могла оставить меня равнодушной. Я обратилась в адрес министра образования и науки Республики Татарстан **с просьбой рассмотреть вопрос о внеочередном предоставлении жилого помещения** ему, как ребенку, оставшемуся без попечения родителей; связалась с министром труда, занятости и социальной защиты республики, чтобы оказать всевозможную социальную поддержку и быть с ним на связи. Дополнительно я обратилась к директору АНО «Дом трудолюбия Иоанна Кронштадтского» с просьбой встретить Игоря после освобождения и помочь ему в решении бытовых вопросов в первые недели на свободе. **Наши просьбы ведомствами были услышаны, и необходимая помощь была оказана.**

К сожалению, истории, подобные этой, встречаются довольно часто. Тысячи молодых людей губят свои жизни, попадая в ловушку наркотической зависимости. Они теряют работу, дом, возможность получить образование или завершить учебу. Наркотики отнимают у них будущее, причиняя невыносимую боль не только им, но и их близким. А ведь природа дала человеку всё для счастья: деревья, яркое солнце, чистую воду, плодородную землю. И самое главное – силу, разум и здоровье.

<u>Почему же люди идут на такой шаг, который разрушает их здоровье и судьбу?</u> Данный вопрос я задаю себе каждый раз, когда вижу, как матери и отцы, бабушки и дедушки страдают, наблюдая за тем, как их родные попадают в страшную зависимость. Среди отбывающих наказание огромное число осужденных, привлечённых по статье 228 УК РФ, – как за употребление наркотиков, так и за их распространение. <u>И возникает вопрос: как помочь этим людям не вернуться к прежней жизни?</u>

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 387 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

... Еще одним вопросом, требующим особого внимания, является **соблюдение прав осужденных на труд.** Каждый осужденный к принудительным работам обязан выполнять трудовую деятельность в местах и на работах, определяемых администрацией исправительных центров.

В Татарстане **развитие сети исправительных центров**, реализующих наказание в виде принудительных работ, **стало возможным благодаря поддержке Раиса Республики Татарстан.** В рамках программы предприятиям компенсируется 50% затрат на создание таких участков. На эти цели из бюджета республики **было выделено около 176 млн рублей** (распоряжение Кабинета Министров Республики Татарстан от 21.02.2023 № 456-р).

Однако **острой остается проблема размера оплаты труда осужденных**. К сожалению, в большинстве случаев оплата труда осужденных соответствует лишь величине прожиточного минимума.

Вместе с тем, **ряд осужденных к принудительным работам несут ответственность по содержанию своих несовершеннолетних детей,** установленную в судебном порядке. Данная обязанность не менее значима, чем воспитание ребенка, и требует серьезного подхода. Часто именно в исправительных учреждениях осужденные начинают исполнять свои алиментные обязательства, сталкиваясь с уже накопившейся значительной задолженностью.

При этом хотелось бы отметить, что **уровень заработной платы осужденных, равный прожиточному минимуму в Российской Федерации**, в современных условиях не обеспечивает в полной мере материальных потребностей несовершеннолетнего ребенка, находящегося на полном содержании матери.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 388 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Дополнительно **финансовое положение осужденных осложняется обязательными удержаниями из заработной платы.** Согласно действующему уголовно-исполнительному законодательству, до **20% заработной платы ежемесячно перечисляется в доход государства**, независимо от наличия претензий по исполнительным документам. Осужденные также возмещают из своих средств расходы исправительных центров на коммунально-бытовые услуги и содержание имущества. В таких условиях крайне важно обеспечить оплату труда осужденных на уровне средней заработной платы по региону.

В связи с вышеизложенным, **считаем необходимым при организации труда осужденных к принудительным работам учитывать не только положения статьи 60.7 УИК РФ, но и наличие у осужденных алиментных и иных обязательств.**

При заключении договоров между исправительными центрами и организациями, привлекающими осужденных к принудительным работам, **необходимо учитывать обязательство работодателей выплачивать заработную плату на уровне средней по региону**. Безусловно, предприятиям выгодно использовать труд осужденных, однако важно помнить, что, даже находясь в условиях ограничения свободы, осужденные имеют право на достойный уровень оплаты труда.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 389 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Реализация проекта "реабилитационных отрядов" на базе ФКУ ИК-19 и ИК-2 УФСИН России по Республике Татарстан

Председатель Казанской общественной организации родственников наркозависимых "Вера"

Дмитриев Александр Николаевич

Сегодня **борьба с аддиктивным поведением осужденных приобретает всё большую значимость.** Наркомания и злоупотребление психоактивными веществами являются частыми причинами рецидива преступлений, препятствуют социальной адаптации и ведут к разрушению личной и общественной жизни. Для решения этих проблем в исправительных учреждениях Республики Татарстан успешно реализуется программа реабилитации, направленная на восстановление осужденных и их интеграцию в общество.

В нашей республике **реализуется уникальный проект по психокоррекции осужденных, страдающих зависимостью от психоактивных веществ. На базе исправительных учреждений созданы специальные «реабилитационные отряды».** Данный проект был разработан нами совместно с Казанской общественной организацией родственников наркозависимых «Вера» в сотрудничестве с УФСИН России по Республике Татарстан, Медико-санитарной частью № 16 и Министерством здравоохранения Республики Татарстан.

Программа реабилитации осужденных **стартовала в марте 2018 года в исправительной колонии №19, а в 2020 году – в колонии №2.** Основная цель данной программы – помочь осужденным отказаться от употребления наркотиков и алкоголя, восстановить их физическое и психическое здоровье, а также выработать социально приемлемые формы поведения.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 390 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Работа программы **включает тренинги, лекции, семинарские занятия и индивидуальные консультации.** За всё время было проведено более 3500 мероприятий, а участниками программы стали свыше 460 человек. Более того, программа охватывает и постлечебный период – с выпускниками поддерживается постоянный контакт, а их успехи в ресоциализации тщательно отслеживаются.

Реабилитационная работа, проводимая на протяжении нескольких лет, показала высокую эффективность и востребованность. Результаты говорят сами за себя: рецидив преступлений среди прошедших реабилитацию составляет лишь 15%, что, по данным главы Минюста РФ Константина Чуйченко, значительно ниже среднего показателя по России – 44%. У 40% освободившихся наблюдается длительная ремиссия, и они уже сняты с наркологического учета.

Казанская общественная организация родственников наркозависимых «Вера» активно участвует в реализации реабилитационной программы. Руководитель организации – Дмитриев Александр Николаевич – с 2016 года возглавляет работу, направленную на помощь осужденным, имеющим зависимости. Его вклад в разработку и реализацию реабилитационных программ является неоценимым. Специалисты организации – клинические психологи, социальные работники, психиатры-наркологи и равные консультанты – проводят лекции, тренинги и коррекционные мероприятия для осужденных.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 391 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

«...Были страхи, опасения, что скажут люди. Но сегодня я убежден, что это самое лучшее открытие в исправительном учреждении. Благодаря данному отряду я нахожусь на свободе уже более трех лет и у меня нет проблем с законом. Мне помогли обрести смысл в жизни без наркотиков и всяких Пав. Раньше я даже и мечтать боялся о таком».

В прошлом году к нам обратился **осужденный с диагнозом гепатит С, который указал на недостаточное обеспечение его лекарственными средствами в исправительном учреждении.** В рамках проверки мы организовали выезд для оценки условий содержания и качества оказания медицинской помощи. Для предотвращения прогрессирования заболевания я **направила начальнику исправительного учреждения обращение с просьбой провести оценку степени поражения организма заявителя вирусом,** чтобы определить необходимость в противовирусной комбинированной терапии и обьем требуемого лечения. Я также **обратилась в татарстанское региональное отделение «Красного Креста»** с просьбой рассмотреть возможность предоставления заявителю помощи в обеспечении лекарственными препаратами.

С учетом особенностей данного инфекционного заболевания, для минимизации рисков его распространения и контроля соблюдения прав осужденных с диагнозом хронический вирусный гепатит С необходимо наладить тесное взаимодействие исправительных учреждений с региональными омбудсменами. Такое сотрудничество должно включать своевременное информирование о действующих ведомственных распорядительных документах, регулирующих маршрутизацию пациентов с данным диагнозом, отбывающих наказание в виде лишения свободы. **Особое внимание следует уделить вопросам назначения и получения пациентами противовирусной терапии.**

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 392 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

"С полей" Всероссийских координационных советов уполномоченных по правам человека в субъектах Российской Федерации (май и ноябрь 2024 года). Выдержки из выступлений

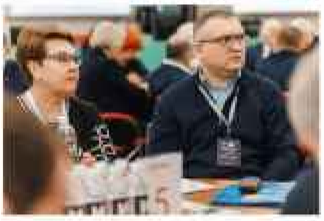

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 393 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Тема "Защита прав жителей труднодоступных, отдаленных и сельских местностей" (Республика Дагестан, май, 2024). Выдержки из выступлений

На протяжении многих лет Всероссийский координационный совет уполномоченных по правам человека является авторитетной площадкой для обсуждения актуальных вопросов соблюдения прав граждан, выработки практических решений по защите прав и свобод человека, а также обмена лучшими региональными практиками. Уверена, что ваш профессионализм и готовность к открытому диалогу будут способствовать принятию четкой стратегии действий в правозащитной сфере и улучшению жизни граждан.

Председатель Совета Федерации Федерального собрания Российской Федерации

Валентина Матвиенко

Уполномоченный по правам человека в Белгородской области

Жанна Киреева

Проект «Правовая забота» посетил все районы Белгородской области, предоставляя правовую помощь жителям сельской местности. За короткий период команда проекта совершила 27 выездов, в ходе которых за правовой помощью обратилось 1262 человека из 164 сельских населенных пунктов. Обратившиеся сельские и городские жители получили 1432 правовых консультаций по интересующим их вопросам.

Благодаря взаимодействию с органами местного самоуправления и специалистами различных ведомств, решены вопросы пенсионного обеспечения, предоставления льгот, доступа к медицинской помощи и даже восстановления жилья, пострадавшего от обстрелов.

К труднодоступным и отдаленным местностям относится значительная часть нашей страны. Эти территории объединяют суровые климато-географические условия, высокие транспортные издержки, удорожание производства и строительства, что влияет на качество жизни людей и доступ к базовым услугам. Считаем целесообразным на федеральном уровне рассмотреть закрепление понятия «труднодоступные и отдаленные местности» и единых критериев их отнесения к таким территориям, чтобы обеспечить равные права граждан независимо от места проживания.

Уполномоченный по правам человека в Архангельской области

Любовь Анисимова

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 394 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

В Транспортной стратегии Российской Федерации до 2030 года с прогнозом на период до 2035 года указано, что более 10% населения страны остаются отрезанными от транспортных коммуникаций в весенний и осенний периоды. Не имеют связи с сетью автомобильных дорог с твердым покрытием 46,6 тыс. населенных пунктов, или 31% от их общего числа. Гражданам страны должно быть обеспечено повышение качества жизни в части, зависящей от транспортного комплекса, поскольку обеспечение транспортной доступности для жителей отдалённых и труднодоступных территорий – это не просто важная цель, а приоритетная задача для развития регионов и страны.

Уполномоченный по правам человека в Свердловской области

Татьяна Мерзлякова

Уполномоченный по правам человека в Чукотском автономном округе

Ирина Сенаторова

Вопросы транспортной доступности остаются одними из самых острых для жителей Чукотского автономного округа. Например, для того, чтобы из Анадыря попасть во Владивосток или Хабаровск, необходимо лететь через Москву. Населенные пункты округа не обеспечены круглогодичным наземным транспортным сообщением, и большая часть перевозок осуществляется по зимникам, не позволяющим организовать регулярное пассажирское автотранспортное сообщение и грузоперевозки. Для решения этих проблем на развитие региональных авиаперевозок, модернизацию аэропортов и строительство дорог, также развитие морских и речных перевозок для обеспечения доступа к отдалённым населенным пунктам.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 395 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Тема "Защита права на охрану здоровья и медицинскую помощь" (ноябрь, 2024). Выдержки из выступлений

В этом году была проделана значительная работа по совершенствованию оказания медицинской помощи бездомным, осуждённым, совершенствованию лекарственного обеспечения пациентам с орфанными заболеваниями, решению вопросов, связанных с цифровизацией и использованием искусственного интеллекта в системе здравоохранения. Особо важной остается работа по укреплению гарантий прав военнослужащих, их медицинской реабилитации и обеспечению всем необходимым. Богатый опыт, глубокое понимание проблем на местах, чуткость и неравнодушие к человеческим судьбам Уполномоченных сегодня исключительно востребовано.

Заместитель начальника Управления Президента Российской Федерации по общественным проектам

Александр Журавский

По результатам социологических исследований для граждан вопросы охраны здоровья являются приоритетными. Государство уделяет огромное внимание этой сфере: ремонтируются объекты здравоохранения, снизилась смертность от инфаркта миокарда и детская смертность.
В первую очередь актуальны вопросы помощи участникам СВО и членам их семей. Большинство обращений связаны с оказанием психологической помощи близким родственникам военнослужащих», - подчеркнула государственный правозащитник. Она отметила, что среди острых проблем остается организация современного протезирования, а также предоставление высокотехнологичной помощи.

Уполномоченный по правам человека в Российской Федерации

Татьяна Москалькова

Президент Международной благотворительной организации «Справедливая помощь Доктора Лизы»

Ольга Демичева

Медицинская помощь бездомным за последние годы стала оказываться независимо от наличия паспорта, полиса и места регистрации. Президент отметил, что эти люди – наша общая ответственность, и поручил изучить опыт Тюменской области, где создана система плановой помощи для бездомных. Для того чтобы плановая помощь могла быть реализована, мы просим Министерство здравоохранения разработать единый порядок оказания медицинской помощи на всех этапах людям без определенного места жительства. Самое главное право человека – это право на жизнь, как говорила основатель нашей организации, Елизавета Петровна Глинка: «Я помогаю тем, кому не помогает никто.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 396 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Сегодня одной из основных целей, которая была обозначена Президентом России – это увеличение ожидаемой продолжительности жизни до 78 лет к 2030 году и вхождение в список стран «80+» к 2036 году. Достигнут исторический максимум по продолжительности жизни – он составил 73,4 года. Развивается медицинская реабилитация для участников СВО и программы льготного лекарственного обеспечения для пациентов с хроническими заболеваниями.

Заместитель Министра здравоохранения Российской Федерации

Евгений Камкин

Уполномоченный по правам человека Калужской области

Юрий Зельников

Здоровье является одной из наивысших ценностей всего человечества, и наше государство берет на себя обязательства по защите права граждан на охрану здоровья. В Калужской области проводится комплекс мероприятий для подготовки специалистов, повышения квалификации и социальной поддержки медицинских работников. Отмечаются положительные результаты в улучшении доступности медицинской помощи, реализации мер по обеспечению льготными лекарствами и расширении сети медицинских учреждений. Работа в этом направлении продолжится, чтобы повысить качество и доступность медицинской помощи для всех жителей региона.

Важным достижением стало расширение возможностей лечения и реабилитации военнослужащих. С 24 октября 2024 года вступило в силу Постановление Правительства Российской Федерации № 1423, позволяющее военнослужащим, находящимся в отпуске по болезни, получать медицинскую помощь в любых медицинских организациях без полиса ОМС. Помощь максимально приближена к месту проживания и службы военнослужащих, введение механизма этой комплексной реабилитации позволит как можно быстрее обеспечить наших военнослужащих высокотехнологичными протезами.

Заместитель Начальника Главного военно-медицинского управления Министерства обороны Российской Федерации

Александр Серговцев

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 397 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Хроника - 2024

Итоговая коллегия Министерства строительства, архитектуры и жилищно-коммунального хозяйства Республики Татарстан, 22 января 2024 г.

Расширенное заседание Экспертного совета при Уполномоченном по правам человека в Республике Татарстан, 30 января 2024 г.

Подписание соглашения о взаимодействии между Прокуратурой Республики Татарстан и Уполномоченным по правам человека в РТ, 9 февраля 2024 г.

Выступление Уполномоченного на заседании сессии Государственного Совета Республики Татарстан, 15 февраля 2024 г.

Сария Сабурская приняла участие в новом выпуске телевизионного ток-шоу «Наша Республика – Наше Дело!», 19 февраля 2024 г.

Телефонная горячая линия по вопросам защиты семей с детьми, 28 февраля 2024 г.

Уполномоченный приняла участие в послании Президента России, 29 февраля 2024 г.

Совместный прием граждан омбудсмена Татарстан с депутатом Государственной Думы РФ Амиром Хамитовым в Альметьевске, 11 апреля 2024 г.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 398 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хроника - 2024

Брифинг на тему «Введение новых категорий в ГИС РТ «Народный контроль», 16 апреля 2024 г.

Встреча со студентами Казанского федерального университета из Туркменистана, 23 апреля 2024 г.

Совместный прием Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан и прокурора Республики Татарстан, 7 мая 2024 г.

XV Международный экономический форум «Россия – Исламский мир: KazanForum 2024» открылся трек «Женский взгляд», 14 мая 2024 г.

Прием граждан с депутатами в рамках проекта «Помощь семье» в Верхнеуслонском муниципальном районе, 24 мая 2024 г.

Встреча с Директором Московского бюро по правам человека, членом Совета при Президенте РФ по развитию гражданского общества и правам человека Александром Бродом, 7 июня 2024

Участие в программе «Здравствуйте», 11 июня 2024 г.

Встреча омбудсмена Татарстана с заместителем министра иностранных дел Республики Узбекистан, 14 июня 2024 г.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 399 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31

Хроника - 2024

Отправка эшелона на Дальний Восток, 01 июля 2024 г.

Посещение палаточного лагеря в Балтасинском муниципальном районе «Романтик», 4 июля 2024 г.

В эфире радио ВЕСТИ.FM, 23 июля 2024 г.

Обучающий семинар для общественных помощников Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан, 16 августа 2024 г.

День знаний в «Технологическом лицее «Алгоритм» д.Куюки Пестречинского района, 01 сентября 2024 г.

Посещение частных пансионатов, в которых содержатся пожилые граждане, 16 сентября 2024 г.

Встреча с заместителем Спикера Законодательной палаты Олий Мажлиса Республики Узбекистан, директором Национального центра Республики Узбекистан по правам человека Акмалом Саидовым, 26 сентября 2024 г.

Вручение нагрудного знака «За достижения в культуре» руководителю филиала организации татарских женщин «Ак калфак» в г. Баку - художественному руководителю ансамбля «Дуслык» - Сание Альмяшевой, 02 октября 2024 г.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 400 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

Хроника - 2024

Открытие детского сада № 7 «Золотая рыбка» в г.Менделеевске, 07 октября 2024 г.

VIII международная конференция «Проблемы защиты прав человека: обмен лучшими практиками омбудсменов» в Москве, 10 октября 2024 г.

Сопровождение супруги Президента Турции Реджепа Эрдогана – Эмине Эрдоган во время саммита БРИКС, 25 октября 2024 г.

Митинг-концерт, посвященный отправке призывников из Татарстана на Дальний Восток, 11 ноября 2024 г.

Участие в проекте Центризбиркома «Право выбора», 03 декабря 2024 г.

Урок, посвященный Международному дню защиты прав человека в Многопрофильном лицее №133, 10 декабря 2024 г.

Посещение реабилитационных отрядов, функционирующих на базе ФКУ ИК-19, с делегациями из г.Санкт-Петербурга и Республики Коми, 17 декабря 2024 г.

Вручение новогодних подарков для подростков, находящихся в ФКУ СИЗО-1 УФСИН России по Республике Татарстан, 25 декабря 2024 г.

Документ создан в электронной форме. № УПЧ-244 от 27.02.2025. Исполнитель: Мурсалимова А.И.
Страница 401 из 404. Страница создана: 25.02.2025 11:31
ЭЛЕКТРОННЫЙ ТАТАРСТАН

УПОЛНОМОЧЕННЫЙ
ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА
В РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН

Аппарат Уполномоченного
по правам человека
в Республике Татарстан

г.Казань, ул.Карла Маркса, д.61
тел.+7(843)236-41-80

Лист согласования к документу № УПЧ-244 от 27.02.2025
Инициатор согласования: Мурсалимова А.И. Начальник информационно-аналитического отдела Аппарата Уполномоченного по правам человека в Республике Татарстан
Согласование инициировано: 25.02.2025 11:33

Лист согласования Тип согласования: **последовательное**

N°	ФИО	Срок согласования	Результат согласования	Замечания
1	Сабурская С.Х.		Подписано 27.02.2025 - 11:27	-